SVMMARIA

VITI THEODORI.

Yfer allar Epamanna Bæ-

kurnar. Mergur mals / Summa/og stutt Innehalld sierhuors Capitula/ Skrifad j fyrstu j fyskri Maale. Enn nu vtlagt feim til Gagns og Gooda sem Guds Ord elska.

Samuleidis/ Eitt

Almennelegt Registur

Yfer alla Bibliuna og Bækur hins Gamla z nyia Testamentis/ Harla gagnlegt/ feim ed sig vilia jdka j godlagre Kristnigu.

Pryckt a Holum j Hialltadal.

ANNO SALVTIS

1602.

1602

Til Lesarans.

Eir ed vilia jdka Spamaña Bækurnar/ lese peir Formala D. Marthini Lutheri sem standa j Bibliusie/ Vier huerke kuñum nie helldur vilium nockud prekara par vm skripa/ Allena bidium vier og aminñum/ einkum pa sem Guds Ord eiga Almuganum ad kienña/ ad peir porlijte ecke pessar Spamaña Bækur/ helldur jdke pær vel og lese/ puiad pær eru pullar med allra handa heilsusamlegañ Lærdom/ Par eru jdranar Aminingar/ par eru gudlegar Notaner/ ypper peim Jdranarlausu Ogudlegu/ Par eru z hiartnæmelegar Hugganer Heilags Euangelij/ pyrer alla pa sem jdrast Syndañа/ so sem ad er su Grein Ezech. 33. c. So sañarlega sem eg lipe/ vil eg ecke Dauda syndugs Mans/ z ct. Snøgt ad seigia/ Spameñerner eru ecke annad eñ Logmælcd z Euangelium/ huar vm eg vil helldur eckert tala/ helldr eñ lijfed eitt. Suña er pad/ Huer hañ pa elskar z jdkar/ sa elskar Gud og hans Ord/ Huer hañ skeytir ecke vm pa/ sa hirder og ecke vm Gud nie hans Ord/ z ct.

Vm pad Registur.

Pu sier ad j huerium Capitula/ j Kiol Bibliunnar standa pesser Bokstaper/ A B C D E F G alldrei pleire/ eñ vijda pærre/ petta eru kallir Staper/ til huerra ad j Registrenu vijsar/ so ad ep pu villt leita vpp eina Grein eda adra/ sem j Registro stendur/ pa giæt ad Bokstøpunum sem eru j Kiolnum/ z muntu pa Grein finña a pñ sama Bokstap sem j Registrenu til vijsar/ so parftu ecke ad lesa allan Capitulañ/ Opt talar heill Capitule vm eina Grein/ z par standur eingeñ Bokstapz hia j Registrenu/ Stundū standa tueir eda prijr Bokstafer par ed vm eina Grein talar. Petta litla Omak z Erfide/ bid eg godur christeñ Lesare take til packa/ og jdke p Gude til Lofs/ sier z ødrum til Gagns og Nytsemdar.

G. Th. S.

Summaria yfer Prophetañ Esaiam.

I. Capitule.

Fyrste Capitule er ein snørp Logmæls Predikun/ j hvørre Gud hañ klagar yfer sijnu Folke/ ad pad vilie ecke batna vid neinar Hirtingar nie Refsingar. Par fyrer/ Med hvi ad peir blijfa j sijnu ogudlegu Atbæfe/ og vilia ecke betra sinn Lifnad/ pa hootar Gud peim/ ad hañ hvørke vilie biggia pierra Fornfæringar/ nie heyra peirra Bæner/ heldur pa vilie hañ leggia pyngra og pyngra Straff t Refsingar vppa pa. Par puert a mote/ Ef ad peir vilia giøra jdran/ betra sitt Fraiñferde/ og lifa epter Guds Orde/ pa kuedst hañ og vilia lata pa Refsing ecke koma yfer pa.

J Nidurlage hyggar hañ pañ litla Hoop/ peirra Fromu og Gudhræddu/ og seiger ad Gud hañ vilie lata pessa Refsing koma af Kongenum j Babilon/ vegna peirra hinna Ogudlegu/ En ecke ad sijdur mune hañ varducita sijna/ og fyrer sitt Ord giøra pa froma og riettlata/ og hugga pa.

II. Capitule.

Er eirn Spadomur/ vt af Rijkenu Herrans Christi fyrer Euangelium/ hvørt ed til Jerusalem skal vppbyriad verda/ af Christo og hans Postulum/ og vtganga sijdan par epter a vm allañ heimeñ/ Og seiger ad petta Rijked Christi skule eingeñ fa yfervñed. Hañ seiger t Þ fyrer/ ad Gydingar mune ecke petta Rijke Christi verda medtakande/ og par fyrer skulu peir foreydder verda. Ad sijdustu amiñer hañ bæde Gydinga og Heidingia/ ad peir audmyke sig fyrer Herranum Christo/ og medtake hans Ord med Otta og hlydne.

III. Capitule.

Er eirn hrædelegur Spadomur og Fyrersøgn/ ad Gud hañ vilie med Hungre og Hallære/ med vondre Valldstiett/ bæde j andlegre og veralldalegre Rijkis stiorn/ og so lijka med ofridar Suerde vitia Gydinganna Fyrer pad/ ad peirra Tungur/ Pad er/ peirra Lærdomur/ peirra Verk/ Lifnadur og Fraiñferde/ pad sie allt saman a mote Drottne. Sierdeiles talar hañ vm pa Refsing/ ad par mune eingeñ Augun nie Tyftan vera/ og engen Sidsemd a medal Manna. So sem par hlytur ad skie/ hvar ed Guds Ord er burt vr Kirkiønum/ og riettar Refsingar eru ecke

þia veralldlegre Valldstiorn: Þessa Amiñing skulum vier læta oss til Niarta ganga/og betra vorn Lifnad/Ellegar mun oss ecke ganga betur enn Gydingum gieck/sem(þui verr)berlega ma sia.

IIII: Capitule.

Er Spadomur og huggunar Predikun/ vt af Kyrkenu Christi/ Ab enn þo Judadomureñ hliote ad forganga og eydelagdur ad verda/ þa munne Gud þo samt vardueita vilia sitt Folk/t sijna Christne/Og j fyrstu giora hana heilaga/fyrer Syndaña fyrerglesning/og giefa heilagañ Anda j þeirra hiortu/huor ed sijdan þar epter a Syndeñe mun hamla/ og vppkueikia j þeim eirn nyañ Elld/Þad er/eina rietta Tru/t heilagslegt Framűferde. Nier med seiger hañ/ad eñ þo Gud hañ læte/ Vedur Nisa og Regn/ Þad er/ allskyns Motgang og Freistingar koma yþer sijna Rietstruada/ þa vilie hann þo saumt vardueita þa/ og giefa þeim nyskunsamlega Nialp t Nuggun.

V. Capitule.

Er eirn Spadomur/ ad Gydingar skule vegna þeirra Synda verda eydelagder og asmæder/huoria Gydinga Gud hafde so sem eirn agiætaň Vijngard sier plantad/og med sijnu Orde vppfygr/og giefed Gydungum froma og agiæta Konga og Spameñ. Eñ af þui/ad þar kom eingen godur Auxtur epter/ þa hotar hañ þeim/ ad hañ vilie læta þeñaň Vijngardeñ verda af Heidingium nidurbroteñ/ so ad hann skule þar epter eilijflega j eyde liggia.

Enn þar Synder/um huorter Spamadureñ talar/ad Gud vilie so hardlega straffa/ þar eru þessar/ Sem er/ Agirnd/Ofneytsla og Ofdryckia: Item/ ad þeir tradsodu og drombudu sig af þeirra Magt og Kyrkdome/ eñ fyrerlitu Guds Ord/ frómdu rangar Kieningar/ dæmdu ranga Doma/ og annad þuilijkt. Nuar sem hellst ad soddan Synder dragast j vana/þad kañ alldrei ad bregdast/þar hliota visselega Straff og Refsingar epter ad koma/ Sem er/ Gud hañ lætur Lond og Lydr j eyde lagdt og apmad verda/Þar fyrer ma huor Madur vakta sig.

VI. Capitule.

Seiger fyrer/huorsu ad Gydinger munu verda forblindader/so þr munu ei skeyta um nockrar Vidurtaner nie Predikaner. Þar fyrer hliote

Refsing-

Refsingen vissélega ad koma yfer þa/ so ad þeirra Land mun eydelagt verda. Eñ samt mune Gud vardueita þañ litla Hoop sem hans Ord af Hiarta medtekur/og lifer epter þui. Huar af Menn skulu læra/ Gud ad ottast/og lifa Christelega/ef þeir vilia ecke þa þar Refsingar sem vissélega munu koma yfer þa Ogudhræddu.

VII. Capitule.

Er med fyrsta eirn huggunar Spadomur/ ad þeir Israels Kongur og Syrlands Kongur/ sem j þann tyma stridду vppa Jerusalem skule ónguan Sigur viña. Þar fyrer amiñer Spamadureñ Gydinga/ ad þeir skule trua þessum Spadome/ og treysta ei nie forlæta sig vppa nockra manlega Hialp: þui næst spaer hñ fyrer af Christo/ad þañ skule oss af eirnre Jomfru fædur verda/ ok heita EMMANVEL, þad er/Gud med oss/ Af þui/ad hañ mun forlyka oss vid Gud/ og hondla vid oss epter Mæd og Myskun sinne. Eñ adur eñ þetta Fyrerheit kiemur fraṁ/ segir hañ/þa hlytur Konga Riked Juda/vegna sina Synda og Vantruar/ af Kongenum j Babilon plagad ok yfirfalled ad verda.

VIII. Capitule.

Er eirn Spadomur j giegn Señacheriß Assyria Lands Konge/ Ad hañ mune koma fyrer Jerusalem/ eñ med Skóm og Sneypu mune hann burt þadan fara. Þar fyrer amiñer hañ Folked/ ad þad skule ecke treysta vppa Styrk eda Adstod annarra Manna/ helldur alleinasta vænta epter Guds Hialp/ og þar vppa treysta. Eñ med þui þeir vantruódu Gydingar giórdu ecke so/ helldur treystu þeir meir vppa Mannlegañ Styrk og Hiastod annarra Konga/enn vppa Guds Hialp/ Þui hefur Gud ecke alleinasta plagad þa med allskyns stundlegre Ogiæfu/ helldur þa eru þeir med þad fremsta med ollu fallner fra Guds Orde/ok forblindader ordner/ huad ad er þad brædelegasta og seinasta Straff og Refsing yfer þeim sem ecke vilia fylgia Guds Orde.

IX. Capitule.

Er eirn merkelegur Spadomur/ Þetta er Meiningeñ/ þo ad Gydingar hliote afmæder ad verda med sydsta/ þa segir hann/ ad Riked Christi skule samt koma/og ad þad skule koma a medal heideña þioda/ og færa med sier Syndauna fyrergiefning og so þad eilyfa Lyfed. Af þui ad oss sie eitt Barn bored/ og eirn Sonur sie oss giefen. Þad

er/ Christus er Madur ordeñ/og hefur borgad og bitalad fyrer vorar Synder.

Par med spaer hañ og so i mote Israels Ríke/ og seiger/ad heir Syri munu rana pad/og ad sydustu skule heir Assyrij medöllu eydeleggia pad/ med pui ad heir villdu ei batna vid neinar Amiñingar nie Refsingar.

x. Capitule.

Petta er Spadomur vm Kongeñ af Assyria/og seiger fyrer ad Gud vilie vpp vekia hann/ ad hañ skule vera eirn Refsingar vöndur Gydinga folke/ Enn ad sydustu mune Gud og so kollsteypa hönum vegna hans Drambseme. Og hañ talar eirnen vm/ad heir Gudhræddu og Fromu skule samt verndader verda/po soddan Eymd yferfalle og kome. Puiad Gud kañ ecke ad lyda Dramb og Opmetnad/ Enn heim Voludu sem a hañ trua og treysta/ heim vill hañ ætijd veita myskunsamlega Hialp og vardueita pa.

xi. Capitule.

Petta er eirn Spadomur agiætlegur/ vt af Rikenu Christi fyrer Euangelium/ad pad skule vera eitt andlegt Ríke/ par ed Kiertlæted skal vppbyriast/og heim Voludu og Fatæku skulu heirra Synder verda fyrergiefnar. Og ad Höfdingiar og Herrar pessa Ríkesins/pad er/Predikararner skulu vera Börn og Briostmylkingar/ Pad er ad skilia/ Peir eru pyrer Heimenum pataker/pyrerlitleger/enn po lyka vel saklauser/Fromer og Heilager. Samt pa skal pyrer heirra Predikunar Embætte Heimureñ pullur verda ap Guds Vidurkieñingu/og pullur verda Fridar vid Gud og Menn. Puiad pyrer slyka Predikun skulu heidnar Pioder ap Guds Postulum sigradar og ypervnnar verda/ so ad par munu medtaka Truna a Jesum Christum/og verda so sæluholpnar.

xii. Capitule.

Er ein packargiörd/i hvörre öll Christeleg Kirkia packar Gude fyrer ba Velgiörninga sem allur Heimureñ hefur hreft og hloted fyrer Christum/og hans Euangelium/ Ad Meñ nu vita/ pad Gud hañ er myskunsamur og fyrergiefur Syndernar/ og vill giefa pad eilyfa Lyf/ vegna Christi. Par a mote skal petta vera Packlæte christeña Maña/og heir

sa

ra Guds Pionustugiörd / Ad þeir eiga ad hrosa soddan Velgiörningum / vtbera og breida þa alistadar / so ad allur Heimureñ kome til sijkrar Gudz Kyñingar / og ad Guds Rijke med þeim þætte efleſt og vtbreideſt.

XIII. Capitule.

Er eirn Spadomur j giegn Babilons Rijke / ad þad skule vegna sijn ar Drambseme eydelägt verda / af þeim Medis ɔ Persis. Soddan var þyrerspad / Gydingum til Huggunar / vppa þad / ad þeir j sijnu Fangelse til Babilon / være j vissre Von þar vm / ad þeirra Oviner munde þa sijna Refsing / og ad þeir komast skylde aptur til Jerusalem j þeirra Fosturland.

XIIII. Capitule.

Er og eirnen Spadomur / j giegn þeim af Babilon / Gydingum til Huggunar / Ad eñ þo Babilons Rijke skijne so sem Morgunstiarna / og sie so miög stor meytugt / þa skal þad þo samt nidur falla og foreydast. Vppa þad ad vier lærum / ad hier a Jørdu kañ eingeñ Magt ad vera so stor og mijkel / eɔ ad Meñ hapa þar jafnpramt ecke med Gudz Otta / þyrer Augum sier / þa hlytur hann ad hrapa / og nidur ad þalla / so þar hialpar eckert j mot.

XV. Capitule.

Hier spaer hañ j mot þeim Philisteis / sem vorn Naßwar og Grañar Gydinga / Og seiger ad Babilons Kongur minne vitia þeirra / sækia þa þeim / og bitala þeim fyrer þad ad þeir optsinnis hæfdu skeytt Skape sijn nu a Gydingum. Eñ ad nidurlagenu fyrerheiter hñ þeim / ad þeir skule asamt ödrum Heidingiñ koma til Euangelium / ɔ leita Guds af Zion.

XVI. Capitule.

Er eirn Spadomur / j mote þeim Moabitis / huórier og eirnen ad voru Gydinganna Naßwar / eñ þo griñaster þeirra Oviner / Þar fyrer seiger hañ þeim / ad þeir skule nu fa þar Bitaling fyrer / og verda plagader af Kongenum j Assyria / vegna þeirra Dramba og Metnadar. Og þesse Spadomur hañ er so sem med nockru Kallse og Hade samsettur / Gydingum til Huggunar / So ad þeir mætte þui heldur vera oefader þar vm / Ad Gud hañ munde visselega straffa Synder heideña þioda / ɔ lata þær sia þad ɔ sijna / ad þeirra Afguder gieta þeim ecke hialpad.

Cap.

Er Spadómur j móte hui Konga Ríke Syria / og hul Aongs Ríkenu j Jsrael / Ad Konzurẽ af Assyria / mune sinna bæde þesse Ríkeñ. Eñ einkañlega setur hañ fraṁ Sókena / huar fyrer ad slíkt Refsing skule koma yfer Jsraels Ríke / Sem er / Ad þeir hafe gleymt Gude / huór ad er þeirra Hialpræde / og hafe ecke huxad vm þad Hellubiarged þeirra Styrkleika / Helldur ba hafe þeir leitad Styrks hia þeim Syris / t giórt Samtók vid þa j móte þeirra Brædrum / af Juda. Eñ hañ huggar þa bar jafn fraṁt / ad þeir mune epter slíkar Refsingar betra sig / og huerfa aptur til Drottins j Zion / a þeim Umdareñar Euangelij Tíma þa Christur kiemur.

xviii. Capitule.

Er eirn Spadomur j móte þeim Jsmaelitis / Ad Hrísed mune og eirnen koma yfer þa. Eñ vm síder mune þeir koma til Euangelium / t til rietrar Guds Kyñingar.

xix. Capitule.

Er eirn Spadomur j giegn Egiptalande / Ad Gud vilie vitia þeirra Egiptsku heim / fyrer Babilons Kong / og straffa þeirra Synder. Jafn fremt þessum Hóotónum / setur hañ fraṁ agiætleg Fyrerheit / ad Egiptalands Meñ skule a samt med ódrum koma til rietrar Truar / og sañrar Guds Vidurkienningar. Þulad hañ seiger lioslega / Ad Altare Drottins mune standa mitt j Egiptalande / t ad þeir Egiptsku t Assyrj mune verda Guds Folk / so vel sem Jsrael. Þetta er þraṁ komed / þa Euangelium vt ap Christo vt barst vm þau Lond / ad Christur hafi hafde lided Pínu fyrer allar Heimsins Synder / z giort fulla Boot og Borgun fyrer þær.

xx. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote Egiptalande og Blalande / heir sem ad hielldu eitt. Þulad Gud hañ kañ ecke ad lída þad ærest / þegar Menn treysta oppa sijna Magt t añarra / eñ yfergiefa Guds Hialp t Miskun. Þar fyrer letur hañ Meñ optsinnis / med Suardógum og Sattmalum sig saman binda / Eñ hañ giefur þo singuañ Sigur þar til / so ad þeir hlota þa med Skóm t Skada hafrer vid adra ad skilia / sem nogleg saast Dæme til.

Cap.

Þetta er eirn Spadomur j mote Babilon/su sem ædur hafde öll Lönd eydt og øfervöned/ ad Gud vilie fyrer þa Medos og Persas og eirnen leggia hana j eyde/ og Vendenum (med huörium hun hefur strykt adra) vilie hann j Elld kasta. Uppa þad/ ad Menn lære ad ottast Gud. Þui ad þo Refsingen drageſt leinge vndan/ þa kiemur hun þo vm sijder visse lega yfer þa Jdranarlausu/so þ bregdst alldrei.

xxii. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote Jerusalem/ ad hun skule af þeim Babiloneſku yfirumenn og eydelögd verda. Um allra mest og hellst klagar Gud vppa Forhærdslu ⁊ Atbugaleyse Gydinga/ad þeir skeytru ecke vm nockrar Aminningar nie Vidvaraner/ Helldur lifdu þeir eirn sem annar/ j Synodum og Stalfrædc/ Og huarsu miog sem Spamenner hræddu þa/ ⁊ þm hootudu/þa hialpade þad alls eckert. En nu þui þeir villdu huörke þessu trua/ ⁊ ei betra sinn Lifnad/ þa vrdu þeir ad reyna þ.

xxiii. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote þeim tueimur mektugu Borgum Tyrus og Sidon/ huörium ad Alexander hinn mykle vann rad Velle nidur braut. Um fierdeiles talar Spamadurenn vm Hoffrackt þeirra Kaupmanna/ og seiger ad Gud vilie þad ei oreþst læta/þegar Menn kieppaſt vid ad vinna Fie og Peninga/og hafa þa ei nema til Sælgiætes ⁊ Metnadar. J Nidurlagenn huggar hann þa/ad þeir mune vm sijder koma til Euangelium/ og af sinum Eignum og Audæfum milldelega giefa til Upphellds christelegre Kirkiu.

xxiiii. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote Gydingum/ Af huörium vier læra skulum/ Ad Forsmaan og Fyrerlitning Guds Ords vill Gud straffa med Hallære/ Opride og allskyns Olucku/ so sem Gydinganna Epterdæme lioslega kienner/huarier vegna þeirra Vantruar eru med øllu j eydelag þer/enn heidnar Pioder þar j skaden eru til Guds Riskis kalladar. Þetta seiger Spamadurenn fyrer ad skie skule/ þegar ad Riked Euangelij uppbyriast j Zion.

xxv. Capitule.

Er ein Þackatgiörd fyrer þad heilaga Euangelium/ og eirn Spadomur/ ad Gydingar skule vegna þeirra Vantruar verda eydelagder/og

ad heidnar þioder skule koma til Euangelium/ j stadenn þeirra. Enn hañ liker Euangelium vid eitt kostulegt Gestabod/ j husriu ad er allskyns Nægd og Glede og Fognudur/ Þuiad þyrer Euangelium vt ap Christo/er þad eilifa Lif þyrerheited/ t Syndernar þyrergiefnar/t Samuiskur Mañna huggadar. Og hier med amiñer Spamadureñ/ ad Meñ true sliku Fyrerheite/ og vænte gudlegrar Nialpar/ og hugge og gledie sig vid hans Nialprade.

XXVI. Cap.

Er ein þackargiörd þeirra Heilögu/fyrer þad/ ad Gud hañ hefur j þui nyia Testamentenu openberad sitt Heilaga Euangelium/eñ hefur straffad þa sem þad forøktudu og villdu ecke þad medtaka. Hier af skulum vier læra/Huilik stor Guds Nad þad er/ad hapa Guds Ord. Þui ad þar sem Guds Ord er j Lande (seiger hañ) þar læra Lands jñbyggiarar Riettlæted. Eñ þr Forsmænarar munu grimlegt Straff þa ad lida. Nañ avarar og fagurlega/ hvorsu ad þeir Christnu a Jørduñe hliota ad lida margskyns Kross og Ogiæfu. Eñ ad sidustu er þad ecke nema so sem eitt Augnablik ad reikna/ sidan þar epter a/ skal þad med eilifu Lifue t oseiganlegre Glede endurgolded verda.

XXVII. Cap.

Er eirn huggunarsamlegur Spadomur/ Ad Drotten sialfur hñ ville vernda t vardueita sina christelega Kirkiu/so sem eirn Vingard. Og þo ad marguisleg Eymd t Ogiæfa kuñe vppa ad koma/ þa sie þ ecke af Reide. So ad vier lærum/ ad þegar Gud lætur detta a oss Krossen og Narmkuælingar/ þa skiedur þad ap hans Fodurlegu Niarka/ so ad Synden verde deydd j oss/ og ad vier þaum þui helldur Tilefne til þess/ ad bidia Gud vm Nialp/ og vænta hans Fulltingis. Eñ hañ hootar þar med og eirnen þeirre Vantruudu Samkundu/ ad hañ vilie lata hana fara/ eñ taka ad sier heidnar þioder/ Svoriar hañ mune tilbidia a þui Heilaga Fialle til Jerusalem/ Þad er ad skilia/j Nafne Christi.

XXVIII. Cap.

Er ein hørd og snørp Logmals Predikun/ j giegn Gydingum/ Ad Gud vilie lata þa fara/ og hæda þa j þeirra Glucku/so sem þeir hafa hædt hans Ord/Og seiger/ad j stadeñ þeirra vilie hañ medtaka ad sier þa Afuøndu/ þader/ fyrerliten fatæklegan Hoop Manna/ sem med

ein

einfölldu Hiarta heyrer Euangelium og truer þui. Þesse litle Hoopur mun hálda Christum þyrer eirn Nyrningar frein/ z trua a hñ/ Eñ þr sem ecke trua/ þrim skal eckert til Hialpar verda/ helldur hliota þeir ad fortapast. Næst þessu huggar hañ og eirnen sijna Christna/ og seiger/ Ad þo þeir lijde allskyns Morgang/ þa verde þ so þeim ad Goodu/ Eins sem þa Madur brytur Jördena og plæger hana/ og þresker Korned og malar þad j sundur þa giörer hañ þad et til Skada eda Fordiörfunar/ helldur til þess/ ad þar meige verda Braud af/ Mönnum til Gagns z Aruinnu.

xxix. Capitule.

Er ein hrædeleg Predikun og Fyrersögn/ Ad Gydingar skule vegna þeirra Vantruar straffader verda vppa Lijkamañ/ med lijkamlegum Plægum/ eñ vppa Sælena med Blindleika. So ad vier skulum þar aþ læra/ ad haþa Guds Ord j Heidre/ og medtaka þad med Truñe. Þui næst huggar hañ þa Gudhræddu j giegn Oþsoknum þeirra Yþeruallds sømu oþrijkes Mañs/ og þeim Fals predikörum/ Ad þeir skule treysta Gude/ hañ mune hialpa þeim/ og ad j Drottne og hans Orde skule þeir haþa sijna Glede ad Eilijþu

xxx. Capitule.

Þetta er ein huggunar Predikun/ j giegn þm ogudlegu Gydingum. Aþ huorre vier skulum læra/ ad eingen skal treysta vppa neckra Mañlega Hialp og Styrk/ helldur alleinasta vppa Gud. Þuiad hañ straffar Gydinga hier/ þyrer þad/ ad þeir villdu ecke trua Spamañana Hoolenum/ og þeinktu/ ad þeir villdu giora Sattmal og Samtök vid Egiptska/ so ad þeir þyrþte ecke ad ottast Assyria Kong. Eñ Spamadurenñ seiger hier/ Ad Madur skule hallda kyrru fyrer/ og hafa Vonena/ þa mune allt bolped. Eñ huör hañ hupar ad hialpast med mannlegre Magt og Styrkleika/ eda fyrer eigenlega Viska/ hañ hlytur ad ganga til Grunds og fordiarfast.

Þar þyrer bidleikar Drotten vid/ z cl.

Er ein huggunar Predikun/ vegna þeirra Fromu og Riettrvöddu Gydinga/ til Jernsalem/ ad Gud vilie verenda þa Borg fyrer Kongenum af Assyria/ og sla hañ þar fra fyrer sinn Eingel. Aþ huoriu vier lærum/ ad ottast Gud og treysta honum/ ad hañ mune ecke yþergieþa sijna

j Neydeñe/ eñ þo ad almeñeleg Olucka gange yþer þa Ogudhrœddu. Þuiad hañ er Gud Riettuꝛſſiñar/ huor ed med Myſkun og Nyoþe reþſa vill ſynum/og vera þeim myſkunſamur/ og bœnheyra þa/ þegar þeir kalla a hañ. Þar fyrer amiñer Spamadureñ þa a Otra Drottins/ og a hc riettu Guds Þionuſtugiórd/og fyrerheiter/ad þar epter mune koma af Drottne Lucka og Sigur/ef þeir Gud ottaſt.

XXXI. Capitule.

Er ein huggunar Predikun/j mote þeim Vantruudu Gydingum ſem ſig villdu veria fyrer Kongenum af Aſſyria/ecke af þui Trauſte ſem þeir hófdu a Gude/eda hans hiaſtod ꝛ hialp/helldur vegna þeirrar Styrktar ſem þeir vonudu ſier hia þeim Egiptſku. Þar fyrer hootar Gud ad þeir huórutueggiu ſkule fa þeirra Laun. Eñ hañ vilie þo ſamt Vernd og hialp veita Borgeñe Jeruſalem/ og þeim ſem hans eru þar ſiñe/ og þa Aſſyrios fyrer vtan mañlega hialp burtu reka. Vppa ſoddan Loþan og Fyrerheit amiñer hañ þa/ ad ottaſt Gud/og þordaſt Hiaguda-dyrkan/ ſo ſem þa helloſtu og ſtarſtu Ordſok/ þyrer huoria Gud verdur til Reide reittur.

XXXII. Capitule.

Er eirn Spadomur/ af Riſkenu Chriſti/ Ad Chriſtur hann mune Riettlœted vppbyria/fyrer Trwa ſroma Predikara/huórier ed Euangelium mune trulega vtbera og breida/ og ad hañ vilie j ollum Morgange hialpa ſynum og ſtyrkia þa. J ódrulage hootar hañ þeim hofmoodugu Kuiñum/ Þad er ad ſkilia/ Samkundu þierra Vantrundu/ ad hun ſkule eydd og afmœd verda/og ad Anda Drottins hónum mune vthellt verda/yfer heidnar Pioder. Þetta jafnar hañ vid eina Eydenmórk/huór ed fyrer Riettlœted/ſem j Euangelio predikaſt/verdur eirn goodur friosamur Akur/a huórium vppuaxa mun Fridur og eilijf Vngdſemd/ſo ad Menn þurfe ecke ad hrœdaſt Diófulen nie hañ eilijfa Dauda. Slijk Predikun(ſeiger hañ) mun ecke vera Anaxtarlauns/ Helldur ſo ſem eitt Akurlende þad ſem vid Vatn liggur. Þar þuert a mote ſkal ſu Synagoga/ þad er/Samkunda Gydinga leggiaſt j Eyde og afmœd verda.

XXXIII. Capitule.

Þetta er eirn Spadomur/ad Kongureñ af Aſſyria ſkule fyrer Jeruſalem ſleigen verda/ og med Sneypu burt draga/ enn þeir ſroma munu frelſader verda/j mote allre Von þeirra efaſemu hrœſnara. Og þeſſa agiœta Nuggun ſetur Spamadureñ hier þrañ/ad huor hañ lifer epter

Guds

Guds Vilia/og vakkar sig þyrer Syndonum/hañ skule vera ohræddur/ so sem være hañ a einu hæþu Fialle/ hañ skal og hafa sitt Braud og Vatn/ Þad er/ hañ skal ecke bresta hans Næring og Afunñy/ þo ad allstadar añarstadar gange ylla til. Hañ lofar og eirnen Syndaña þyrergiefningu/ z ahrærer þad nyia Testamented/ j husriu sa riette Fiandmadur Diofulleñ hañ verdur sleigen/ og sigradur/ af Christo/ þar med su sæla Jerusalem Christeleg Kirkia þrelsud og leyst þra Diofslenum.

xxxiiii. Capitule.

Er eirn Spadomur og hootunar Predikun/ j mote peirre vantruudu Gydinga Samkundu/ huoria hañ kallar Herlid Himins/ Himen/ Einhyrning/ z ct. Af þui ad peir hofdu Guds Ord/ og Fyrerheiteñ. Enn af þui peir villdu þad ecke medtaka/ þa kallar hann Jerusalem og þad Land (til Smanar) Bosra og Edom/ sem voru heidnar Borger z heideb Land. Og hootar/ ad þad Land skule j eydelagt verda/ og alldrei sidan a Fætur koma. Nu med þui ad Gud hañ hefur lætid slika Refsing koma yfer sitt Folk/ þa meigum vier visselega vita þad/ hann mun ecke hlifa oss/ ef ad vier vilium ecke lifa epter hans Orde.

xxxv. Capitule.

Er eirn Spadomur/ ad Gud hañ vilie j skaden Gydinga Samkundu eydelagdrar/ medtaka heidnar Pioder/ og giefa peim þad sem adur hofdu Gydingar haft/ Sem er/ ad peir skulu sa ad sia Dyrd Drottins/ og Fegurd peirra Guds/ þad er ad skilia/ Heidingiar munu þa ad peck ia Gud/ þyrer Euangelium/ ad hañ sie Milldur og Myskunsamur/ og hafe þyrer Christum Synd og Dauda burt teked/ og veitt og giefed eilifan Fognud og Glede. Hañ vtmalar og Euangelium miog þagurlega/ huad þyrer Predikun þad sie/ og husrium þad til heyre/ Sem erf peim Epasonu Veyku/ Skielfdu og Hræddu Samuiskum/ so ad þær verde huggadar z gladuærar/ j Christo. Petta a ad vera sa riette Veguren/ þyrer husrn Meñ verda alleina salubolpner/ og kuña ad þordast alla Olucku.

xxxvi. Capitule.

Er ein Historia/ huorsu sa Frome Kongr Ezechias hñ verdur nr gudlostunar Ordū yfirfalleñ af Rabsake Skeinkiara Kñgs af Assyria Oppa þ ad hañ skylldi mistreysta Gude/ r giefa sig vnder Assyria Kongs

hier

Hier aþ skulum vier læra/ ad nær soddan kall ad henda oss/ þa eigum vier halda oss þast vid Guds Ord/og an þess eckert vppbyria/nie radslaga. Huad huór hann helldur sier vid Guds Fyrerheit/ hann mun visse lega hiælpa verda.

XXXVII: Capitule.

Hier er eitt þagurlegt Epterdæme/aþ Ezechia Konge/ Huorsu hann leitar Huggunar j Mustereru/ og j hia Spamannenum Esaias. Hann framsetur fyrer Gud sijna þreyngiande Neyd/med aluarlegre Bæn ↄ Akalle/ þar med beider hann Esaiam/ad hann vilie ↄ eirnen bidia Gud vm Hialp og Hiastod. Eins skulum vier hegda oss j vorum Motgange og Mannraunum/leita Huggunar j Guds Orde/ med þuglegre Bæn/ þa munum vier visselega þa Hialp og Huggun. En Mannleg Skynseme hun leitar optast annara Rada/þar fyrer skiedur þad optast/ad vier liggium vnder Oluckune/ og blijfum samt j Neyd og Motgange:

Þa sende Esaias Sonur Amos/ ↄ ck.

Þetta er ein huggunar Predikun til Ezechiam Konge og þeirra Borgarmanna til Jerusalem/ j mote Kongenum af Assyria/ ad hann skule med Sneypu burt draga/ og giora þeim huórke Mein nie Skada. So sem þetta var og sierdeilis eitt Guds dasamlegt Verk/ huar med hann audsyner/ Ad huad sem er sterkt og mektugt/ þad kann hann vel ad ongus giora/og nidur ad sla. Næst þui meigum vier hier læra/ad Gud hann heyrer Bæner sinna Rietkruadra/ visselega/ og hialpar þeim vr allre Neyd.

XXXVIII. Capitule.

Er ein Historia/ Huernen ad Ezechias Kongur þa hann var siukur/ þa bad hann Gud ad leingia nockud sijna Lijfdaga/ Og Gud lofar honum hui/fyrer Esaiam/ Þar fyrer prijsar hann Gud og þackar honum/ med einum agiætum Lofpsalme/ j huórium hann seiger fra sijne Neyd og Krankleika/ og prijsar Guds Magt og hans Giæfsku/ huór ed kann ad frelsa fra Daudanum/og ad giefa Lijfed. Þetta er eitt agiætlegt huggunar Epterdæme/ aþ huoriu vier eigum þad ad læra/ Ad bidia bæde fyrer oss og so odrum/ sijkar bæner vill Gud heyra/ epter sijnum Myskunarsamlegum Vilia.

XXXIX. Capitule.

Ez

Er ein Historia/ vt aþ þeim þroma Konge Ezechia/ Huar aþ vier lærum/huørsu snart ꝛ auduelldlega Mañeskian hun kañ ad þorsta sig/ og þalla j Syndena/og huørsu þunglega Gud hañ vill straffa Dramb og Metnad. Gud hafde so myskunsamlega hialpad Ezechia Konge/af hans daudlegum Siukleika/fyrer eitt dasamlegt Teikn/so ad Solen gieck aptur a bak/ꝛ sa Dagur vard morgum stundum leingre eñ nætturlegur Dagur plagar ad vera. Soddan Vndur kiemur fyrer Kongenn j Babilon/Og hañ vill vita huörnen þetta til kiemur/og sender Menn til Ezechiam/med Briefum og Skeinkingum. Vid þetta vex Ezechias/ og verdur metnugur og stor. Þar fyrer bootar Gud hönum þui/ ad hans Bötn og allt þad hañ a/þad skule af þeim j Babilon burt flutt verda/ fyrer þui ad hann synde þad Sendemönnum/ sier til Dyrdar og Metnadar.

xxxx. Capitule.

Er eirn Spadomur vt aþ Euangelio og Riskenu Christi/j huøriu RIDDARASKAPVREN/ þad er Moses Lögmal skal enda taka/ og Syndaña fyrergiefning skal skeinkt og giefen verda/ fyrer Predikun Euangelij/ huørt ed fyrerdæmer allt Mañlegt Riettlæte/ og alleinasta vijsar til þess Riettlætes/ sem kiemur fyrer Christum. Þar þyrer amiñer hañ/ ad Menn medtake Orded þess Myskunsama Guds/huør ed so Myskunsamlega vill sialþur þostra sijna Saude og bera þa. Hann avijstar og so Heidingia / ad þeir akte og hallde þañ Almattuga Eilifa Gud lijkañ sijnum Skwrgodum aþ Trie eda Gulle giørdum. Hañ prijfar og so Guds Verk/þad hañ lætur þa storu og sterku hrasa og þalla/ eñ þeim sem a hañ vona/ þeim gieþur hañ nyan Krapt og Styrkleika hins Helga Anda.

XLI. Capitule:

Er ein hørd Predikun j mote Aþgudum heideña Manna/ j huørre Gud hañ vottar ad hañ formeige alla Hlute/ Eñ Skwrgoden formeige eckert og giöre eckert. Þar fyrer huggar hañ þañ litla Flock/ þa Christelegu Kirkiu/huör ed med riettre Tru helldur sier vid þañ sanna Gud/ ꝛ seiger ad hun skule ecke vera hrædd fyrer Heidingium/ helldur vona og vænta Hialpar og Verndar af Gude. Þviad þo ad þeir sie eirn lijtell Flockur/og so fem aumer Madkar/ad reikna/þa skulu þeir þo vera Guds Preske vagn/og fyrer Predikun Euangelij sundurpreskia þæde Skwrs-

goden

goden ſialf og beſtra Þienara. Enn med þui/ad ſlikt kann ecke ad verda fyrer vtan Motgang og Offokner/ þa lofar Gud og fyrer heiter/ad hann vilie koma/og allſtadar lata vera Vatſmæſer og Vatſvruña/ Þad er/ad hann vilie gieſa nogſega huggan/ ſ lata j eyde Lande vaxa allſkyns Trie/ So ad Menn meige hafa Skugga fyrer Oþurhitanum/ Vppa þad ad þeir ſkulu viſſulega vita/ad ſliк Predikun/ hun ſkal ecke vera avaxtar laus/ ſ ei ſkal Diefullen nie Heimuren hana kunna nidur ad kefia.

XLII. Capitule.

Þetta er Spadomur vm Perſonu og Embætted Chriſti/ Ad Gud hafe hann þar til vtualed og ſent hann/ Ad hann ſkule fyrer Orded/ þeim helga Anda vthella a medal Heidingia/ med ſoddan hoguard og Gia-fo/ ad þeim harm þrungnu og Sorgfullu hiartu mun hann ecke Sorg auka/ heldur hugga þau/ og giefa þeim Krapt og Matt/ til ad full-komna og giora Guds Vilia. Þar fyrer nefner hann Chriſtum Sattmala Folkſins/og Lios heidna Pioda. Og aminner ad Menn ſie Gude þacklater fyrer ſoddan Nad on Myſkun. Hann hootar og ſa þeirre Vantruudu Samkundu Gydinga/ad hann vilie lata Romueria j eyde leggia hana/ af þui ad hun vilde ganga a Vegum Moſis/ enn ecke a Vegum Chriſti.

XLIII. Capitule.

Er ein agiætleg huggunar Predikun/ fyrer þa chriſtelegu Kirkiu/ ad Gud hann vilie hugga hana og vardueita j ollum Hormungum og Motgange/og giefa ſina Nad/ ſo þad Heilaga Euangelium ſkal o-hindrad vtganga vm allan Heimen/ og fara myken Auext. Þui naſt priſſar hann og vpphefur Guds Almætte/vppa þad ad Menn yfergiefe þau heiden Skurgod/enn hallde ſier til þeſſ lifanda Guds/Huer ed æ og alla Tima hialpar ſynum litla Seſſkap og vardueitir hann. I Nidurlagenu vottar hann klarlega/ad vier kunnum eckert Gude ad veita/ og eckert kunnum vier vid hann ad forfiena. Heldur gierer hann þad allt fyrer ſialfan ſig alleinaſta vt af Nad og Myſkun ſinne/ad hann fyrergiefur oſſ Syndernar og Miſgierdernar. Enn med þui ad ſu forblindvda Synagoga og Samkunda vill þetta ecke feckiaſt ſ med taka/ þar fyrer þa ſkule hun eydd verda/ ſ til Grunds ganga.

Er

XLIII Capitule.

Er og so huggunar Predikun þyrer þa christelega Kirkiu/ad Gud hañ vilie j allskyns Morgunge hugga hana/og auka og efla hana/ok vr hella sijnum Anda yfer hana Hañ predikar og eirnen j giegn Skwrgodum/ad þau sie Handaverk Manna/og formeige alls eckert. J Nidurlagie huggar hañ Gydinga/ ad Gud hañ mune fyrer Kongen Cyrum leysa þa vr Babilons Fangelse/ok lata Jerusalem og Mustered verda ad nyiu vpp aptur bygt.

XLV. Capitule.

Er eirn Spadomur/ad Cyrus skule vinna Babilon/hañ skule z giefa Gydinga lausa/ad þeir kome heim aptur j þeirra Land. Af þessare Endurlausn talar Gud mikled/ So ad þeir herteknu Gydingar hefde vissa Von og Huggun/ og vore oefader/ so ad þeir skylldu ei mögla a mote Gude/og seigia ad hañ hefde þa yfergiefed. Þetta þienar z oss til eins Epterdæmes/so ad hvor Madur lære/ad trua z treysta sijkum Gude/ og vera honum Hlyden/ og treysta ei nie þorlauka sig vppa neitt annad.

XLVI. Capitule.

Er ein agiætleg huggunar Predikun/ til þeirra Hertekna Gydinga j Babilon/ Ad Gud hañ vilie ecke yfergiefa þa/helldur standa hia þm/ og lata þa verda lausa aptur/ Eñ amijner þa alleina ad vakta sig fyrer Skwrgodum/ þuiad hañ sie alleina sa riettur og sañur Gud/ sem sijkere dasamlegre Endurlausn kañ af stad ad koma/ z hana lætur nu boda heim/ so löngum tijma fyrer. Þar a mote þa sie Heidingiaña Afguder ecke vtañ Stockar og Steinar/hvörja þo Menn tilbidie og þeim þione/ þa er þad allt forgiefins og til einskis.

XLVII. Capitule.

Er eirn Spadomur til Huggunar þeim hertekna Gydingū/ad Babilon skule nidurbroten verda. Og setur hier til sierleg Tilefne/ Sem er þyrst þetta/ad þeir j Babilon hafe omyskunsamlega hondlad vid þa Hertekna Gydinga. Þad añad/ ad þeir treystu vppa þeirra Makt/ Visku og Riked om/og hofdu med Hondum bæde Fiolkingar z Skwrgodadyrkaner. Þetta allt er þar þyrer skrifad/so ad vier vektum oss þyr er þuilijkum Syndum/ ep ad vier vilium Refsingena vpplyia.

XLVIII. Capitule.

Er eirn Spadomur/ til huggunar þeim hertekna Gydingum/ Ad Babilon skule nidurbroten verda/ og þeir skule koma heim aptur j þeirra Land/ Ecke fyrer þeirra heilagleika saker/ eda þad þeir hafe þad verdskulldad/ heldur þar fyrer/ ad DROTTEN hann er vegna sijns Nafns þolenmodur og Myskunsamur. Og ein sierleg agiæt Mals grein stendur hier/ ad Gud hafi læte sijna j Opn/ Þad er/ Nafi leggur a þa þætæktarefiar marghattadan Kross og Motgang/ so ad þeir skule verda þromer/ Ellegar geingur Madur þram̃ med Niatruarhugrennin gum/ og eignar þad opt stalþs sijns Riettuijse og Skwrgodum/ sem Gude alleina er ad þacka. Nann amiñer og eirnen a þad/ ad giefa gaum ad Guds Bodordum/ og lofar/ ad þa skule noglegur Fridur og Riettlæte epter koma.

XLIX. Capitule.

Er ein merkeleg og þogur huggunar Predikun/ j huorre hann þyrst fraskyrer huórt ad sie Embætted og Verked Herrans Christi/ Sem er/ Ecke alleinasta ad hialpa Gydingum/ heldur þa skule hann og so verda Lios og Nialpræde heidenna Pioda. Þui næst huggar hann christelega Kirkiu j annad sinn/ Ad þo hun hliote ad vera ein þyrerliten Sæla/ og Þy þeirra Tyranna og Vikinga/ þa skule hun þo vin sijder þa Sigur/ Nialp og Nuggun/ þo alleinasta þess vegna/ ad Drotten hñ vilie sia aumur a henne. Og þesse Grein er hier sierdeilis huggunarsamleg/ þar hann giorer eina Spurning/ Huort ad ein Kuinna hun kunne ad gleyma sijnu Barne/ z segier/ Ad enn þo slijkt mætte tilbera/ ad Moderen gleymde sijnu Barne/ þa vilie hafi þo ecke gleyma sijnum Riettruudu Christnū. Þar þyrer lofar h ann ad hann vilie auka og fiølga þa/ og leida Konga og Høfdingia þar til/ So ad eingen skal þui hamla/ eins sem vier siaum ad skiedur þennan Dag.

L. Capitule.

Er j þyrstu ein hørd avijtunar Predikun/ j mote þeirre vantruudu Gydinga Samkundu/ ad hun sie var fyrer eydelógd og vtskwfud/ ad hun villde ecke medtaka Euangelium/ og liet forgiefins kalla sig.

Oss

Oss til eins Eptirdæmis/ Ad vier giørum ecke so sem Gydingar giørdu/ellegar munum vier visselega meiga vænta eins liꝛka Straꝑs ꝛ Reꝑsingar. Þui næst prýssar Herrañ Christur sitt Embætte/ad hann hafe eina vel lærda Tungu/huar med hañ kañ ad styrkia þa Mæddu ꝛ Veyku/ ꝛ þad hañ sie sýnum Fódur hlyden allt j Daudan. Eñ hañ seiger fyrer/ ad hañ mune nr slýkum Dauda verda aptur leystur/ og ad hans Oviner þeir vantrnudu Gydingar shule fyrerfaraſt. Eñ huór hellſt hañ forlætur sig vppa Gud/ og treyster a hans Ord/ hann mune visselega fa hialp og huggun:

LI. Capitule.

Er ein huggunar Predikun/ Ad Gud hann vilie rækuglega Blessa sýna christelega Kirkiu/ og vardueita hana fyrer Yfervallde omilldra Manna. Þuiad so sem hann giórde þañ einsama Abraham ad myklum Mannfiólda/ og leyste sitt Folk fra Vallde Pharaonis/ So lofar hann ad hañ vilie jafnan gióra soddan Dasemdar verk vid sýna Kiertruada. Slýka Von og Nuggun ættu þeir Fatæku Christnu alla týma ad taka til sýn/þeir sem ad lýda Last og Smæn/aꝑ þeim Omilldu/og eru vnder Footum trodner/so sem añar Satnasaur. Þuiad þesse verda Endaloken vm syder/ ad þeirra Oviner munu þyrerþaraſt/ enn þeir munu j Guds Naud og Myskun eilýflega Saluhólpner verda.

LII. Capitule.

Er eirn Spadomur vt aꝑ Rýskenu Christi þyrer Euangelium/ Ad Gud sialfur hañ vilie vera eirn Konungur/ og frelsa sitt Folk fra Syndunum/Daudanum/oz þeim fals Predikórum/ Þetta vill hañ giora þyrer Euangelium/ huert ed Friden mun boda/ þad Gooda predika/ og Hialpræded kiena skal/ ecke alleinasta til Jerusælem/helldur ꝛ so eirnen a medal heidena Þioda/vm allan Heimen. Hann amiñer og eirnen ad Menn skule hallda sier Neilsgum/ og vakta sig þyrer ollum Saurugleika.

LIII. Capitule.

Er eirn Spadomur vt aꝑ Christo og hans Embætte/ad hañ skule med sýnum Dauda og Þýnu þullnægiu giora þyrer Veralldarennar Synder/og þyrer Euangelium mune hann kienna Mønum ad vita sýna

na Saluhialp. Og einkannlega er þad merkianda/ad Spamaduren seiger so opt ad Christur hafe bored vorn Sukþom/ og vorum Syndum hafe hann vppa sig hladed/ Vegna vorra Misgiørda hafe hann særdur vered/og vorra Synda vegna sie hann lemstradur/ og ad Refningen ligge a hønum/vppa þad ad vier hefdum Friden. Item/ad vier sieum þyrer hans Sær heilbrigder ordner. Þessar Greiner kienna oss þad/ ad vier settum vora Tru og vort Traust vppa þessa fullnadar Bootena Herrans Christi/sem hann hefur giørt þyrer vorar Synder/ Og forlatum oss þar vppa. Þuiad þad eina er su allra stæsta Synd/ ef ad vier hølldum vorar Synder stærre/enn Fullnægiu Boot/ Dauda og Pijnu Jesu Christi vors Lausnara.

LIIII. Capitule.

Er ein huggunar Predikun þyrer þann litla Flock/sem Euangelium hefur medteked/ Ad Gud hann vilie auka han og fiølga/og hialpa hønum/og ad han vilie sialfur vera Brwdgume sinar Kirkiu/og yfergiefa hana ecke einsamla/og lata hana ecke vera Auaxtarlausa nie osriosama/ helldur med eilijfre Nad hana medtaka. Þar fyrer skule hennar Owiner ad Sneypu verda/ Þuiad Gud han vill ad ongum giefra þeirra Aform og vondan illsku Vilia.

LV. Capitule.

Er ein Aminning til þeirrar Gydinga Samkundu/ad hun villde mꝛ taka Euangelium/ huórt ed frambydur ollum Mønnum Syndana fyrergiefning fyrer eckert/ og ad hun vilie lata Mosen og odrar Predikaner fara lata/ huar med Madur kan alldrei til Syndanna fyrergiefningar ad komast/huórnen sem han ber sig ad: Þar þyrer bydur han ad Men skule leita Herrans a medan han ma finnast/ og akalla hann a medan han er nalægur/ Þuiad hia hønum sie alleinasta þyrergiepning Syndana/ enn huorge annarstadar/ huorke a Himne nie a Jordu. Hann huggar og eirnen/ og seiger ad Orded Euangelij skule bera agiæta Auøxtu/og giora Hiortun full af Glede og Fognude/ef ad Men halda sier þar vid.

LVI Capitule.

Er ein huggunar Predikun þyrer þa Heidingia sem Euangelium

hafa

hafa medteked / Ad Gud hañ vilie ecke lata þa giallda þess þo þeir sie ecke Abrahams Börn epter holldeu. Ef þeir ad eins hafa Guds Ord og life epter þui / þa vilie Gud medtaka þa sier til Folks og giefa þm eitt betra Nafn enn þeim Sonum og Dætrum sýns Folks. hañ avitar og hardlega þa Predikara sýns Folks / og seiger þeir sie ad eins Bæk þienarar / og astunde ad þreppa Peninga / t gooda Daga ad hafa. Þar fyrer hootar hann þeim / ad þegar sem þeir Fromu og Riettlætu eru j burt dauder adur / þa vilie hann sýdan lata þa vondu Skalka af þeim Romuerium deydda t drepna verda. Oss til eins Epterdæmis / ad vier hetrum oss / t þorum med Guds Ord riettelega.

LVII. Capitule.

Er ein snorp strøffunar Predikun j mote Niagudadyrkan Gydinga / og þeirra vtvoldum goodum Verkum / med huórium þeir meintu ad þeir villdu Gude þiona. Þar næst huggar hann þa sem treysta vppa Drotten / og hans Ord medtaka. Og lofar ad hañ vilie med sýne Nad og sýnum Anda vera hia þeim Veyku og harmbrungnu Samuiskum / t ad hañ vilie aumka sig yfer þa Syndugu / og lækna þa / og leida þa a þañ rietta Veg fyrer Euangelium / huórt ed Friden og Nadena Bodar. Þar þuert a mote skal sa hin Vantruada Samkunda / huór ed lifer og framűfer j Ofmetnade eigenlegs Riettlætes / og ecke skeyter vm Nadena Jesu Christi / hun skal ad eilýfu vera Fridlaus t huggunarlaus.

LVIII. Capitule.

Er ein avýstunar Predikun / j huorre hañ þunglega avýstar t straffar þa Verkheilógu / þeir sem ad meintu ad þeir mundu blýdka Gud med fóstum / helgedaga hólldum og vppdiktudum Verkum / enn hófdu þo þar jafnframt allskyns Nidyskunarleysi vid sinn Naunga. Þar fyrer ad miñer hañ þa ad yfergiefa slýk hræsnis verk / og hafa eitt vingiarnlegt hiarta til huórs Manns / og lifa epter Guds Orde / þa lofar Gud ad hañ vilie lata þa þar a mote hreppa allt Gott. Þetta er surietta Predikun vm Gooduerken / ad Menn epterþylge Guds Orde / t hafe eitt hreint Hiarta til huórs Manns.

LIX. Capitule.

Er ein hord strøffunar Predikun / j mote Syndum Gydinga / Ad Gud hañ vilie giarna bænheyra þa og hialpa þeim / enn vegna þeirra Synda kunne hañ þad ecke. Þviad a medal þeirra sie ecke alleinasta Mo-

Mord / Falskeningar ⁊ adrar Synder / helldur ⁊ eknen Hræsne / ⁊ Fals heilagleike / sem hañ lyker vid Konguloaruef. So sem hñ villde seigia / Pad er ad vyssu Vesnadur / enn þu kant ecke ad klæda þig nie hylia þar med. Þuiad Falsheilagleiken hefur þa Art og Natturu / ad fyrer sijn eigenleg Verk / þau Gud ecke hefur boded / vill hañ blydka Gud / og fa hans Nad og Vinskap. Þar fyrer jatar og vidurkiener Spamadurenn þessa Synd sijns Folks / og spær fyrer / ad Gud hañ mune koma med sinn Dom / og ressa heim vondu Mönum. Eñ þann litla Flock j Zion / sem medgeingur sijnar Synder / og biður vm Nad og Myskun / vilie hñ med eilyfum Nadar Sattmala / ad sier medtaka.

LX. Capitule.

Þetta er eirn Spadomur og huggunar Predikun / vt aþ Rykenu Christi / huórt ed fyrer Euangelium skal plantad verda. Og enn þo ad mesiur fiölde Gydinga / vilie þad ecke medtaka / Þa mun Gud þo marg fallda þañ litla Flock og leida heidnar Þioder og heirra Konga þangad med storum fiölda: Þeir munu med þeirra Gotze ⁊ Eignum hialpa fatækre Christne / og styrkia hana. Sijkt Christi Rijke prysar hñ miög dyrdlega / ad Menn skule predika þar inne FRJD OG RJETTLÆTE / og j þañ mata vidurkiena ⁊ þeckia Gud / ad hañ mune sialfur verda Sol sijns Folks / og þess Glede og Vnadsemd ad eilyfu.

LXI. Capitule.

Er ein herleg huggunar Predikun / vt af Embættenu og Rykenu Christi / Ad hañ sie sendur til Huggunar þeim aumu sorgþullu Samuskum / so ad hañ vmsnue þeirra Hrygd / og gledie ⁊ hugge þeirra Hiörtu þyrer Nad og Myskunseme Guds / þar fyrer likest Herran Christur hier vid eirn Prest og Brwdguma / af þui ad hañ færer med sier Nad ⁊ Fögnud / og veiter þad eilyfa Riettlæte / med Syndana fyrergiefningu.

LXII. Capitule.

Þetta er ein huggunar Predikun / þyrer þann auma og litla Flock j Nyia testamentenu / ad Gud vilie vardueita hañ / og hafa sijna gledpecke ne a hönum / og ad hañ vilie senda þa Predikara / þeir sem jafnan skulu Herrans miñast. Epter þa Predikun mun sijkur Avöxtur fylgia / huórs þeir munu allena niota / sem þa Predikun med Trusie medtaka / eñ öngver adrer. Hañ spær og fyrer / ad sijk Predikun hun skule vtberast allt til heimsins Enda / og allstadar skule hun færa Avöxt / og Folked tilreida.

Er

LXIII. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote Gydingum/ ad þr skule þar þyrer straff ader og afmæder verda/ af þui ad þeir villdu ecke medtaka Christum og hans Euangelium. Christur hañ er/ so sem hann hier nefneſt/ Eirn Predikare Riettlateſins/ eirn Lærare og Meiſtare/ ſa sem hialpar. Eñ þeir sem hañ vilia ecke so medtaka/ þa vill hann so sem ōñur þurr Viñber j Viñpruguñe preſſa ſ sundur troda:

LXIIII. Capitule.

Er ein Bœn Spamannſins og þeirra Fromu Gydinga/ ad Gud hañ villde leida þa heim aptur vr Babilons Fangelſe. J fyrſtu seiger hañ fra/ ad Gud hafe optſinnis Nadarſamlega leyſt og frelſad ſitt Folk fra vondra Manna Valde/ og bidur ad hann vilie med ſamre Nad og Myſkun hialpa nu og eirnen/ og augſyna ſig Nadugan og Milldan Fodur vid þa.

LXV: Capitule.

Er ein Avīſtunar Predikun/ j mote Apgudadyrkan Gydinga/ Ad Gud mune a ſīnum Tīma hrædelega þeim bitala/ fyrer þa Romuerja/ Enn hañ litla Flock Riettruadra lofar Gud ad hañ vilie Myſkunſamlega vernda og vardueita. Hañ avīſar og so/ huor ad Sōk og Efne ſie ſlīks Strafe/ Ad Gud hafe kallad þa fyrer ſīna Predikun og ſinna Poſtula/ eñ þeir hafe ongun anſad hōnum/ hañ hafe talad/ eñ þeir hafe ecke heyrt/ ſ giort þad hōnum illa līkade. Vm ſlīkt hrædelegt Epterdœme Gydinga œttum vier ad huxa/ og medtaka til vor Guds Ord/ befur eñ þeir giordu/ so ad ecke kome ſlīkt Straff yfer oſſ so ſīn kom yfer þa.

LXVI. Capitule.

Er ein ſtroffunar Predikun j mote þeim vantruudu Gydingum/ Og ein huggunar Predikun fyrer þa Riettruudu. Sem er/ ad Gud hañ vilie burt kaſta þeim/ og eydeleggia Muſtered/ allar Fornfœringar/ Kiennemans ſkapen/ og allt þad sem Gydingar hōfdu agiœtt og herlegt/ Fyrer þa ſkulld/ ad Gud hañ liet predika Euangelium/ enn þeir villdu ecke heyra þad/ helldur og so eirnen þa giordu þeir þad sem Drottne illa līkade. Þar þuert a mote/ Sa litle Flockur Truadra/ hañ ſkal Bleſſaſt ſ margfalldeſt/ fyrr eñ Madur veit af. So sem og ſkiede/ Þuiad Euangelium et fyrer Poſtulana og Lœreſueinana Chriſti vm allan Heimen/ a medal heidenna Þioda vtbreitt og bored.

Prophet-

Propheten Jeremias.

I. Capitule.

SJer seiger/ Hvørnen ad Jeremias hañ er til Predikunar Embætt-is kalladur/ Og hvørnen hañ telst allur vndan/ vegna þess stora þunga/og veirrar haskasemdar sem slyku Embætte fylger. Þui ad med þui Predikaren hañ hlytur ad seigia Sañleikan/straffa Syndernar/og hoota Mönnum allskyns Olucku vegna Syndaña/ vad kañ heimtren ecke ad lijda/ Enn einkum lijda vad ecke þeir sem latast vera Fromer/ og vilia var fyrer ostraffader blyfa hia hinum ödrum. Nu hefur þetta vered þeim mun þyngra fyrer Spamañen/ ad hañ vard ad spa fyrer/ad Kongurinn af Babilon skylde nidur briota Ilustered og burtflytia Folked (þuad hañ vill merkia og vtbyda hier med þeim vakande Vende/ og med þeim vellande Katle) Slykt ad predika/ þar þurfte eitt Manns hiarta til/ Þuiad Gydingar trudu þetta vera omögulegt/ ef hiell du þetta ecke ad eins Lygar/ helldur og so eina Guglöstun/ so sem ad vilde Gud ecke hallda sijn Ord. Þar fyrer vpphuetur Gud hier Propheten/ og huggar hañ/ miög merkelega.

II. Capitule.

Er ein Amiñing til Jdranar/ so sem ad eru nær allar Predikaner j þessare Bok/j hvørium Propheten straffar j fyrstu sijna Gydinga vegna þeirra Afgudadyrkanar/ ad þeir dyrke adra Gude/ sem þeim kunne ecke ad hialpa/med þui þo/ad Gud hafe alla tijma fyrr og sijd giört þeim allt til gooda. Þui næst avytar hañ þa þar fyrer/ad þeir treystu vppa annara Manna hialp og Styrk/ og hiastod heidingia/ og meintu ad þeir villdu þar med vinflyia tilkomanda Straff. J pridia mata/ ad þeir j öllu þessu hielldu sig froma og riettferduga/og höfdu þeirra hia gudadyrkaner meir t meir/ Eins sem vorer Papistar giöra. Enn hvar slykur jdranarlaus Lifnadur er/ þar er eingen Hialp j mot/ þar hlytur Straff ad koma, Eins sem Spamaduren hootar hier/ og so sem þad gieck til/þa epter a.

III. Capitule.

Er ein miog þagurleg Predikun/j hvørre Propheten setur þrañ þyrer sitt Folk/ hvörsu ad Jsraels Rijke er foreydt vegna hiagudadyrkanar/ ad þeir j Juda skylldu af þessu Epterdæme betra sig/og ef þeir gikta þad/ þa mune Gud vera þeim myskunsamur. Þuiad hañ seiger so/

Drott-

Drotten̄ er myſkunſamur/og reidaſt ecke eilyſlega / medkennedallrasta ydar Miſsgiörder/ ad þier hafed ſyndgad a mote Drottne/ ſ. er. Ēn med þui þar var eingen Boot nie Betran a ferdum/ ſ Juda vard ſo vel burt fluttur/ſo ſem Iſrael / þa lofar Gud ad han̄ vilie giefa eirn nyan Sattmala Madareñar/fyrer Euangeliū/til huörs ad koma ſkule eirnen heidnar Pioder. Og ſeiger liöſlega fyrer/ad Mwſtered/ Fornfæringarnar/ og allt Lögmaled ſkule enda hafa. I Nidurlagenu er eingiætleg Jatning Spamañſins/ Ad Menn forlæte ſig alleina vppa Guds hialp og hans Myſkun.

IIII. Capitule.

Er og ſo ein jdranar Predikun/ j huörre han̄ amiñer/ ad þeir ſkule betra og bæta ſig/þa vilie Gud vera þeim myſkunſamur. Ēn med þui þar fylger eingen Boot nie Betran/ þa bootar Gud ad han̄ vilie lata Kongen af Babilon koma/ og lata han̄ eydeleggia Land ſ Lyde/vegna þeirra Synda. Allt þetta er oſſ til Epterdæmes ſkrifad/ſo ad vier beturum oſſ vt ap Guds Orde/og mættum ſo þyrer rietta ſamna Jdran vmſkyia þad okomna og velþorfnenta Straff vorra Synda.

V. Capitule.

Er ein hörd Predikun/ J huörre vier ſiaum/ ad þegar Menn vilia endelega ecke giöra jdran/þa vill Gud ecke lata Syndena blyſa oreſtar. Og þegar ſlik Reſsing tekur til/ þa er þar eingen hialp eckert Rad a mote. Þar þyrer eigum vier ſlyka Predikun og ſlykt Epterdæme ad taka oſſ til Niarka. Þuiad þetta hlyder huortueggia og eirnen vppa vora Tyd/og heyrer oſſ lyka til/ Ad vier ecke þorfnæaum Guds Ord/heldur ad vier lifum epter Guds Vilia/ ellegar vier meigum vænta Streaffsins ypter oſſ.

VI Capitule.

Er og ſo eirn Spadomur/ vm þa Olucku/ ſem Gud villde ganga lata yfer Jeruſalem/vegna Syndana. Þuiad þa var ſo komed/ Þar hialpade eingen Predikun/ eingen Vidurörun/ Gydingar hurdu avallt/ ad þad munde eige ſo illa til ganga/ þeir være Guds Folk/ han̄ munde ecke ſo breyta vid þa. Eins ſem chriſtner Men̄ ſeigia enn j Dag vm Tyrkian/og eru ohræddir þyrer honum/ Ad Gud mune ecke til ſtedia/ ad han̄ giöre Chriſtnenne ſoddan Skada/enn giöra þo ecke helldur jd-

ran enn adur. Par þyrer hefur sa Tyrke soddan Sigur þeinged a þm Christnu/so þeirra Synder verde straffadar.

VII. Capitule.

Er ein Amiñing til Idranar/ ad þeir villdu medtaka Guds Ord z betra sinn Lifnad/ Ellegar þa skule þeim ecke hialpa Mustere/ei Fornfæringar nie nockrar Fyrerboner. Helldur skule med ollu vera vtgiort vm þa. Nier af ma sia/ad Gud hañ kann ecke j wckurn mata ad lijda/ad Meñ þorsina hans Ord/eda heyra þad þorgiefens.

VIII Capitule.

Er sa annar Partur þeirrar vppbyriudu straffs Predikunar/j þeim 7. Capitula/j huorium hañ nu fraiñueigis avijsar/huar med ad Gydingar syndga so sarlega/; Sem er/ ad þeir lifa an Idranar/ og fara fraiñ j þeirra Hiagudadyrkan og Ogudlegum Lifnade/ og villdu ecke medtaka Guds Ord. Par fyrer hootar hann þeim/ ad hann vilie lata Babilons Kong eydeleggia þa med ollu.

IX. Capitule.

Er ein avijtunar Predikun/ Af huorre vier meigum visselega læra/ ad Gud hañ lætur ecke orefsta vera Forackan sijns Ords og idranarlaust Fraiñferde/ Vppa þad/ ad vier skulum hafa Guds Ord til þess/ ad vier lærum þar af ad þeckia Gud/ ad hañ sie Nadugur og Myskunsamur/og betrum z hætum vort Lijf z Fraiñferde.

X. Capitule.

I þessare Predikun miñer Spamaduren Gydinga/a þa rietfu Guds þionustugiord/j mote þeirre Hiagudadyrkan sem þeir af Heidingiönum lært hofdu. Og hootar þeim og syner þeim/huorn enda þad mune taka med þa/ Einkum sem er/ad vegna sijkrar Hiagudadyrkanar/ mune bæde Lond og Lyder til grunds ganga. I Nidurlagenu bidur Spamadureñ Gud/ad hañ vilie lina sijkre Refsing/ og lata ecke sitt Folk verda med ollu foreytt af Heidingium vegna sinna Synda.

XI. Capitule.

Legatur vsq; ad locum, Drotten hefur openberad mier/ z ek.

Hier skijrer Spamadureñ fra/ huor ad sie Sott og Efne epterkomande Refsingar yfer Gydinga Lyd/ Einkum þetta/ ad þeir villdu ecke hlyda Guds Orde/ so sem Gud hafde boded þeim. Og hann hootar þeim

hrade-

hrædelega / Ad fyrst þad þeir vilia ecke betra sig / a Jdranarstiornum / Þa skule þeirra Bæner allar / og Hialparleitaner vera til einskis / Hann skule eins heyra þa / so sem þeir hafa heyrt hañ / þa hañ talade til þeirra fyrer sijna Spameñ: Þañen eru nu allar Predikaner þessa Spamans sins vt til enda / eitt Epterdæme oss til jdranar og yþerbootar sett / ad vier skulum heyra Guds Ord / og betra oss þar af þetur eñ Gydingar giordu / Ellegar oss skal þad eins ganga / so sem þad gieck þeim Ogudlegu Gydingum.

XII. Capitule.

Incipiatur a loco, Nins þyrra Capit. Drotten hefur openberad mier.

Er ein huggunar Predikun fyrer sialfan Jeremiam Spamañ / Med þui hañ var j storum Lijfs hæska / vegna sinna Hootaña og Predikaña / þa seiger Gud hönum / ad hañ skule ecke ad helldur læta af sijnu Embætte. Spamaduren hañ klagar / ad þñ sem ottast Gud / hliote jafnan ad vera staddur j Lijfs hæska / Þar þuert a mote sie þeir Ogudlegu / atburgalauser / þeim gange allt vel og luckusamlega. J mote sijkre Astrijdu huggar Drotten hañ / og seiger / ad þetta sie vm eina litla Stund ad bijda / þa skule þau Alensuijn af Babilons Konge slatrud verda.

Nier stendur su Huggun þyrst / ad Gud hann vilie flytia Gydinga heim aptur j þeirra Land / wr Babilon / og vitia þeirra Nabwa / eþ þeir giora ecke jdran.

XIII. Capitule.

Er eirn Spadomur / j husrium ad Spamaduren setur sijnu Folke fyrer eitt sierlegt Teikn / og seiger þeim / ad þeir skulu so sem eirn Linde j framanda Land flutter verda / og þar vilie hañ læta þa fwna og rotna / Af þui ad þeir hafe ecke viliad heyra hans Ord helldur gange þeir epter hugrenningum sijns eigenlegs hiarta / og epterfylge annarlegum Gudum.

XIIII. Capitule.

Er ein hord Predikun / j husrre Spamaduren seiger þyrer eitt hryggelegt hungur / med huórju Gydingar skulu straffader verda. Þuiad hungur er eitt af þeim Refsingum / med huórium Gud hañ plægar og straffar þa ogudhræddu Veröllð vegna Syndaña: Og ef Menn vilia ecke betra sig / þa hootar hañ þar skal epter hungred koma bæde Drepsott og Strijd. Enn j annar reisur bidur Spamaduren vm / ad Gud þñ vilie veg

na sijns Heilaga Nafns mykla forbiæta Reffsing/ og vera sijnu Folke Myskunsamur:

XV. Capitule.

Pessa er ein hrædelega hardleg Predikun/j huorre Gud hañ bodar sijna Reide j giegn Syndónum/ Ad Folked skule eñ nu bitala fyrer bad sem tManasses Kongur hafde fyrer mórgum Aarum syndgad/ og forbient. Og ad eingen skule þa Reide stilla mc heñc hamla/eñ þo ad Bæde Moses og Samuel bidie fyrer Gydingum. So sem þar stendur j fyrsta Bodorde/ad Gud hñ vilie vitia Synda Fedrana j þridia + fiorda Lid Vppa þad ad Menn lære ad vakta sig þyrer Syndonum/og epterþylgia Guds Orde og hans Vilia. Hier med japnþrant huggar hann þa Fromu/og lofar ad vera þeim Myskunsamur/ og befnast fyrer þa a þeirra Ouinum.

XVI. Capitule.

Er eirn Spadomur/vt ap þeim tilkomande Plagum og Olucku. Sem koma skylde af Kongenum j Babilon yper Gydinga. Hier ma eñ merkia og læra/huar ap oll Olucka kiemur/Sem er/ap þui/ad Menn þorakta Guds Ord og hans Vilia/ og hapa rangt trunadar Traust a annarlegum Niagudum/j mote Guds Orde og hans Vilia. Eñ hann huggar þa Fromu eñ j annad sijñ/ad hañ vilie leysa þa vr þeirra Fangelse/ og leida þa heim aptur/ þegar þeirra Synder eru refstar/ og straffadar.

XVII. Capitule.

Þesse Capitule er j þyrstu ein avisstanar Predikun/ j huorre Spamaduren seiger fyrer/ad Gud hañ vilie straffa Synder sijns Folks/fyrer þa j Babilon. Þui næst huggar hañ þa aptur/ og vill og so vijsa ódrum til þeirrar sómu huggunar. So ad Menn hallde sier vid Gud og hans Ord/ Þuiad Gud hañ vill hialpa ollum þeim sem vppa hañ þorlæta sig. Þar þuert a mote/ep ad Meñ treysta meir vppa annad enn vppa Gud/so sñ ad vor Natura er/ad treysta vppa Rijkedæme/Magt og Metord/þa hlytur sa eñ same ad verda til Skañar þar med/ og þ hlytur allt ad bregdast/þuiad Gud hañ vill ecke lata þad orepst.

So seiger Drotten til mijn/ &c.

Þad er ein jdranar Predikun/ og abrærer þad pridia Bodord/ ad

Menn

Menn skulu halldra Sabbats Dagen og helga hann/ til þess ad heyra Guds Ord/ og giöra Guds Vilia. Enn hier ma sia/ huersu þ Folk hefur verid j þann Tijma athugalaust/ ad pad villde ecke þuilijku giegna/þar fyrer hlaut Gud ad lata Straff og Refsing koma yfer pad.

XVIII. Capitule.

Er ein mjog merkeleg Predikun/ j huerre Spamaduren amiñer til idranar og seiger/ad Gud hann vilie giarnan hliöfa peim/ t lata ecke Olucku koma yfer þa/ so framt sem ad peir vilia betra sig. Enn ef peir vilia þad ecke giöra/ þa kuedst hann vilia sundurbriota þad idranarlausa oblyduga Folk/ og tilreida sier annad Folk/ sem honum kann þoknast og hans Vilia giöfer. Enn med þui sliik Amiñing vill ecke hialpa/ t Spamaduren hann kiemur vegna sliikrar Predikanar j Lijfs Naska/ þa bidur hann Gud/ad hann villde ad eins sla vppa þa/ og vppraeta og fyrerkoma þessum vondum Bopum.

XIX. Capitule.

Er eirn Spadom/vm þa tilkomande Olucku/j huerre hñ setur þm Kieñemönum og Aulldungum fyrer Sioner/med einu Leirkiere/huört hñ braut j sundur. Þad Gud hann syner Spamañenum med so mörgu mote fyrer/ þa okomna Reide: Þad hid sama er ein Bevijsan/ad Gud hñ vill Meñ skule giora Idran/ Efi hann hlytur endelega ad straffa. Þui ad hia peim Idranarlausu eru allar Aminningar til einskis/ So sem Spamaduren hann seiger hier sialfur j Nidurlagenu / Ad sliikt hende þa þar fyrer/ af þui ad peir sie Nardhuackader/ og vilia ecke heyra Guds Ord.

XX. Capitule.

Er eitt Epterdœme/huornen Jeremia Spamanne hefur geinged vegna sinar Predikunar/ sem er/ ad hann þess vegna vard fangadur/ sleigen og bardur/ og af huörium Manne hadder og spottadur. Þar fyrer klagar hann bryggelega/ad Gud hafe prettad hann/ hefde hann þad fyrre vitad/ þa skylde hñ ecke hafa teked þetta Predikunar Embœtte vppa sig/ Enn nu hafe hann vppbyriad þad/ og hliote þui ad halldra þui fram. Hier ma sia/ huersu ad Gud hann lœtur sijna Heilaga rata j allskyns Motgang/og Dgiœpu/so ad opt skiedur þad/ad peir verda opolenmod-

er. Enn hier stendur su Huggun/ad slijker Spottarar og Øfrijskismenn hella sule ecke steppa hia Gude/ Helldur þa munu þeir med ollum sijnum til Olucku þordiarþast. Enn þeim þroma Jeremia hialpar Gud.

XXI. Capitule.

Þetta er eirn hrædelegur Spadomur/j huorium Gud hañ lætur seigia þeim/Ad hañ vilie sialfur med Babilons Konge beriast j mote Gydingum og Jerusalem / og huorier sem hellst ecke falla fyrer Hungre og Pestelentiu/ þa seigest hñ vilia fyrer Suerds eggium falla læta/ med þui þar er eingen Jdran hia þeim. Eñ einkañlega hootar hañ Kongenum og hans Høfdingium/ ad med þui þeir sem hafa Yfirualldz stiettena/ þeir eru j sijnu Embætte sliofer/og straffa ecke þad Vonda/ og hialpa ecke þeim Fatæku/ þa seigest hañ ecke vilia læta sliker Synder vera vrefstar.

XXII. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote þeim þremur Kongum Juda/ Joacha Joiakin og Jechonia. Af huorium vier lærum þad/þegar Yfirualldeed giorer ecke sitt Kall og Embætte/høndlar ecke epter Løgum ꝛ Riettindum/helldur vtarmar ꝛ Fiesleit Lond ꝛ Lyde/þa vill Gud burt suipta þeim/ꝛlæta Olucku yfer þa koma/So sem skiede þessa þria Konga/ ad þeir rijktu skamastund / og vrdu af setter af þeirra Kongdome.

XXIII. Capitule.

Er j fyrstu þung avijtanar Predikun/j giegn þeim falsku Læreþedrum/ sem ad odyggelega stodu j þeirra Embætte/ og fordiærfudu ꝛ villu sijna Tilheyrendur med røngum Lærdome. Þui næst setur hañ fram eitt agiætlegt Fyrerheit vt af Christo og þui nyia Testamentenu/ fyrer huorn hann seigest vilia vppfyria a Jørdu eirn sañan Lærdom ꝛ Riettlæted. Eñ sierdeilis er hier merkianda/ad hñ nefner Herran Christum Aønfyrt Riettlæresins/sem koma mun af Dauid/ eg a Jørdunne skal verda eirn Kongur. Þuiad betta er eirn sañarlegur Vitnisburdur/ ad Christur hañ skule vera eirn sañur og riettur Madur/ellegar kañ hañ ecke ad vera af Hwse Dauids. Þui næst giefur hañ Herranum Christo þad Nafn/ad hañ kallar hann Drotten/ med huoriu Nafne hann meinar alleina hans Guddomlega Nattruru. Og er þetta eirn Vitnisburdur ofalluallttur/ ad Christur hañ er eirn sañur og rijkur Gud. So sem og augliost er

ap þui Nafne/sem hafi kallast DROTTEN/sa oss Rettlæta giør er. Þuiad/ad þyrergiepa Syndernar/og giøra Mañen Rettlætan/þ er alleinasta Guds Verk.

Mitt Hiarta þad vill sundur springa/ ꝛ ck.

Er ein ströffunar Predikun j mote þeim fals Spamönum/ sem ad huggudu Folked/og giördu þad athugalaust/og sögdu ad Jeremias lyge/ og Jerusalem skylde ecke nidurbroten verda. Þuiad þetta er Veralldareñar Plagsidur/ huørnen sem Meñ predika/ hoota og ogna/ med Guds Straffe og Reide/þa þeinkia Menn avalt/ad ecke mune so illa til ganga/jnn til þess þeir preipa þar a/og verda varer vid/ad þad eru Sañinde sem þeim hepur vered predikad/ So sem Spamaduren hier med sama mote hootar þeim/og avitar slikt þeirra Athugaleyse.

XXIIII. Capitule.

Er ein huggunar Predikun/þeim þatækum Gydingum/sem viliuglega vppa Guds Nad og epter hans Orde/gafu sig Kongenum af Babilon/ꝛ burt vrdu flutter/þessum lofar hañ/ad hañ vilie vardueita þa/ og færa þa þeim aptur j þeirra Land. Eñ hiner adrer sem añad huört huxudu sier ad bliifa kyrrer j Landenu/ ellegar ad komast burt vndan þeim Hörmungum sem koma mundu/ þeim hootar hañ Guds Reide og allre Ogiæfu.

XXV. Capitule.

Er eirn Spadomur vm þad okomna Straff/ ad Jerusalem skal j eyde liggia 70. Aar/vegna Syndaña/ ad þeir Fromu Prophetar hafa ordeb ad predika forgiefins/og hiner adrer hafa ecke sint Guds Orde/nie betrad sig þar af. Eñ þa hina Fromu huggar hñ hier med þerum Ordum/ seigande/ad þesse Hertekning skule ecke ad eilifu vara/ helldur skule hun hafa eirn tilsettañ Tijma og Enda. Þessa huggun hefur Daniel Spamadur vandlega merkt/ og þar med huggad sig og adra j sijnu Fangelse.

So seiger Drotten Gud Israels til mijn/ ꝛ ck.

Þad er eiñ Spadomur/ad ecke alleinasta Jerusalem/ helldur skule t elrnen öll vmliggiande Lönd og aller Kongar af Babilons Konge yfereyñer og eydelagder verda. So ad Meñ siae og merke þa storu Aluoru/ huar med Gud hañ eins og sierhuors vitiar/ep ad Meñ vilia ecke betra

og

og taka sig.

XXVI. Capitule.

Er ein Historia/ huørnen peim gooda Spamañe Jeremia geinged hefur/ vegna sinnar Predikanar/ sem er/ ad peir villdu hañ hafa Lyfiareed/ so sem eirn Villumañ og Gudlastara/ ad pui ad hañ spade fyrer/ p Gade Nijdjered og Borgen Jerusalem skylldu nidurbriotast vegna peirra Synda. Enn Gud hañ sier so til/ ad nockrer fromer yfervallds Herrar hialpa honum/ og forhindra Aform peirra Ogudlegu. Hier ma af læra/ pad Gud hañ yppergiepur ecke sijna/ einkum pa sem hans Ord kiena t pui prañpylgia/ eñ po peir verde stundum nockud ad lijda hans vegna.

XXVII. Capitule.

Er eirn Spadomur vm pa tilkomande Herleiding sem koma skylde yfer Jerusalem og ønnur Kongarijke/ Og seiger fyrer/ ad huad hellst eirn nu epter er j Jerusalem/ pad skule flutt verda til Babilon. Slijkan Spadom tuitekur t britekur hañ so opt/ vegna peirra fals Spamaña/ sem alla Tijma vmtoldu fyrer Kongunum og Folkenu/ t sogdu/ Ad ecke munde so illa tilganga sem Jeremias segde/ pad vesta og pyngsta være af og vmlided.

XXVIII. Capitule.

Hañ er ein Historia/ af einum fals Spamañe/ huer ed diarflega freañ geingur og væner Lyge Jeremiam Spamañ. Hier ma sia/ ad æfijd verdur Guds Ord Motgang og Motmæle ad lijda, Enn ad Endalyckiønum/ pa lætur sig j liose huærer sannara hafa/ Puiad peñan fals Propheta lætur Gud sams ears deyia. Slijkt Dæme ættu aller Villumeñ og rangsnuner Lærepedur peim til Hiarta ad taka/ og læra hier af/ ad tala ecke nie kienna j mote sinne Samuisku.

XXIX. Capitule.

Er eitt Sendebrief og huggunar Predikun til peirra herteknu Gydinga ad peir skule vilianlega giefa sig vpp/ og seiger pad sie Guds Vilie/ ad peir hliote ad vera 70. ar j Fangelse. Enn ad peim Tijma lidnum munu Gud færa pa heim aptur j peirra Land. Par fyrer skulu peir ecke læta ba fals Spameñ villa sig/ helldur skulu peir bidia fyrer Babilons Konge og ollu hans Rijke/ Pinad gange honum vel/ pa skulu pe og hafa par Not af. Slykt er og eitt merkelegt Epterdæme/ j huørju

vier

vier slaum/ þad vier erum skylldugier ad bidia þyrer Yþeruallds stiornen ne/ vegna Aimugans Velþerdar/ þo ad þeir Valldsmeñ sie sinnar Per sonu vegna ecke gooder.

Þuiad so talar Drotten vm þañ Kongen sem situr a Dauids Stole.

Þetta er annar Partur ædur nefnds Sendebriefs/ sem Jeremias skrifade til Babilon/ og hootar Pestelentiu/ Hungre og Bardaga bæde Kongenum Zedechia/ og hans Folke/ sem treystu vppa Fortölur þeirra falsSpamanna/ ad þeir skylldu ecke giefa sig vpp fyrer Babilons Konge. Sierdeilis er hier merkianda/ huorsu hardlega Gud hañ straffar þann Spamañ Semaia/ huor ed Brieþ skrifbade til Jerusalem/ og radlagde ad Lysstaka Jeremiam/ þeñan straffar Gud so/ ad hañ liet hañ apmadan verda/ med ollu hans Slekte/ vegna slykrar Syndar.

XXX. Capitule.

Er ein huggunar Predikun/ j huorre Gud hañ huggar þa Herteknu j Babilon/ og lofar ad hañ vilie lata ba koma heim aptur til Jerusalem/ þa vilie hañ giefa þeim Kongen Dauid/ þad er Christum/ huorium þeir skulu þiona/ og af huorium þeir skulu hreppa Frid ok Fögnud og alla Hamingiu. Og Gud so sem asakar sig/ ad hann hafe orded ad lata slykt Straff koma yfer Gydinga/ vegna þeirra Synda/ sem var su Herleiding/ og Nidurbrot og Foreydsla/ bæde Mustaresins og Borgareñar Jerusalem. Eñ nu biedan j fra/ vilie hañ hialpa þeim ok lækna þa/ og heim sækia þeirra Qvine. Oss er þetta ein Aminning/ ad vier huortueggia lærum/ Bæde ad Gud hafe Opocka a Syndenne/ Og þ annad/ ad honum pocknast rietl og sonn Idran.

XXXI. Capitule.

Er ein huggunar Predikun/ j huorre Spamaduren ecke alleinasta fyrerheiter/ ad Gud vilie flytia þa herteknu Gydinga heim aptur fra Babilon til Jerusalem/ Helldur og eirnen/ ad þad fyrerheit vt af Christo/ þad skule visselega framűkoma. Þar fyrer/ huorsu hryggelega sem þad Gydinga folk hvingad og plagad verdur af þeim j Babilon/ eda af ödrum Heidingium/ so sem Spamaduren hryggelega hier yppa klagar/ þa vysar hañ þeim bo þetta huggunar Traust/ ad Gud hañ vilie fyrer Christum vera þeim Myskunsamur/ og hialpa þeim fra allre Olucku/ jafnuel öllum heimanum.

Sia/ Sa Tijme kiemur/ſeiger Drottenn/ ⁊ ek.

Er ein lyſteleg huggunar Predikun/ad Gud vilie ſo ſnua Herleidingu Iſrael og Juda/ad hañ vilie ſenda Chriſtum/og giöra vid þa eirn nyan Sattmæla. Sa gamle Sattmæle Lögmalſins/ hann ſtod þar a/ ad Gud loþade ad vera þeirra Gud/ ſo þraut ſem þeir hielldu hans Bodord. Eñ þeir hielldu þau alldrei/ Þar þyrer vrdu þeir ad liſda marguſſlegar Plagur og Refſingar. Eñ a ſijnum Tijma (ſeiger Gud) vil eg giöra eirn nyan Sattmæla/ huor ecke ſkal vera komen vnder þijnu Rietlæte/helldur vnder miñe Myſkun/ſeiger Gud/þad er/eg vil þyrergie þa Syndernar/og veita þañ Helga Anda/vegna Chriſti/þyrer huørn ad Menn kuña ad ſtanda a mote Hollde og Blode/ og vppfylla Guds Bodord og hans Vilia/ med Lyſt og Kiærleika. Þetta er Sattmæle hins nyia Teſtamentis þyrer Chriſtum/vid huørn aller Heilager/æ og alla Tijma/hafa ſig huggad/⁊ eru þar þyrer Saluholpner ordner.

XXXII. Capitule.

Er og ſo ein huggunar Predikun/ Ad þo Jeruſalem breñe ad Moſku ⁊ þo Folked verde burt flutt j framande Lönd/a mille Heidingia/ ſamt vilie þo Gud flytia þa inn aptur j ſitt Land/ og læta þa bva þar. Þetta vill Gud aviſſa Gydingum þar med/ ad hañ ſkipar Jeremia/ ad kaupa eirn Akur/ a þeim ſama Tijma/ þa Striſdsher la vm Jeruſalem/ ⁊ bæde Konguren og allt Folked matte burt ad flytiaſt.

Og Ord Drottins ſkiede til Jeremia/ ⁊ ek.

Þetta er eitt Andſuar vppa Bæn Jeremia/ ad Jeruſalem hun hlaut ad verda foreydd/ vegna þeirra Synda/ af þui þeir villdu ecke ſkeyta Guds Orde/ nie betra ſig þar af. Enn ſamt (ſeiger hañ) ſkal a ſijnum Tijma Landed vpp aptur byggiaſt/ og Folked heim aptur flutt verda. Nier aþ lære Menn/ad oflaſt Gud/huor ed ogudlegt Athæfe lætur alldrei orefſt/ Þar næſt ad trua og treyſta Gude/ ad hañ ſie ecke eilifflega reidur/helldur tekur hañ þa til Nadar aptur/ſem ſig betra og aþ Syndonum læta.

XXXIII. Capitule.

Er ein huggunar Predikun/j huørre Gud hañ lofar þeim Herteknu Gydingum/ ad þañ vilie leyſa þa aptur fra þeirra Fangelſe/⁊ læta þa

þa og

fa og ödlast þa rietta stærstu Huggun sem er/ HERRAN CHRISTUM/ fyrer huörn ad þeir fa skulu þad sanna Rietlæte og þad eilyfa Lyf. Og ad þad sama Ryke skule alldrei Enda hafa/ helldur þa skule Kieñemenn og Fornfæringar æ og alla tyma/ad eilyfu blyfa. Slykrar Huggunar þurftu þeir hertecknu Gydingar einkum vid/ Þviad fyrer skynsemeñar Augum var so a ad sia/so sem ad vtgiört være med þ Folk so sem ad allar fyrre Spasagner være onytar.

XXXIIII. Capitule.

Þesse Capitule er hootunar Predikun/ j mote Zedechia Konge/ og þeim Borgarmönnum til Jerusalem/ ad þier skule ecke sleppa hia Kongenum af Babilon. Vked vid ad j þeirra stærstu Neyd og Þrengingum/ giördu þeir berlega a mote Guds Lögmale/ þad þeir villdu ecke Frelse giefa þeirra Þrælum a siöunda arenu/ so sem Gud hafde boded þeim fyrer Moisen.

XXXV. Capitule.

Er ein avyttunar Predikun/ j huorre Gud hañ klagar yþer Gydingū/ad þeir ecke epterfylge hans Orde nie hans Vilia/þar þo öñur good Börn epterfylgia þeirra Forfedrum. Þetta sannar hñ med Epterdæme þeirra Rechabitis/ huörier ed epterfylgdu þeirra Födur/ og drucku ecke Vyn. Slyk Barnaña hlydne þocknast Gude vel/ þar fyrer lofar hann þier þeim/ ad þeirra Ættboge skule alldrei þriota. Þetta Epterdæme leida Papistar fraṁ/ecke vppa hlydne Barnaña vid Forelldrana/helldur vppa þeirra Fostur/Aheite og annad/En þad er hægt ad sia/ad þeta kiemur ecke saman/þar vid.

XXXVI. Capitule.

Er Epterdæme eins ogudlegs Kongs/ sem huorke vill heyra Guds Ord nie þad vita. Þar fyrer hlytur hañ endelega vm syder/ fangadur ad verda/t Lyfed ad missa/og hans Börn:

XXXVII. Capitule.

Hier segier þra Nørmungum Jeremie/sem hañ vard ad lyda/ vegna hans Predikunar/ad hañ bleif fangadur/baren/ og hørt nær af Hungre drepen. En samt þa hialpar Gud hönum/ so ad hañ blyfur stödugur j synu Predikunar embætte/og sialfur Kongur giefur hönum Brand j þui hallære sem þa var.

XXXVIII. Capitule.

Er ein Historia/ j huorre vier siaum/ad Jeremias hañ verdur grip-

en vegna sinna Predikana/ og hvad margt illt og þungt hann verdur ad lijda. En Gud sender hönum Hialp/so ad hann frelsast af þeim Haska. Öllum þeim til Huggunar/sem vegna Guds Ords verda ad voga æ lijda nockud/þeir meiga vepad/vppa sijka Hialp vona og vænta.

Og Zedechia Kongur sende/og heimte Jeremiam til sijn/ æ cl.

Hier er Epterdæme af Zedechia Konge/Ad þeir Ogudlegu þeir treysta hvörke Gude nie hans Orde/ helldur eru þeir fvvser/ ad forlæta sig vppa Mannlega Hialp. Þar fyrer kiemur þad sama yfer þa sem þeir ottast/og hrædast. Þviad j mote Guds Orde er hvörke Rad nie Dad/hvad hellst Madur vppbyriar.

XXXIX: Capitule.

Hier seiger þra/ hvörsu ad geinged hefur Zedechia Konge og hans Börnum/ sem ecke villde hlyda Jeremia Spamanne. J Nidurlage er hier agiætt Epterdæme/ hvörsu ad Gud hann vardueiter og blessar þann Blalendska Ebednielech/ af þvi hann hafde beded fyrer Jeremia þa hann var j Fiötrum/og feinged hann lausan. Þviad hvad Menn giöra Guds Pienörum/þad vill Gud rijkuglega launa/lijka so sem være þad hönum sialfum giört.

XL. Capitule.

Er eitt agiætt Epterdæme/ hvörsu Gud hann vardueiter Jeremiam Spæmann/æ lætur hann vda lausan/en þo ad öll Borgen Jerusalem/æ Mvstered verde vppbrend/æ Folked sie burt flutt. Vppa þad Menn lære/ad treysta Gude/og blijfa vid hans Ord/þa somu vill Gud ecke yfergiefa/helldur þrelsar hann þa þra allre Olucku sem þad giöra.

XLI. Capitule.

Er ein Historia/ af hvörre Mann ma læra/ ad Guds Ord þ lygur ecke. Þviad Jeremias hann hafde amint Folked/ ad giefa sig med godum vilia vnder Babilons Kong/ þa skylldu þeir hafa Frid. En ef þeir giördu þad ecke/ og villdu blijfa j Landenu/ þa skylldu þeir farast fyrer Sott/ Snerde æ Hungre. Slijkt kiemur hier fram vid hann höfudsmann Gedalia/ hann verdur drepen af þeim Amons Sonum/. og eirn Ofridur verdur j Landenu/so þeir vita alldrei hvar þeir skulu hafa sig. Hier af skulu Menn læra/ad ottast Gud/epterþylgia hans Orde/ ellegar er þar

eingen

eingen Lucka nie Namingia a þerdum.

XLII. Capitule.

Er eitt Epterdæme/ j huorriu Menn sia/ huorsu ad þeir Ogudlegu treysta ecke vppa Guds Hialp ⁊ Fulltting/ heldur forlæta þeir sig vppa mannlega huggun: Þuiad Gydingar þeir sem þa voru epter ordner j Landenu/ þeir meintu ad þeir skylldu vera ohrædder fyrer þeim af Babilon/ j Egiptalande/ Þuiad Egiptaland være langt fra Babilon: Þesse Radagiörd kom alleinasta vt af Vantru/ ad þeir treystu ecke Gude/ ad hann munde kunna ad varducita þa j Babilon. Þar fyrer spær Jeremias hier fyrer/ og seiger/ ad ef þeir bliffa j soddan Vantru/ og vilia fara j Egiptaland/ þa skulu þeir finna þa Babilonesku þar/ vndan huorium þeir hafa flwed af Gydingalande/ og þar skulu þeir fyrerfaraſt.

XLIII. Capitule.

Er eitt Epterdæme/ Huorsu ad þeir Ogudlegu þyrerliſta Guds Ord ⁊ þylgia þui ecke epter/ Þar þyrer hliota þeir vin sſyder repster ad verda. Þuiad Gydingar þeir villdu ecke epter Spæmannsins Ordum bliffa j Gydingalande/ þar fyrer vrdu þeir j Egiptalande ad liſta allskyns Ogiæfu og Olucku og vm sſyder/ ad fyrerfaraſt þar/ so sem hann hafde fyrer spad þeim og sagt.

XLIIII. Capitule.

Er ein Predikun/ j huorre Spæmaduren aminner þa ogudlegu Gydinga/ j Egiptalande/ ad þeir hafe komed þui til leidar/ med þeirra Skwrgodadyrken og odrum Syndum/ ad Gud hann hefur foreydt Gydingaland/ og lated Gydinga hertekna j burt flytiaſt/ so ad þeir giordu Idran og Betrudu þeirra Lifnad. Enn med þui þeir villdu enn ecke aflæta/ þa seiger hann/ ad þeim skule eins ganga/ þar j Egiptalande/ so sem ad Gydingum gieck j Juda. Slikt Dæme kienna oss/ ad læra/ ad huor hann syndgar/ ⁊ giorer a mote Guds Orde/ þad vill Gud ecke orepſt læta vera þo su Repsing alldrei so leinge vndan drageſt.

Þa suorudu aller Menn Jeremia/ þr vissu ad Nwspreyiur þra- ⁊ ck.

Er eitt Epterdæme/ j huorju ad Madur sier/ ad Heimuren hann vill j onguan mæta nie kann ad liſta Gud og hans Ord. Þuiad hier seigia þeir Spæmannenum j Nafernar/ ad þeir vilie ecke hlyda honum/ epter þeim Ordum sem hann hafde j Napne Drottens talad/ Heldur ad þr

vilie giøra sem þa sialfra lyster. Item/ Siðdan þeir kieku af ad þornþæra Drottningu Himensins/þa sie öll Olucka yþer þa komen. Eins alþýda seigia Papistar j Dag/ og gudlasta/ ad siðdan Euangelium vpp kom/ þa sie nu siðdan huorke Ro nie Fridur j Heimenum. Enn Spamaduren ansar þm/sliðkum Gudlöstörum/og seigrr/ ad þui vallda þeirra Synder/ enn ecke Guds Ord/ad þad geingur so illa til. Þar fyrer hootar hañ þeim/ad þeir skule enn nu betur straffast/ og vm siðer med öllu forganga.

XLV. Capitule.

Er ein huggunar Predikun/ j huorre Gud hann sierdeiles huggar Baruch/ huör ed var med Jeremia/ og vard þar fyrer ad liða allskyns Morgang og Olucku af Gydingum. Eñ hañ huggar hañ so/ og seiger ad hañ skule vera obræddur vm sitt Liif/ hañ skule læta sier þad nægia/ ad Gud hialpar hönum/ og leinger hans Liif/ þar aller adrer/ og allt Landed verdur til Grunds ad ganga/ og foreydt ad verda. Oss til eins Huggunardæmes/ Ad Gud hañ vill geyma siña/og vardueita þa þyrer Oluckunne.

XLVI. Capitule.

Er eirn Spadomur/ j mote Egiptalandz Innbyggiörum/ ad Gud hann vilie vitia þeirra fyrer Nabugodonosor Kong/ og straffa þa. Þuiad þar þyrer tilsetur Gud þær hæsiu Valldstietter j Heimenum/ ad hann vill þyrer þær straffa Lond og Lyde/ Syndanna vegna. Eñ hañ huggar sitt Folk/ ad hñ vilie leida þad aptur jñ j sitt Land/ og hialpa þeim vr þeirra Fiötrum t Herleidingu.

XLVII. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote þeim Philistheis/ ad Gud hañ vilie eirnen vitia þeirra/fyrer Kongen af Babilon/ og straffa þeirra Synder. Nuar af Meñ skulu læra ad ottast Gud/og lifa Gudlega/annars mun eingen orefstur sleppa. Þar þyrer kallar Spamaduren soddan Straff Herrans SVERD/ huort ed ecke kann ad huilast nie kyrt ad vera/ ef ad Meñ læta ecke af ad syndga.

XLVIII. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote Moab/Nagrönum Gydinga/j huörium Spamaduren framsetur Sök og Tilefne/ huar fyrer allar Rikis stiorner

ner verda foreyddar. Pad þyrsta/ad þeir treysta vppa eigenlega Magt og þeirra Ríkdom/ og dramba þar aþ. Þar næst ad þeir þorsmædu og fyrerlitu þa aumu herteknu Gydinga. Þad pridia/ ad þeir høpdu þalska Guds Þionustugiørd. Nuar þetta prent er/þad Ríke eda Land kañ ecke leinge ad standast/þad hlytur ad eydast. I Nidurlagenu hugg ar hañ med Tilkomuñe Herrans Christi.

XLIX. Capitule.

Er eirn Spædomur j mote nøckrum sierlegum Kongaríkium/ ad Gud vilie vitia þeirra heim/og straffa þeirra Synder. Enn j Nidurlagenu huggar hann þa aptur/ og seiger ad þessar Þioder skulu koma til Euangelium.

L. Capitule.

Er eirn Spædomur/ j mote Babilon/þeim herteknu Gydingum til huggunar/ so ad þeir skylldu ecke efa Guds Fyrerheit/ Gud hañ munde sannlega flytia þa heim aptur til Jerusalem/og þeir sem nu hielldu þín j herteckningu/ þeim vilie Gud med sama Mæler bitala/ sem þeir hafa vtmællt ødrum. Þuiad med þui ad Gud hañ hapde straffad sitt eiged Folk og Land Syndaña vegna/þa hlaut þetta Straff og eirnen ad koma yþer Heidingia/þeir sem þorsmædu Gud/ og voru þar med drambsamer og griñer vid þa aumu Gydinga.

LI. Capitule.

Er eirn Spædomur/j mote Babilons Ríke/ ad þad skule af þeim j Media og Persen eydelagt verda. So Meñ mætte sia og merkia/ ad enn þo Gud hañ straffade sitt Folk Syndaña vegna/z liete flytia þad j eitt Framanda land/þa villde hañ þo samt syna þui Myskun/ z hialpa þui burt aptur wr þeirre Herleidingu. Þuiad huørtueggia þetta er Guds Verk/ad refsa og straffa Syndanna vegna/ og þa aptur ad sia aumur a þeim Syndugu. Nuar aþ Menn eiga ad læra ad þordast Syndernar. Enn hapr Madur syndgad/þa falle hañ ecke j Epasemd heldur leite Nadareñar z vone þar vppa.

Draged vt mitt Folk/ z ck.

Er eirn Spædomur j mote Babilon/og Amiñing til Gydinganna/ ad þeir skule vidurkiena Guds Verk/ og losa og prijsa Gud þar fyrer/

ad

ad hann endurgiellder þeirra Ouinum/eñ flytur þa heim aptur j þeirra Land.

LII. Capitule.

Er ein bryggeleg Historia/vm Foreydslu og Nidurbrot Borgarenn ar Jerusalem/Og huórsu ad Gydingar vrdu sumer drepner/sumer burt flutter. Til eins Epterdæmes. So ad Menn siae/huórsu ad Gud hafi plagar ad straffa/ þegar ad Menn skeyta ecke Guds Orde/z vilia ecke giora aluarlega idran og yþerboot.

Harmagraatur Jeremie.

I. Capitule.

HR eirn Sorgargraatur/med huórium Spæmaduren klagar z syrger þa Olucku sem komen er yfer hans Folk og allt Landed. Eñ kiem er sialfur Sók og tiaer efne til slijkrar Olucku/sem er/ad Gyding ar med sijnum Syndum/hafe vppuaked Gud til slijks Straffs. Huad oss er eitt Epterdæme/ad vier skulum leidrietta st/og lata af Syndon um/eþ vier vilium ecke rata j soddan Plægur z Nepnder.

II. Capitule.

Er ein Harmaklógun/j huórre ad er merkianda/þ Spæmaduren seiger. Þiner Spameñ hafa ecke openberad þier þinar Misgiórder/huar med þeir kunnu firra þig þinu Fangelse. Huar vt af vier lærum/ad Guds Ord er þad dyrmætasta Nioss z Gersemie/huar sem þad kieñest riettelega/z Meñ vilia hegda sier þar epter. Þar þuert j mot/Þar kann obrigdanlega/huorke Lucka me Velþerd ad vera/sem þad er þyrerliked z þorsmad.

III. Capitule.

Er eirn Harmagraatur/med huorium Folked epter Olueknna yþerstadna hugar sig þar vid/ad Gud er Myskunsamur. Og bo ad hann reidest z refse Syndaña vegna/þa samt sie hans Reide ecke æfinleg. Þar fyrer minner hañ a Polenmædena/ Ad þo Mońum gange miog illa/z Straffed sie þungt og sært/þa sie þad samt vor þarft ient Laun. Og þar

þar sie eckert annad Rad til/enn ad Menn lijde þolenmodlega/ betre sijn Lijpnad/bidie apr Niarla/og vænte og vone Linkinda apr Guds Nad og Myskun.

IIII. Capitule.

Er særleg Harmaklogun/vegna þess Hungurs/ og so annarar Olucku/med huórre Gud hafde straffad Gydingana. Enn einkannlega talar Propheten vm þa Synd/ ad falsker Spamenn og Kienendur/ hefde sakleusra og riettlatrande Spamanna Blode vthellt/ og ecke lided þeirra Kienunger. Eins alijka/ og Pauen og hans Prestar giora enn j Dag.

Framueigis seiger Spamadurenn/ ad epter þui þeir heidrudu ecke Kienemennena/og voru ecke Myskunsamer vid Aulldungana/ þess vegna hafe Reide Drottens tuistrad þeim i sundur. Allt þetta er hier sett/ oss til Epterdæmes/ad vier hier epter lærum/ad betra vorn Lijpnad og Breytne. So sem hann og eirnen hootar þeim Edomitum/ad þeir skule drecka þann sama Bikar (Pad er/ smacka þar somu Plægur) þyrst þeir lægge i sömu Syndum/og villde ecke leidriettast nie aflæta.

V. Capitule.

Er ein Sorgarklogun/ med huorre Spamadurenn harmar/ ad bæde Mustered og allt sie so eydelagt og Folked so foreytt/ med Hungre og Suerde. Þar fyrer medkienner hann/ ad þeirra Synder vallde slijku/ Og bidur ad Gud vilie ecke gleyma þeim/helldur færa þa þeim aptur j þeirra Land/ til ad þiona Gude riettelega.

Ender a Jerennie Harmagrat.

Ein Vnderuitisun/huórnen Ezechielis Syn vm Vagnen/ j þeim I. og X. Capitula/ elge ad skiliast.

Sia Helge Jeronymus/og adrer fleire skrifa so/ad hia Gydingonum hafe verid/og sie enn j Dag/huórium Manne fyrerbodid ad hann ad/ad lesa hann fyrsta ad sijdasta Part af Ezechiels Spamans Bok so og lijka hann fyrsta Capitula Genesis/ fyrr enn Madur være þritugur ad Allre.

Enn j Rann og Sannleika/ þa er þad Forbod onaudsynlegt: Þuiad Esaias j þeim 29. Cap. seiger/ ad öll Heilög Skrift sie læst og lokud

fyrer þeim vantruudu Gydingum / so sem og S: Paall seiger / 2. Corin. 3. Ad Moysis hylming sie og blijfe yfer Ritninguñe / allt a meðan þeir trua ecke a Christum.

Þad sama audsyna þeirra Giörningar / þui þeir rijfa og slijta j sundur Ritningena j þeirra Vtleggingu / So sem þa eitt Suijn roraſt vm j fögrum Alldengarde / so þörf være ad oska þeſſ / ad þeir feingeſt ecke þar vid Heilaga Skrift.

Enn Ezechielis Syn / j þeim fyrſta Partenum erCepter mijnum Skilningeeckert annad enn openberan Christi Rijkis / j Truñe / hier a Jardrijke vm allar fiorar ætter Jardarennar / Psalm. 19: Þeirra hliod gieck vt vm öll Lönd / og þeirra Tal edur Rædu allt til Veralldarennar Enda. Þui eingen Spamadur kann ad vera (sem S. Petur beuijsar / 2. Pet. 1. nema þuiad eins hañ hafe Christi Anda.

Enn þad verdur oflangt / j einum litlum Formala / ad vtbyda þad allt saman / smatt og stort. Þui j stutru Mæle ad seigia / Þesſe Syn / er Jesu Christi andlegur Vagn / a huörium hañ fer og flyst / hier a Jardrijke / Þ er / vm allañ Christendomen. Þar eru fiögur Dyr / sem hñ j þeim 10: Cap. kallar Cherubim (þui hñ situr / fer og ferdaſt a Cherubim / sem Skriften optlega seiger) huört eitt af þeim Dyrönum hefur fiögur Andlit / og standa sem fiorer hestar / og snuast j fiorar ætter / þo innan til / j mille hiolaña. Þui þar eru fiögur hiol / j fiorum ættum / kringum Dyren / Þui er so til leidar komed / ad þau snuest a mote fiorum hornum Jardareñar / þad er fram og aptur / og a badar sijdur / og þurfa þo ecke ad snua sier. Sömuleidis ganga Dyren / mote fiorum hornum Jardarennar a sinölum Footum / og þurfa ecke ad snua sier. A þeſſum Vagne er huörke Taumur nie Tijgell / og eingen Akfære / Þui Anden styrer hönum vid jnnra / O fantil er Himen / so sem hæsta Abreida / Og þar vtj eirn Stoll / so sem Saudull / j huörium ad situr Gud / þad er Christur.

So ganga nu þau fiögur hiol öll jafnt huört öðru. Þuiad allar Kirkiur j þeim fiorum Jardareñar ættum j allre Veröllduñe / hafa eins og hiñ sama Gang / j Trunne / Voneñe / Kiærleikanum / Krosſburdenum og allre Andelgre Omgeinge- Og þær styraſt ecke vtuortes med Mannaña Lærdome / helldur vid jnnra / med Andanum / Rom: 8. 1 Cor. 12. Epheſi: 4.

Þau fiögur Dyr ganga med hiolönum / eda hiolen helldur med Dyrönum afram / a Bak aptur / vpp / og til beggia handa. Þuiad Christi Poſtular / edr Predikarar Embætted / Guds Ord / Skijrnen / Kuöllduma-

tijd Drottens/Lyklauallded/og huad sem Kirkiunar andlegre Valldstio-
en vid kiemur/pad er allt saman eins/ og er sampyckelegt vm alla Heim-
ins Kringluna.

So hallda Hiolen og Dyren sig saman/ ad pad er eirn Vagn/ an
nockra ytre Bindinga edur Teinginga/ so ad allt petta er fernt/ Fiog-
ur eru Dyren/ Fiogur eru Andlit a huoriu Dyre/ fiorar Hendur/ fiorer
Vængier/a huoriu Dyre/fiogur Hiol/ fiorar Fialer a huoriu Hiole/ Pad
hyder og merker (sem nu er sagt) ad Christendomuren/edur Rijked Chri-
sti j Truñe skal fara og vtberast j fiogur Horn Jardarennar/pad er/ vt j
sudur austur og vestur/vm allan Heimen.

Enn pesse Syn hefur merkt(so sem Ezechiel hier sialfur kiemer/j peim
8. og 9. Cap.) Gydingadomsins Foreyding/ Pad er/ ad Kiennemans
skapuren af Moyse jnnskickadur/skylde fa enda/epter hui pad var allt
saman sett og skickad/ ecke leingur eñ til Christi Hingadkomu/ sem S.
Paall seiger/ Rom. 8. j 2. Corinth. 3. Og Christur sialfur vottar/
Matth. 11. Og sa Pistell til peirra Hebresku/hañ talar margt og mijk
ed par vm/ huar a ad Gydingarner hafa sig bryggelega hneyxlad/ allt
til pessa Dags.

Og pad skulum vier aller sierdeilis kuña og vita/mote Gydingaña
Blindleik/ad aller peir Spadomar/sem hiertu/ad Jsrael og Juda skyld
de komast heim aptur j peirra Land/ og eignast bade hid Lijkamlega j
hid andlega/ peir eru fyrer laungu framkomner j uppfyllder/so ad Gyd
ingaña Von j Vænting epter Messia er fanyt/ til einskis/ hui peir Spa
domar hafa tuent ad geyma.

Pad fyrsta/ ad Jsrael og Juda skylde komast j sitt Land aptur/
epter peirra Fangelse/ pad er madur skied fyrer Kong Cyrum og pa af
Persia Lande/ fyrr enn Christur faddest: Par Gydingarner komu af öll-
um Löndum/ til Gydingalands og Jerusalem aptur. Og peir komu af
fiærlægum Löndum (par sem peir voru po bwfastier) huört ar/ a Hat
tijdenne til Jerusalem/ og drou og lockudu marga Heidingia med sier j
til sijn.

Enn pad/ ad Gydingarner vænta enn epter añarre lijkamlegre Heim-
för uppa nytt/Ad peir mune aller saman komast aptur j Landed/j taka
upp aptur alla Mosis Sidu og Skickaner/ pad er ecke nema peirra Dra
umur. Og par vm er ecke eirn Bokstafur j Spamañönnum edur Ritning-
uñe/ sem pad bevijse edur stadfeste. Pad finst skrifad/ ad Gydingarner
skylde aptur koma/ af öllum Löndum/ huar sem peir være nidurkom-

ner/ Eñ þó ecke aller Gydingar/ helldur nockrer af huórriu Lande/ þad munar mykiu/ huórt aller Gydingar kome aptur/eda Gydingarner kome aptur af öllum Löndum. Ad þeir kiæme aptur af öllum Löndum bad er fyllt og fraiñkomed/ Enn ad þeir kiæme aller aptur/ þad fullkomnast alldrei/og alldrei var þad Spæd fyrer/ helldur er þad þuert a mote Spædomenum/ Eins og þad ad j Jerusælem/ þegar hun var nu vel vid Magt/bæde fyrer og epter Fangelsed/ þa voru þeir Gydingar ecke aller Guds Folk/ helldur var sa stæste Partur Diofulsins Folk/Afguda dyrkarar/ Mordingiar/og þad argasta Folk a Jörduñe.

Þad annad sem sa Spædomur hefur ad hallda (og er þad allra besta)sem Gydingarner vilia huórke sia nie heyra/þad er/ Ad Gud lofade ad giöra nöckud nytt j Landenu/eirn nyan Sattmæla/ Ecke so sem þann gamla Moisis Sattmæla/ huar vm Gydingarner höfdu sijna falska Meining/ sem liosiega stendur Jeremie 31. og vijdar/Ad ecke skule leingur vera tuó Kongariyke/ vnder þeirra tilkomanda Konge Dauid/helldur eitt/Ad þar sie eitt æfinlegt Kongariyke/j þui sama Lande.

Þetta er eirnen fraiñ komed/Þui þegar Christur kom/ og faiñ Folked bæde af Israel og Juda/ aptur saman safnad/af öllum Löndum/ Landed var fullt/ þa vppbyriade hañ þad hid nyia/ og skickade hiñ nyia fyrerheitna Sattmæla. Og þad giörde hañ ecke j neinum andlegum nie lyk anlegum Stad ödrum/ enn j þui sama Canaanslande/ j þeirre sömu Jerusælem/ sem lofad var/til huórrar þr voru komner af öllum Löndū

Og þo þeir villdu ecke/ eda fæster af þeim/medtaka þennan sama Sattmæla/ þa samt var þad eirn eilijfur Sattmæle/Ecke alleinasta j Jerusælem og j Canaanslande/helldur hefur hiñ vtbreidst/þar fra/ j allar fiorar ætter Veralldareñar/ og blijfur enn nu þeñan sama Dag/ bæde j Jerusælem og allstadar/ Þui Jerusælem Borg stendur eñ nu þar j sama stad/og Christur er þar Kongur yfer/ so sem yfer allre Veröllduñe. Allt og ædur lofar hañ Machomet/ og Pauanum ad giöra huad þeir orka/Enn samt er hañ Herra ↄ Kongur yfer öllum hlutum.

Hvi þar Gydingar hrosa sier þar af/ ad þeir alleina sieu sa riette Israel/ enn vær Heidingiarner ecke/ þad er satt/epter þeim gamla Moysis Sattmæla/sem fyrer löngu er fullkomen. Eñ epter þeim nyia Sattmælanum/ þa eru þeir nu ecke leingur Israel/ þui aller hluter eiga ad vera nyer/ og Israel skylde og lijka verda nyr. Og þar eru nu alleina sa riette Israel/ sem þeñan Sattmæla hafa medtekeo/ sem var stigradur ↄ vppbyriadur j Jerusælem.

Þar

Þar fyrer er eg ecke af Jsrael epter þeim gamla Sattmalanū/ ecke helldur Gydingur. Enn nu hrosa eg mier/ ad eg er S. Pals Sonur og Jsraelite eda Benjamite/ þuiad hū er mīn Fader/ Ecke sa gamle Pall/ helldur sa nyie/ sem þo er hinn same gamle Pall/ enn er ordenn nyr Pall af þeim gamla Pase j Christo/ Og hañ hefur aflad mīn j Christo/ fyrer er Euangelium/ ad eg er honum lijkur epter þeim nyia Sattmalanum. So eru og aller Heidingiar/ sem christner eru/ þeir eru riett sañer Jsraelitar/ og þeir nyiu Gydingar fædder af Christo/ þeim edla Gydinge edur Juda. Þar fyrer rijdur þad allt a þeim nyia Sattmalanum/ sem Messias atte ad stigta/ alla hlute ad endurnyia/ huad hañ t giort hefur.

Hier skulum vier þessa Reglu vel merkia/ ad huar sem Spamennerner tala vm Jsrael/ ad hañ skylde aptur koma/ t saman safnast/ sem Micheas 2. Cap. Ezech. 20. og adrer fleire vm tala/ þa er þad vijslega sagt vm hañ nyia Sattmala/ og vm hañ nyia Jsrael/ af huorium ecke ein/ skal vtlyckter verda fra þui eilijfa Christi Rijke. Enn vm hañ gamla Jsrael er omogulegt/ ad þad meige skiliast edur vtleggiast/ þui sa stærste fiolde af þeim var j Assyria og Babilon bæde lijfs og daudur. Og næsta faer komu aptur/ sem Esdras alla vpp telur.

Enn Gydingarner vilia hafa Messiam/ epter þeim gamla Sattmalanum/ og hallda ad onguu þann nyia/ so fara þeir villt vm bada/ Þann nyia vilia þeir ecke hafa/ hañ gamla fa þeir ecke/ þar fyrer er og Skriften læst fyrer þeim/ Esa. 29. Og kuña onguan af Spamonnonum ad skilia/ og missa so bæde andlegt og veralldlegt Rijke.

Veralldlegt Rijke hafa þeir ecke/ þui þeir hafa huorke herra nie Kong/ og eckert Kongarijke nie Hofdingiadom. Andlegt Rijke hafa þeir ecke ad helldur/ þui þeir villdu ecke medtaka hañ nyia Sattmala/ og verda so ad vera an alls Kieñemans skapar. Suña/ þeir ecke ad eins forakta þann nyia Sattmala/ helldur ossakia/ og vilia med ollu nidur kiefia hañ. Ogeru þar fyrer med sīn Sattmala/ sem þeir leita epter/ ad onguu ordner.

Og þo ad Jerusalem stæde eñ nu j sinne Velmagt/ med ollum fornum Sidum/ þa samt yrde sa nye Sattmale ad koma til/ og fornyia alle/ so Ritningen vppfyllest/ so sem nu stendur til j Christendomenum/ ad þar skule vera eirn Postule/ Biskup eda Kieñemadr til Jerusalem/ so sīn Christur sialfur vppbyriade/ huor Kieñemadur j sama stad/ skylde stydra Christi Kirkiu/ preotka Euangelium/ skijra/ videila Sacramented/ asleysa/ binda/ t cr. þefde ecke Caiphas Byskup viliad gidra þad/ eda añar ein-

ar einhuȯr/ þa skyllde einhuȯr af Postulȯnum/eda Postulana Eptirkom-endum hafa þad giȯrt sem hier til Dags skiedur og skal skie/ Og so hefde Christi hid eilyfa Ryke stiornad og raded j þeirre gȯmlu Jerusalem/ so vel sem j allre Verolldune/ sem Fyrirheited lofade. Og so hefde su gamla Moysis Rykis stiorn vid Magt blifed so sem eitt Veralldlegt Regiment eda Ryke.

Par fyrer giȯra Gydingarner sier rangt til/og skada þar vt j sialfa sig/ ad þeir girnast fyrer Messiam/ ecke þad nyia Ryked/heldur þ fyrra gamla forgeingelega Ryke/ j huȯriu þeir kune ad eignast Silfur/Gull/ Gotz/Vellde og Virding/ Lyst og Glede/j þui daudlega hollde/ sem j Guds Auglite er einskis vert/Þui/hefde Gud viliad lofa slyku Ryke/ þa hefde hann ecke kallad þad nytt/eda annad og betra Ryke.

Og eingen hlutur kann ad nefnast uyr eda betre/ en þetta Veralldar Gotz/ vtan alleina þau andlegu og eilyfu Sælarennar Audæfe j Himneuum sem eckert vont kan snerta.

Enn þad gamla tymanlega jardneska Gotz Gydinganna/ þo þad vœre so veglegt/ sem þeir Gydingar rausa/ þa kann þad samt ecke hia Olucku ad sneida/þo ecke sie annad/þa er Dauden/ r ender a ȯllu þessu.

Petta tuent sem nu er vm talad/ þa kiesner Ezechiel oss j þui hann huggar Folked vm þeirra Heimkomu/ fra Babilon. En han spœr langt vm meira vm þan nyia Israel/ og Christi Ryke. Petta er hans Syn/ vm Vagnen/ Og þessu nœr eirnen vm Mystered j þeim sydsta hlut Bokarennar.

Ein Vnderuitsun huȯrnen Ezechielis

Bygging/ eige ad skiliast fra þeim XL.

Cap. Til Enda Bokareñar.

Sa sem ad vill skilia þa Mystaresins/ Alltaris/ Stadarens og Landsins Bygging/ sem Ezechiel hier vm skrifar/ han same verdur ad taka Lyram j Hȯnd/med synum Figurum og Glosum/Anars mun huȯrtum nog verda fyrer þui. Og epter þui vier kunum ecke/ ad vtmæla þar Figurur a Papyr/þa latum vier þad so standa/ r vyssum Lesaranum til Lyram/ þui hinu er ecke audueilt af stad ad koma.

Enn huad su Bygging hafe ad þyda/ þad hafa Doctores/ymislega meint og vmskrifad. Enn vm framm allt/ þa eigum vier ad hrinda Gydingȯnum/ og þeim sem þeirrar Vtleggingar eru/ ad þad skule vera

su

su þridia Musteris Bygging/af þeirra tilkomande Messia Sygd. Og þe brooſa þeirre fanytu Vegſemd þar vt j/epter huórre þeir vona og vænta til onytis. Og þad blinda ꝛ auma Gydingafolk/ſier ecke/ad ſialfur Text en kann ecke ſoddan Vtlegging ad liſda/ ſem þa dreymer vm/ ſo ſem og Lyra/ benýſſar þad koſtulega fyrer þeim. Þui Ezechiel ſeiger ecke/ ad þeſſe Stadur ſkule heita Jeruſalem/Ecke helldur/ad hañ ſkule ſtanda a þm ſama ſtad/ſem Jeruſalem hefur adur ſtaded/ſem fóſt var vid Fiall ed mot Nordre/ og Mustered ſtod þar mitt j Borgeñe a Moria Hæd/ ꝛ Sions Slot efſt mot Sudrenu.

Enn þeſſe Borgen Ezechielis/ſkal liggia i ſudur/ og ſkal heita Dominus jbi, þad er/Gud / eda Gud er þar/ þ er ad ſkilia/þar ſem Gud ſialfur er. Og Mustered ſkal ecke ſtanda i Borgeñe/ helldur (ſo ſem til reiknaſt)ſió goodar ſtorar þyſkar Mylur vegs fra Borgeñe/ mot Nordre. Og Borgen ſkal ſtanda a hafu Fialle/ og ſkal vera nín ſtorar goodar þyſkar Mylur lóng/ a huórn Veg/ ſo ad Mwren j kringum hana ſie þriatiuſex Mylur. Þad ma heita ein ſtor Borg/ og ſo Fialled þad hun ſtendur a.

Þegar nockur Borgare af þeim ſydra Borgareñar Enda/villde ganga til Mwſteresins/ þa vard hann ad ganga heilar ſextan Mylur/ſnyia Borgena i giegnum/ og ſió fra Borgenne ad Musterenu. Slíkt ſia þeir blindu Gydingar ecke/ ad þui verdur ecke ſaman komed/ ſo ad þad ſie nockur veralldleg Bygging/ myklu midur Jeruſalems Muſtere/ huad þr þo falſlega vonudu/ og vona eñ j Dag.

Eitt Vatsfall ſkal ꝛ reña vr Musterenu j þ dauda Haf(huadan Papiſtarner/ ſem adrer Gickar/ taka ſijna Vatzvijgſlu) huórt ei helldur ſamhliodar Iſraels Lande.

Þar med er Ættkuijſlónum og Iſraels Lande vijdar ſkipt/enn ad þ meige ſamhlioda þeſſu/ ſo ad Stadureñ og Mustered ſkule ecke liggia i nockre Iſraels Kynſlod/eñ þo la Jeruſalem adur i Beniamins Ættkuijſl ſem Textenn klarlega avijſar þetta og fleira annad.

Alltared ſkal og vera ellefu alna hatt/og ofan til fiortan alna Breidt/ſo ad Preſtureñ/ þegar hañ er komen vpp a Tróppuna/ þa ſkal hann hafa ſió alna laugan Handlegg/ ſo ad hañ nae a mitt Alltared/ ad bwa til Offrid/ Þad verdur viſſelega ad vera ſtor Preſtur/ ſimtan eda ſextan alna har.

Þar fyrer a þeſſa Ezechielis Bygging ecke ad vnderſtanda nie ſkilia vm nockra likamlega Bygging/ helldur ſo ſem Vegnen adur fyrre i vp

haf

hafenu. So er og þesse Byggíng í endanum/eckert annad eñ Christi Ríke/ su Heilaga Kirkia og Christnen Guds hier a Jardríke/ allt til Domadags.

Enn huórnen allt saman þetta/ citt og sierhuórt skule skiliast/ og riett og tilbærelega sundurlidast/ þad vilium vier læra biýda til þess/ vær saum ad sia og skoda þessa Byggingena í þui eilífa Lífe/ í allan mata tilreidda og bwna/ enn nu a medan vier erum ad vppbyggia/ og hier eru marger Steinar og mórg Trie/ sem ecke eru eñ nu fædd/ eñ sijdur hóggnuen og efnud/ nu (seig eg) kunnum vier ecke sia þad allt saman/ þ er nog ad vier vitum þad er Guds Hws og hans Bygging/ þar vier aller erum inne og lifum.

Huórn þess lyster/ og til þikest komast/ hann kann mijked ad ad giórа og í giegnum skoda/ nær hañ vill taka sier þad fyrer/ og bera þad saman vid Guds Ord og Sacramenten/ med þeirra Krapt og Auexte/ sem sa Helge Ande þar med verkar í Christneñe/ hier til hialpar og mijked S. Johañes Openberinga Bok.

Spamaduren Ezechiel.

I. Capitule.

Fyrste Capitule er ein Syn/ sem Gud liet Ezechielem sia/ þegar hñ kallade hañ til Predikunar Embættis/ sem Spamaduren seigier ad skied hafe a þui fimta are/ epter þad Joachim var med sijnum kostulegum Kierum fluttur til Babilon/ þad er 6. arum adur enn Jerusalem og tMustered eyddust/ So þad er vijst/ ad Ezechiel hefur farid med þeim vnga Konge Joachim til Babilon. Enn Ezechiel hefur verid Prests Son/ þar fyrer kiemur þesse Syn vel vid hann/ í huórre Gud syner hónum/ ad þad sie ecke nu alleinasta í hónd farande/ ad tMustered og Kieñemannskapuren skule foreydast af Kongenum fra Babilon/ helldur og eirnen/ ad þo Gud villde hialpa sijnu Folke heim aptur/ og lofa þui ad koma vpp aptur tMusterenu/ þa samt skyllde hann enda taka/ og þar skyllde byggiast ny Kirkia/ ny Predikun vpp takast/ og nyr Kieñemannskapur vpp styriast/ Þar fyrer lyter hann þessu vid eirn vndarlegan Vagngang/ sem sijr í mote ollum attum Jardareinar/ og styrest hid innra af Andanum. Enn þad merker vors Herra Jesu Christi Ríke/ sem tok a sig holld a vard Madur/ deyde a Krossenñ/ vpprets af Daudñ

z stie

og ſtie til Himna/ huær hañ nu ſitur hia Guds hægre Hönd/ og ſende vt ſitt Ord j alla Veröldena. Soddan Merking þiker mier vera a þeſſare Ezechielis SYN. En epter þui hun er miög dimm og hung ad ſkilia/ t ad vtleggia ſmært og ſtort/ þa giöreſt ei þörf ad Menn haſe þar marga vm j Samkunduñe/ fyrer faſrodum Almuga.

II. Capitule.

Er ein Fraſaga/ husmen Spæmaduren verdur kalladur til Predikunar Embættesins/ Ad Gud nu hugſualar hönum og hreyſter hañ i more þui oblyduga og hardhnackada Folke/ ſem hañ ſkal predika fyrer/ Og ſannar hönum ad bregdaſt ödruvijs en vel vid/ þo Folked kunne ad halda ſinne Prioſku fram. Allt þetta kiennir/ huorſu þungt og ſtrangt ad Predikunar Embætted ſie/ nær Menn ſtanda j þui vel og riettelega/ og ad þad ſie Guds Kraptur/ og ad huor Madur hallde trulega þar a/ og lata ſig ecke þra þui hrada.

III. Capitule.

Er ein aluarleg Aminning og Skipan/ ad Spæmadurenn t huor ein Predikare/ ſkule ſtraffa Folked fyrer ſinar Synder/ Giöre hañ þad ecke/ þa vill Gud vtkreſia Lydſins Blods af þeirra ſönnu Predikara Hende. Enn ſøkum þeſſ ad Neimuren er oſtyrelætur/ þa varar Gud Ezechielem vid/ og ſeiger honum þyrer ad hañ verdur ad ahætta og lida þeſſ vegna margt og miked illt.

IIII. Capitule.

Er Spædomur moti þeim Gydingum ſem vrdu epter j Jeruſalem t Gydingaland/ ead þeir ſkylde enn vmſettaſt af þeim Babiloneſku t lida miked hungur/ þeim ödrum til huggunar/ ſem epter Jeremie Rade/ gafu ſig viliuglega vnger Kongen af Babilon.

V. Capitule.

Er hardlegur Spædomur mot Gydingum ſem voru j Jeruſalem/ j þuſrium Spædome/ hañ kiennir/ huar fyrer Straff og Hegningar kome þeim ad Höndum/ ſem er/ ad þeir hefde ecke lifad epter Guds Bodordum og ecke giört epter hans Kierte. Þui þetta er su Synd ſem Gud ma ei lida/ þyrer huoria ed Lond og Riike þordiarþaſt/ ſem Skriptin alla vida kiennir.

VI. Capitule.

Er Spadomur moke þeim Gydingum til Jerusalem/ j husrium hẽ einkum asakar þa/ þeirra Afgudadyrkan/ ad þeir hofdu vtvaled sier þa Guds Þionustu/ sem Gud hefur þeim ecke bifalad/ Enn þeir yfergiæfe þa Guds Þionustu/ sem Gud hafde þeim boded j sijnu Orde.

VII. Capitule.

Er eirn Spadomur/mot þeim Gydingum j Jerusalem/ og hootar ad Gud villde breyta vid þa/epter þui sem þeir hefde lifad til/ ꝛ dæma þa/sem þr hefde forþient. Nuad oss er Epterdæme/ ad taka oss vara þyrer Syndenne/og hlyda Guds Vilia/eda oss mun sama Straff yþer koma/og vort Silþur og Gull skal eckert hialpa oss/sem vier hofum all einasta haþt til ad syndga med.

VIII. Capitule.

Er ein Syn/med husrre Gud syner Spamañenum/huada Afgudadyrkan þeir Gydingar til Jerusalem hafe vm hõnd/ bæde j Guds hvsse/ og so annarstadar heima. Eñ hier siaum vier/ad þad er næsta ohæg ad hialpa þeirre ogudlegre Verolld/ husrt helldur Mann vill med Rad eda Dad. Margt af Folkenu for fra Jerusalem til Babilon/eñ þeir sem epter vrdu j Jerusalem og añarstadar þar j Landenu/ þeir vrdu plagader med Hungre/ Drepsott/ Strijd og Aurlog. Eñ þad hafde ecke ad seigia/ þeir hielldu samt epter sem adur a sijnum gamla Vana/ og frõmdu sijna Afgudadyrkan a leingur og leingur/ a stærre og stærre/ Eins ꝛ ei hialpar helldur neitt Rad/til ad vmsnua vorum Papistum/ Þess meir sem Gud straffar þa/þess þastara hallda þeir a sijnum Messum/ Pilagrijms gongum og audru slijku/ aþ husriu/ Gud þess meir til Reide reitest/sem þeir leingur a þui hallda.

IX. Capitule.

Er ein Syn / med husrre Gud hañ vndervijsar Spamañenum/huornen þeim skule ganga/ sem epter vrdu j Jerusalem. Enn þad er miog huggunarsamt/ad Gud lætur þa Goodu og Fromu med Teikne audkiennast/ sem sorgudu og Ruhda baru fyrer þeim ogudlega Lifnade/ og angrade þad miog/ ottandest ad þeir munde med þeim Ogudlegu giallda slijkrar Vondsku: Eñ sem S. Petur seiger/Drottenkañ vel ad frelsa þa Gudlegu af Freistingunne/eñ geyma þa Ogudlegu til Domsdags ad pijnast/ 2. Pet. 2.

Er

X. Capitule.

Er vm þa sómu Syn/ sem ad var j fyrsta Capitulanum.

XI. Capitule.

Er Spædomur mote þeim sem epter hæfdu orded j Jerusalem/ sem meintu / ad þeir skylldu vel sitia ohrædder fyrer Kongenum af Babilon. Eñ Spæmaduren hootar þeim/ ad þeir skule tynast med Striyde ⁊ straff ast fyrer Syndena. Enn hann huggar þa sem voru fangner j Babilon/ ad Gud munde færa þa heim aptur/ og giefa þeim siñ Anda j þeirra Hiörtu/ j þui nyia Testamentenu/ ad þeir skule lifa epter Guds Vilia/ ⁊ vera holpner ad eilyfu. Hier talar Ezechiel fyrsta sinne vm þad nyia Testamented/ og Christi Ryke.

XII: Capitule.

Er Spædomur mote Ezechias Konge/ og þui øllu Folke sem epter var j Jerusalem/ ad þo Gud eim nockra langa hryd hlyfde og frestade Straffenu/ þa munde þad koma fraim snemma nog/ og ecke bregdast. Sokum þess/ Synden ma ecke Strafflaus vera/ hun hlytur ad repsast/ hvort helldur þad verdur þyrre eda seirna.

XIII. Capitule.

Er Predikun og Spædomur j mot þeim Fals spæmsoñum/ sem med sijnum Falshuggonum og Vmtolum/ giordu Folked langt vm þarra og þuerrara/ eñ þad var adur. Eñ hañ kieñer agiætlega/ hvor ad Falspredikarana Art og Vane sie/ Fyrst hrosa þeir/ ad þeir predike Guds Ord ⁊ sie vtsender af Gude. Þar næst predika þeir ecke añars eñ fyrer Bvkfins skuld/ ad þeir (so sem Spæmaduren seiger) kunne ad fa eirn Kornhnefa og lyften Braudbita. J þridia mata kalka þeir med lausa Kalke/ þad er/ Þeir læta Folked festast a sijnum Lygum/ ad þeir Ogudlegu þroast j sijnum Syndum/ eñ þeim Gudhræddu er þad til hrygdar.

XIIII. Capitule.

Er strøffunar Predikun bædi mot Falspredikörum og þeirra Læresueinum edur Tilheyrendum/ ad eirn skule fylgia ödrum/ og fyrerfarast vegna þeirra Afgudadyrkanar. Sierdeilis er hier merkianda/ ad Gud hootar hordu/ nær Land eda Ryke þellur j Synd/ og þar med þorakkar Guds Ord/ þad er/ Medtekur ecke hans Ord/ og leidrietter sig ecke epter þui/ þar vill Gud repsa med Hungre/ Drepsott/ Odyrum/ Suerde/ so ad

 eingen

eingen Bænastadur skal kunna ad hialpa. Gudhræddum vill hann biarga/ enn Ogudlegum skulu ecke þeirra Bæner ad Gagne koma. Slyka Vidurun/eigum vier ad merkia og þar epter oss ad leidrietta.

XV. Capitule.

Er ein strøffunar Predikun og Spadomur/mote þeim sem epter voru j Jerusalem/huórium Gud hootar/ ad hann vilie breyta vid þa/ sem vid þurra Vinkuistu/sókum þess/ad þeir forakta hann/þad er/ þeir heyra hans Ord predikad/ en þeir hallda ónguu midur sinnum Syndum fremm/ an allrar Yferbootar: Þuiad epter þui/ad Gud lætur til þess predika Guds Ord/ ad Menn leidrietteſt þar af/ og vmskye þa tilkomande Reide/þa vill Gud ecke lata þad ostraffad/eþ Menn peckiast ecke slykan Velgiorning/og þorsma soddan Vidurun.

XVI. Capitule.

Er ein aluarleg Predikun/med huørre Gud aminner sitt Folk/ ad hann hafe teked þad ad sier/margfalldad þad/giórt had Veglegt og hefdar fullt med sinnu Orde og ódrum Gafum/framar ollu Folke a Jórdune. Þad sie nu orded stollt/drambsamt/ og hafe gleymt sinnum Dugdome/ huad snógguer og snauder/huad nakter þeir hafa j fyrstu vered/ og hafe lodad vid Afgude/ og lagst med þeim/ med rangre Guds Dyrkan/eins ↄ ein eckta Hwssfru med annarlegum Manne/ so sie þeir frauikner fra þeim rietta og sanna Gude.

Sia þu ad aller þeir sem plaga ad hafa Malshattu/ ↄ ck.

Sa annar Partur af þessum Capitula/med huórtu Gud straffar ecke ad eins þa Afgudadyrkan/ sem Gydingarner hófdu lært af Heidingiunum/ helldur og eirnen falska Von a Mananna Styrk/ ad þeir Gydingar vantu sier Hælis ↄ Hiastodar/stundum af Egiptskum/stundum af þeim j Assyria/og Chaldia/og bundu Vinskap vid þa/og yfergafu so af Vantrune/ þad rietta Skiol ↄ þa Verud/ sem þeir mattu fa af Gude. Þar fyrer hootar Gud þeim/ ad þar skule koma/ ad þar sem þeir hafa sier hellst vant Hialpar/ þar skulu þeir hellst Ovinum og Fiandmonnum mæta/ og þa stærstu Olucku hreppa: Huad oss er Epterdæme og Lærdomur/ad vier blyþum vid Guds Ord/og vonum Verndar og Vardueitslu af honum einum.

Og vmfram alla þyna Illsku. ↄ ck.

Sa

Sa þridie Partur af þessum Capitula hann fyrst straffar Gydingana ad þeir sie ordner verre enn Sodoma / og argare enn ønnur Kongarýke / þess vegna / ad vid hudria Predikun og Amiñing verde þeir þess hardhnacksadre og verre. Þar næst huggar hann / ad Gud vilie og so þeinkia a sinn Sattmæla / og aftaka þeirra Fangelse / og vpp byria vid þa nyan Sattmæla / med Syndaña fyrergiefningu.

Hier attum vier einkum ad merkia þetta Ord / ad Sodoma syndgade þar vti / ad Folked lifde j goodum Fride og hafde alls Nægder / og þar af vard þad drambfullt og vgglaust vm sig / Og þeir rietta ecke þeirra Hønd ad þeim Þurfanda / þar fyrer eru þeir og fyrerfarner z tortynder / Huad oss er eitt Dæme / ad vier skulum packa Gude fyrer sijnar Gafur / z neyta þeirra epter Guds Vilia / ødrum til Gooda.

XVII. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote Zedechia Kongenum i Jerusalem / ad inz kui hann var fallen fra Kongenum j Babilon / og hiellt ecke Tru nie Eida vid hann / þa skule hann fangen verda / og fyrerfarast. Þuiad þetta er Guds Vilie / ad Menn hallde sijn Heit z sijna Eida.

Ad sydustu talar hann vm eirn Kuist edur Grein eina / þa hann vill briota af Cedrus Vide / og planta a Jsraels Fialle / Þad merker Herrans Christi Ryke. Þuiad þesse Kuistur er Christur / vnder huors Skugga og Skiole / aller Menn skulu þrij og þrialser verda / fyrer Diofflenum og Daudanum.

Ein mikel Ørn med storum Vængium / z cc.

Gydingar til Jerusalem / spottudu Spameñena og þa adra sem komner voru j Babilon / og sig hofdu viliuglega vppgiefed fyrer Babilons Konge / z latted flytia sig til Babilon. Þar fyrer predikar Ezechiel hier / og seiger visslega fyrer / ad þeir Gydingar sem þa enn voru epter i Jerusalem / og fallner voru fra Babilons Konge / og treystu vppa Kongen i Egiptalande / þeir hlioste visselega ad flytiast til Babilon: Su fyrsta Ørnen merker Kongen af Babilon. Sa efste Kuistur af Libano / er Jechonias Kongur sa mdur var burt fluttur / Kramara Landed merker Babilon: Þad Sæde sem laust var sad edur plantad / er Zedechia Kongur / huer ed Hialpar leitade hia Egiptalands Konge / hann merker þa adra Ørnena / eñ allt þetta skodade ecke þar.

XVIII. Capitule.

Er ein merkeleg Predikun/ j huorre Gud hañ amiñer Meñ til Idranar/ Og lofar j fyrstu/ ad eingen skule giallda annarlegra Synda/ heldur skule huor og eirn taka Giolld fyrer sijnar eigen Giorder/ huor hañ giorer illt/ sa fær ill Laun/ hañ sem giorer hid goda/ hañ fær god Laun. Þo so/ ad avallt skule þeim Synduga Nadarennar Dyr opnar verda/ þegar hañ aþ Niarta snyr sier þra hinu Vonda/ og betrar sig/ þa vilie Gud honum nadugur vera. Þetta Fyrerheit jnnelykur j sier Sattmala þess nyia Testamentis/ ad Gud vilie þyrer Christum /z j hans Naþne alla þa til Nadar medtaka sem sig vilia betra. Þuiad huar Christur er ecke/ þar er eingen arnadar Madur/ eingen Medalgangare/ þyrer husrn Madur meige vænta eda vona sier Syndanna þyrergiefningar hia Gude.

XIX. Capitule.

Er ein Narmaklogun/ j husrre Spamaduren avijsar og seiger þyrer/ ad þeir Kongar j Jerusalem Joachas z Joiachim skule huor epter annan med Lande og Lydum straffast/ vegna Syndaña. Og er þetta skriþad/ ollum yþeruallds Monnum til Epterdæmis/ ad þeir syne ecke Oþrijke/ helldur med gudhræddu Niarta Forsion veite þeim Vndergiefnu/ og leite þeirra Gagns og Gooda. Saumuleides og lijka eirnen þa eiga þeir Vndergiefnu ad vera hlyduger/ og lifa christelega og Gudlega/ Enn ef þeir giora þad ecke/ þa skulu þeir so sem adrer purrer visner Vijnuidarkuister vppbrender verda j Ellde/ z eydeleggiast.

XX. Capitule.

Fyrst er hier ein snorp avijtunar Predikun/ j husrre Gud asakar sitt Folk/ huorsu ad þad hefur vered ohlydugt/ ogudlegt/ og jafnan verra z verra/ fra þeim fyrsta Deige/ sem hañ tok þa ad sier/ So ad Gud hann hefur noga Ordsok haft/ ad afma þad Folk med ollu/ Enn hann hafe hlijft þui vegna sijns Nafns/ z ct. Aþ þessu meigum vier fuent læra. Fyrst/ Ad Gud hañ vill ecke lata Syndena orefsta/ Þad annad/ Ad hañ vill þo vegna sijns Naþns vera lijknarsamur/ og ecke med ollu þordiarþa oss. Og sietdeiles er hier ad merkia/ þad hañ seiger j Nidurlage Capitulans/ ad hann vilie Syndernar straffa med Syndum/ med þolsk

um

um Lærdome/og storre Villu.

Par þyrer skalltu Manssins Sonur tala vid Israels Hws/ ꝛc.

Añar Partur þessa Capitula avýstar og straffar Gydinga vegna þra fa afgudadyrkanar/ sem þeir hófdu framed/epter þad þeir voru jñ komner j þad fyrerheitna Land/ Par fyrer hafe Gud reked þa fra sier/ꝛ dreifir þeim a medal Heidingia. Eñ þo heiter hañ þeim og lofar/ ad hñ vilie af Nad og Myskun flytia þa jnn aptur j þeirra Land/og þar skule þeir þiona hönum riettelega epter hans Orde/ og vakta sig fyrer soddan Syndum sem adur hófdu þeir framed.

XXI. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote Borgenne Jerusalem/ husr ed þallenn var fra Kongenum j Babilon/Og seiger Spamaduren/ad hun skule brend og nidurbroten verda/vegna heñar Synda/Med þui ad linlegt Straff hefur hier til ecke hialpad/ad hun betrade sig og liete af Syndönum.

Og þu Høfdinge j Israel/ ꝛc.

Hier er eirn Spadomur/ husr ed sierdeilis og einkum hlyder vppa Kongen Zedechiam til Jerusalem/ ad hañ skule missa sitt Ryke/ og þar skule eingen Kongur vpp þadan vera yfer Juda/allt þar til Herran Christur kiemur. Hañ hootar og eirnen þeim Añonitis/ sem voru Nagrañar Gydinga/ad þeir skule og so verda afmæder/ vegna þeirra Gudlöstunar Afgudadyrkanar og Falslærdoms.

XXII. Capitule.

Er ein aluarleg strøffunar Predikun/ j husrre Gud hañ syner þeim þeirra Syuder/ vegna husrra/ hann lætur Jerusalem og allt Gydinga folk verda eydelagt/ og vttuistrad j bland Heidingia/ Sem er fyrst/ röng Guds þionustugiörd/og falskar Predikaner/af husriu alla Tijma kiemur/ad Fromer Riettuýser Predikarar/ þeir þliota ad lýda Motgang/ ꝛ Offsokner ꝛ Dauden. Par nast kiemur þar af/ Ohlydne/ Ofrýke/ Ranglæte/ Agirnd/ Fiedrattur/ Suik/ Pretter/ Saurlýfe/ Med einu Orde ad segia/ad þeir hafe gleymt bæde Gude og hans Orde. Soddan skiedur ꝛ hefur til bored/Enn þegar Refsingen kiemur (so sem Spamaduren seiger hier) þa kuña husrke Hiörtun Refsingena ad lýda/ nie Hendurnar ad bera hana. Par þyrer skal husr og eirn læra/ad ottast Gud/ vakta sig þyrer Syndenne/og astunda ad þremia Guds Vilia/ Ellegar mun oss ecke betur ganga enn þad gieck Gydingum.

Er

XXIII. Capitule.

Er og lijka/ hørd strøffunar Predikun/ j huørre Spæmaduren enn aptur j Lios leider og fyrer Sioner setur þær Afgudadyrkaner/ og Suikiróingar/ med huórium bæde þau Kongarijke/ Jsrael og Juda/ hófdu syndgast. Og j allre þessare Rædu vt/ befur hañ eina Epterlijkingu/ og jafnar þeim vid eina horkonu/ huór ed ecke helldur Tru vid sinn eigen Mañ/ helldur elskar Otukt. Þuiad Gud hafde þetta Folk ad sier tekid/ og giort Truloßun til þess/ so sem til sinnar Elskulegrar Brwdur/ Ef Folked hiellt ecke sijna Truloßan/ helldur fiellu þeir þra hønum/ og høfdu Skwrgodasidu Heidingia/ Item/ þeir settu ecke þeirra Traust vppa Gud/ helldur þorlietu þeir sig vppa Hialp og Niastod annarra Konga. Soddan Andlegt Hoorarij lætur Gud vm sijder ecke oreßst/ so sem Epterædme Gydinga noglega vtuijsar/ huørier þar þyrer eru þoreydder/ og med øllu þra Gude vtskwþader.

XXIIII. Capitule.

Er eirn Spadomur/ j huørium Spæmaduren avijsar og syner med eirne Epterlijkingu/ ad Jerusalem skule eydeleggiast r foreydast (so sem Kiót sydur j einum Potti) vegna saklausa Blods sem þar var vthellt/ og vegna fleire Synda/ med huórium beir j Jerusalem hófdu saurgad sig. Þar næst avijsar hñ med annarre Epterlijkingu/ ad vegna þessara sómu Synda/ skule þio Dyrolegasta/ og Elskulegasta/ sem er Mwstered til Jerusalem niourbroted og forevtt verda. Þetta er allt saman ecke vtan Viduaraner og Ammningar/ j huørium ad Madur sier/ ad Gud hñ vill ecke annad enn ad straffa Syndernar/ So ad vier vøktum oss og betrum vort Framferde.

XXV. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote þeim Heidingium/ sem voru nalæger Gydingum/ r so sem þeirra Nabwar/ huórier Gaman og Glede hófdu þar af/ ad Gud straffade so Gydingana/ Enn Gud hootar þeim/ ad hann vilie vitia og þeirra heim/ og straffa lijka þeirra Synder. Þuiad ap annarra Maña Olucku skal eingen gledia sig/ eda læta sier pikia vænt þar vm/ Helldur/ þegar Gud straffar og hirter adra/ þa skulum vier læra þar ap ad vera hrædder vm oss/ og betra vorn Lifnad/ so ad vier ecke þurfum

þum

þum ottast/ad slykt Straff yfer oss kome.

XXVI. Capitule.

Er eirn Spadomur j giegn þeim ryka og mektuga Stad Tyrus/ huor ed og lyka eirnen gladoest yfer Ofórum Gydinga/og giórde eck: Jo ran. Þui bootar Gud þeim Stad/ ad hann skule foreyddur verda/ af þeim sama Konge af Babilon/ sem Jerusalem nidur brytur/ r er. Þar nu soddan Mektuger Nerleger Stader verda nidurbrotner/ og sodd an Rykts stiornan þellur nidur og verdur ad ynguu/þad er ein sannar leg Avysan/ ad engen skal treysta vppa Vald/Makt eda Rykdom/ Helldur kosta þar Kapps a/ ad Madur ottest Gud/og lifve epter hans Vilia. Añars hialpar eckert/ þad hlytur allt ad þalla z þorganga.

XXVII. Capitule.

Er ein Harmakløgun/yþer þeim Volduga og Nerlega Stad Tyr ns/ so sem med Kallse/Ad fyrer Syndanna saker / þa sie allar Hónd laner þar af lagdar/ og ad hañ skule foreydast. Þuiad slykt Straff hey rer soddan Syndum til/ einkum j storum mektugum Kaupstødum/ eþ Menn lifva ogudlega/og leata ecke þa Fatæku hafa Nof aþ þeirre Bl essan sem Gud giefur/helldur nidurpryckia þa/og sluga vt þeirra Suei ta/ Þar þyrer neydest Gud til ad suipta j burt allre Kaupmanna Hønd lan/og sinne Blessan þar med.

XXVIII. Capitule.

Er Spadomur j giegn Tyro/Þuiad med þui su sama Borg var so sier mekting og Vegleg/ ad þad hotte otrulegt/ad hun munde verda eydd og yfervunnen/Þer fyrer setur Spamaduren fraiñ soddan Predikun opter ennetta siñ. Einkañlega seigir hañ hier og j hioselætur? huar af slykt hór mung kiemur/ sem er/ad su Borg sie stollt og drambsóm og athugalaus orden vegna Rykdoms og storrar Kaupmaña Hóndlanar/eins og ad hef þeir þad allt sinne eigen Visku og Snille ad packa/ enn Gude ecke nie þui þeir þad allt sinne eigen Viskn og Snille ad packa/ enn Gude ecke nie bans Blessan. I Nidurlagenu spaer hañ og eirnen j mote Zidon/ huór ed og eirnen var mektugur Kaupstadur. Þar jafnframt giefur hañ Fyr erheit sijnu Folke vm Ryked Christi.

XXIX. Capitulet.

Er eirn Spadomur j mote Egiptalands Kongs rijke/og seiger þyr er/ ad þad sama Rijke mune yfer vnned og foreytt verda/ yvegna þess/

fyrſt/ad þeir treyſtu vppa þeirra eigen Magt/ Lucku og Styrkleik og Viſku/ enn ecke vppa Gud nie hans Bleſſan. Þar næſt komu þeir bæde Gydingum og öörum Þiodum til/ ad forlæta ſig vppa þeirra Styrk og Fylgd og Hiaſtod. Og er hier ſierdeiles ad merkia/ ad Gud hann hefur Mektuga Konga og Herra til þeſſ/ ſo ſem ſijna Þræla/ ad þeir ſtraffe Lönd og Lyde Syndaña vegna/med Striýde/Styrialldan ↄ annarre Olucku. So ſem Gud ſeiger hier/ Nabugodonoſor hefur þionad mier/ þar fyrer ſkal Egiptaland vera hans Laun fyrer ſitt Omak og Erfiýde.

XXX. Capitule.

Er og Spædomur j giegn Egiptalande/ ↄ ſeiger þyrer/ad Gud vilie fyrer Nabugodonoſor Kong þad Land og Riýke ſtraffa ↄ eydeleggia/ vegna Drambſemdar og Idranarleyſis. Enn huadan ad kome ſoddan Siguruiſſing og ſoddan Magt/ þad vtſkyrer Spæmadureñ hier epter a ↄ ſeiger/ ad Gud hafe Kongenum af Babilon giefed Suerded j hendur/ ad hann ſkule vtryckia þui yfer Egiptaland/ og ſia Landed þar med. Eſiýku velldur Synden/þegar Meñ hirda ecke vm Guds Ord/ og þara þraũ j Syndſnũm ann Idranar.

XXXI Capitule.

Er enn eirn Spædomur j mote Egiptalande/ husrn Spæmaduren ſo opt tuitekur/ Þui þeir Egiptſku trudu ecke ad ſoddan Olucka munde yfer þa koma / med þui ad þeir være ſo Riýker og Mektuger. Gydingar trudu þui ecke helldur/ Helldur þottuſt þeir oyrædder fyrer Babilons Konge/ ef þeir være j Egiptalande. Þar fyrer ſetur Spæmadureñ þeim fyrer Sioner/ og til Epterdæmes/ huórſu Gud hañ hefur lated þa j Babilon/vinna og eyda þad ſtora Riýke þeirra j Aſſyria/ ſo ſem þeir höfdu þad forþient og verdſkulldad med þeirra ogudlegum Lifnade. Og er hier Dæme þyrer ſett ollum Kongum og Høfdingium/ ad þeir metneſt ecke aþ þeirra Magt/og ſieu athugalauſer/og læte ſier pikia/ad eingen Olucka kuñe þa ad henda/Þuiad Gud gietur ecke lided/ad Meñ treyſte og true og forlæte ſig vppa nockud annad vtan hañ alleina/ og hans Nad og Myſkunſeme.

XXXII. Capitule.

Er enn Spædomur j giegn Egiptalande/ Ad þad ſkule eydt ↄ yperunned verda af Babilons Konge. Og Spæmadurin ſetur hier fraũ nockur Dæme af ödrum Kongariſkium/ huór ed Babilons Kongur hefur a-

liſka

lyka eirnen yfervñed/ So ad þeir Egiptsku/og Jaþnuel allur Heimurenn skule þar aþ læra/ad eþ Menn vilia ecke ottast Gud/og þordast Syndernar/þa skodar og hialpar eingen Magt/huersu stor sem hun er/þar hlytur Straff ad koma/z allt ad aunguu ad verda.

XXXIII. Capitule.

Fyrre Partur þessa Capitula er ein agiætleg Huggun/ j huerre ad Gud aviſar fyrſt/ huar til hann hafe Predikunar Embætted Innſett/ og hui hann hallde hut vid Nlagt/ Sem er/ ad Nlenn skule fyrer Predikunar Embætted/so sem fyrer Herlodur j Bardaga/verda aminter/viduarader/ ad þeir fyrer Boot og Betran Lifnadarens/ mættu fordaſt Straff og Reſſing Syndanna. Þar þyrer eiga Predikaranner vel og vandlega sitt Kall z Embætte ad vakta/so sem Lifped og eigenlega Sæluhialp. Þar a mote hæþer og eirnen ad þeir Syndugu hlyde soddan Predikun/z betre sig/og haþe j Minne þessa Dyrdlega Huggun þar Gud loþar/ Eþ sa hinn Ogudlege verdur Fromur/ lætur aþ Syndsonum/þa skule hann ecke saka til/þo hann haþe madur ogudlegur vered.

Og þad skiede a hinu tolpta Aarenu/ z ck.

I forum Parte þessa Capitula aviſtar og straffar Gud þa Gydinga sem voru j Jerusalem/og sined höfdu vndan Ovina höndum/ og hootar hælm/ ad vegna sinna Synda skule þeir med Drepſott og Suerde forgiedder verda. Þuiad oþan a allar adrar Synder/sem var Niagudadyrkan/Nordomar/ Blods vthelling/ þa logdu þeir þessa til/ ad þeir lietu predika þyrer sier/ enn þeir breyttu þar ecke epter/ helldur lifdu samt j sinne Agirnd/og þar ad auk giordu Naud ad Guds Spamonnum. Soddan Synder kunu ecke orepſtar ad vera.

XXXIIII. Capitule.

Er ein strøþþunar Predikun/ huer ed einkanlega ahrærer þa þalsPropheta/ og ranga Lærefedur og Predikara/ sem alleina huxa vm sitt eiged Gagn/en hirda ei vm huört adrer betra sig edur ei/ og hootar/ad Gud vilie þa af seria og vppræta. Hier verdur og aviſsad/ad Predikunar Embætte sie Erfide/ Pionuſta/ enn eingen Sælkiæra/ þyrer huerianPionuſtu/veykar Samuiſkur viduaraſt/þeir Siuku verda heilbrigder/ þeir Villtu verda aptur a Vegleidder/ þeir tyndu z tæpudu verda hialp

leger/ Allt þtta skiedur þyrer Kieñemaña Hugganer/ Hootaner/ Amiñingar/ Kieñingar/ So ad j Predikunar Embættenu verdur ecke sokt meleistad epter Heidre/æru edur eigenlegre Gagnsemi/ heldur epter Naungans Velþerd og Sæluhialp.

So seiger Drotten Drotten/ Sia/ eg vil sialfur annast miñna/ ꝛ ck.

Annar Partur Capitulans er ein huggunar Predikun/ og Spædomeru vt af Riikenu Herrans Christi/ Ad med þui Lögmæls Predikarar giæta ecke riettelega hiardarennar edur Saudanna/ þa vilie Christur sialfur vera Herra og Hirder yfer sinu Folke. Og þyrst er þetta hier hid huggunarsamlegasta/ ad Christur hñ lofar/ ad hañ vilie ecke burt kasta þeim Mögru/ Siuku/ Særu Saudasklepnum/ heldur ad hann vilie taka þar til sin/ og næra og græda þær þyrer sitt Euangelium/ og þorsorga þeim riikuglega/ lækna þær ꝛ binda vm þeirra Sær. Þar nast stendur hier/ ad hañ vilie vera Domare a mille Saudaña/ Það er/ Hañ vill sina Fatæka Christna skilia fra Hoprenum/ og vardueita þa fra þm Falschristnu/ ꝛ veita þeim alla Nad og Blessan/ þyrer Christum þeirra rietta Hirder.

XXXV. Capitule.

Er eirn Spædomur j mote þeim Edomitum/ sem voru Nagrannar Gydinga/ og hañ hootar/ ad Gud vilie straffa þa og j eydeleggia/ fyrer þ/ ad þeir höfdu Glede ꝛ Högnud af Olucku Gydinganna. Þviad Gud vill ecke læta þagna yþer annarra Maña Þorum og Olucku/ heldur læra þar af/ ad ottast Gud/ og betra sinn synduga Lifnad.

XXXVI. Capitule.

Er ein huggunar Predikun/ og Spædomur/ ad Gud vilie flytia sitt Folk jm aptur j þeirra Land/ og ad hañ vilie veita þeim sina Blessan/ so sem og j þeirra Parte þessa Capitula aviisad verdur. Hier af ma læra/ Ad ef þo Gud hañ straffe þunglega Syndernar/ þa vilie hann þo aptur vitia vor med sinne Nad og Myskun/ so þramt sem vier erum ecke med ollu Idranarlauser.

Og Ord Drottens skiede til mjn/ ꝛ ck.

Annar Partur þessa Capitula er lioslegur Spædomur/ ad Gud hañ vilie þegna sijns Nafns/ þeim leida ꝛ flytia sitt Folk j fra Heidingium/

og giöra eirn Nyan Sattmæla vid þad/j huörium ad þeir med hreinu Darne Heilagrar Skýrnar skule vgrda hreinsader af Syndonum/og fyrer Heilagan Anda j þañ mæta verda Helgader/ad þeir skulu sa ny Hiörtu/huör ed ecke framar meir skulu hata Guds Lögmæl/heldur halida þad lostuglega/og lifa þar epter. Snögt ad seigia/ Þesse nyr Sattmæle skal vera Fyrergiepning Syndaña/ til huorrar Madur skal ecke purfa annad ad giora/enn ad jata og medkiena sinar Synder/z jdrast þeirra ap Hiarta/og bidia vm Nad og Fyrergiepning fyrer Christum/ og treysta og trua þar vppa. Og er hier sierdeiles z einkum þesse Huggun vel merkiande/ad Drotten hann vill hafa þetta Nafn og þenman Forpriss/Ad hañ alleina sie sa sem vppbygger þad sem nidur var broted/z vpp aptur plantar þad sem j eyde var lagt.

XXXVII. Capitule.

Er ein huggunar Predikun og Spadomur/ huar med Spæmadurenn/so sem fyrer eina Epterlikíng huggar sitt Folk/ad þad skule heim aptur koma j sitt Land/ enn þo heim pike þad Vonarlaust og omögulegt vera/ Alika so sem þad er Vonarlaust vm skinen Bein/ þar huörke er Hold nie Hörund Lif nie Ande. Þar fyrer lætur Gud Spæmañen sia eina slika Syn/ad þau daudu Bein fa aptur Hold og Hwd/so þar af verda lifande Mañeskiur. Og er þetta skied Gydingum til Huggunar/ j þeirra Eymd og Utlegd/so þeir skylldu ecke falla j Mistraust eda Epa semd/heldur vissulega vona z væntа epter Christi Rike/huer ad er eiñ eilifur Hopdinge/sa og eiñ eilifan Sattmæla mune binda vid sitt Folk/og fyrer/sina Vppriss/yfirdruña Daudan/og giefa sinu Folke eilift Lif/epter þetta Lif.

XXXVIII. Capitule.

Er eirn Spadomur/ huörn Menn hafa almennelega vtlagt og fyrt vppa Tyrkiana/ huiad hier stendur so/ad a sidustum Timum skule soddan Ovinur og Fiandmadur sig setta a möte Rikenu Christi/ Og af soddan Orsin hafa Spæmeñerner ædur fyrer sagt/so sem ad sia ma/ad Daniel j þeim 7. Capitula hañ talar eigenlega vm Tyrkiana. Þad ma nu vera sem vill: Enn þo er hier su Huggun/ ad þott slikur Ovinur hann med storre Magt opsæke og yfirfalle Israels Folk/ þad er/ þa Christnu/ þa mune hañ vm sider falla/ enn þeir enu Christnu munu

verda þrelsader z endurleyster.

XXXIX. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote Gog edur Tyrkium/ad þeir skule endeleg a afmader verda. Og er hier sierdetles og einkum þad merkianda/ ad Gud lætur soddan Straff yfirkoma/alleina þar fyrer/so sem hier stendur/ ad Israels hus hefur so storlega syndgad j mote Gude· þad er/ Þeir enu Christnu hafa yþergiefed Guds Ord/ og eru treystande vppa þeirra eigen Verk/og hafa þar med byriad Afgudadyrkaner. Med þui ad soddan er Sok og Epne til slikrar Plagu og soddan Refsingar/þa er gott ad sia og vita þar af/ ad huer hann vill hafa Sigur og Lucku j mote þessum edur odrum þuilikum Ovinum/hann hallde sig ept er Guds Ordum og hans Bilia. Enn þar ed Menn ofsækia Guds Ord/so sem nu er vida giort/og Menn þar ofan a hafa þranarlausan Lifnad/þa mun Tyrken megnast og oll Olucka þara vaxande/allt þar til Gud kiemur sialfur/z kastar bæde þeim Ohlydugu Bornum z Vendenum med j Neluisskan Eld.

Huad nu framinneigis epterfylger/ j bia Ezechiel Spamanne/vm Mustereisins og Stadarens Uppbygging/og huornen Landenu skal skipt verda/og margt annad fleira/ þa er þetta allt saman skrifad Gydingum til huggunar/so þeir skylldu oefad og vissulega vita/ad þeir skylldu heim aptur koma j þad Fyrerheitna Land/og upp reisa Mustered/ Kienemans skapen og Kyrkesstiornena. Og med þui/ad þesser 9. Capitular hafa eckert inne ad hallda annad enn þad sem j þann Tijma heyrde Gydingum til huggunar/ þa er ei Naudsyn ad þesser Capitular sie lesner j Heilagre Kirkiu/ og þar fyrer hofum vier aungua Summariu yfer þa samsett.

Propheten Daniel.

I. Capitule.

Nreitt lystelegt og agiætt Epterdæme/ vm Lifs og Framferde þess Heilaga Spamans Danielis/ huorsu Heilaglega og Gudraekeleg a hann hefur lifad/ og huad Haleita merkelega Tru hann hefur hafe til Guds/j bland þeirra Ogudlegu Heidingia j Babilon/ Þar hann hefur orded ad sia og heyra Daglega/ uppa þeirra Afgudadyrkaner/ Synder

og

og Glæpe/ og adrar hneyxlaner/ Enn samt blijfur hañ stöðugur og stadfastur/ og lætur so ödan hneygslaner ecke skielfa sitt hiarta/ nie snua hui fra Gude. Par fyrer giefur Gud hönum mykla Mæd/ og veitir hönum heidur. Fyrst giefur hñ hönum Visku og Skilning/ fraṁ yfer alla Meñ. Par næst giörer Gud hañ mijkan og mæktugan/ og heidarlegan fyrer heimenum/ og lætur skie fyrer hañ stora og vndarlega hlute. Allt petta er skrijbad og picnar oss par til/ ad vier skulum læra/ huoria Aast og Elsku ad Gud hañ hefur til peirra sem hañ ottast og hönum treysta. Og med soddan agiætlegum Epterdæmum/ lockar Gud oss ꝛ leider til Guds Otta og Truarennar.

II. Capitule.

Fyrst er hier ein Historia/ huørnen pad bar til/ ap Kongsins Draume/ ad Daniel hañ vard settur til höfdingia yfer allt Babilons Land og Ryke. Og er slijkt skied/ ecke alleinasta peim herteknu Gydingum til hugnunar/ sem pa voru j Babilon/ helldur og eirnen til pess/ ad sa riette ꝛ sañe Gud skylde kuñur verda og openber/ j bland peirra j Babilon/ af huørium Daniel hañ hafde pessa so dasamlega Openberan feinged/ og Draumsins Vtlyding. Þuiad eñ þo ad Gydingar være alleinasta Guds Folk/ þa hafde Gud marga af heidingium jafnlega ad sier teked/ til vitnisburdar/ ad hann være ecke alleinasta Gud Gydinga/ helldur og eirnen heidenna þioda/ so sem S. Pæll seiger/ ad Gud vilie pad aller Meñ ver de Sæluholpner. Hier er og lijka ecke ad eins eirn merkelegur Lærdomur/ helldur og stor Huggun/ Huørsu ad Daniel med sijnum Lagsmønnum j soddan Neyd ꝛ Lijps Naska/ giefur sig til aluarlegs Bæna akalls og Gud heyrer þa Bæn japnsnart. Hier ap lærum vier/ Ad nær Neyd og Motgangur kiemur/ þa eigum vier ad hallda oss til Bæna akallsins og vona visselega par vppa/ ad Gud mune oss bænheyra.

Þa gieck Daniel vpp til Arioth/ ꝛ ct.

Petta er Openberan og Vtlyding Draumsins/ j huørium Draume/ Gud hefur viliad kuñgiöra/ ecke ad eins Kongenum/ helldur og eirnen sijnu eigen Folke Gydingum/ pad/ ad epter pad Babiloneska Ryke/ þa skule epterfylgia önnur þriu einnalldz Ryke a Jörduñe/ madur eñ þ Christur verdur fæddur/ og madur enn hann styrier sitt Ryke hier a Jördunne. Og petta giorer Gud til pess/ ad Gydingar skylldu ecke hafa nockra

Ep þa-

Epasemd a þui Fyrerheite vt af Christo/enn þo þad drageſt leinge vid dã/og þo ad þeir a medan og þangad til yrde margan Motgang og Ogixþu ad lyda/a Tijm i þeſſara Konga Rijkia/ Og einkanlega er þeſta hier hid huggunarſamlegaſta/ ad Rijked Christi og ſu Christeleg Kirkia ſkule blyþa eilijflega/Og þott Hetmuren ſeme ſig med allre Magt þar a mote/med vde og Oſſoknum/þa mun hũ þad ei ad eins ecke takaſt/ Helldur mun hann þyrer þad ſama afmadur og ſundur i ſmatt maleñ verda. Enn Christur og hãs Ord mun alleina bihallda Maktenne og Dyrdenne eilijflega.

III. Capitule.

Er ein Hiſtoria/i huorre vier ſiaum fyrſt/ huorſu ad Konguren er ſnarlega fallen fra Kenningu beſſ ſanna Guds/ og til Afgudadyrkanar. Peſſu beſur Diofullen komed til leidar fyrer vondra Manna Tilſtille/Ecke vtan til beſſ/ ad þeir Guþhræddu Fromu Gebingar Lagſmeñ Danielis ſkylldu detta ver Volldum/verda ſetter af heirra Valldſtiorn/og fa alla Olucku og Oþamingiu. Eñ hier hoþum vier huggunarſamlegt Epter dæme eñrar agiætrar ſtyrkrar Truar/ad þeſſer gooder Meñ vilia helldur ſetia i Veb Liff og Lykama/helldur eñ ad lata koma ſier til nockrar Skwrgodadyrkanar/treyſtande og þorlatande ſig vppa Guds Hialp og Hiaſtod/ad hañ kuñe vel ad þrelſa þa þra Daudanum/Og þo hãñ vilie þad ecke giora/þa vilie þeir ecke ad helldur vijkia þra honum/E verda Afgudadyrkarar. Huor hañ hefur ſoddan Trauſt a Gude/og vogar ſo ad lyda nockud hans vegna/ſa þar og finnur Gudlega Hialp vm ſijder obrygdanlega.

Þa þylltest Nabugodonoſor aþ mikelle grimdar Reide/ E cf.

I ödrum Parte beſſa Capitula ſiaum vier eitt huggunarſamlegt da ſemdar Stormerke/huorſu ad þeir þrir Meñ / Sadrach/Meſach/og Abednego/ verda af Guds Engle mitt i heim loganda Ofne oſkierter vardueitter. Enn hiner adrer Guds Oviner/ ſem Kongenum hofdu til ſlykts komed/og þar ſtoodu vm kring/ þeir verda af Eldenum brende i ſordiarfader/ E cf. Hier hoþum vier þañ Lærdom/ ad ſetia Tru og Trauſt vppa ſo mektugan Gud og volldugan/E lata huerke Liupt ne Leidt koma oſſ nockurn tijma þar til/ad giora nockud i moti hans Vil-

sa og Orde/ þad er og hier huggunarsamlegt/ huersu Gud hann kann vin ad breyta Asetninge og Aporme Diøpulsins/so ad þesse Asetningar/og þesse Opsokn/ verdur þessum goodum Mønum ecke ad eins skadlaus/helldur þa þeir nu meira Vallds og stærra Neidar epter enn adur/ þar med þa vtberst og vidprægest Guds Nafn/ meir og meir j bland Neidingia/þuert j mote þui sem Diøpullen villde edur hugde madur.

IIII. Capitule.

I þyrra Parte þessa Capitula er þagurleg Vtlegging Draumsins j huórium Gud hañ setur fram fyrer Nabugodonosor/ hans Kongs Ríke/ j Myrd eins sagurlegs Alldintries. Þuiad huar helst ad j nockru Ríke aller ydrer ganga skickanlega til/ og einkum þar sem Guds Ord og su sanna Religio er hrein ✝ skiær/ þar er so sem allt sie j fegursta Bloma Þar er nogleg Lucka og Blessan fyrer Hondum/ þar er (til ad jafna) so sem hid fegursta Alldentrie/ sem fullt er Epla og Auaxtar. Þar hafer ✝ beyrer til/ ad Menn vidurkienne soddan Nad og Velgiórning Guds/ og losse Gud þar fyrer/ eñ hafe þad ecke til Drambs nie Metnadar. Eñ med þui ad Nabugodonosor giórer ecke betta/ helldur meinte hann ad hann hefde alla syna Magt ✝ Dyrd af sialfum sier/ þad være ecke Gudo Gæfa/ helldur være þad sinne Konglegre Magt og Snille ad packa/ þar fyrer lýtrelæckar Gud hañ/ og lier hañ verda Vitlausan/ sem adra skynlausa Skiepnu. Þar fyrer setur Daniel hónum eina riettelega Predikun/ Ad hañ skule hugga sig þar vid/ ad Gud mune þyrergiepa hønum Synder mar (þetta kallast Riettlæte/ epter Ritningarenar Mealtake) ✝ kienner hønum þramar meir/ ad neyta sijns Vallds og sinnar Maktar/ þeim Vndergiepnu til Gagns og Gooda/ þa mune Gud vera hønum nædugur/ ✝ lietta Refsingu sinne af hønum aptur.

Þetta allt kom yfer Kongen Nabugodonosor/ ✝ cf.

Þetta er eitt hrædelegt Epterdæme/ ollum Tyrannum og jllum Valldes monnum þyrer Sioner sett/ ad Gud hañ vilde hefna a þeim/ ef ad þr vilia ecke jata og medkienna ad þeirra Makt ✝ Rykdomur sie af Gude/ helldur brwka þeir hañ til Metnadar og Dhoofs. Þar a mote þa er þetta huggunarsamlegt/ ad Gud hañ tekur Nabugodonosor Kong aptur til Nadar/ þegar hañ audmyker sig/ og vidurkienner sijnar Synder/ ✝ giærer hañ þa enn Dyrdlegra eñ hañ var madur. Þetta er skrifad oss til

Lærdoms og Huggunar/so ad vier lætum aþ Syndønum/vonum Naad-
ar og Fyrergiefningar/ z eþum ecke Syndaña Fyrergefinng.

V. Capitule.

Hier er fyrst eitt hrædelegt Epterdæme/ Huersu ad Gud hañ straff-
ar þeñan forherta jdranarlausa Tyranna Baltazar/huór ad j sinne Ill-
sku er Athugalaus/ohræddur/ og þar med gladur og katur/ so ad hañ
misser þar fyrer a einum Deige bæde Lijf/ Lönd og Lyde. Sierdeiles gie
tur Spæmaduren hier þess galda Fraiñferdes/ sem er Ofdryckia/ vt af
huórre ad kiemur Gudlóstun/ og allskyns adrar fleire Synder. Samt
er þetta almennelegur Siukdomur j hia flestum Storherrum/og a þeir-
ra Nofgørdum/ ad þeir kunna ecke ad læta sier nægia þad þeir verde
glader/ þeir giora bæde sialfa sig Sufndruckna og so adra. Þar fyrer
skulum vier minnast a þetta Dæme/ og setia oss slijkt fyrer Sionargler/
og læra hier aþ ad lifa j Guds Otta/og Sparneytne.

Þa hoop Daniel opp og sagde fyrer Kongenum/ z ck.

Þetta er Predikun Danielis/j huórre hañ setur þeim illa Konge fyr-
er Sioner hans Synder/ og ad hann hafe ecke huxad vm Dæme sijns
Afa Nabugodonosors/ecke þar forbetrad sig þar af/helldur auked sig
j Drambe og Metnade/ og lastad þañ rietta og sanna Gud/eñ veitt heid
ur Skwrgodum. Huar soddan Synder eru/ þar er ecke ad vænta Lucku
nie þarsællegrar Rijkisstiornar/ Helldur stendur þar til Eydslu og O-
lucku/So sem Daniel skrifar hier/ad þesse grimme Tyrañe hafe þa str-
ags j Hel sleigen vered/og þad Babilons Rijke hafe þeinged Enda/og
komed vnder þa aþ Media og Persen.

VI. Capitule.

Er eitt Epterdæme/j huórju vier staum/ huórsu ad Daniel kiemur j
Neyd z Lijfshæska/vegna sinnar rietrrar Trunar/z Guds Dionustugiórdar
Þetta er skrifad oss til Huggunar/so ad vier vitum/ad þegar vier þaum
ad lijda nockud vegna Guds Ords/ þa skulum vier huxa/ ad vier erum
ecke fyrster þeirra Manna/adrer fleire og mykru Heilagre Men hafa
orded slijkt ad lijda. Þar næst er hier og þad ad læra/ ad vier ei lætum
nockurn Motgang/nockra Olucku vera oss so þunga / ad vier vijkium
þar fyrer aþ Guds Orde/og giefum oss til nockrar Syndar edur Rang-

lætes.

lætes. So gleter Daniel hier/ hañ vill heldur leggia Lijf og Lijfama j Nættu/heldur eñ ad lata mdurþalla hans Bæna akall til Guds

Og Konguren gieck heim/og neytte ecke Matar/ &c.

Þetta er eitt miog huggunarsamlegt Exempdæme/ huorsu ad Gud hañ dasamelga vardueiter Daniel/ huor ed heldur villde lata kasta sier j Leona Grofena/ og verda sundur slitten og rifen af þeim Ohefde Guds Engell ecke hlyfst honum og hialpad)heldur enn þad/ ad hlyda Kongs sins Bode og Skipan/ eñ þo ad slijkt være Konge ovitanda. Hier hofum vier þessa Huggun/Ad ef vier vilium hlijþa stoduger vid Gud og hans Ord/þa yppergiefur Gud ossecke/j nockre Neyd eda Motgange.

Þar a mote syner hier Gud annad Dæme/ Huornen hañ þer med Fiandmeñ og Ovine sijns Ords og sinna Christeña/sem er/Ad Oluckan kiemur j sialfs þeirra Koll/og þad kiemur ypter þa sem þeir hyggia odrum. So skiedur þad hier/þeir Ogudlegu sem leitudu vid ad mdurþrycckia Daniel/og honum ad þyrrkoma/ og verda storer og mektuger sijdan/ Þa snyr Gud þui so og vmbreytter/ ad Daniel þær eñ stærra Heidur eñ þyrr hafde hann/og Guds Nafn vtberst og breidest vijdar enn þyrr/ Eñ þeir Ogudlegu med Kuiñum og Bornum verda afmædder.

VII. Capitule.

Er ein Syn edur Vitran/j huorre Gud hañ syner Daniel/huorsu ad epter þ Rijke j Babilon/sem lijkest vid Leoned/ þa skule vpp koma þriu oñur mektug einvallds Rijke a Jordueñe/ sem er/ Persaña/ Grickiaña/t þad Romuerska Rijked. Og ad a Tijmum þess seinasta Rijkesins/ sem er þad Romuerska/þa skule koma hrædeleg Opsokn ypter þa Heilsogu/af Machometh og þeim Tyrkium/sem og skied er. Eñ soddan Opsokn hefur asettan Tijma/huorsu leinge hun eige ad vara. Epter þetta/ þa skal Verolld þesse hafa eirn Enda/og þeir Rietttruudu skulu med Christo jñtaka og eignast Rijked eilijflega. Þesse Vtþyding þellur mier best j Gied.

Nockrer vilia/ad þetta litla Horn merke Julium Keisara/og hans Rijkis stiorn/enn þetta kiemur j ongnan mata saman vid Sagnabækurnar/ og þad hnad skied hefur. Þviad med þui/ad hier seigest af þui/ad þad Horn laste þañ allra hæsta/ og skule yfervinna þa Heilogu/ og vmbreyta

breyta Tijma og Lögmale/ þa er augljoſt/ad ſoddan hlyder hellſt vppa þad tyrkneſka Ríke/ huórt ed alleina er þar til ſtigtad/ ad þad ſtridde a þa enu Chriſtnu/ og laſte Guds Son/ og ſetie ſijn Machomet yfer Chriſtum. Soddan ſtendur ecke ſkrifad vm Julium Keiſara/ ecke heldur vm hans Epterkomendur/ eſ þo nockrer af þeim hafe vm ſtund ofſokt þa Chriſtnu/ Þar fyrer latum vier þetta hórned merkia óguan annan enn Tyrkiana og Machometh.

VIII. Capitule.

Hier er ein vnnur Syn edur Vitran/ j huorre Gud hñ ſyner Daniel/ huórneñ hans Folke (Gydingum) ſkule vegna/ a Dógum þeſſ þridia Ríkeſins/ Grickianña/ vnder Antiocho þeim edla/ huór ed var eirn af epterkomendum Alexandri Magni. Vniad med þui þad tilſtod/ ad þeſſe griſne Vijkingur ſkylde ſo hrædelega ofſækia og plaga Gydinga Lyd/ vegna þeirra Synda/ þa var Naudſyn/ ad Gud liete þetta Gydingum adur fyrerſagt/ og kuñugt verda. Eñ þeſſan Spadom byriar Spamadurenn a Alexandro Magno/ og liſker hann vid eirn hafur/ og ſeiger fra huórnen hañ hafe bareſt vid hrwten/ þad er vid Darium Perſa Kong/ ſyferuñed hañ. Enn ſem Alexander fiell fra Ríke/ þa ſkipteſt hans einvallds Ríke j fiógur Kongarijke. Af þeim fiorum tekur Daniel ſier fyrer hendur Syrlands Kong/ ſem kalladeſt Antiochus ſa Edle/ eda Gófge/ og ſeiger fyrer/ huórnen hañ mune plaga Gydingana/ Vppa þad/ ad þeir fromu og Gudhræddu Gydingar j ſoddan plagum og hórmungum hefde huggun/ ad þeir ſkylldu ecke med óllu eydelagder verda/ heldur ad Chriſtus ſa fyrer heitne Meſſias og Frelſare ſkylde viſſelega koma/ þeim til huggunar.

IX. Capitule.

Fyrre Partur þeſſa Capitula er ein aluarleg og agiæt Bæn/ j huorre Spamaduren bidur/ ad Gud vilie lata af ſinne Reide/ og leida ſitt Folk jnn aptur j þeirra Land. Enn Bæn ſijna ſetur hañ ſo framan/ J fyrſtu medkiener hañ ſig ok telur vpp/ med hullyknum Syndum hans Folk hefur ſoddañ Straff forþient/ Þar epter a bidur hañ/ ad Gud vilie myſkunſamlega lina og lietta þeſſu Straffe/ vegna ſijns Riettlætes/ Þad er ad ſkilia vegna þeſſ ad hañ er Nadugur/ og fyrergiefur Syndernar vt af skiærre Nillde og Myſkun/ og giórer Men j þann mata riettlata. Og vegna ſijns Nafns/ þad er/ So ad Guds Dyrd/ hans Nafn og Þionuſtugiórd/ ecke verde vtſlógt a medal Gydinga. Med ſoddan hætte þa eigum vier

allenna

alleina vppa Guds Nad og Myskunseme vorar Bæner þrañ ad setia þyrer Gud/medkiena vorar Synder/ z betra oss.

Þa eg talade so og badst þyrer/ z medkiende mīnar Synder/ z ct.

Annar Partur þessa Capitula/er mieg huggunarsamlegt Epterdæme/huersu Gudhañ vill Myskunsamlega heyra þeirra Bæner/sem med kiena þeirra Synder og Overbugleika/ Og vill giefa þo meira en hañ er vm beden/so sem hier skiede/Ad Daniel bad Gud ad eins/ ad hñ vilde leysa Folked wr þui Babilons Fangelse/enn Gud veiter honum myklu meira/Hañ lætur hañ þa ad vita/huad langur Tīme var til þess ad Christus skylde þædast/ z vppbyria slkt Ryke/ Og ad hans eiged Folk Gydingarner/mundu ecke medtaka hañ/helldur Lyslæta.

Og Spamaduren/hañ vtmalar og so sem þyrer Sioner þrañsetur þad Nyia testamentum/med prydelegum Ordum/og seiger ad Christur mune þyrer sinn Dauda og sīna Forn hamla Yþertrodslunne/ þinsigla Syndena / og þorlyka Misgiordernar/og þrañkoma med eilyfþt Riettlæte. Þetta allt hefur Christur þyrer sinn Dauda vtriett/ og þetta hefur vered vt bored og predikad vm allan Heimen. Enn med þui ad Gydingar villdu ecke heyra soddan Predikun/og ecke þiggia þessa Velgiorninga/þa vtdu þeir apmæder. So ad oll þeirra Vegsemd/ Riksstiorn/Kieñemannskapur/Mustered/Logmal/Forner og Þionustugiordir/þad er allt saman vte og endad/so þr eiga þess von alldrei aptur.

X. Capitule.

Er eirn Formale vppa hañ ellefta Capitula sem epter fylger/Enn i þessum Capitula skrifar Daniel nockud sierlegt/ þad ecke stendur nockurstadar i Heilagre Ritningu annarstadar/vm Einglana/ad þeir godu Einglarner berist vid þa illu Engla/ til ad verida og vardueita Lond og Lyde.

Hañ nefner hier þa illu Engla Hofdingia/huar vt af vier meigum vel merkia og skilia huar fyrer i Kongaña Hollum/ og a Herra og Hofdingia Gordum geingur so illa til/ og fer so illa fram/so ad þad Goda verdur optast hindrad/ enn þad Vonda fær framgang/ sem er Ofridur og Styrioll/ og annad þuilykt / þuiad eflaust þa er fiosloe Diofla i Hollum og Hofgordum/ þuckrier ed vekia Herranna huge til illz/ ellegar

 og

og forhindra ᵵ hamla/ so þad Gooda fær ecke Framűgang. Fyrer slijkre Diófianna Illsku og Vreckuijse er Mannlegur Vijsdomur og Mættur ofueykur/ og kann þar ecke j mote ad standa/ Þar fyrer hefur Gud þa goodu Englana/giefed og skickad þar til/so sem adra Vardhalldsmeñ/ ad þeir skylldu hyndra Diófiana Aform/ og hialpa til/ ad þad Gooda skule a Jórduñe Framűgang hafa.

XI. Capitule.

Fyrst er hier eirn Spædomur/ huørnen þad skule ganga Gydinga folke/ og huór Vmsnuningur verda mune j nalægum Kongarijkium/ adur enn Christus sa rietti Kongur og Herra koma skal. Og er þesse Capitule eirn sierlegur og frabær Spædomur/So ad þad hefur so til geinged j allan mata/ so sem hier er fyrersagt. Þuiad þañ seinasta Kong j Persia/ yfervann Alexander/og tok vnder sig allt Landed/ja myklu meira enn Persia Kongur hafde nockurn tijma adur haft. Enn Alexander lifde ecke leinge. Epter þañ skiptest hans Ríke j sundur/og vrdu vr fiógur Konga ríke/ Asialand/ Syrland/ Egiptaland/ og Grickland. Nu seiger Spamadureñ fyrer/ huórnen ad þar skule til ganga/ j þeim tueimur Kongaríkium/ Syrlande og Egiptalande/ og talar þar vm miog margt/ þui ad Gydingaland þad lá mitt a mille þessara tueggia Ríkia (so sem a mille Steins og Sleggiu) og hlaut þar fyrer ad hafa Gialld og Ogagn af þeirra Sundurþyckiu.

Og j staden hans mun eirn annar vppkoma/ ᵵ ct.

Annar Partur þessa Capitula talar vm Antiochum þañ Edla/ og seiger ad þañ mune strýda a Egiptaland/og inntaka þad sukksamlega/ ᵵ ræna þad og plundra. Þar næst mun þañ koma eñ j añad sinn/Enn þad mun skie/ad þeir Romuerska vijse hónum þar fra med Valldi. Epter þad mun þañ yferfalla Jerusalem/eydeleggia alla Guds Pionustugiórd vpp reisa Skurgod j Guds Hlustere/og naudga Mónum til Afgudadyrkanar. Allt þangad til ad Judas Maccabeus/ med nockrum ódrum tekur sig vpp/ j mote soddan Ogudlegu Athæfe/ og brytur hans Magt med Valldi. Þessa mille og j soddan Hórmungu/ þa mune marger Fromer ᵵ Gudhrædder j Hel slegner verda/ Vppa þad ad þeir verde fyrer Krossen reynder/ og fijnest so hreiner og klarer. Allt þetta er skied og þram komed/ Folksins Synda vegna/ So ad vier lærum hier af/ad ef vier vilium þordast soddan Straff og Refsingar/þa verum Fromer/og lifum epter Guds Vilia/j hans Otta.

Aller

Aller leggia þeñan Capitula vt/ j þañ mata/ ad hañ sie Spædomur vm Ríked þess Antachristo/ sem koma atte/ enn þo vnder Nafne Antiochi. Og sialfur S. Paall/ þar hañ talar vm Antachristen/ 2 Tessal. 2. Cap. þa tekur hañ hiedan eina Grein/ seigande fra/ huórnen hann mune bryggelega plaga ꝛ pijna Christnena/ med sijnum vondū Suiuirdingum. Soddan Antachrists Ríke/ er ecke alleinaska sa Ogudlege Pauadomur helldur og lijka Tyrken og Machometzríke/ Þuiad Pauen og Tyrcken bader til samans opsækia Euangelium/ ꝛ þa Heilogu Christelegu Tru med Villum og Vantrúnade/ med þolskum Lærdome/ med Jarne ꝛ Elde/ hid allra grimmlegaska. Eñ jafnframt þessu þa er þad hier merkianda/ ad Christur/ huor ed hier nefnest sa mykle Hofdinge Michael/ hañ mun giora enda a þessum Normungum/ med sinne Tilkomu/ og þrelsa þa Christnu/ þra soddan Olucku og Opsoknum/ og gledia þa og hugga med eilijfu Lijfe. Slijks meigum vier visselega vænta/ og þetta lijda med Polenmæde sem Gud leggur vppa oss. Þuiad vier siaum þad hier/ þeir enu Christnu þeir hliota og verda ad bera Krossen/ og opsokter ad verda.

Propheten Oseas.

I. Capitule.

Fyrste Capitule er eirn Spædomur/ j giegn Israels Ríke/ huort hañ nefner Jesreel/ epter þeim hófud Stad sem so hiet. Jesreel merker nockud sundurdreift og tuistrad/ so sem er Sæde/ huórin mañ dreyfer hingad og þangad. Og vill hier med merkia lata/ ad Israels Konga ríke/ vegna Afgudadyrkanar og añarra Synda/ skule vtdreyft vda medal Heidingia. Eñ þar Gud bydr Spamannenū ad taka til Eckta eina Lausakonu/ og afla med heñe oecktaboreña Barna/ þad er ad skilia/ so sem þar stendur hia Ezechiel Spamañe/ ad soddan er Spamañenum synt j eirne Vitran/ vppa þad hann lære/ Ad lijka so sem eirn Eckta madur/ hañ kañ ecke ad elska sijna Kuinu/ ef hun giórer sig ad Lausakonu/ og adhylleſt vonda Skalka. Eins j lijka mata sie Gud gramur orden sijnu Folke/ vegna skamarlegs Lauslætes/ þad er/ vegna Hiagudadyrkana

þyrkana / og hootar ad hañ vilie þar fyrer straffa þad / og reka þad burt j bland Heidingia. Þar fyrer lætur hũ Börnen med þessum Nöfnum nefnast / ad þeir sie an Nadar / og ecke sitt Folk / og skulu af Assyria Konge eydelagder verda.

Hier gietur og Spæmadureñ Ríkesins Juda / Og avíssar / ad þegar Israels Kongs ríke / verdur foreydt af Assyria Konge / þa mune og þad Ryke Juda / ecke blífa an Straffs. Þo lofar hũ ad hũ vilie hialpa þui / so sem og skiede / ad Señacherib hlaut med Skömm og Skada / ad fara fra Jerusalem / eñ þær tiu Israelis Ættkuíssler vrdu burt flutiar til þeirra eña Pioda / so sem være þær ecke leingur Guds Folk.

II. Capitule.

Fyrst er hier ein Fyrersægn og Spadomur vm Ríked Christi / ad hañ mune fiölga Israels Sonu / so sem Sioarsand / og læta þa verda eitt med Juda / Og ad hañ vilie styra þeim og stiorna / vnder einu einka Höfde / sem ad er Christur. Þetta kom fram og skiede / þa Euangelium vard vtbored af Postulum og ödrum Christi Læresveinum / a medal þeirra eña Pioda / þa vppfylldest þesse Spæsaga / so ad ecke allenasta komu til Christi Ríkes þær tiu Israels Ættkuíssler / heldur og eirnen heidnar Pioder / So sem Texten seiger liosiega / ad þær mune safnast til Christi Rykes / med hinum ödrum. Enn su Moderen / vm husria Gud seiger / ad Bornen mune þella Dom yþer hana / þad er su vantruada Synagoga og Samkunda Gydingaña / sem Euangelium vilde ecke medtaka. Nenne hootar Drotten / ad hañ vilie hana j eyde leggia / so ad ecke allenasta Folked / Ríkesstiornen / heldur og eirnen Logmæled / Kiennemannskapuren / Þuottdagarner / og all vnnur Guds Þionustugiørd / þ allt saman skal midurfalla z hafa Enda.

Þar þyrer sia þu / Eg vil byrgia þinn Veg med Þyrnum / z ck.

Þesse Partur er ein herleg Predikun vt af Ríkenu Christi og hans Kirkiu / Sem er / ad fyrer Euangelium / Forþienustu og Pínu Christi / þa vilie Gud lofast þeim Trúdu eilíflega / Ja / hañ vill Trulofan giöra vid þa / j Kiærlæte / j Dome / j Nad og Miskum / Þo j True / huór ed kiennir þar af / þegar Nadur hañ þecker Gud riettliga / þad er / hañ heldur hañ fyrer Nadungan og Miskunsaman Gud / Christi vegna.

Þa so er komed / þa skulu þeim Christnu aller Hluter verda ad goodu og þa skal ecke neitt skada (so ad segia epter Andanum) þuiad epter

Heldenu

Holldenu og so miſked ſem þeim ykra Liſnadenum vidvikur/þa verda Þr Chriſtnu haþder j Eydemørku/og j Achors Dal/ þad er/ j þañ rietta Eyndardal/þar ed þeir hliota ad liþda allſkyns Neyd og Motgang/ z haþa engua Huggun/nema ad eins vinſamleg Ord heyra/þad er/ þyr• ergiefning Syndaña z Bon eilifs Liſs fyrer Chriſtum.

Eñ ſoddan Huggun haþa þeir allemiaſta j Boneñe/ſo ſem S. Paull og eirnen kuedur ad Orde/ Rom. 8. Vier erum ad vijſu Salubolpner/ enn þo j Boneñe. Enn ſu Bon ſem Madur ſier/ er ecke Bon/ Þuiad hugsnen kañ Madur ad vona vppa þad ſem hañ ſier? Eñ ep vier vonum vppa þad ſem vier ſiaum ecke/ þa væntum vier epter þui med Þolenmæde.

J þeñan mæta/ſkulu þeir Chriſtnu ſyngia þagna og vera glader/ mitt j Neydeñe z Motgangenum og Hørmungonum/ſo ſem Spaamad ureñ ſeiger hier. Slyk Tru og ſoddan Bon/er ſu einaſta riettaſta Guds Þionuſtugiørd/ Þar fyrer ſeiger Spæmaduren/ad Menn mune eckert vita ad ſeigia ap Baal/þad er/ap nockre þalſkre Guds Þionuſtugiørd/a medal þeirra Chriſtnu.

III. Capitule.

Er ein huggunar Predikun/Ad þott þær tiu Kynkuiſler Iſraelis verbe burt fluttar til heideña Þioda/ og ætte ecke Bon ad koma heim aptur j ſitt Land/ þa lofar Gud þo/ ad þeir ſkule ecke eilifflega bliſſa i þeirre Eynd og Utlegd/ helldur ſkule þær a ſijnum Tijma komaſt til ſannrar Guds Vidurkiennjngar fyrer Euangelium og ſkule fa Syndaña Fyrergiefning/ og eilifa Salubialp. Enn adur eñ þetta kiemur fraṁ/ þa ſeiger hañ þeim fyrer/ad þær mune ſitia a medal heideña Þioda/ alika ſo ſem ein Lauſakona/ huor ed ſitt Lauſlæte kann ecke lengur ad drygia. Þad gieck og ſo til/þuiad a medan Iſraels Syner voru j þeirra Lande/ þa dryjdu þeir Lauſlæte/ þad er/ þa gatu þeir ecke latid af ſinne Afgudadyrkan/ enn þa þeir voru komner j Aſſyriam/og voru þar a medal Heidingia/ þa vrdu þeir ad lata af ſinne Afgudadyrkan/ þui þar var huorke Iſtered nie annad þuilikt.

Hier er og fierdeiſes ad merkia eirn Herlegan Vitnisburd vt ap Chriſto vorum Herra/þad haṁ ſie ſañur Gud/þuiad ſo ſeiger Prophet

en/Þa munu þeir leita Drottens/og þeirra Guds/ꝛ þeirra Kongs Dauids. Nu er eſlauſt/ad Chriſtur hñ nefneſt hier Dauid/ſo ſem Jerem. 30. og Ezechiel. 34. þeir og liſka nefna hañ/ Þuiad Chriſtur hann var Dauid ſeinaſt þyrenheiten. Þar þyrer/med þui Spamaduren ſetur þetta til ſamans j eitt/ad þeir munu leita Drottens og Guds/ ꝛ þeirra Kongs Dauids/þa þylger þar viſſelega epter/ad Chriſtus ſie ſannarlegur natturlegur Gud/med þui hans verdur leitad liſka ſem Guds/ ꝛ honum verdur Heidur veittur ſo ſem Gude.

IIII. Capitule.

Er ein hörd avitumar Predikun/j hörre Spamadureñ latur j Lioſe og ſeiger til þeirra Synda/ huar med Jſrael reitte Gud til Reide/ Sem er fyrſt Falſlærdomur/ og röng Guds Þionuſtugiörd/ þar med fleire adrar Synder og Blodſkullder/ Ad ſydſtu ad þeir villdu ecke liſta/ad þeira Synder ꝛ Framferde være ſtraffad. Eins ſo ſem þad nu geingur til a vorum Dogum. Þar þyrer hootar Gud þeim/ ad med þui þeir ſkeyta ecke vm hans Ord/þa vilie hañ og ecke ſkeyta vm þa/ Jtem/ ſo ſem ad þeir gleyma hans Logmale/ſo vilie hañ og gleyma þeim.

Og er hier ad merkia þeſſa Mælsgrein/ad Nordomur Vñn ꝛ Dryckiur giore Meñ galda/ þad er/ Nuar ſoddan Glæper og Leſter eru/ þar miſſa Menn Guds Otta allan/ og þar eru jll Epterdæme/ og vondur Lifnadur. Og ſoddan vondſlegt Lyfs og Framferde/ er þa ſiidan vegna Nneyxlanar enn verra ag þordæmanlegra/ og er Ordſok þar til/ ad Gud lætur koma Straff og Refſingar yfer þa ſem ſliſkt giora. Enn ſoddan Mælsgreiner leider Spamaduren fram/vppa þad andlega hoorari/ þegar Meñ yfergiefa Gud/ og hans Ord/ og þara epter eigenn Nugreſingum/og leita vpp eigen Guds Þionuſtugiörder/þar af verda Menn galder og Narrar/og tyna ad þeckia Gud.

V. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote Ephraim/ þad er j mote Jſraels Konga Riike/ad þeirra röng Þionuſtugiörd/ſkule ecke ad eins vera þeim Gagnleus/ helldur til Snöru og Nets/ huar med þeir hafa Gud ſtygt/ og þar fyrer ſkulu þeir fangner verda/ og a medal Heidingia berleidder. Og er þad hier miog ognarlegt/ad Gud hootar þui/ad nær hñ tekur til

ad

ad straffa og refsa/og þo þeir lætest þa koma med Naut og Saude til ad þornfæra/ og leita þar med Drottens og vilia finna hann/ þa seiger hann þeir skule ecke finna sig/af þui ad þa þeir høfdu Tijman/ z matt̃u vera af hans Orde noglega viduarader/ þa villdu þr sngre Viduer un finna nie giegna. Hier af lærum vier/ad betra oss a medan Nadar eñar og Nialparinnar Tijme er enn nu þyrer Høndum/adur eñ Refsingen dettur a/ Þuiad ef ad vier þorsomum þa Nadarstund/ og byduum þangad til Straffed og Refsingen er a dottin̄/ þa er ofseint/ og allt er þa til einskis.

VI. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote badum Kongarikium Israel og Juda/ og seiger ad þau munu bæde foreydd verda/ vegna ogudlegs Lifnadar/ enn þo skule ecke fregdast Rijked Christi/ Helldur skule þad koma a sijnum Tijma/ og openbert verda/ Þuiad þott Gud Syndaña vegna slae/ sundurslijte z sære/ þa lækne hann þo aptur og græde. Og avijsar Spamadurenn hier einkum/ad øll Fyrerheit þins nyia Testamentesins/ kome af þessare Vppsprettu. Ad Christus hann skule a þridia Deige af Dauda vpp rijsa. Þesse vprisan Christi er su Siguruinning a Daudanum/þyr er huoria aller Christner hialpast z verda Saluhølpner. Þetta sama verdur j Euangelio predikad/þar þyrer lijker hann Euangelio vid Morgun døgg/ huar af Niortun endurnærast og lijfgast/ z verda hraust j Andanum/so þau þiona Gude riettelega.

VII. Capitule.

Er ein avijtunar Predikun/ enn þo hellst j giegn þelm Falspredikurum/ huorier/ þegar Gud hann aminner og vidvarar/og til Idranar lockar og bydur/ þa vilia þeir ecke ad eins þui ecke hlyda/ helldur Lijflietu þar ad auk Spamenn Guds/og eggiudu sijna Konga og Høfdingia/a ranga Guds Þionustu. Þad meinar hann hier med gloanda Bakfuronenum/þar vill eingen Lucka med vera/ helldur mun bæde Kongurenn og so Folked þuingad og plagad verda af Heidingium oaflatanlega/ Sosem Spamaduren hootar hier/ og japnar þar þyrer Folkenu vid eina Braudkoku huer ad vppetin̄ verdur/adur hun er halfsteigt. Slijkt er oss Aminning og Lærdomur/so ad vier medtokum til vor Guds Ord af

Hiarta/og hœpū j Heidre Ordsins Þienara/og þorlœtū oss alleina vpp a Guds Hialp ꝛ Hiastod/eñ ecke vppa mannlega Hialp/so sem ad gior du Þr j Israel/þeir ed þullings leitudu stundum hia Egiptiskum/stundum hia þeim j Assyria. Enn hier þyrer þeingu þeir þesse Laun/ad Þr/ hia huorium þeir leitudu sier Fulltingis/ þeir enu samu ypper fiellu þa og apmadu.

VIII. Capitule.

Er ein avistunar Predikun/ j huorre Spamaduren straffar Israels Attkuisler fyrer tuœr Synder/sem optast fylgiast til samans/ ꝛ eru þessar Følsk Guds Þionusta/Og Trunadar Traust vppa Mannlega Hialp. Og hootar/ad þad skule eins luckast ꝛ til gagns koma/so sem þa Madur sœer Vinde/og vinsar Ovedrattu. Þad er/þad skule ecke ad eins ecke þar hialpa/ helldur skule þad vera Sök og Efne til allrar Olucku. Ap soddan Predikum skulum vier lœra/ ad hapa ongua Epaseind a Guds Orde/eige helldur a hans Hialp/ enn þo hun vndan drageſt vel leinge/og skulum ecke treysta vppa Manlega Hialp og Hiastod.

IX. Capitule.

Er ein stroffunar Predikun j mote Israels Konge Riske/ og seiger fyrer/ad Gud vilie straffa þad vegna Afgudadyrkanar/med Hungre/Sverde/ og Hallœre. Þar ap lœrum vier þetta/ Ad þad er hin starsta Guds Nad/ad hapa goda Kieñepedur ꝛ hreinan Guds Orda Lœrdom. Þar þuert a mote/er þad hin mesta Plœga/huar þad fuent er ecke/ Ellegar þo Meñ hape þad/eñ vilia ecke betra sig þar ap/þar hlytur endeliga ad ganga so sem Spamadureñ seiger hier/Minn Gud hañ skal burtkasta þeim/þar þyrer ad þeir vilia ecke hlyda honū. Og vei þeim nœr eg er j burt þra þeim viken.

X. Capitule.

Er Straſs og Avistanar Predikun/og Fyrersögn/ ad Israels Riske skule Syndaña vegna eydeleggiast. Enn hañ aminner til Idranar ꝛ Afferbootar/og seiger ad þeir skulu sa nidur Kiettlœte/ enn vppskiera Kœrleika. Þad er/ad þeir skule vona Syndaña Fyrergieſiningar fyrer Messiam hañ koma skal/og giora Naunganum til gooda/ og leita Drottens a medan Tijmen er/þad er/ad hafa og hallda Guds Ord/ og vakta sig fyrer Hneyxlonum öllum. Eñ ef þeir giora ecke þetta/ þa skulu bœde

Kon

Kongurenn og allt hans Folk til grunds ganga ↄ foreydaſt.

XI. Capitule.

Er ein aglætleg Predikun/ j huórre Gud hñ ſeiger fra j fyrſtu/huór ſu ad hañ vt af Nad og Myſkun/ hafe frelſad ſitt Folk af Egiptalande/og leidt þad inn j þad Land ſem betra er enn Egiptaland/ eñ klagar ad þeir hafe ſoddan Velgiórning miſsbrwkad/og hafe giefed ſig til falſkra Afguda. Þar fyrer/þo hañ hafe godan Riett til þeſſ/ ad hóndla vid þa eins og vid Sodoma og Gomorra/ þa vilie hañ þo vera Myſkunſamur/ og ecke allt fordarfa/ heldur lata Meſſiam koma a ſijnum Tijma/ og fyrer ſitt Euangelium lata kalla þa til ſijns eilýfa himneſka Rykes. Þuiad hañ ſeiger/ Eg er Gud/ eñ ecke Madur/ Þad er þeirrar Meiningar/ Meñerner verda ſo reider/ ad þeir æda fram̃ j ſinne Reide/ ↄ ſyna huórke Vægd nie Myſkun/ Enn Gud/ þo hañ reideſt/ þa lætur hañ af Reideñe/ jafnſnart þegar Meñ jdraſt/ og verdur jafnbliýdur og Nadugur ſem hañ var adur. Þetta Fyrerheit þad kom fram̃/ þegar Euangelium vard predikad a medal Heidingia/ a Dógum Poſtulaña/ þa ſkiede þad ad Iſrael ſem var villtur og vtdreifdur j bland Heidingia/ hñ kom þa aptur til Chriſti Rykis/ og med hónum Heidingiarner/ ſo ſem Spamadur nefner hier til/ þa Egiptſku/ og þa j Veſturalfuñe/ og Aſſyrios/ og ſeiger/ ad þeir munu verda brædder ſo ſem eirn Fugl. Þuiad huar Euangelium hliodar og hliomar/ og þad hitter riettelega a Mannaña Nisrtu/ Og þo Meñ hafe adur ſeted kyrrer/ og hapt ænguan Otta/ þa ſkule þeir nu vpp fliuga/ ſo ſem eirn þældur Fugl og lata allt þara ſinn Veg/ þad þeir adur hielldu þyrer Gott og Neilagt/ enn giefa ſig til Jeſum Chriſtum/ og treyſta vppa hans Forþienuſtu/ þa mun ſierhuer vita ſig þyrer Syndiñe og Daudanum vel þoruaradan.

XII. Capitule.

Er ein ſtróffunar Predikun j mote Iſraels Kongſrýke/ huórt ed jafnan bart Vinattu vid Heidingia/ og þar ad auk. vppreiſte og hafde ſijna eigenlega Pionuſtugiórd/ j Bethel/ Gilgal/ Giliat/ og vydar annar ſtader/ þuert j mote Guds Skipan og Bifalningu/ huór ed baud ad j Jeruſalem enn ecke annarſtadar ſkylldu Meñ hónum þiona og Forner færa/ Soddan Guds Bifalning foróktudu þeir/ og ſógdu ad Bethel være Heilagre Stadur eñ Jeruſalem/ Jacob hafde gliýmt þar vid Gud/ ↄ haft Sigur/ þar fyrer hafde hañ epter Skipan Guds orded ad gióra þar eitt Altare/ Gene. 35: Þetta ſtróffudu og avýtudu Prophetarner jafnlega/

enn þeir skeyttu þar ecke vm / gæfu sig þar eckert ad. Þar fyrer straffar Oseas þa hier / og seiger / Ad Jacob hafe ei vered so sem þeir / hann hafe hnikast vid sinn Brodur j Modurlyfe / ok viliad vera hinn fyrste / so ad hann nædi Fyrerheitenu vt af Christo. Item / Hann hafe gliymt vid Gud / og halded sier fast vid Guds Fyrerheit / og truad þui / ad Gud mundi epter sinne Lofan vernda hann og vardueita. Enn soddan Traust vppa Guds Ord og Hlyskun hofdu Israelitar ecke. Þar fyrer aminner Spamaduren þa og seiger. Snued ydur til Guds Drottens ydar / halded Myskunseme og Rettlæte / og voned alla tima a yduarn Gud. Enn (seiger Spamaduren) þad hialpar ecke þar / þier erud so sem Canaan / þar er med ydur husrke Tru nie Kiærleikur / og ecke Guds Ord / Þar fyrer skal ydart Blod koma yfer ydur.

XIII. Capitule.

Er j fyrstu stroffunar Predikun / j giegn Israels Kongsrike / og seiger / ad vad skule af þeim Assyrijs foreytt og nidurbroted verda / vegna sinna Synda. Af þui þeir skildu sig vid Juda / og þorlietu Mustered / og þa riettu Guds Þionustugiordena / enn vpp settu þar j staden eigen Suiurdingar / sem þeir hofdu vppdyckstad / so ad þeir brendu þeirra eigen Børn / Kalfonum og Baal til Þionustu.

Þar næst giefur hann þeim huggun / med einu agiætlegu Fyrerheite / vm eitt annad Kongs rike / hvørt ed vera skal eitt Rike j mote Daudanum og Helusyte / Þetta er Rikid Christi / hvørt ed liet Daudan so sem jeta sig / og helusyte svelgia sig / vppa þad ad hann feinge þa Ovine vorra vegna j sialfum sier sigrad og yferunned oss til Goda. Soddan huggun (seiger Spamadurenn) mun Synagoga / þad er Samkundan Gydinga ecke vilia beckiast / med þui ad hier fylger ecke med Veralldlegt Skart ok hefd / Helldur er þetta eitt andlegt Rike / og hulen leynd huggun j Trunne. Þar fyrer skulu þeir af þeim Komuerskn so sem Vatn af þurrum Vinde vpp þurkast / vppetast ok eydelagder verda.

Huar nu hellst ad Euangelium ecke verdur medteked / þar kiemur vissulega slikt hrædelegt Straff og Refsing / þar verda Menn blinder og þerherter / og hafa eingua Tru / og ganga so til Grunns og þordiarfast vppa Lyf ok Sal.

XIIII. Capitule.

Er

Er ein þagurleg Aminíng/og huggunarsamleg Predikun/j huærre Spæmaduren sitt Folk aminner/ leider og lockar/ ad þad skule medtaka Euangelium med goodum loístugum Vilia/medkienna þeirra Synder/ bidia vm fyrergiefning/og færa Gude Forner/ Ecke skynlaus sar Skiepnur so sem j Lögmælenu/helldur Vxa og Kalfa Para sinna/ þad er/ aluarlegge Bæna akall/ huært ed kiemur vt af rietttre Tru/ og sönu trunadar Trausste vppa Guds Nad og Myskun. Soddan Bæn er Gude hid þacknæmeglegasta Offur. Þar fyrer lofar Gud og fyrerheiter/ad ef Menn vilia þiona þönum med soddan mote/ þa vilie hann græda þa/ og elska þa/ og læra alla Reide falla/ og veita þeim allskyns Blessan og Myskun. So ad sa Madur sem so er/ hann skal blomgast med andlegum Giöfum/ so sem ein fögur Ros og Lilia/ og bera allra handa forkostulega Auæxtu. Þetta er sa rette Veguren/a huærium Rietttlæter ganga/sem er/ad þeir treysta vppa Guds Giæsku þyrer Christum/og vone til hans Myskunar. Enn þeir sem ecke vilia ganga a þessum Veige/so sem Gydingar giordu/þeir sömu skulu þalla og þyrerþarast.

Propheten Joel.

I. Capitule.

HEr eirn Spædomur z Fyrersögn/vm þa Babilonesku Herleiding. Og Spæmaduren iafnar Gydingum vid þad Land/ sem ein ny Plaga kiemur ofan a adra/ so ad allur Groode og Auæxtur þess Lands fordiarfast. Soddan Plaga var Gydingum (fyrst) þeirra Nagranar/ þeir Syrlensku/ þar næst Egiptaland/ sydan þeir j Asseria/ allt þar til ad sydustu/ ad Kongur af Babilon kom/ og eyde allt Landed/ vppbrende og mdurbraut Kastered og Borgena/ og burt flutte Folked. Vm soddan Guds æpellis Dom vilde nu Spæmaduren giarna ad Folk ed hefde huxad/ og epter Guds Orde og Vilia bwed sig til Idranar/so sem epterfylger/ 2. Cap.

II. Capitule.

Fyrste Partur þessa Capitula er eirn Spædomur/ ad Kongur af Babilon skylde Gydingaland eyda. Þar fyrer minner Spæmaduren þa a/ ad giöra rietta og sanna Idran/ ecke af Yferuarpe/ helldur af öllu hiarta/ Sem er/ad Menn þyrft medkienne Syndernar/huar med Gud hefur

hepur verid modgadur/og læke sier þar aþ Hiarta leidar vera/og þa sidan epter a/ haþe þa Bon og þad Traust til Guds ad hañ mune Hialp veita vegna sinnar Nadar og Myskunar. Petta kallar Spamadur ein ad rifa hiartad/og af hiarta ad fasta og grata. Þar huert a mote þa er Sidur hræsnarana/ad rifa Klæde sijn/og fasta og grata allein aste/med Munenum ↄ Augunum/ enn ecke af hiartanu.

So seiger nu Drotten/Snued ydur til mijn aþ øllu ydar Hiarta/ ↄ ek.

Petta er Amminning til Jdranar/og riettrar Bænar til Guds Nadar og Myskunar. Og har med Lofan og Fyrerheit/ ad ef Menn so skicka sier/þa vilte Gud Babilons Kong nidur sla/og leida sitt Folk vr Fangelse inn aptur j peirra Land/ↄ læta bad gleyma øllum sijnum Morgangse/sem peir lided hafa j bland heidena Pioda. Og er sierdeiles ad merkia/hvørnen ad hañ kiener hier sijnu Folke/ad giora Bæn/sem er/ad biðia Gud hañ vilie af Nadesie hlijfa og hialpa/huad ef hañ ecke giører/ þa mune heidingiar lasta Guds Nafn/ↄ ecke hallda hann fyrer Gud. Þuiad Bænen skal ætijd grundvøllud vera vppa Guds Dyrd og æru/so sem vier bidium j þyrstu Bæn Fadervor/ ad Gud vilie læta helgast sitt Nafn/ↄ þa þar epter a hid þyrsta minnast vorrar Neydar/ ↄ hialpa oss.

Og epter þetta vil eg vthella mijnum Anda yþer allt Hollð/ ↄ ek.

Petta er agiætt Fyrerheit/og einka huggun/ ad Gud hañ vilie ecke ad eins frelsa sitt Folk og leysa vr Babilons Fangelse/ heldur og eirnig senda Christum/ þad Blessada Sæde. Fyrer hañ skule heilögum Anda vthellt verda yfer allt Hollð. Slijkt vppbyriadest a Hvitasunnudag/ og varer enn nu/ og mun vara/ huar sem Euangelium verdur predikad. Ein Verk hins Helga Anda skal vera petta/ad hañ vppfyller Hiortun med vissu trunadar Trauste vppa Guds Nad/þyrer Christum/ og þar med vppkuerker og vekur hñ Hiortun til Bana akallsins, Huer hñ med þessu mote akallar Nafn Drottens/ hann skal vissulega verda holpen. Soddan Velgiørningur og Gæfa/seiger hañ ad vt skule beraſt vm allan Heimen/og koma til allra Pioda. Enn peir sem soddan Nad og Gæfu vilia ecke medtaka/peir hliota ad forganga/so peim hialpar eingen Magt nie Mikelmenska.

III. Capitule.

Er

Er eirn Spadomur/vm pad/huernen Heimuren mune haga sier vid Euangelium / Sem er / hañ mun rijsa a mote pui med allre Magt / og leggia Kapp a ad bryckia pui nidur. Par a mote giefur Gud Spamañ einum eina Huggun/ og seiger Euangelium skule bliusa j Dalnum Josaphar / huar ed Guds Domur skal openber verda. Dalad Josaphar vtleggst og pydest Guds Domur. Pessum Dome Kal so hattad vera/ Huersem ad medtekur Euangelium sa skal holpen vera/ Enn huer hañ med tekur pad ecke, sa skal verda fordamdur. Hier ad auk skal sa Dalur vera befndar Dalur / So ad Gud hañ mun ecke lijda sijns Ords Ovine/ helldur eydeleggia pa med allskyns Olucku. Enn Zion og öll Jerusalem / pad er / Christeleg Kirkia / og sa litle Hoopur Kiettruadra / hañ skal fyrer petta Euangelium / hier j Heime hafa alla Nad og Huggun / eñ j ödrum heime eilaft Lijf. Og po peir verde par fyrer ofsokter / og sumer af peim Lijflatner / pa skal peirra Blods ecke ohefndt vera. Pannen endar Joel sinn Spadom med cirnre herlegre Predikun / vt af Christo og hans Euangelio / og christelegre Kirkiu.

Propheten Amos.

I. Capitule.

I Fyrste Capitule er eirn Spadomur j mote Nagrennum Gydinga / sem vorn hesser / Syrlands Kongar / Philisstei / peir j Tyro / Syner Edom / Ammon / og Moab / Allum pessum bootar Gud / ad hañ vilie plaga pa aptur a mote / eins ad peir hafa plagad hans Folk omyskunsamlega / og sleiged pad. Dalad Gud hatar alla Grimd og allan Tyranñaskap. Par fyrer / so sem pesser hafa vered Myskunarlauser vid Gydinga / so skule peim og eingen Myskun vetet verda. Allt petta Straff og Refsing kom yfer pessar Pioder / af Nabugodonosor / so sem peir Esaias og Jeremias vottu.

Priar og fiorar Synder nefnast hier / pad er Malyska / og merker so miked / Pegar Men para meir og meir apram j Syndenne / so ad Gud verdur endelega ad refsa / og gietur pær ecke lengur lided.

II. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote peim tueimur Kongarijkium / Israel og Juda / ad Gud vilie straffa pau vegna peirra Synda / og Israel skule vr Lande feyslast af peim Assyrijs / og eydeleggiast / eñ Juda af Nabugodonosor

nosor. Husrlar og hatliskar Synder þessu valde/þad avysar hann/sem er/ Ad hafa Guds Ord/z þo þorsma þad/og eptersylgia þals Kenning um/ Alyka sem giora Papistar nu þenan Dag. Þar næst voru þeir ad giarner/vnderþryckiu þa Aumu j Landenu/ og hialpudu þeim ecke til Laga og Rettinda. Þeir voru og Saurlyfesmenn / þrondu Okur/ hofdu Gotz og Audæfe ecke vtan til Salgiates og Opneytisku. Gleym du ellum Guds Velgiærningum og slou þeim j Vind/eins alyka so sem þad skiedur nu a vorum Dogum þar Guds Ord og Euangelium er. Soddan ogudlegt Athæfe lyder Gud nockra stund/ef ad Menn hetra sig z læta af þui hinu Vonda/ En vm syder þa kiemur hans Reide z Refsing/so sem auglios Dæme eru til/huornen þad þesse hæde Kongarykr/ voru strøffud. Þar fyrer er Rad/ad huor Madur ottest Gud og betre sig/ellegar vill Reide z Refsing lyka koma yfer oss sa sem Gydingana;

III. Capitule.

Er ein Amining/ad Menn skule ecke þorakta Gud j sinum Prophetum / þad skie ecke forgiefens / þegar Gud hann aminer og vidvarar fyrer sina Spamenn / og seiger fyrer Straff edur Olucku / Helldur þegar hann vill giora eitthvad sierlegt/ eda læta koma Refsingar og Plægur/ þa lætur hann þad af Spamonnum verda adur fyrersagt og spad. Þar fyrer vakte sig huor og eirn/og betre sinn Lifnad. En ef Menn giora þad ecke/þa kiemur visselega Refsingar plæga. Þetta skulum vier z læta oss sagt vera/so ad vier vitum rietteleg ad skicka oss j þessare Nadar tyd/z misbruka hana ecke til Synda z skalprædes.

Vm syder setur hann fram eina Huggun/ad enn þo Kongsryke Israel verde foreytt/z Folked verde ad flytiast herteked burt j Assyrialand/ þa vilie þo Gud læta eirn lyten Hoop epter verda/þeru þeir sem sydan komner eru j Ryked Christi/fyrer þ Heilaga Euangelium.

IIII. Capitule.

Er eirn Spadomur/ vm þa okomnu Dgiæfu og Olucku Israels Folks/og ein ognarleg Straffspredikun/j huorre Gud hann avysar / huorsu ad hann vid Gydinga hefur tilreynt/med allskyns Plægum/med Hungre/ Hallære/ Pestelentiu/med skadsomum Kuikendum/med Bardogum og Blods vthellingum/ ef hann giæte leidr þa og komed þeim fra þeirra

Afgud-

Afgudadyrkan / til Idranar og Yferbootar / Eñ þetta hafe ecke þar stod að / huórke myked me lýted. Þar fyrer bliote hañ nu ad lata enda verda a þeirra Ryke / ⁊ þad mune giora Assyrialands Kongur. Soddan Predikun hun annäer oss / huornen vier skulum taka vid Guds Amiskingum sem ad er / Hungur / Hallære / Drepsott / og adrar Plægur / Sem er / Vier skulum halda alt þetta so sem adra Sendeboda / hueria Gud sender oss til Vidvorunar / og hootar oss / ep ad Menn vilia ecke betra sig nie bæta þa vilie hañ lata koma eñ þyngra / og med ollu apsma soddan þuerwdarþulla Meñ / so sem Sodoma og Gomorra.

V. Capitule.

Er eirn Spædomur j mote Israels Kongariike / ad þad skule j eydelagt verda / af Kongenum j Assyria. Eñ j fyrstu giórer hañ aluarlega admiðing til Idranar / ad Israels Meñ skule vitia þess Stadar sem Gud hefur sialfur tilsett / og fremia ecke betra Skiurgodadyrkaner annarstadar. Epter þetta þa klagar hañ / huórsu ad eingen Vidvórun eingen Amisking / eingen Refsing vilie hialpa / heldur ad þeir vilie halda sijnu fram og vera ostraffader med ollu. Þar þyrer hootar Gud þeim / ad þeirra Straff og Refsing skule visselega koma. Hañ seiger og hier / huorsu ad þeir þyrer Agirnd plæge þañ Fatæka / og vtswge hañ / þar þyrer skulu þeir huorke hafa Lucku nie Hamingiu / og burt kastar med þeim hætte ollu þui huar med þeir meintu sig Gude ad þiona / med þui ad þeir bære þrañ j so ogudligum ⁊ hneyxlunarþullum Lifnade.

VI. Capitule.

Er og lyka eirn Spædomur j mote Israels Kongariike / huern Spædom ad Spæmadureñ intrekur hier so opt / Ad þui nalægre sem Straffed og Olucken er / þui arhugalausare og ogudlegre plaga Menn ad vera. So sem Spæmadurenn hier liosleza auvysar / ad þeir sie Drambsamer / ⁊ hyggie ecke ad sier / life j allskyns Oboofe / og hafe ónguan Kuijda: Eins sem þad geingur til a vorum Tijmum / þo ad Meñ predike med allre Dygd og Tru / vidvarar og aminne Folked / þa þara flester sijnu þrañ stunda allena vppa Agirnd / gooda Daga / ⁊ Veralldar Metnad.

Soddan Gudz og hans heilage Ords Forsmara / og slijkt illt Idranarlauft Fraliferde / vill Gud straffa / ædur eñ Vlam varer. Enn slijkra

truum vier ecke/ þyrr enn vier reynum þad/ med vorum eigen Skada. Eins sem Jsraelitar giordu/þeir villdu ecke trua neckrum Aminingum Viduronum/þyrr eñ þar komu þeim j Koll/ z Gud vitiade þeirra med allra handa hrædelegum Plægum/og vm syder vrdu þeir wr sqnu Lande herteknir z burtflutter/ap Kongenum j Assyria/þar þeir vrdu ad blyþa og deyia nidur/og hofdu ongua Von/ongua Huggun/ad þeir mætte nockurn tyma aptur koma j Jsraelsland. Slykt allt (seiger Spamaduren) er yfer þa komed/ af þui þeir villdu ecke lyda ad Menn skylldu minnast a Nafn Drottins/ þad er/ þeir lidu ecke hans Ord hreint og klart/ Alyka sem nu giora Papistar z adrer fleire a vorum Dogum.

VII. Capitule.

J þessum Capitula eru þriar Sioner/huar med Gud hefi syner Spamañenum/ ad hann opt sende Hungur og Hallære/yfer Menn/ þeim til Aminingar og Viduórunar/ eñ fyr er Bæner goodfwsra Manna/þa lætr hañ af þui. Eñ þegar þar vill eingen Boot nie Betran epter fylgia/þa hlyote Gud vm syder ad draga Mælebraden yfer allt/ og lata Okunnuga framande Folk jntaka Jsraelsland z þui med sier skipta.

Þar næst er hier eitt agiætt Epterdæme/ad Spamaduren vegna sina trulegra Aminninga og Viduórunar/ fær bad Nafn/ad hañ verdur kallader vpphlaups Madur/styrialldarsamur/sa Ofrid giöre j Landenu/hueirs Predikaner ecke sie lydande. Eñ þad er hier huggunarsamlegt/huer su Spamaduren hañ er hughrausiur/ giefur sig ecke/ hellour stendur samt þar a/ad ogna/predika/z aminna/Eñ med þui þeir vilia onguñ Ognunum/Aminningum taka/ þa skal yfer þa koma Olucksan og allt þad hid vesta.

VIII. Capitule.

Er bæde Spadomur/ og avytunar Predikun/j huórre Spamadur/ en kiemur vid Agirnd þeirra eru Rykju/huar med þeir Faracku vtarmast/ Korned verdur dyrt vppsett/ allur Mæler minkast/ Vogernar lierrast/ z Varan falsast. Eins so sem þad geingur til nu a vorum Dogum/ þui midur/ vegna þeirrar bolusdu Agirndar sem yper gengur. Soddan kañ eg ad lyda vm stundarsaker/seiger Drotten/enn ecke eilyfftega/ Helldur skal allt Landed syrgia vegna soddan Synda/og straffad verda/ ecke allemasta med Opride/og Fordiarpan/helldur med þui stærsta Straffe/ sem er/ Guds Reide/ og þad ad Gud hañ tekur sitt Ord j burt/ og lætur

Menn

Meñ sngua Nuggum haþa þar aþ/aþ þui ad Meñ haþa þorsmad Þ
audur/og haþa ecke viliad þylgia þui. Soddan Predikun ætte ad vera
oss ett Sionargler/so ad vier lætum ecke þa leidu Agirnd oss sueckia/ og
i slyka Olucku þæra.

IX. Capitule.

Er ein avyttunar Predikun/ad Gud hañ vilie vegna Agirndar straffa
sitt Folk/ og læta þar ecke af/syrr eñ hañ hefur þui vel bitalad. Þuiad
(segiger Spamadureñ) þegar Drotteñ kiemur vid nockud Land/edur sier-
ter þad/ þa bradnar þad. Þad er ad skilia/ hañ leikur ecke vid þad/ ef
Meñ vilia ecke betra sig. Soddan Stroffunar predikun eigum vier og
eirnen ad leggia vppa Hiartad/z betra oss þar aþ/ Og ef vier þad giør
um/þa erum vier sæler/Eñ giørum vier þad ecke/þa hoþum vier einskis
betra ad vona nie vænta enn Israels Kongarike/husriu Spamadureñ
haþde giert so margar Amiñingar og trulegar Vidvaraner. Enn med
þui þad stodade eckert/þa vard þad ad koma þrañ vid þa/sem þeim var
hootad/Sem var þtta/ Ad þeir vrdu aþ Kongenum j Assyria hryggele-
ga j Nel slegner/og burt rekner j Vtlegd z añarleg Lond.

Sia/ Augu Drottins lyta a eitt syndugt Kongerike/ z ct.

Er eirn Spadomur vm þad okomna Riked Christi/og ein naudsyn
leg huggun. Ad þo so sie/Gud hañ læte Israels Kognarike foreydt ver
da/ og Folked flytiast burt og fordiarfast/ ongvu ad sydur skule Riked
Christi koma/ helldur skule þeir a samt med odrum heidnum Þiodum
þar til kallader verda/ Þar fyrer segiger hañ so/Ad hañ vilie sigra þa/eñ
ecke med ollu vppræta.

Hañ seiger og med liosiegum Ordum / ad heidnar Þioder munu ko-
ma til Christi Rikis / og ad Guds Nafn/ þad er Euangelium / skule a
medal beirra predikad verda / þa mune Meñ vnder eins Þorutña og hraust
yrkia / sæa og vppskiera/og þa mune Dyn driupa af hueriu fialle / Þad
er so ad skilia / Fyrer Euangelium skal verda giefen sa Helge Ande/og
þeir Rietrvudu munu þæra allskyns godan Auext/Þeir munu og so þy
ter Christum verda eilyflega þrelsader og leysier j þra þeim rettu Dvi-
num/sem er/Dauden og Synden/og alldrei þurfa þa þramar ad ottask.

Propheten Abdias.

I. Capitule.

Sijn þyrte Partur þessa Spædoms/er a mote þeim Sonum Edom Nabvum Gydinga/ Ad Gud vilie straffa þa og eydeleggia þa/ af þui þeir hofdu Glede og Gaman/af Fangelse og Forcydslu þeirra annra Gydinga/og styrktu þar til. Þui Gud vill ecke lijda þad/ad þeg ar hann straffar nockurn Syndana vegna/ad adrer skulu hafa Glede ↄ Gaman þar af/ helldur vill hann ad adrer skulu berra sig þar af/ og giora Idran/ↄ hafa Medaumkan yfer hinum Fatækum/sem straffader verda.

Þviad Dagur Drottens er j Nand/ ↄc.

I þorum Parte þessa Spædoms/er ein Fyretsogn/vm Riked hans Christi/ad þo Gydingar hafe att ad lijda heim Edomitis margt ↄ mikled/ þa mune þar skipta vm/ↄ þar mune koma/ad Israels hus skal verda Eldur/ og fortæra og vppbrenna Edom: Enn ei skal þetta skiliast vm nockurt veralldlegt Straff edur Hefnd/ helldur merker þetta Euangelium/ huorr Edomitar skulu verda ad medtaka/edur verda fordæmder. Þar fyrer segier Spamadurenn. Ad huorer helst sig halda vid Zion/ þeir skule holpner verda/ Þui þar skule vera Frelsarar/ þad er Predikarar Euangelij/ sem dæma skulu Esau og allar Þioder/ↄ leida sa Heidingia fyrer Euangelium til Christeligrar Truar.

Propheten Jonas.

I. Capitule.

HER ein þrabærleg Historia/ j huorre vier siaum fyrst/ huorsu ad Gud hefur Vmbyggiu fyrer heidnum Þiodum/ og hefur straffad þar med sijnu Orde Syndana vegna/ og lætur þar til Idranar amintar verda. Þar næst siendur hier/ huorsu ad Jonas hann flyr fyrer Drottne/og vill ecke taka þetta Predikunar Embætte vppa sig/þui hann er brædour og ottast þad mune kosta hans Lijf. Hier lærum vier eñ nu aptur/ Ad huer hann vill ecke viliuglega þylgia Gude/hann hlytur ad giora þad og hafa engua Þeck þar til. Jonas villde ecke þara j Ninive/ vegna Dita og Nædsku/ ne predika þar so sem Drotten hafde sijnt þad honum/og huxar sier so ad gieta vmflued og þordast Daudan/ Enn hann kemur hier j Dauda/med tuennu motc/fyrst þreyngest hann til ad med

Ficia

kiekia sijna Synd og Ohlydne/Par næst retar hañ hier j tuspalldan Duda/þat hañ adur hugde ad þorda sier einum. Þuiad þyrst verdur honum kastad i Sioen/þar næst suelger eirn Nualfiskur hañ j sig. Hier apt lære eirn og sierhuor/ ad vakta trulega sitt Kall og Embætte/ og veita Gude Hlydne/ apt rietttruudu Hiarta/ ellegar hañ verdur þar þyrer Straff ad lijda.]

II. Capitule.

Er eirn þacklætis Lopsengur/j huorium Spæmaduren lætur j liose huad hañ hafe huxad/ og huórta Astrijdu hañ hafe haft j Kuide Hualsins/ Sem er/ ad hañ hafe verid Vonarlaus vm sitt Lijf/ og þar med hafe hañ funded til Guds Reide/ og hafe ad mestu falled j Auruilnan/ Eñ þo hafe hañ kallad til Drottens og beded vm Nad/ og hafe orded Bænheyrdur. Þar fyrer prijsar hañ nu Guds Nad og Giæfku/lofar hañ og þackar hónum/ ℣ soddan er þ tietta Offur sem Gude vel þocknast. Þetta er skrijbad oss til Huggunar Epterdæmis/ad þegar Oluckan kiemur og er þyrer Hende/ þa skulum vier akalla Gud apt ollu Hiarta/ og læta alldre nockra Neyd edur Astrijdu vera so mykla/ad vier epum Guds Nad og Myskunseme/Þuiad hañ er sa einka eilijpe Gud/ og sañur Naudhialpare/sem þyrr og sijd hialpad hepur ollum Mennum wr allskyns Neyd og Voda vt apt skiærre Nad og Myskun/ þyrer vtan alla þeirra Forskulldan. So hialpade hañ hier þeim aulma Jona/ huor ed var eirn aumur Syndare/þuiad hañ var ohlyden Guds Bipalningu ℣ hapde þar þyrer eina vonda Samuisku/ ℣ hapde ecke þramar ad treysta vppa sinn Heilagleika/helldur enn vier/Helldur hlaut hañ alleina/ sem hañ sialpur medkieñer/ad treysta þar vppa/ad Gud sie Milldur ℣ Myskunsamur/℣ hann hapeleyst hans Lijp wr Glotunenne.

III. Capitule.

Er eitt herlegt og agiætt Epterdæme/huar jnne vier siaum/ huór ℣ huilijk ad sie ein riett ℣ christeleg Idran/℣ hpad hun verkar/Sem er þrauBier skulum giora so sem þesser Niniuitar/krua Guds Vidsronum og Aminningum/vidurkieña Syndernar/og hetta vorn Lifnad og Framper de/og hapa þad Traust og þa Tru til Guds/ad hañ tap sinne Myskun mune burf taka þorpient Straff Syndanna. Vm soddan alvarlega

Idran

Jdran talar Spamaduren hier. Eñ þa Gud sa betrra Verk ad þeir sneru sier fra sijnum vondum Vegum / angrade hann þad hid illa / huad hann hafde talad ad hann villde giöra þeim / og hann giörde þad ecke. Þuiad lijka so sem Gud hann er hneigdur til ad straffa og refsa / þegar Madur giörer þad illa / so er hann þar a mote hneigdur til ess ad taka j burt Straffen / þegar Madur lætur af þui sinu Vonda. Og þannen predur stöduge ad hneigdanleg su höfudgrein vorrar christelegrar Truar / Sem er / Ad vier allena vt ap Nadeñe / þyrer Dauda og Vpprisu Christi / an Forþiennustu / eda Tilhialpar vorra goodra Verka / verdum Syndlausser og Saluholpner.

IIII. Capitule.

Er ein Historia / huersu ad Jonas gremur sig miög fasilega / ad hans Predikan er ecke söñ orden / og Borgen Ninive söck ecke so sem hann hafde fyrer sagt. Og sierdenlis og einkum þa prijsast hier Guds Giæska og Myskun / ap þui ad hann audsyner þad hier / Ad hann hefur ecke Lyst ad þordiarpa Mennena / Helldur vill hann hlijpa þeim og hialpa þeim / so framt sem Menn vilia betra sig. Slijkt er hier þyrer Stoner sett j einu Epterdæme / vm hann Grasruñ / vegna huers ad Jonas vard bryggur ok þotte fyrer j / ad hann skyllde so skyndelega visna. Enn Gud talar til hans og seiger / ad myklu sie sier þad sarara / og meir angre sig þad og fyrer j þike / ad soddan herlegur Stadur / med so mörgum þusundum ein fullra og meinlausra skule fyrerfarast og fordiarfast. Þañen þa er hier bryggunarsamlegt Epterdæme / bæde ap Jonas og þeim j Ninive borg / huar ap vier lærum / ad Gud hann er sañlega Nadugur og Myskunsamur vid þa Syndugu / so framarlega sem þeir jdrasi / og lata sig angra fyr þeir hafa illa giört / og betra sig sijdan.

Propheten Micheas.

I. Capitule.

Sa þyrste Capitule er ein streffunar Predikun / og Spadomur / sem gliegn þeim bædum Kongarijkium Israel og Juda / ad Gud vilde vegna þeirra Afgudadyrkanar / lata Kongen af Assyria forevda Israel / og flytia j burt Folked / Enn Juda skule hann lata rana og fordiarfa

þiarfa/allt ad Borgenne Jerusalem. Þetta er oss til aminningar skrifad/ so ad vier astundum ad hallda oss vid Guds Ord/og lifa epter þui. Enn huar ed Menn yfergiefa Orded/og vilia þiona Gude epter sinum eigen Þotta/odruvijs enn hann hefur bifalad/ þar af reidest Gud meir og meir/allt þangad til ad hann straffar og hefner/so sem hann gior de vid Israel og Juda.

Og hafe Gud nu ecke hlifft sinnu eigen Folke/huort hann af öllu Mann kyne vtualde/ og fieck þeim sin Ord og Riettinde j Hendur/ &c. Helduer hefur hin so grimlega þad straffad/ myklu sijdur mun hann þa hlifa oss/ ef ad vier heidrum ecke hans Ord/ edur setrum vort Lijf og Framferde.

II. Capitule.

Er ein hord avistunar Predikun/j huorre/epter þad Propheten hafde straffad Afgudadyrkanena/ þa straffar hann vondan Lifnad og Osidu/ þuiad Manna Lærdomur og Falspionustugiörd/ kiemur avallt af stad syndsamlegum Lifnade/ og liotum Syndum: So straffar og avitar Micheas hier Agirnd &c Ofrike/huar med þeim Fataka verdur nidur þryckt. Enn soddan ofrikes agirndar Halsar/lijda ecke ad þeir sie straffad er/þeir hafa þa huggun sem aller Ogudleger hafa/ og seigia/ Gud er Myskunsamur/ hann mun ecke taka so hart a oss. Þad er satt seiger Spamaduren/ Gud hann er Myskunsamur/þeim einum sem hann astunda ad giöra hins Vilia/ Enn med þui þier erud jller og forherter j ydar Blindleika/ þa stygge þier Gud/ so ad hin verdur ad straffa ydar Synder. Enn j Nidurlagenu Capitulans/setur hann fram þa huggun/ Ad enn þo so sie ad Folked verde burt flutt vr Israels Rike/j Assyriam/ þa skule þ samt fa ad heyra Euangelium/og koma j Riked Christi/ huort Rike ad er þ rietta Saudahws/ j hvorin Chtistus sa riette Hirder/ fæder og fostrar sina Saude. Og bryst fram/fyrer Kross/Motgang/Vanmirdu og Dauda/ og kiemur so til sinnar Dyrdar. Soddan Hirder og Høpdingia pylgia aller Riettruader/og þyrer Hialp og Hiastod þessa Hirders/briotast þeir og þram j giegnum Daudan og alla Olucku/ allt þangad til þeir þa Z sdlast þad sem þeir hafa truad.

III. Capitule.

Er ein avistanar Predikun/ hlior ed einkannlega kiemur vid þa/sem voru j þui Andlega og Verallolega Jferusalle/ og ödrum Mönnum attu

ad vera til goodrar Fyrermyndar. Þesser (seiger hann) kiena ecke ad eins rangt/ og styra Folkenu illa/ heldur er öll þeirra Astundan/ ad giöra sig ryka/ og vtarma þa Fataku/ og vtsuga þa/ Slykt seiger hann ad Gud mune endurgialda þeim/ og hann skule eins Bænheyra þa i Neydenne og Motgangenum/ so sem þeir hafa bænheyrt þa Aumu og Fataku. Par til þa vilie hann þeirra Kienemans skap og Kongarýke/ lata foreytt verda af Babilons Konge. Einkanlega og sierdeilis klagar Spamadurenn yfer þeim Predikörum sem vegna Maga sýns vilia ecke straffa Synder i Lösiu/ og ecke villdu missa Vinattu Manna/ Og seiger ad til soddan Embættes heyre Guds Ande og Kraptur/ ep þad skal trulega giörast.

IIII. Capitule.

Er eirn herlegur Spadomur/ og huggunar Predikun/ vt ap Rykenu Herrans Christi/ huört ed vppbyriast skal til Zion/ fyrer Postulana Predikan/ og sydan vtbreidast vm allan heimen/ medal heidena Pioda. Slykt Ryke (seiger hann) skal vera Ryke FRIDARINS/ þuiad fyrer Euangelium/ verda hiörtun med Guds Myskum og Forpienustu i arnan Christi hugbraust/ so þau ottast huörke Synd/ Dauda nie Diöful/ edur nöckra Olucku. Þar fyrer huggar hann þann litla hoop sem Euangelium hefur medteked/ og ecke hefur viliad fylgia Sösnude þeirra Vantruudu/ og seiger ad þeir skule verda miög marger/ og ödlast annad Ryke en þad þr höfdu i Judadomenum. Og aminner þar fyrer sitt Folk/ ad med þui Gud vill fyrer Christum veita þeim soddan Nad/ þa skule Menn blyfa stadfaster þar vid/ og hugga sig alleina vid Guds Nad og Hialp. En med þui þeir villia ecke giöra þetta/ þa munu þeir hertekner og til Babilon burt flutter verda. En þad skylldu þeir þo polenmodlega lyda/ og vita/ ad þeir skylldu ecke vera þar æfinlega/ heldur skylldu þeir koma heim aptur til Jerusalem/ og brottna yfer öllum Heidingium/ med Predikunar Embættenu þess Heilaga Euangelij.

V. Capitule.

Er eirn agiætur herlegur Spadomur/ vm Christum og hans Ryke/ I huörium hann fyrst nefner med Nafne þa Borgena/ i huörre Christur atte ad fædast. Þar næst vtmælar hann so Christum/ ad hann hafe verid fra Eilyfd/ og skule þo stundlega hier fæddur verda. Ad sydustu skyrer hann fra hans Embætte/ og hans Verkum/ ad hann mune fæda sitt Folk. Og i Nafne Drottens/ Pad er/ fyrer Euangelium/ mune hin Sigurenn vinna/ og synu Folke aptur til samans safna/ og eirn Frid vppreisa vm allan

an Heimen/og a medal allra þioda/Og þetta verkar hann fyrer sin Sig
ur/ huórn hann hefur vnned a Daudanum og Syndenne/og frelsar og leyser
sijna Christna Menn sem a hann trua þar j fra. Þar næst huggar hann og
eirnen sitt Folk/ ad þeirra Fiandmenn og Qviner/ þeir Assyrij og j Babi-
lon skule slegner verda: J Nidurlagenu spaer hann fyrer vm Postulana t
adra þa sem Euangelium skulu medtakande verda/ og þad predika/ Ad
þetr mune öll Lönd auaxtarsöm giöra/alijka sem Döggg og Vökuan/þeir
skule og sem Leon sturla Diöfulsins Rijke/ og snua Mönnum til rtettrar
Truar/ og burt taka Skurgodadyrkaner/ og öll öñur röng Truarbrögd.

V. Capitule.

Er ein agiætleg Predikun/j huórre Gud hann avijtar og straffar sitt
Folk/og seiger huórsu Gud hann hefur giört þeim so margt til gooda/enn
þeir hafa alldrei giört hans Vilia. Þuiad Gude ad þiona/ þad er ecke
ad bugta sig/edur Brenneporner ad offra/ edur ad giora annad puilijkt/
Helldur ad hapa Guds Ord j Heidre/ og hallda þad/ audsyna odrum
chreistelegan Kiærleika/og audmykia sig þyrer Gude/Þad er/ad treysta
Gude/elska Naungan/og hapa Polenmæde j Mokgangenum. Enn med
þui ad Gydingar Villdu ecke læra af jllum Verkum/ voru agiarner/ sett-
ust a Fatæka/höfdu rangar Voger/ oriettan Maler/t adrar fleire Syn
der/ þar fyrer hootar Spamadurenn þeim/ ad Kongur af Assyria skule
koma og straffa þa/ og foreyda þeirra Land/ enn flytia þa sialfa j burt
verekna/ j Eymd og Vesölld.

VII. Capitule.

Er ein Klægun/j huorre Micheas klagar yper Hreckussse Verald
arenar/sem var a hans Dögum/ Viduarar þar fyrer huórn Mann/ ad
Menn skule ecke fyrer vtan Guds Ord neinum ogna nie hoota. Sig sialf
an huggar hann med Guds Giæfsku/ ad lijka vel þo hann sie fyrerliten/lij-
de Neyd og Hiartans Sorg/ og sie staddur j Lijfs Hasha og Voda/ þa
mune þo Gud vardueita hin fyrer sijna Giæfsku. Enn þa vantruudu Gyd
inga munne hann straffa/so sem þeir eru makleger. J Nidurlagenu setur hin
Spædom fraim vm Rijked Christi/huórt ed vppbyriast skal j Jerusalem
enn vtbreida sig vt vm allan Heimen/ og j bland allra Heidingia: Enn su
Vantruada Gydinga Samkunda/ hun skule ad eilijfu j eyde liggia.
Og med þessum hætte/prijsar hann Guds Nad/huor ed bodud mun verda
j Euangelio/ad Gud hann vilie þyrergiepa Syndernar/ læta alla Reide

þalla/og myskuna sig yþer alla sijna/ so sem hañ hefur þyrerheited og lofad Abraham og Forfedrunum.

Propheten Nahum.

I. Capitule.

ER eirn Spadomur j mote þui Kongsrijke j Assyria/ Gydingum til huggunar/ so ad þeir ðruilnudust ecke/þo Jsrael yrde af þeim Assyrijs fangadur og burt fluttur og allt Kongsrijke Juda yrde eydelagt/allt ad Borgeñe Jerusalem. Hier af lærum vier/ad Gud hañ er bæde Myskunsamur/so og eirnen þa reideſt hañ. Myskunsamur er hañ þeim sem honum treysta/og hañ ottaſt. Reidur er hañ þeim sem li þa j Syndsnum an Guds Otta/og þrañ þylgia af Magt og Valldi þui sem þeir vilia.

So sem nu Gud hañ beuſſade sitt hefndar Straff a Assyria Lands Konge/eñ leyſte ẽ þrelsade sitt Folk j Jerusalem/ so mun og Gud syna sijna Magt a ollum sijnum Ovinum/ Paua/ Tyrkia/ og ollum þeirra Lids mønnum. Þeim ollum til Huggunar sem vppa hann treysta og hann ottaſt.

II. Capitule.

Er eirn Spadomur j mote þui Kongsrijke j Assyria/ og heim Serlega Stad Ninive/ ad Konguren Nabugodonosor af Babilon skule hañ yferuña/rana/nidur briota og foreyda. Til eins Epterdæmis ollum stormektugum Kongum og Høpdingium/ad eckert Vald og eingen Magt er so stor/ad hun þalle ecke nidur/og þoreydeſt/ eþ ad Meñ vilia ecke ottaſt Gud og vera Fromer. Soddan stormektuga Rijkisstiorn hafa ar hafi Leon/eñ þa Mektugu myklu Stade Leona Bæle/huert ad sapnad verdur þessa Heims Audæþum/Gulle og Silþre. Eñ allt þetta hefur sinn asettan Tijma huad leinge þad skule vara/sijdan þa epter a skal þad verda rænt ẽ tuplad.

III. Capitule.

Er eiñ Spadomur j mote Kongsrijke j Assyria/Gydingum til Huggunar/so þeir skylldu vita/ ad ecke mundu þr Assyrij afma þa med olla.

Nam

hañ straffar Gydinga mest og hellst vegna Rankingiaskapar / Hoorari / Lyga. Hoorari kallar hañ falska Guds þionustugiörd / og rangar Predikaner. Ranskap kallar hañ omöguleg Pyngsl / sem Löndum og Lydum verdur af veralldlegu Vallde vppa lögd / alleina vegna Agirndar / og ad ala þar med allskyns Ohoof / Dramb og Metnad. Nuar so geingur til / og soddan Synder þa þrañgang / þar kañ ecke leinge Refsingarlaust sobwed ad standa.

Propheten Habacuc.

I. Capitule.

NR ein avisstanar Predikun og Spædomur j mote Gydingum / og seiger / ad med þui þeir vilia ecke betra sig / og þeir læta forgiefins predika fyrer sier / þa mune Gud læta Kongen af Babilon sækia þa heim / og læta þa flytiast fangna og hertekna til Babilon. Enn tuær Synder klagar hañ hier hellst / Ad Menn skeyta ecke vm Guds Ord ꝛ Befalning / Og asetiest Fatækra med oriettelegum Pyngslum. Og nu med þui / ad ecke er annad þyrer Nøndum / enn þad / ad Guds Reidi hun hlytur ad koma þyrer soddan Synder / Þa giører Spæmaduren Bæn til Gudz hier j Midurlagenu / ad Gud hañ vilie læta þessa Reide / vera eitt Fódurlegt hrijs / og Fódurlega Tyftan / og syna þa aptur Mæd. Enn þeir stoll tu Babilonij / sem ad vppfuelgdu eitt Kongarijke epter annad / og soddan Lucku og Sigur tilreiknudu sinne Makt og sijnum Vijsdome / ꝛ forsmædu Gud Gydinga / sem mest þeir gatu / þa bidur Spæmaduren Gud / ad vitia heim þeirra Synda. Og hñ endar so sijna Bæn / [illegible] þerta mune visselega so skie / þuiad Gud hañ lijdur ecke alla tijma þad hid Vonda.

II. Capitule.

Er ein huggunar Predikun / fyrer hræddar og skielfdar Samuiskur / huðriar ad ottudust / ad med þui ad þeir af Babilon / vmgeingu so sarlega og hryggelega med Jerusalem / og Gydingalyd / þa munde öll Huggun vte vera. J giegn soddan epasemdar Nytsemum / huggar Spæmadureñ þa Riettruudu / og seiger þyrer / ad ecke alleinasta skule Babilon enda taka / og Jerusalem skal vpp aptur bygd verda / og Folked heim aptur koma j þeirra Land / Nelldur þa skule eirnen su sanna Nialpen / og su rietta Nuggun koma / sem er Christur / hñ skule vissulega koma / ꝛ hialpa

þra eilifþum Eymdum. Eñ þar liggur Makten a(seiger hñ)ad Menn hiþde/vone z true. Nuer hañ vill ecke hiþda og trua/ſa verdur tyndur og tapadur. Þar þuert a moke/ Nuer hañ vonar og truer/ ſa ſkal holpen verda/hañ ſkal reiknaſt riettlætur/og verda eilifflega lifande. Þad er miog merkelegur Texte/ og þar vppa ſetur S. Paall Grunduoll ſijns Lærdoms/þar hañ kienner ad alleina Truen a Chriſtum giøre Menn Sæluholpna.

III. Capitule.

Er eirn Spædomur/til Huggunar þeim hertekna Gydingum/ ad Babilons riike ſkule foreydt verda/ og þui ſkule eins bitalad verda/ ſo ſem þad hefur breydt vid ðñur Lönd og Riike. Og Spæmaduren ahrær er hier þær ſömu Synder/vm huorias Daniel ſkrifar/ad Balthazar Babilons Kongur giörde ſig drucken/og laſtade Gud/og hañ hlaut þar fyr er ad fordiarfaſt.

Þad er og einkañlega merkianda/ad hañ ſapnar þeim Agiornu/ſem græda ap añarlegu Gotze/med Driekke/ vid þañ Mañ ſem hledur a ſig Skarne og Saurindum/ ſo ad hann ſockur þeſſ þyrr til Botns. Þuiad rangþeinged Fie huorſu liſted ſem þad er/þa þylger þui ſu Bøluan/ ad þ tekur burt med ſier þad Velþeingna/ſo ſem og Chryſoſtomus mæler.

IIII. Capitule.

Er ein Bæn/ huar jnne ad Spæmaduren j þyrſtu lopar og priſſar Gud/og packar hönum fyrer alla þa Velgiörninga ſem hañ hefur veitt ſijnu Folke fyrr og ſijd/allt ſijdan hañ leiddi þad af Egiptalande. Fræmar þa bidur hañ/ad Gud eñ nu eins giöra villde/ og Riikesſprotanum Höfudſins/þad er Konungs Riikenu til Babilon formæla/huar med Gydingaland ſkal foreytt verda/z Folked burt flytiaſt/z öll Guds Pionuſtugiörd nidurleggiaſt og afteken verda. J Nidurlagenu verdur Spæmaduren ad nyiu gladur/z huggar ſig z ſitt Folk/Og ſeiger/ad Gud mune frelſa þad vr ſijnu Fangelſe/og hialpa þui fyrer Chriſtum/ Og þa hñ kiemur/ þa mune Menn Gude Lof ſyngia fyrer þad ſanna Predikunar Embætte.

Propheten Zephonias.

I. Capitule.

Er

ER eirn Spædomur/og avſtanar Predikan j giegn Gydinguin/ad Gud vilie lata þa eydelagda verda af Babilons Konge/vegna þr[illegible]ra Afgudadyrkanar og añarra Synda. Og hier j mote/ſkule þm huórke þeirra Gotz/Gull nie Silfur hialpa. Dſſ til Lærdoms/ Ad eþ vier vilium verda vardueitter þyrer Tyrkianum/ eda huørre añarre Oſiæþu/þa ſkulum vier ecke oþſækia Guds Ord/og ecke haþa nøckra Nia gudadyrkan/ſo ſem giøra Papiſtar/og þeir ſem med Þauanum hallda. Ei helldur ſkulu Meñ med Agirnd añarra Maña Gotz eda Eign vnder ſig draga/og aſtunda þar med ríker ad verda. Þuiad huar hellſt ſodd an Synder haþa þramgang/ þar kiemur viſſelega epter Straff z Refſing/ſa ſem Gydingaña Epterdæme vtuiſar.

II. Capitule.

Er j fyrſtu avſtanar Predikun/z Aminíng/til Idranar z Yferbotar/ Þuiad huør helſt hañ aſtundar ad giøra hid Gooda/ ſa ſkal a reideñar Deige Drottens verda vardueittur. Næſt þeſſu ſpæer hann þyrer/vm þær nalægar Borger og Kongaríke/einkum Niniue/ og Aſſyria land/ Og ſeiger ad Gud mune vtta þeirra Syndaña vegna/ecke ſíður eñ ſíns Folks. Þo giefur hañ þeim huggun/z ſeiger ad epter ſlíkt Refſingarbríꝛ ſtundlegt/þa ſkule þær Pioder koma til Chriſti Ríkes. Allar Eyar a medal heideña Pioda(ſeiger hañ)munu hñ tilbidia/huór j ſínum ſtad. Þar med giefur hañ liooſlega ad ſkilia/ ad Judadomuren ſkule viſſelega haþa eirn Enda/og ſo ſem Chriſtur ſeiger/ Johañ. 4. Ad Gud mune ecke alleinaſta j Jeruſalem/ helldur j øllum Stødum og mttum verda tilbeden.

III Capitule.

Er ein avſtunar og ſtroffunar Predikun/j giegn Borgeñe Jeruſalem/ ad allt ſie ad forgiórdu/ og Refſingen ſie viſſelega fyrer hende/ þad Euñe ecke ad ſkie añars/ Þuiad (ſeiger hañ) Herrarner og Høfdingiarner eru Leon og Vlfar/ þeir ed ſitt eiged Folk ræna og vtarma. Kieñemeſt z Predikarar fare med Ritningena ſo ſem þeir vilia/og vøſſe Folkenu/fyrer Fie og Peninga/ztil Afgudadyrkanar. Og þo þeir Fromu Prophetar giøre ſitt Embætte/ſtraffe bæde þa hærre Stiettar z lægre/ Høfdingiana z Folked/ og amtñe til Idranar og yferbootar/ þa ſtodar þad eckert/ Nieſt haſa fyrr og ſyd ecke adra Aſtundan eñ þa/ad fremia allſkyns Syn

der og

der og Illskur. Vegna sliſkra Synda/seiger hañ/ þa skulu þyrſt Gydingar bitala/og þa þeirra maklegt Straff/þar næſt adrar Þioder.

Þa vil eg læta ydru víss predika/ ꝛ ct.

Þetta er Fyrersögn og Spadomur/vm Ríked Christi. Þad mun færa med sier eina nyia Predikun/hvör ed Mönum vísar til Guds Giæfhu og Nyskunar/so ad þeir munu akalla Gud/fa og ödlaſt Syndaña fyrergiefning/ og feila sier ecke fyrer Gude/ helldur hafa Tru og Traust a hönum. A þeim Tíma skal þad vte og endad vera/ med Dramb̃seme þeſſ Heilaga Fiallsins/þad er/Noyſis Lögmal/huar vppa su vantruada Samkunda og Synagoga forliet sig/ ꝛ hrosade sier af/ so þar var eingen Nate med/þotteſt vera Guds Folk/ ꝛ kuadſt hafa Guds Lögmal ꝛ Nustered hia sier/ ꝛ ct. Eñ hiñ añar aumur Flockur su christelega Kirkia/hun mun hafa þañ hreina Lærdom/eina gooda glada Samuiſku/og lifa christelega ꝛ Gudlega/hafande allt Traust ꝛ allan Fögnud þar af/ad Gud hañ er Nædugur ꝛ Nyskunſamur. Næſt soddan Huggun/sem erſtor ꝛ Dyrdarleg/þa avísar hañ/ ad su saña rietta Christne/ skuli fyrer Heimenum ovirt og forsmad vera/ og forócktud/ so sem ein skóck og hóllt Kona/sem vtreken er/ Eñ hun skal þo hafa sína Hrosan j Drottne/ ꝛ af hönum vona og vænta sier alls Gods/ sem heñe þienar til ad vera good ꝛ Gudhrædd.

Propheten Haggeus.

I. Capitule.

Hier er ein aluarleg Aminíng/j giegn Vantru ꝛ Agirnd Gydinga. Þeir voru nu fyrer löngu komner heim til Jeruſalem/ bygdu sier hws og herberge/ hófdu noglega handteran vppreiſt/ Eñ til vppbyggingar Musteresins/ lögdu þeir ecke þar/ og kostudu þar önguu til. Soddã Agirnd ꝛ Sink seiger Spamadurenñ ad Gud vilie straffa med Dyre Tíd/Hungre og Hallære/ꝛ allskyns Bóluan/so ad hvörke skule Erfided/ei Gotz nie Peningar þm ad Gagne koma. Og þo þr safne Giallde og Peningum/þa skule þad vera so sem læte þeir þ j botnlausan Pung. Þuiad þad er Guds Vilie/ad huad hañ giefur Mönum ap̃ siñe Blessan/þa eiga Menñ þar ap̃ ad kosta vppa/ad sa hreine Lærdomur ꝛ su sanna Guds Þionustugiærd vid Magt halldeſt/og ad Fromer Duganleger Ordsins Þienarar/hape þrra Vpphellde/ ellegar vill þar eingen Lucka

a Ferd-

a Ferdum vera/þo Golz og Peningar sie æred nrgleger.

II. Capitule.

Er j þyrstu ein huggunar Predikun/ad þo Bygging Musteresins væ re ad sia/ so sem mynde þad olýkt verda hinu fyrra Musterenu/ og ecke jafnaſt vid þad/ þa skule þo Gydingar vera okunýdner/og hyxa ecke þar vm/ Þviad Gud vilie vera med þeim/og hialpa þeim/ og læta Herraſ Christum koma jñan skamo Tijma/ huór ed vera skal Huggun allra þio da. Þa ed fyrsta skal su rietta Dyrden/ þad rietta Guds Mustere open bert verda/huórt mykiu ædra ↄ veglegra vera skal hinu fyrra Musterenu. Þetta er su Neilaga Christelega Kirkia/ husr ed þyrer Euangelium/ skal vppa Christum/þaſ rietta Nellustein vm allan Neimen verda bygd ↄ grunduollud/so ad Porten Neluſtaña/skulu hana ecke yþerbuga/ Nia þessu Musterenu skal vera Fridur/Þad er/Sorgþu ll Niorfu skulu med Euangelio huggaſt/ stillaſt ↄ gieþa sig vel til Frids/Med þui þau hey ra/ad Gud vilie vegna Christi þyrergieþa Syndernar/vera Myskunsa mur og gieþa eilýfa Sæluhialp.

A þeim tuttugasta og fiorda Deige hins niunda Manadar/ ↄ ck.

Hier er huórtueggia/ bæde avýtanar Predikan/ og so Fyrerheit. Fy rſt avýtar haſ ↄ straffar Gydinga fyrer þad/ ad þeir hófou meira kapp a þui og astimdan/ ad byggia þeirra eigen hws/eſ Guds Mustere/ huar fyrer Gud hafde lated þa missa sýna Blessan/ og læt þeim ecke neitt luckaſt/ huórke a ókrum vte/ nie helldur j Hwsum jñe:

Þar næſt/ Med þui þr voru nu tekner til ad byggia Mustered/ þa lofar Gud og fyrerheiter þeim/ ad þeir skulu noglega Blessan fa ↄ ódlaſt/ bæde vte og jnne/heima ↄ a Akre. Hier aþ lærum vier þetta/ eþ ad vier vilium hapa nockra Lucku og Blessan/aþ Eing eda Akre/aþ Got te eda Peningum/þa skulum vier so þara þar med/og bruka þad þar til ad Guds Mustere verde vppbygdt/Þad er/ad duganleger Meñ vppalaſt til Kirkiu þionustugiordareñar og Predikunar Embættesins/ og ad þeir hape sitt ærlegt Vpphellde.

I Nidurlage Capitulans hughreyster haſ haſ froma Hófdingia Zo roßabel/ ad haſ aluarlega fraſ hallda skule Byggingu Musteresins/ Gud mune læta haſ fa Roo og Frid noglega/ so ad þamm gieti endad þr ta Musteris Smýde.

Propheten Sacharias.

I. Capitule.

FYrſt er ein Idranaramiſsing/Og ſeiger/ad Gud hafe Syndaña vegna lated ſoddan Straff og Olucku yfer þa koma/ ſo ad þeir þadan j fra/ lærdu ad hegda ſier epter Guds Vilia. Þar næſt kiemur eirn Spadomur/ſa ed hefur tuær Sioner/Su fyrre er vm HEST/Hun avisſar ad j veralldlegre Valldſtiorn ſie nu allt kyrt ↄ ſpackt ↄ j godum Fride. Su ønur vm fiogur Hornen og Smiden/Pad huortueggia avisſar/ad Gydinger ſkylldu fa Roo og Frid/Og þau Hornen/Þ er/ þau Kongarikin/ſem þa hafa hingad til plagad/ og þeim hafa vt vm ønur Lond dreift og tuiſtrad/ þau ſkule verda ſtillt/ſo ad þeir ſkulu o-makſlauſt vppbyggia meiga Jeruſalem aptur/ↄ a Fætur reiſa Gudlega Pionuſtugiord. Einkum er hier merkianda/ ad Eingellen bidur fyrer Jeruſalem/ og Gydinga folke/ ad þad mætte fa Frid/ og lifa med Spekt og Roo.

II. Capitule.

Er j fyrſtu ein Syn/ vm nockurs konar Mæleprad eda Mæleuad/ huor ad merker/ad Jeruſalem ſkule vpp aptur bygd verda. Þar næſt kiemur anar Eingell/ og ſeiger ad ſu RIETTA JERVSALEM/ ſem er Riked Chriſti/ſie en nu ecke nalægt/en mune þo koma a ſijnum Tijma og han huggar þa/ ad ſialfur Gud vilie vera eirn Murueggur j kringum þa Jeruſalem/ og aminer þar fyrer Folked/ad þad hallde ſier vid þeſſa Jeruſalem: Og lofar ↄ fyrerheiter/ ad han vilie annaſt ſijna chriſtelega Kirkiu/ ſo ad huor hana angrar/ſa kome vid hans Augaſtein. Item/ ad þeir Heidingiar ſem adur til forna hafa rænt Gydingana/ þeir ſkule nu fyrer Euangelium ſigrader verda/ↄ hafder jin j Chriſti Rike. Vppa ſoddan Fyrerheit bydur hann Folkenu ad forlæta ſig/ og vera med goodu Giede:

III. Capitule.

Fyrſt er hier ein Syn/Med huorre Spæmaduren ſtyrker ↄ hughreyſter han hæſta Kieſeman Joſua/ad han ſkule ſier hia Gude allrar Mædar ↄ Lijknar vona og væntа/ↄ vita fullkomlega/ ad Gud vilie Andſkotanum hamla/ huored alla Guds Pionuſtugiord/ↄ allt anad gott hindrar/En han vilie Gud leida/ↄ vardueita fyrir ſin Heilaga Eingel. Næſt þui avisſar han/ ad Jeruſalem og Kieſemansſkapuren/ſkule þar fyrer

ad

ad nyiu vppbyggiast og vppreisast/ Vppa þad/ ad Menn skule visselega vænta Herrans Christi. Enn hann nefner hann Zemah/ þad merker Auðrt Grooda/ Þar fyrer/ ad fyrer hann skal sa fordiarfade Auðrtur/ þ Riettlætte sinn vier mistum j Paradijs/ þad skal fyrer Euangelium x Trunu/ apstur ad nyiu blomgast x Auðrt færa. Item/ hann nefner hann og so eirn Grunduallarstein/ a huðrium christeleg Kirkia er vppbygd/ þann sama Stein seigest Gud vilia vthöggua/ og Landsins Synder a einum Degi burt taka. Þad sama er skied þyrer Daudan og Þiinuna Christi/ og hans Vprisu. Þar þyrer sia x lijsta Sio Augu/ þad er/ allra christenna Manna Augu peinan Stein/ Þuiad þyrer hann eru þau þrij x þrials þra Diosslenum/ Daudanum og Syndenne/ ad eilijfu.

IIII. Capitule.

Er ein Syn/ med huærre Gud hughreysster þann Høfdingia Zoroba bel/ amiinande ad hann sie okunyden/ x obrædder fyrer sijnum Ovinum/ sem leinge hindrad hafa Musteresins Vppbyggung/ heldur ad hinn treysste vpp a Guds Fyrerheit/ og hallde fram Musteris Smijdenu.

Þesse Synen verdur so vtlögd/ Sa gullege Liosastiake er Gudz Ord þad sem j þann Tijma var þyrer Folkenu predikad af Spæmannenum Naggeo x Zacharia/ Þuiad þar af vrdu þeir epasømu og blaukhiarkadu styrkter og upplysster. Tuö Olnutrie sitt til huðrrar Sijdu/ eru þautuö Høfud/ huar vppa hetta Fyrerheit hlyder/ Josua j andlegre Stiorn an/ enn Zorobabel j Veralldlegre. Þesser skulu standa hia Liosastiakanum/ og læta ecke hrinda sier þar fra/ so sem þa þotte lijklegast a horfa/ fyr er hølldlegum Augum.

V. Capitule.

Er og so Spæadomur/ og hefur tuær Sioner/ huoria Menn plaga so vt ad leggia/ Ad Gydingar (epeer þad þeir eru heim komner j þeirra Land/ og hafa vppbygt Mustered/ og vidreist þa riettu Guds Pionustugiörd) þa mune þeir fyrer rangan Lærdom (huðr ad merkest fyrer þad langa flinganda Brief) leidder verda til mannlegra Setninga x Afguda dyrkanar. Og seiger þar fyrer Spæmadurenn þeim fyrer/ ad vegna þeirra Vantruar og Ohlydne/ vid Euangelium/ þa mune þeim tuistrad verda til Bobilon/ þ er/ vt vm allan Heimen. Þuiad so leggur Eingellenn þessa Syn vt/ Ad þad langa og breida Bref sie ein Bölvan/ þad er/ sa falske Lærdomur/ huðr ad mest velldur Bölvanenne. Þuiad med þui Synden

 straffast

straffast ecke/ þa betrar sig eingen Madur/ Þar þyrer þa hlytur Plaga og Refsing ad koma yþer þa.

Mæleren vtleggur Eingellen og so vppa þeirra Afgudadyrkan/ huer ed giarnan kiemur epter rangan Lærdom. Konan sem sat j Mælenum/ Þeru falsker Predikarar/ sem Afgudadyrkaneñe af stad koma/ Þeim vill Gud med Blye nidur þryckia/ þad er/ hañ vill straffa þa vm sijder/ ↄ þa vantrunadu Gydinga reka vt j Land Synear/ þad er/ hañ vill dreifa þeim og tuistra/ hingad ↄ þangad a medal allra Heidingia/ Þ er skied af Romverium/ þa Jerusalem var foreydd og ad Velle nidur broten af Tito Vespatiano.

VI. Capitule.

I þessum Capitula er eitt Sion/ og eirn Spædamur. Synen er vm fiora Vagna/ huórier ed þiona DROTTNE allra Landa/ ↄ fara j gegnum öll Lönd. Slijk Syn ma so vtleggiast/ ad þeir vr Nordrenu/ þad er/ Konguren af Persialande/ hñ skule þadan j fra ecke hindra Vppbyggíng Musteresins/ heldur styrkia þar til/ af Aeggian goodra Engla. Adrer leggia þessa Syn vt/ vppa Hlaup ↄ Framűgang Euangelij/ vt vm allan Heimeñ/ so sem ad stendur j þeim 19. Psalme/ og Raun hefur bored vitne vm.

Epter þessa Syn þa kiemur Spadómur vt af Christo/ huórn hann nefner Zemiah/ þad er Grooda/ Annst (sem fyrr seiger) Sa hinn same (seiger hann) mun þad rietta Guds Mustere/ Þ er/ christelega Kirkiu vppbyggia og pryda. Item/ hañ mun bera tuær Koronur/ Þad er/ hañ hefur tuófallt Embætte/ og mun vera bæde eilijfur Kieñemadur ↄ so Konur/ ↄ ct. Til ad stadfesta soddan Fyrerheit/ lætur Spamadureñ smijda tuær Koronur af Silfre ↄ Gulle/ og setur þær vppa þañ æösta Kiennemañ Josua/ og lætur þær j Musterenu geymdar verda/ til Minningar/ ↄ til eins Teikns og Merkis/ ad sa rietti Josua og Lausnare Jesus Christus skule visselega koma/ ↄ sitt Rijke vppbyria/ ↄ vera Kongur ↄ Kiennemadur ad eilijfu.

VII. Capitule.

Er ein agiætleg Predikun/ j giegn þeim Hræsnörum sem meintu/ ad Gude munde liggia so mijked a þeirra Fostum. J giegn þessum predikar Zacharias og seiger. Nuærr heldur ad vier etum eda þostum/ þa etum vier og þostum vier sialfum oss/ Gude sie þar mz eingen Þionustugiörd veitt. Þar epter andsuarar Gud ↄ seiger/ Huor hñ vill riettelega

þaſta/og riettelega Gude þiona/ ſa ſkal ecke giora Oriett nœckrum Mañe/Nñ ſkal giora gott huorium Mañe/hellſt þeim Fatœku/ ẽ hiꝛa eckert vondſlegt vm Naungan. Eñ ſliſkt(ſeiger hann)vilia Nœſnarar ecke giora/ ẽ huórnen ſiñ fyrer þm er predikad/þa giora þeir þ ſem þm ſyneſt/ og meina/ ad Faſtan ſkule allt afplana/ betra og bœra. Eins oꝛ gierdu Papiſtar j Pauadomenum/ bœde j Klauſtrum og annarſtadar/ Þar þyrer liet Gud þa vm ſiþer þara þeirra Veg/med þeirra Feſtum og Bindinde/ og odrum Nœſnes vtuꝛldum Verkum/ ſem þeir ſialfer hoþdu an Guds Ords/ Ja ad viſſu/ j mote Guds Orde vppdickad/ og liet þa aþ Romuerſkum verda eydelagda.

VIII. Capitule.

Er ein huggunar Predikun og Aminíng/ad þad Folked ſem komed var fra Babilon til Jeruſalem/ſkyllde ónguan Kuꝛda/nie Eſaſemd þa ſa/Þuiad Gud vilie vernda þad/ Bleſſa þad ẽ ſiólga/ eins ſo ſem hann hafde ædur vegna Syndañ ofſokt þ/ boluad þeim ẽ fyrerkomed. Alleina bydur hañ og aminíer aluarlega ad þad ſtunde ad giora hans Vilia/ Sem er/ad þeir ſem eru j andlegre Valldſtiorn/ þeir predike riett/þ kallar hañ ad tala Sañleikan/og ad þeir ſem hafa veralldlega Valldſtiorn þꝛdæme riett. Þar nœſt/ad hiner aller adrer life jnbyrdes vingiarnlega/ med brodurlegum Kiœrleika. J Nidurlagenu giefur hañ huggun ẽ ſpa er fyrer vm Ryked Chriſti/ad þad ſkule j bia Gydingum vppbyriaſt/ og þadan vtberaſt vm allan heimen medal heideña þioda.

IX. Capitule.

Fyrre Parfur þeſſa Capitula er Spadomur j giegn Nagrønnum Gydinga/ſem var Syrlands Kongaryke/ þar Borger Tyrus ẽ Sidon/ og adrar fleire/ Og bootar ad Alexander Kongur ſkule sœkia þar heim. Eñ þar jafnframt med/ giefur hañ þa huggan/ ad þœr þioder ſkule vm ſiþer koma til Chriſti Rykes/og verda fyrer Truna a Jeſum Chriſtũ Guds Folk/ ſo vel ſem Gydingar.

Þu Dotter Zion þagna þu/og þu Dotter Jeruſalem vert miog glod.

Sa annar Parfur Capitulans/er eirn herlegur agiœtur Spadomur vm Ryked Chriſti/Þar hañ j þyrſtu vtmœlar vorn Herra og Kong/ad hañ giore ſitt Folk riettlatt og hialpe þui j giegn Diofſlenum ẽ Daudanum/eñ þo hañ þyrer Heimenum ſie þatœklegur/ẽ kome ecke ſo ſem ver

alldlegur Kongur/med Magt z Skraute/helldur rijde jnn j Jerusalem og med þatæku Foruneyte. Þar næst vtmælar hañ hans Kienning og Lærdom/ad þad mune vera eirn Fridarlærdomur/ huar med Hiertonum verdur vnderuijsad/ad þau sie til Frids vid Gud og sijn Naunga. Soddan Lærdomur(seiger Spæmadureñ)er grundualladur a þeim Sattmæla/sem þyrer Bloded Christi er vid oss bunden z giordur/huor Sattmæle er ædre og huggunarsamlegre/eñ sa gamle Sattmælen Moysis Løgmæls/ vnder huorium Samuiskurnar lau Huggunarlausar/ so sem j Myrkuastopu/alijka eins so sem j þurre z Vatslausre Gryfiu. Enn nu skylldu þær verda frialsar z lausar þar j þra/þyrer Sattmæla þess Heilaga Euangelij/so þeir skulu þa tuoþallda Giof/sem er þyrergiefning Syndaña/og Lausn z Frelse þra Moyses Løgmæle/so sem Esaias talar þar vm j 40. Cap.

Soddan Velgiorningar Christi/seiger hañ vt skule hropast z berast vm allan Heimen/z predikast j Euangelio/z þad skule lysa so sijn Elding vm allar Heimsins Alfur/z hlioda allstadar so sem Reidarþrumur. Eñ Predikara Euangelij kallar hañ Heilaga Steina/ þyrer huoria þ rietta Guds Mysstere/ þad er/su Heilaga christelega Kirkia vm allan Heimen verdur vppbygd. Þar þyrer jaþnar hañ Euangelio vid Korn/ sem vppþæder Vngmeñe/og vid nytt Vijn/sem vppelur Jonþrur/þad er/þad vppelur þa Meñ sem þullsnart kuña odrum ad kienna/og Andleg Børn aþ sier ad þæda.

X. Capitule.

Er ein Amijning/ad Meñ skule med Bæn z Heilsusamlegum Lærdome Euangelij/hialpa Rijkenu Christi til Fraijngangs/so ad þad fyra falskan Lærdom verde ecke vnderþryckt. Þar næst fyrer heiter hañ þui/ ad Gud vilie soddan Bæner heyra/og Løgmælsins Predikorum hamla/ og þeim hreina Euangelij Lærdome vid Magt hallda. Þa skule Israel og Juda endurleystur z frelstur verda/af þui rietta Fangelse/z til hæsta Himens vpphefiast/og yfer allar Pioder fyrer Predikan Euangelij drottna/Ecke med Veralldlegum hætte/so sem Gydingar ranglega Meining hofdu vm Rijked þeirra Messia. Þulad so hlyder Doms Atkuædet:

Nuor

Huor hañ ecke truer þessare Predikan/hañ skal verda þordæmdur/hue su Mektugur/Vijs og Riꝛkur sem hañ er.

XI. Capitule.

Er eirn Spædomnr/huornen Gydinga Samkundu skule vegna/hu ör ed sijkt Ríke Christi ecke vill medtaka. Og seiger Spæmadureñ j fyrstu/Ad Libanon og Basan/ þad er/ Illustered og Borgen Jerusalem skule niðurbriotast: Epter þad seiger hañ/ huór ad þar sie Sök ꝛ Efne til soddan Straffs/sem er/ ad Herran Christur/ sa riette Hirder/ hafe vitiad sijns Folks/ og hafe funded fals Kiennefedur/ huórier ad Folked villtu ꝛ afuega leiddu/vegua Agirndar. Þegar hañ nu byrlade sitt Predikunar Embætte/og predikade þar j mote/þa villdu þeir huórke hlyda hónum/ ꝛ ecke lijda hañ/ helldur hófdu þeir soddan Heipt a hónum/ ad þeir huxudu ad Lijflæta hañ. Og ad þetta þeirra vppteked Rad hefde þui helldur framgang/þa hialpade Judas þar til/ Hañ sellde þeim j Hendur þeirra Gud ꝛ Messiam/epter huórium þeir hófdu so leinge vænt og vonad fyrer 30. Silfurpeninga/merkelega Peningasumu/ ct. Þar fyrer braut Christur j sundur sijn Hirdarstaf þañ sæta/ Þad er/Hañ suipte Euangelio fra Gydingum/Hañ tok ꝛ j burt þañ añan harda Staf/þ er Lógmæled/ asamt med allre Guds Þionustugiórd/þeirra Offrunum ꝛ Fornfæringum/ so ad vpp fra þeim Tijma/ var þeirre vantruudu Samkundu og Synagoga/ sa hægre Armur visen/og þad hægra Augad sionlaust orded. So ad huórke Lærdomur þeirra nie Lifnadur var riettelegur/ Helldur var þad allt saman spillt og fordiarfad/ vegna þeirra forherts Blindleika.

XII. Capitule.

Er ein huggunar Predikun/j huórre Spæmadureñ huggar þa Borgarmenn til Jerusalem/ Þad er/ Christelega Kirkiu/ Meiningen er þesse. Eñ þo Heimuren vilie ecke medtaka Euangelium/helldur dirpest haim med allre Magt þad ad apma/ Þa skulu þeir Christnu samt hafa Sigur/ og vera so sem eirn þungur Steirn/ a huorium Madur meider sig þegar hañ vill taka hann j burtu/og lijka so sem Gildur eda Blys/þyrer huorriu Trie og Halmstra kuña ecke ad standaſt. Og þo ad þeir Christnu hafe margt og mijked ad lijda j þessare Baraittu/audur eñ þeir þa Sigureñ/þa lofar Gud þeim Anda Nádareñar og Bænareñar/ so ad þeir j soddan Strijde og Baraittu/hafe kyrra ꝛ roolega Samunsku/treystande

ſtande vppa Giæſku Guds/og hans opalluallta Hialp/ Huar vm þeir ſkulu z bidia/og bera ſo Krossen med Herranum Christo/ og grata hañ og syrgia.

XIII Capitule.

Er eirn Spædomur vm Ríked Christi/j þui nyia Testamentenu/ ad þad skule vera so sem eirn open Brunnur/j giegn Syndenne. Þad er Heilog Skírn/j huorre þier skírunst med Heilogum Anda/j Daudan Christi/til þyrcrgiepnningar Syndanna. Jtem/ Þar mun vera hreiñ Lærdomur/ med huorium allar Synder og Odygder verda straffadar/ so ad Menn giore Jdran z yþerbot. Epter þad spær hañ fyrer vm Christum/ ad Sverded mune koma yfer hañ og slæ hañ/Þad er/hñ mun verda Lúflaten/Af slíku mun koma stor Hneyxlan. Og eñ þo ad tueir hluter falle burt/þa mun þridie Partur blífa/huórn Gud mũ leida j giegnum Eld Þad er/reyna hañ z hreinsa/med Krosse z Morgange/ so ad þeir lære ad akalla Gud/og lofe hañ z prísse/so sem þeirra Drotten z Hialpara. Þuiad þyrer vtan Kross og Morgang verdur huorke Truen nie Banen rietteleg jdkud.

XIIII. Capitule.

Er eirn Spædomur z Fyrersogn/J þyrsku/ad Jerusalem z su vantruada Synagoga og Samkunda/skule foreydd verda af Romuerskum/ og eilíflega þar epter j eyde liggia/ so sem ein SKRJDA þegar Fiall hrynur. Þar epter seiger hñ/ad heidnar þioder skule z verda refstar/Og ad Euangeliũ skule predikad verda vm allan Heimen/ huór ha ecke vill trua z ecke medtaka Euangelium/ sa skal ongua Lucku hafa/ huórke sundlega nie eilíflega/Eñ hiner sem ad eru truader/þeir skulu hafa Dag fyrer vtan Lios/ huór ed a Kuollde vppbyriast/ Þad so er ad skilia: Christner menn skulu haþa Nuggun sína j Truñe z Samuiskuñe. Eñ þyrer Heimenum(so sem Skynsemen dæmer) þa eru þeir eitt aumt Folk og mog plagad/allt j Daudan.

Þar næst talar hann enn framar meir vm Ríked Chresti/ ad allar Skwrgodadyrkaner skule fyrer Euangelium áfleggiast/ Og Jerusalem/ þad er/christeleg Kirkia skule vtbreidast/og j goodre Roo byggiast vpp. Eñ þeir Ochristnu skulu fyrerfaraſt.

A þeim Tyma mun Drotteñ giora stort Vpphlaup/ z et.

Þad

Pad er eirn Spadomur / huórnen ad Jerusalem (Þ er christeleg Kirk
la) skule verda asokt af Heidingiũ og Falskieñefedrũ / Enn þo skule hun
hafa Sigur / ↄ þar ad auk vtrietta so myked / ad þeir Heidnu munu ko-
ma / og tilbidia DROTTEN / og hallda Laufskala hatyd. Pad er / Þr
skulu hafa þa Tru ↄ Von / ad þeir sie hier a Jordu / so sem j Vtlegd / ↄ
a Pilagrýms retsu / og stunda epter þeim Audæfum / sem ad eru eilyf /
ↄ oforgeingeleg / j odru Lyfe. Enn þeir sem ecke hafa soddan Von og
Tru / yfer þa kiemur ecke Dock nie Regn / þad er / Þeir hreppa huórke
Blessan nie Huggun.

Eñ þar j Nidurlagenu talar vm Hesta / ↄ Katla / Þ hefur þa Meining
Ad j nyia Testamentenu / skule eingen Mañgreinar munur vera / huort
Meñ eru Heidingiar edur Gydingar / Helldur / huorter hellst sem med-
taka Euangelium / þeir skulu aller Heilager ↄ Gude þægeleger vera /
vegna Christi / Fyrer huorn vier þaum og vdlunst þyrergiepning Syn-
daña / Riettlæted og eilyfst Lyf.

Propheten Malachias.

I. Capitule.

NYR ein avyrtunar Predikun / sierdeiles straffar hann Agirnd Prest-
anna / hañ skyrer fra / huad myked gott Gud hafe giort þeim ↄ Be-
uyssad / og þo hañ hafe lagt a þa hirtingar hrys sitt / þa hafe hñ
hafr hoof ↄ Natta þar a / og ecke fordiarfad þa med ollu so sem ad-
ra Heidingia. Eñ fyrer soddan Nad ↄ Linkind / sem hñ syner þeim / þa
hafe þeir ecke þackad honum eitt sin / huad þeir audsyna þar med / ad Þ
sem eckert duger ↄ eingen Madur vill nyta eiga / þad fornfæra Þr Gude /
eñ hafa sialfer vad Besta / Þar fyrer hootar hañ þeim fyrer Spæmann-
sins Munn / ad bæde Musfered / Prestarner ↄ þeirra Fornfæringar skule eyd
ast ↄ Enda taka. Og spæer fyrer vm Þ nyia Kyrke Euangelij / ad Nafn
ned Guds ↄ hans Nad skal prýssud verda / og predikast vt vm allan Hei-
men / a medal allra Þioda / Þad Offur vilie hañ lata sier vel þægelegt ve
ra / Eñ þeirra Agirndar offur ↄ Forner / vilie hañ ecke þiggia / þuiad Þr
vanhelge hans Nafn.

II. Capitule.

Er ein strøffunar og avyrtunar Predikun j mote þeim Kieñemoñum
og Prestum / j huórre hañ avyrtar / huórnen Þr eige ad skicka ↄ hegda sier

sem er / Þeir eige ad ottast Gud / kiena rietteleg a / ↄ lifa Gudrækelega / so allur Sófnudureñ betrest þar af / Þar fyrer hafe þeir þad Nafn / ad þr kallast Guds Einglar / Guds Sendeboder. Eñ med þui þeir breyta þu ert a mote þessu / ↄ eru huórke j Lærdome / nie Lifnade / so sem þeir eiga ad vera / þa hootar Gud / ad þeir skulu koma j Foracktan / ↄ ad hñ vilie afmæ ↄ vppræta / bæde Meistarañ ↄ Læresueinen / so ad þeir skule ecke eiga hlutskipte j Guds Ríke.

Þar næst straffar hann þa Kallmeñ / sem voru griñer ↄ hardræder vid sijnar Eigenkonur / ↄ þær ræku fra sier fyrer huórja litla Sók / þa amiñer hañ ad huór þeirra hyxe til / ad Gud hafe giefed hónum Konuna / til Samlags / og ad hañ hafe sig vid hana bunded. Og kieñer framueig es / ad þr epter soddan forplicktan / life vingiarnlega til samans vid þær og misbruke ecke epterdæme Abrahams / sitt illt Sine þar med ad styrk ia eda fegra.

III. Capitule.

Er j þyrstu Spadomur vm Tilkomu Herrans Christi / Ad hñ sem er Eingell Nádarsattmælans / mune fyrer Euangelium stikta ↄ vpbyria þñ sæta Kieñemansskap / straffa ↄ aftaka ogudlegt Athæfe. Næst þssu straffar hañ ↄ avijtar Gydingana / ad þær Tiunder ↄ Forner / sem Gud hafde boded ↄ skipad ad giefast skylde / Kieñemónnum til Vpphelldis / þad gæfu þeir ↄ greiddu odyggelega. Og hootar Gud ad soddan Otru vilie hañ straffa / med Bøluan / ad þeir skulu engua Blessan hafa / ↄ þ þr eiga skulc þeim wr Hendum huerfa. Þar puert a mote / eþ ad Meñ vilia trulega giefa ↄ giallda þad Kieñemønnum tilheyrer / þa lofar Gud ad hann vilie vpplæta sinn Himen / og nøglegre Blessan vthella. I Nidurlagenu hootar hañ / Ad þo þeim Ogudlegu gange vel vm stund ar saker / þa mune þeir þo ecke sneida hia Guds Dome / þegar Fromer verda vardueitter og frelsader / eñ þeir Ogudlegu fordæmder.

IIII. Capitule.

Er ein amiñing / ad Meñ skule vera Fromer ↄ lifa vel ↄ gudrækelega / Giore þeir þad ecke / þa mune Gud ogurlega þad straffa / ↄ þa Ogudlegu / med Kuistum og Rootum vppræta. Eñ hiner adrer sem Nafn ed Drottins ottast / þeir skule vera hugbransfer ↄ glader / j hónum / þuiad hañ mun lioma so sem hin skiæra Sol / ↄ veita Riettlæte ↄ elliffa Sælu hialp. Og soddan oseiganlega dyrdlegur Fiesiodur skal øllum Heimen

um

um þramboden verda/ þyrer Predikan Heilags Euangelij/ sem er/ Ad Guds Ríke sie þyrer Fornþæring Christi stillt og stæduud/ z ad hafi nu hiedan j þra vilie vera tel Frids vid oss/ þo vier sieum synduger. Slijk Predikun fæder og nærer þa Christnu/ so ad þeir vaxa j Truñe/ þroast z verda styrkuer/ þar med þa sigra þeir adra Meñ/ og koma þeim til ad medtaka rietta Tru. Adur eñ nu soddan Nad vpphefst og byriast/ þa a miñer hañ ad Meñ sie Fromer z Gudhrædder/ z fylge Guds Lögmale/ Allt þar til Elias Spæmadur (þad er Johañes Baptista) hañ kiemur/ þa mune Moyses hafa Enda/ em Christur (huörs Fyrerreñare Johañes er) hañ mun þa vpbyria sitt Ríke/ sa ed vera mun Kongur og Herra/ ecke alleinasta j Gydingalande/ helldur j öllum Heimenum/ so sem Spæmadurenn hefur adur sagt j fyrsta Capitula/ Fra Vppgöngu Solareñar (seigir Drotten) z allt til Nidurgöngu/ skal mitt Nafn dyrdarsamlegt verda a medal heideña þioda.

Eñ ad heidnar þioder verde so hlydnar/ þui seiger hañ Christur til vegar kome/ ecke med Veralldlegre Magt/ edur striþs Vidurbunade nöckrum/ so sem veralldleger Kongar plaga ad giöra/ helldur med Euangelio/ huört Johañes vppbyriade ad predika/ a medal Gydinga/ huört ed sydan vtbarst z hliomade vm allan Heimen/ z mun blijfa allt til Veralldareñar Enda. Huörier nu hellst sem Euangelio hlyda og trua/ til þeirra munu snuast hiörtu Fedraña/ z Sonaña hiörtu munu snuast til Fedrana aptur a mote/ þad er ad skilia/ Þeir hafa eins Tru/ eins Anda/ eina Von/ eirn Christum/ eirn z hiñ sama Gud/ so sem Fedurner haft hafa: Hier fyrer seiger S. Paall/ ad veir sem erū Truareñar/ þad er Riettruader/ þeir sie Abrahams Syner. Eñ þeir sem blijfa j Vantrunne/ yfer þa mun ganga eilijfleg Bölvan/ Og þo þeir nu ecke true þessu/ þa munu þr verda varer þar vid/ a sijnum Tijma/ so sem Gydingana hefur skied/ huörium Christur var fyrerheiten og sendur/ til ad leysa þa fra Syndeñe og eilijfum Dauda/ og giöra þa riettlæta og Sæluholpna. Enn af þui ad þeir villdu ecke medtaka hañ/ þa hefur Gud skwfad þeim burt fra sier/ med allre þeirra Vegsemd/ so þeir eru alldrei Guds Folk/ og hafa huörke Kongsríke nie Riemmemansskap/ z cr.

Hier endast Sumaria yper Spæmaña Bækurnar.

Historian vm Susønnu
og Daniel.

Þessa Vndernijssan skal vdar Kiærleike vita/ vm Historin Susónn/ Að þo hun sie ecke skrifud af Daniele Spamañe/ so sem Titelleñ þo avijsar/ Og þo ei stande j Heilagre Ritningu nockur Vitnisburdur/ ad þetta hafe so skied/ Þa er þetta þo ein merkeleg og agiætleg Avijssan/ hvórsu ad falsker ogudleger Menn verda ad Skómm vm sijder/ En þeir sem vppa Gud vona/ og elska Dygd og Arn/ þeir verda dasamlega leysder og frelsader.

En Susañna kallade vpp med hærre Reddu og sagde/
Drottenn eilijfur Gud. ꝛ ct.

Þetta er ein agiætleg huggun fyrer ba/ sem af eiturlegum Tungum verda falsklega aklagader og forlogner/ og þar fyrer koma j haska og Lijfsvoda. Þeir ein sómu/ med þui þeir gieta ecke Vitne leidt/ vm sitt Sakleysse/ þa skule þeir klaga af hiarta sijna Neyd fyrer Gude/ og bifala hónum þad allt saman/ so sem Susañna giórer hier. Og ef so er giórt/ þa mun Gud visselega so snna þui/ ad Sakleysse þess Froma sem Valld og Oriett lijdur/ þad mun med einhuórju mote dasamlega a loft koma/ so hañ mun med Glede og Heidre/ af allre sinne Neyd og Angist leystur og frelsadur verda. En hiner adrer/ sem vt af Grimd ꝛ Hatre eda Ofund/ vilia Fromum og Saklausum fyrer koma/ þeirra Hreckleijsse/ Suik ꝛ Lygar munu openberast/ so þeir munu fyrer Gude og Mónnum ad Skómm verda/ Og þar ad auk med allre Samuisku/ swipa þad vt/ sem þeir hafa sijnum Naunga skeinkt og bruggad.

Registur Yfer Alla Bibliuna.

A

A og O/Vpphaf og Ender/fyrstur og sidastur er eg/segier Drottenn/Esaie 41 A. 44 A. 48 C. Apocal. 1 B. 21 B. 22 C.

Aar margfalldlegt finst j Ritningunne.

Nyaldar Aar/thad er/Siaunda huert Aar. Frelsis Aar/eda Fagnadar Aar/ Fimtugasta huert Aar / Leuitici 25 A B. Herleidinar Aar Gydinga voru siettu/2 Paralipomenon 36 D. Jerem. 25 C. Dan. 9 A. 400. Aar voru Prældoms Aaren Israels j Egiptalande / Genes. 15 D. 70. Aar reiknast Mannsins Aldur/ Psalm. 90 B.

Aaron.

Aaron og hans Broder Moyses voru sender af Gude til Pharao Kongs/ Exodi 4 C D. 5 A. 6 B. Hann verdur kalladur/ utvalen z vigdur til Kiennemans/ Exodi 28 A. 29 A. 40 B. Leuitici 6 C. 8 A. 9. Numeri 3 A. 16 C. 17 C. Syrach 45 B C D. Hann smidar Gullkalfen handa Israelis Sonum/ Exod. 32 A. Psal. 106 B. Act. 7 E.

Aaron og hans syster Maria mogla j mote Moyse/ Numeri 12 A. Hans Vendur blomgast/ Num. 17 C. Hann geingur inn j Helgedomen einusinne a are/ Exod. 30 A. Leuit. 16 F. Hebr. 9 B. Honum er bann ad ad grata Sonu sina Nadab z Abihu/ Leuit. 10 A.

Aaron og Moyses meiga ecke koma jn j thad fyrirheitna Land vegna Vantruar/ Num. 20 B, 27 C Deut. 32 G.

Aaron andast þa hann var 123. ara gamall/ Num. 20 E. 33. E. Deut. 10. B. 32. G.

Abachuc ber Daniel Mat/les vm Drekan j Babilon.

Abaddon/Apoc. 9 b.

Abarim er Fialled Nebo/þadan fier Moyses Canaans land/ Deut. 27 c.32 g.33 þ. Par andast Moyses Deut. 34 a.

Abba/ Fader/Marc. 14 d. Rom. 8 c. Galat. 4 a.

Abdemelech hiñ blælendske Hialparmadur Jeremias/ Jerem. 38 b. fiell ei þyrer Suerde þeirra aþ Babilon/39 c.

Abdias Nobmeistare Achabs Kongs gudhræddur/þalde 100. Spæmenn Drottins þyrer æde og Grimd Jesabel/ 3 Reg. 18 c.

Abdias Spæmadur/hans Spædomur j mote Edom/ Abdie 1 a b c.

Abdo Spæmadur verdur slitenn aþ Leone þar þyrer ad hann hlydde ecke Orde Drottins/ 3 Reg. 13 þ.

Abdon einn Domare j Israel ætte 40. Sonu/ og 30 Sonar sonu/ Judicum 12 d.

Abednego vard kastad j Ellds opn og skadar ecke þar/Dan. 3 e.

Abel verdur sleigenn j hel aþ Cain sinum Brodur/Gen. 4 b

Abels riettlæta Blods verdur minst/Matth. 23 d. Luc. 11 g. Hebr. 11 a.12 d.

Abel z Bethmaecha ein Borg j Lande Nephtalim/a hana berst Joab/Nun þrelsast þyrer Ord einnrar vijsrar Konu/2 Regum 20 d e. Nun verdur broten aþ Benhadad/3 Reg. 15 c. 2 Paralip. 16 a. aþ Assyria Konge/4 Reg. 15 a.

Abesan/ les Ebsan.

Abia sonur Samuelis Domare yber Israel/1 Reg. 8 a.

Abia sonur Jeroboam tekur Sott og andast 3 Reg. 14 a e.

Abia einn Presta hobdinge/1 Paral. 24 a. Luc. 1 a.

Abiam sonur Roboam Kongur Juda/3 Reg. 14 g. 15 a. 2. Paralip. 13 a. Hann liet epter sig Asa sinn Son/3 Reg. 15 a. Matth. 1 b.

Abiathar Prestur flyr vr Hendum Saul/1 Reg. 22 d. Kiemr til Dauids/23 a. Hann helldur med Adonia/3 Reg. 1 b. Hañ verdur settur aþ

Em-

Embættenu/3 Reg. 2 d. Epter Orde Drottins/1 Reg. 2 þ g.

Abidan høfdinge Beniamins ættar/Num. 1 b.

Abigail su hygna Kona hins heimska Nabal/1 Reg. 25 a. Hun verdur eigen Kona Dauids/25 g.

Abihu ꝛ Nadab syner Aarons slaſt aþ Elde til dauds/Num. 26 g

Abimelech Sonur Gedeons/Judic. 8 g. Hann slær j hel sína 70: Brædur/og þar jllan dauda/9 a g.

Abimelech Kongr i Gerar/tekur Saram ꝛ vill eiga hana/Gen. 20 a. Hann giærer Sattmal vid Abraham/21 c d. So ꝛ vid Jsaach/26 d.

Abiram reiser sig vpp j mote Moysen og suelgist af Jørdu/Num. 16 a e. Deu.. 11 a. Psalm. 106 b.

Abisag aþ Sunem ómer Dauid/3 Reg. 1 a. Heñar bidr Adonias 2 c

Abisai sonr Zeruia Bróder Joabs/2 Reg. 2 d. 16 b. 19 d. 20 d. 23 c.

Abiud sonr Zorobabel/Math. 1 c. Nefneſt ꝛ Hanania/1 Paral. 3 d

Abner Hershøfdinge Sauls Kongs setur Jsboseth til Kongs yfer Jsrael/2 Reg. 2 b. Verdur sleigen a flotta aþ mønnum Dauids/jbidem d. Hann lá med Riſpa Frillu Sauls/2 Reg. 3 b. Hann bindur sattmal vid Dauid/og var suiksamlega drepen aþ Joab/2 Reg. 3 c d.

Abra Ambatt Judithar/Judith 8 d.

Abram sonur Tharah giptist Saru/Gen. 11 d. Hann fer epter skipan Guds vr sínu Fødurlande/jñ j Canaansland/Gen. 12 b. Hañ ferdast j Egiptaland/12 c. Ferdast aptur j Land Canaan/13 a. Hañ frelsar Loth vr Dvina høndum/Gen. 14 c. Hann fær Fyrerheit Sædesins/15 b. 17 a. 18 b. Hñ fær son aþ Agar/16 a. Hñ fær Fyrerheit ꝛ Teikn Sattmalás/ ꝛ vdr nefndr Abrahã/17 a. Hñ bidr fyrer þm j Sodoma 18 c d. Hñ fædest Jsaach/21 a. Hañ fornfærer Jsaach/22 b. Hñ sender sinn Þienara til ad kuonga Jsaach/24 b. Hann andaſt/25 a. Hann verdur prísadur/Syrach 44 d. Hañ verdur nefndur margra þioda Fader ꝛ allra riettruadra/Gen. 17 a. Esa. 51 a. Matth. 3 b. Luc. 13 d. 19 b. Joh: 8 e g. Rom. 4 a. 9 b. Galat. 3 b. Vm Hañ ꝛ hans Sæde/les Josue 24 a. Esa. 41 b. 51 a. Ezech: 53 e. Math. 8 b. Act. 7 a d. Ebr. 11 d.

Abraham vard j ollum Reynslum riettruadur þunden/ og þad reiknadest hønū til Riettlætis/Gen. 15 b. Nehem. 9 b. Syr. 44 b. Judit. 8 c. 1 Maccab. 2 þ. Rom. 4 a. Galat. 3 b. Jacob 2 d.

Abrahams Syner.

Gen. 18 b. Matth. 3 b. Luc. 3 b. Rom. 9 b. Joh. 8 g. Gal. 3 b. 4 c.

Absalon sonur Dauids/2 Reg. 3 a. Hann slær sinn Brodur Amon j hel/og flyr til Thalmai Kongs j Giezur/13 g. Hann kallast þadan aptur/14 e. Hann stundar epter Fødursins Ryke/ 15 a b c. Hann liggur med sijns Fødurs kuinnum/16 d. So sem adur var þyrer sagt/12 c. Hann vard drepen af Joab/18 c.

A CH

Achab og Zedechias þals Prophetar j mote Jeremia/ Jerem. 29 c.

Achab ogudlegur Kongur j Jsrael/3 Reg. 16 þ g. 18 c. Hann yperviss ur Syros/20 c. Hann giører samt vid Benadab/20 c. Hann høndlar rangliga vid Naboth/21 c. Hann straffast af Elia/18c. Hann reidest Michea/22 d. Hann vard skoten j hel/og Hundar sleiktu Blod hans/22 c þ So sem Elias hafde sagt/21 d e. Hans syner 70. voru drepner/4 Reg. 10 b. Epter þui sem stendur/ 3 Reg. 21 e. 4 Reg. 9 b.

Achas sonur Jothan ogudlegur Kongur j Juda/4 Reg. 16 a. 2 Paral. 28 a. Esa. 7 a. Matth. 1 b. Hann nefnest Eleeser/Luc. 3 þ. Hann lætur epter sig Kong Ezechiam/1 Paral. 3 c. Matth. 1 b.

Achia land þrijsast/ Act. 18. c d. 19 d. Rom. 15 d. 1 Corinth. 16 c.

Achaicus/1 Cor. 16 c.

Achan gryfest j hel af Josua/Jos. 7 d. 1 Paral. 2 a.

Achior Høfdinge sona Amon/ Judith 5 a. Hann vard fiøtradur j hendur þeingen Gydingum/6 c. Hann giørdest Gydingur/14 b.

Achithophel Radgiafe Dauids helldur med Absalon/2 Reg. 15 c. Utgiefur ogudlegt rad/16 d. Heinger sig sialfur/17 þ.

Achis Kongr Philistea giefr Dauid Borgena Ziklag/1 Reg. 27 a.

Achor Dalur/Jos. 7 g. 15 b. Esa. 65 b. Ose. 2 c.

Achsa Dotter Calebs gifteft Athniel/Josue 15 d.

A D

Adam

Adam var ſkapadur/ſettur j Paradiſo/þyrerboded aþ Trienu ad eta Gen. 2 b. Hañ vard lockadur aþ Kuiñuſie til Ohlydne/og reken wr Paradiſo/3 d. Hans ſyner Cain/ Abel z Seth/4 a b c. Hañ andaſt 930. ara gamall/ 5 a. Vm Adam/les Oſe. 6 d. Rom. 5 c d. 1 Cor. 15 þ. 1 Timoth. 2 d.

J huilika Eymd z Neyd allt Mañkyn þalled er vegna Adams Ohlydne/Syrach. 40 c d.

Adonia ſtundar epter Riſke Dauids ſiſns Fodurs/3 Reg. 1 b. Hañ bidur vm Abiſag ad meiga þa ad eiga/z vard þui liſſkaten/2 c.

Adonibesech vard þangadur/Judic. 1 b.

Adoram rentu Meiſtare Dauids vard j Hel gryttur/3 Reg. 11 d.

Adramalech z hans Broder ſlou j Hel Fodur þeirra Senacherib/4 Reg. 19 g.

A F

Aþgangsleyþar Korns og Auaxtar ſkulu heyra til Fatækum/ Leuit. 19 b. Deuf. 24 d. 23 d.

Afguder/ Afgudadyrkan:

Aþguder z oll Aþgudadyrkan er Andſtygd þyrer Gude/Deuf. 7 a. 8 d. 12 a. 13 a. 32 c. 4 Reg. 23 b c d. Ezech. 5 c. 8 a. 12 c. 14 a b. 16 b c. 22 a. 33 þ. Spek. 14 a b. Syrach. 15 c. Baruch. 6 a.

Aþgude eda Bylæte ad giora er þyrerboded/og aller Aþgudaſmider eru bøluader aþ Drottne/ Exod. 20 d. 34 c d. Leuit. 19 a. 25 g. Deuf. 5 a. 27 c. Eſa. 40 d. 44 b c. 46 a. Jerem. 10 a b c. 51 c. Ezech. 14 a b Oſe. 8 b. 13 a. Abac. 3 d. Spek. 14 1 Cor. 10 b c d.

Straff z Hootaner Guds/ vegna Aþgudadyrkanar/ Exod. 32 E. Deuf. 4 d. 8 d. 13 b. 29 d. 4 Reg. 17 d. Judic. 10 b. Eſa. 2 b c. 65 c. Jere. 16 c. 19 b. Ezech. 6 a. 14 a b. 1 Cor. 6 b. Gal. 5 d. Ephe. 5 b.

Aþgudadyrkanar Vpphaþ j þyrſtuſie/Spek. 14 b.

Aþgudadyrkan z Skwrgodapionuſtu laſtar Gud margþalldlega/ hoofar/ognar/klagar þar yþer/z heſie burt ſkwþar/Deuf. 11 d. Judic. 2 d. Pſalm. 106 c. Eſa. 19 a. 41 c. Jerem. 11 c. 25 b c. Ezech. 14 a b. 22 a. Amos 5 g. Spekeñar. 15 b. Actor. 7 d. Rom. 1 c.

Aþgudadyrkan ſkipar Gud burt ad taka/nidur ad briota z vppræta/ Gen. 35 a. Exod. 22 c. Deut. 7 b. 12 a. Joſ. 24 d e. Judic. 10 e. 1 Reg. 7 a. 4 Reg. 11 d.

Aþgudadyrkan burt ad taka/þ þrïſſaſt ſtorlega j Skriptenne/ 4 Reg. 18 a. 2 Paral. 33 b.

Aþgudadyrkarar/z þeir ed Skwrgod tilbidia/ Pſal. 105 b. Act. 7 c þ. 15 d. 17 e. Rom. 1 c. 1 Cor. 5 d. 6 b. 8 b. 10 b d. Galat. 5 d. Ephe. 5 b. 1 Pet. 4 a. Apocal. 21 b. Jerem. 2 a b. Spekenar. 14 b.

Afguder j Ritninguñe vpptalder/eru þeſſer.

Anamelech z Adramelech þrra j Sepharuaim/ 4 Reg. 17 þ. Philiſteaña Aþgud j Aſdod/ Dagon/ 1 Maccab. 10 g. Aſtaroth 1 Reg. 31 c. 3 Reg. 11 a. Baal almeñelegur Aþgud/ Judic. 6 þ. 3 Reg. 18 d e. Berith þeirra j Sichim/ Judic. 9 þ. Baal Peor þeirra Moabitis/ Num. 25 a. Beelzebub þeirra j Ekron/ 4 Reg. 1 b. Baalzephon þeirra j Egipta lande. Bacchus/ 2 Maccab. 6 b. Bel þrra j Babilon/ Chion Gydinga Skwrgod z Suchot/ Amos 5 g. Diana Aþgydia Epheſiorum/ 2 Mac. 1 c. Dreken j Babilon/ Lïþkyrtell ſem Gedeon liet giora/ Judic. 8 þ. Gad var ſtrïdsGud/ Eſa. 65 c. Hercules/ 2 Maccab. 4 c. Jouis Olimpij Muſtere/ 2 Maccab. 6 a. Meni Kaupmaña Gud hia Gydingum/ Eſa. 65 c. Moloch/ Leuit. 18 c. 20 a. 4 Reg. 23 c. Milchom 3 Reg. 11 a e. 4 Reg. 23 c. Micha/ Judic. 17 a b. Miplezeth/ 3 Reg. 15 b. Nibehas/ 4 Reg. 17 þ. Nane/ 2 Maccab. 1 c. Nehuſtan ſo kalladeſt Ezechiæ mureñ/ſem Ezechias ſlo j ſundur/ 4 Reg. 18 a. Nergel/ 4 Reg. 17 þ. Aſima Nibehas z Tarthath/ibidem þ. Rimmon/ 4 Reg. 5 e. Remphan Aþgud/ Act. 7 þ. Succhot Benoth Aþgud þeirra j Babilon/ 4 Reg. 17 þ. Thamos Iſraelita Aþgud/ Ezech. 8 d. Gullkalþureñ/ Exod. 32 a b. Gullkalþarner j Dan z Bethel/ 3 Reg. 12 g. Labans Aþguder kölluduſt Theraphim.

A G

Agabus ſeiger þyrer Hallære/ Act. 11 d. Hañ ſeiger z þyrer S. Palle/ad hañ mun verda bundeñ/ z Gydingum j Hendur ſelldur/ Act. 21 b.

Agag Amalechita Kongur vard þangadur aþ Saul/ 1 Reg. 15 b.

vard

vard drepen/15 g. Epter þui sem audur var skipad/Numer. 24 a.

Agar Ambatt særu þæder Ismael/Gen. 16 a. Vard burt rekenn med Syne sijnum/ 21 b.

Agar kallast Synai Fiall/ z merker Logmals Sattmalā/Gal. 4 d

Agareni verda ap þrra Lande rekner ap sonum Ruben/1 Par. 6 b.

Agirnd.

Nun er þyrerboden/þar ed Gud seiger/Þu skallt ecke girnast/ Exod. 20 c. Deut. 5 c. Ecke skal Madur leita sijns Auinnings/ Leui. 25 c. Ecke giora Okur/Deut. 23 c. Psalm. 15 a. Ecke astunda Rijkdom/ Syrath. 11 a. 31 a. Ecke sapna Fiesiod hier a Jordu/ eda hapa Sorg z Ahyggiu þyrer lijkamlegre Naringu/Matth. 6 d.

Agirnd þyrerbydst z/Luc. 12 c d. 1 Cor. 6 þ. Ephe. 5 a. Colosſ. 3 a. Ebre. 13 a. Med Agiornum skal Madur ecke ganga/Prouerb. 1 a. Agirnd ndurbrytur Nwsed/ Prouerb. 15 d. Nun er þanyt z hiegomleg/ Predik. Salomo. 4 b. Nun er osedianleg/ z hennar Dætur eru/ Giep mier/giep hier/Prouerb. 30 c. Vei þeim Agiornu/Esa. 5 c. Haba. 3 a. Klægun yþer Agiornum/Esa. 56 c. Jerem. 6 b. 8 b. Amons 8 b. Mich. 6 c. Agirnd skal Kongur ecke hapa/Deut. 17 d. Ecke Domarenn 16 d. 18 d. Ecke Biskup nie Guds Ords þienare/ 1 Timoth. 3 a. Tit. 1 b.

Agirnd er Rook alls ills/1 Timoth. 6 b. Stiornan hins Agiarna er ecke nema Skade/Esa. 32 a.

Epterdæme agirndar Mana/Laban/Gen. 31 a. Balaam/Numer. 22 a. 2 Pet. 2 c. Judas Piskell c. Achan/Josue 7 a. Syner Samuel/1 Reg. 8 a. Saul/15 b c. Nabal/ 25 a. Achab/ 3 Reg. 21 a. Giezi/ 4 Reg. 5 g. Sa vnge Madr/Marc. 10 c. Luc. 18 e. Judas/Matth. 26 a b. Johann. 12 a. Ananias z Saphira/ Act. 5 a. Simon Magus/ 8 d. Felix/24 c. Agrippa hennar Ord S. Pals/Act. 26 e.

A H.

Ahaliba z hennar Saurlijpe/ Ezech. 23 b c.

Ahaliab Forsmidur til Helgedomsins/Exod. 35 d.

Ahasia Sonur Achab var Kongur j Israel/3 Reg. 22 þ. Hann sen-

der til Beelzebub/ad vita vm Bata sinn/og andast/4 Reg. 1 d.

Ahasia sonur Joram Kongur j Juda/4 Reg. 8 þ. Flyr þyrer Jehu til Megiddo ꝛ andast/9 þ. Nū latr epter sig Kong Johas/1 Phara. 3 b

Ahia sonur Achitob verdur Kienemadur Guds/1 Reg. 14 a. Nepn eſt Ahimelech/21 a.

Ahia Spamadr j Silo/ rūþur sijna Yþerhøpn j tolþ parta/3 Reg. 11 c. Nañ seiger Konu Jeroboam þyrer huad verda skal/3 Reg. 14 b c.

Ahierser Nøpdinge sona Juda/Num. 1 b.

Ahikan þrelsar Jeremiam þra Dauda/Jerem. 26 c.

Ahimaas sonur Zadoch Preſts/2 Reg 15 g.

Ahimelech Prestur giepr Dauid Braud ꝛ Suerd Goliathz/ 1 Reg. 21 b c. Verdr lijſtaten/22 d. Nañ nepneſt Ahias/1 Reg. 14 a.

Ahiram Nøpdinge Nephtalims ættar/Numeri 1 b.

Ai Borg verdur vppbrend/ꝛ heñar Kongur heingdur/Joſu. 8 þ.

Abyggia / Vmbyggia.

J mote abyggiu eda vinbyggiu þyrer Lijpe eda Sælu/ les Leuit. 25 a. Deut. 8 a. Pſal. 55 d. 145 c. Prouerb. 10 c. Matth. 6 d. 10 a. 13 c. 16 c. Luc. 8 c. 12 c d. 14 þ. 21 a. 1 Cor. 7 þ: Phili. 4 d. 1 Pet. 5 a. Heb. 13 a b

A K

Akall til Guds j Neyd ꝛ Motgāge/2 Reg. 22 a. 3 Reg. 8 c. Pſal. 3 a. 5 a b. 18 a. 31 a. 50 b: 81 b. 86 a. 99 a. 102 a. 118 a. 138 a. Eſa. 55 b. 58 c. Jerem. 29 c. Jonas 1 b. 2 a. Spek. 11 a. Tob. 3 a c. Syrach. 2 a. 46 b. 48 d. Baruch. 2 b. 3 a.

Peir sem trulega ꝛ j Sañleika akalla Nafn Drottens/ þeir verda bœnheyrder/ Gen. 32 b. Deut. 24 c 3 Reg. 8 c. 18 þ g. 2 Paral. 20 b. Pſal. 20 b. 148 d. Narmagrat Jerem. 3 c. Joel 2 g. Zach. 13 d. Bar. 2 b. Act. 2 c. Rom. 10 c. 1 Corinth. 1 a. 2 Tim. 2 d.

Akall ꝛ Bœn Ohlydugra/ꝛ þrra sem ecke betra sig/heyrer Gud ecke/ Deut. 1 g. 3 d. 31 c. Judic. 10 c. 1 Reg. 8 d. Pſal. 18 þ. 66 d. Prouer. 15 d. 21 b. 28 b. Eſa. 1 d. Jerem. 7 b. 11 b. 14 b. 15 b. Ezech. 8 c. Mich. 3 b. Zach. 7 d. Syrach. 35 a b. Joh. 9 þ. Ebre. 12 c.

A L

Alei-

Alcimus Nidingur verdur yppastur Kiesemadur/ 1 Maccab. 7 d. 2 Maccab. 14 a. Fieck maklegan Dauda/ 1 Maccab. 14 β.

Alexander sonr Anthiochi giorer Sattmæla vid Jonathan/1 Mac. 10 b. Nañ hiellt Drustir vrd Ptolomeum Egiptalands Kong / 11 b. Og var halshøgguen/ibidem b.

Alexander Grickia Kongur/skipter Riske sinu/þa hañ hapde vnned Darium/1 Maccab. 1 a. Les þar vm Dani. 7 d. 8 β. 11 a.

Alexander Koparsmidur giorer Þale margt illt/2 Timoth. 4 c.

Alexander z Hymeneus þalla þra Truse/ 1 Timoth. 1 d.

Alpheus Fader Jacobs Postula/ Matth. 10 a. Marc. 3 c. Luc. 6 b Actorum 1 c.

Alldurdomur/les gamler.

Alltare.

Breseporna Alltared med ollum Vmbwnade z Verkþærum/ Exod 27 a b. Dauid bygger Alltare i Lauagarde Araþna /2 Reg. 24 d. Elias vppbaker nidurbroted Alltare / 3 Reg. 18 e. Eitt Alltare var giort epter Alltare i Damasko/ 4 Reg. 16 b c. Salomons Kopar Alltare/ 2 Paral. 4 a. Herrans Alltare verdur endurbætt/ 15 b. Jesua z Sorobabel byggia Alltare/ Esdre 3 a. Alltares Bygging z Maxler/ Ezech. 43 c. Breseporna Alltared smidast vpp ad nyiu/ 1 Macc. 4 e. Reykelsis Alltared/ Exod. 30 a. 37 d. 40 a. Alltare allra rietfruadta er Christur/ Esa. 56 b. Ebre. 13 b.

A M

Amalech þrædest/ sonarson Esau/ Gen. 36 b. Nū strider a moti Israel/ Exod. 17 c. Num. 14 g. Verdur med Madianitis sleigen/ Judic. 7 β. 1 Reg. 14 g. Nañ verdur apnadur/ 1 Reg. 15 a. Epter Guds skipan/ Exodi 17 d. Deut. 25 d.

Amalechitar verda eñ slegner/ 1 Reg. 30 e.

Aman verdur vpphapen yþer alla/ Nañ hatar Mardocheum/ Er illur Radgiapare/ ad þyrerkoma Gydingnn/ Ester 3 a b. Nañ telur vpp sin Nerleg heit þyrer Vinum sinum/ z reiser Galga handa Mardocheo Ester 5 c d. Nañ vard heingdur i sama Galga/ Ester 7 d. Hans tiu syner verda drepner z heingder/ 9 a b c.

Amana edur Abana Vatzþall hia Damasco/ 4 Reg. 5 c.

Amasa systerson Dauids/1 Paral. 2 a. Hann gisrest Hershøfdinge Absalons j staden Joab/2 Reg. 17 þ. Hann verdur Hershøþdinge Dauids/2 Reg. 19 c. Verdur sleigen j Hel aþ Joab/2 Reg. 20 c d. Huar þyrer/ þad stendur/2 Reg. 19 c

Amasias sonur Joas telur Folked/ 2 Paral. 25 b. Hann hefner sins Fødurs/4 Reg. 14 a. Hann slo Edomita/ 14 b. Hann vard þangen og j Hel sleigenn/ 14 c. Liet epter sig Kong Asariam/ 15 a. Kallast Leui/ Luc. 3 e.

Amasias Kiesiemadr j Bethel klagar Prophetan Amos/ Amos 7 c

Ambatter/ les Prælar.

Aminadab sonur Ram/ Matth. 1 a. Liet epter sig Son sinn Nahasson/ Numeri 1 þ, 7 b. 10 b.

Aminning / Avøstan Brodurleg.

Les par vm/ Gen. 37 e þ. Leuit. 19 c. Prouerb. 1 a. 9 b. 10 b. 12 a. 13 c. 15 d. 17 b. 22 c. 24 c. 25 b. 27 a. 28 d. 29 a c. Syrach: 19 e. 20 a. 31 b. Matth. 18 b. Luc. 16 c. Gal. 2 c. 6 a. 1 Timoth. 5 a. 2 Timoth. 2 b. Ebreos 3 c. Jacobi 5 d. Les Straff.

Amon sonur Lothz sem hann atte vid sinn Dotur/ Gen. 19 g.

Amons sonum mattu Jsraels syner ecke Mein gisra/ Deut. 2 d. Peir eiga alldrei ad koma j Mustered/ 23 a. Peir verda slegner aþ Jsrael Jephte/ Judith. 11 þ. Og aþ Saul/ 1 Reg. 11 c. Og aþ Joab/ 2 Reg. 10 c. 12 g.

J giegn Amon verdur þyrer spad/ Psalmo 83 b. Jeremie 49 a. Ezechielis 21 g. 25 a. Amos 1 d. Zophonie 2 c.

Amon Dauids son kreinker sina systir Thamar/ 2 Reg. 13 c. þar þyrer vard hann j Hel sleigen/ aþ hennar samnadum Brodur Absalon/ 2 Regum 13 þ.

Amon Kongur sonur Manasses vard j Hel sleigen/ 4 Reg. 21 c. Hann liet epter Kong Josiam 21 d.

Amori Canaans sonur/ Genesis 10 c.

Amor-

Amoritar verta Sonum Jsraels/ ad draga j giegnum þeirra Land/ Numeri 21 d. Judich. 11 d.

Amos Prophete vard a burt reken/ Amos 7 c.

Amri eirn ogudlegur Kongur j Jsrael/ 3 Reg. 16. e.

J moke Amri skrifar Micheas/ Mich. 6 d.

Amram Fader Arons ꝛ Moyses/ Exodi 6 c.

Amrapheel Kongur j Señaar/ Gen. 14 a.

A N

Anamelech Aþgud þrra j Sepharuaim/ 4 Reg. 17 þ.

Ananias selur Akur sin med Otru / Actorum 5 a.

Ananias sendest ad kieña S. Þaule/ Actorum 9 c.

Anathot Borg j Lande Beniamin/ Fostrland Jeremie/ Jerem. 1 a: 29 þ. Og Abiathar Kieñemans/ 3 Reg. 2 d. Þeir j Anathot vilia ecke hlyda Jeremia / Jerem. 11 d.

Ananias Spamadur aþ Gibeon spær Fals/ Jerem/ 28 a. Drepst sidem d.

Ananias Presta Høþdinge skipar ad sla S. Þaul/ Act. 23 a.

Anathema/ Maharam/ Motha/ 1 Corinth. 16 d.

Añas Magur Caiphe/ Joh. 18 a. Act. 4 a. Var eirn Saduceus/ Actorum 5 d.

Aña Dottur Phanuelis/ Luc. 2 g.

Ande Guds.

Ande Guds verdur þyrerheiten/ gieþen/ ꝛ er med Mañenum/ 1 Reg. 10 b. Job 33 a. Psal. 51 b c. Esa. 44 a. 59 d. 63 a. Ezech. 11 c. 36 þ. 39 g. Johel 2 g. 1 Regum 10 d. Nehemie 9 þ. Spek. 1 b. 7 c. Matth. 3 d. Luc. 11e. 24 þ. Johañ. 3 a. 6 g. Joh. 7 þ. 14 b. 15 d. 16 b. Act. 2 a. 7 g. Rom. 8 b c. 1 Cor. 2 c. 3 d. 6 c. 12 a b c. 2 Cor. 1 d. 3 d. Ephe. 4 g. 1 Thessal. 4 b. 5 d. 2 Tim. 1 d. 2 Pet. 1 d. 1 Joh. 4 a b c. Jac. 4 b.

Guds Ande kienner og gisrer Niskun ørugg og stadþost/ Exod. 4 c. Esai. 54 d. Marc. 13 b. Luc. 12 b. 21 c. Johann. 6 g. 14 d. 15 d. 16 b. Rom. 8 c. 2 Cor. 1 d. 5 b. Ephe. 1 d. 4 e. 1 Joh 2 d.

Andana skal reyna/ hvort þeir eru aþ Gude/ Judith 8 d. 1 Cor. 14 þ.

2 Thess

e Thessalon. 5 d. 1 Johañ. 4 a.

Ande Gudz var med Prophetum/Postulum/Exod. 4 a. 2 Reg. 23 a. Dani. 9 a. Zacha. 7 d. Matth. 9 d. Marc. 13 b. Joh. 14 c d. Act. 1 a. 2 a. 4 b. 9 b. 19 a. 1 Corinth. 2 c. 2 Corinth. 13 a. 1 Thessal. 4 a. 2 Timoth. 3 d. 1 Pet. 1 b. 2 Pet. 1 d. lygen Ande/3 Reg. 22 c d.

Dhreiñ Ande jllur/1 Reg. 16 c. Tob. 3 b. Matth. 8 b d. 9 d. 12 b. Luc. 9 c. Act. 16 c.

Andreas kallast aþ Christo/ Matth. 4 e. Luc. 6 c. Marc. 1 b. Johañ. 1 þ.

Andskote/les Disþull.

Andromacus Hoþmeistare Anthiochi Kongs sleigen j Hel/ 2. Maccab. 4 þ.

Angur/ les Nygd.

Antachristur.

Vm Antachristen z hans Riske/les Psalm. 10 a b. Dan. 7 b. 8 b. c. 11 b. 12 a. Joh. 5 g. Act. 20 þ. 2 Thessal. 2 a. 1 Joh. 2 c. 2 Joh. 1 a. j Judas Pistle a c. Apoc. 11 a. 12 a. 13 d e. 14 c. 17. 20 a.

Antiochia Borg medtekur Predikun aþ Christo/par kallast Menn þyrst Christner/Act. 11 c d. 13 a.

Antiochus sa edle þer j Egiptaland/ 1 Maccab. 1 c. Hann rœner Mustered z þordiarþar Borgena Jerusalem/1 Maccab. 1 d. 2 Macc. 5 a. Hañ sette Suiuirding Foreydsluñar yþer Allare Drottins/ 1 Maccab. 1 þ. Hñ drepst/1 Maccab. 6 b. Og þwnar j sundur/2 Macc. 9 b. Les Spædom Danielis/8 c. 11 c.

Antiochus Eupathor sonur þyrra Antiochi verdur Kongur/ 1 Maccab. 6 b. Hañ þer med Her j Gydingdl and/jbidem d. Hañ helldur ecke Eida vid Gydinga jbidem g. Hañ verdur drepen/1 Maccab. 7 a.

Antipater sonur Jasons/1 Maccab. 12 c.

Antipas / Apoccal. 2 a.

A P Q

Apollo Mælskumadur/ Act. 18 þ. 1 Corinth. 1 b.

Apollonius Hers høþdinge j Syria drepen/1 Maccab. 3 a.

aquila

Aguila/ Act. 18 a. Rom. 16 a. 1 Cor. 16 a. 2 Timoth. 4 d.

A R

Arabiar z Blalendingar strijda a Gydingaland/ 2 Paral. 21 d. Yp eruñast ap Vsia Konge/ 2 Paral. 26 a.

Arabialands Foreydsla er þyrersøgd af Esaia 21 d.

Arad Cananita Kongur strijder a Jsrael/ Num. 21 a.

Arar ein Borg/ Judic. 1 d.

Aram sem z kalladest Ram sonur Esrom/ Fader Aminadab/ Ruth 4 d. 1 Paral. 2 a. Matth. 1 a. Luc. 3 g.

Araþna Jebuciter selur Dauid sin Lauagard/ til ad byggia þar All tare/ 2 Reg. 24 c. 1 Paral. 22 d. Hann nefnest Arnan/ jbidem d.

Arabot ein Nxd j Gydingalande/ a huorre Josua vinskar Jsraels sonu/ Josue 5 a.

Archelaus rijkte j staden sijns Fødurs/ Matth. 2 d.

Archippus eirn Þienare Guds Ords/ Colo. 4 a. Ad Philemon a.

Arþur epter Framlidna sem ecke attu Sonu til Arþs/ Num. 27 a.

Arþe vill Christur ecke skipta/ Luc. 12 c.

Arfinge les Erfinge.

Arside les Erside.

Aristarchus Forunautur z Sampange S. Pals/ Act. 19 þ. 20 a. 27 a. Colos. 4 a. Ad Philemonem a.

Arnan Jebusiter/ vt supra.

Arnon Landamerke Moab/ Num. 21 c.

Arphaxad Kongr Medorum þelldur ap Nabugodonosor/ Judith 1 a

Arnad sonur Chanaan/ Gen. 10 c.

Aroer/ Arnon eru Læker/ Deut. 3 b.

Arphad/ Esa. 10 a.

Arsaces Kongr ap Media z Persen sigrar Demetrium/ 1 Macc. 14 a.

Artaxerxes Kongur j Persia þar Rogsbriep vm Gydinga / Esdre 4 c. Nam skripar aptur og skipar ad hindra Musteres Byggingena/ Esdre 4 c. Nam leyper aptur ad þad skule byggiast/ Esdre 7 a. Hann sende der Bipalningar vm allt sitt Rijke j giegn Gydingum/ Ester 3 c.

Arza/ einn Apgud j Kongs Ella Hwse/3 Reg.16 a.
æra les Heidur.

A S

Asael fliotur sem Reindyr/drepen ap Abner/2 Reg.2 c.
Assaph eirn ap Saungusrum Dauids/2 Paral. 7 d. 16 a.
Assa son Abiam Kongur j Juda/tekur burt Apgude/3 Reg.15 a b.
Leitar styrks hia Syrlenskum/3 Reg.15 c. Nañ leitar Heilsu hia Lækn
erum eñ ecke hia Drottne z andast/ 2 Paral. 16 b c. Nañ liet epter sig
siñ Son Josaphat/ 3 Reg.15 d. 1 Paral.3 a. 2 Paral.17 a.
Assa apsette sijna Modur/og lagde j eyde heñar Apgud sem nefnd
est Miplezeth/3 Reg. 15 b. 2 Paral. 15 d.
Asaria Son Amasia Kongs j Juda/vard Liskprar allt til Dauda/
4 Reg. 15 a. 2 Paral.16 c. Nañ liet epter sig Kong Jotham/4 Reg.
15 a. 1 Paral.3 a. 2 Paral.27 a. Nañ nefnest Vsia/2 Paral. 26 a.
Og Oseas/ Matth.1 b. Og Matha Luc. 3 β.
Asaria Spæmadur sendest til Kongs Asa/ad hugga hann/2 Paral.
15 a. Asar Haddon tok Kongdom epter Fodur sin Señacherib/ huorn
hann slo j Hel/4 Reg.19 g. Esa.37 β. Esdre 4 a.
A schalon Borg ein/Judic.1 d.
Asdod edru Nafne Dagon Apgud Philisteis/1 Maccab.10 g.
Asia kom vnder Valld Romuerskra/1 Maccab.8 a.
I Asia bodast Guds Ord/ Act. 19 a.
Asnath Josephs Hustru pædet tuo Sonu/ Ephraim z Manasse/
Gen. 41 g. 48 c.
Asnan talar/Num. 22 e.
Asnan er leidd til Christum/Matth.21 a. Marc.10 a. Luc. 19 e.
Osnur Chis Fodur Saul/1 Reg.9 a.
Osnum ridu Menn pyrr meir/Gen.43 d. Judic. 10 a. 12 d.
Asnahyapud kostade affatie Silpurpeninga/4 Reg. 6 c.
Asne z Leon standa vpp yfer Spæmannsins Lyke/3 Reg. 13 e.
Asser sonur Jacob ap Ambattene Silpa/Gen.30 a. Hans Bless-

Assuerus Persa Kongr tilreider herlegt Gestabod/Esther 1 a. Tekur Ester til Ekta/2 d. Lætur epter sig sín Son Darium/Dan. 9 a.

Assur sonur Sem sonar Noa/hann byriade Ríke fyrst j Assyria/Gen. 10 b. 1 Paral. 1 a.

Assur var hirtingr Nríss Guds/Esa. 7 c. 10 a. Spadomar j giegn Assyria/Esa. 10 a. 14 c. 17 a. 30 g. 31 f d. Zphon. 2 d. Zacha. 10 d.

Assyrij vinna Samariam/z flytia burt Israel/4 Reg. 17 a. 18 a. Peir vinna allar sterkar Borger j Judea/4 Reg. 18 c. I fyrra Herbwdum slær Guds Engell j Nel 185000. Mans / 4 Reg. 19 g.

A T

Athalia Dotter Achab z Jesabel/ Joram Juda Kongs Drottning ogudleg/4 Reg. 8 þ. Hun drap nær allt Dauidz Kongz Sleckte/4 Reg. 11 a. 2 Paral. 22 d. Hun ríkte sex ar j Juda/4 Reg. 11 a. 2 Paral. 22 d. Hun verdur drepen/4 Reg. 11 c. 2 Paral. 23 c.

Athenas Borg j Gricklande villde ætíd heyra neckud nytt/ Act. 17 c.

Athenobius sendest til Simonar/1 Maccab. 15 c.

Athlatur/les Hædne.

Athniel tekur Dotr Caleb síns Fodurbroduns til Nustru/Josue 15 c. Nafn verdur Domare j Israel j 40 ar/Judic. 3 a.

A V

Audæpe/ les Ríkdomur.

Audmykt/ les Lítelæte.

Augu.

Augenum skal huer Madur þorda allum Hlegoma z allu jllu/Gen. 3 a. 34 a. 39 a. 2 Reg. 11 a. 13 a. Esa. 33 c. Ezech. 18 a b. Syrach 9 a b. 25 d. 42 b. Matth. 5 c.

Augu Guds eru ætíd open/ z sia allra Maña Vegu og Athæpe/ 2 Paral. 16 c. Job 34 c. Psalm. 34 c. Prouerb. 15 a. Jerem. 16 d. 32 c. Zach. 4 c. Syrach 15 d. 17 b c. 1 Pet. 3 a. Ebre. 4 d.

Augad er Lios Lífkannans/ Luc. 11 c.

Augnapienare/ Coloss. 3 c.

Auglysingar/les Draumar.

Of. Augustus

Augustus sa aftar Romuerskur Keisare skattar oll Lond/Luc. 2 a.
Avstan/ les Straff.

Auðztur:

Aþ Auztenum peckest Tried/Matth. 7 c. 12 c. Luc. 6 þ. Syndar eftar Auðztur/Rom. 6 d. Holldsins z Andans Auðztur/Galat. 5 d.

B A

Baal Reaia son/1 Paral. 5 a.
A Baals Hædum offra þr Balach z Balaam/ Num. 23 a.
Baal Aþgud Samuerskra/3 Reg. 16 þ.
Baals Altare verdur nidurbroted aþ Gedeon/Judic. 6 e þ.
Baals Prestar drepner aþ Elia/3 Reg. 18 g. 4 Reg. 10 e. 23 a.
Baals Presta Sidur/3 Reg. 18 e.
Baal Berith/Judic. 9 þ.
Baal Prazim/2 Reg. 5 d.
Baal Peor/Num. 25 a.
Baalzephō par gagnuart setta Israels syner Herbwder/Exod. 14 a
Babilon vppbyggest aþ Nimrod/z er vphaþ hans Rikes/Gen. 10 a
Babilons Turn/Gen. 11 a. Par villtust oll Tungumal so ad eins en skilde annan/z par þyrer var sa Stadur kalladur Babel/Gen. 11 a.
Babilons Aþgud hiet Sucoth/Benhoth/4 Reg. 17 þ.
Babilons Herleiding j lxx. ar/verdur þyrerspad/Leuit. 26 d. Deut. 4 d. 28 e. 4 Reg. 20 c. Esa. 5 c e. Jerem. 3 c d. 16 b. 20 a. 25 b. 27 a. Ezech. 7. 12 d e þ. 22 a. Mich. 4 c. Nah. 1 a. Baruch 6 a. Sa Spa domur kiemur þram̄/4 Reg. 24. 25. 2 Paral. 36.
Vm Frelsan wr þui Babiloneska Fangelse verdur þyrerspad/Leuit. 26 þ. Deut. 4 e. 3 Reg. 8 e. 2 Paral. 6 d. Esa. 14 a. 43 c. 48 d. Baruch 6 a. Nun vppþylleft z kiemur þram̄/Esdre 1. 2.
Vm Sek z Epne til þess Fangelsis/stendur 4 Reg. 17 b c d. Jere. 21 b c. 32 e þ.
I mote Babilon Spadomar/Psalm. 137 a. Esa. 13. 14 a. 21 a. 47 a. Jerem. 25 c. 50 a. 51 a. Baruch 4 d. Apocal. 14 b. 16 d. 18 a.

Br

Vr Babilon / þad er/ þra ollum Ogudlegum skulum vier skilia oss/ Esa. 52 b. Jerem. 51 a b. 2 Corinth. 6 c. Apocal. 18 a.

Bacchides meinsæris Høfdinge/ 1 Maccab. 7 a. Hann j Hel slær Judam/ 1 Maccab. 9 b.

Baena z Rechob/ Hershøfdingiar Isboseth sonar Sauls Kongs/ slæ j Hel sin Herra/ z verda drepner af Dauid/ 2 Reg. 4 a b.

Baesa illur Kongur j Israel/ dregur vt j mote Asa Juda Konge/ 3 Reg. 15 b. Hann drepst/ z lætur epter sig Ella Kong/ 15. g. Oll ætt Baesa verdur þoreydd/ 3 Reg. 16 a. Epter Orde Drottens þyrer Jehu/ 3 Reg. 15 g.

Bagoa Holofernis Gelldingur/ Judith 12 c.

Bahurim/ 2 Reg. 16 a. Hier bio Simei/ sm̃ høluade Dauid/ þa hann flyde þyrer Absalon.

Baktal.

Leuit. 19 c. Psalm. 15 a. 101 a. Prouerb. 10 c. 11 b. 16 c. 20 c. 26 d. Syrach. 5 d. Rom. 1 d. 2 Corinth. 12 d. 1 Pet. 2 a. Jacob. 4 c.

Balach Moabita Kongur sende bod til Balaham/ Num. 22 a. Josue 24 a. Les Judi. 11 e. Mich. 6 a. Apocal. 2 d.

Balaham þæst af Balach til ad hølua Israel / Num. 22 a. Hann medtekur Orded af Guds Muñe/ z gietur ecke høluad Folkenu/ helldur blessar hann þad/ Num. 23 a.

Balaams Asna talar/ Num. 22 c. Hann elskar ranglætes Veg/ 2 Pet: 2 c. Apocal. 2 d.

Balaams Spædomur vm Riked Christi/ Num. 24 c. Hann verdur med Suerde j Hel sleigen/ Num. 31 a. Josu. 13 c. 2 Pet. 2 c.

Baltazar Kongur j Babilon sier eina Hønd skripande a Veggen/ Dan. 5 a. Hann verdur drepen z hans Rike kiemur til Darium/ ibidem.

Bañ/ Forbod.

Bañ og Forbod/ z Vtskwþan þra Guds Sødnude er boden z bidol ud af Christo/ Matth. 16 c. 18 b. Johañ. 20 e.

Bañ/ kient z tydkat af Postulonum/ 1 Corinth. 5 a. 2 Thessal. 3 b. 1 Timoth 1 b. Titum. 3 c. Til þess ad halda Sødnudenum hreinum

þra Syndum z Glæpum/ eſi ecke til Gleſunar þeim er ſyndgar/helldur honum iil Leidriettingar/1 Corinth. 15 a. 1 Tit. 1 d. 2 Theſſal. 3 d. Vppa þad ad ſa Synduge kuñe þyrer Bañ z Gudſpiallegt Forbod/ ad ſkañaſt ſiſn z betra ſig/z riſſa vpp ap Syndeſie/2 Theſſal. 3 d. Snøgt ad ſeigia/Sa Bañþærde a ad halldaſt/ ſo ſem Heidinge z Tollheimtare/þo ſo ſem Chriſtur meinar/z S. Paull þad vt leggur/1 Corinth. 5 a Titum 3 c.

Huørnen bañþæra ſk/Sem er/mz þiſſu moke/Ad haþa eckert Mañgreinar alit/epter noglegar amiſiingar/ alla þa ſem hneyxlunarſamlega læra eda liþa/z ecke vilia betra ſig/Matth. 18 b. Rom. 16 c. 1 Corinth. 5 a. 2 Theſſal. 3 a. 1 Timoth. 1 a. Tit. 3 c. 2 Joh. d.

Bañþærda ſkal huør Madur flyia z þordaſt/z haþa ecke vmgeingne vid þa/þar til þeir betra ſig z ſkañaſt ſjn/ſo ad Søþnudureñ ecke ſaurgeſt af þeirra Vmgeingne/1 Corinth. 5 a.

J Bañe z Bøluan eru aller þeir/ſem añad kieña enn Chriſtur heþur kient/Galat. 1 b.

Bañ Phariſeaña/þar vm talaſt/Johañ. 9 d. 12 c. 16 a

Baraach Domare j Iſrael ſigrar Siſſeram/Judic. 4 c.

Barachs z Debore Loþſongur/Judic. 5.

Barachias Zacharie Fader/Matth. 23 d. Kallaſt odru Nafne Joiada/2 Paral. 24 e.

Bardage/ les Striid.

Baruch Skriþare Jeremias/Jerem. 32 c. Hañ ſkriþade Bok/z var j Elde brend/Jerem. 36 d. Hañ ſkriþade adra z hun var leſen/Jerem. 45 a. Baruch 1 a.

Bariehu/ huør ed z nefnir Elimas ſteigen mz Blindne/ Act. 13 b.

Barnabas ſelur Akur ſiñ z ber Verded til Poſtulaña/ Act. 4 g. Hañ leider Paulum til Poſtulaña/ Act. 9 e. Hañ verdur ſendur til Antiochiam/ Act. 11 d. Hañ kiemur aptur til Jeruſalem/ Act. 12 d. Hñ agreiner z S. Paul/ Act. 15 g. Hañ þellur j Hræſne ap Dæme z Verke S. Peturs/ Galat. 2 c.

Barn/ les Børn.

Barnfænga Kuenna Hreinsan og Esginmal/Leuit. 12. Luc. 2 d.

Barrabas Ræninge/Mordinge/laten laus/ Matth. 27 c. Marc. 15 b. Luc. 23 d. Johañ. 18 g. Act. 3 b.

Barsabas Eallast Joseph Justus/hñ var nefndur j Kior med Matthea til Postula/ Act. 1 d.

Barsillai giefur Bister Dauid Konge/þa hañ flude þyrer Absalon 2 Reg. 17 g. Hañ fylger Dauid til Jordan/2 Reg. 19 e. Hans sonum ad vera til goda/þad bydur Dauid sijnum syne Salomoni/ 3 Reg. 2 a.

Barsillai sonum verdur hrunded þra Prestaembættenu/þui þr gatu ecke þrafft latid þeirra ættartolu Registur/ Esdre 2 c. Neheimie 7 þ.

Bartimeus blijndur Burþamadur þar Syn/Marci. 10 g. Luc. 18 g.

Bartholomeus Postule/Matth. 10 a. Marc. 3 c. Luc. 6 b.

Basan Land til eignar giefed halfum Kynþætte Manasses/ Deut. 3 b.

Basmath Salomons Dotter Ahimabz Hustru/3 Reg. 4 b.

Basona Hatijd eda Ludra Hatijd/ Leuit 23 c. Num. 29 a. 2 Par. 5 a

J Basunur edur Ludra skulu Einglar blasa ad Enda Veralldar/ Matth. 24 c. 1 Corinth. 15 þ. 1 Thessal. 4 d.

Bathuel sonur Nahor Fader Rebeccu/ Gen. 22 d. Hañ giefur Isaach Dottur sijna Rebcchu/ 24 g.

Bæn.

Husrn/ Husrnen/ huar/ og huar vm vier eigum ad bidia og akalla/ Num. 11 e. Deut. 3 d. Judic. 10 c d. 1 Reg. 1 b. 2 Reg. 22. 3 Reg. 3 c. Amos 7 a. Judith 4 b c. Tob. 3 a c. Syrach 35 b d. Matth. 6 a. 18 c. 20 d. 21 b. 26 d. Marc. 11 c. Luc. 11 a d. 22 e. Johañ. 4 g. 9 g. 14 b. 15 a. 16 c. Act. 1 d. 2 c. 4 þ. 1 Corinth. 14 b. Ephe. 6 c. Coloss. 4 a. 1 Timoth. 2 a. 1 Johañ. 5 c. Ebre. 13 c. Jacob 5 d. Apocal. 19 a. 22 b.

Bænen skal giorast j Nafne Jesu/Joh. 14 b. 15 a. 16 c. 1 Joh. 5 c.

Bænen skal giorast Nott z Dag/Psal. 119 Luc. 18 b. 1 Timth. 2 a. 2 Timoth. 1 b.

Bænen skal skie vaskafanlega/Matth. 7 b. Luc. 11 b. 18 a. Act. 1 c. 4 þ. 6 b. 10 a. Rom. 12 c. Ephe. 6 c. Coloss. 4 c. 1 Tessal. 5 c.

Bæn

Bæn skal giøraſt alleinaſta til Guds/3 Reg. 8 c. Oſe. 13 a c. Judith 8 d. Baruch 6 a. Matth. 4 b. Luc. 4 a. Johañ. 4 c d. Apocal. 14 b. 22 b.

Madur veit ei sem skylde huørs bidia skal/z Madur bidur opt illa/ Matth. 20 c. Marc. 10 e. Rom. 8 e. Jacob. 4 a.

Bæn þyrer Guds Ordi/ad þad þae þrañgang/Rom. 15 d. Ephe. 6 c. Coloss. 4 a. 1 Tessal. 3 a.

Bæn huørs eins þyrer øðrum illþyrdes/ Jerem. 42 a. Baruch 1 c. Ephe. 6 c d. Coloss. 4 c. 1 Thessal. 5 d. 2 Thessal. 3 a. 1 Timoth. 2 a. Jacob. 5 d.

Dæme þess/ad eirn Christen kañ ad hialpa øðrum med sinne Bæn. Abimelech bidur Abraham ad bidia þyrer sier/Gen. 20 d. Aaron bidur Moyſen ad bidia þyrer Maria/Num. 12 c. Folked bidr Samuel/1 Reg. 7 b. 12 d. Ezechias Esaiam 4 Reg. 19 a. Nøþudſmeñerner/Jerem. 42 a. Paulus bidur Romueria/Rom. 15 d. Samuel bidur þyrer Folkenu/1 Reg. 12 c d. Guds Madur þyrer Jeroboam/ 3 Reg. 13 b. Dauid þyrer Salomone/1 Paral. 30 e. Søþnudureñ þyrer Petre/Act. 10 a.

Bæn þyrer Ovinum/Num. 16 g. 2 Maccab. 3 þ. Matth. 5 g. Luc. 6 d. 23 e. Act. 7 g.

Bæn þyrer Siukum/Jacob. 5 d.

Dæmeñ/Dauid bad þyrer þui siuka Barne/2 Reg. 12 d.

Bæner þeirra Aumu z Fatæku Sorgþullu og Nidurþrycku heyrer Gud/z allra þeirra sem rietttruader eru/Gen. 16 b c. 21 b. Exod. 2 d. 3 b. 6 a. 22 c. Deut. 4 e. 15 b. 1 Reg. 7 b c. 9 c. 12 b. 2 Reg. 22 a. 3 Reg. 13 b. 17 c d. 18 þ. 4 Reg. 13 a. 20 a. 2 Paral. 32 e þ. 33 c. Psalm. 4 a. 5 a. 9 c. 18 a. 22 a. 50 c. 55 c d. 118 a. 145 d. Esa. 30 d. Jerem. 29 c. Jone 2 a. Zacha. 13 d. Judith 4 c d. Syrach 4 a. 21 a. 35 d. 48 d.

Bæn þyrer Yþeruallde z øllum Mønnum/ 1 Timoth. 2 a b c.

Bæn z Akall Ogudlegra heyrer Gud ecke/les Akall.

Bæn ad bidia þyrer Illum z Ogudlegum/Epterdæmen/Gen. 18 c d. 19 d. Exod. 32 g. 1 Reg. 15 g. Baruch 1 b.

Bæn skal ecke giøra þyrer þeim Idranarlausu/Jerem. 11 c. 15 a. 1

i Johañ. 5 d.

Bænahattur ſa rietta er/ FADER VOR/ Matth. 6 a. Luc. 11 a.

Epterdæmen vm Form z Hatt/ ſem Heilager hafi hafa j Bæna akallenu/ Abrahams Sveins Bæn/ Gen. 24 b. Jacobs Bæn/ 32 a b. Moyſes/ Num. 14 b c. Deut. 9 d. Joſue 7 a b. Dñu 1 Reg. 1 b. Dauids/ 2 Reg. 7 c d. Salomons/ 3 Reg. 8 2 Paral. 6 c d e. Ezechias/ 4 Reg. 20 a. Eſa. 37 c. Aſſa/ 2 Paral. 14 c. Joſaphat/ 20 a b. Eſdre/ 9 b c. Nehem. 1 b c. Eſaias/ Eſa. 33 a. 64 Jerem. 16 d. 32 c. Harmagrat Jerem. 5 Dan. 9 Jonas/ Jon 2 a. Judith/ Judith. 9 a b. 16 Bok Spekeñar/ 9 a b. Tobias/ Tob. 3 a. Saru. 3 b. Syrachs/ 23 a. 36 50 c. Baruchs/ Baruch. 1 c d. Mardochei z Eſter/ les Greiner af Eſter/ b c. Suſonñu/ Aſarie/ Petra priggia Maña/ Manaſſes/ les ſeinaſt j gamla Teſtamenterin/ Huns Lykfra/ Matth. 8 a. Hafiudſinañſins/ j bidem/ Chriſti/ 26 d. Marc. 14 d. Luc. 22 d. Johñ. 11 e. 17 Simeonis Luc. 2 e. Tollheimtumannſins/ 18 c. Poſtulanna/ Act. 4 e. Stephani/ Actorum 7. g.

Bænareñar Kraptur/ 1 Reg. 12 c d. 3 Reg. 17 d. 18 f. Jacob. 5 c d.

B E

Beel Zebubb Afguð þra j Ekron/ haſi er adþrieſtur vm Siukdom Ahaſia Kongs/ 4 Regum 1 b.

Beel Zebubb/ ſo Falla Gydingar Chriſtum/ Matth. 10 c. Seigia og haſi vtreke Dioſla j hans Nafne/ Matth. 12 b. Marc. 3 c. Luc. 11 c.

Behemoth eitt hrædelegt Dyr vtnmalaſt/ Job. 40 c.

Bel Afguð j Babilon/ hans Matur z Dryckur/ z huornen haſi og hans Preſtar leggiaſt j eyde/ les vm Bel j Babilon.

Bela/ Borg/ Fallaſt z Soar/ Gen. 14 a.

Belial z Chriſtur hafa ecke Samlag/ 2 Corinth. 6 c d.

Belials Born/ les Born.

Benaia Hafiudsmadur yfer Striſdemañum Dauids/ ſem kolluduſt/ Chreti/ Pleti/ 2 Reg. 20 g. Haſi er heimugiegur Radgiafe Dauids/ 2 Reg. 23 c. Haſi verdur ſiſdan Hershöfdinge Salomonis/ ſtar j Hel Joab/ ſo z Simei/ 3 Reg. 2 f.

Benhadad/ Kongur j Syria bindur Vinattu vid Kong Asa/ 3 Reg 15 c. Naã setst vm Samariam/ er drucken j sijnu Tialldr/ 3 Reg. 20 a. 4 Reg. 6 e. Naã tekur Sott z andast/ 4 Reg. 8 c.

Benhadad/ Nasaels son verdur Kongur j Syria/ 4 Reg. 13 d. Naã plægade Israel/ jbidem.

Benhinnon Dalur/ Jerem. 19 a. 32 þ.

Beniamin sonur Jacobs þædest/ Gen. 35 c.

Beniamins syner j Gibeon/ þara skamlega med Konu Leuitans/ Judic. 19 d. Og verda slegner/ 20 þ.

Berea er Borg/ þangad flyde Sancte Paull/ Act. 17 a Peir medto ku S. Pals Ord/ jbidem.

Bersabe Eliams Dotter. Hustru Brie/ þær gietnad med Dauid/ 2 Reg. 11 a. Ef si Barned þær Sott z andast/ 12 e. Hun verdur eigen Ko na Dauids z þader Salomon/ 2 Reg. 12 þ. 1 Paral. 3 a. Matth. 1 a.

Betran Lipnadareins/ les Jdrin.

Bethabara/ þar skirer Johañes/ Johañ. 1 d.

Bethania Porp/ huar Christur aþ Dauda vpuakte Lazarum/ Joh. 11. Þar hielt hañ Kueldmaltid med Lazaro/ z Martha þionade/ 12 a. Þar sie Christur til Himna/ Luc. 24 g.

Bethel kallast odru Nafne Lus/ Gen. 28 d. Judic. 1 e. 1 Reg. 10 a. 3 Reg. 12 g.

Bethlehem kallast Ephrath/ Gen. 48 a J Bethlehem þædest Chri stur/ Mich. 5 a. Matth. 2 a. Luc. 2 a. Joh. 7 þ.

Bethsaida Borg/ þar þædder eru peir Petur/ Andreas/ Philippus/ Johañ. 1 þ. 12 c.

Yfer Bethsaida klagar Christur punglega/ Matth. 11 c. Luc. 10 c.

Bethsemi Borgarmen/ þyrer þ peir skodudu Herrans Ork dalega/ vrdu þr hardlega plagader z j Hel slegner 50070 Men/ 1 Reg. 6 c.

Bethulia vmseten aþ Holoþernes/ Judith 7 a.

Bezalehel Konstrijkr Forsmidr ad Tiallabwdene/ Exod. 31 a. 35 d.

Bigthan z Theres Assueri Kongs Nerbergis Sueinar vrdu heing-

der

der/ Esser 2 d.

Bikar/ les Kaleikur.

Bildad aþ Sua Jobs Vänur/ Job. 2 d. Hans Rœda vtd Job stendur Job. 8. 18.

Bilha Ambatt Rachels þœder Dan/ Nethalim/ Gen. 30 a

Bylœte/ Likneske/ Mynder/ Skurgod.

Bylœte sem Men tilbidia/ God eda Likneske ad giora er þyrerboded ꝛ aller þeir ed soddan giora/ eru holuader aþ Drottne/ les Aþguder.

Heidingiana Bylœte ꝛ God eru Silþur/ Gull/ Malme/ Trie/ Steinar/ Handauerk Mana/ Deut. 4 e. 28 g. 4 Reg. 19 e. Psalm. 115 a b. 135 d. Esa. 17 b. Jerem. 10 a. 51 c. Dan. 3 a. Spek. 13 c. 14 a. Baruch 6 a b. Act. 17 þ. Apocal 9 d.

Bylœte ꝛ Skurgod/ vpreist ꝛ sett/ Aþ Aaron sa steypte Kalþr/ Exodi 32 a. Deut. 9 c. Aþ Gedeon/ Lysþkyrtellen/ Judic. 8 þ. Aþ Micha/ Likhesked/ 17 a. Aþ Jeroboam Gullkalþarner j Bethel ꝛ Dan/ 3 Reg. 12 g. Osee 13 a. Af Roboam Hœder/ Stolpar ꝛ Lundar/ 14 þ. Aþ Manasse/ 4 Reg. 21 a. Aþ Amasia Skurgod þeirra Sona Seir/ 2 Paral. 25 d. Aþ Achas Baals Bylœte/ 28 a. Aþ Nabugodonosor eitt Likneske aþ Gulle/ Dan. 3 a. Aþ Antiocho þm edla Skurgod/ 1 Macab. 1.

Bylœte ꝛ Skurgod midurbroten ꝛ burt teken/ aþ Moyse Gullkalþurenn sa Aaron giþrde/ Deut. 9 c. Aþ Gedion Baals Altare/ Judic. 6 c. Asnarleger Guder/ Judic. 10 d. Astaroth/ 1 Reg. 7 a. Aþ Asa Miplideth/ sem hans Moder liet vppsetia/ 3 Reg. 15 a. 1 Paralip. 15 c. Aþ Jehu/ Baals Stolpar/ ꝛ hans Mustere/ 4 Reg. 10 þ. Aþ Joiada og Joas/ 11 d. 2 Paralip. 23 d. Aþ Ezechia Eirormureñ/ sem þa var kalladur Nehustan/ 4 Reg. 18 a. Item/ allur Saurugleike j Musterenu/ 2 Paralip. 29 c. Aller Stolpar/ Hœder/ Altare/ Lundar/ 31 a. Aþ Manasse aller vtlender asnarleger Aþguder/ ꝛ þeirra Altare/ 33 c. Aþ Josia Aþguder ꝛ Altare j Bethel/ 4 Reg. 23 a. 2 Paralip. 34 a. Aþ Mathathia Aþguda Altared/ 1 Macab. 1 a b. 2 c. Aþ Juda 5 g. Aþ Simone hreinsast Sloted aþ Skurgodum/ 13 þ g. 14 a.

Bindinde/ les Fasta.

Bindinde sierlegs Matar eda Fædslu/Gen. 2 c. 3 b. 9 a. Exod. 12 b. 13 a. 22 d. 29 c. Leuit. 6 d. 7 c. 11. 17 c d. 19 a c. 22. Num. 6 Deut. 12. 14. Tob. 1 d. Judith 12 a. Dan. 1 b c. 2 Macab. 7. Matth. 12 a. Marc. 2 d. Luc. 6 a. Act. 15 e β.

Bindinde Bús/Leuit. 10 c. Num. 6 a. Judic. 13 a b. Jerem. 35 a b. Ezechiel. 44 c. Luc. 10 β.

Madur skal bindast þess Matar og Dryckiar/ sem hans Naunge hneyxlast aþ/eñ þo su Fæda sie etande/2 Macab. 6 d e β. Rom 14. 1 Corinth. 8 c d.

Dame þeirra sem Bindinde haþa haþt/Rechabitar/Jerem. 35 a b. Eliasar/2 Macab. 6 d e β. Þeir sió Bradur/7.

Biskupar/Lærepedur/Nirdarar/les Kirkia.

B L

Blindleike Líkamlegur er aþ Gude/Exod. 4 c.

Blinder haþa þesser verid/Sedechias Kongur vard blindr/4 Reg. 25 a. Tobias/Tob. 2 c.

Menn Blindu aþ Gude slegner/Þr í Sodoma/Gen. 19 b. Þeir Syrlensku/4 Reg. 25 a. Heliodorus/2 Macab. 3 e. Macab. Dómer/10 β. S. Paull/Act. 9 a. Elimas/Act. 13 a.

Blinder skulu þa Syn/Esa. 35 a. Luc. 4 a. Dame þar til/Tob. 11 a. Matth. 9 d. 20 d. Marc. 8 c. Johañ. 9 a. Paulus/ Act. 9 c.

Blindum skal ecke illt giora/Leuit. 19 c. Deut. 27 c.

Andlegur Blindleike Niarkans/Deut. 28 c. Psalm. 69 e. Esa. 6 c. 29 b. 42 b c. 56 c. 59 b. Sapient. 2 d. Matth. 23 b. Marc. 8 b. Joha. 12 β. Rom. 1 c. 2 c. 2 Corinth. 4 a. Ephe. 4 e. 2 Pet. 1 a. 1 Johañ. 2 a. Blinda ad leida/Matth. 15 a. 23 b. Luc. 6 β.

Blessan/ Bölvan.

Gen. 3 c. 8 d. 9 a. 14 d. 27. 48. Num. 5 c. Deut. 11 d. 27. 28 a b. 30 d. Judic. 9 g. 1 Reg. 17 e β. 2 Reg. 2 b. 3 g. 16 b c. 4 Reg. 2 d. Nehem. 5 c. Prouerb. 26 a. Jerem. 29 d. 31 d. 48 a g. 49 c. Zacha. 8 b. Daniel 9 c.

Blod ecke eſande þyrer Hingadkurden/Gen. 9 a. Leuit. 3 d. 17 c. 19 e. Deut. 12 b. 15 d. 1 Reg. 14 b. [illegible]

Blod ad eta þyrerbydſt vm ſtundarſaker j þui nyia Teſtamentenu vegna verſkra Brædre/Act. 15 þ. 21 d.

Blods vthelling/ ſes Maſndrap.

Blod Stephani/Act. 7 g.

Blod Heilagra/Apocal. 18 d. 19 a.

Blod ſaklauſt vthellt/hropar til Guds/z Gud lætur þad ecke orepſt/ Gen. 4 a. Joel. 3 d. Ebreos 12 a. Apocal. 6 a.

Blods adreiſing/Exod. 12 a b. 24 a. 29 b. Leuit. 1 a b. 3 a b. 4 a. 7 a. 8 b c d. 9 b. 16 c d. 17 a. 2 Paralip. 30 a. Ezech. 43 d. Ebre. 9 c.

Chriſti Blods adreiſing/ 1 Pet. 1 a. Ebreos 9 d. 10 d. 12 d.

Med Chriſti Blode erum vier keypter/ z hreinſader aþ ollum vorum Syndum/1 Corinth. 6 d. 1 Pet. 1 d. Johañ. 1 a. Ebre. 9 þ. 10 d. Apoc. 1 b. 5 c.

Blodgiarner/Pſalm. 55 d. 99 a. Prouerb. 6 a. 29 a.

Blodſueite/Luc. 22 e.

Blodſott/Blodþallſott/þar aþ hreinſaſt ein Kuiña/Matth. 9 c.

B O

Boas Sonur Salma fekur Ruth til Eckta/Ruth 4 b c.

Boas kalladeſt añar Koparſtolpe/ſem var þyrer Muſteris Dyrum/ til vinſtre Handar/3 Reg. 7 d.

Bodord/Þau tiu Bodord/Exod. 20 a b c. Deut. 5 a b c.

Bodord þad þyrſta/ſem hepur Fyrerheit/Ephe. 6 a.

Bok/ Bokſtafur.

Bok Liſþſins/Exod. 32 g. Pſalm. 69 þ. Philip. 4 a. Apocal. 3 a. 13 a. 20 d. 21 d.

Bok Guds/Pſalm. 139 c.

Bok Sattmalans/Syrach 24 d.

Bokſtaþſins z Andans Vmſkurn/Rom. 2 d.

Bokſtaþſins z Andans Embætte/1 Corinth. 3 a.

Bokſtaþſins gamla Vera/Rom. 7 a.

Bølvan/ les Bann.
Þeir ed bøluad haþa Fædingardeige sínum/Job.3. Jerem.20 d.

Borded.

Borded j Tialldbwdenne/ Exod.25 c.37 a.
Tiu Bord smiddast j Musterenu/2 Paralip.4 a.
Bordsider hia ríkum Manne/Syrach 31 b c.
Borgarar a samt med Heilsgum eru aller þeir sem trua/ Ephe.2 d.
J borgan ad ganga þyrer annan Naudsynialaust/þad lastast/ Prouerb.1 a.11 c.17 c.20 c.22 d.

Børn og Ungmenne.

Børnen eru Gæfa Guds/Gen.20 d.25 c.29 d.30 a.48 b. Ruth.4 d.1 Reg.1 c.2 e. Psalm.113 b.127 a.
Børnen eiga riettelega ad mentast z þrædast/ Exod.12 d.13 b c. Deut.4 b.6 a b.11 c.
Þau skulu agast/tyftast z straffast hooflega/Prouerb.22 a b.23 b. Ephe.6 a. Ebre. 12 a.
Børnen eiga ad elska sína Forelldra/Matth.10 d. Epterdæmen Josephs/Gen.46 d. Elizei/3 Reg.19 d. Læresueinsins/Matth.8 c.
Børnen skulu heidra sína Forelldra/ Exod:20 b. Deut.5 b. Syrach 3 a.7 c. Matth.15 a.19 e.
Dæmen eru þesse/Sem/Japhet/Gen.9 d. Joseph/49 d.48. Salomon/3 Reg.2 c.
Børnen eiga ad læra z vera hlyden Forelldrunum/Prouerb.1 a b.4 a.6 c.10 a.13 a.19 c. Tob.4 a.14 c. Syrach 3 a.23 b. Ephe.6 a. Colossi.3 d.1 Pet.5 b. Dæmen eru/Isaach/ Gen.22 b. Jacob/27 b.28 a. Joseph/37 c. Dotter Jephte/Judic.11 g. Rechabite/Jerem.35 a b. Christur/Luc.2 g. Timotheus/2 Tim.3 d.
Børnen eiga ad veita Forelldrunum Fæde z Bpphelde/sem Joseph giørde/Gen.45 c.
Børn jll z ohlyden/Exod.21 c. Leuit.20 b. Deut.21 d.27 c. Prouerb.19 c.20 b.28 b.30 b.
Epterdæme jllra ahlydenna Barna/Cham/Gen.9 d. Esau/ 27 þ.

28 b.

28 b. Simeon og Leui / 34 d. Eli syner/ Ophni z Phineas/ 1 Reg. 2 c. Syner Samuel /8 a. Absalon/ 2 Reg. 15 a. 16 d. Tuær Modurdætur/ Ezech. 23 a. Sa Fortapade Sonur/ Luc. 15 c.

Børn eru ecke øll Forelldrunum jafnkiær/ til Dæmis/ Esau z Jacob/ Gen. 25 d. Joseph z adrer hans Brædur/ 37 a.

XLII Børn slytast af Biarndyrum/ þyrer þad þau spottudu Eleseum/ 4 Reg. 2 d.

Vm Guds Børn.

Huær ad eru Guds Børn/ Job/ 1 b. 2 a. Psalm. 89 e. Spekennar 5 a. 12 c d. Matth. 5 g. Johñ. 1 b. 11 g. Rom. 8 d. 9 b. 2 Corinth. 6 d. Galat. 3 þ. 4 a. Ephes. 1 a b. 5 a. Philipp. 2 b. 1 Johañ. 3 a. 5 a. 1 Pet. 1 a. Ebreo. 12 a. Apocal. 21 b.

Huær ad sie Liosins z Riskesins Børn/ Matth. 13 e. Luc. 16 b. Joh. 12 f. Ephes. 5 c. 1 Tessal. 5 a. 1 Johañ. 2 b.

Børn þessa Heims/ Illskuñar/ Vantruareñar/ Myrkraña/ Diospulsins/ Matth. 13 e. Luc. 16 b. Johañ. 8 e þ. Ephes. 2 a. 5 b. Coloss. 3 a. 1 Johañ. 3 b.

Belials Børn/ Deut. 13 c. 2 Paralip. 13 a.

Boot z Betran/ les Idran.

B R

Braud.

Braud ad briota/ Act. 2 g. 20 a.

Skodunar Brauden/ Exod. 25 c. Leuit. 24 a. Matth. 12 a. Marc. 2 c. Luc. 6 a.

Med Braudum sim̃ z Fiskum tueimur þædast 5000. Manna/ auk Konur z Børn/ Matth. 14 b c. Og med sio Braudum z Fam Fiskum mettast 4000. Matth. 15 c.

Af Braude einu somlu lifer Madur ecke/ Deut. 8 a. Matth. 4 a. Luc. 4 a.

Brædur kallast aller/ sem eru eirnrar Truar/ Deut. 17 c. 1 Reg. 30 þ. Matth. 28 b. Og j þanu mæta eru aller christner Menn Brædur/ Matth. 23 a.

Bræd-

Brædralag/ les Selskapur.

Brædur ꝛ Systur Christi huarter ad sie/ les Christi Brædur.

Briefr/ les Sendebriefr.

Brodurlegt Straff/ les Amiñing.

Brodurkuiña sem deyr Barnlaus/Gen. 38 a. Deut. 25 a.

Brodach Kongz j Babilon sender Briefr til Ezechiã/4 Reg. 20 c.

Brullup Jacobs/Gen. 29 c. Samsons/Judic. 14 c. J Cana Galileæ Johañ. 2 a.

Brullups Klæded/Matth. 22 b.

C A

Cahath Sonur Leuit/ Exod. 6 b. Num. 3 b.

Cahatitaña Hlutskipte ꝛ Borger/ Josu. 21 a.

Cain fyrste Mans Sonur/Gen. 4 a. Hañ j Hel slær Abel Brodur sin/4 b. Spek. 10 a. 1 Johañ. 3 b.

Caiphas yppaste Prestur/ Matth. 26 f, Marc. 14 f. Luc. 3 a. Joh. 18 c. Nñ giefr Rad j giegn Christi/Johñ. 11 f g. Hañ med odrum fyrerbydur Postulonum ad predika/ Act. 4 d.

Caleb sonur Jephuñe/Num. 14 e. Hañ kallast sonur Hesron/1 Paralip. 2 d. Hañ er eirn af Niosnorum Cananslands/Num. 13 a. Hañ hæler Landenu/14 a. Hañ bidur vm/ ꝛ fær Part Lands Hebron/ Josue 14 d. 21 a. Judic. 1 c. 1 Paral. 7 e. Nñ nefnest Calubai/1 Parali. 2 a.

Caluo ein Borg j Lande Babilonia/ Esa. 10 b.

Camelin/ les Blæalldoen.

Cana Borg j ætt Aser/Josu. 19 b. Kallast Cana maior.

Item/ Cana Borg eñur j Galilea/ par Christur gierde Vatñ ad Vñne/ Johañ. 2 a. Kallast Cana minor.

Canaan verdur formællt af Noa/Gen. 9 d. Hañ er sonur Cam/10 a. 1 Paralip. 1 a. Nñ sñtekur Canaansland ꝛ vppbygger h/Gen. 10 c.

Canaans Iñbyggiarar/Gen. 15 a.

Canaans Lands Lopstyr ꝛ Landgiæde/Deut. 11 b.

Canaans land verdur tilsagt ꝛ lofad Abraham/ ꝛ hñs Sæde fyrsta sinne/Gen. 12 a b. Sidan/13 d. 15 b. 17 a b. 26 a. 35 b. Exod. 3 b.

Leuit.

Leuit. 20 d. Deut. 9 d. Huørt þeir og þeingu/ Josu. 3 c.

Huar þyrer Gud vtdreiþ Canaanslands Jnbyggendur aþ þrra Lande/ Leuit. 18 d. Deut. 9 b. 18 b c. 20 d.

Huar þyrer hann vtdreiþ þa smæm saman/ enn ecke alla j einu/ Exod. 23 þ. Deut. 7 c. Judic. 2 d. 3 a.

Þeir sem ecke fiellu j Striþe/ þeir vrdu skattgillder vnder Jsrael/ 2 Paralip. 8 b.

Canaans Lands Bydæma ꝛ Landamerke/ Gen. 10 c. Exod. 23 g. Num. 34 a.

Canaans land skiptest vt med Jsraels Sonum/ Num. 26 a. 33 g. Josu. 13 b. 14 a. 15 a b. 16 d. 17. 18 a. 19.

Canuerskrar Kuinu Dotter þrelsast þra Discipulum/ Matth. 15 c. Marc. 7 d.

Capernaum/ Borg ein j Galilea/ þar Jesus tok þyrst til ad predika/ Matth. 4 b c. Luc. 4 g. Hier læknar Christur Høþdingians Pion/ Matth. 8 b. Hun kallast Borg Christi/ Matth. 9 a. Heñe verdur þormællt vegna heñar Opacklætis/ Matth. 11 c d. Luc. 10 c. J Capernaum gior Christur morg Dasemdaruerk/ ibidem.

Casbi Dotter Zurs/ hana med Norkallenum lagde Phineas j Nel vegna Saurlifis/ Num. 25 b.

C E

Cedrus Vidur j Jerusalem a Dogum Salomonis var yþer Matarmæll/ 3 Reg. 10 d. 2 Paralip. 9 þ.

Cephas/ les Petrus.

Ceremoniur Gydinga/ les Gydingar.

Ceremoniur sem giorast an Truar/ les Offur Ogudlegra.

Cesaria Philippi/ Matth. 16 b.

J Cesaria talar Paulus vid Philippum Gudspialla mann/ Act. 21 b.

C H

Chaldei/ Habac. 1 b. Vm þa er skriþad/ Jerem. 4 c. 5 c.

Cham Canaans Fader spottade sin Fodur Noa/ ꝛ verdur þormællt Gen. 9 d.

Chamos Moabita Apgud/ Num. 21 a. Hønum reiste Salomon Mustere/ 3 Reg. 11 b. Pad vard sidan nidurbroted aptur/ 4 Reg. 23 þ

Charchemis er Borg j Chaldealande/ Esa. 10 b.

Charan eirn Stadur j Lande Canaan/ Par andadest Thare/ par bio Abraham nockra stund/ Gen. 11 d.

Cherubin var sett þyrer Paradijs/ Gen. 3 d. Yþer Naadarstole/ Exod. 25 c. Mitt j Musterenu/ 3 Reg. 6 e. Yþ[r] Orkena/ 2 Paral. 5 c.

Chimeham Binur Barcillai/ þer med Daud til Jerusalem/ 2 Reg 19 e þ.

Christus Jesus:

Fyrerheit vm Ningadkomu Christi/ z vm hans Rijke/ til Adams og Euu/ Gen. 3 c. Til Abrahams. 12 a. 17 a. 22 b c d. Til Isaach/ 26 a. Til Jacobs/ 28 c. Til Moysen/ Deut. 18 c. Til Dauids/ 2 Reg. 7 c.

Spadomar z Fyrersagner vm Christum/ Jacobs Gen. 49 b. Balahās/ Num. 24 c. Dauids/ Psal. 2. 22. 45. 69 c. 110 a. Esaiae/ Esa. 2 a. 7 b c. 9 a. 11 a. 28 d. 40 a. 41 a. 46 a. 49 a. 50 b. 52 a b. 53. 59 c d. 60 a. 61 a. 62 a. Jerem. 23 a b. 31 a b. Ezech. 17 g. 34 þ. Dan. 2 g. 7 c. 9 þ g. Mich. 5 a. Hag. 2 b. Zach. 2 d. 3 d. 9 c. Mala. 4 a

Figurur z Fyrermyndaner vm Christum/ hans Pynu z Dauda/ Isaach/ Gen. 22 b. Eirormureñ/ Num. 21 b. Johañ. 3 b. Jonas j Hualenum/ Jon. 2 Matth. 16 a. Luc. 11 d.

Christur er Gud z Sonur Guds þyrer Eilijþd/ Gen. 32 d. Psalm. 45 b. Prouerb. 8 c d. Esa. 9 b. 49 a. Jerem. 33 c. Mich. 5 a. Johañ. 1 a. 8 g. 14 a. Rom. 9 a. 2 Corinth. 5 b d. Philipp. 2 b. Coloss. 2 b. Tit. 3 b. 1 Johañ. 5 d. Ebre: 1 b. 13 a. Apocal. 1 a b.

Beuijsan þar til:

Christur er sa allra ædsie z lifande Gud/ Fodursins eingieten Sonur/ Guds Fedurs Raust j Skijrneñe Christi/ Matth. 3 d. Marc. 1 a. I Christi Forklaran a Fiallenu/ Matth. 17 a. Marc. 9 a. Luc. 9 d. 1 Pet. 1 d. Eingels Ord til Mariam/ Luc. 1 c d. S. Johañes Skijrara/ Johañ. 1 d. Christi eigen Ord/ Matth. 26 g. Marc. 14 þ. Luc. 22 g. Johañ. 3 b. 5 þ. 8 b c. 11 e. Peturs Postula/ Matth. 14 d. 16 c. Johñ.

6 S.

ꝛ 8.2, Pet.1 d. Gellðingſins aþ Morlande/ Act.8 g. S. Pals/ Rom.
1 a.8 þ 9. Epheſ.4 c. Coloſſ.1 b.1 Johñ.4 c. Hebre.1 b.5 c. Apo.1 b.

Christur er Lios Heidingia/ ollum Mønum til vpplyſingar/ Pſalm.
36 c.119. Eſa.2 a.9 a.35 a.42 a.49 b.60 a. Matth.4 c. Luc.2 e.
Johañ.1 a.3 c.8 b.9 g.12 e þ. Act.13 g.1 Johañ.1 b c. Apocal.21 d.

Christur er Ord Guds/ Pſalm. 107 b. Johañ. 1 a. Ebreo. 1 a.
Apocal. 19 c.

Christur er Guds Viſſdomr/ Prouerb.8. Spek. 8 a b. Syrach 24
a. 1 Corinth. 1 c.

Christur er sa einka Medalgangare/ Forlſkare/ arnadar Madur j
mille Guds ꝛ Mana/ Johañ. 10 c.14 a. Act.4 b. Rom.3 c.5 c d. 8 a
Galat.3 c. Epheſ. 2 c d.3 b. Coloſſ.1 b c.1 Timoth.2 b.1 Johñ.2 a.
4 c. Ebre.8 b.9 c. 12 d.

Fyrer Christum alleina høþum vier þrſan þrialſan Tilgang til Gu
ds/ Johañ.10 a.14 a. Act.4 b. Rom.5 a. Epheſ.2 d.3 b. Ebre.10 d.

Christur sañur Gud ꝛ Madur er þrammgiepen/ hepur lided Pyna og
Dauda þyrer vorra Synda saker/ og hepur bitalad þyrer oss med ſynu
Blode/ Eſa. 53 c. Johañ.3 b. Act.2 d. Rom.3 c.5 b d.8 a.9 a.1 Cor.
5 b. Galat.1 a.3 c. Ephe.1 a b.2 c. Coloſſ.1 b.2 Timoth.1 c.2 b.1
Pet.1 d.2 d.3 d.4 a.1 Johañ.1 c. Ebre.9 c d. Apocal.1 b.

Christur er komen þa Syndugu Sæluholpna ad giora/ og þa ad
kalla til Idranar/ Matth.9 b. Luc.5 þ. Act.3 c.4 b.1 Timoth.1 c.

Christur skal vera ꝛ blyſſa j oss/ ꝛ vier j honum/ Johañ.6 þ.14 c.
15 a. Rom.8 b.1 Corinth.1 a.4 d. 12 þ.2 Corinth.13 b c. Ephe.3 d.
Coloſſ.2 b c.1 Johañ 2 a.3 a.4 c d.

Christur hepur gieped oss Epterdæme/ ad vier skylldum þylgia hans
Fotſporum/ Johañ.13 b. Rom.6 a b.2 Corinth. 5 d. Philipp.2 a b.1
Pet. 2 d. 4 a.

Christur er eilſſur Kiesemadur/ ꝛ Hirder vorra Saulna/ ꝛ Fyrerbid
iare vor/ Pſalm.110 a. Eſa.40 d. Ezech.37 þ g. Mich. 5 a. Zach.13
c. Johañ.10 c 1 Pet.2 d.5 a. Ebre.2 d.3 a.7 c.10 d.13 b.

Christur er Fodurſins Mynd/ Spek.7 d.2 Corinth.4 a. Coloſſ.1

b. Ebre. 1 a.

Christur er Kongur og Drottenn yfer øllum Kongum og Drottnum/ Ezech. 37 þ g. Dan. 7 d g. 12 a. Psalm. 2 a. 24 b. Coloss. 2 c. 1 Timo 6 c. Apocal. 1 b. 17 c. 19 c.

Christur er Lamb Guds/ Esa. 53 d. Johañ. 1 e. 1 Corinth. 5 b. Apocal. 14 a. 17 c.

Christur er sa riette Hyrningar steirn/ les Steirn.

Christo er allt Vallð gieped/ og allt er honum vnder Fætur lagt a Himne z a Jordu/ Psalm. 8. 110. Matth. 28 d. Luc. 10 d. Johañ. 5 d. 13 a. 16 b. Ephe. 1 d. Philipp. 2 b. Ebre. 2 b.

Christur nepnest Sonur Dauids/ Matth. 1 a. 9 d. 12 b. 15 c. 21 a. 22 d. 26 b. Luc. 3 þ. 18 g. Act. 13 e. Rom. 1 a. 9 a. 2 Timoth. 2 b. Nst nepnest Root Dauids/ Apocalip. 5 b. Epter Fyrerheitenu/ 2 Reg. 7 c. Psalm. 89 a. 132 c. Esa. 11 a. Ezech. 34 g. Hose. 3 a.

Christr er gieten ap Heilogū Anda/ Esa. 7 b c. Math. 1 c. Luc. 1 d.

Christur er pædður ap Jomþru Maria/ Esa. 7 c. Jerem. 31 d. Matth. 1 d. 2 a. Luc. 2 a. Galat. 4 a.

Christur er pædður j Bethlehem/ Mich. 5 a. Matth. 2 a. Luc. 2 a. Johañ. 7 þ.

Christur er hreiñ ap allre Synd z Saurgan/ Esa. 53 d. Luc. 23 c. 1 Pet. 2 d. 1 Johañ. 3 a. Ebreo. 5 a. 7 d.

Christur var vmskoren/ Luc. 2 c. Og hapdur j Mustered/ jbidem d. Hann vegsamast ap Vitringonum/ Matth. 2 b. Skirest j Jordan/ Matth. 3 d. Fastar j fierutiu Daga og fierutiu Natur/ og þreistast/ Matth. 4 a. Marc. 1 b. Luc. 4 a.

Christur kiende z predikade/ Matth. 4 d. 5. 6. 7. 9 d. 11 a. 13 21 a. Marc. 1 b. 2 b. 4 a. 6 a. 9 e. 10. Luc. 4 c d. 5 a. 13. 19 b. 20 a. 21 g. Johañ. 6 g. 7 d. 8 a.

Christr giorde øllū gott/ peim sem vid þurptu/ Matth. 4 d. 8 a b. 9 d.

Christur þuær Fætur Lærsueinaña/ Johañ. 13 a. Formæler Fiskiu trienu/ Matth. 21 b. Marc. 11 b.

Christur bidst þyrer/ Matth. 14 c. 26 d. Marc. 1 d. 6 þ. 14 d. Luc. 3 c. 4 g.

c.4 g.6 b.9 b.11 a.22 e.23 þ. Johañ.11 e.17.

Christur gielldur Skattpeningen/Matth.17 d. Hañ kiður Ösnuñe Matth.21 a. Marc.11 a. Luc.19 e. Johañ.12 c.

Christur þorklaraſt a Fiallenu/Matth.17 a. Marc.9 a. Luc.9 d.

Christi Kuolldmaltijd verdur jñſett z ſtickud/Matth.26 c. Marc.14 c. Luc.22 b. 1 Corinth.11 þ. Neyting heñar z Gagn/1 Corinth.10 c. Heñar Miſbrukan/ 1 Corinth.11 þ.

Christus ſueitest blodugum Sueita/Luc.22 e.

Christur var ſuiken aþ Judas/ibidem/les Judas.

Christur hlaut ad lijda Pijnu og Dauda/ Eſa.53. Zacha.3 d. Matth.16 c.17 d.20 b c.26 a. Marc.8 d.9 e.10 e. Luc.9 c.17 e.18 þ. Johañ.2 d.3 b.8 d.12 a. Act.8 þ.1 Pet.2 d.

Christur dæmeſt aþ Pontio Pilato/Matth.27 c. Marc.15 b. Luc.23 d. Johañ.19 c.

Christur er þeſtur a Krosſeñ/Matth.27 d. Marc.15 b c. Luc.23 e. Johañ.19 d. Það var ædur þyrerſagt og þyrermyndad/ Num. 21 b. Matth. 20 c. Johañ.3 b. 8 d.12 a.

Christur er daen z jardadur/Matth: 27 þ g. Marc.15 d. Luc. 23 g: Johañ.19 g. Rom. 5 b.6 a b.8 g.1 Corinth. 15 a.2 Corinth.5 c. 1 Theſſal. 4 c. 5 b. Huad z þyrerſagt var ædur/ Eſa.53 d. Dan. 9 g. Matth. 16 c. 20 b.

Christur er nidur ſtiggen til Helunſta/ epter vorre poſtulegre Truarjatningu/ Þetr Gemlu leida þar til Ritningena/ Act.2 d. Ephe. 4 b.1 Pet.3 d.

Christur vppreis a þridia Deige aþ Dauda/ Matth.28 a. Marc.16 a. Luc.24 a b c. Johañ.20. 21 a b. Act.2 d.3 d.4 b.10 g.13 e.17 a. Rom.1 a.4 a.5 d.6 a.8 b. 14 b.1 Corinth.6 c.15 a.2 Timoth.2 b. Það var ædur þyrerſpad z þyrermyndad/Pſalm.16 b.49 c. Jone 2 a b. Matth.12 c.16 a. 17 b.20 c. Marc. 8 d. 9 e.10 e. Luc. 18 þ. Johañ. 2 d.

Christur ſtie vpp til Himna/Pſalm.68 c.110 Marc.16 d. Luc. 24 g. Johañ.3 b.6 g. Act. 1 b 3 c. 5 þ. 1. Corinth. 1 a b. Epheſ. 1 d.

2 b. 4 b. 1 Pet. 3 d. Ebre. 1 a. 2 b. 9 β.

Christur situr til Guds hægre Handar/ Psalm. 110 a. Matth. 22 d. Marc. 16 d. Luc. 20 g. 22 g. Act. 7 g. Rom. 8 g. Ephes. 1 d. Colóss. 3 a. Philipp. 2 b. 1 Pet. 3 d. Ebre. 1 a. 2 b. 9 β. 12 a.

Christur mun koma aptur ad dœma Lifande ꝛ Dauda/ Matth. 16 d. 24 c d. 25 c. Luc. 17 β. 21 β g. Johañ. 5 d. Act. 1 b. 10 g. 17 g. Rom. 2 a. 2 Corinth. 5 b. 1 Thessal. 4 c d. 2 Thessal. 1 c d. 2 Timoth. 4 a. 1 Pet. 4 b. Ebre. 9 g. Apocal. 1 b.

Christi ꝛ Guds Andlegt/ eilifft innra Rijke/ Gen. 49 b. Num. 24 a. 1 Reg. 2 a b. 1 Paralip. 18 b. 29 b. Psal. 2 a b. 21 a. 22 g. 110 Esa. 9 b. 11 a b. 32 d. 40 b. 42 a. Jerem. 33 b. Ezech. 34 b. 37 β g. Dan. 2 g. 7 c. 9 β g. Ose. 3 a. Mich. 4 a b. 5 a. Zach. 9 b. Matth. 13. Luc. 1 d. 12 b. 22 b. 23 a. Johañ. 6 e β. 12 d e. 18 g. Ebre. 1 b c d. 2 b.

Christur er sa mykle Postule/ les Postular.

Christi Brœdur ꝛ Systur/ huerier ad sie/ Psalm. 22 d. Matth. 12 d. 28 b. Marc. 3 d. Luc. 8 c. Johañ. 20 d. Ebre. 2 c.

Christner kallast aller Truader/ Act. 11 c.

Christeña Mañna Frelse/ Luc. 1 g. Joh. 8 d. Rom. 6 c. 8 a c. 1 Cor. 6 c. 8 c. 9 10 e β. 2 Corinth. 3 d. Galat. 2 a. 4 a. Colóss. 2 b c. Tit. 1 a. 1 Pet. 1 c d. 2 b. 2 Pet. 2 d.

Chus sonur Cham/ Gen. 10 a. 1 Paralip. 1 a.

Chuse Nwsþouite Herodis/ Luc. 8 a.

C I

Cilicia Fosturland S. Pals/ Act. 21 g. Par predikade hañ Christum/ Galat. 1 d.

C L

Clauda er ein Ey/ Act. 27 c.

Claudius Lycias eirn yppaste Nøþudsmadur til Jerusalem/ sender Pal til Felix Landstiornara j Cesaria/ Act. 23 β.

Claudius Keisare skipade øllum Gydingum wr Rom/ Act. 18 a. A hans Dœgum var Hallare inifked/ Act. 11 d.

Cleopatra Dotter Ptolomei var giefen Alexandro til Ekta/ 1 Mac. cab.

tak. 10 e. Sydan teken þra honum aptur z gipt Demetrio/11 a b.
Cleophas Lærisueinn Christi geingur til Emaus/Luc. 24 c.

C O

Corinthei medtaka Euangeliū/Act. 18 a c. Þeir eru osamþycker jfn. byrdes/1 Corinth. 1 b. Þeir kallast Briefs Pals/2 Corinth. 3 a.
Cornelius Høfudsmadur j Cesaria tok vid Tru z verdur skírdur af S. Petre/Act. 10 g.

C R

Crit er eitt Eyland/Act. 2 b. 27 b. Tit. 1 b.
Kristarmenn verda bipalader Tito/þeirra Sider lastast/Tit. 1 c d.
Crispus eirn Samkundu Høfdinge/truer a Gud/Act. 18 b. Verd ur skírdur med Gaio af S. Pale/1 Corinth. 1 b.

C V

Cusan Risathaim Kongur j Syria drottnar yfer Gydingum j xiii. ar/Judic. 3 a.
Cyprus Eyland/1 Macab. 15 d. Act. 11 e.
Cyrus Persa Kongur leyfer þeim hertekna Gydingum ad þara heim aptur j þeirra Land/2 Paralip. 36 d. Esdre 1 b. Epter Guds Fyrirheit te/Esa. 45 a. Nan gaf aptur þau Kieren af Gulle z Silfre sem Nabugodonosor hafde fyrr meir burt flutt wr Musterenu/Esdre 1 d. Dan. 1 a.
Cyrenius Landsstiornare j Syria/Luc. 2 a.
Cyrene eirn Landskapr nær Egiptalande/1 Macab. 15 d. Act. 2 b.
Cyrenentium Skole/Act. 6 c.

D A

Dagur.

Dagur/Sunnudagur nefnest Drottens dagur/Apocal. 1 c. Item/ fyrste Dagur j Viku/1 Corinth. 16 a.
Dagur Drottens yfer þeim Ogudlegu/Esa. 13 a b. Jerem. 30 a. Joel 2 a g. Amos 5 e. Sophon. 1 d.
Dagur Drottens kiemur sem þiofur a Nott/2 Pet. 3 c. Les Doms dag.

dag

Daga ad halda z vtvelia/Rom. 14 a. Galat. 4 b.
Daglegt Braud/ Exod. 16 b. Matth. 6 b. Luc. 11 a.
Dagar verda þyrer Aar talder/ Num. 14 e. Ezech. 4 a.
Dagur sem kallades Purim/ Esther 9 e.
Dagon Philisteis Aþgud/ Judic. 16 þ. 1 Reg. 5 a. 1 Macab. 10 g.
Dalila Samsons Frilla suikur hañ/ Judic. 16 b c.
Dalmatia Landshierad eitt/ þar predikade Titus/ 2 Timoth. 4 b.
Damaris heyrer Paulum z verdur Truadur/ Act. 17 g.
Damascus hoþud Borg j Syrlande verdur vñen aþ Tyglat Pilleser Konge j Assyria/ 4 Reg. 16 b. Spædomur j giegn Damasco/ Esa. 7 c. 17 a. Jerem. 49 e. Amos 1 a.
Dan eirn af Sonum Jacobs/ Gen. 30 a. Heimter Hlutskipte sitt/ Jos. 19 c. Strýder a Borg Lesem z viñur hana/ 19 d.
Daniel nefneſt odru Nafne Balthazar/ Dan. 1 b. Hañ vtþyder Drauma/ 2 þ. 4 d. Hañ verdur settur Landsstiornare yþer allt Babilons Ryke/ Dan. 6 a. Hañ sa j Syn siogur Dyr sem merktu siogur einualldz Ryke a Jordu̇ñe/ 7 a b. Honum verdur kastad j Leona Grofena les vm Drekan j Babilon/ Hann þrelsade Susannam/ les Susonnu Historiu.

Dansleikar/ Gledeskógd.

Þar vm les Exodi 15 d. Judic. 11 g. 21 d. 1 Reg. 15 b. 2 Reg. 6 c. Psalm. 150 a. Matth. 14 a. Marc 6 c. Luc. 7 e. Hier ma sia/ ad Dansleikar eru hæde goder z iller.

Darius sonur Assuerꝰ/ Dan. 9 a. Hañ viñur vnder sig Babilons Ryke/ Dan. 6 a. Hañ lætur vtganga eina ogudlega Biþalning/ 6 b. Hañ endurnyar Biþalning Cyri vm Heimþor Gydinga/ Esdre 6 a.
Darius Kongur Persa verdur sleigen aþ Alexandro/ 1 Macab. 1 a.
Datam og Abiram reisa sig a mote Moysen/ og Jorden suelger þa/ Num. 16 a. Deut. 11 a. Psalm. 106 b.
Dauid sonur Jesse er smurdur til Kongs/ 1 Reg. 16 c. Hann drepur Leon/ Biarndyr z Goliath/ 17 d. e. Hñ birdur Vinattu vid Jonathan 18 a. Hañ þær Vidurtun aþ Jonatha/ 19 a. 23 c. Hañ miñer Jonathan

rhan a þeirra Vinattugiørd/ 20 a. Hañ endurnyar þeirra Vinattu/ 20 b. 23 b. Hañ etur skodunar Brauden/21 b. Hañ læst vera sem Skiptingur hia Achis Konge/21 d. Hañ flyr til Mispa med Fodur z Modur/22 a. Hañ hlyþer Saul/z skier Spelld wr Fate hans/ 24 a. Hann sender Bodskap til Nabal/25 a b. Hañ tekur Spioted þra Høþdalage Sauls/z hlyþer honum j añad siñ/26 b. Hañ flyr enn aptur til Achis Kongs j Gath/27 a. Hann kryneſt til Kongs j Hebron yþer Hws Juda/2 Reg. 2 a. Hañ þormæler Joab/ 3 þ. Hañ vañ Sions Slot og var ,teken til Kongs yþer allan Israel z Juda/ 5 a. 1 Paralip. 12 a. Epter Ordum Jonathas/1 Reg. 23 c. Og Sauls/24 d. Hann dryger Hoor z Mord/2 Reg. 11 a c. Hañ giører Jdran/12 b. Hann flyr þyrer Absalon/15 d. Honum verdur bañad ad þara j Bardaga/ 18 a. Hann verdur settur aptur til Rykes/19 c. Hañ jñelukte sjñar eigen Konur og Frillur/20 a.

Dauids sydosiu Ord/23 a. Hañ lætur telia Folked/24 a. Hañ kauper Lauagarden ab Araffna/24 d. Hañ skipar til Viſter z Efne all til Guds Hwſs/1 Paral. 23. Hñ setur til þa sem þiona skulu j Tiallbwdeñ e/1 Paralip. 14. Sem er Saunguara/ 26. Dyrauerde/ 27. Skrydspolk/28 a. Hañ lætur epter sig siñ Son Salomon/3 Reg. 1 e. Hañ andaſt z er jardadur/2 b. Hañ verdur þryſſadur/Syrach 47 a.

Dauids Sonur kallaſt Christur/Matth. 1 a. 15 c. 22 d. Marc. 12 d. Luc. 20 g.

Dauids Epterdæme hefur Christur til ad þorſuara sjna Læreſuetna Matth. 12 a. Marc. 2 d. Luc. 6 a.

Daudeñ/ Dauder.

Dauden er Syndareñar Straff z Refsing/Gen. 2 c. 3 a. Rom. 5 c. 6 d. 1 Corinth. 15 c. Ephes. 2 a. Coloſſ. 2 b. Jacob. 1 b.

Daudeñ z Daudans stund z Tyme er settur fyrer alla Menn/Deut. 31 d. 1 Reg. 26 b. Job 14 a. Predik. Salomo. 3 a. 8 b. Syrach 17 b. 41 a. Rom. 5 c. 6 d. Ebre. 9 g.

Daudans Stund z Tyme er oryſs/Matth. 24 d. Luc. 12 e. 1 Theſſ. 5 a. Jacob. 4 c.

Dauda eiga Meñ ad jarda/ Tob. 4 a. Syrach 7 d. 22 a. 38 d.

Peir sem Narmdauda hafa orded/ eru þsser/ Sara/ Gen. 23 d. Abraham/ 25 a. Debora z Rachel/ 35 b c. Jacob/ 50 c. Joseph 50 d. Nadab z Abihu/ Leuit. 10 a. Aaron/ Num. 20 d. Deut. 10 b. Samuel/ 1 Reg. 25 a. Saul z hans Syner/ 31 d. 2 Reg. 2 b. Abner/ 3 þ. Absalon/ 18 d. 19 a. Sauls Bein z Jonathe/ 21 c. Sa ohlyduge Spæmadur/ 3 Reg. 13 þ. Syner Jobs/ Job 1 d. Peir j Nel slegnu af Cenacherib/ Tob. 1 d. Jonathan/ 1 Macab. 12 g. 13 c. Nøfdingians Dotter/ Matth. 9 c. Sonur Eckiuñar/ Luc. 7 b. Lazarus/ Joh. 11 Stephanus / Act. 8 a. Thabita 9 g

Pann Dauda son grætur ei Dauid/ 2 Reg. 12 þ.

Epter Dauda skulu Menn ecke skiera sig nie særa/ Leuit. 19 f. Deut. 14 a.

Daudra Maña Lyke snorten/ giørdu Meñ ohreina/ Num. 19 b.

Daude Neilagra er dyrmætur/ Psalm. 115 d. Matth. 5 a.

Dauda Riettlætra oska sier Ogudleger/ Num. 23 b.

Dauda skulu Menn ecke ad spyria/ Deut. 15 c. Esa. 8 b.

Dauder prysa og lofa ecke Gud j þann mæta/ sem þeir ed lifande eru/ Psalm. 6 a. 30 b. 88 b. 115 c. Esa. 38 c. Baruch 2 b.

Dauder af Dauda vppuakter/ sonur Eckiuñar j Zarepta / 3 Reg. 17 d. Sonur þeirra Sunamituersku Kuinnu/ 4 Reg. 4 e þ. Sa Framlidne sem kom vid Bein Elisei/ 13 d. Dotter Jairi/ Matth. 9 c. Marc. 5 d. Luc. 8 g. Marger þeirra sem burt sofnader voru/ Matth. 27 þ. Sonur Eckiunnar j Naim/ Luc. 7 b. Lazarus/ Joh. 11 þ. Thabita/ Actorum 9 g. Eytichus/ 20 b.

Sa þyrste Daude z añar/ Apocal. 2 c. 20 b d. 21 b.

Daude Christeña sa Lykamlege er eirn Sueþn/ Deut. 31 d. 2 Reg. 7 c. Matth. 9 c. Johann. 11 b. Act. 7 g. 13 þ. 1 Corinth. 11 g. 1 Thessal. 4 c.

Daudan skal eingen Gudhraddur ottast/ Matth. 10 c. Johañ 12 d. 1 Corinth. 5 b.

Þann e ilsta Dauda heþur Christur med synum Dauda yþerunned

og

z sigrad/Esa.25 b. Ose.13 d. Rom. 6 b. 1 Corinth.15 g. 2 Timoth. 1 c. Ebreos 2 d. Apocalip.21 a.

Þeir ed seinged hafa herselagan Dauda z Asgang med ynsum Hættum.

I Vatne þyrerþorst hin þyrra Verolld/ Gen. 7 d. Matth. 24 d. Luc.17 þ. 2 Pet.2 b. Pharao/ Exod.14 þ.

Aþ Leone var drepen sa ohlydne Spamadur/3 Reg.13 e. Þeir Neidingiar/sem setter voru j Samariam/4 Reg.17 e.

Aþ elldlegum Eiturormum stungner Israelitar/Num. 21 b. Spek. 16 a. 1 Corinth.10 c.

Aþ Modkū jetn⁹ Antiochus/2 Mac.9 b c. Herodes Agrip. Act.12 d

Aþ Biarndyrum slitner/þau xlij Børn/4 Reg.2 d.

Suikner/þeir j Sichem/Gen.34 d. Abner/2 Reg.3 þ. Isboseth/4 b c. Amasa/20 c. Ela/3 Reg.16 a. Señacherib/4 Reg.19 g. 2 Par. 32 þ. Esa.37 þ. Amon/4 Reg.21 d. 2 Paralip: 33 d. Johas/24 g. Gedalias/ Jere.41 a. Aþ Bakhluta Meinum þr Philistei/1 Reg. 5 c.

Aþ Ellde drepner þeir j Sodoma/Gen.19 e. Nadab z Abihu/Leuit 10 a. Folked sem møglade/Num.11 a. Þeir þusund Meñ/Judic.9 þ. Samsons Hwsþru/15 a. Simbri/3 Reg.16 c. Þeir tuenner siñtiu/ 4 Reg.1 c. Sonur Achas/16 a. 2 Paralip.28 a. Israels sona Børn/4 Reg.17 þ. Sonur Manasses/21 d. Zedechias z Achab/Jerem.29 e.

I Nel-grytter þeir Gudlastarar/Leuit. 24 c. Sa sem saman tynde Elldeuid a Nyssldardeige/Num.15 þ. Achan/Josu.7 d. Adoran ren tu Meistare Dauids/3 Reg.12 d. 2 Paralip.10 d. Nabot/3 Reg.21 c. Zacharias/ 2 Paralip. 24 þ. Stephanus hinn þyrste Þýslaruottur/ Actorum 7 g.

I hel trodner aþ Møñum/sa vanfruade Høþudsmadur/4 Reg.7 d

Af Konum Lýstarner/Sisara/Judic. 4 e. Abimelech/ Judic.9 g. Holophernes/Judith 13 a.

A hueria Hws haþa hrapad/Samson og Philistei/ Judic. 16 g. Jobs Børn/ Job 1 d.

A hueria Muruegger hrapad haþa/ 27000 Manna/ 3 Reg. 20 e.

Vnder Turne Siloe 18 Menn/Luc. 13 a.

I Pestelentiu daed Israels menn a einu Deige/ 70000 2 Reg. 24 d.

Falled til Dauda Eli/1 Reg. 4 d.

Kiæpder j Sucpne/Barn Skiækiuñar/ 3 Reg. 3 c d.

Heingder/Pharaonis Bakare/ Gen. 41 d. Hæpdingiar Folksins/ Num. 25 a. Kongur Ai/Josu. 8 p. Fiñ Kongar/10 e. Baena z Rechab/2 Reg. 4 d. Aman/Est. 7 c. Amans x syner/9 c.

Suelgder ap Jordu/Chore/Dathan/Num. 16 c.

Dreped sig sialper/Abimelech/Judic. 9 g. Sainson/16 g. Saul/ 1 Reg. 31 a b: Achitophel/2 Reg. 17 p. Simbri/3 Reg. 16 c. Ptolomeus 2 Macab. 10 c. Razis/ 14 g. Judas suikare Christi/ Matth. 27 a. Actorum 1 d.

I Nel slegner ap Drottne/ Her z Onan syner Juda/ Gen. 38 a b. Niosnar Mennerner/Num. 14 b. Peir j Bethsemes Borg/1 Reg. 6 c. Añanias z Saphira/ Actorum 5 a.

Daed ap Barnburde/ Rachel/ Gen. 35 c. Phineas Hwspru/ 1 Regum 4 d.

Halshøgner/Johañes Baptista/Marc. 6 d. Jacob Johannis Broder/ Actorum 12 a.

Krossþester/Reyþararner med Christo/Matth. 27 c.

D E

Debir Borg verdur yþervñen/Josu. 10 g. Judic. 1 c.

Debora þer med Rebechu til Isaach/Gen. 24 g. Hun andasi/35 b.

Debora Spækona þer med Barach til Bardaga/Judic. 4 b. Henn ar Lopsøngur/ 5.

Demetrius sonur Seleuci er strangur j sinne Riikesstiorn/1 Macab. 7 a. Hañ bindur Binattu vid Jonathan/ 10 a. Og bregdur hana 11 p

Demetrius Gullsmidur setur sig j mote Paule/ Act. 19 e.

D I

Diana dyrkud j Epheso z allre Asia/ Act. 19 e.

Dina Dotter Jacobs/Gen. 30 c. Verdur kreinkt ap Sichem/Genesis 34 a.

Diof

Diøpullen er Neunsins z allra Ogudlegra Fader / Herra / Høpdinge Kongur z Gud / Job 41 d. Matth. 4 b. Johañ. 8 β. 12 e. 14 d. 16 a. 2 Corinth. 4 a. Ephes. 2 a. 6 b.

Diøpullen stundar vaflætãlega ad skada z þordiarþa Mañen / Gen. 3 a b. Job 1 b. Zacha. 3 a. Matth. 4 a. 8 c d. 13 b. Luc. 8 b. 13 c. 22 d. 2 Corinth. 4 a. 11 c. Ephes. 6 b. 2 Thessal. 2 b. 1 Pet. 5 c. Apocal. 2 c

Diøpulsins Magt z Vald er aþ Gude / 3 Reg. 22 d. 2 Paral. 18 d. Job 1 b. 2 a b. Matth. 8 d. Marc. 5 b. Luc. 8 e. 2 Timoth. 2 d.

Diøpulen hefur Christur suipt sinne Magt / Gen. 3 c. 1 Reg. 17 β. Job 26 b. Esa. 9 a. 27 a. 52 a. Zacha. 3 a. Matth. 12 c. Luc. 10 c. 11 c Johañ. 12 e. Coloss. 2 c. 1 Johañ. 3 a. Ebre. 2 d. Apocal. 12 c. 20 a

Diøpull er Lygare / Gen. 3 a. Matth. 4 a. Johañ. 8 β. Act. 5 a.

Diøpull verdur vtdriþen / Matth. 8 b d. 9 d. 12 b. 17 c. Luc. 4 β. 8 d. 9 e. 10 c. 13 c. Act. 5 c.

Dioflarner peckia Gud / Matth. 8 d. Marc. 1 c. 3 b. 5 a. Luc. 4 β. 8 d. Actorum 19 c. Jacob 2 d.

Diomsius aþ Athena kiemur til Throen / Act. 17 g.

Diothrephes / pridie Pist. Johañ. c.

Dirfska / Diörfung / hreyste þeirra Christnu.

1 Reg. 14 a b. 17 e β g. 2 Reg. 12 b. 3 Reg. 18 c. Dan. 3 d. Judith 13 a. 1 Macab. 2 a b. 6 e β. 7 b c d. Matth. 14 a. Act. 4 b c d. 1 Thessalon. 1 a.

Ofdirfska.

Neñar eru þesse Dæme / Israels sona a moti Cananitis / Num. 14 g Deut. 1 g. Josias / 2 Para. 35 g. Joseph z Asaria Israels Høfuðmaña / 1 Macab. 5 β g. Eleassar sonar Saura / 6 e β.

D O

Doeg Idumeus þienare Saul þorrædur Abimelech Kiesemañ / hver ed Dauid gaþ skodunar Brauden / 1 Reg. 22 b c. Naß j Nel slær Abimelech z 85 Herrans Presta / jbidem d.

Domur / Vrskurdur.

J moté huatſkeytlegum Domum/les Pſalm. 41 b. Matth. 7 a. Luc. 6 e. 7 e. Joh. 7 d. Act. 28 a b. Rom. 2 a. 14 a. 1 Corinth. 4 a. Jac. 4 c

Adur enn ad Domur a þellur ſkal ranſaka huert Mal/ Gen. 3 b. 11 a. 18 c. Exod. 13 a. 23 a. Deut. 13 b. 17 b. 19 b Joſu. 7 c d. 22 c. Judic. 20 a b. Prouerb. 18 b. Syrach 10 d. 1 Macab. 7 a. Hiſtoria Suſonnu.

Epterdæme oranſakadra huatſkeytlegra Doma/ Eli/ 1 Reg. 1 c. Iſraels Kongur/ 4 Reg. 5 b. Nockrer aþ Gydingum/ Matth. 27 c. Joh. 11 d. Phariſearner/ Johñ. 9 g. Petur/ Act. 10 b. Peir j Eyñe Melite/ 28 a.

Ad dæma vm Lærdom heyrer til þeim Chriſtnu/ Deut. 13 c d. Judith 8 b. M[illegible]th. 7 c. Johañ. 10 þ g. 1 Cor. 14 þ. Coloſſ. 2 a. 1 Theſſal. 5 d. 1 Johan. 4 a.

Dæmaſt ſkal Heimurenn aþ Heilogum/ Spek. 3 b. Matth. 19 d. Luc. 22 c. 1 Corinth. 6 a. Piſtell Jude. c.

Domarar og þeirra Embætte.

Par vm er ſkriþad Exod. 18 c d. 21 e. 22 23 Leuit. 19 c. Deut. 1 c. 17 18 c. 25 a. 27 d. Joſu. 7 c. 1 Reg. 12 a. 2 Paralip. 19 b. Pſalm. 82.

Domare ſkal ecke haþa Mañgreinar alit/ Prouerb. 18 a. 24 c. 28 c. Johañ. 7 d.

Domar Ranger/ Eſa. 10 a. Jerem. 5 e. Syrach 10 d.

Epterdæme rangra Domara/ Luc. 18 a. 23 d. Les Valldsmenn.

Domendur nepnaſt GVDER/ Exod. 22 b. Pſal. 82 b. Joh. 10 þ.

Domarar j Iſrael haþa riſkt vm 350 ar/ Act. 13 c.

Domare Riettlæfra er Gud/ ſa ed bitalar ſierhuorium epter ſijnum Veige/ gott eda illt/ Gen. 8 c. Deut. 10 d. 2 Paralip. 6 d. Pſalm. 62 d. 94 a. 95 e c. Syrach 35 d. Matth. 16 d. 25 d. Rom. 2. Hebre. 12 d.

Doms Dagur.

Huern Gud vill hallda a ſijdaſta Veralldar Enda/ Pſalm. 16 c. Daniel 12 d. Matth. 13 þ. 16 d. 24 25 c d. Marc. 13 d. Luc. 17 e þ. Act. 1 b. 3 c. 17 g. Rom. 2 a. 14 b. 1 Corinth. 15 2 Cor. 5 b. 1 Theſſal. 4 d. 5 a. 2 Theſſal. 1 c. Tit. 2 d. 2 Pet. 3 c. Ebre. 9 g. Piſtill Jude. b

Apocal.

Apocal. 1 b. 20 d.

Donisdagur er oviss þyrer Mesium z Einglum/ Matth. 24 e. Luc. 17 e. Act. 1 b. 1 Thessal. 5 a. 2 Thessal. 2 a.

Dorchas su Kuiña j Joppen þrýsast/ z reisest aþ Dauda/ Act. 9 g.

D R

Dramb/ Metnadur.

Drambsemeñar Straff z Dæme/ Gen. 3 c. 11 a. Exod. 5/ a. 14 þ. Num. 12 a c. 16 a e. 1 Reg. 17 2 Reg. 24 a. 4 Reg. 18 d þ. 19 b c. 2 Paral. 26 c. Prouerb. 6 b. 11 a. 13 b. 16 c. 25 a. 29 d. Esa. 2 c 3 c. 9 b. 10 c. 14 b. Jerem. 48 b. Ezech. 28 a. 31 c. Danielis 4 d. 5 þ. Tob. 4 c. Syrach 10 b. 2 Macab. 9 b. Luc. 1 e. 10 c. 14 b. 16 d. 18 b. 22 c. Act. 12 d. Rom. 11 c. 1 Pet. 5 b.

Draumar/ Sioner/ Vitraner:

Fyrer Drauma z Vitraner hændlar Gud vid Truada/ Num. 12 b.

Epterdæme Draumaña z Sionaña/ Nia Abimelech/ Gen. 20 a. Jacob/ 28 b c. Laban/ 31 c. Joseph/ 37 b. Bakarans z Skeinkiarans Draumar/ 40 b. Pharaonis/ 41 a: Jacob/ 46 a. Draumur þess Madianitiska/ Judic. 7 d. Samuel/ 1 Reg. 3 Salomon/ 3 Reg. 3 c. Nabugodonosor/ Dan. 2 a b. Daniels/ Dan. 7 a b. Jude Maccabei/ 2 Macab. 15 b c. Joseph/ Matth. 1 d. 2 b. Pauli/ Act. 16 b. 18 c. 23 c.

Philati Hwstru dreymer/ Matth. 27 c.

Þa Drauma z Vitraner sem oss leida þra Gude/ skulum vier ecke alýta nie ackta/ Deutro. 13 a. Jerem. 23 þ. 27 b. 29 b. Syrach 34 Matth. 27 c.

Draumar eru opt þanyker/ Predik. Salo. 5 b. Syrach 34 b.

Draumaña Vtþyding er aþ Gude/ Gen. 41 b. Dan. 2 e.

Draumar skielþa Meñ optsiics/ Job 7 c. 33 b.

Drepsott/ les Pestilentia.

Dreken j Babilon/ les þar vm/ þa Historiu.

Dreken verdur yþeruñen aþ Michael Hoþudeingle/ Apocal. 12 c.

Drottin/ les Gud.

Drottningen aþ Arabia kiemur til Salomons/ 3 Reg. 10 a. 2 Para

9 Matth

 Matth. 12 d. Luc. 11 d.

Drusilla eins Landsstiornara Nustru Hlyder Predikan S. Pals/ Act. 24 c.

Dryckiuskapur.

Lastast ꝛ straffast/ Leuit. 10 c. Prouerb. 20 a. 21 c. 23 c d. 31 a. Esa. 5 c. 28 a. Ose. 4 c. Habac. 3 a c. Syrach. 19 a. 23 a. 32 a. Luc. 21 g. Rom. 13 d. 1 Corinth. 5 d. 6 b. Galat. 5 d. Ephe. 5 d. Les þasta.

Dryckiuskapar Epterdæme/ Noe/ Gen. 9 d. Loth. 19 þ g. Nabal/ 1 Reg. 25 þ. Brias/ 2 Reg. 11 b. Amon/ 13 þ. Ella/ 3 Reg. 16 a. Benhadad/ 3 Reg. 20 c. Balthazar/ Dan. 5 a. Holopernes/ Judith 13 a. Simon ꝛ hans syner/ 1 Macab. 16 c.

Dwþan flygur aþ Orkesie ꝛ kiemur aptur/ Gen. 8 b.

I Dwþu Lysting kiemur Heilagur Ande yþer Christum/ Matth. 3 d Marc: 1 a. Luc. 3 e.

Dwþnamyke selst þyrer Peninga j Samaria/ 4 Reg. 6 e.

Dwma Borg j Lande Seir / j mote hesie Spadomur Esaie/ Esa. 21 c.

Dyrd/ les Heidur.

Dyr Tysd/ les Hallære.

Dyr/ Fienadur/ Kuikfie/ Petta skal Madur ecke oþmiog þuinga nsi þrælka/ Gen. 33 c. Exo. 23 b. Num. 22 e. Deut. 5 b. 22 a b. Pro. 12 b

Dyr ꝛ skynlausar Skiepnur eru opt betre enn Menn jller/ Esa. 1 a. Jerem. 8 a

E B

Ebal Fiall/ þar þeir stodu ad bølua ꝛ þormæla Yþertrodslu mannum Guds Logmals/ Deut. 27 c.

Ebed Gaals Fader/ Judic. 9 d.

Ebemelech sa blalendske leggur gott til med Jeremia/ Jerem. 38 b. Nan vardueitest þyrer Sucrde Caldeorum/ 39 c.

Eber Fader Peleg/ aþ hønum haþa Ebrei sitt Nafn/ Gen. 11 b.

Ebenezer ørnefne nockud j Lande Israel 1 Reg. 4 a.

Ebzan eirn Domare j Israel/ Judic. 12 c.

Eda-

Ecbathana Borg vm hana ſtendur/Judith 1 a.

Eckiur.

Eckiuñe j Zarepta hialpar Elias j Hallæriſtiſdeñe med Miøl og Olium/ 3 Reg. 17 d.

Eckium ſkal Mañ giøra til goda/ Exod. 22 c. Deut. 24 d. 26 c. 27 d. Job. 24 a. 31 b. Eſa. 1 b. Jerem. 22 a. Zach. 7 c. Malach. 3 a c. Syrach. 4 b. Matth. 23 b. 1 Timoth. 5 a. Jacob 1 d.

Peirre þatæku Eckiu hroosar Chriſtur/Luc. 21 a.

Eckiuñar Sonur vppuaken þra Dauda/Luc. 7 b c.

Vm Eckiur/les 1 Timoth. 5 a b c.

Ecktaſkapur/Hionaband/ Þar vm les:

Gen. 1 d. 2 d. 3 b. 9 a. 21 a. 24 g. 28 a b. 29 c d. Leuit. 18 a b. Deut. 7 a. 22 b. 23 c. Joſu. 23 c. Judic. 3 a. 14 c. Eſdre. 9 a. Prouerb. 18 c. Malach. 2 d. Syrach 15 b. Tob. 6 c d. 7 d. Matth. 5 e. 19 a. 22 a. Marc. 10 a. Luc. 16 d. Johañ. 2 a. 1 Corinth. 7 a b. 9 a. 1 Timoth. 3 a Tit. 1 b. Ebre. 13 a.

Les ſkilnadarbreþ.

Yire Skickan eda Giarningur Hionabandſins mille Iſaachs z Rebechu/Gen. 24 þ g. Mille Jacob z Rachel/29 c d. Mille Samſons z hans Kuiñu/ Judic. 14 b. Mille Dauid z Dotter Saul/1 Reg. 18 g. Dauid z Abigail/25 g Mille Tobie z Saru/ Tob. 7 c d. Hier lærum vier ad Eckaſkapuren ſkal ſkie med Forelldra ſamþycke/og ey Raudungar.

Vm þañ Andlega Ecktaſkap mille Guds og hans Kiettruadra.

Eſa 50 a. 54 a. 62 a. Ezech. 16 c d. Oſe. 2 a. Marc. 2 c. Luc. 5 g Johañ. 3 d. 1 Corinth. 11 a b. Apocal. 12 a.

E D

Edom Broder Jacobs/ og Sonur Iſaachs/ ſem og kallaſt Eſau/ Gen. 25 d.

Edomitar varna ſonum Iſrael ad reiſa j giegnum þeirra Land/ Num. 20 d. Þeir vrdu ſigradʳ z ſkattgilder vnder Dauid Kong/2 Reg.

8 d. Peir þalla þra Jſrael/z taka Kong yþer ſig/4 Reg. 8 e. Aþ þeim ſlou Gydingar 10000 Mans j Sallidalnū/4 Reg. 14 b. 2 Para. 25 d

J mote Edom er Jſrael bañad ad beriaſt/Deut. 2 a.

Spædomar j mote Edom/ Num. 24 c. Pſalm. 137 a. Eſa. 34 a. Jerem. 49 b c. Narmagrat/4 d. Ezech. 25 c. 32 þ. 35 d. 36 a. Amos. 1 c. Abdias 1 a. Les Eſau.

E F

Epne til Streþþs z Reþſingar aþ Gude/Les Synd.

Epter ad þylgia Gude/Les Fylgd/ ad þylgia.

E G

Egiptaland plagaſt þunglega/ Exod. 7 d. 8 9 10 11 Epter Orde Drottens/Exod. 3 d.

Egiptalands Præloomur er ſagdur þyrer/ Gen. 15 d. Nann tok til/ Exod. 1 b. Actorum 7 a.

Frelſan z Vtgangur Jſraels ſona er ſagdur fyrer/ Gen. 15 d. 48 d. 50 d. Exod. 3 b. 6 a. Fullkomnaſt ſo þeir drou vt ad tolu 600000. Mans/ Exod. 12 þ. 13 d. 14 Num. 33 a.

Frelſanar aþ Egiptalande verdur gieted/ſo ſem þeſſ meſta Velgiornings/ Exod. 20 a. Liuit. 22 d. 26 a. Deut. 4 c. 5 a. 7 b. 8 c. 16 a. Judic. 2 c. 6 b. 1 Reg. 10 a. 4 Reg. 17 b. Oſe 13 b. Mich. 6 a. Judith 5 b

Egiptaland verdur vſied aþ Babilons Konge/4 Reg. 24 b. Jerem. 46 a.

Egiptar ſtryda a mote Gydingum/2 Paralip. 12 a.

A Egiptaland ſtryder Antiochus/1 Macab. 1 b.

J mote Egiptalande Spædomar/ Eſa. 19 a. 20 a b. Jerem. 43 c. 44 g. 46 a. Ezech. 29 a. 30 a. 31 a. 32 a.

J Egiptaland flyr Chriſtur vegna Oþſoknar Herodis/ Matth. 2 c.

Egiptſker ſamneyta ecke Ebreſkum/ Gen. 43 g. Peir skulu ecke hall daſt aþ Gydingum andſtyggeleger/ Deut. 23 a.

Eglon Borg verdur yþeruñen/ Joſue 10 þ.

Eglon Moabita Kongur Drottnar yþer Jſrael j 18 ar/ og verdur ſleigen j Nel aþ Ehud/ Judic. 3 b c.

Ehud

E H

Ehud Domare j Israel 40 ar/Judic. 3 b.

E I

Eidar/ les ad suerta.

Eilyfr Lyfr/ les Saluhialp.

Vm Einglana.

Nuad Einglarner eru/ huilyk ad sie peirra Nattura z Embætte/ Gen. 16 b c. 18 a. 19 c. 21 b. 22 c. 24 a. 28 b. 31 b. 48 c. Exod. 3 a. 13 d. 14 d. 23 d e. 33 a. Num. 22 d e f. Jos. 5 d. Judic. 6 b. 13 a b c. 2 Reg. 24 c. 3 Reg. 12 a. 4 Reg. 1 a. 19 g. Psalm. 34 b. 91 c. 103 d. Esa. 6 a b. 37 f. Dan. 3 g. 6 f. 9 f. 10 c d. 12 d e f. Judith 13 c. Tob. 5 b. 2 Macab. 3 e f. 11 b. Matth. 1 d. 4 a. 16 d. 18 a. 26 e. Luc. 2 b c. 22 e. Act. 1 b. 5 d. 8 e. 10 a. 12 b. 16 b. Coloss. 2 c. Ebre. 1 d. 1 Pet. 3 d.

Einglar vilia ecke lata pornæra sier/Judic. 3 c.

Einglarner eru ecke ostraffanleger ad reikna fyrer Gude/Job. 4 d.

Einglarner eru pienustusamer Andar/Ebre. 1 d.

Vm Einglana Fall z Nrapan/ Johañ. 8 e f. 2 Pet. 2 b. Pistill Jude. b.

Eingell Andskotans/2 Corinth. 12 b.

Illur Eingell/ les Diofull.

Einrædur/enfyckur/ les fralyndur.

Eirormurenn/hañ verdur vppreistur/Num. 21 b. Hañ var broten og burt teken/z kalladest Nehustan/4 Reg. 18 a. Nuad hañ hefur fytt og merkt/Johañ. 3 b. Speken. 16 b.

E K

Ekron Borg yfirunnen af Juda/Judic. 1 d.

E L

Elam sonur Sem/ Gen. 10 d.

I mote Elamitis Spædomar/Esa. 11 c. 22 a b. Jerem. 49 g. Ezech. 32 e. Dan. 8 a.

Elath su Borg vpp byggest af Asaria Konge z legst aptur til Juda/4 Reg. 14 c. Kiemur aptur vnder þa Syros/4 Reg. 16 a.

Eldad ꝛ Medad spa j Herbwdum/og þ missiskar ecke Moyse/oskar helldur ad allt Guds Folk þeinge ad spa/Num. 11 þ.

Eliazar sonur Aaron/Exod. 6 c d. Hñ vigest til Kieñemans/Leui. 8 a. Hañ verdur yppaste Prestur epter syns Fodurs Apgang/Num. 20 d. Deut. 10 b.

Hñ skipter Lande Canaan med Josua/Jos. 14 a. Epter skipan Guds/Num. 34 a. Hañ andasi ꝛ verdur jardadur/Josu. 24 g. Hans sonur er Phineas/Exod. 6 d. sem vard yppastur Prestur/Num. 25 b.

Eliazar sonur Saura drap Elephanten/ꝛ vard vnder honum/1 Macab. 6 e.

Eliazar eirn ap þeim yppustu Logvitringum gamall Madur/helldur sier þra Hneyxlan/ꝛ medtieñer Gud stadþastlega allt til Dauda/2 Macab. 6 d e.

Eli Kieñemadur j Silo/1 Reg. 1 b. Hans syner eru arger Skalkar/1 Reg. 2 c. Honum hootar Gud þunglega /2 þ g. Syner Eli þalla j Bardaga/4 b. Eli þessur ap Stole a bak aptur ꝛ Halsbrotnar/þa hañ hapde verid Domare j Israel/40 ar/ jbidem c d.

Eliab Hopdinge Zebolons attar/Num. 1 b. 7 c.

Eliachim sonur Josie verdur Kongur j Juda/ꝛ kalladest Joachim/4 Reg. 23 þ g. 2 Paral. 36 a. Les Joachim.

Eliachim sonur Helchie verdur Hopmeistare Kongs Ezechie j stad en Sobna/4 Reg. 18 d. Esa. 22 e þ.

Elias/hans Klædabungdur/4 Reg. 1 b. Hañ seiger þyrer Hallære ꝛ fœdest ap Hropnum/3 Reg 17 a. Og ap Eckiuñe j Zarepta/jbidem b. Hañ vppuekur heñar Son ap Dauda/17 c.

Eli Offur breñur vpp mz Ellde ap Himnum/ꝛ hañ drepur Baals Presta/18 g. Hañ þlyr þyrer Jesabel/ Honum ber Eingelleñ Mat/ og hañ þastade j 40 Daga ꝛ 40 Natur/19 a. Hañ sendest til Damascum ꝛ smyr Hasael til Kongs yper Syrland ꝛ Eliseum til Spamans/19 d Hñ er sender til Achab epter Daudan Naboth/21 e. Hñ liet Elld þalla ap Himne yper tueña fimtie/4 Reg. 1 c. Hañ ꝛ Eliseus ganga þurrum Fotum yper vm Jordan/ ꝛ hañ verdur vpþnumen til Himens j elldlegre

Kier

Kierru/4 Reg. 2 b. Hñ sest j Forklaran Christi/ Math. 17 b. Luc. 9 d

Eliasaph Høbdinge/ættar Gad/ Num. 1 b.

Eliasib yppaste Prestur/ sem vppbygde Borgarhlid Jerusalem/ Nehemie 3 a. 12 b.

Eliezer sonur Moyses bædest/ Exod. 2 d. Hann er bærdur Moyse/ 18 a. 1 Paralip. 23 b. Hañ vard vmskoren/ Exod. 4 b.

Eliezer Dodane sonur spar a mote Josaphat z avistar hañ/ 2 Paralip. 20 g.

Elihu Vinur Job/ disputerar vid hañ epter hina adra pria/ Job. 32 a. Hañ straffar Job/ 33. 34 35 36 37.

Elimas Borg j Persia lande/ 1 Macab. 6 a.

Elimelech Bonde Naemi/ Num. 1 a.

Elimais Galldra Madur stod j mote S. Pals/ z verdur stockblindur/ Act. 13 b.

Eliphas eirn ap Vinum Job/ Job 2 d. Hann disputerar med Job/ Job 4 5 15.

Elisseba Aarons Husfru/ Exod. 6 c. Nebnest Elezabeth par.

Eliseus smurdur til Spamans/ 3 Reg. 19 d. Hñ geingur med Elia yber Jordan/ 4 Reg. 2 k. Hañ skipter Jordan j sundur med Kyrtle Elie z ber yber Jordan/ jbidem/ b.

Hañ gierer j Jericho pad beiska Vatn sætt med Sallte/ 4 Reg. 2 d. Hañ lopar peirre Sunammitsku Konu einum syne/ z vppvekur hañ sidan ap Dauda/ 4 b. Hañ gierer pañ beiska Mat sætan/ z hann dryger Braud j Hallærenu/ 4 g. Hañ hreinan gierer Naaman pañ Syrlendska/ ap hans Lykpra/ 5 b c d. Hañ lætur Jarned pliota vpp/ 6 b. Hann slær pa Syrlendsku med Blindleika/ 6 d. Hañ seiger pyrer Nægd Korns j Samaria/ añaras Dags/ 7 a. A Døgum hans var Hallæri j 7 ar/ 4 Reg. 8 a. Hañ spær pyrer huad illt Asael mun giora Israel/ 8 d. Hañ skipar ad smyria Jehu til Kongs/ 9 a. Hañ spær pyrer j mote Syrlendskum/ Hañ bar Sott z andast. Og pegar Framliden kom vid Bein hans/ vard hañ lipande/ 13 b c d.

Elisama sonur Amihud Høbdinge Ephraims ættar/ Num. 1 b.

Elizabeth Nuſþru Zacharie þar Gietnad j Elle ſinne/Luc. 1 c. Og þader Johannem/jbidem þ.

Elizur Nøþdinge Rubens ættar/Num. 1 b.

Elkana Fader Samuelis atte tuær Kuinnur/1 Reg. 1 a.

Ella Kongur j Iſrael gierer ſig drucken/ z verdur ſleigen j Hel/ 1 Reg. 16 a.

Elon Domare j Iſrael j 10 ar/Judic. 12 d.

Elſka Guds z Naungans/z ſinna Ovina/les Kiærleike.

Elſka þeſſ Goda/z ad hata hid illa/ les Natur.

Elul er September Manudur/Nehem. 6 d.

Elle/ les Gamler.

E M

Emaus Kauptun/þangad geingu þeir tueir Læreſueinar/Luc. 24 b.

Emmanuel nefneſt Chriſtur/Eſa. 7 c. Matth. 1 d.

Embætte/ les Kallar.

Emim Kappar verda j Hel ſlegner/Gen/14 a.

Emim Menn/huilikſker þeir voru/Deut. 2 c.

E N

Enachim Riſar/Deut. 2 e. Þeir leggiaſt j eyde/Joſu. 11 d.

Enaks ſyner þriar burtdriſþaſt/vtrekaſt af Caleb/Judic. 1 d.

Endurfæding/ Nyfæding.

Nun er þad/ad þædaſt af Andanum/Joh. 3 a. Ellegar ad vmbreyta ſinnu Sinne/leggia af þad Holldlega/z taka j ſtaden Andlegt Sinne Rom. 8 b. Ellegar ad ſnua ſier þra Vantru til rietterar Truar/Joh. 1 b. 3 b. Galat. 3 b. 1 Johañ. 5 a. Ellegar ad endurnyaſt af Heilogum Anda/Galat. 4 a. Tit. 3 b. Ad vitſu/j þra holldlegre Adams Art z Natturu ad vmſnuaſt til Gudlegrar Natturu/Coloſſ. 2 a. 2 Pet. 1 b Uppa þad ad vier ſem vorum jller/mættum hier epter verda Heilager/1 Corinth. 6 c. Ephe. 5 c.

Þeir ſem hid jtra j Hiartanu z Andanum eru endurþædder edur nyþædder/þeir eiga hid ytra ad liþa nyan Liþnad Rom. 6 a. 7 d. 12 a. 1 Corinth. 5 b. 2 Cor. 5 c. Epheſ. 4 þ. Coloſſ. 3 b. 1 Pet. 4 a.

Eneas

Eneas verdur læknadur/Act. 9 þ.
Enoch lifde Gudlega 365 ar/z var burt teken af Gude/Gen. 5 e.
Enoch verdur prysadur/Syrach 44 c. 49 d.
Enochs Tru/vm hana talast/Ebre. 11 b.
Enos sonur Seth lifde 905 ar/Gen. 5 b.

E P

Epaphras eirn trur Christi Þienare/ sem þyrstur predikade þyrer þeim Colossenses/Coloss. 1 a. Sambandinge Pauli/ad Philem.
Epaphroditus/ Andlegur stryds Madur med S. Þaule/ Phil. 2 d.
Epenethus hiet sa sem þyrst tok vid Tru j Achaia/Rom. 16 a.
Ephata/Marc. 7 d.
Epheſus Borg dyrkar Dianam/ Act. 19 d. Predikan Pauli verdur þar medteken/z allar Galldra bækur brendar/19 d.
Ephod/ les Liſþkyrtell.
Ephraim sonur Josephs/Gen. 41 g. Hann verdur settur yþer Manasſen af Jacob/þa hañ blessar þa/Gen. 48 d. Judic. 8 a.
Ephrattar þa sitt Hlutskipte af Canaans lande/Josu. 16 b. Þeir reisa sig vpp j mote Jehyta/ af þui hann kallade þa ecke med sler til ad berast vid sonu Amon/Judic. 12 a. Þeir prøkta vid Gedion/Judic. 8 a. Vnder Nafne Ephraim merkest opt Israelis Slecke/ Esa. 7 c. Ose. 5 a b.
Ephratha kallast Bethel/Gen. 35 a b c.
Ephron vard rænd z j Gruñ nidurbroten/ af þui Borgarmenn lofudu Judas ecke ad reisa þar j giegnum/ 1 Macab. 5 þ. 2 Macab. 12 e.
Ephicurei z Steici pratta vid S. Paul/ Act. 17 d. Þeirra Ord og Rœda/Esa. 22 d. 1 Corinth. 15 d.
Epterlikingar þessar eru j gamla Testamentenu/ Vm Trien sem bædu vm Kong/Judic. 9 a b. Vm Saud hins Fatœka mans z Ryka/ 2 Reg. 12 a b. Vm Pistelrunneñ sem bad vm Dokkur Cedurs vidarins/ 4 Reg. 14 c. 2 Paralip. 25 e þ. Vm Lisnbellte Jeremie/ Jerem. 13 a. Vm Leirpotten/19 a. Vm tuær Fyrkiukarfer/24 a. Vm Rechabitana/ 35 d. Vm þad skarpa Suerd eda Rakhnifþ/Ezech. 5 a. Vm vtgongu,

Dyr-

Dyrnar/12 a b. Vm þa mykklu Vrn/17 a b. Vm tuær Lausakonur sín vóru Systur/23 Vm eirn Pott/24 a b c.

E R

Erastus Rentmeistare j Corintho Borg/Rom. 16 d. 2 Tim. 4 d. Hann verdur sendur j Macedoniam med Timotheo/Act. 19 d.

Erfinge allra Hluta er Christur/ Luc. 2 c. Ebre. 1 a.

Erfiide og Vinna.

Er allum Mønnum vppa lagd/Gen. 3 d. Erfida eiga Menn j sex Daga/Exod. 20 b. 34 c. Deut. 5 b.

Af Erfide skulu Menn næra sig/Psalm. 128 a. Prouerb. 6 a. 10 a c. 14 c. Syrach 41 b.

Petrus erfidade j Fiskedrætte/Johañ. 21 a b. Paulus erfidade hia Tialldvesara/ Act. 18 a.

Paulus hafde sína Naudþurft af Erfide Handanna/ Act. 20 g. 1 Corinth. 4 c. 1 Thessal. 2 a b. 2 Thessal. 3 b.

Huer eirn skal erfida med sínum Hønum/ Ephes. 4 β. 1 Thessalon. 2 b.

Erfides mannsins Launum skal ecke inne hallda/Leuit. 19 c. Deut. 24 c. 25 a b. Jerem. 22 c. Malach. 3 a b. Tob. 4 c. Luc. 10 g. 1 Corinth. 9 b. 1 Timoth. 5 c. Jacob. 5 a.

Erfide Konungsins/ Predikan Sal. 5 b.

Erfide giører Menn ecke ríka/helldur Guds Blessan/Syrach 11 c.

Dæme Isaachs/Gen. 26 a. Jacobs/30 g. Israelitana/ Deut. 8 c. Jobs/42 c.

Handana Erfide z ad erfida a sínum Akre/huad Gagn z Lopstyr þad leider af sier/Prouerb. 12 b. 13 b. 14 c. 24 b d. 28 c.

Eriande Vre/ les Vre.

E S

Esaias sonur Amos/ Esa. 1 a. Hann sier Guds Dyrd/verdur kallad ur og vtsendur/ 6 a b c. Hann geingur berfættur/20 a. Hann hughreyste er Ezechiam/ 4 Reg. 19 d. Esa. 37 d. Og austar hann/39 b

Esaie Bok les Christur j Samkunduse/Luc. 4 c.

Esau

Esau sonur Isaach þædest/ Gen. 25 c. Naſ selur sinn Frumburdar rietts/ nęrnest Edom/ 25 d. Ebre. 12 b. Naſ var suiken aþ Brodur sjnum Jacob/ 27 b c e. Naſ þær Dotter Jsmael/ 28 a b. 36 a. Naſ þer j mote Jacob med 400 Manns/ 33 a. Naſ blędkadest vid Jacob/ 33 b. Hans Nusþreyur z stor Rjkdomur/ 36 a. J mote Esau sonum er Jsrael bannad ad beriast/ Deut. 2 a. Les Edom.

Esdras Logspekingur/ hann reiser þra Babilon/ Esdr. 7 a. Setur almeñelega Fostu/ 8 d. Bidur þyrer Folksins Syndum/ skilur heidnar Konur þra Jsrael/ Esdr. 9 b c d. 10 a. Naſ les Logmals Bokena þyrer Folkenu/ Nehem. 8 b. Naſ nęrnest Josedech/ 1 Paralip. 7 a.

Esther verdur Drottning Assueri Kongs/ Esth. 2 c. Hun giører Gestabod Konge z Aman/ 5 b. Hun bidur þyrer Gydingum/ 7 a. Hun þær Frid z Lyþ þyrer þa/ 8 b c d.

E V

Eua skøpud aþ Kallmans Ribbeine/ Gen. 2 d. Hun neyter aþ þui þyrerbodna Tre/ z gieþur Mañe sjnum þar aþ/ 3 a d.

Euangelium.

Pad er su Naudarfulla z Nuggunarsama Predikun vt aþ Christo/ Gen. 3 c. Esa. 53 a b c. 55 a b c. 61 a. Matth. 1 a d. 11 a d. 28 b. Marc. 16 d. Luc. 2 b c. 24 g. Johañ. 3 b. 6 d e. 10 b. 12 d e. Rom. 1 a. 3 c. 8 a. 11 c. 1 Corinth. 1 c. 15 a b. 2 Corinth. 5 a. Galat. 1 c. Ephe. 1 a b. 1 Timoth. 1 c. 2 Timoth. 1 c. 2 b.

Euangelistar (þeir ed Euangelium predika) gieþast aþ Christo/ Ephe: 4 c.

Euilmerodach verdur Kongur j Babilon/ epter sinn Fodur Nabugodonosor/ 4 Reg. 25 g. Jerem. 52 c.

Eunike ein Gudhrædd Kuinna Moder Timothei/ Act: 16 a. 2 Timoth. 1 b.

Eupatur sonur hins ogudlega Antiochi/ 2 Maccab. 10 c.

Eutichus vngur Madur þeltz til Dauds/ z verdur vpp reistur aþ S. Pale/ Act. 20 b.

E Y

Z.

Eynd

Eymd Hormung j Juda j Tijd Achabs Kongs vegna Apgudadyrkanar/2 Paralip. 28 c d.

E Z

Ezechias promur Kongur j Juda/ sonur hins ogudlega Achas/ 4 Reg. 16 d. 18 a. Nañ slo j sundur Eirormen/ 18 a. Nañ fiell þra þeim j Assyria/ 18 a. Nañ sender til Esaiam Spæmans/ 19 a. Esa. 37 a. Nañ verdur daudsiukur/ 4 Reg. 20 a. Nañ þær Teikn vppa sijna Heilo brigde/ Esa. 38 b. Nañ andast/ 4 Reg. 20 d. 2 Paralip. 32 g. Nañ verdur prijsadur/ Syrach 48 d.

Ezechielis Spæmans Tijd/ Ezech. 1 a. Nañ er fluttur til Babilon med odrum herteknum Gydingum/ Fær z Biþalning ad eta eitt Brieþ Ezechiel. 2 b. Nañ verdur fluttur j Anda til Jerusalem/ 8 a. Nuad Apgangur hans Komu merker/ 24 e. Nañ verdur prijsadur/ Syrach 49 b

F A

Fabula/ æfintyr/ þanytar Sogur z Sagner/ þær skulu Meñ þordast z gieþa þeim onguan Gaum/ 1 Timoth. 1 a. 2 Pet. 1 d.

Fadervor/ Matth. 6 b. Luc. 11 a.

Fader z Moder/ les Forelldrar.

Fangader/ les Nerteknar.

Fangelse/ les Myrkuastoþa.

Fasta/ Bindinde.

Aminning til sañrar Fostu z Bindindis/ Joel 2 c. Syrach 31 c. 38 a. Matth. 6 b. Rom. 13 d. 1 Corinth. 8 c d. 2 Corinth. 6 b. Ephes. 5 d. 1 Thessal. 5 a. Tit. 2 e. 1 Pet. 1 c. 5 c.

Epterdæme þeirra sem þastad z bundesi haþa/ Judic. 20 d. 1 Reg. 7 b. 2 Reg. 3 g. 2 Paralip. 20 a. Esdre. 8 d. Nehem. 9 a. Ester 4 d. Rechabitar/ Jerem. 35 a. Dan. 10 Niniuitar/ Jone 3 c. Þeir j Bethulia/ Judith 4 b c. Cornelius/ Act. 10 e.

Fasta sem geingur yþer Mañlega Natturu/ Moysis/ Exod. 24 d. 34 þ. Elie/ 40 Daga z 40 Natur/ 3 Reg. 19 b. Christi/ Matth. 4 a Luc. 4 a.

Fatæker z þeirra Nuggun/ Deut. 10 d. 15 a b. 1 Reg. 2 a b. Proucr. 15 c.

15 c. 21 c. 22 a c d. 28 b. Esa. 25 a. 66 a. Syrach 11 c. 13 c.

Andleg Fatækt/ Matth. 5 a. Luc. 6 c

Fatæker vegna Christi/ Marc. 10 d.

Christur sialfur fatækur/ Luc. 9 g. Lazarus fatækur/ 16 d. Fatæker sem eru ryker j Truñe/ Jacob 2 b. Apocal. 2 c.

Faudurlauser/ peirra Forsuar er Gud/ Deut. 10 d.

Fædsla/ Fæda/ les Matur.

A Fædingar deige var Gledskapur hallden/ Gen. 21 a. Matth. 14 a. Marc. 6 c.

F E

Felix Landstiornare j Cesaria/ medtekur S. Paul z Briep med hønum/ Act. 23 g. Nañ høndlar vel vid Paul/ enn skielpest vid hans Predikun/ Act. 24 c.

Festus Portius Lands Herra j Gydinga Lande epter Felix/ Act. 24 c. Nañ kallar Paul pyrer sig z Agrippam z Bernice/ 25 a b. Og kallar Paul odan ap Visku/ 26 p.

F I

Fiandmeñ/ les Dviner.

Fienadur/ les Dyr.

Fiesiodur/ Tesaur.

Sa rietta Fiesiodur Christenna Mañna epter husrium peir eiga ad leita/ 3 Reg. 3 b. 2 Paral. 1 c. Prouerb. 8 c. 15 d. Esa. 33 a. Speken. 7 a b. Tob. 12 b. Syrach 1 c. 29 b. Matth. 6 c. 19 c. Luc. 12 d. 18 d. 1 Timoth. 6 d. Ebre. 11 e.

Fiesiodur/ so nepnest Euangelium/ 2 Corinth. 4 b.

Fiell vpphæckud ap Gude/ Psalm. 104 b. Pau riuka pa hañ kiemur vid pau/ ibidem d.

Fiolkinge/ les Galldur.

F L

Flokke/ les ad flyia.

Ad flyia j Opsokneñe/ Matth. 10 c. Dæmen Jacobs/ Gen. 27 g. Moyses/ Exod. 2 c. Act. 7 d. Israelitaña/ Exod. 14 b. Moysis z Aarons/

ons/Num.16 þ. Jephte/Judic.11 a. Dauids/1 Reg. 19 e. 20 c. 21 d. 22 a. 2 Reg. 15 d. Abiatar/1 Reg. 22 d. Joseph z Marie Jesu Moder/ Matth. 2 c. Christi/12 b. Caresueinaña/Matth. 26 þ. Marc. 14 e. Johañ. 6 c. 7 a. 8 g. Paulus/Act. 9 d. Pall z Barnabas/14 a.

F O

Foracktan Guds.

Peir ed Gud þorakta/þeir haþa onguan Guds Otta sier þyrer Augum/Gen. 20 c. Job 6 b. Psalm. 36 a. Esa. 47 Jerem. 5 d. 6. Prouerb. 1 a. Rom. 3 b. Luc. 18 a. 1 Thessal. 5 a. Predikan Salom. 8 c. Spekeñar 2.

Forargan/ les Nneyxlan.

Forblinden/ Forherdsla.

Ad þorherda sialþan sig med Illsku z Vantru/Exod. 7 c. 8 d. 9 b g. Deut. 2 þ. 1 Reg. 6 b. 4 Reg. 27 c. 2 Paral. 30 b. 36 b. Nehem. 9 d þ. Job. 21 b. Psalm. 78 þ. 95 b. Esa. 30 c. 65 c. Jerem. 5 a. 6 c d. 7 b d. Ezechiel. 2 a. Zacha. 7 d. Syrach. 16 a b. Act. 7 e. 19 b. Rom. 2 a. 1 Corinth. 1 b c.

Fordæming/ les Heluiste.

Forelldrar.

Vm Embætte Magt og Vallds Forelldranna yþer Børnonum/ Gen. 18 b. 21 b. 24 a. 25 a. 33 a. 34 b. Exod. 10 b. 12 d. 13 b. 21 b. Leuit. 19 a. Num. 30 a. Deut. 4 b. 6 a d. 21 d. 22 c d. Josu. 4 a. 1 Reg. 2 e. 3 c. 3 Reg. 1 d e. 2 a. Job. 1 a. 32 Prouerb. 1 b. 4 5 13 d. 16 a. 19 c. 20 b. 22 a. 27 a. 29 c. Ezech. 22 b. Speken. 4 a. Syrach 4 a. 7 b. 8 b. 16 a. 22 a. 25 b. 26 c. 30 a b. 33 c d. 42 a. Tob. 1 b. 4 a b c d. Susonnu Historia/ a. 1 Maccab. 2 a. 2 Maccab. 6 þ g. Matth. 10 d. Act. 10 a. Ephes. 6 a. Coloss. 3 d. 2 Timoth. 3 a. Tit. 2 f.

Forelldra skal ecke slæa nie lemia/ Exod. 21 c. Ecke þeim Ills bidia sbidem c. Leuit. 20 b. Matth. 15 a. Marc. 7 b. Ecke þeim skada ad giora/ Prouerb. 28 d.

Forn/ les Offur.

Fortiallded j Musterenu/ hvornen þad var/ Exod. 26 d. Þad ripnar j

ar j sundur j tuent/Matth. 27 b.

Forrædare/ les Sutkare.

Forpienusta/ Förskulldan.

Ad vor Verk porpiene ecke Guds Velgiorninga/Deut. 9 a b. Matth. 15 c. 19 b c. 20 b. 25 d. Luc. 13 þ. 17 b c. Johañ. 14 a d. 15 a b. Rom. 3 c. 4 c. 8 a. 9 b. 12 a d. Galat. 2 b d. 5 a. Tit. 3 b.

F R

Frahuarþ Synda/ les Idran.

Framande/ Vtlendingur.

Heim Framanda skulu Menn vera til goda/Gen. 18 a. 19 b. Exod. 22 c. Leuit. 19 g. 23 d. Num. 15 c. Deut. 10 d. 14 d. 24 d. Ezechiel. 22 b. Zacha. 7 c.

Framande z Pilagrimar erum vier hier j Heime/ Gen. 15 d. 23 a. 47 b c. 1 Paralip. 30 d. Psalm. 39 d. 120 a. 2 Corinth. 5 a. Phil. 3 d. 1 Pet. 2 b. Hebreos 11 c.

Framande kallast sa sem ecke veit þ aller vita j einū stad/Luc. 24 c.

Framlidner/ les Dauder.

Freisting/ Reynsla.

Eige skal Guds þreista/ Exod. 14 17 a. Deut. 6 c. Judith 8 b. Matth. 4 a. 1 Corinth. 10 c.

Sathan þreistar/Matth. 4 a. 26 d. Act. 5 b.

Til Dæmis eru Eua/Gen. 3 a. 2 Corinth. 12 a. Dauid/1 Paral. 22 a. Job 2 c. Christur/ Matth. 4 a b. Petur/Luc. 22 d. Judas/Johañes 13 a.

Gud þreistar til Reynslu/eñ ecke til Fordiærþunar/Gen. 22 a. Exod. 15 d. 16 a. 20 c. Deut. 8 a. 13 a. Judic. 2 d. 3 a. 2 Paralip. 32 g. Job 1 b c d. Esa. 30 d. Judith 8 b. Speken. 3 a b. Tob. 2 c. Syrach 2 a. 27 b. Rom. 5 a. 1 Cotinth. 10 c. 2 Pet. 2 b. Jacob 1 b.

Freistingen kieñer ad skilia Orded/ Esa. 28 d.

Frelse/Frÿheit Christeña/les Christner.

Frelses Stader hia Gydingum/ Exod. 21 c. Num. 35 b d. Deut. 4 þ g. 19 b c. Josu. 20 a. 3 Reg. 2 þ.

Gen. 13 b. 33 a. 45 a b.

Fridur er aþ Gude/Leuit. 26 a. Num. 6 d. Esa. 45 a. Rom. 15 d. 1 Corinth. 14 þ.

Epterdæme Fridarins:

Salomon/ 3 Reg. 5 a. Dauid/ 1 Paralip. 23 b. Asa/ 2 Paralip. 14 a. 15 c.

Fridur verdur prýssadur/Psalm. 133 a. Syrach 25 a.

Fridar Skilmæle/4 Reg. 18 þ. Jerem. 29 c.

Lýsted med Fride er gott/Prouerb. 15 c. 17 a.

Amýning til Fridar/Matth. 5 a. Johañ. 17 Rom. 12 b c. 1 Corinth 1 b. 3 a. 14 a. 2 Corinth. 13 d. Ephes. 4 a. Philipp. 2 c. 2 Timoth. 2 d. 1 Pet. 3 b. Ebre. 12 b. Jacob. 3 d.

Frid hefur Sæþnudur Truadra/Act. 9 e.

Fridur fekst j burt aþ Jærduñe/Apocal. 6 a.

Innre Fridur j mille Guds ẽ Rietttruadra/ Esa. 2 a. 9 a. 11 a c. 66 d. Ose. 2 a d. Mich. 4 a b. 5 a b. Zach. 9 b c. Luc. 2 b. 24 þ. Johñ 14 d. 16 c. 20 þ. Act. 10 þ g. Rom. 5 a. Ephes. 2 c. Philipp. 4 a.

Falskur Fridur kallast sa sem okallader Spæmeñ boda/Jerem. 6 b. 8 b. 14 c. 23 d. 27 d. 28 c. 29 g. Ezechiel. 13 b. 22 þ g. Mich. 3 b. 1 Thessal. 5 a.

Fridarband/ les Sattmæle.

Frillulifnadur/les Nordomur.

Frumburder/ fyrst fædder.

Frumburder aller j Egiptalande hoctar Gud ad deyta skule/ Exod. 11 b. Peir verda j Hel slegner/12 e. Psalm. 18 e. 105 d. 135 b. 136 b.

Frumburder aller eiga Gude ad Helgast/ Exod. 13 b. 22 d. 34 e. Leuit. 27 b c. Num. 3 e þ. 8 c. Deut. 15 d. 1 Reg. 1 d. Luc. 2 d.

Frumgietenna Rietttur/Gen. 49 a. Deut. 25 c. Penna Riett selur Esau Brodur sýnum Jacob/ Gen. 25 d.

Frumgietningen hefur sumum ecke stodad par/ sem var Manasse/ Gen. 48 b. Ruben/49 a. Sydingum/j husrra stad heidnar Pioder kom

nar

nar eru/ Rom. 9 e g.

Frumvögstur/ fyrstur Auögstur af huörs-
kyns Jardar auexte.

Par aþ atte ad offra j Mustered/ Exod. 23 d. 34 þ. Leuit. 23 b. Num. 18 b. Deut. 18 a. 26 a. Prouerb. 3 b.

Þesse Frumuexstur verdur giefen epter Ezechie skipan/ 2 Paralip. 31 a b. Þennan Auexst lofa þeir Herleidingar syner ad giefa/ þa þeir voru nu heim kommer vr Babilon/ Nehem. 10 c.

F V

Fuglar verda skapader aþ Vatne/ Gen. 1 c. Giefast vnder Mansius Valld/ 1 d. Psal. 8 Offur aþ Fuglum/ Leuit. 1 d. Hreiner Fuglar/ 11 c. Fuglavnga er bannad ad taka med Modureste/ Deut. 22 a.

F Y

Fylgd/ad fylgia Gude.

Drofne Gude eigũvier jafnlega z trulega ad þylgia z ganga epter hans Vilia z Bodordum/ Gen. 17 a b. Deut. 13 a. Josu. 24 b. 3 Reg. 9 a. Epterdæmen/ Enoch/ Gen. 5 c. Abraham/ 22 c d. Abdias/ 3 Reg. 18 a. Josias z hans Folk/ 4 Reg. 23 a. 2 Paralip. 34 a. Assa z hans Folk/ 2 Paralip. 15 a c.

Ad fylgia Christo.

Pad verdur þeim Þekre z Andrese biþalad/ Matth. 4 c. 9 a. Þeim vnga ríka Manne/ Matth. 19 c. Marc. 10 c d. Luc. 18 d. Matth. 8 c. Luc. 9 g. Og hier kiennest þad/ ad sa sem vill Christo epterþylgia/ hann skal ecke lata stundlega Hlute hindra sig.

Huer Christo þylger/ þann skortar eckert/ Luc. 14 f. Nañ skal aþneita sialfum sier/ z allu þui hañ a/ jbidem g.

Christo þylgia hans Sauder/ Johañ. 10 c.

Aller Christner eiga ad epter þylgia Christo/ Ephe. 5 a. 1 Pet. 2 d.

Ad fylgia sier bydur S. Paull/ þui hafi þylgde Christo/ 1 Corinth. 4 d. Philipp. 3 d. Og j þann mata eigum vier ad epterþylgia allum Gudhræddum Heilsugum/ Ebre. 6 c.

Fyrerdæmning/ les Helusste.

Fyrerheit/ Guds Lofaner.

Guds

Guds Fyrerheit eru med Fororde/ Leuit. 26 a. Deut. 19 b. 28 a. 1 Reg. 2 þ. Ezechiel. 18 b. 33 c. Marc. 16 d. Johñ. 3 b c. 6 þ. 8 f. 15 a Rom. 8 c. Coloss. 1 c. 2 Pet. 1 c. Ebre. 3 a. Apocal. 2 g. 3 d. 21 b.

Fyrerheit z Lopaner Guds/eru Ja z Amen j Christo Jesu/ 2 Corinth. 1 d.

Fyrerheitnalands Landskoster z Giæde/ Deut. 8 b.

Fyrergiefning/ ad fyrergiefa.

Vorum Naunga sem brytur oss a mote eigum vier ad þyrergiepa/Syrach 28 a. Matth. 5 d g. 6 b. 18 c. Luc. 17 a. Ephes. 4 g. Coloss. 3 b.

G A

Gabel sonur Ebel reiste sig vpp j mote Abimelech Domara/z vard sleigen a Flotta/Judic. 9 c.

Gabel kom med Raphael til Tobie Brullaups/Tob. 9 c. Les vm hñ Tobie 1 c. 4 d. 5 b.

Gabriel openberast Daniel/Dan. 8 d e. 9 þ. Hañ birtest Zacharie/ Luc. 1 a b. Og Jompru Marie/Luc. 1 c.

Gad eirn ap Jacobs sonum/Sonur Lea/Gen. 30 b. 35 d. Hañ verdur Blessadur/49 c. Deut. 33 c.

Gadithar/ syner Gad þa sitt Arpskipte/ Num. 32 e þ. Deut. 3 b. Josue 13 d.

Gad var eirn Apgud/les Apguder.

Gad Spæmadur aminner Dauid ad blisþa ecke j Lande Moab/ 1 Reg. 22 a. Hañ bodar Dauid Guds Reide þyrer þad hañ talde Folked/2 Reg. 24 b. 1 Paralip. 22 a.

Gæfur/Skeinkingar.

Gæpur z Mwtur skal Madur ecke taka j Dome/Exod. 23 b. Deuk. 17 a. 27 d. Psalm. 15 a. Prouerb. 15 d.

Gæpur blinda hyggna Meñ/Deut. 17 a. Syrach 20 d.

Vei yþer Gæpum z Mwtum/Esa. 5 d e. Ezechiel. 13 c.

Dæme þeirra sem girnst hapa Gæpur z Skeinkingar/ Syner Samuelis Domarar j Israel/ 1 Reg. 8 a. Gieze/ þienare Elisei ap Naaman þeim Syrlendska/ huar þyrer hañ vard Lyktprar/ 4 Reg. 5 g.

Nop.

Nøꝑdingiarner/ Esa. 1 c. Ezechiel 22 ꝑ. Stríðsmenn sem geymdu Christi Grøꝑ/ Matth. 28 a.

Dæme peirra sem Gæꝑur haꝑa ecke viliad taka/ Abraham/ Gen. 14 d. Samuel/ 1 Reg. 12 a. Spæmaduren aꝑ Jeroboam/ 3 Reg. 13 c. Eliseus aꝑ Nahaman sem hann hreinsade/ 4 Reg. 5 c. Paulus/ Act. 20 g.

Gæꝑa hins Heimska er ecke gagnleg/ Syrach 20 b.

Gaius Laxmadur Pauli skíreſt/ 1 Corinth. 1 b. Nañ verdur ꝑangadur/ 19 ꝑ. Nañ ꝑylger Pæle j Asiam/ Act. 20 a. Nañ veiter Pæle Herberge z øllum Søꝑnudenum/ Rom. 16 d.

Galati verda avíſtader/ Galat/ 3 a. 4 b. Peim hæler Pæll/ ibidem/ Peirra Ostødugleike/ 1 b. 3 a. 4 b.

Galilea medtekur Christum/ Johañ. 4 ꝑ. I Galilea tekur Christur ꝑyrſt til ad predika/ Matth. 4 c d. Act. 10 ꝑ.

Aꝑ Galilea kiemur ecke Spæmadur/ Johañ. 7 d.

Galldrar/ Fiølkynge.

Pad verdur ꝑyrerboded/ Deut. 18 b. 4 Reg. 17 d.

Galldramenn/ Galldrakonur/ Exod. 7 b. 8 b. 1 Reg. 28 a. Esa. 47 c Mich. 5 d. Actorum 8 b. 13 b.

Galldramenn gieta ecke giørt/ allt ꝑad peir vilia/ til Dæmis/ Exod. 8 d. Dan. 2 b.

Galldramanna Straꝑꝑ Lýkamlegt/ Exod. 22 c. Eilíꝑt Straꝑꝑ/ Galat. 9 d. Apocal. 21 b. 22 c.

Hia Galldrakonunne leitar Saul Ræda/ 1 Reg. 28 b.

Gallion Landstiornare j Achaia/ Act. 18 c.

Gamaliel Pedazurs son Nøꝑdinge Manasses ættar/ Num. 1 b.

Gamaliel godur Madur/ lærdur j Løgmale/ Kienslu Fader S. Pals/ Actorum 22 a.

Gamler Menn skulu verda heidrader/ enn eige hædder nie spottader/ Leuit. 19 ꝑ. 4 Reg. 2 c. Prouerb. 16 d. Job. 32 a b. Syrach 8 b.

Gaser ein Borg nidurbroten aꝑ Pharao Egiptalands Konge/ gieꝑ en j Heima Mund hans Dottur/ Kuiñu Salomons/ z aꝑ hønum vpp

aptur bygd/3 Reg. 9 c d.

Gath su Borg verdur vnnen aþ Hasael/4 Reg. 12 d.

G E

Gedalias Høþuds madur settur yþer Epterleiþar Gydinga / sem ei voru flutter j Babilon/4 Reg. 25 e. Jerem. 40 b. Nañ þær vidusrun/ enn vill ei trua/40 c. Nañ verdur j Nel sleigen/ 41 a.

Gedeon Høðþinge z Domare j Israel/Judic. 6 c. 7 a. Hann giþur Tileþne til Aþgudadyrkanar/8 þ.

Gedpeckne/ les Pocknan.

Ger sonur Juda sleigen j Nel aþ Drottne/Gen. 38 a. 1 Paral. 2 a.

Gergeseni bidia Christum ad þara j burtu þra sier/ Matth. 8 d. Marc. 5 b. Luc. 8 e.

Gerson Sonur Moysis/Exod. 2 d. 18 a. Verdur vmskoren aþ sinne Modur/4 þ.

Gerson eirn aþ Sonum Leui/Num. 3 b.

Gersonita Embætte/Num. 3 c. 4 b c.

Gestrisne/Gestrisner.

Gestrisne vid Fatæka z Framande/Esa. 58 c. Matth. 25 d. Luc. 14 c. Rom. 12 c d. 1 Timoth. 3 a. 1 Pet. 4 c. 3 Pistell Johañ. a b. Ebre. 13 a. Jacob. 1 d.

Dæme þeirra sem gestrisner hafa vered/ Abraham/Gen. 18 a. Loth 19 a. Laban/24 d. Rahab/ Josu. 2 a. Sa gamle Madur/Judic. 19 e. Eckian j Zarepta/3 Reg. 17 b c. su sunamitiska Eckia / 4 Reg. 4 b. Job/Job 31 b. Martha/Luc. 10 g. Zacheus/19 b. Simon / Act. 10 e. Lydia/16 c. Aquila/Pricilla/18 a. Publius/28 b. Caius/Rom. 16 d.

Vm Ogestrisna.

Þeir Innbyggiarar j Suchoth/Judic. 8 a b. Þeir j Gibia/19 b. Nabal/1 Reg. 25 b. Les Spekeñar 19 c.

G I

Gibeon ein aþ þeim hellstu Hæðum Salomonis/3 Reg. 3 a.

Þeir j Gibeon þa Grid med Klokskap/ Josu. 9 c. Fa Straff þyrer sinn Klokskap/ jbidem. Þeirra vegna verda Syner Saul heingder/2 Reg.

Reg. 22 b.

Giezi Pienare Elisei Spaamans/4 Reg. 4 b. Hann tekur Skeink af Nahaman/ z vard Lyskrar/5 þ.

Gihon eitt af fiorum Vatzþøllum/ sem spruttu vpp j Paradijs/ Genesis 2 c.

Gilgal Herbudastadur Israels Sona/Josu. 4 d.

Girnd z Lyst Holldsins

Girnd z vond Lyst straffast z verdur fyrerboden/Exod/ 20 b. Job 31 a. Prouerb. 6 c d. Syrach 19 a. 42 b. Matth. 5 e. Marc. 4 b. Rom 6 b. 7 b. 13 c. 1 Corinth. 10 b c. Galat. 5 c d. Coloss. 3 a. 1 Thess. 4 a. 1 Timoth. 6 b. 2 Timoth. 2 d. 1 Pet. 1 c. 2 b. 4 a. 2 Pet. 1 a b. 1 Joh. 2 c. Jacob. 1 b d. 4 a b. Jude Pistell a d.

Girndar Epterdæme og Straff Israels Sona sem girntust Kiøt/ Num. 11 a b. Peir straffast/ ibidem b. Peir girnast annan Mat enn Manna/21 a.

Girnd Achan z hans Straff/Josu. 7 d.

Girnder z Holldsins Bellysiingar eigum vier ad deyda/krossþesta/og j Taume ad haþa/Rom. 6 8 13 d. Galat. 5 d. Ephes. 4 þ. 5 a b c. Coloss. 3 a b. Tit. 2 a b. 1 Pet. 2 b. 4 a b.

Girndargraþer/ þar Israels Syner fiellu vegna peirra Girnda/ Numeri 11 g.

G L

Gledskapur/ les Dansleikar.

G O

God Meining/ eda Potte.

Vier eigum ecke ad giøra þad sem oss sialfum þiker gott vera/ heldur huad Gud hefr skipad/Num. 15 þ. Deut. 4 a. 12 a. Esa. 5 e. 55 b. Matth. 3 b.

Epterdæme vm Pottan og goda Meiningena/Joseph/Gen. 48 c d. Nadab z Abihu/Leuit. 10 a. Josua/Num. 11 þ. Miche Moder/Judic. 17 b. Saul/1 Reg. 15 b. Achas/Esa. 7 b. Petur avijtar Christum enn straffast j staden/ Matth. 16 d. Marc. 8 d. Nañ vill ecke leata þuo sijn

ar Fætur/Johañ. 13 a. Giorde epter eigen Giede/ z vard avstadur aþ Þale/ Galat. 2 c.

Godsemd/ les Hoguard.

God Verken.

Husr ad sie Gooduerken / les Guds Þionustugiord.

Gud reiknar sier giord øll þau Verk/sem Madur giorer Naungan um/husrt sem þau eru good eda ill/Zach. 2 c. Matth. 25 d.

Epterdæmen eru þesse/1 Reg. 8 b. Esa. 37 b d. Act. 9 a.

Gott z Illt giepur Gud/z hañ endurgielldur husrium z einum epter sijnum Verkum/1 Reg. 26 d. Psalm. 62 b. Jerem. 17 b. 31 þ. 32 c. Ezechiel. 9 d. 18 d e. 33 b c. Syrach 11 d. 16 c. Matth. 16 d. Rom. 2 b. 14 b. 2 Corinth. 5 b. Ephes. 6 b. Coloss. 3 d. 1 Pet. 1 a b. Apocal. 2 þ. 20 d. 22 c.

Goodra Verka Forþienan.

Ad Goodverk vor þorþiene ecke neckud gott aþ Gude/ Deut. 9 b. Matth. 15 c. 19 b. 20 b. 25 d. Luc. 13 þ. 17. b c. Johañ. 14 15 c. Rom. 3 b. 4 a. 8 b. 9 e þ. 11 d. Galat. 2 c. 5 a. Tit. 3 b.

Good Samuiska/ les Samuiska.

Gogg z Magogg/Ezechiel. 18 a. 39 a. Apocal. 20 c.

Golgatha/Nausaskeilia Stadr/Matth. 27 d. Marc. 15 b. Joh. 19 d

Goliath Rise/husrn Dauid slo/1 Reg. 17 a þ.

Goliath annar Githetier (husrs Spiotskapt var sem Vefiarrijur) drepen aþ Elhana/2 Reg. 21 d.

Gomorra/ les Sodoma.

Gorgias slær Israel a Flotta/1 Maccab. 5 g.

G R

Grætur/ Harmur/ ad græta.

Grated med Gratendum/Rom. 12 c. Christur grætur ypper Jerusalem/Luc. 19 g. Sturllast j Anda ypper Dauda Lazari/Johañ. 11 e.

Grædare/ les Lœknare.

Vm Greptran z ad grata epter Fraimlidna

Num. 20 e. Moyses/ Deut. 4 c. Josua z Eliasar/ Josu. 24 þ g.

Jepte

Iepte/Judic. 12 g. Hasael/2 Reg. 2 g. Dauid/3 Reg. 2 b. Salomon/ 11 g. Elizeus/4 Reg. 13 d. Asa/2 Paral. 16 c. Joiada/ 24 d. Josias/ 35 d. Nøpdingians Dotter/Matth. 9 c. Marc. 5 d. Luc. 8 g. Johann Baptista/Matth. 14 b. Lazarus j Bethania/Johañ. 11 d e. Christur/ Matth. 27 g. Marc. 15 d. Luc. 23 g. Johañ. 19 g.

Gridastader/ les Frelsest stader.

Grijssem pad Fiall par peir stodu ad Blessa/Diut. 27 c.

Grisker Menn/ Act. 2 β. 14 a. 17 a. Rom. 1 b. 2 b. 1 Corinth. 1 c. Galatas 3 g.

G V

Gud.

Gud er einasta eirn Gud j sinne Veru/ z par er eingen Gud vtan hann alleina/ Exod. 3 a b c. Deut. 4 a c d. 6 a. 7 b. 10 d. 30 d. 32 a. 2 Reg. 7 d. 3 Reg. 8 g. 18 β. 1 Paral. 17 b c. Esa. 37 c. 43 c. 44 a. 45 a. 46 b Ose. 13 b. Spek. 12 b. Marc. 12 c. Johañ. 17 a. 1 Corinth. 12 a. Galat. 3 e. Ephes. 4 a. 1 Timoth. 2 b.

Guddomleg Preðing avijsast ad sie/Gen. 1 c. 18 a. les Summaria yþ er þa Capitula.

Item/Psalm. 33 c. Esa. 6 a. 48 c. 61 a. Item/j Skijrneðe Christi Matth. 3 d. Marc. 1 a. Luc. 3 e. Item/ j Skijrnareðar Innsetningu/ Matth. 28 d. Luc. 4 a. Johañ. 14 b. 15 d. 1 Johañ. 5 b

Vm Fødureð z Soneð stendur/Matth. 10 d. 17 c.

Gud er eirn eilijfþur Gud/haþande huorke Vpphaþ nie Enda/helldur er hañ þad sialfþur/Gen. 21 d. Exod. 15 b. Johañ. 9 a. 36 d. Esa. 40 e. 41 a. 43 c. 44 a. 45 c. 48 c. Dan. 6 g. Rom. 16 d. Tit. 1 a. Ebre. 1 b c. Apocal. 1 b. 21 b. 22 c.

Gud er Almattugur/z ecke er hønum nockur Natur omøgulegur/ Gen. 17 a. 18 b. 35 b. 43 c. 48 a. Job 42 c. Esa. 40 c d. 46 b. Jerem. 32 e. Zach. 8 a. Spek. 11 c. Matth. 19 d. Marc. 9 d. 10 d. 14 d. Luc. 1 d. 18 e. Ephes. 3 d. Apocal. 16 a c.

Gud kann ad hialpa þyrer þaeina/ so sem þyrer marga/ 1 Reg. 14 9 b. 2 Paral. 14 c. Hans Hønd er ecke stutt orden/ Num. 11 e. Esa.

50 a. 59 a.
Gud erfidar/tilskickar/porsorgar/stiornar z styrer øllū Hlutū epter sīne Vilde/ Gen. 45 b. 50 c. Deut. 8a b c. 1. Reg. 9 c. Job 9 a. 12 b c d. Psalm. 103 a b c. 114 a. Prouerb. 16 a b. 19 c. 20 b. 21 d. Predikun. Salomon 3 b. Esa. 26 c. 45 a b. Jerem. 10 b. 27 a. Dan. 2 d. 4 e. Spek. 12 c. Matth. 6 b. 10 c. 11 d. Luc. 12 b. Rom. 9 c. Philipp. 2 b. Ebre. 3 a. Apocal. 4 d.

Gud veit/sier z heyrer alla Hlute/ Exod. 3 b. Deut. 31 d e. 1 Reg. 2 f. 16 a b c. 1 Paralip. 29 b. 2 Paral. 16 c. Job 28 c d. 31 d. 34 c. 42 a Psalm. 7 38 c. Prouerb. 5 d, 15 a b. 24 b c. Esa. 29 c 40 c. 48 a b. Jerem. 1 b. 7 b. 17 b. 23 c. 32 c. Ezechiel. 11 a. Syrach 16 d. 17 a. 23 c d Matth. 6 a. 21 a. Marc. 2 a. 14 b c. Luc. 22 a b c. Johañ. 1 g. 8 e. 13 c d. 21 a c. Act. 15 b. Rom. 8 e. 1 Thessal. 2 b. 1 Johañ. 3 d. Ebre. 4 d. Apocal. 2 a c d.

Gud kiesner sīnum/ z aller hans verda aþ Gude menkader/ Exod. 4 a b c. Nehem. 9 c d. Psalm. 25 a b. 40 a. Esa. 2 a. 48 c. 54 c. Jere. 31 e. Matth. 16 b d. Johañ. 6 e þ g. 16 a b. Act. 1 þ. 1 Corinth. 2 c d. 1 Thessal. 4 c. Ebre. 8 c d.

Gud z allt huad Gude til kiemur/ kann eingen ad vnderstanda aþ Mannlegre Skynseme/ fyrer vtan Guddomlega Openberan/ Exod. 33 a b. 3 Reg. 3 a c. Job 32 b. Psalm. 44 a. 119 a. 143 b. Matth. 11 d 13 b. 16 c. Luc. 8 a b. 10 d. Johañ. 1 a. 3 a b. 6 e. 8 b. 14 c. 17 d. Act. 16 c. Rom. 1 c. 11 d. 1 Corinth. 2 c d. Galat. 1 c. Apocal. 3 b.

Gud er eirn Herra z Skapare Himens z Jardar/ Gen. 1 Exod. 20 a. 1 Paralip. 29 a. Psalm. 89 a. Esa. 37 c. 42 a. 44 a. 45 a. Matth. 11 d. Johañ. 1 a b. Act. 4 e. 14 c. 17 þ. 1 Corinth. 8 b. Ephes. 3 b. Colos. 1 b. Ebre. 1 a.

Gud er allstadar z omælanlegur/ z þo ecke j nockrum Stad jnneluck tur/ 3 Reg. 8 c. 2 Paralip. 6 c. Job 11 b. Psalm. 139 b. Esa. 6 a. 66 a Jerem. 23 e. Amos 9 b. Spekennar 1 b. Act. 7 þ

Gud lofar ad hañ vilie vera Israels Gud/ þad er/ eirn Frelsare og Nuggare allra peirra sem hann akalla/ Gen. 17 a b. Exod. 6 a. 20 d.

29 g.

29 g. Psalm. 18 a. 50 a b. Esa. 30 d. 31 c. Jerem. 31 b. 32 g. Ezechiel 37 d þ g. Johañ. 20 e þ g.

Gud er Fader allra Rietfruadra/: Deut. 32 a. Psalm. 103 c. Esa. 64 e. Jerem. 3 c. Malach. 1 b. Matth. 6 a b. 18 b. 23 a. 1 Corint. 8 b. 2 Corinth. 1 a. Ephe. 3 c. 4 a. 2 Thessal. 2 d.

Gud giører gott allre Verølldu/ z er þolenmodur aþ skiærre Nad/ z sijns Naþns (þad er sialfs sijns) vegna/ Deut. 4 e. 7 b. 1 Reg. 12 d. 4 Reg. 19 g. Psalm. 23 a b. 79 b. 106 a g. 143 a b. Prouerb. 16 a. Esa. 43 c. 48 b. Ephe. 1 b.

Gud alijtur Hiørtun/ les Hiarta.

Gud er trwr z Sannordur/ Exod. 34 b. Num. 23 c. Deut. 7 b. 32 a 1 Reg. 15 c. Esa. 49 þ. Johañ. 3 b d: 8 c. Rom. 3 a. 1 Corinth. 1 b. 10 c. 2 Thessal. 3 a. 2 Timot. 2 b. Tit. 1 a. 1 Johñ. 1 d. 5 d. Ebre. 10 e.

Vm Guds Myskun/ Polenmæde/ Kiærleika/ Vijsdom/ Ord/ les vm sierhuert j sijnum stad.

Guds Verk/ les Verk.

Guds Folk/ les Kirkia.

Guds Straff/ les Neþnd.

Guds Rijke/ les Christi z Guds Andlegt Rijke.

Gudspiallameñ/ les Euangelium.

Guds Pionustugiörd.

Vm þa sønnu Guds Pionustugiørd/ z þau Verk sem hønum eru þægeleg/ les Exodi 20 b. 23 a b c. Deut. 5 b. 10 c d. Josu. 22 a b þ. 1 Reg. 15 e. Psalm. 2 b. 40 a. 50 b. 51 c. Prouerb. 3 a b. 21 a. Esa. 1 e. 58 c d. Jerem. 22 a. Ezech. 18 b. Ose. 2 a. 6 b c d. Mich. 6 b. Zach. 1 a 3 c. 7 c. 8 c. Matth. 5 þ g. Luc. 1 þ. 3 b. Johañ. 12 d e. Rom. 12 c d. 13 d. 14 d. Philipp. 3 a b. Jacob 1 d.

Sønn Guds Pionusta skal skie aþ Hiartanu/ z med lostugum Vilia/ Deut. 5 d. 6 a. 10 c. 11 b. c. 26 c. 28 a b. 30 a b. Josu. 22 a b. 1 Reg. 12 d Esa. 26 b. Matth. 15 a. 22 d. Johañ. 4 d.

Vm ranga Guds Pionustu/ les Aþgudadyrkan.

Guds Ord/ Heilog Ritning/ les Ord

Huadan

Huadan Guds Ord sie komed / huar til þad þiene / og huørsu ad þui ber ad trua/ Exod. 17 d. 34 a. Deutro. 4 a. 17 c d. 31 b c. Josu. 1 b. Esai. 8 b. 30 a. Jerrmias 30 a. 36 a b. Matth. 4 a. 22 b c. Luc. 4 a. 16 d g. Johannes 5 d g. 10 a d. 20 g. Act. 15 b. 17 c. Rom. 1 b. 4 d. 15 a. 1 Corinth. 9 a. 10 c. 15 a. 2. Thessal 2 c. 2 Timoth. 3 d. 2 Pet. 1 d. 3 a. 4 c d. Apocal. 1 a.

Guds Otte/Gudhrædsla.

Gud alleina a Madur ad hrædast/ z haþa hañ þyrer Augum/Exod. 20 a. Leuit. 19 a. 25 g. Deut. 4 d. 6 c. 10 c. 13 a. Josu. 24 d. 1 Reg. 12 d e. 4 Reg. 17 g. Job 1 a b. 28 d. Psalm. 33 b. 34 b. Prouerb. 3 a. 24 c. Syrach 1 b c. 2 a b. Matth. 10 c. Luc. 12 b. 1 Pet. 2 c.

Epterdæme þeirra sem vered haþa Gudhrædder/ Abraham/ Gen. 22 a b c. Joseph/ 39 c. Yþersetu Konurnar/ Exod. 1 c. Israels Syner/ 1 Reg. 12 d. Dauid/ 24 b. Psalm. 5 a. 27 a b c. 56 a b. Abdias/ 3 Reg. 18 a b c. Ananias/ Nehem. 7 a. Job/ Job 1 a d. 2 c. 31 a b c. Jonas/ Jon 1 c d. Simeon/ Luc. 2 d e. Act. 8 c d. Cornelius Nøþuds Madur/ 10 a. Eirn Gudhræddur Strijdsmadur/ jbidem/ Añanias 22 c d.

Gudhrædsla er gagnleg z yppartleg/ Job 28 d. Psalm. 25 c. 33 c d. 103 c d. 111 b. 112 a. 128 a.

Gudhrædsla er Vpphaþ Viskuñar/ Prouerb. 1 a. 9 c. Syrach 1 b. Nun leinger Lifþdaga/ 10 b. 14 b. 19 b. Nun veiter Heidur/ Syrach 1 b c. 10 d. Nun geingur yþer alla Hlute/ 25 c. Frelsar þra Illu/ 33 b. Hræd est eckert/ 34 c. Nun er Gaþa Guds/ Psalm. 86 b. Jerem. 32 þ. Malachi. 2 a.

Ecke skal hrædast Meñena/ Exod. 14 c. Num. 14 a. Deut. 20 a. 13 b. Judic. 6 b. 2 Paralip. 20 c. Job 5 c. Esa. 8 a. 30 d. 41 b c. 43 a. 44 a. 51 d. Jerem. 1 d. 10 ab. 30 b. Ezechiel. 2 a. 3 c. Matth. 10 c. Marc. 13 a. Luc. 12 b. Joh. 16 d. Rom. 8 þ g. 1 Pet. 3 c.

Epterdæmen vm Guds Otta/ Yþersetu Konurnar j Egiptalande/ Exod. 1 c. Dauid/ Psalm. 27 a. 56 a. 118 b. Ebre. 13 a. Elizeus/ Syrach 48 c. Postularner/ Act. 4 d. 5 þ.

Þeir Ogudhræddu.

Þar

Par er eingen Guds Otte þyrer þeirra Augum/Gen. 20 c. Psalm 36 a. Esa. 47 b c. Þeir eru þorherter z þorblindader/ Jerem. 5 a: Eru Myskunarlauser/ Job 6 d. Forsma Ord Drottens/ Jerem. 6 b. Prouerb. 1 c d. Þeir haþa hier gott/ enn annans Heims illt/ Job 21 b. Þeir þyrerþarast bradlega/Predik Salomon. 8 c. 1 Thessal. 5 a. Þeir verda vtmælader/Psalm. 36 a. I Bok Spekeñar/2 a. Rom. 3 b.

Þeir Ogudhræddu verda aþ Gude slegner med Otta z Hrædslu/ Exod. 23 þ g. Leuit. 26 a. Deut. 2 g þ. 11 a. 28 a. 2 Paral. 15 b. Esa. 27 a. Jerem. 49 a b c.

Epterdæmen/Landsins Innbyggiarar/sem biugguj kring vm Jacob vrdu slegner med Hrædslu/þa Syner hans høþdu dreped þa j Sichem/ Gen. 35 a b. Cananitar/og þeir j Jericho/ Josu. 2 b. Adonibesech Kongur j Jerusalem/10 a b. Sissera/Judic. 4 b c. Madianitar sem Gedion slo 7 þ g. Philistei þyrer Israel vnder Samuel/ 1 Reg. 7 c. Þeir Syrlendsku/4 Reg. 7 b. Otte Dauids kom yþer alla Heidingia aþ Drottne/1 Paral. 15 d. Blalendingar flyia þyrer Assa/ 2 Paralip. 14 d. Aller Kongar þyrer Josaphat/17 c. Amos Syner/20 c d. Herhd Holofernis/ Judith. 14 d. 15 a. Heliodorus verdur sleigen med Hrædslu j Musterenu/2 Maccab. 3 e þ.

Gunst z Nad / Vinskapur.

Ad finna Gunst z Nad hia Mønnum/ þad kiemur allt aþ Gude/ Exod. 3 c. 11 a. 12 þ. 4 Reg. 25 g. Nehem. 2 a b. Psalm. 105 g. Jere. 40 a. Dan. 1 b c. Tob. 1 c.

Gudspiallameñ/ les Euangelistar.

Gustok/les Ølmøsa.

H A

Habachuc Spamadur/Hab. 1 b. Haff þærer Fædslu Daniel/les vm Drekan j Babilon.

Hadad Edomita/Motstandare Salomonis/3 Reg. 11 c.

Hadadeser Kongur j Sobach/2 Reg. 8 a. Fellur med sinum Her þyrer Dauid/10 d.

Hafed / Sioren.

Haþed verdur skapad/ Gen. 1 b. Pad viſtur þyrer Iſraels Sonum/ Exod. 14 e. Pad hlyder Ordum Christs z ſtilleſt/ Matth. 8 c. Pad hefur ſitt Endamark/ Pſalm. 104 b.

Pad ſteypta Koparhaþed/ 2 Paralip. 4 a b.

Haglſteinar þalla/ Joſu. 10 b.

Hagaritar/ Agareni gieþaſt vnder att Ruben. 1 Paralip. 5 c d.

Haggeus Spamadur amiſſer Gydinga ad byggia Muſtered/ Hag. 1 a b. Les Eſdre 5 a.

Haggeus ſeiger fyrer/ ad þta ſeirna Muſtere ſkule vera Dyrdlegra/ eñ þad þyrra var/ Hag. 2 b.

Hallære/ Hungur/ Dyrtid.

Hallære a Guds Orde/ 1 Reg. 3 a b. 2 Paralip. 15 a. Hoſe. 3 a. 4 a. Amos 8 d.

Hallære/ Gen. 12 c. 26 a. 41 d g. 42 a d. 45 b c. 47 b. Exod. 16 a b. Deut. 28 Ruth. 1 a. 2 Reg. 21 a. 24 b. 3 Reg. 8 c. 17 a b c. 18 a. 4 Reg. 4 þ. 6 e. 8 a. 25 a. 2 Paralip. 6 e. 20 b. Ezechiel. 5 b c. Joel. 1 a d Amos 4 b c. Hag. 1 b. Matth. 24 a. Luc. 4 e. Act. 7 b. 10 b.

Hamona/ Ezechiel. 39 d.

Hanani Spamadur er ſendur til Aſa Kongs/ aþ Juda/ 2 Paralip. 16 b c. Item til Baeſa Kongs/ 3 Reg. 15 þ g.

Haþon Kongur Amorita/ lyter Sendemeñ Dauids Kongs a Skiegge z Klædum/ 2 Reg. 10 a b. 1 Paralip. 20 a.

Handa vppalegging.

Hun hefur tidkud vered/ þa Meñ haþa Bleſſad nockurn/ edur Godsoſkad/ aþ Jacob/ Gen. 48 b c. Aþ Chriſto/ Matth. 19 b. Marc. 10 d. I Fornaña Vigſlum/ Leuit. 1 a. 3 a c. Aþ Moyſe til ad viſkipta Gaþum Andans/ Num. 27 d. Deut. 34 c. Aþ Poſtulonum til Kirkiu Pienara Vigſlu/ og ſkipta vt Gaþum hins Heilaga Anda / Act. 6 a b. 1 Timoth. 4 d. 5 d. 2 Tim. 1 b. Aþ Poſtulonum til ad gieþa Heilagan Anda/ Act. 8 c d. Aþ S. Pale/ 19 a. Þa Chriſtur Laknade/ Luc. 4 g. Aþ Aña nia/ Act. 9 c. Aþ S. Pale/ 28 c.

Handaña Arſide/ les Erſide.

Harm

Harmur/ les Grafur.

Har ad ala miog sijtt/er Kallmasse Banæra/eñ Konusse er Þ Pryde/1 Eorinth. 11 c.

Hatijder hia Gydingum:

Paska Hatijd/ les Paskar.

Nustasustu Hatijd edur Vikna Hatijd/Exod. 23 b c. 34 d e. Num. 28 c. Deut. 16 a b c d. Johañ. 5 a. Act. 2 a. 20 a c.

Basuna Hatijd/Leuit. 13 d. Num. 29 a. 2 Paralip. 5 a d.

Forlijkunar Hatijd/Leuit. 16 f. 23 e. Num. 29 b.

Laupskala edur Tialldbwdar Hatijd/Exod. 23 c. Leuit. 23 þ. Num. 29 b. Deut. 16 d. 31 c. Esdre 3 b. Nehē. 8 c. 2 Maccab. 10 b. Joh. 7 a.

Nymanada Hatijd/Num. 28 c. 1 Reg. 20 e. Ezechiel. 45 c d.

I mote Hatijda holldum margra Gydinga/Esa. 1 c d. 66 a b. Amos 5 þ. 8 a b. Malach. 2 c.

Hatur/Ufund/Osamþycke.

Les þar vm/Gen. 4 a d. 26 b c. 27 þ. 30 a b. 37 a. Exod. 1 b. 20 b Leuit. 19 c. Num. 12 a b. 35 c. Deut. 19 a b. 1 Reg. 18 c d þ. 2 Reg. 13 c d. Prouerb. 10 d. 15 a b. Ezechiel. 25 d. Dan. 6 a. Amos 1 c. Speken. 2 c. Syrach 14 b. 28 a b. Matth. 5 c d. Luc. 15 þ. Johañ. 12 d e. Galat. 5 c d. 1 Pet. 2 a. 1 Johañ. 3 b c. 4 d. Jacob. 3 d. 4 a c.

Ad hata Ilit enn elska Gott/Psalm. 34 c. 37 b e g. 97 b. Esa. 1 e 7 c. Amos 5 d. Rom. 12 b. 1 Pet. 3 b.

Hasael/Pienare Benhadab/verdur Kongur j Syrlande/4 Reg. 8 d. Epter Ordum Elisei/3 Reg. 19 c. Hañ slo Israel j ollum þeirra Landsalþum/4 Reg. 10 g. 13 d. Hañ drepst 4 Reg. 13 d.

Hazor ein hoþud Borg/vnnen z vppbrend aþ Josua/Josu. 11 b.

Hædne/Spott.

Verdur lastad/Prouerb. 11 b. Spekeñ. 5 a. Matth. 7 a.

Spottarar þorakta allt Straff/Prouerb. 9 b.

Gud vill hæda z spotta þa Ogudlegu/Psal. 2 a. 37 c. 59 b. Prouerb 1 c. Speken. 4 c.

Vm sijna Hædara z Spottara klagar Dauid/Psalm. 44 b c. 79 a.

Jeremias/Jerem. 20 b. Narmagrat/3 a.

H E

Hebel/ les Ebal.

Hebenus Vidur/a Dogum Salomonis var yperfliotanlega mjkell/3 Reg. 10 b.

Hebron/Hæpudborg j Lande Canaan/Gen. 23 d.

Hebron vppbyggest þyrst/Num. 13 e. Verdur vinnen aþ Josua/Jo. 10 þ. 15 e. Hun vard giefen Leuitum/21 a. 1 Paralip. 7 e. Hun nefn-est Arba/Gen. 35 a. Og Kiriath Arba/ Josu. 21 a.

Hefnd.

Ad hefna/heyrer Gude til/ z hans Pienarum/yperualds Mañum Efi all onnur Hefnd er þyrerboden/Gen. 15 d. Leuit. 19 d. Deut. 32 þ. Psalm. 7 9 a b c. Prouerbi 20 c. 24 c d. Jerem. 51 a. Ezech. 25 b c d Nahum 1 a. Matth. 5 þ g. Luc. 6 d e. 9 e. Rom. 12 d. 1 Thessal. 4 a. 5 c. 2 Timoth. 4 c. 1 Pet. 3 b. Ad hebre. 10 þ. Les Fyrergiefning.

Peim sem er Hefndargiarn/ verdur Synden ecke fyrergiefen/ Syrach 28 a.

Heidur/Ara/Magt/Dyrd/ z Metord.

Stundlegan Heidur/Magt z Metord/skal Madur flyia z þordast/ Num. 16 b. Judic. 9 a b. 1 Reg. 10 d. 3 Reg. 1 b. 2 Paral. 20 b. Esther 3 b. Jerem. 9 a. Syrach 3 c d. 10 c. Matth. 6 c d. 8 d. 18 a. 20 c d. Marc. 1 d. 5 b. 7 b. 8 d. 9 e þ. 10 c þ. Luc. 22 c. Johañ. 6 c. 8 a. 12 b c. Act. 12 d. Philipp. 2 c. 1 Thessal. 2 b.

Guds Dyrdar z Heidurs skulu Men leita j allum Hlutum/ Josu. 7 c d. Matth. 6 c d. Johañ. 9 þ. 17 Act. 3 b. 12 d. 1 Corinth. 6 d. 10 Philipp. 1 a b. Tit. 2 a.

Dæme þeirra sem Gud hafa dyrkad/z heidrad/ Dauid/1 Reg. 17 e þ g. Sydrach z hans Lagsmenn/Dan. 3 e.

Dæme þafeingelegrar Dyrd" z Heidurs/ Adonias/3 Reg. 2 b. Sennacherrib/4 Reg. 18 d. Arphaxad/Judith 1 a. Nabugodonosor/Dan. 4 e þ. Antiochus/2 Maccab. 9 Herodis Agrippa/ Act. 12 d.

Heidnar þioder/ z þeirra Kallan:

Vm

Vm Kallan heideña Pioda/til rietstrar Truar/Les Gen. 9 a b. 12 a 18 b. 22 d. Deut. 32 c. 3 Reg 8 e. Psalm. 2 b. 22 g. 68 c d. 72 b c d. 87 a c. Esa. 2 a. 9 a. 11 a b. 19 d. 25 b c. 27 a d. 29 d. 35 a b. 42 a b. 44 a. 45 d. 49 b c þ. 52 b̄. 55 a b̄. 56 a b. 60 a b. 65 a. 66 e þ. Jerem. 3 c. Ose. 1 c. 2 a. Joel 2 g. Mich. 4 a b. Sophon. 2 a. 3 b. Zach. 2 d. 8 d. 9 c d. Matth. 2 a. 8 b. 21 d. 22 a. Luc. 2 e. 13 e þ. 14 e. Johañ. 10 c. Act. 1 b. 8 c þ g. 9 a b c. 10 g. 11 c. 13 a b g. 14 a d. 15 b c. 17 g. 28 g. Rom. 1 a b. 11 b. Galat. 3 g. Ephes. 2 c d.

Heideña Maña Kallan/ var eirn heimuglegur Nlutur/ Act. 10 d. Ephes. 3 a b.

Heideña Manna Sidum skal eingen epterþylgia/ Leuit. 18 a. 20 d. Deut. 12 a d. 18 b c. Josu. 23 b c.

Heilagur Ande er Gud.

Act. 5 a. 28 þ. 1 Corinth. 6 c. Hann straffar Heimen þyrer Synd/ Johañ. 16 a. Hann var yþer Christo/ Matth. 3 d. Hann er med þeim Gudhræddu/ Rom. 8 b c. 1 Corinth. 3 d. 6 d.

Heilager verda reynder/ þreistader/ þeim til hins besta/ Judith. 8 c d.

Heilager skulu dœma Heimen med Christo/ Matth. 19 d. 1 Corinth 6 a. Pistill Jude.

Heilög Ritning/ les Guds Ord.

Heimele Vtualldra/ eda Vmgeinge er j Himnenum/ Philipp. 3 d.

Heimilesmenn med Heilögum eru aller þeir sem trua/ Ephe. 2 d.

Heit/ Lofan/ Heitstreinging.

Gen. 28 d. Leuit. 27 a. Num. 6 a. 21 a. 30 a. Deut. 23 d. 1 Reg. 1 b. 2 Reg. 15 b. Psalm. 76 b. Predik. Salomon. 5 a b. Baruch 6 d. Act. 18 e. 21 d.

Darlegt Heit/ Jepte/ Judic. 11 þ. Miche Moder/ Judic. 17 b. Dauids vid Nabal/ 1 Reg. 25 b. Herodis/ Matth. 14 a. Nøckra Gydinga/ til ad sla Þalum j Hel/ Act. 23 c.

Guds Heit z Loþaner/ eru med Fororde. Les Fyrerheit Guds.

Helkia finnur Løgmals Bokena j Musterenu/ 4 Reg. 22 b. 2 Paralip. 3 d.

Helgedomurenn/ ꝛ øll þau Verkþære/ sem tilheyrdu Guds Pionustu giørdenne/verda giørd/ Exod.36 a b.37 a b c d.38 a b. Epter Bipalning Guds/ Exod.25 a.26 c.27 b. Nan verdur vpp reistur/40 a b. Og verdur vigdur/Leuit.8 a b c.

Heluste ꝛ Fyrerdœmning/sem fyrerbuen er Diostenum/ ꝛ øllum Ogudlegum epter Doms Dag/Num.16 d. Deut.32 c. Esa.14 c.30 g. 66 e þ. Dan.7 g. Matth.3 c.5 c.8 b.11 c.16 d.18 b.25 d. Marc.9 g Luc.3 d.16 þ g.2 Pet. 2 b. Ebre.10 þ g. Apocal.1 d.19 d.20 c d.

Heliodorus/Pienare Seleuci Kongs villde rœna Jerusalems Musterе/2 Maccab.3 c. Nan straffast ap Gude/ so han misser Mal ꝛ Syn/ jbidem.

Heman etrn Saunguare j Tialldbwdenne/a Dogum Dauids var Sonar son Samuels/1 Paralip. 7 c.

Hemor/sem kreinkte Dinu Dottur Jacobs/ j Hel sleigen ap Simeon ꝛ Leui/Gen.34 d.

Herberge/ad hysa/herbergia/ les Gestrisne.

Herodes Aschalonita skielfist/ ꝛ lætur myrda þau saklausu Sueinbørn/Matth.2 a.

Herodes Antipas sonur hins Herodis / Luc.3 d. Hann liet Halshøgg ua Johannem Skirara/Matth.14 b. Nan nepnest ap Christo Repur Luc.13 g. Nan verdur Vinur Pilati/Luc.23 b. Act. 4 þ.

Herodes pridie/Sonur Aristobuli/j Hel slær Jacobum/ꝛ setur Petur j Bardhalld/ Act.12 a.

Herodias Aristobuli Dotter/Hustru Philippi/hoorast ꝛ giptest Herode Brodur Mans sins/Matth.14 a. Marc.6 c.

Herrans Dagur kiemur sem Piopur/1 Pet.3 c. Les Doms dagur.

Herrum tueimur ad piona/Matth.6 c.

Herrans Dagur ypper Ogudlega/ les Dagur.

Hertekner:

Pa Hertekna skal Madur hugga/Gen.42 d.1 Reg.30 d. Tob.1 a. Jerem.31 a. Matth.25 d. Act.12 a.2 Timoth.1 d. Ebre.13 a.

Peim

Peim Herteknu j Babilon verdur bipalad ad bidia vm Frid Borgar ſinar Babilon/Jerem.29 b. Item/pyrer Lyſte Nabugodonoſor ꝛ hans Sonar/ Baruch 1 b.

Herteknar Konur/ husrnen pær ſkulu til Eckta takaſt/ Deut.21 b.

Hertekner hapa verid peſſer/Loth/Gen.14 c. Born ꝛ Kuinur peirra Madianitis/Num.21 p. Iſraelitarner/Judic. 2 c. Dauids Kuinur og Dætur/1 Reg.30 a.10000 Menn/2 Paralip.15 d. Gydingar med Kuinum ꝛ Bornum/2 Paralip.28 a. Manaſſes/33 c. Tobias/ Tob.1 a. Sedechias/ Jerem.39 d. Pad ſem epter var orded ap Folkenu j Juda/ Jerem.41 b. Jechonia ꝛ Nopdingiarner/ Baruch 1 b.

Hetitar/Canaans Lands Innbyggiarar/Gen.15 d. Joſu.1 a. Peir attu med ollu ad leggiaſt j Eyde/ ſo og Heuitar/ Deut. 20 d.

Hezron Sonur Peres/Gen.46 b. 1 Paralip.2 a. Kallaſt Jephune/ 1 Paralip.4 c. Item/ Eſrom/han lætur epter Aram/Matth.1 a.

H I

Hiaguder/les Apguder.

Hiarta Manſins.

Pad er illt ꝛ ohreint ap Natturunne/ les Sialprædes vilie/ Item/ Rieftlæte.

Hiartad verdur Heilagt ꝛ hreint pyrer Gud/Christum ꝛ hans Anda/Pſalm.51 a. Johan.13 a.15 a.17 a b. Act.15 b. 1 Corinth.6 c. Epheſ.5 1 Pet.1 1 Johan.1 c d. Ebre.1 a.9 d.10 c.13 b.

Hiartans Vmskurn/nytt Hiarta/nyr Ande peirra Christnu/Deut. 30 b. Jerem.4 a.31 c d. Ezechiel.11 c.17 g.36 c. Pſalm.51 b.

Gud alytur Hiartad Manſins ꝛ Vilian/ enn ecke alleina Ord og Giorder/Gen.4 a.22 c. Exod. 25 a.35 d. Deut.19 a b c. 1 Reg.16 b. Pſalm.76 b. 2 Paralip.28 b. Matth.15 c. Marc.12 b. Luc.21 a.

Hiartad a ad pylgia Verkenu/j pui ſem Gott er/2 Corinth.8 b c.

Af ollu Hiarta vill Gud/ ad vier ſkulum hans leita/hann ottaſt ꝛ elſka Deut.4 a b c.6 a.30 a. Joſu.22 b. 1 Reg.7 a. 4 Reg.23 a. 2 Paralip. 6 g.34 g. Pſalm.119 a. Prouerb.3 a. Jerem.29 c. Bok Speken.1 a. Syrach 1 b c d. Matth.22 d. Marc.12 c.

Stein-

Steinhiarta/les Ezechiel. 11 c. 36 e.
Niel bygger vpp Jericho/3 Reg. 16 g.

Himenen.

Nañ er skapadur/Gen. 1 a. Psalm. 33 a. Nañ er Sæte Guds/Esa. 66 a. Matth. 5 þ. Act. 7 þ. Er vt panen sem Tiallð/Psalm. 104 a.
Kopar Himen/Leuit. 26 b. Deut. 28 c.
Nyr Himen/Apocal. 21 a.
Himineñ Opnast/Matth. 3 d. Marc. 1 a. Luc. 3 e. Johañ. 1 d. Actor. 7 g.
Himnarner boda Guds Dyrd/Psalm. 19 a. 89 a.
Sa pridie Himen/2 Corinth. 12 a.
Himen ꝛ Jørd skulu þorganga/Marc. 13 d.
Himna miøl/les Man edur Manna.
Hinnons sonadalur/4 Reg. 23 c. Jerem. 7 e. 19 b.
Hiuskapur eda Hionaband/les Eckaskapur.
Hiram aþ Odollam/Fader Konu Juda/Gen. 38 a.
Hiram Kongur j Tiro skickar Vidu til Dauids/2 Reg. 5 b. Og til Salomon/3 Reg. 5 a.
Hiram Konstugur Smidur vppa Kopar/3 Reg. 7 c
Hirdarar/les Kirkia/Christne.
Hispania/þangad vill Paull þara/Rom. 15 c.

H L

Hlutþall/ Ad leggia a Hlute.

Hlutþall er Guds Verk/ Prouerb. 16 d. Þad þellur so sem vill/ibidem. Þad giører Enda a Prætum/ 18 c. 1 d

Hlutþall heþur tijdkast/ Leuit. 16 b. Num. 26 þ. 33 g. Josu. 7 c. 18 a b. 1 Reg. 10 d. 14 þ. 1 Paralip. 24 25 Nehem. 11 a. Psal. 22 d. Ezechiel. 21 c. Jon 1 d. Matth. 27 e. Marc. 15 c. Johñ. 19 e. Act. 1 d.

Hlydnen.

Hlydne eiga Meñ ad veita sijnum Forelldrum/Exod. 20 b. Deut. 5 b. Ephes. 6 a. Coloss. 3 d. So ꝛ Lijkamlegum Herrum ꝛ Nwsbændum/ Ephes. 6 a. Coloss. 3 d. Tit. 3 a. 1 Per. 2 c. Lijka eirnen Lærepedrum

rum ſiſnum/ Ebre. 13 c.

Hlydne er betre enn Fornþœring/ 1 Reg. 15 e. Predik Salomon. 5 a Hun er þad ſanna z rietta Offur/ Syrach 35 b.

Meir ber ad hlyda Gude enn Mønnum/ Exod. 1 a. Dan. 3 d. Act. 4 d.

Guds Orde eiga Meñ ad hlyda/ z vm Gagn þeirrar Hlydne/ Exo. 15 d. 19 a. 20 23 d. Leuit. 26 a. Deut. 4 d. 7 b c. 10 a. 11 a. 13 d. 17 c. 18 d. 24 27 b. 28 a. Josu. 22 b. 1 Reg. 12 c d. Esa. 48 c. 55 c. Jerem. 11 a b. 17 b. Matth. 7 c d. 8 b. 17 c.

Dœme þeirra sem hlydner haþa vered/ Noe/ Gen. 6 d. Abraham/ 12 a. 17 d. 22 a. 26 a. Moyses/ Exod. 3 d. 7 b. Israels Syner/ Leuit. 29 d. Josu. 1 c. 2 Paralip. 11 a. Jehu/ 4 Reg. 10 Joseph og Maria/ Matth. 1 d. 2 c d. Þetur z Andreas/ 4 c. Þetur/ Luc. 5 þ. Matthæus/ Matth. 9 a. Christus/ Philipp. 2 b. Þeir Þienarar j Brullaupenu j Cana/ Johañ. 2 a b. Les Ohlydne.

H N

Hneyxlan z heñar Straff.

Vier skulum ecke hneyxla vorn Naunga/ huorke j Lœrdome nie helduur Lifnade/ Leuit. 4 a. Num. 31 b c. 2 Reg. 12 a b c. Esdre 8 d. Prouer. 28 b. 2 Macca. 6 a. Matth. 12 b. 17 d. 18 a. Marc. 9 þ g. Luc. 17 a. Rom. 14 d. 1 Cor. 8 d. 10 g. 2 Cor. 6 d. Ephe. 4 g. 1 Thessal. 5 c d.

Allt huad oss er til Hneyxlunar skulum vier flyia z þordast/ Exod. 34 c. Deut. 7 a. 13 Matth. 5 d e. 16 a. Marc. 9 e þ. Rom. 16 c.

Nockur Dœme/ þar Meñ haþa sialfer hneyxlad sig/ Skriftlœrder/ Matth. 9 a. Phariseærner/ ibidem 15 a. Johañ. 7 g. Act. 6 c d. Gydingarner/ Matth. 6 a. Johañ. 5 b c. 6 e þ. 7 b c. 8 Act. 11 a. Nockrer af Lœresueinonum/ Johañ. 6 a b.

H O

Hobab Sonur Raguel Broder Konu Moysis/ Num. 10 c. Hñs Børn biuggu a medal Juda/ Judic. 1 d. þm hlifþe Saul Kongi/ 1 Reg. 15 b.

Hofmood/ les Dramb.

Hofud Skiepnurnar/ z Elementa skulu bradna af Hita/ 2 Pet. 3 c.

Noguærd/Goodsemd. 3 Reg. 12 b. Prouerb. 15 d. Matth. 5 a. 11 d. Galat. 6 a. Ephes. 4 a.

Epterdæmed Noguærdar/Moyses/Num. 12 a. Josua/Josu. 7 a. Dauid/1 Reg. 25 þ.

Nøggormur.

Nøggormuren sutkur Epu/Gen. 3 a. 1 Timoth. 2 d. Nønum bøluar Gud/Gen. 3 b.

Gloande Nøggormar bista Folked/Num. 21 b. I Bok Spekennar/16 a c. 1 Corinth. 10 b.

Nolld/ les Liskame.

Nolld eitt er Maduren z Kuinan/ Gen. 2 d. Matth. 19 a. Marc. 10 a. 1 Cor. 6 d. Ephes. 5 g.

Noloþernes Nershøþdinge Nabugodonosor/sendur j mot Israel/Judith 2 c. Talar lastlega vm Gud/ Judith 6 a. Nan setst vm Bethuliam/7 b c. Verdur Nalshøgguen aþ Judith/ med hans eigen Suerde/13 a. Hans Høþud vpp sett a Stadar Mwren/ 14 a. Ner allur peirra Assyrijs reken a flotta/15 a.

Noram Kongur aþ Geser/sleigen aþ Josua/ Josu. 10 þ.

Nordomur / Noraner/Saurlifse.

Allt petta er þyrerboded/drygt z straffad/Gen. 6 b c. 19 e. 20 a. 26 b 34 d. 38 b. Exod. 20 b. 22 c. Leuit. 18 19 d. 20 b c. Num. 5 c d. Deut. 5 c. 22 c d. 23 c. Judic. 19 d. 20 1 Reg. 2 þ g. 2 Reg. 12 b c d. Prouerb. 2 d. 5 a d. 7 d. 22 b. 23 c d. 29 a. Jerem. 5 b. Ezech. 22 b c. Ose. 4 Malach. 3 a. Tob. 14 c. Syrach 23 c d. 25 a. Matth. 5 e. 14 a. 19 c. Johñ. 8 a. Act. 15 þ. Rom. 1 c d. 1 Corinth. 5 d. 6 b c d. 10 b. Ephes. 5 a b. 1 Thessal. 4 a b. 1 Timoth. 1 b. Ebre. 13 a. Jacob. 4 a b.

Noran er breñande Elldur/ Job 31 b

Norkallsins Augu leita Myrkurs/Job 24 c.

Nordomur er verr enn Pioþnadur/Prouerb. 6 d.

Nordoms Børn komast ecke til Prijþnadar/ j Bok Spekennar 3 c.

Epterdæme Nordoms.

Ruben/Gen. 35 d. Sa Israels Madur/z Moabitis Kuinu/Num. 25 c d.

25 c d. Beniamins Syner/Judic. 19 c d. Dauid/2 Reg. 11 a. Herodes/ Matth. 14 a. Marc. 6 c. Su Kona/Johañ. 8 a. Hann j Corintho/1 Corinth. 5 a.

Horkallen z Kuinnan verda løgd j gtegnum/ Num. 25 b. Og þad þocknaſt Gude/ jbidem.

Andlegur Hordomur z Hooran.

So kallaſt Apgudadyrkan/ Exod. 34 d. Deut. 31 d. Judic. 2 d. 8 β. Eſa. 1 c. Jerem. 3 a. 13 d. 23 c. Ezechiel. 6 b. 16 b c d. Oſe. 1 a. 2 a b: 4 Apocal. 18 a.

Horitar j Seir verda vtrekner ap Sonum Eſau/Deut. 2 c.

Horeb Guds Fiall/ Exod. 3 a. 19 c. Deut. 1 a. Þad nepnesl og ſuo Synai/ Exod. 19 a b.

Hoſea verdur Kongur j Iſrael/epter Pecha/4 Reg. 15 β. Hañ med Folkenu vard fluttur j Aſſyriam/ap Salmanaſſar/17 a.

Hoſeas ſpæer a Dogum Vſia/Jothans/Achas/Ezechias/Hoſ. 1 a

Hoſiaña/ Matth. 21 a.

Hermung/les Kroſſ eda Eymd.

H R

Hræſne/Hferuarp/Læte.

1 Reg. 15 b. 18 d. 4 Reg. 1 c. Job. 8 a b. 13 a c. 15 d. 20 a. 27 b. 36 b Prouerb. 30 d. Eſa. 29 c. 58 b. Jerem. 2 β. 9 a. Ezechiel. 33 g. Mal. 3 b. Spek. 1 c. Syrach 1 d. 19 d. 32 c. 2 Maccab. 6 β. Matth. 2 b. 6 b 7 a. 15 a. 16 a. 22 b. 23 a c. 24 c. Marc. 6 a b. Luc. 11 β. 12 a. 18 b. Act. 5 a b. 8 b. 13 b. Rom. 2 a. Galat. 2 c. 1 Timoth. 4 a. 1 Pet. 2 a d.

Hreinlyſe.

Þad verdur boded/Matth. 5 c. 19 a. Act. 24 c. 1 Corint. 7 a. 2 Cor. 6 b. 1 Timoth. 3 a. Tit. 1 b.

Hreinlyſes Epterdæme.

Joſeph/Gen. 39 b c. Moyſes/Num. 31 b d. Boas/ Ruth 3 b. Job/ Job 31 b. Sara Raguels Dotter/ Tob. 3 d. Judith/Judith 8 b. Suſanna/les hesſar Hiſtoriu/Joſeph/Matth. 1 d. Maria/Luc. 1 c d.

Hrygd.

Nrygd z Narmur er skadsamur Nlutur/ Prouerb. 12 d. 14 b. 17 c. Syrach 30 b d. 38 d. 1 Maccab. 6 b. 2 Corinth. 7 b.

H V

Nughreyste/les Dirpska.

Huíldar dagur.

Les par vin/Gen. 2 a. Exod. 16 e. 20 b. 23 b. 31 c d. 34 e. 35 a. Leuit. 19 β. 23 a. 25 a g. Num. 15 β. 28 b. Deut. 5 b. Nehem. 13 b c. Esa. 58 d. Jerem. 17 c. Ezechiel. 20 b c. 22 b. 1 Maccab. 1 e. 2 e. 2 Maccab. 15 a. Matth. 12 a. Marc. 2 d. 3 a. 6 a. Luc. 4 c. 6 a. 13 c. 14 a. Johñ. 5 b. 7 d. 9 c. Actor. 13 c. 15 d. 18 a. 20 b. Galat. 4 b. Coloss. 2 c. Ebre. 4 b.

Nulda Spakona j Juda/4 Reg. 22 c. Til heñar leitar Joseas Rada/2 Paralip. 34 β.

Nungur/ les Nallære.

Hungrader:

Nungrada eiga Meñ ad þæda/Deut. 23 a. 1 Reg. 21 b. 25 b. 2 Reg. 16 a. Matth. 25 d. Judic. 8 b d. Esa. 58 c. Ezechiel. 18 d

Nunang j Leons Nræe/giepur Ordsok til Gatu/Judic. 14 b.

Nur Sonur Caleb/1 Paralip. 2 b.

Nur z Aaron/hallda vpp Nøndum Moyses/Exod. 17 c.

Nur z Aaron/er skipad ad heyra Maulepne Maña/Exod. 24 d.

Nusai Vinur Dauids openberar Absalons Fyreætlan/2 Reg. 15 g.

Nwskondans z Nwspreyuñar Embætte z Rettur ypper Niwum og Heimamøñum/Exod. 21 a. Leuit. 19 c. 25 β g. Deut. 5 b. 15 c d. 24 c. Job 31 b. Prouerb. 29 a. Jerem. 34 b c d. Syrach 7 c. 33 d. 42 c. Eph. 6 b. Coloss. 3 d.

Nusgangur/Syrach 29 d. 41 c. Les ad piggia.

Nymeneus Bannpærest ap S. Pale/ 1 Timoth. 1 d. Hans røng Kieñing vm Vppriſuna/2 Timoth. 2 c.

Nygginde eru þau riettu gra Naren/Spekeñar/4 a.

I A

Ja z nei er ecke j S. Pals Ordum/ Helldur er ja ja/ og nei er nei/

2 Cor.

2 Corinth. 1 d.

Ja sem ja er/ ꝛ þ Nei sem nei er /skal vera christena Mana Rœda/ Matth. 5 þ. Jacob 5 c.

Jabal Sonur Lamech/ Fader peirra sem biuggu j Landtiolldum/ Gene. 4 d.

Jabes j Gilead/verdur yþervinen aþ Israel/ꝛ j eydelœgd/Judic. 21 b A hana beriast Ammonitar/ 1 Reg. 11 a. Peir j Jabes syna Myskum a Saul ꝛ Sonum hans/ꝛ jarda Bein peirra/1 Reg. 31 d.

Jabin Kongur Cananita pungar Israel vnder sitt Vallde/ Judic. 4 a. Nan verdur lœckadur/4 d. Psalm. 83 b.

Jachin Son Simeonis/ Num. 26 b. So nepnest sa hærre Koparstolpe j Salomons Nwse/3 Reg. 7 d. Pad er ꝛ Presknafn/1 Paral. 9 b

Jacob Sonur Isaach/ han verdur þœddur/Gen. 25 d. Nan kauper Frumburdar rietten aþ Esau/25 d. Nann kiemst yþer Blessane na þra Esau/27 c. Nan þerdast til Laban/29 a. Nu sier j Sueþne Stiga vpp j Nimenen/ꝛ streinger Neit/ b d. Nan þionar Laban/ꝛ vinur til Dœtra hans/29 b. Nan þer heim aptur til synns Fosturlands/31 c. 32 a. Nu glymer vid Guds Engel/ꝛ þær ad heita Israel/32 d. 35 b. 1 Reg. 18 b. Nan sender Sonu synna j Egiptaland/Gen. 42 a. Nan þer j Egiptaland med alla synna Nidia/sem voru 70 Sœler/46 a b. Deut. 10 d. Nu eignar sier ꝛ Arfleider Sonu Joseph/Gen. 48 Nan Blessar Sonu synna/49 Og andast/jbidem. Nu vard jardadur j Lande Canaan/Gen. 50 c. Nan verdur þrysadur/Syrach 44 d. Les Israel.

Jacob Sonur Zebedei er kalladur aþ Christo/Matth. 4 d. Verdur Lysiœten aþ Herode/ Act. 12 a.

Jacob Alphei/ Act. 12 c. 15 c. 21 c. Galat. 1 a.

Jael Nustru Heber slœr Sisseram j Hel/ med einum Jarnhœl edur Nagla/sopanda/Judic. 4 c. Jardteikn/les Takn.

Jair var eirn Domare j Israel/Judic. 10 a.

Jairus Samkundu Hopdinge/husrs Dotter Christur vekur aþ Dauda/Matth. 9 c. Marc. 5 c. Luc. 8 f.

Jañes ꝛ Jambres/tueir Tobrameñ Pharaonis Kongs standa j mo

te Moyse/2 Timoth. 3 b.

Japhet Sonur Noa/z hans Blessan/Gen. 9 d. Hans Eptterkomendur/Gen. 10 a.

Jardan/les Greptran/z Gratur epter Framlidna.

Jason kauper Prests Embætted/2 Maccab. 4 b. Nū þær jllaſi Dauda/ 5 b.

Jason klagaſt þyrer þad/ad haſi veitte Herberge Þale/z odrum Brodrum/z lijdur þyrer þad/Act. 17 b.

Jatning/Medkiening.

Madur a ad jata z syrgia sijna Synd/Leuit. 16 e. Num. 5 a. Josu. 7 d. 3 Reg. 8 e. Job 13 c d. Prouer. 28 b. Jerem. 3 b. Matth. 3 a. 1 Johañ. 1 d.

Jatning/jūbyrdes/Jacob 5 d.

Jatning Syndaña/z Dæme þar til/Dauid/2 Reg. 24 b c. 1 Paral. 21 a c. Psalm. 32 b. 51 a. 106 a. Esdras/Esdre 9 b. Þeir Herſeknu Israels Syner/ Nehem. 9 a g. Jonas þyrer Skipsþolkenu/ Jon. 1 c. Dan. 9 b c d. Baruch 1 c. 2 a b c. 3 a. Gydingar j Bethulia/Judith 7 d Manasses/les hans Bæn. Sa Fortapade Sonur/Luc. 15 e. Tollheimtaren/ 18 c.

Ad jata z medkiena Christum syrer Mönnum.

Matth. 10 d. Marc. 8 b. Luc. 9 c. 12 b. Johañ. 9 þ. Rom. 10 b. Phil 1 b. 2 Timoth. 2 a b. 1 Pet. 3 c. Apocal. 5 b.

Jatning Petri/ Act. 4 b d. Jatning Pauli/ 24 b.

Jcabod Sonur Phineas þædeſt/1 Reg. 4 d.

Jconia er Borg þar S. Paull predikade/ Act. 14 a.

Jauan Japhetz son/Gen. 10 a.

I D

Jddo Spæmans Historiu verdur gieted/2 Paralip. 13 d.

Jdinleyse/Lete. Þar vm les.

2 Reg. 11 a. Prouerb. 6 a. 10 a. 12 b. 13 a. 18 b. 20 a. 21 d. 24 d. 26 b. 28 c. Syrach 33 d. Rom. 12 c.

Jdran z fra huarf Syndaña/ Yferbot:

Jd/

Idran hins Synduga vill Gud/enn ecke hans Dauda/Deut.30 c d 2 Paralip.6 d.30 b.Jerem.4 a c.Ezechiel.18 e.33 c.Ose.14 a.Joel.2 c.Zach.1 a.Malach.3 b.Syrach 17 d.2 Pet.3 b.

Idran z Yþerbodt verdur predikud/ Jerem. 7 a. 8 b. Syrach 5 b. 18 c. Baruch 3 b.4 c d.Matth.3 a.4 c.11 c d.21 c.Marc.1 b.2 c.Luc. 3 a b.10 c.13 a b.24 g. Act.2 þ.3 c.8 d.17 g.20 d. 26 d. 2 Pet. 3 b. Apocal.2 b d.3 d.

Idran z Yþerbodt peirre sem skiedur aþ Niarta/er Nad z Syndanna Fyrergiepning tilsøgd z lopud/Deut.4 e.30 a.1 Reg.7 a.2 Para. 7 c.30 a.34 þ g. Job 22 c.Psalm.32 b.Prouerb.28 b. Esa.1 e.3 a d. 45 d.55 a b.59 d.Jerem.3 b.4 a c.18 a b.29 c.31 e. Ezechiel.3 b c. 18 e.33 c.Ose.14 a.Joel 2 c.Jon 3 d.Zach.1 a.Malach.5 b.Syrach 17 d.Luc.15 b.Act.2 þ.3 c.26 e.

Idran skal giora husr z eirn/pa stund han ma vel/ z er hraustur og heilbrigdur/Job 8 a.Predik.Salomon.12 a. Syrach 17 d.18 c.

Stund z Tijma til Idranar giepur Gud/Esa.30 d.Jerem. 18 a.

Epterdæme peirra sem sanna Idran giort hafa/ Israels Syner/ Judic.10 c.Dauid/2 Reg.12 d.24 b.Josias/ 4 Reg.22 c. Roboam og hans Høfdingiar/2 Paralip.12 b.Ezechias/4 Reg.19 a.2 Paralip. 32 c. Esa. 37 c. Manasses/2 Paral. 33 c. Esdras z Folked. Esdre. 10 b.Job 42 a.Peir j Bethulia/Judith 7 d. Maccabeus z Gydingar/2 Maccab.10 e.Niniuitar/Jon 3 c d.Matth.12 b.Luc.11 d.Petrus Matth.26 g.Luc.22 g.Su synduga Konan/Luc.7 þ g.Sa Forfapade Sonur/15 e.Zacheus/19 b.Rœningen a Krossenum/Luc.23 þ.Gydingar/ Act.2 þ.

Epterdæme Hræsnes Idranar/Cain/Gen.4 c. Esau/27 þ. Ebre. 12 b. Pharao/Exod.8 b.9 e þ.10 e. Saul/1 Reg. 15 e. Jeroboam/3 Reg.13 b. Achab/21 g. Antiochus/1 Maccab.6 b.2 Maccab.9 c. Judas/Matth.27 a. Ananias z Saphira/ Act.5 a b.Simõ Magus/8 d.

Idran z Angur peirra Ogudlegu/j Bok Spekeñar/ 5 a b c.

I E

Iebus sonur Canaan/Gen.10 c. Nñ bio a medal Juda/Josu.15 g.

Judic.

Judic. 1 d.

Jebus/so nefnest Jerusalem/Josu. 15 b. Judic. 19 b. 1 Paral. 12 a.

Jebusita gatu Israels syner ecke vtdrifed/ Judic. 1 d. Peir vrdu vtdrifner af Dauid/2 Reg. 5 b.

Jeconias sonur Josie Juda Kongs vard fangadur/ 4 Reg. 24 g. Epter Fyrersøgn Jeremie/ 22 e.

Jehasiel sonur Zacharie/fær Anda Drotrins z spæer/2 Para. 20 c.

Jehu sonur Anani/Spamadr/ straffar Kong Josaphat/2 Paral. 19 a. Nañ verdur sendur til Baesa Israels Kongs/ z af hønum j Nel sleigen/3 Reg. 15 g.

Jehu sonur Josaphat/sonar Nimsi sinurdur til Kongs/ad eydcleggia Achabs Hws/4 Reg. 9 b. Epter peirre Skipan/3 Reg. 19 d. Nñ drap Jezabel/4 Reg. 9 f. Nñ lætur drepa 70 sona Achab/10 b. Nann slær j Nel Brædur Ahasie Juda Kongs/10 b. Nañ drepur Baals Presta/10 e. Og andast/ sbidem g.

Jephte/laungieten Domare j Israel/Judic. 11 a. Nans Neitstreing ing/sbidem f. Nañ hefnest a peim af Ephraim/12 b. Nañ verdur prñ sadur/Hebre. 11 f.

Jephuñe Fader Calebs/1 Paral. 4 e. Nefnest Nefron/1 Para. 2 b.

Jeremias Spamadur fæddur j Anathot/Jerem. 29 f. Nañ kallast og er sendur af Gude/1 b. Verdur ofsoktur/18 c. 20 a. 26 b. 32 a. 37 c. 38 a b. Nañ fañ Nmd hia Nabugodonosor/39 c. Nañ vard læten laus 4 a. Nañ syrger Josiam/2 Paral. 35 d.

Jericho nidurbroten z brend/Josu. 6 d. Nun vard vpp bygd aptur/3 Reg. 16 g. Nun kallast Palmuidar Stadur/Deut. 34 a. 2 Paral. 28 c.

Jeroboam sonur Nebat/ Pienare Salomonis verdur Israels Dvinur/3 Reg. 11 d e. 2 Paral. 13 a. Nañ vard Kongur yfer 10 Kynkattum 3 Reg. 12 d. Epter Orde Ahia Spamans/ 11 e. Nann vppset fe suo Gullkalfa/ z Afguda fionustur/ z verdur straffadur allumda/ 3 Reg. 14 b c d. 15 e. 16 d. 4 Reg. 1 a. 3 a. 10 f. 13 a. 14 f. 15 b. 17 d. 23 d. Nans Nønd visnade sem hañ riette vt/til ad lata grifpa Guds Spamañ/z verdur heill aptur fyrer Spamañsins Bæn/3 Reg. 13 b. Nann

andast

andaſt 14 e. Hans Sæde verdur aþmæd 15 e. Epter Guds Orde 14 c Les j mote Jeroboam/ Amos 7 b.

Jerubbaal/ſo nefþneſt Gedeon/Judic. 6 þ.

Jeruſalem vñen aþ Juda/Judic. 1 b. Var vtuøld aþ Gude/hønum til Bwſtadar/3 Reg. 8 b. 2 Paral. 6 a. 7 c. Nefþneſt Jebus/Item/Salem/Pſalm. 66 a.

J mote Jeruſalem/ z heſſar Innbyggiurum/ Spaadomar/ 4 Reg. 21 l. 23 þ. Eſa. 2 b c d. 3. 5 b. 8 a. 22 a. 29 a. 34. 65 b c. Jerem. 4 b c. 7 13 b. 17 c. 19 b. 21 a b. 25 a b. 32 a e þ. 34 a. 38 a. 39 d. Ezechiel. 4 b. 5 b. 11 b c. 15 b. 21 d. 22 23 b c d. Sophon. 3 a.

Nuørier aþ ſonum Jacobs þar haþe bwed/2 Paral. 9 c. Nehem. 11 a

Jeruſalem verdur vmſeten/ aþ þeim Rezem z Pecha/ Iſraelis og Syrlands Kongum/4 Reg. 16 a. Eſa. 7 a. Aþ Nabugodonoſor/ 4 Reg. 24 c. Bþþbrend z nidr broten/25 c. Bþþ aptr bygd/Nehem. 3 6.

Pad Jeruſalem ſkylde verda þoreydd aþ Romuerium/þad var þyrer ſagt/Dan. 9 g. Zacha. 14 a. Matth. 24 a. Luc. 13 g. 19 g. 20 c. 21 c. Johañ. 11 þ.

Su Andlega Jeruſalem/ſem er Guds Chriſtne z Søfnudur/Pſal. 122 a. Eſa. 32 d. 54 a. 60 a b. 65 d. Tob. 13 c d. Baruch 5 a. Galat. 4 d. Hebre. 12 c. Apocal. 3 c. 21 a.

Jeſſe Fader Dauids/Matth. 1 b. Hann kallaſt Iſai/1 Reg. 16 a. 1 Paral. 2 a.

Jeſub ſonur Eſaie Spaamans/Eſa. 7 a.

Jeſus Joſedechs ſon var yppaſte Preſtr/Naggei 1 a d. Syrach 49 c.

Jeſus Chriſtur/ Matth. 1 les Chriſtur

Jethro Preſtur j Madian/ Magur Moyſis/ Exod. 2 d. 3 a. Hann kiemur til Moyſen j Eydemørku/18 a. Hañ gieþur Moyſe gott Rad/ ad ſetia Stiornarmeñ z Domendur yþer Folked/ Hyggna z Gudhrædda 18 d. Hañ nefþneſt ødru Naþne Reguel/ Exod. 2 d.

Jezabel hin jlla Drottning Achabs hins Ogudlega/ 3 Reg. 16 þ. 21 b. Hun drepur Spaameñ Guds/18 c. Hun hootar Elia Spaamanne Dauda/19 a. Hun med Falsbrieþe lætur j Nel gryta Naloth. 21 c. Hun

verdur vppeken aþ Hundum/ 4 Reg. 9 g. Sein þyrer var ſpad/ 3 Reg. 21 b.

Jezehar Fader Chora/ſem ſig reiſte vpp a mote Moyſe / Num. 16 a. Hañ nefneſt z ſo Aminadab/ 1 Paralip. 7 b.

I L

Illſkan þær Yþerhond/ Gen. 6 a. Matth. 24 a b. 1 Johañ. 5 d.

Illt ſkal Madur þordaſt/ Pſalm. 34 c. 37 e. Prouerb. 3 a. Eſa. 1 e. Ezechiel. 18 b. Amos 5 d. Rom. 12 b.

Þeir ed kalla Illt Gott/ z Gott Illt/ þeim er vei/ Eſa. 5 e. Prouerb. 24 .

Illt þyrer Gott ſkal eingen giallda/ Prouerb. 17 b. Ecke helldur illt þyrer illt/ Prouerb. 24 d. Rom. 12 c. 1 Theſſal. 5 c. 1 Pet. 3 b.

Þad illa ſkal Madur yþeruña med goodu/ Rom. 12 b. 1 Cor. 4 c.

Iller Einglar/ les Diaſlar.

Imanuel/ Eſa. 7 c. Les Emanuel.

I O

Joab ſonur Zeruia/ þer vt i mote Abner / 2 Reg. 2 c. Hañ ſtingur Abner i Nel ſuikſamlega/ 3 e. Hañ þær Nad aþ Dauid vegna Abſalons/ 14 e. Hañ leggur Abſalon i Hiartad med premur Spiotum/ 18 c. Hañ ſtingur Amaſa i Nel ſuikſamlega/ 20 c. Og verdur ſidan ſialfur drepen hia Alltarenu/ 3 Reg. 2 þ. Epter Skipan Dauids/ 3 Reg. 2 a.

Joachas ſonur Jehu/ Kongur i Iſrael/ 4 Reg. 10 d. Hañ andaſt 13 b

Joachas ſonur Joſie Kongur Juda/ vard ſuipfur Riike aþ Pharao Necho/ z fluttur i Egiptaland/ z do þar/ 4 Reg. 23 g. Hañ kallaſt Johaña/ 1 Paralip. 3 c. Epter hañ vard Kongur hans Broder/ Eliachim 4 Reg. 23 g. 2 Paralip. 36 a b.

Joachim æðſte Kieñemadur/ Judith 15 c.

Joachim/ ſem þyrr nefndeſt Eliachim/ ſonur Joſie/ vard Kongur i Juda/ 4 Reg. 23 g. 2 Paral. 36 b. Hann brende i Ellde Predikunar Bok Jeremie/ Jerem. 36 d. Hañ nefneſt Melchi/ Luc. 3 þ. Hañ verdur þangadur af Nabugodonoſor/ 2 Paral. 36 a. Hañ andaſt/ 4 Reg. 24 b. Hans Sonur verdur Kongur i hans ſtad/ ibidem.

Joachim

Joachim Joachims son Kongur j Juda/ 4 Reg. 24 b. 2 Para. 36 b Hañ var fluttur til Babilon/ 4 Reg. 24 c. 2 Paral. 36 b. Hañ vard vt laten aþ Fangelse z vpphaþen/ so ad hañ fieck Mat vid Kongs Bord/ 4 Reg. 25 g. Jerem. 52 e. Hañ nefneſt Jechonias/ Jerem. 22 e. 37 a. Epter hañ vard Kongur hans Fodurbroder Mathanias/ 4 Reg. 24 d.

Joas sonur Ahaſie/ verdur eirn epter aþ ollu Konglegu Blode/ 4 Reg. 11 a. Hañ vard kryndur til Kongs j Juda/ 11 c. Hans Þienarar drapu hañ a hans Sæng/ 2 Paral. 24 g. Epter hañ vard Kongur Amaſia sonur hans/ 4 Reg. 12 d. 2 Paral. 24 g.

Joas Joachas son/ Kongur j Iſrael/ 4 Reg. 13 b. Hann bardeſt vid Amaſiam/ z braut nidur Mwruegge Jeruſalem/ z ranſte Mwſtered og Kongſins Hws/ z andadeſt/ 4 Reg. 14 c d.

Job hiñ einþalde z Gudhrædde/ les hans Bok.

Jochebed Moder þeirra Moyſes z Aarons/ Num. 26 g. Hun vpp þostrar Moyſen vegna Kongs Dotter/ Exod. 2 b.

Joel sonur Samuel/ jllur z olyſkur ſynum Fodur/ 1 Reg. 8 a/ Nefneſt Vaſni/ 1 Paralip. 7 c.

Joel Pethuels son ſpar j mote Juda/ Joel 1 Hañ ſpaer þyrer vm Vthelling hins Nelga Anda/ yþer allt Nollid/ 2 g. Huad þraũ kom/ Act. 2 c.

Johaña Huſtru Chuſe/ epterþylger Chriſto/ Luc. 8 a.

Johannes sonur Mathatie/ Broder Juda Maccabei þellur/ 1 Maccab. 9 d.

Johañes Skyſrare sonur Zacharie/ Luc: 1 þ. Hañ predikar z ſkyrer/ Matth. 3 a b c. Marc. 1 a. Luc. 3 a. Johañ. 3 c. Act. 1 d. Hann sender ſyna Læreſueina til Chriſtum/ Matth. 11 a. Hañ verdur Halſhoggven 14 b. Hañ kallaſt Elias j Anda z Krapte/ Matth. 11 b. Luc. 1 b. Hñ seigeſt ecke vera Elias/ Johañ. 1 c.

Johañis Skyrn/ Marc. 11 d. Luc. 7 d. 20 a. Act. 19 a.

Johañis Klædabunadur z Fædſla/ Matth. 3 a. Marc. 1 a.

Johañes sonur Zebedei/ verdur kalladur/ Matth. 4 d. Hñ er ſierlega kiær Chriſto/ Johañ. 13 c. 19 e. 20 a. 21 d. Hann ſkriþar þad hann haf

de sied/ 19 d. 21 d. 1 Johañ. 1 a.

Johañes Marcus þerdast med Þaule z Barnaba/ Act. 12 d. Hann vyrkur þra þeim/ 13 c. Hans vegna verda þeir Mispycker Þaull z Barnabas/ 15 g.

Joiada Prestur/ liet drepa Athaliam/ 4 Reg. 11 c. Hann vard 130 ara gamall/ 2 Paralip. 24 d.

Jomþrum attu Menn ad gieþa Grid j Strijde/ Num. 31 b.

Jonadab Broder Dauids/ vys Madur/ gieþur Añon jllt Rad/ 2 Reg. 13 b.

Jonadab Rechabs son vpp teken a Vagn til Jehu /4 Reg. 10 c.

Jonas spæer þyrer/ 4 Reg. 14 þ. Verdur sendur til Niniue/ Jon 1 a Hañ kastast vtbyrdes/ z vard suelgdur af Hualnum/ 1 d. Matth. 12 c. Honum spyr Hualuren vppa þurt Land/ 2 d. Hañ predikar þyrer þeim j Niniue Borg/ 3 a. Luc. 11 d e.

Jonathan Brodursonur Dauids/ j Hel slær storan Mañ/ sem hafde sex Fingur og sex Tær/ 2 Reg. 21 d.

Jonathan sonur Gerson var Prestur a medal sona Dan/ Judic. 18 g

Jonathas sonur Saul/ slær Philesteos/ 1 Reg. 13 a. 14 b. Hañ verdur þrelsadur af Folkenu þra Hende Saul/ 14 g. Hañ bindur Vinattu vid Dauid/ 18 a. 20 a b c d. 23 c. Hann fiell j Bardaga/ 31 a.

Jonathas sonur Mathatie/ Høfdinge Gydinga j staden Juda sijns Brodurs/ 1 Maccab. 9 c. Hann bindur Vinattu vid Demetrium / 10 a. Hann verdur þangadur af Triphon/ 12 d. Hans Syner verda og þangader/ 13 c.

Joppe Borgarmenn giora þorrædis Giorning/ 2 Maccab. 12 a.

Joram sonur Josaphat Kongur j Juda/ 3 Reg. 22 g. Hann slær j Hel sex Brædur sijna/ 2 Paral. 21 a. Hann deyr/ 4 Reg. 8 þ. Af jllre Sott/ so ad hans Innilfe falla vt/ epter Fyrersøgn Elie/ 2 Para. 21 c.

Joram sonur Achab/ Broder Ahasia verdur Kongur j Jsrael / epter Ahasia/ 4 Reg. 1 d. 3 a. Hann berst vid Asahel Syrlandz Kong/ verdur sar/ z lætur græda sig j Jesrehel/ 8 g. Hann verdur skoten j Hel af Jehu/ z kastast a Akur Nabotz/ 9 e.

Jordan

Jordan skipteſt j sundur/ z Vatned stendur kyrt/medan Israels Syn
er ganga yþer vm/Josu.3 c d. Psal.114 a.

J Jordan þuær sig Nahaman/z verdur hreinn/4 Reg.5 d. J Jor-
dan skyrer Johañes Folked/Matth.3 a. Marc.1 a. Luc.3 a. Joh.1 d.

Josaphat sonur Asa tekur Kongdom j Juda/3 Reg.22 a. Hann sen
der Lærda Menn vm allar Borger j Juda/ad kienna Folkenu/z vnder-
uijsa þui j Orde Drottens/2 Paral.17 b. Hañ mægest vid þann Ogud
lega Achab/18 a. Þar þyrer var hann straffadur aþ Jehu Spæmanne
19 a. Hann bindur Samlag vid Ahasia Achabs son/20 g. Hann veit
er Styrk Joram Achabs syne j mote Moabitis/4 Reg. 3 Hann and-
aſt/2 Paral.21 a. Og liet epter sig sinn Son Joram/2 Paral.21 a.

Joseph sonur Jacobs þædest/Gen.30 e. Hñ hefur Drauma/37 b c.
Hann var selldur Jsmaelitis aþ sijnum Brædrum/37 þ. Psalm. 105 b.
Hann var sluttur j Egiptaland/og þar þalsklega aklagadur/z j Myrk
uastoþu settur / Gen. 39. Hann var teken wr Myrkuastoþu/ 41 b.
Hann var settur til Herra yþer Egiptaland/ 41 c. Hann þær til Ecke-
ta Asnath Dotter Potiphar Prests j On/41 þ. Hann lætur sijna Bræ
dur peckia sig/45 a. Hann andaſt/50 d. Hans Bein beraſt aþ Egip-
talande/ Exod. 13 d. Og verda jørdud j Sichem/ Josu. 24 g. Hann
þrijsast/ Syrach 49 d. Og hans Tru/ Ebre. 11 e.

Joseph Festarmadur Marie/ Matth. 1 d. Hann þlyr til Egipta-
lands/ Matth.2 c. Var eirn Triesmidur/Matth.13 g. Marc.6 a.

Joseph aþ Arimathia/eirn Rads Herra/bidur vm Lijkaman Christi
Matth.27 g. Marc.15 d. Luc.23 g. Johañ. 19 e.

Joseph sem kallaſt Barsabas er settur j Kior med Matthia/ til ad
verda vtualen j staden Judas/ Act. 1 d.

Joses kallaſt z Barnabas/ selur Akur sinn z leggur Verded þyrer
Fætur Postulanna/ Act. 4 g.

Josias sonr Amos/godur Kongur j Juda/4 Reg.21 d. 22 a. 23. Vm
hñ var þyrer spad adr/3 Reg.13 a. Hñ lætur lesa Løgmals Bok Dr-
ottens þyrer Folkenu/4 Reg.23 a. Hann helldur Paskahatijd/23 e. Hñ
verdur skoten j Bardaga/þa hann bardest vid Pharao Necho/4 Reg.

23 þ. 2 Paral. 35 d. Hann var harmadur af Jeremia z ollum Juda/ 2 Paralip. 35 d. Epter hann vard Kongur Joachas Sonur hans/4 Reg. 23 þ.

Josua Sonur Nun/Pienare Moysis/ helldur Bardaga vid Amalech/Exod. 17 c. Hann vallæter vegna Moysis/Num. 11 þ. Hann vtsend est ad niosna vm Canaansland/13 a. Hann hæler Canaanslande þyrer Folkenu/14 a. Hann verdur settur Høfdinge yfer Folked j stadenn Moysis/27 d. Deut. 3 c. 31 b. Josu. 1 Hann vtsender Niosnar mennena 2 a. Hann þerdast yfer vm Jordan/30 Hann setur vpp tolf Steina j Gilgal 4 d. Hann vmskier Folked/z Guds Engell birtest honum/5 a. Hann lætur lesa Blessaner z Bøluaner/8 g. Hann dregur þra Gilgal/z hial þar þeim j Gibeon/10 b. Þar epter snyr hann aptur til Gilgal/10 e. Hann slær j einum Bardaga 30 Konga z eirn betur/10 Hann medtekur sitt Hlutskipte af Landenu/19 d. Hann andast/24 þ. Judic. 2 b.

Josua Bethsemiter/a hans Akre stod Orken kyrr/ þa hun kom af Lande Philisteis/1 Reg. 6 c.

Jotham tekur Riikes stiorn epter sinn spitelska Fødur Asaria/yfer Juda/4 Reg. 15 a b. Og vard Kongur epter Asaria/15 g.

Jotham Jerub Baals yngste Sonur/vard eirn epter af 70 Sonum Gedeons/so hann vard ecke drepen af Abimelech/Judic. 9 a. Hann avitar þa j Sichem/a Fiallenn Grisim/og þormæler þeim/z flyr j burt/ 9 b. Su Formæling kom þrafn/ 9 þ.

I S

Isaach verdur þyrerheiten/Gen. 15 b. 17 c. 18 a b. Hann þædest/Gen. 21 a. Hann Fornþæreft/z er Fyrermyndan Christi Fornþæringar/ 22 a b c. Hann tekur Rebeccam til Hustru/ 24 b. Hann giører Sattmal vid Abimelech/26 d. Hann vitar Esau til Veide/enn Blessar Jacob/27 a b Hann andast/35 d. Hann verdur þrifsadur/Syrach 44 d.

Isai Fader Dauid/les Jesse.

Isai Syner/1 Paral. 2 a.

Isaschar sonur Jacob af Lea/Gen. 30 c. Hans Hlutskipte/Jos. 19 b Hans Afkuæme/1 Paralip. 7 g.

Isbo-

Isboseth sonur Saul var tuo ar Kongur j Israel/2 Reg.2 c. Hann vard j Hel sleigen a Sæng sinne Dauid til Bilia/enn Dauid liet drepa strax þa Mordingia j staden/sem þad giordu / 4 b d.

Ismael Sonur Abrahams þædest ap Agar/Gen.16 d. Hann andast/ 25 b.

Ismael sonur Nethania slær j Hel Gedaliam/ z fleire Gydinga/ Jerem. 41 a b.

Isop var haþdr þa nockud skyllde ypper dreipa z hreinsa/ Psal.51 b

Israel verdur nepndur/sa adur hiet Jacob/les Jacob.

Israel Guds Eign/ Eigendomur/ Arpur/ Exod.3 b.6 a.19 a c e. Leuit.19 a.20 d. Deut.4 a c.7 b.9 d.10 c.14 a b.26 d.32 b.1 Reg.10 a.12 d.2 Reg.7 d.3 Reg.8 þ. Esa.19 d.43 d. Jer.13 b. Syrach 17 c.

Israels tiu Kynþætter/ skilia sig þra Dauids Hwse/ 3 Reg. 12 d. epter Ahia Spamans Orde / 11 e. Peir verda burt fiutter j Assyriam 4 Reg.1 a. So sem þyrer var spad/Deut. 4 d.

Marger ap Israel þara med Leuitum til Jerusalem/2 Para.11 b c.

I mote peim tiu ættum Israel Spadomar/ les Sumaria.

Israel gat ecke vtdrifed Jebusita/ Judic.1 d. Peir vrdu vtrekner ap Dauid/ 2 Reg.5 b.

Sannur Israel er Christur/ Esa.49 a.

Sanner Israelitar/huorier ad sie/ Sophon.3 c. Johañ.1 g. Rom.2 d. 9 b. Galat.6 d.

I TH

Ithai Vinur Dauids/þylgde hænum þa hann flyde vndan Absalon 2 Reg.15 e. Var vtualen til Hopuds mans/18 a.

Ithamar sonur Aarons/ Exod.28 a. Hann var smurdur til Kiennemans/Leuit.8 a.

I V

Jubal sonur Lamech/ þann þyrstur allra Nanda Streingialeik/ Geneſis 4 d.

Juda Sonur Jacobs þædest/Gen. 29 d. Liggur sijna Sonar Konu Thamar ovitande/38 d. Hann geingur j Borgan vid Jacob/ vm Benjamin/

iamin/ 43 b.

Juda heyrer til Ríkes ſkiornen og Þerualldeð/ Gen. 49 b. Deut. 33 a. Judic. 1 2 Reg. 7 c.

Jude Kynþættar Erþdaland/ Joſu. 15 a b.

Juda Hws hiellt med Dauid/ 2 Reg. 2 a.

Judar/ Gydingar/ les Iſrael.

Judas Maccabeus/ kiören til Høþdingia yþer Brædrum ſínum/ 1 Maccab. 2 g. Hañ bardeſt hrauſtlega/ 3 a. 4 5 7 g. 2 Maccab. 8 a b 10 11 b c. 12 a g. 13 c d e. 14 c. 15 e. Hñ fiell/ z hans Broder Jonathas vard Høþdinge ſ hans ſtad/ 1 Maccab. 9 b c.

Judas Iſchariot vtualen til Þoſtula/ Matth. 10 a. Hañ lætur Phariſeos kaupa ſig til ad ſuíkia Chriſtum/ Matth. 26 b. Luc. 22 a. Hann þorrædur ſinn Herra Chriſtum/ Matth. 26 e. Marc. 14 c. Luc. 22 e. Johañ. 18 a b. Epter þui ſem þyrer ſpad var/ Pſalm. 41 b. 55 b. 109 Johañ. 6 g. 12 a. 13 b. Hañ ſdraſt z heinger ſig ſialfur/ z breſtur ſ ſundur ſ tuent/ Matth. 27 a. Act. 1 d.

Judas aþ Galilea þyrer þorſt/ z hans þylgiarar voru adſkilder/ Actorum 5 g.

Judas ſem z neþneſt Barſabas z Silas/ ſendaſt med Þaule z Barnaba til Antiochiam/ Act. 15 d e.

Judith/ Ríkr From Eckia ſ Bethulia/ áviſtar ſínna Borgarmenn þyrer þad/ ad þeir ſettu Gude Tíma þyrer/ Judith. 8 b. Hennar Bæn/ 9. Hun pryder ſig/ 10 a. Hun ſeiger huar þyrer hun er viken þra þeim ſ Bethulia/ 11 Hun høggr Høþud aþ Holoþerne/ 13 a. Hun andaſt 16 d

Julius Keiſarans Høþuds madur/ ſyner ſig vingiarnlegā vid þann þangada Þaul/ Act. 27 a.

K A

Kaþnad/ Sialþdaudt mættu Gydingar eige eta/ Act. 15 d þ.

Kahat Sonur Leui/ Num. 3 b.

Kahats ſona Embætte/ 1 Paral. 7 4 a. Þeirra Borger z Bwſtader/ Joſu. 21 a.

Kain/ les Cain.

Kall-

Kallan christenna Maña/Rom. 8 þ. 1 Corinth. 1 a. Ephes. 4 a. Coloss. 3 c. 2 Thessal. 1 d. 2 c. 1 Timoth. 6 c. 1 Pet. 1 c. 2 b. 3 b. 2 Pet. 1 b. Ebre. 3 a. 9 e.

Kallan Heideña Þioda/les Heidnar Þioder.

J sinne Kallan blisse huor/Syrach 11 c.

Kaleikur merker opt Reide og Hepnd/Esa. 51 e. Jerem. 25 c e. Psal. 60 a. 75 b. Apocal. 16 d.

Stundum merker Kaleikur Kross z Motgang/Matth. 20 c. 26 d. Marc. 10 e. 14 d. Luc. 22 e. Johan. 18 b.

Kallmannsins Embætte z Vallð yþer Konumne/par vm les/Gen. 2 d 3 c. Num. 5 b. 30 b. Deut. 22 d. 24 a. Predik Sal. 9 b. Malach 2 c. Syrach 7 b. 9 a. 1 Cor. 7 a. 11 a. Ephes. 5 b. Coloss. 3 d. 1 Pet. 3 b.

Kallmannsins Elska til sinnar Kuinnu/ huornen hun eige ad vera/ Prouerb. 5 c.

Allt Kalkyns aþ Mosum/ætte ad birtast þyrer Drottne j þriar rei sur ar legа/Exod. 23 c g. 34 c. Deut. 16 d.

Kalfur aþ Gulle steyptur/ Exod. 32 a. Deut. 9 c.

Kalþar tueir aþ Gulle/ j Bethel z Dan/ 3 Reg. 12 g. 4 Reg. 17 d.

Karþer tuær/ Jerem. 24 a.

Kaupe z Sale/par vm les Gen. 23 b. 25 d. 33 d. 41 g. 42 a. 47 d e þ Leuit. 25 c. Deut. 15 c. 25 e. 2 Reg. 24 d. Prouerb. 11 c d. 16 b. 20 b d. Esa. 23 d. Jerem. 32 b. Ezechiel. 45 b. Mich. 6 c. Syrach 27 a. Matth. 27 a b. Luc. 14 d. 1 Corinth. 7 e þ. 1 Thessal. 4 a.

K E

Kegila/a þann Stad storma Philistei/enn Dauid hialpar Borg. ar Monnum/ 1 Reg. 23 a.

Kenan sonur Enos lifde 910 ar/ Gen. 5 b.

Kethura Abrahams Kuinna hin seirne/ Gen. 25 a.

Kemthar/þeim hlisser Saul Kongur/ 1 Reg. 15 b. Vm þa var þyr. er spard/ Num. 24 d.

Kettarar/les Villumenn.

Kiertastika/les Liosastika.

K I

Kiærleikur/Elska/Aast.

Kiærleike Guds til peirra Christnu/ par vm stendur/ Exod. 20 a. 34 b. Deut. 4 c. 6 a. Josn. 24 a b c. Prouerb. 8 d. Jerem. 31 a e. Joh. 3 b. 10 c. 13 a. 15 b. Rom. 5 a. Galat. 2 c d. Ephes. 2 b. 5 a. 1 Johañ. 4 c d.

Kiærleikur til Guds.

Gud skulum vier elska yper alla Hlute/les Gen. 22 Exod. 20 Deut. 5 a. 6 a. 10 c. 11 a. 30 c. Josu. 22 b. 23 c. Psalm. 31 g. Syrach 7 d. 34 c d. Matth. 10 d. 22 d. Marc. 12 c. Luc. 7 g. 10 e. Johañ. 21 c. Rom 5 a. 8 e. 1 Corinth. 16 d. 1 Timoth. 1 a. 1 Johañ. 4 b c.

Kiærleikur til Naungans.

Vm Brodurlegan Kiærleika stendur/ Gen. 13 b. Leuit. 19 b d. 1 Reg 18 a. Psalm. 133 a. Prouerb. 10 b. Matth. 7 a. 19 c. 22 d. Johañ. 13 d. 15 c. Rom. 12 b. 13 c. 1 Corinth. 13 a. Galat. 5 a. Ephes. 4 a g. 5 a. Philipp. 2 a. Coloss. 3 c. 1 Thessal. 4 b.

Kiærleike til Dyna/ les Dyner.

Kyp/ les Prattan.

Kist/ les Holld.

Kirkia/Christne/Guds Folk z Soknudur.

Heilog Christne/z Rietkruader pædast pyrer Guds Ord/ Prouerb. 9 a c. Johañ. 1 b. 3 a b. Rom. 8 a b. 9 b. 1 Corinth. 4 d. Galat. 3 b. 4 a d. Ephes. 1 a. Tit. 1 a. Philem. b. 1 Pet. 1 a. 1 Johañ. 3 a. 5 a. Jacob. 1 c.

Sina Christne hepur Gud keypt/ z sier vtuegad med sinu Blode/ Act. 20 c. 1 Corinth. 6 d. 7 e. Ephes. 1 b. Coloss. 1 b. 1 Pet. 1 d. 1 Joh. 1 c. Ebre. 9 d. Apocal. 1 b. 5 c. 14 a.

Christneñar Hepud er Christur/ Ose. 2 a. 1 Corinth. 12 c d. Ephes. 1 d. 4 d. 5 e. Coloss. 1 b. 2 c.

Christneñar Limer eru allra handa Menn sem trua/ huort helldur peir eru ap Gydingum eda Heidingium/ Esa. 43 a. Johañ. 10 c. Act. 10 c.

10 c. Ephes. 3 a.

Christnesiar Pienarar/ Biskupar/ Nirdarar/ Guds Ords Pionar/ Prestar/ Predikarar/ peir eru Christi Pienarar/ Act. 1 b. Rom. 15 b. 1 Corinth. 4 a. Coloss. 1 d.

Peir eru Guds Medpionar/ 1 Corinth. 3 b. Guds Verkamen/ Nwsalldarar/ 4 a. Tit. 1 b. Sendemenn Christi/ 2 Cor. 5 d.

Nuiliķt vera skal peirra Lyp z Framferde/ Matth. 5 b c. Luc. 8 c. 1 Timoth. 3 a b. 4 b c d. Tit. 1 b. 2 a b c. 1 Pet. 5 a.

Peirra Embætte z Lærdomur/ Ezechiel. 3 b. 33 a b. Matth. 28 d. Marc. 16 d. Johan. 21 c. Act. 1 b. 6 a. 11 d. 14 a. 20 d. 2 Corinth. 4 b c. Galat. 1 b d.

Ad peir meige vera gipter/ par vm stendur/ 1 Corinth. 7 a. 1 Timoth 4 a. Tit. 1 b.

Peir skulu ecke Drottna sem Veralldleger Herrar/ Matth. 20 d. Luc. 22 c.

Mismunur a mille godra Nirdara z illra/ Johan. 10 c.

Fals Nirdarar/ Esa. 56 c. Ezechiel. 34 a b. Johan. 10 c.

Sa einka sanne Nirder er Christur/ ibidem.

Hia sinne Christne er Gud alla Tyma/ hana ad verda/ Exod. 13 d 29 g. Leuit. 26 a. Deut. 7 d. 23 b. 31 b. Psalm. 91 c. 132 d. Esa. 43 a. 52 b. Jerem. 46 c. Matth. 18 c. 28 d. Johan. 14 c. 2 Corinth. 6 d.

Christnen/ eda Christeleg Kirkia er skylldug ad veita Vpphelldr sijn um Pienorum/ Deut. 12 b c. 14 d. 16 c. 25 a. Esdre 7 d. Matth. 10 a. Luc. 10 b. Rom. 15 d. 1 Corinth. 9 d. Ebre. 13 a.

Christnesiar Limer eru skyllduger/ ad bidia fyrer sijnum Lærepedrum z Sæluforgurum/ Act. 4 b. 12 a. Rom. 15 d. Ephes. 6 c. Philipp. 1 c. Coloss. 4 c. 2 Thessal. 3 a. Ebre. 13 c.

Ein Christne vt ap Gydingū z Heidingium/ Jerem. 3 c. Ezechiel. 37 f. Johan. 10 c. Rom. 11 d.

Christnesie eru bipalader Himnariikes Liklar/ Matth. 16 c. Peir Biepast/ Johan. 20 e. Brukast/ Matth. 18 c. Act. 2 f. Les Bast.

Kirkiusiar Vitian/ z Visiteran/ 2 Paral. 17 b.

Kiriath Arba/les Hebron.

Kiriath Baal/ þad er Kiriath Jearim/var ein Borg/ Josu.15 b.18 c.

Kiriath Sepher/ þad er/ Deber/ Stadur sem Athniel vann/ Josu.15 c Judic.1 c.

Kis Fader Saul/1 Reg.9 a.2 Reg.21 c. Act.13 d.

K L

Klæde/ Fót.

Klæden sundur að rífa / Gen.37 þ.44 c. Josu.7 a. Judic.11 g. 1 Reg.4 c. 2 Reg.13 d. Esther 4 a. Esa.37 a. Joel 2 c.1 Maccab. 2 b.3 þ. 4 e.

Að klæda Nackta/þad er skipad/ Esa.58 c. Tob.1 d. Ezechiel.18 d Matth.25 d. Les Almesa.

Í giegn ohooplegum Klædaburde/ Gen.3 d. Ezechiel.7 e. Matth. 21 a. Marc.12 d. Luc.7 d.16 d.20 g.1 Timoth.2 c.1 Pet.3 a.

Klædleyse/ les Naken.

Klokskapur/ les Nyggende.

K N

Knath/ Landskapur nockur/ þar sem Nobah vann vnder sig/ og hann nefnde hoss Nobah/ Num.32 g.

K O

Kongar ꝛ Høfdingiar.

Vm Konga ꝛ Høfdingia/ þeirra Embætte/ les Deut. 13. 1 Reg. 8 b c.12 c. 3 Reg. 2 d.10 d.2 Paral.9 b þ. Job 34 b. Psalm.2 a b. Prouerb.14 c.16 b.19 b. 20 a b. 25 a.29 a b. Jerem. 22 a. Sprekn. 6 a.9 b.11 a b. Syrach 10 a b c.

Kongur skal jdka sig j Guds Orde/ ꝛ styrkia þad til Framgangs/ Deut.17 d. Epter dæmum Dauds/2 Reg.6 a c.7 c d. Josaphat/2 Paralip.17 a.19 b c. Ezechie / 29 b c d. Josie / 34. Hann skal þordast Vijn/ Prouerb.31 a.

Kong Vsia edur Asaria vard Líkþrar/ þa hann fiell jn̄ j Prests Embætted/ ꝛ villde þæra Forn/ 2 Paral.26 c.

Kong Zedechia verdur blindadur baudum Augum/ Jerem.39 d.

Kong

Kongsins Hiarta er j Guds Hende/Prouerb. 21 a.
Fyrer Kongum riga Menn ad bidia/ 1 Timoth. 2 a.

Konan.

Konan er skapud apr Mañenum/Gen. 2 d. 1 Corinth. 11 b.
Apr Konunne kom fyrst Synden/ Gen. 3 a. Syrach 25 d. 1 Timoth. 2 d.
Konuñar Slægd/Syrach 25 c.
Kueñaña Embætte/ z huad þær eru skylldugar ad veita peirra Bændum/Gen. 3 c. Num. 30 b. Deut. 22 b c. Esther 1 c d. Prouerb. 11 c. 12 a Esa. 3 d. Tob. 10 a b. 1 Corinth. 7. Ephes. 5 e þ. Coloss. 3 c d. 1 Timoth. 2 c d. 3 c. 5 a b. Tit. 2 a. 1 Pet. 3 a.
Konan skal ecke vera berhøpduð j Søpnudenū/1 Corinth. 11 a b c.
Konuñar ohoofiegt Skart/Esa. 3 d. Neñar rietta Skraut z Skart 1 Timoth. 2 c. 1 Pet. 3 a.
Vm Konuñar Bænleika/Syrach 9 b.

Konur Godar z peirra Lofstyr.

Good Kona er Guds Gafa/z giepst þeim sem Gud ottast/Prouerb. 12 a. 18 c. 19 c. 31 b. Syrach 7 c. 25 b. 26 a. 37 a. 1 Timoth. 2 c d. Tit. 2 a. 1 Pet. 3 a.
Konum leyþest ecke ad kieña j Samkundum/1 Corinth. 14 g. 1 Timoth. 2 c d.
Epterdæme Vissra z Hyggeña Kueña/Sara/Gen. 21 a. Rahab/ Josu. 2. Debora/Judic 4 a. Ruth/Ruth 3. 4. Abigail/1 Reg. 25 a. Su Kona apr Thekoa/2 Reg. 14. Su Kona j Abel/20 e þ g. Judith /Judith 8.
Konur klokar/þalskar z slægar/Potiphars Hustru/ Gen. 39 b c d. Dætur Moabitanna/Num. 25 a b. Samsons Kona/Judic. 14 c d. 16. Michol/ 1 Reg. 19 c. Jezabel/3 Reg. 21. Herodias/Marc. 6 c d.

Kopar himen.

Nenum hootar Gud yþer þa Idranarlausu/Deut. 28 c.
Koraḥ/ Dathan og Abiram/ setia sig vpp a mote Moysen/ Num. 16 a. Verda suelgder apr Jordunne/ ibidem. e.

Korona Liffsins/ Apocal. 2 b.

Kol gloande ad leggia yfer Ovine/ Prouerb. 25 c. Rom. 12 d. Tob. 4 c. Jacob 5 a.

K R

Kristnen/ les Kirkia.

Kross/ Motgangur.

Kross z Straff yfer þau Adam z Euu/ Gen. 3 c d.

Kross z Motgangur kiemur yfer alla Christna/ Gen. 4 b. 27 þ g. 37 e þ g. 2 Reg. 16. Psalm. 34 d. Syrach 2 a b. Matth. 10 d. 12 a. 14. 16 d. Marc. 13 b. Luc. 14 þ. 21 c d. Johañ. 15 c d. 16. Act. 9 d e. Galat. 4 d. 1 Thessal. 3 b. 2 Timoth. 3 c. 1 Pet. 4 c d.

Krossen verdur lagdur a þa Christnu/ þeim til gooda z Bekrunar/ 2 Reg. 7 c. Job 5 c. 33 b c d. Prouerb. 3 b. Jerem. 46 e. Judith 8 c. Tob 2 c. 12 c. 2 Maccab. 6 d. 1 Corinth. 11 c d. 1 Pet. 4 c d. Ebre. 12 a. Apocalip. 3 c.

Fyrer Krossen þær Madur ad þeckia Guds Dyrd z Dasemder/ Exod. 1 d. 2 Paral. 33 c. Psalm. 8 a. Prouerb. 6 c. Judith 8 c. Luc. 24 þ. Johañ. 12 d. Act. 14 b. Rom. 8. 2 Corinth. 4 b. 5 a b. Philipp. 2 a b 2 Thessal. 1 d. Ebre. 2 c d. 12.

Kross z Motgang skulum vier bera med Polemmæde z Glede/ Matth. 5 a b. 10 b c. Johañ. 15 c. 16. Act. 5 d. 16 d e. 2 Corinth. 8 b. Coloss. 1 d. Ebre. 10 d e. Jacob. 1 b. 1 Pet. 4 c d.

Med Krosse z Motgange/ reyner z þroþar Gud þa sem trua/ Deut. 8 a b. Prouerb. 17 a. 27 c. Judith 8 b c. Spekeñ. 3 a b. Syrach 2 a. 27 b. 2 Thessal. 1 b. 1 Pet. 1 a b.

Nuggun j Krosse og Motgange/ Job 5 c. Psalm. 89 c. Prouerb. 18 b Esa. 26 b. Narmagrat. 3 b c. Matth. 5 a b. Johañ. 15 c. 16 c. 1 Cor. 10 c. 2 Corinth. 1 a b c.

K V

Kuslldmaltijd.

Vm Christi Kuslldmaltijdar Iñstickan/ Miñing/ Brwkan z Vanbrwkan/ les Christur.

Vm

Vm þa storu Kuølldmaltijd/til huørrar marger voru bodner/ emkomu þaer/Matth. 22 a. Luc. 14 d.

Vm Guds ꝛ Lambsins storu Kuølldmaltijd/til huørrar ad Vtuald er kallast/Esa. 25 b. Apocal. 3 d 19 a b.

L A

Laban Sonur Bathuel Broder Rebeccu/veiter Herberge Abrahams Þienara/ Gen. 24 d. Hann kauper Viñu ad Jacob/ ꝛ giefur honum j staden sijna Dottur/29 c.

Lachis Borg verdur vnnen/ Josu. 10 þ. Hun verdur rambyggelega sterk giord/2 Paralip. 11 b.

Lais Borg/vm hana niosna Syner Dan/ꝛ vinna hana/ vppbyggia og kalla Dan/Judic. 18 g.

Lamech atte þyrstur Maña tuær Konur/ Gen. 4 c.

Lamech komen aþ Seth/Sonur Matusalem gat Noa/ þa hann var 187 ara gamall/Gen. 5 d.

Landgeæde Fyrerheitna Lands/Deut. 8 b.

Landskoster hia Jordan/Gen. 13 c.

Landamerke gømul skal Madur ecke þæra/Deut. 19 c. 27 c. Prouerb 22 d. 23 b.

Launum þorþienstum skal Madur ecke jnne halda/ Leuit. 19 c. Deutro. 24 c.

Lazarus sem lá þyrer Dyrum hins Ríka Mans/Luc. 16 d.

Lazarus elskadur af Christo/vppreistur aþ Dauda/Johañ. 11 a þ. Hann er opsoktur aþ Gydingum/ 12 b.

Læknaran skal Mann heidra/ Syrach 38 a b.

Læknare/hialpa sialfum þier/ Luc. 4 d.

Læknarans þurfa Heilbrigder ecke vid/ Matth. 9 b. Marc. 2 c. Luc. 5 f.

Læknara leitar Assa j sinne Sott/enn ecke Drottens/2 Paral. 16 d

Lærare/ les Kirkia/Christne.

Lærdomur/ les Ord Guds.

Lærdomar Manna ꝛ Bodord/so þraut sem þau eru a mote Gude/ꝛ

halldast

halldaſt naudſynleg til Saluhialpar/er allur þyrerboden/ Deut. 4 a. 12 a. 13. Joſu. 1 b. Pſalm. 12 a. Prouerb. 30 a. Eſa. 8 b. 29 c. Jerem 2 b. 23 a b c d. Zach. 5 a c. Matth. 7 c. 15 a. 16 b. 24 c. Marc. 7 a. Luc. 16 g. Act. 5 g. 20 þ. Rom. 16 c. 1 Corinth. 7 þ. Galat. 5 b. Eph. 4 þ. Philipp. 3 a. Coloſſ. 2 b c. 1 Timoth. 1 a d. 4 a. 6 a b. Tit. 1 c. 1 Johañ. 2 c. 3 a. 2 Johañ. c d. Ebre. 13 b.

Læte/les Nræſne.

L E

Lea Labans Dotter/giepſt Jacob til Eigenkonu/Gen. 29 c. Fader hønumØrn/30 þ.

Lebbeus nepndur Taddeus/ eirn ap Chriſti Læreſueinum/ Matth. 10 a. Kallaſt ꝛ Judas Sonur Jacobs/ Luc. 6 b.

Leon ſlær þann ohlydna Spæmaſi/3 Reg. 13 c.

Leon ſlær þann ohlydna Stallbroder Spæmannſins/20 þ.

Leon eydeleggia Heidingia/ ſem voru jnnſetter j Land Samaria/ 4 Reg. 17 e.

Leon j ſundur ſlitted ap Samſon/Judic. 14 b.

Leon j Hel ſteiged ap Dauid/1 Reg. 17 d.

Leon ap Slekte Juda/ Apocal. 5 a b.

Leſem Borg vinnen med Suerde/og nepneſt Dan/Joſu. 19 d.

Leyþar/ les Apgangs Leyþar.

Leſe/les Idiuleiſe.

Leui/ Leuitar:

Leui Son Jacobs þædeſt/Gen: 29 b. Hann med ſinum Brodur Simeon/ſlær j hel Borgarmenn j Sichem/34 d. Þad Verk verdr laſtad/49 a

Vm Leuitaña Borger ꝛ Bwſtade/ ꝛ þad þeim til heyrde/ les Leui/ 10 c. 25 e. Num. 18 c d. Deut. 10 b. 12 b c. 14 b d. 18 a. 26 b. Joſu. 13 c. 21 a. 1 Paral. 7. 24 a. Nehem. 10 c. 13 b. Ezechiel. 48 b.

Vm Leuitaña Embætte/ ꝛ þad þeir attu ad giøra/ Num. 1 g. 3. 4. 18. Deut. 10 b. Joſu. 3 a b. 1 Paral. 10. 12 d. 25. Ezechiel. 44.

Leuitana tok Gud ad ſier j ſtaden allra Frumgietninga j Iſrael/

Num.

Num. 3 b. 8 E.

Leuitanna Orda z Skickaner/þær Dauid giorde/1 Paralip. 24. 25 a. 26.

Eingen Leuite skickadest til Guds Þionustu yngre enn 25 ara gamall/z þa hann var 50 ara/var hann þrj þra þui Embætte/Num. 8 d.

Leuitarner straffa þa Afgudadyrkan/sem giordest af Gullkalfenum Exod. 32 f.

Leuitar verda burt rekner þra Israel/af Jeroboam/2 Paral. 11 c.

Eirn Leuite j Nwse Micha/z hans arlegt Kaup/Judic. 17 d.

L I

Libna/eirn Herbwdastadur Gydinga/þa þeir reistu jnn j þad Fyrerheitna land/Num. 33 c.

Libna/ Borg ein vnnen/ Josu. 10 c. Fellur þra Juda/4. Reg. 8 f. Vmkryngd af þeim Assyrijs/ 18 b.

Lyf.

Mannsins Lyf er stutt z þorgeingelegt/Gen. 3 d. 2 Reg. 14 c. 1 Paralip. 38 d. Job 3 a b. 7 a. 8 b. 9 c. 10 a. 13 d. 14 a. Psalm. 39 b. 89 f. 102 a b. Predik Salo. 2 a b. 3 d. 7 a. Esa. 40 b. Speken. 2 a. 5 c. Syrach 14 c. 18 a b. 40 c. Luc. 12 c. 1 Pet. 1 d. Ebre. 13 b. Jacob. 1 b. 4 d.

Lyf Eilyft/les Salubialp.

Lyfkyrtell eda Ephod/Exod. 28 b. Judic. 8 f.

Lyfsins Tre/Gen. 2 b. 3 d. Prouerb. 3 c. 11 d. 13 b. Apoc. 2 b. 22 a.

Lyfsins Bok/les Bok.

Lyfsins Korona/ les Korona.

Lyfnadur og Framferde Christenna Manna/a ad vera Heilagt/skickad epter Guds Orde/z Christi Lifnade z Lærdome/Gen. 17. Exod. 20 Leui. 12. 19 a. 20 d. 21. Matth. 5 f g. 11 d. Luc. 6 e. Johan. 12. 13 a b. 15 a b c. 21 c d. Rom. 6. 8. 13 a b c. 15 c. Ephes. 2 c. 4 a. 5. Philipp. 1 d. 2 a b. Coloss. 2. b. 3 a b c. 1 Thessal. 4 a b. Tit. 2 c d. 3 a b 1 Pet. 1 c. 2 a b c. 3 b c. 4. 2 Pet. 1 c. 1 Johan. 2 b. Ebre. 12 d.

Þeir Lifdu/alleinasta lofa Gud/ enn ecke dauder/ Syrach 17 d. Les Dauder.

Lifande vpptekner aþ Jordu til Himens/Enoch/Gen.5 c. Syrach 44 c. Ebre.11 b. Elias/4 Reg.2 b c. Syrach 48 c.

Lykame Maññins kallaſt Kier/1 Reg.21 b. Jard Kier/2 Cor.4 b. Tialldbwd eda Hws/2 Corinth.5 a. Hreyſe 2 Pet.1 c.

Lykaman ſkulum vier temia/ Krossþesta z depda med ſiónum Lyſtinga um z Girndum/les Girnd.

Likneſke/ les Bilæte.

Lykþra.

Husrnen Lykþrana alle ad peckia/Leuit.13. 14.

Lykþraen er Guds Straff Syndareñar vegna/ Leuit.14 c. Num. 12 c.4 Reg.5 g.15 a.2 Paralip.26 d.

Lykþraer verda hreiner/Leuit. 14. Num.12 d.4 Reg.5 d. Matth. 8 a. Luc.17 c d.

Lykþraer maattu ecke vera hia ødru Folke/Leuit.13 þ. Num. 5 a. 4 Reg. 15 a.

Lyſtelæted.

Sannarlegt Lyſtelate/ z ad hallda ſialfan ſig lyſtelmotlegan/ þad er Gude þægelegt/Gen.18 d.29 d.41 e. Exod.3 b.4 g. Judic.6 c.1 Reg 1 b.2 b.7 a.2 Reg.6 c.2 Paral. 12 b.32 þ.33 c. 34 þ. Pſalm. 34 d. Prouerb.11 a.16 c.22 a.25 b.29 d. Eſa.37 d.57 c.66 a. Jerem.1 a. Jon 3 d. Syrach 2 d.3 c.7 a.10 b. Judith 4 c d.9 a. Matth.3 c d.5 a. 8 a.11 d.15 c.18 a.20 b.21 a.23 a. Marc.9 d e þ.10 d. Luc.1 e.9 þ. 14 b.15 e.18 c.22 c. Johañ.13 b. Act.10 e. Rom.11 c.12 a.1 Cor.4 b. 15 b. Philip.2 a. Coloſſ.3 b.1 Pet.5 b. Jacob.1 b.4 b. Ebre.11. Apocal. 4 c. 19 b.

Lios.

Lioſed verdur ſkapad/Gen.1 b. Tus ſtor Lios/þad ſtærra z minna/ ibidem. b.

Lioſaſtikan j Muſterenu vtſkriþaſt/Exod.25 d.

Vm Lios Drottens/og ad Chriſtner ſkule ganga j Lioſenu/Pſalm. 14 e.36 c.119 Eſa.58 c. Matth.4 c.5 b.6 c. Luc.8 c.11 e. Johañ. 1 a.3 c.8 b.9 b.12 e, Rom.5 a.2 Pet.1 d.1 Johañ.1 c.2 b.

Loy

Lofsönguar.

Lofsongur Moysis/ Exod. 15. Deut. 32. Debore z Barach/ Judic. 5. Anna/ 1 Reg. 2 a b. Esaie/ Esa. 5 a. Marie/ Luc. 1 e. Zacharie/ Luc. 1 g. Simeonis/ 2 e.

Lofsongua Andlega ber Gudhræddum ad syngia/ Ephes. 5 e. Colossen. 3 c.

Lofsongur peirra priggia Manna j gloanda Opne/ les seinast j Gamla Testamentenu.

Lopan/ les Heif.

Logmæled.

Fyrsta Logmæl sem Gud sette/ z Forbod/ Gen. 2 c. Pad verdur brotted/ Gen. 3 a.

Logmæled z x Guds Bodord giepast Moyse/ Exod. 20 a b. Deutrono. 5 a b.

Logmæls Toflurnar skripast med Guds Fingre/ giepast Moysi/ Exod. 31 d. Deut. 5 c. par verda brotnar j Nasthejt Moysis/ Exod. 32 d. Deut. 9 c. Par j stadenn giepur Gud adrar Toflur/ Exod. 34 a. Deutro. 10 a.

Logmæls Toflurnar leggiasi j Orkena/ Deut. 10 a. Ebre. 9 b.

Vm Logmælsins Natturu/ Embætte/ z huad pad verkar/ Rom. 3 b 4 c. 5 c d. 7 a b. Galat. 3 c. 1 Timoth. 1 b. Ebre. 7 b c.

Logmæl Guds er Andlegt/ z eige verdur nockud Verk giort epter Logmæle/ par sem ecke er Guds Ande med Mattenum/ Deut. 5 d. Act. 15 c. Rom. 7 c. 8 a.

Logmælsins Vppfylling.

Christur er komen ad vppfylla Logmæled/ Matth. 5 c. Laun peirra z Straff sem hallda eda briota Guds Logmæl/ les Ohlydne.

Logmælsins Ypertrod slu Mattum verdur Velvad z Formælt/ Gen 3 c. Deut. 27 c d. 28 b c. Dan. 9 c. Galat. 3 c.

Logmælsins Fyrerheit z Blessan/ Deut. 28 a.

Logmælsins Ypertrodsla verdur fyrergiepen/ fyrer Christum/ les

Synd.

Logmaalsins Ceremoniur z ytre Pionustugiørder j gamla Testamentenu/eru aptæknar þyrer Christum/Matth.11 b. Marc.15 d. Act:15 d. Galat.3 e.4 a. Ephes.2 c. Coloss.2 b.1 Pet.1 a. Ebre. 8 a b.

Logmaals Boken verdur þunden/4 Reg.22 b.

Logmaled verdur lesed z vt hroopad/ Deut. 5. 31 c. Josu. 8 g. 4 Reg.23 a. Nehem.8 a.9 a.2 Maccab.8 e.

Mannaña Logmal er þanykt/ les Lærdomur.

Loth:

Loth Sonur Haram/Gen.11 d. Hañ er audugur/13 b. Hañ verdur Herteken z frelsast aptur/14 b c. Hañ vtleidest aþ Sodoma aþ Englænum/19 c.2 Pet.2 b. Hans Kona verdz ad Sallsteine/19 e. Speken. 10 b. Luc.17 g. Hañ liggur med Dætrum sjnum/19 þ. Hañ kallast Riettlærur/2 Pet.2 b.

L V

Lucas Gudspiallamadur var eirn Lækner/Coloss.4 b. Hañ var med Pæle/2 Timoth.4 b. Hañ var hans Medhialpare/ ad Philem d.

Lucius aþ Cyrene/Act. 13 a.

Luciper þellur aþ Himnenum/Esa.14 a b.

Lundar Heidingia/ og Skwrgoda Skogar/ mttu vpp ad hoggvast/ Exod.34 c. So giørde Josias/4 Reg.23 b c.

Lus kallast Bethel/Gen.28 d.

Lychaonia/Act. 14 a b.

Lydia Kuinna sem selde Purpura/truer a Drotten/ Act.16 c.

Lyggen/Lygarnar.

Lyge lastast/z er þyrerboden/Exod.2 b.23 a. Leuit.19 f. Spekem. 1 c. Syrach 7 b.20 d.25 a. Ephes.4 þ. Coloss.3 b.

Lyganna Straff/Apocal.21 b.22 c.

Epterdame þeirra sem loged haþa/Hagaormureñ/Gen.3 a. Braður Josephs/37 þ. Potiphars Hustru/39 d. Ryckte vm Absalõs Mañdrap/2 Reg. 13 þ. Spamaduren sem laug ad Guds Manne/ 3 Reg. 13 d. Giezi Pienare Elisei/4 Reg.5 þ. Añanias z Saphira/ Act.5 a

Lyg-

Lygennar Fader er Diøpulleſi/Johañ. 8 þ.
Lygē er verre eñ Stuldr/Syr.20 d. Verre eñ Nordomr/Proueb. 6 d.
Lygeſamur Ande/ſ Munne Fals Propheta/3 Reg.22 d.
Lyſias Stryds Høfdinge Anthiochi/1 Maccab. 3 d. Hann bindur Vinattu vid Gydinga/6 g. Hann verdur ſ Hel ſleigen epter Forlage Demetrij/7 a.
Lyſias eirn Høfuds madur ſ Jeruſalem/ ſender Paulum þra ſier til Felix Lands Domara/ Act.23 þ.
Lyſtra er Borg ſ Lycaonia/þar lęknar Paulus eirn Hallttan/ Act.14 b. Þar vilia Borgarmenn offra Paule og Barnaba/ibidem.
Lykell Viſkunnar / Luc. 11 g.

M A

Maacha Dotter Thalmai Kongs ſ Gieſur/ Moder Abſalons/ 2 Regum 3 a.
Maazon aþ Eyñe Cyprus /eirn gamall Lęreſueirn/ Act.21 c.
Macedonia/Landſkapur ſ Gricklande/ſaþnar Olmøſu handa þeim Fatęku ſ Jeruſalem/Rom.15 c.2 Corinth.8 a b c.
Ì Macedonia kallaſt Paull þyrer Syn/ Act.16 b.
Macheda Borg verdur vnnen/Joſu. 10 e.
Machir Flutſkipte/ Deut.3 b.
Maccabei ſis Þiſſaruottar/z þeirra Moder/ 2 Maccab.7.
Maecha Abſalons Dotter/Moder Abia Kongs ſ Juda/3 Reg.15 a
Madian/ les Midian.

Madur/Mañeſkia.

Madureñ er ſkapadur aþ Gude/Gen.2 b. Job 10 b. Pſalm.119. 1 Corinth. 15 þ.
Madureñ er ſkapadur epter Guds Mynd/Gen.1 d.5 a.9 a. Spek. 2 d. Syrach 17 b.1 Corinth.11 a. Epheſ.4 þ. Coloſſ.3 b. Jacob 3 c.
Á Mañen er lagt Straff z Kroſſ/Gen.3 c.
Hañ verdur Bleſſadur ſ Chriſto/Gen.12 a.22 d. Galat.3 b.
Vm Mañſins Endurfødurg/Matth.18 d. Johañ.1 b.3 a.4 þ.7 þ.1 Cor.4 d. Galat.3 d. Ephe.4 g. Coloſſ.3 a.1 Pet.2 d. Jacob 1 b.

Maſienum er þyrferſett Liſped z Dauden/ Bleſſan z Boluan/ Gott z Illt/ad vtuelia hiørt hann vill/ Deut. 11 d. 28 þ. 30 a. Jerem. 21 c. Syrach 15 d.

Vm þaſi nyia Mannen/ z ad hſi endurnyeſt þyrer Chriſtum/ Rom. 6 a. 7 d. 12 a. 1 Corinth. 5 þ. 2 Coriuth. 5 d. Galat. 6 d. Epheſ. 2 b. 4 þ. Coloſſ. 3 b. Tit. 3 b. Ebre. 8 d.

Vm þaſi gamla Maſien/ z hans Verk/ hiør ed aþ eiga ad leggiaſt þyter Chriſtum/ Rom. 6 c. 13 d. 1 Corinth. 5 b. Epheſ. 4 þ. Col. 3 b.

Madur er Mold z Jord/ Gen. 2 b. 3 c. 18 d. Pſalm. 103 c. Syrach 40 c.

Haſi er Vindur ſem burt liẽdur/ Pſalm. 78 d. So ſm̃ eckert/ Pſalm. 144 a. Item/ haſi er Gras/ Blomſtur/ þad ſem vpp þornar/ z burt viſnar/ Eſa. 40 b. Haſi er Dupt/ Jacob. 4. d. Haſi ſkal verda ad Molldu aptur z Jordu/ Gen. 3 d. Job 4 d. 10 b. 34 b. Syrach 17 b.

Maſſins Maktur/ Formeigan / Sialþrædesvilie er eckert/ leo Sialþrædesvilie.

Mans Hiarta.

Þad er j Guds Hende/ ſo hann laſi ad mykia þad/ z þorherda/ epter þui ſem haſi vill/ Gen. 31 þ. 43 þ. Exod. 4 a. 7 b. Leuit. 26 c. Deut. 28 d. Joſu. 11 b. Judic. 9 g. 2 Reg. 17 c. 3 Reg 18 þ. Eſdre. 1 c. 6 d. 7 d Pſalm. 105 c. Prouerb. 16 a. 21 a. Eſa. 64 d. Jerem. 24 b. Ezechiel. 11 c. Dan. 1 b. Hagg. 1 d. Marc. 1 a. Act. 7 b. 2 Theſſal. 2 c. Apo. 17 d

Magdalena ſem var leyſt þra ſiꝺ Diefium/ þylgde Chriſto epter/ Luc. 8 a. Nun ſtod hia Chriſti Kroſſe/ Johaſi. 19 e. Nenne openberad/ eſt Chriſtur allra þyrſt/ Marc. 16 b.

Mahalaleel gat Jared/ haſi lifde 895 ar/ Gen. 5 b.

Malchus/ aþ hiørium Petur hio Eyrad/ Matth. 26 c. Marc. 14 c. Luc. 22 þ. Johaſi. 18 b. Haſi læknaſt aþ Chriſto/ ibidem.

Maſſon/ Matth. 6 c. Luc. 16 c.

Mamre z Hebron/ Laxmenn Abrahe/ Gen. 23 d

Manna/ edur Man.

Þad verdur giefed Iſraels Sonum/ Exod. 16 d. Deut. 8 a. Pſalm. 78 c.

Man matte ecke ad saþna/nema til Dags sierhuors/ Exod. 16 b.

Nuornen Man var/þad stendur/ Exod. 16 d. Num. 11 b. Þad nefn
est Eingla Braud/ Psalm. 78 c. Spekennar bok/ 19 d.

Man matte ad geymast ttl Mißingar/ Exod. 16 g.

Man þotacktast aþ Israels Sonum/ Num. 11 b.

Man þraut þa þeir komu j Land Canaan/ Josu. 5 e. Christur seig-
er sig liſkan vid Man/ Johñ. 6 d. Man merkte Christum/ 1 Cor. 10 a.

Manahen eirn christen Prophete/ Actorum 13 a.

Manasse þyrstur Sonur Josephs þædest/ Gen. 41 g. Verdur Bles-
adur aþ Jacob/ 48 c.

Manasse Sonur Ezechie verdur Kongur j Juda/ 4. Reg. 21 a. 2
Paral. 23 a. Hñs Ogudlegt Framþerde/ 4 Reg. 21 a b. 2 Para. 23 a b.

Manassis Synda vegna hootar Gud Jerusalem z Juda/ 4 Reg. 21
c. Jerem. 15 a b.

Manasses verdur þangadur z fluttur til Babilon/ 2 Paral. 33 c. Hñ
giorer Idrau/ z kiemur abtur j Ryke sirt/ jbidem c. Hans Gooduerk ver-
da þar epter a sijdan/ jbidem c. Hañ andast/ og lætur epter sig sinn Son
Amon/ 4 Reg. 21 d. 2 Paral. 33 d. Matth. 1 b. Hann nefnest Ner/
Luc. 3 þ.

Mañdrap/ Mord/ Blods vthelling.

Manndrap er þyrrboded aþ Gude/ Exod. 20 b. Deut. 5 b. Matth.
5 c. 19 c. Rom. 14 c. Galat. 5 d.

Manndrap verdur þramed/ Gen. 4 b. Exod. 2 b. Judic. 9 a. 2 Reg
3 þ. 4 b c. 11 d. 20 c. 4 Reg. 12 d. 14 e. 21 c.

Mañdraporum verdur Nefndum hootad/ Gen. 4 d. 9 a. Exod. 21 c.
Leuit. 24 d. Num. 35 b. Deut. 27 b. 2 Reg. 4 b. Psalm. 5 a. Prouerb.
6 c. Harmagrat 4 c. Ezechiel. 11 b. 22 a b. 24 c. Hose. 4 a. Habac.
3 c. Matth. 23 d. 26 e. Apocal. 13 b.

Manndrap kiemur aþ Diofunum/ Johañ. 8 e.

Manndrap oforuarandis/ oviliande/ Deut. 19 a. Josu. 20 a.

Manndrap med tilsettu Rade/ Deut. 19 e. Þad Manndrap sem skie

matte

mattle ad Saklausu/ Exod. 22 a. Manndrap sem skiede z eingen visse huor giorthaþde/huernen þad skyllde þorlyska vid Gud/ Deut. 21 a.

Vm Manndraped/vtlegging hins fimta Bodords/les Matth. 5 c. 2 Johañ. 3 c.

Manoah Fader Samsons/ Judic. 13 a.

Mañuirding/ Manngremar Alit skal ecke haþa j Dome/ Exod. 23 a. Leuit. 19 c. Deut. 1 c. 17 a. 1 Reg. 16 b. 2 Paral. 19 b. Job 13 b. Prouerb. 18 a. 24 c. 28 c. Malach. 2 d. Syrach 42 c. Jacob 2 a.

Mañuirding er ecke hia Gude/Deut. 10 d. 1 Reg. 16 b c. 2 Paral. 19 b. Job 34 b. Malach. 1 c. Speken. 6 b. Syrach 35 c. Act. 10 e þ. Rom. 2 b. Galat. 2 b. Ephe. 6 b. Coloss. 3 d. 1 Pet. 1 c.

Mara þad beiska Vatn/aþ huoriu Israels Syner gatu ecke drucked/þad verdur sætt aþ Trie/ sem Moyses kastade þar j/ Exod. 15 d. Syrach 38 b.

Mardocheus Fostre Esther/var sluttur til Babilõ/ Esther 2 a. Nafn klagar yþer Fordiarþun Gydinga/ 4 b. Nann verdur vpphaþen/ 6 c. Nañ kom aptur til Jerusalem/ Esdre 2 a. Nehem. 7 b.

Maria Syster Aaron loþar Gud/ Exod. 15 c. Nun maglar j mott Moyse/ z verdur spillt/ Num. 12 c. Deut. 24 b. Nun andast/ Num. 20 a

Maria Jomþru þær Bodan aþ Einglenum/ Luc. 1 c. Nun vitiar Elezabeth z prysar Gud/ Luc. 1 d. Nun þer med Joseph til Bethlehem til ad giefa Skatt/ Luc. 2 a. Nun flyr med Joseph j Egiptaland/ Matth 2 c. Nun þer þadan aptur og til Israels Jardar/ ibidem d. Nun finnur Jesum j Musterenu/ Luc. 2 g. Nun stod vnder Krossenum/ z var a Nend ur þalen Johañe/ Johañ. 19 e. Nun hiellt sier til Postulãña/ Act. 1 c.

Maria Syster Marthe/ smyr Jesum/ Matth. 26 a. Marc. 14 a. Johañ. 11 a. 12 a.

Maria Magdalena/les Magdalena.

Maria Cleophe stendur hia Krossenum Christi/ Johañ 19 e. Maria Moder Jacobs hins mina/ Matth. 27 þ. Marc. 15 d. Nun vitiar Grafarenar/ Marc. 16 a.

Maria Johañis Marci Moder/ Act. 12 c.

Mar-

Martha Herbergiar Jesum/Luc. 10 g. Hun hefur sterka Tru/ Johannes 11 c.

I Massa z Meriba gaf Gud Vatn af Steine/Exod. 17 b.

Mathan/eirn af Prestum Baals/vard j Hel sleigen/4 Reg. 11 d. 2 Paralip. 23 d.

Mathama Fodurbroder Joachims vard Kongur j Juda/ 4 Reg. 24 d. Hann er nefndur Zedechias/ibidem d. 1 Paral. 3 c. Hann liet epter sig sinn Son Sealthiel/3 c.

Mathatias Prestur vandlætte vegna Guds Logmals/ 1 Maccab. 2 f. Hann striddde Kallmannlega/ z minte Sonu sijna par a/ ad hallda Guds Logmal/ibidem f.

Matthæus Tollheimtumadur var kalladur/Matth. 9 a. Hann nefnest Leui Sonur Alphei/Marc. 2 b. Luc. 5 a.

Matthias kiøren til Postula mz Hlutfalle/j stadenn Juda/ Act. 1 d.

Mathusala atte Lamech Fader Noa/hans Alldur var 969 ar/ Gen. 5 d.

Matur/ Fæda/ edr Fædsla.

Matur sem Gud hafde Gydingum fyrerboded/ Kiot fess Nauts/sem i Hel var gryft/ Exod. 21 f. Kiot pad sem rifed var af Dyrum/ Exo. 22 d. Møren og Bloded af Fornonum/ Leuit. 3 d. Pad feita/af Naut-um/Saudum og Geitum/ 7 c. All Kunkinde/ sem ecke hafa Jortur og Klaufer/alla Fiska/sem ecke hafa Vgga z Hreistur/ z margslags Fugla/Gen. 9 a. Leuit. 3 d. 7 c. 11 b. 17 c d. 19 f. Deut. 12 b c. 14 a b. Actorum 15 f.

Frelse j Mat og Fædslu/ Gen. 1 d. 3 d. 9 a. Matth. 15 a. Marc. 7 c. Luc. 10 a. Act. 10 b. Rom. 14 b. 1 Corinth. 8 c. 10 e f. Coloss. 2 d. Titum 1 d.

Mat og Fædslu skal taka til sijn med Packargiord/ Leuit. 23 b. Deut. 8 b. 1 Reg. 9 b. 1 Corinth. 10 g. 1 Timoth. 4 c.

Epterdæmen/Christur/Matth. 14 c. 15 d. 26 c. Marc. 8 a. Luc. 9 b. Johañ. 6 b. Paulus/Act. 27 f.

Mat ad giefa Hungrudum/les Hungrader.

Medad og Eldad spa j Herbwdum/Num. 11 þ.
Medi yþervinna z jnntaka Babilons Ríke/Dan. 5 g. 6 a.
Medkieñing/ les Jatning. Medaumkan/ les myskun.

Meinsære/Meinsæriemenn.

Par vm les/Exod. 8 g. 9 þ. Leuit. 5 a. 1 Reg. 19 b. 3 Reg. 8 d. 2 Paral. 36 b. Zacha. 5 a. 1 Maccab. 6 g. 7 b. 11 þ. 13 c. 2 Maccab. 4 e. 12 a Matth. 26 g.

Meining/les goodur potte.

Melchisedech/Kongur z Kieñemadur j Salem/ Gen. 14 d. Psalm. 110 a. Ebre. 5 d. 7 b.

Melchisedechs Embætte er ædra enn Leuitanna Kieñemans skapur/ Ebre. 7 c.

Menahem Kongur j Israel/4 Reg. 15 c.

Menelaus Forrædare sijns Fødurlands/verdur Kieñemanna Nøþ inge med Oþrijke/2 Maccab. 4 d. Nañ deyr jllum Dauda/13 c.

Mephiboseth sonur Saul var heingdur/2 Reg. 21 b.

Mephiboseth sonur Jonathan halltur/2 Reg. 4 b.

Nañ tekst til Nædar aþ Dauid/9 b. Nañ er þorlogen þyrer Dauid/ 19 a. Nonum er hlijpt/þa adrer Sauls Syner voru drepner/21 b. Nañ nepneft Meribaal/1 Paralip. 9 d.

Merari eirn aþ Sonum Leui/Num. 3 d.

Meraritanna Embætre/ 3 d.

Merob elldsta Dotter Saul/1 Reg. 14 g. Hun var loþud Dauid/enn gipt sijdan Adriel/1 Reg. 18 e.

Meistare Christenna manna/er alleinasta Christur/ Matth. 23 a.

Mesa Moabita Kongur/audugur ad Saudfie/gieþur Skatt Israels Konge/þellur sijdan þra Israel/4 Reg. 3 a

Mesach/les Misael.

Mesula/les Zorobabel.

Metnadur/ les Dramb.

Metord/ les Neidur.

Micha

Micha sonur Mephiboseth/ 2 Reg. 9 d.

Michas Moder giørde Lijßkyrtel aß Silßre/ Judic. 17 b.

Micha leigde sier eirn Leuita/ jbidem d. Sa same Leuite/ ꝛ so Lijß-kyrtelleñ vard ßra hønum tekeñ/18 d.

Michael berst fyrer Sødßnuden Guds/Dan. 10 c. Nañ prattar vid Diødßulen vm Lijkama Moysis/ Pistell Jude/ Nañ bardest vid Drekan Apocalip. 12 c.

Micheas sonur Jemla/hann spær j mote 400 Fals Spæmanna/3 Regum 22 c.

Micheas aß Maresa/nær hñ hefur spad/Jerem. 26 d. Mich. 1 a.

Michol Dotter Saul/er giefen Dauid til Eckta/1 Reg. 18 ß. So sem hønum var lofad/17 c. Nun frelsar hans Lijf/19 b. Nun vard tek-en fra hønum ꝛ gipt Palthiel / 25 g. Nun var flutt til Dauids aptur/ 2 Reg. 3 c. Nun ßyrerlijstur Dauid/þa hann liek ßyrer Ørk Drottens/ 6 d. 1 Paralip. 15 d.

Midian sonur Abrahams/ Gen. 25 a. Aß hønñ eru komner Madi-anitar/þeim jllt ad giora skipar Gud/Num. 25 d.

Madianitar med þeirra Konge/verda j Net slegner/Num. 21 a. Þeir drottnudu ypper Jsrael/ Judic. 6 a. Þeir verda slegner/ 7 a.

Miletum/eirn Stadur/þangad kiemur S. Paall/ Act. 20 c.

Millde/ les Myskun.

Millo/su Borg byggest vpp aß Salomon/3 Reg. 9 c.

Miplezeth/les Aßguder j Ritningunne.

Misael kastast j gloanda Ofn/ Dan. 3 c. Hann nefnest Mesach/ Dan. 1 b.

M O

Moab sonur Loth vid þeirre eldre Dotter/Gen. 19 g.

Moabitar/þeim attu Jsraels syner ecke jllt ad giora/Deut. 2 c. Þeir verda skattgillder vnder Jsrael/ 2 Reg. 8 a. Þeir falla fra Jsrael/ 4 Reg. 1 a. 3 a. Þeir falla jnn j Jsraels Land. 13 d. Þeir attu ecke ad koma jnn j Mustered eilijflega/Deut. 23 a. Nehem. 13 a.

J mote Moab Spadomar/Num. 21 þ. 24 c. Esa. 16 a. 25 c. Jerem. 48 a. Ezechiel. 25 b. Amos 1 d. Sophon 2 b.

Moabitaña Apgud/Chamos/3 Reg. 11 e.

Modur Niartad til Barnanna/Esa. 49 c.

Epterdæmen/Rizpa/2 Reg. 21 b. Su sñur Lausakona/3 Reg. 3 c.

Moloch/eirn Apgud/Leuit. 18 c. 20 a. Act. 7 þ.

Mord/ les Manndrap.

Motgangur/ les Kross.

Moyses þadest ap ætt Leui/Exod. 2 a. 6 c. Act. 7 c. Hann slo j Nel þañ Egiptska/ z flyde til Madian/ Exod. 2 b. Hann tok Zephoram Prests Dottur til eigen Konu/2 d. Hañ var sendur til Pharao j Egiptaland/3 b. 5 a. 6 a. 7 a. 8 a. 9 c. 10 a. Hañ þor j Egiptaland med Konu z Bornum/Exod. 4 e. Hann bidur þyrer Pharaone/8 c. 9 g. 10 þ. Hañ bidur þyrer Folkenu/14 e. 17 c. 32 b. Num. 11 a. 14 b. 21 b. Deut. 9 c. Hañ þar þar þyrre Steinkoflur/Exod. 31 d. Þa þar seirne/34 þ. J hans Andlit gatu Israels Syner ecke liked/þyrer saker Birtu/Exod. 34 g. 2 Corinth. 3 b. Hañ sende vt Niosnara/ Num. 13 a. Hañ biuiss ar sitt Kall og Embætte/16 d. Hañ sier þad Fyrerheitna Land/z verdur ad deyia/20 b. 27 c. Hañ andasi/ Deut. 34 b. Hann birtest þegar Christur Forklaradest/Matth. 17 c. Marc. 9 a. Luc. 9 d.

M V

Mustereb:

Husnar/huad leinge og husrnen Mustered var bygt/þad les 3 Reg. 6. 7. 2 Paral. 3. 4. Fyrerheit þar vm/2 Reg. 7 a. Þar studdu til Heidingiar/3 Reg. 5 c. Þad verdur vísgt/3 Reg. 8 g. 2 Paral. 7 a. Þad saurgast ap Achab/2 Paral. 28 a. Þad hreinsast aptur ap Ezechia/2 Paral. 29 c. Þad vanhelgast aptur ap Manasse/33 b. Þad verdur vppbrent/4 Reg. 25 c. Epter þui sem þyrerspad var/2 Paral. 7 d. Þad vppbyggest aptur/ Esdre 1 b. 3 a. 4 a. 5 a. 6 c. Þad verdur rænt og ruplad/1 Maccab. 1 c. Þad saurgast/ibidem þ. Þad hreinsast aptur/ 4 c. 2 Maccab. 10 a. Þad verdur nidurbroted z vppbrent/sem adur var þyrersagt/Dan. 9 g. Matth. 24 a. Marc. 13 a. Luc. 19 g. 21 d. Act. 7 þ.

J mot

J mote Musterenu verdur þyrerspaud/Leuit.16 c.3 Reg.9 b.4 Reg 21 b.2 Paralip.7 d. Psalm.74 b. Jerem.26 b. Mich 3 d. Zach.11 a.

Vm þad Andlega Mustere z Guds Nws/sem eru þeir rietta Christnu/þar vm les/2 Reg.7 c. Prouerb.9 a. Hagg.2 b. Matth.7 d. 16 c. Johañ.2 d.1 Corinth.3 d.5 b.2 Corinth.4 d. Ephes.2 d.1 Timoth.3 d.1 Pet.2 a. Ebre.3 b. Les Kirkia z Christne.

Mwtur/ les Gæþur.

Mynder/les Bÿlæte

tMyrkuastofa.

Myrkuastoþu Meistareñ j Borg Philippis snerest til riettrar Truar/ Act.16 e þ. Dæme þeirra sem j Myrkuastoþu haþa latner vered/Joseph/Gen. 39 d. Pharaonis yppaste Skeinkiare z Bakare/40 a. Sa sem lastade Guds Naþn/Leuit. 24 c d. Sa sem las saman Eldeuid a Þuorrdeige/Num.15 þ. Samson/Judic.16 c. Micheas/3 Reg.22 d. 2 Paralip.18 e. Jeremias/Jerem.32 a b. Johañes Baptista/Matth. 14 a b. Marc.6 c. Luc.3 d e. Postularner/ Act.4 a. Petur/12 a. Paulus z Sylas/16 d.

Myslynde a mille Pals z Barnabas/ Act.15 g

Myskunarverk/les Almosa.

tMyskun/Medaumkan.

Myskun Gudz vid þa/s trua z betra sig/Gen.18 d. Exod.6 a.9 d. 11 d.20 a.34 b. Deuc.4 þ.5 d.7 b.30 a.32 e.2 Reg.7 e.24 d.3 Reg. 8 c. Esdre 9 c. Nehem.9 d. Psalm.32 c.36 b.86 a.103. 136. 145 b Esa.30 d.54 b. 55 b. Jerem.12 d.18 a.36 a. Ezechiel.18 b.33 c. Ose.2 d. Joel.2 c. Jon 4 a. Spek.11 d. Syrach 2 b.17 c.18 a. Matth. 9 b.11 d.18 b. Luc. 1 e.6 e.15 a.23 þ. Rom.11 d.2 Corinth.1 a. Ephes.1 c.1 Timoth.1 c.

Epterdæme Guds Myskunar/Vid Joseph/Gen. 39 a. Vid Israels Lyd/Exod.15 a.4 Reg.13 d.

Myskun Guds er ecke yþer þeim/sem ecke þraest/z ecke betra sig/Deut.31 d. Psalm.7. Prouerb.1 d. Esa.27 c. Jerem.5 b.6 a.13 b.16 c. Syrach 5 b.16 b.28 d.2 Maccab.9 b. Matth.18 d. Luc.13 a. Joh.

5 c. Rom. 2 a. Jacob 2 c.

Myskun vid Naungast/ z hestar Laun/ 1 Reg. 15 b. 2 Paralip. 28 c. Psalm. 37 β. 41 a. 112 b. Prouerb. 3 b. 11 d. 14 d. 19 c. 21 c. 25 c. Esa. 58 c. Ose. 6 d. Mich. 6 b. Zacha. 7 c. Syrach 4 a. 28 b. 29 a. 35 b. Matth. 5 a. 10 d. 18 a. 25 d. Marc. 9 β. Luc. 6 d. 10 β. Rom. 12 b d. Galat. 6 b. Coloss. 3 d. 1 Timoth. 5 d. Jacob 2 b.

Myskunar Epterdæme/ Dotter Pharaons/ Exod. 3 a. Rahab/ Josu. 2 c. Peir Chenither vid Israel/ 1 Reg. 15 b. Peir j Giliad vid Saul/ 2 Reg. 2 b Dauid vid Mephiboseth/ 9 b. Sa Samuerske/ vid þann sem fiell j bland Raningia/ Luc. 10 β.

Myskunarverk/ les Ölmusa.

Myskunarleysed z þess Straff/ Exod. 1 c. Deut. 23 c. Judic. 8 b. 1 Reg. 25 b. Job 20 b. Amos 1 c. Syrach 35 a. Matth. 18 d. 25 d. Luc. 16 β. Jacob 2 c.

N A

Naaman hin Syrlenske/ hreinsast aþ Liskþra/ 4 Reg. 5 d. Luc. 5 c.

Nabal/ sa agiarne Þocke nytur Konu sinnar/ 1 Reg. 25 b.

Nabugodonosor/ mektugur Kongur j Babilon/ þar Magt yþer all Kongarijke/ Jerem. 27 b. Nan tekur vnder sig miken Part Egiptalands 4 Reg. 24 b. Jerem. 46 a. Nn dregur þyrer Jerusalem/ 4 Reg. 24 a. 25 a. Jerem. 39 a. Epter Spædome Jeremie/ Jerem. 25 d. Nan vppreiser þad Gullega Likneske/ Dan. 3 a. Nan var j sio m̃ j bland Villudyra/ 4 β. Nan er med Kallse harmadur/ Esa. 14 a.

Naboth gryttest j Hel/ þui hann villde ecke vnna Konge sijns Wijngards/ 3 Reg. 21 c.

Nadarstollen/ Exod. 25 b.

Nad hia Mosum z Vinþeinge/ les Gunst.

Nadab og Abihu breña vpp j Ellde/ Leuit. 10 a. 16 a. Num. 3 a. 26 g. 1 Paral. 25 a.

Nadab/ eirn Kongur j Israel/ 3 Reg. 14 c. 15 d. Nan drepst/ 15 c.

Naemi Nustru Elimelech/ Ruth 1 a.

Naþnkuñuger Meñ a medal Guds Folks/ Syrach 44. 45. 46. 47.

Nahas Dotter er Abigail Dauids Syster/2 Reg.17 g.

Nahas Kongur Ammonita/berst a Borg Jabes/ 1 Reg. 11 a. Nam verdur sleigen/2. Reg.10 a.

Nahasson sonur Aminadab Nøbdinge z Nøbudsmadur yber Slekte Juda/Num.1 b.2 a.7 b.

Nahor sonur Serug Abe Abrahams/Gen.11 c.

Naum spar j mote Niniuen/Nahum 1 a.2 c. 3 b.

Naim/Borg ein / bar Christur vakte vpp son Eckiunar ab Dauda/Luc.7 b.

Naken/Nakter.

Naken voru bau Adam z Eua/Gen.2 d.

Nakta sk Man klæda/Esa. 58 c. Ezech.18 d. Tob.1 d. Matth.25 d.

Nocktum ad verda/bui er hootad Ohlydugum/ Deut.28 e.

Narcisus/eirn Gudhræddur j beirre Romuersku Sainkundu/Rom.16 b.

Nardus Smyrst / Marc.14 a.

Nathan Sonur Dauids/2 Reg. 5 a. Luc.3 b.

Nathan Spamadur sendest til Dauids Kongs/ab han skule ecke vp byggia Herrans Mustere/2 Reg.7 b. Item/ ad amiña hann vm hans Nordom z Mandrap/12 a.

Nathanael er siedur ab Christo/Johan.1 g. Nønum birtest Christur/Johan.21 a.

Nattuerdur/ les Kuølldmaltyd.

Naungan ad elska/les Kiærleike.

Nazareth Borg j Galilea/Matth. 2 d. Bar var Christur vppalen/Luc. 4 c.

Beir ab Nazareth borsmadu Christum/Matth. 13 g. Marci 6 a. Beir vilbu haba hrunded hønum ab bram/Luc.4 e.

N E

Nebo er Fialled Abarim j Lande Moabita/Deut.32 g. Bar andast Moyses/Deut.34 a.

Nebusa-

Nebuſaradan Hoꝑmeiſtare Nabugodonoſor Kongs flytur Juda ꝑangna til Babilon/4 Reg.25 c. Jerem.39 b.

Nocho Kongur j Egiptalande/4 Reg.23 ꝑ.2 Paralip.35 d.36 a.

Nehemias Artaxerxes Kongs Skeinkare/ Nehem.2 a. Naſ verdur ſendur j Judeam/2 b. Epter ſinne Bon/1 b. Naſ verdur neꝑndur Natyrſatha/8 c.

Nehuſtan/ſo neꝑndeſt Eirormureñ/ ſem Moyſes liet giora j Eydemørku/les Aꝑguder.

Neptali Jacobs Sonur/Gen.30 b. Hans Hluteſkipte/Joſu.19 c.

Neſer/ kallaſt Neit/ad bindaſt nockurs/Num.6 a.

Nethaneel/Hoꝑdinge j Iſaſcars ætt/Num.1 b.

Neyd/ les Kroſſ.

N I

Nichanor Hertuge Liſte/1 Maccab.3 a c. Og Stiſds Hoꝑdinge Demetrij/7 d. Naſ hootade ad vppbrenna Muſtered/ ibidem e. Nann vard j Nel ſteigen/7 g.2 Maccab.15 ꝑ.

Nichanor eirn aꝑ ꝑeim ſio/ſem Forſtodu veitku Fatækum j Jeruſalem/ Act. 6 b.

Nichodemus/eirn heimuglegur Lærſueirn Chriſti/Johañ.3 a. Nz Joſeph aꝑ Arimathia/jarda z ſmyria Chriſti Lykama/19 g.

Nichulaus aꝑ Antiochia eirn aꝑ ꝑeim vij Fatækra Forſtondorum/ Act.6 b. Aꝑ hønum eru komner ꝑeir Nicholaitar/ Apocal.2 b.

Niger/eirn agiætur Predikare j chriſtelegre Kirkiu/ Act.13 a.

Nimrod/eirn Volldugur Veidemadur ꝑyrer Gude/Gen.10 d.

Niniue Borg var ꝑyrſt bygd aꝑ Aſſur/ Gen.10 b. Nun jdraſt ſinna Synda/Jon 3 e.

Niniuitar munu ꝑordæma ꝑa blindu Gydinga/Matth.12 d.

Niniuen ſkal eydeleggiaſt/ Nahum 1 a. 2 a. 3 a. Sophon. 2 d. Tob. 14 b.

Niſrodh/eirn Aꝑgud ꝑeirra j Aſſyra/4 Reg.19 g. Eſa.37 ꝑ.

Niſſan er Aprilis Manudur/ Eſther 3 b

N O

Noah

Noadia var ein Fals Spækona/Nehem. 6 c.

Nobah/ les Knath.

Nobe/j þeim stad slo Saul Kongur j Nel Mes z Kuinnur/ Børn z Fienad/1 Reg. 22 d.

Nohe sonur Lamech/Gen. 5 d. Nañ predikade vm Guds Riettlæte/2 Pet. 2 b. Nañ byggde Arkena/Gen. 6 c. Hann gieck j Arkena/ 7 b. Hann gieck wr Arkesse/8 c. Hann medtok Nadarennar Sattmæla og Teikn/9 a. Nañ verdur prijsadur/Syrach 44 c. 2 Pet. 2 b.

Dagar Noa/Matth. 24 d.

Nottcñ er orden z skopud þyrer Guds Ord/Gen. 1 b. Psalm. 104 c.

Ny Fæding/les Endurþæding.

Nytt Bodord/Johañ. 13 d. 1 Johañ. 2 a.

Nytt Testament/Jerem. 31 e. Matth. 26 c. Marc. 14 c. Luc. 22 b. 1 Corinth. 11 c. Ebre. 8 c. 9 e. 10 c. 13 d.

O

Omar/les Hallære.

Obed sonur Boas af Ruth/Afe Dauids/Ruth. 4 d. Matth. 1 b.

Obed Edomi/z allt hans Hws verdur Blezad af Gude/vegna Herrans Arkar/2 Reg. 6 b.

Obed/eirn Spæmadur/avijstar Israel/2 Paral. 28 b.

O F

Offur og Forner.

Gude alleinasta skal Offur þæra/Exod. 22 c. Leuit. 17 b.

Allt Offur skal vera an Lyta edur Banka/ Leuit. 1 a. 3 a. 22 c. Num. 28 a. Deut. 15 d. 17 a. Ezechiel. 43 d. Malach. 1 d. Syrach 35 b

Forner sem Gude voru þægelegar/vpp brendust af Elde af Himnum/ Abels/Gen. 4 a. Nohe/8 d. Abrahams/15 d: Aarons/Leuit. 9 d. Gedrons/Judic. 6 b. Manoah/13 d. Elie/3 Reg. 18 þ. Salomons/2 Paral. 7 a. 2 Maccab. 2 c.

Dad Daglega Offur/Exod. 29 g. Leuit. 6 c. Num. 28 a. Esd. 3 a.

Huada Offur tilsett var/ad þornþæraſi ſyllde a ſierhuorium Tijma Num. 28. Esdre. 3 b.

Offurs Mallsyden var hallden med Gledskap/ Gen. 31 g. Exod. 18 b. 32 a. Deut. 12 a. 27 b. 1 Reg. 1 c. 9 d. 19 a. 2 Reg: 15 c. 3 Reg. 1 þ. 3 a. 1 Paral. 29 g.

Offraner eigenlegra Barna/Gen. 22 a. Leuit. 18 c. 20 a. Deut. 12 d Judic. 11 g. 4 Reg. 3 d. 16 a. 17 d. 2 Paral. 28 a. Psalm. 106 d. Esa. 57 a. Jerem. 19 a. Ezechiel. 16 c. 20 d. 23 þ.

Offraner z Fornþæringar Ogudlegra/Gen. 4 a. 1 Reg. 15 e. Psal. 40 b. 50 b. 51 c. Proverb. 15 b. 21 d. Spek. 5 a. Esa. 1 d. 43 d. 61 b. 66 a. Jerem. 6 c. 7 c. 14 b. Ose. 5 b. 6 d. 8 d. 9 a. Amos 5 þ. Mich. 6 b Malach. 1 b. 3 b. Syrach 35 a. Matth. 9 b. Marc. 12 d. Ebre. 10 b.

Pad rietta/ Andlega/ og Gude þægelega Offur/ Par vm stendur/ Psalm. 4 a. 27 c. 40 b. 50 d. 51 c. 116 e. Proverb. 21 a. Esa. 56 b. Jerem. 7 d. Ose. 16 d. Mich. 6 b. Syrach. 35 b. Matth. 5 d. 9 e. 12 a. Rom. 12 a. Philip. 4 b. Ebre. 13 b.

Pad þullkomlega sanna Oþþur Christenna Manna er Christur/ Gen. 22 d. Esa. 53. Johañ. 17 a. 2 Corinth. 5 c. Epheſ. 5 þ. 1 Johañ 2 a. 4 c. Ebre. 1 a. 5 b. 9 d. 10 b.

Ofdirþska/les Dirþska.

Oþdryckia/les Dryckiuskapur.

Ofneytsla/Osat.

Oþneytsla j Mat z Dryck/Esa. 5 c. Ezechiel. 16 b. Luc. 16 d. 21 g Rom. 13 d. Galat. 5 d. 1 Pet. 4 a. 2 Pet. 2 c.

Ofsokn.

Peir ed adra hafa ofsokt/Cain ofsokte Abel/Gen. 4 a b. Ismael Isaach/21 b. Esau ofsokte Jacob./27 þ. Peir Egiptsku Israelita/Exod. 14 b. Saul Dauid. 1 Reg. 18. 19. 23. 24. 26. Absalon Dauid/2 Reg. 15. 17. Jezabel Eliam/3 Reg. 19 a. Achab Michea/ 22 d. 2 Paral. 18 e. Aman Gydinga/Esther 3 b. Prestarner/ Prophetarner Jeremiam/Jerem. 26 b. Nordingiarner Jeremiam/Jerem. 37 c. 38 a b. Pharisearner Christum/Gydingaar Stephanum/les Gudspiallen z Postulaña giorninga. Nero S. Paul/2 Timoth. 4 c. Par nefnest Nero citt Leon.

DG

OG Kongur j Basan/hans Seng ap Jarne var 9 Alna laung z fiogra Alna breid/ Deut. 3 b.

Ogudleger/Ogudhrædder/Omillder.

Ogudleger þegra allt þyrer sier sialfum/z seigia j þeirra Ogudlegu Athæfe/Gud sier þad ecke/ Gud veit þ ecke/þar er eingen Gud/Deut. 29 c. Job 22 b. Psalm. 10 c. 14 a. 53 a. 73 b. 94 a. Esa. 29 c. 47 c. Jer em. 23 d. Ezechiel. 9 d. Sophon. 1 c. Syrach 16 c. 23 c. Matth. 24 d.

Ogudlegra Manna Nuxaner/Ord z Giærningar j giegn þeim Fro mu/Psalm. 10 b c. 11 a. 12 a. Prouerb. 4 c. Spek. 2 b c.

Ogudhrædda þurdar vm Lucku z Velþerd Fromra z Riettlætra/ Job 21 a. Psalm. 73 a. Jerem. 12 a. Haba. 1 b. Malach. 3 d. Predikan Salom 7 c.

Yþer þann Ogudlega kiemur su Ogiæfa sem hann bruggar þeim Riettlæta/1 Reg. 17 þ. 31. Esther 7 d. Psalm. 7. 9 c. 35 b. 37 c. Prouerb. 26 d. Predik Salo. 10 a. Esa. 33 a. Jerem. 48 g. Dan. 6 þ. Judith 13 d. Susanne Nisoria/ Apocal. 18 a.

Þad þeir Ogudlegu ottast/þad kiemur yþer þa/Job 6 d. Prouerb. 1 c. 10 c. Esa. 66 b.

Vm Ogudlegra Straff z Fordiærþun/sem ovart mun yþer þa koma les Gen. 7 b. 14 b. 19 c. 34 d. Exod. 14 c. Leuit. 10 a. Num. 11 g. 16 c. Josu. 10 d. 11 d. Judic. 4 d. 7 g. 8 d. 16 g. 1 Reg. 30 c. 2 Reg. 13 þ g. 3 Reg. 16 c. 18 c. 20 þ. Job 4 d. 5 a. 8 a. 18 b. 20 a. 27. 36 b. Psalm. 1 a. 37 c. Prouerb. 1 d. 6 b. 10 d. 12 a. Esa. 5 þ. 47 c. Jerem. 15 b. Dan 5 g. 1 Maccab. 2. Matth. 24 d. Luc. 12 þ. 16 d. 17 þ. 1 Tessal. 5 a.

O H

Ohlydne/vid Gud.

Vm Ohlydne/z hennar Straffe/ les Gen. 3. 19 d. Leuit. 10 d. 26 b. Num. 14 c. 16 a. 20 a. Deut. 11 a. 17 c. 18 c. 27 b. 28 b. 30 a. Jo su. 7 a. 1 Reg. 12 c. 13 c. 15 c. 28 c. 2 Reg. 6 a b. 3 Reg. 11 d. 13 þ. 14 c. 20 þ. 2 Paral. 7 d. 26 c d. Esa. 24 c. Jerem. 11 b. 13 d. 17 d. 26 a. 35 c. Jon 1 c d. Matth. 24 d. Act. 7 c. Rom. 2 b. 5 d. Galat. 3 a. 2 Tessal. 1

c. 3 d. Ekke. 2 a.
Ohreiñ Ande/ les Diofflar.

O K

Okiendur/ les Framande.

Okur.

Okur er þyrerboded/ Exod. 22 d. Leuit. 25 e. Deut. 15 a b. 23 c d. Nehem. 5 b. Psalm. 15 a. Prouerb. 22 c. 28 b. Jerem. 15 b. Ezechiel. 18 b. Luc. 6 d. 19 a.
Omilder/ les Ogudleger.

O N

On Sonur Peleths reiser sig vpp j mote Moyse/ med Chora og hans Selskap/ Num. 16 a.
Onan sonur Juda/ ap Suach verdur j Nel sleigen ap Drottne/ Gen 38 b.
Onesimus/ Præll Philemonis burt hlaupen / tekur Trw/ ad Philem. Hñ verdur kalladur Trur Elskulegur Broder/ Coloss. 4 b.
Onesiphorus/ husrium Pals oskar Myskunar/ 2 Timoth. 1 d.
Onias ædste Kiesiemadur/ pærer Forn þyrer Heliodoro/ 2 Maccab. 3 þ. Hañ verdur j Nel sleigen/ 4 e.

O P

Openberaner/ les Draumar.
Ophni og Phineas syner Eli/ Herrans Kiesiemenn/ 1 Reg. 1 a. Eru arger Skalkar/ 2 c. Falla j Striyde þyrer Philisteis/ 4 c.
Ophir/ sonar sonur Peleg/ Gen. 10 d.
Ophir Gull/ 3 Reg. 9 d.

O R

Orded.

Orded Guds skal Madur alltiyd hapa sier þyrer Augum/ z jdka sig j þui/ Num. 6 d. 15 e. Deut. 4 a. 6 a. 11 a. Psalm. 1 a. Prouerb. 3 c. 4 a. 6 c. 7 a.
Fra Orde Guds skal Madur ecke vikia/ Deut. 4 a. 5 a. 17 d. 28 a. Josu. 1 b. 23 b. Prouerb. 4 a. Esa. 30 c.

Ord

Ovlner.

Ovinum vorum skulum vier til goda gisra og elska þa/ Exod. 23 a. 1 Reg. 24 26 b c. 30 c d þ. 2 Reg. 19 d. 4 Reg. 6 e. Job 31 c. Prouer. 25 c. Matth. 5 g. Luc. 6 d. 23 e. Acto. 7 g. Rom. 12 c d.

Ovine eiga Menn skundum ad þordast/ og vikia þyrer þeim/ Matth. 2 c. 12 b. 14 b. Marc. 3 b. Johañ. 8 g. 11 g. Paulus Act. 9 d e. 17 c.

Ovin sin skal Madur ecke þorsma/ 1 Reg. 14 b. 17 e þ. 2 Reg. 21 a d. 3 Reg. 2 b. 20 b c d. 4 Reg. 14 b c.

Ovin þorhiktum skal Madur ecke auduelldlega trua/ 1 Reg. 24 a. 26 a. 2 Reg. 3 e þ. 1 Maccab. 12 þ g.

Ord Guds skal Madur ecke alleinasta heyra og tala par vm/heldur trua peim aþ Hiarta/halda þau/ z lifa par epter/ Num. 6 b. Deut. 5 a. 6 a. 31 c. Esa. 29 e. Ezechiel. 33 b. Matth. 5 c. 7 d. 15 a. 28 d. Luc. 6 g. 11 d. 12 d. Johañ. 3 d. Ebre. 4 d. Jacob. 1 c.

Vm Ordsins Forsmaan/ z Straþþ þar þyrer/ Deut. 28 b. 3 Reg. 13 a. 4 Reg. 17 a. 2 Paral. 30 b. 26 a. Prouerb. 1 b. 28 b. Esa. 28 c. 30 a. 65 a b c. 66 b. Jerem. 2 c. 5 b. 7 b. 16 a. 19 b. 25 b. Ezechiel. 33 a. Matth. 10 b. 20 b. Luc. 10 b. Act. 13 b. 18 b. Rom 1 c. 2 Thessal. 2 c. Ebre. 2 a. Les Hyone.

Ord Guds skal huorke auka nie vana/Deut. 4 a. 12 d. Prouerb. 30 a. Galat. 3 d. Apocal. 22 d.

Ord Guds blijþur eilijflega/Num. 23 c. Psalm. 33 b. 117. 119. Esa. 40 b. 51 b. 54 b. Tob. 14 b. Matth. 5 c. 24 c. Marc. 13 d. Luc. 16 d. 21 g. 1 Pet. 1 d. Les fleira/supra/Guds Ord.

Ordsok/huar þyrer Guds plagur og Repsingar koma/ les Synd.

Guds Ords Pionar/les Kirkia.

Ormur/ les Eirormur/Naggormur.

Oreb z Seb/Nøpdingiar Madianita/þangasi/ Lysstatask/ Judic. 7 g. Esa. 10 þ.

Osamþycke/ les Natur.

Osias Nøpdinge j Bethulia/ tekur Achior Amons sona Nøþuds-mann j sitt Hws/Judith 6 c. Hann setur Gude Skamt/ nær hañ skule hialpa/7 d. Hañ packar Gude/ z prijsar Nñ/ Judith/13 c.

Osanninde/ les Lygar.

Opacklæte/les Packlæte.

Opolenmade/ les Polenmæde.

Opocke/ les Sinkur.

Ø

Øþund/ les Natur.

Ølmusa/ Myskunarverk.

Ølmusu ad giefa peim Fatæka Þurftuga/par vm les/ Exod. 22 d. 23 b. Leuit. 19 b. 23 d. 25 a. Deut. 15 a. 24 d. 3 Reg. 17 c. Nehem. 8 c.

Esther 9 c. Psalm. 41 a. [illegible] Prouerb. 3 d. 11 c. 14 d. 19 c. 21 b. 22 b. 28 d. 31 c. Esa. 58 c. Ezech. [illegible] Dan. 4 c. Tob. 1 b c. 4 c. 12 b. 14 c Syrach 4 a. 7 a. 12 b. 29 b. 35 b. Matth. 19 c. 25 d. Luc. 3 c. 6 d e. 11 c. 12 d. 14 c. 16 c. 19 b. Act. 6 a b. 9 þ. Rom. 12 b. 15 d. 1 Corinth. 16 a. 2 Cor. 8 a. 9 a b. Ephe. 4 þ. 1 Joh. 3 c. Ebre. 13 a. Jacob 2.

Ölmosa sem giepen er med Hrasne/ Matth. 6 a.

Strapp z Nootan yper penn/ sem ecke hapa vered Ölmosugiarner/ Deut. 15 b. Job 20 b. 31 b. Prouerb. 21 b. Ezechiel. 16 þ. Matth. 25 d.

Ögun/ Typtan Barna/ les Born.

Örken

Noa Örk byggest/ Gen. 6 c. 7 a b. 8.

Vm Noa Örk/ verdur talad/ Speken. 10 a. 14 a b. Matth. 24 d. Luc. 17 þ. Ebre. 11 b. 1 Pet. 3 d.

Örken Saltmalans.

Husrnen hun atte ad smýdast/ Exod. 25 a b. Hana smýdar Bezaleel/ 37 a. Hun stendur kyrr/ mitt j midre Jordan/ a medan Folked gieck yper vm/ Josue 3 d. Hun er flutt til Gilgal/ Josu. 4 c. Padan til Silo/ Josu. 18 a. Padan j Herbwdernar j mote þm Philisteis/ 1 Reg. 4 a b. Par kom hun j Hendur peirra Philisteis/ 1 Reg. 4 c. Hun var flutt af Philisteis til Asdod/ j Mustere Dagon/ z Dagen hrapar ap Stole sinum/ 1 Reg. 5 a. Padan verdur hun flutt til Bethsemes med Bakhlutum ap Gulle/ sem var Synda Öppur peirra Philisteis/ 1 Reg. 6 c d. Hun var j Kiriath Jearim j Abinadabs Hwse j Gibia/ 1 Reg. 7 a. Hun var j Mizpa/ 1 Reg. 7 b. 10 c. I Gilgal/ 11 d. I Nobe/ 1 Reg. 21 a. I Gibion/ 1 Paral. 21 g. 2 Paral. 1 a b. Hun verdur hopd pra Abinadabs Hwse j Obed Edoms Hws/ 2 Reg. 6 b. Padan til Dauids Borgar/ med Glede z Fagnade/ 2 Reg. 6 c. 15 þ. 1 Paral. 14 d. Padan til Jerusalem til sins Stadar/ j Musterenu/ 3 Reg. 8 a. 2 Paral. 5 a b. Par epter var hun boren/ ap Jeremia Spamañe j eirn Neller/ a Fiallenu Nebo/ 2 Maccab. 2 a.

I Örkenne var petta/ Vitnisburdureñ/ Exod. 25 b. Steintoblurnar

nar/Deut.10 a.3 Reg.8 a.2 Paral.5 c. Logmals Boken/Deut.31 þ Su Gullþata med Nimmamioled/ Aarons Vondur/ og Testamentis Spiollden/Ebre.9 b.

Orken verdur þorakkanlega sifen/aþ þeim j Bethsemes/z þar þyrer dou 50070 Mañesktur/ 1Reg.6 d. So z Vsa/ þyrer þad hann tok a Orkenne/2 Reg.6 a.

P A

Pagiel Hoxdinge Sona Asser/ Num.1 b.

Pant ad taka/ Exod.22 b. Deut.24 c. Job 22 a.24 b. Prouerb.20 c.

Paradis/ Nuornen hun var/ Gen.2 b. Merker Fagnadarglede Vtualdra j Nimna Rike/ Luc.23 þ.

Pæskar:

Paska Natid/ fyrst iñsett z hallden/ Exod.12 a. Nuornen hun matte ad halldast/ Exod.12 b.34 d. Leuit.23 b. Num.28 c. Deut.16 a.

Paskar mattu ad halldast marlega/ Exod.23 c.

Paskar halldast j Eydemørku Sinai/ a odru ære epter Israels Vtgang/ af Egiptalande/ Num.9 a.

Paska Natid þa Folked var vmskored j Gilgal/ Josu.5 c.

Paska halld j Kongs Josie Tid/ huilikt ecke hafde vered/ allt j þra Domañdanna Dogum/ 4 Reg.23 c. 2 Paral.35 a.

Paskahalld j Kong Ezechie Tid/ þa þad hafde j langa tima vered forsomad/ 2 Paral.30 c.

Paskar halldner aþ Nerleidingar Sonum/ Esdre.6 d.

Paskalamb etur Christur/ med sinum Lærisueinum/ Matth.26 b. Marc.14 b. Luc.22 b.

Paskalamb þad rietta er Christur/ Esa.53 d. Johañ.1 d. 1 Corinth.5 b. 1 Pet.1 d. Apocal.13 b.14 a.

Pharao vard plagadur/ vegna Saru Abrahams Kuiñu/ Gen.12 d. Nañ dreymer fio Kyr z fio Ox/ z hans Draumur verdur raden aþ Josep/ Gen.41.

Pharaonis Dotter finnur Morsen a Vatne fliotanda/ Exod.2 b.

Pharao þuingar Israel med Prældome/ Exod.1 b. Nann vill ecke

hlp.

hlyda Gude/helldur þotherder sig sialfþan/7. 8. 9. 1 Reg. 6 b. Hann lætur Sonu Israel þa Burtþararleyþe/Exod. 12 e. Hann þerj Sio med øllum sínum Her/Exod. 14 g.

Pharaons Dotter giefst Salomon Konge til Eigenkonu/3 Reg. 3 a

Pharao Necho Kongur j Egiptalande/tekur til þanga Kong Joachas/4 Reg. 23 g. 2 Paral. 36 a.

Phariseus og hiñ Bersyndugi bidiast þyrer j Musterenu/Luc. 18 b.

Phariseus eirn bydur Christo til Maltidar/Luc. 7 þ.

Phariseamer verda hardlega avítader/Matth. 3 b. 7 c. 16 a. 23. Johañ. 8. Act. 7 g. 23 a. Philip. 3 d.

Pauddur vin allt Egiptaland/Exod. 8 a.

Paulus Gydingur aþ ætt Beniamin/Rom. 11 a. Philipp. 3 a. Fædest z olst vpp j Tarso/Act. 22 a. Hann opsokte Christna/Act. 9 a. Gal at. 1 c. 1 Timoth. 1 c. Vard þurdulega snuen/Act. 9 a. Hann vard Læra re Heidenna Pioda/Rom. 11 b. 15 b. Galat. 2 a. 1 Timoth. 2 c. 2 Tim. 1 c. Hann predikar j Antiochia/Act. 13 a. J Iconia/14 a. J Lystris 14 b J Tessalonicha/17 a. J Berrhea/j Athenu Borg/17 e þ. J Corintho Borg/18 a b. Hann avítar Petrum openberlega/Galat. 2 c. Hann verdur beden j Syn ad þara j Macedoniam/Act. 16 b. Hann vard þangen 21 þ. Hann var hapdur til Cesariam/ 23 þ. Hann sendest j Rom z kiemur j Haska/27. Hann kiemur til Rom/28 d.

Paulus giorer onguum Þyngsl/inz Launum eda Kaupgiallde/Act. 20 g. 2 Corinth. 11 b. 12 c. 1 Thessal. 2 b. 2 Thessal. 3 c. Hann nefnest Saulus/Act. 7 g. 9 a. 13 a.

Pashur Prestur slær z j Fangelse setur Jeremiam/Jerem. 20 a.

P E

Pechaia Menahems son vard Kongur j Israel/4 Reg. 15 e.

Pecha sonur Remalia/ þa hann hapde j Hel sleiged Pechaia/ vard hann Kongur yþer Israel/ 4 Reg. 15 þ. Hann hiellt Strid vid Achas Juda Kong/Esa. 7 a. Hann slær j Hel 12000 j Juda/ 2 Paral. 28 a.

Pelech sonur Eber þadest/þa Londunn var skipt/Gen. 10 d.

Peniña Nustru Elchana/hun er prioslem/og þorsmaer Annam sem

var

var Obyria/1 Reg. 1 a.

Pereths sonur Juda/sem hañ atte vid Thamar/Gen. 38 g.

Peretz Nidiar z Epterkomendur/Gen. 46 b. Ruth 4 d.

Persar yperuiña z jnntaka Babilons Ryke/Dan. 6 a. Epter Spadome/Esa. 21 a. Jerem. 50 a. 51 a. Dan. 5 g.

Personu Alit/les Mannvirding.

Pestelentia er Guds Nepndar Strapp/ Leuit. 26 b. Deut. 28 c. 3 Reg. 8 d.

Pestilentia j Israel pyrer Dauids Synd/ j huørre ad siellu 70000 Mañа/2 Reg. 24 c.

Petrus verdur kalladur/Matth. 4 e. Hann medkiennir Christum/ Matth. 16 c. Hañ apneitar Christo og jdraſt/26 g. Marc. 14 g. Luc. 22 g. Johañ. 18 c.

Hañ læknar halltan/Act. 3 a. Hann verdur avstadur ap Paulo/ Galat. 2 c. Hañ verdur læten j Myrkuastopu ap Herodes/z prelsast pyrer eirn Eingel/Act. 12 a. Hañ predikar pyrer Læresueinum/ad vtuelia eirn añan j stadenn Judas/Act. 1 c. Og a Nuſtasuñu snyr hañ til Truar premur Pusundum Mañа/2 p. Hañ predikar pyrer Folkenu/pa hſi hapde læknad pann Hallta/3 b. Item/pyrer Cornelio/10 p. Fyrer Radenu Olldungañа j Jerusalem/15 b. Hañ nepneſt Simon/Matth. 4. e. 10 a. Johañ. 20 a. Hañ nepneſt z Cephas/Johañ. 1 p. 1 Corinth. 1 b. 3 d. 9 b. Galat. 2 b. Hañ nepneſt Simon Jonas Son/ Matth. 16 c. Johañ. 21 c.

Pheresitar sem epter voru ordner/ap Canaans lands Jnbyggiurum pa giorde Salomon sier Skattgillda/ 3 Reg. 9 d.

P H I

Philetus hepur rangan Lærdom med Nond/ vm Vppriſuna/ 2 Timoth. 2 c.

Philippus og nockrer adrer/ verda Vtualder til ad piona Sopnudenum/ Act. 6 b. Hañ predikar Christum j Samaria/ 8 b. Hann skyrde Gelding Drottingareñar Candaſes/8 g. Nu veiter Herberge S. Paule/ 21 b.

Philippus aþ Bethsaida er talen med Læresueinum/Johañ. 1 þ. Hñ vard Christi Postule/Matth. 10 a. Hñ villde sia Fødurenn/Joh. 14 g.

Philistei oþsøkia Israel/Judic. 10 b. 15 d. Peir þánga Samson/ 16 e. Peir þella aþ Israel 30000 Mans/ z taka Orkena/1 Reg. 4 b. Peir strída eñ a Israel/13 b. 15 a. 23 a. 28 a. Peir lýda ecke Dauid hia Achis Konge/29 b. Peir sía Israel a Fialle Gilboa/þella þar med Saul z tuo Sonu hans/31. Peir leita vid ad sía Dauid j Hel/enn verda j tuær reisur slegner af hønum/2 Reg. 5 c. Peir beriaſt vid Dauid enn ad nyiu fiorum síñum/ 21 d.

Philistei 600 verda þellder aþ Samgar/ med einum Hirdersstaþ/ Judic. 3 d. Og aþ Samson 1000 med Asnakialka/ 15 d. Aþ Israel j Mizpa/1 Reg. 7 c. Af Jonatha z hans Skialdsueine/14 b. Aþ Israels Sonum/þa Goliath fiell/17 þ. Aþ Dauid 200/ 18 g. Og eñ j añad sinn aþ Dauid/19 b. 23 a. 2 Reg. 5 d. 8 a. Aþ Ezechia/4 Reg. 18 b.

J giegn Philisteis verdur spád/Esa. 15. Jerem. 47 a. Ezechiel. 25 d. Amos 1 b. Sophon. 2 b. Zacha. 9 b.

Phineas sonur Eli/1 Reg. 1 a. Hañ fiell j Bardaga/z hans Brodder/vegna þeirra Synda/4 b.

Phul Kongur j Assyria/dregur Ner saman j mote Menahim Israels Konge/z gierer hañ Skattgilldan vnder sig/4 Reg. 15 d.

Phineas sonur Eliazar/Exod. 6 d. Hñ stiller Guds Reide med sinne Vanlætingu/z fieck Neit og Lopan eilýps Kieñemans skapar/Num. 25 b. Josu. 22 c. Judic. 20 d. Psalm. 106 d. Malach. 2 a. Hañ prýsaſt Syroch 45 d.

Pilagrýmur/ les Framande.

Pilatus z Herodes verda Viner/Luc. 23 b. Hañ dæmer til dauda þa Saklausa/Matth. 27 c. Johañ. 19 c.

Pistell/ les Sendebrieþ.

Pnuelz Innbyggiurum/verdur repsad/þyrer þad þeir syndudu Gedeon Brauds/Judic. 4 b.

P O

Postular Christi.

Pet

Peir verda Btualder aþ Tolu Lærefuetnaña/Luc. 6 b. Peir vtſendaſt ad boda Guds Ryke vm Sydingaland/Matth. 10 a b. Luc. 9 a b. 24 g. Peir koma aptur/Luc. 9 c. Peir vtſendaſt ad predika Euangelium/vm allan Heimen/Matth. 28 d. Marc. 16 c d. Luc. 24 c. Joh. 15 c. 20 e. Act. 1 b.

Postular ꝛ Spamenn haþa haþt Guds Anda/ les Ande.

Postularner hriſtu Dupted aþ ſynū Fookum/huar Meſt villdu ecke medtaka Orded vm Guds Ryke/Matth. 10 b. Marc. 6 b. Luc. 9 a. Act. 13 g. 18 b.

Sa mykle Postule er Christur/Ebre. 3 a.

Fals Postular/ vm þa les/2 Corinth. 11 þ. Apocal. 2. 3.

P R

Prestar/Kieñemenn.

Prestanna Embætte j Løgmalenu/Exod. 29 a. 30 a. Leuit. 10 c. 21 a. 22 a. 24 a. Num. 3. 4 a. 10 a. 18 b. Deut. 21 a. 1 Reg. 2 d. 1 Paral. 26 a b. Ezechiel. 44 a. Ebre. 5 b. 10 a.

Prestanna Priuilegia ꝛ Frihheit/Gen. 47 þ. Leuit. 25 e.

Prestar/Kiennemeñ/ſtulu ecke vera Dranckarar/helldur vita ad grein Heilagt þra Dheilsegu/ Hreint þra Dhreinu/Leuit. 10 c. 2 Paral. 19 e. Esa 28 b. 34 d. Ezechiel. 22 þ. 44 b. Malach. 2 b. 1 Timoth. 3 a. Tit. 1 b.

Vm Prestaña Klædabunad/þeirra Skart ꝛ Vigslu/ Exod. 28. 29. 39 b. Leuit. 8 a.

Prestar ſkulu vera vel þorſorgader til Vpphelldis/ 2 Paralip. 31 a. Matth. 10 b. Luc. 10 a. 1 Corinth. 9 d. 1 Timoth. 5 c. Les Christeleg Kirkia er ſkylldug/ Supra.

Prestaña Bleſſan ypper Folked/Num. 6 d. Hun nepneſt Aarons Bleſſan/Syrach 36 d.

Jller Prestar og heirra Straff.

Par vm ſtendur/ Num. 16 e. 1 Reg. 2 c. 3 c. Esa. 5 c. Jerem. 2 b. 6 b. Ose. 4 b. 5 a. Malach. 1 b. 1 Maccab. 7 b.

Exod. 19 d. Psalm. 132 b. Esa. 61 a. 66 þ. Jere. 33 d. Hose. 4 a b. Rom. 12 b. 1 Pet. 2 b. Apocal. 1 d. 5 c.

Sa eilyfe sañe Prestur er Christur/ 1 Reg. 2 b. Psalm. 110 a. Jerem. 33 b. Zach. a. 6 d. Ebre. 2 d. 3 a. 5. 6 d. 7 c. 8 a. 9 d. 10 b c.

Pretter/ les Vnderhyggia.

Prophetar/ les Spæmenn.

Ptolomeus verdur aþ Antiocho asoktur / 1 Maccab. 1 c. Nañ bindur Vinættu vid Alexandrum Antiochi son/ 10 c. Nañ berst vid Alexandrum/ z þellur/ 11 b.

Ptolomeus Machron tok Eitur z drapst/ 2 Maccab. 10 c.

Publius Nøþdinge/ j Eynne Mileto tok Paulum til Herbergis/ Actor. 28 b.

R A

Rabba Ammons Sona Borg verdur biløgd/ 2 Reg. 11 a. Verdur vsien/ 12 g.

Rabsaches Pienare Señacherrib er sendur til Jerusalem/ 4 Reg. 18 þ. Esa. 36 a. 37 a.

Rachel giæter Sauda Fødur sins/ Gen. 29 b. Hun verdur giefen Jacob til Nustru/ 29 d. Hun tok med Leynd Likneske Fødur sins j burtu þa hun for/ 31 c. Hun andast a Barnsæng/ Gen. 35 c.

Rad/ Radagiørd.

Rada skal leita hia Gude j hans Orde/ og hia Spæmønnum hans/ þegar aliggur/ Gen. 25 c. Exod. 18 c. Leuit. 24 b c. Num. 9 b. 15 þ. 27 d Deut. 1 b. 17 b c. Jos. 9 b. Judic. 1 a. 20 c. 21 a. 1 Reg. 10 d. 23 a. 30 a. 2 Reg. 2 a. 5 c. 21 a. 3 Reg. 14 a b. 22 b. 4 Reg. 3 b. 8 c. 22 c. 2 Paral. 18 c. Psal. 119. Prouerb. 3 a. Esa. 8 d. 9. 30 a. Jerem. 37 a 42 a. Ezechiel. 14 a b. Zachar. 7 a. Luc. 16 g.

Rad good eda Heilræde verda þyfsud/ Prouerb. 12 d. 15 c. 19 c. 24 a. 27 b.

Rada ad leita hia odrum/ Tob. 4 c. Syrach. 8 d. 9 d.

Rada skal ecke leita til Fraulideña/ eige til Fiolkings Maña/ ei til Falsspæmanna/ Leuit. 19 þ. 20 b. Deut. 18 b c. 1 Reg. 28 b c. 3 Reg.

22 a.

22 a. 4 Reg. 1 b. 3 b. 2 Paral. 18 a b. Esa. 8 b. Dan. 2 a b. 4 c. 5 d. Luc. 16 g.

Illum Radum eyder Gud/ z lætur þau ecke Framgang þa/ Gen. 11 a. 37 d. 2 Reg. 15 g. 17 b. Nehem. 4 c. Esther 7 d. Job 5 d. Psalm. 2 a 21 b. 33 b. Esa. 7 a b. 19 d. Matth. 27. g. Acto. 5 a. 9 a. 23 c. 27 g.

Rad Achitophels voru mỹkels virdt/ 2 Reg. 16 d.

Kloklegra Rada Epterdæme/ Rebecca/ Gen. 27 a. Þeir j Gibeon/ Josu. 9 a. Olldungar Lydsins/ Judic. 21 d.

Holldlegra Rada Epterdæme.

S. Petur/ Matth. 16 d. 17 a. Marc. 9 a. Luc. 9 d. Moder sona Zebedei/ Matth. 20 c. Jacob z Johañes/ Luc. 9 g. Læresueinarner/ Johañ. 1 b. Caiphas/ 11 þ. Gamaliel/ Act. 5 þ.

Illra Rada Epterdæme.

Eua/ Gen. 3 a. Dætr Loths/ 19 þ g. Josephs Brædur/ 37 e þ. Pottphars Nustru/ 39 d. Sa rye Kongr Pharao/ Exod. 1 b. Aaron z Israelitar/ 32 a. Act. 7 e. Balaham/ Num. 24 a. 31 b. Meñ Dauids/ 1 Reg. 24 a. Jonadab/ 2 Reg. 13 b. Achitophel/ 16 d. Roboam Salomons son/ 3 Reg. 12 b c. 2 Paral. 10. Benadads Þienarar/ 3 Reg. 20 d. Jezabel/ 21 b. Dauid/ 1 Paral. 21 a b. Athalia/ 2 Paral. 22 d. Semaia/ Nehem. 6 c. Amans Nustru/ Esther 5 d. Herodiadis Dotter/ Matth. 14 a Marc. 6 d. Gydingar/ Act. 13 g. Strỹdsmennerner/ 27 g.

Raemsis Borg bygd j Egiptalande/ aþ sonum Israels/ Exod. 1 b.

Raguel verdur Magur Tobie/ Tob. 7 b. Hans Dotter var adur fru loþud sio Meñinn/ Tob. 3 b. 6 c.

Rahab Lausakona j Jericho/ Hyste Niosnarmenn Josue og medkieñer Israels Gud/ ad vera þañ sanna Gud/ Josu. 2 a b. Nun helldur Lisse z allt hennar Hws/ 6. d. Ebre. 11 þ. Nun giptest Salma/ 1 Paral. 2 a Matth. 1 a. Heñar Tru verdur prỹdd/ Ebre. 11 þ.

Rhasis/ eiñ stadþastur Vandlætare Guds Logmæls/ Gydingur/ vilde helldur aflỹþa sig sialfur/ enn ad verda þangadur/ 2 Maccab. 14 g.

Ram/ les Aram.

Rama/ ein Borg vpp bygd aþ Kong Baesa/ 3 Reg. 15 c.

Ramath/þar bio Samuel/ ꝛ dømde Israel/1 Reg. 7 d.

Ramoth j Gilead/a hana børduſt þeir Achab ꝛ Joſaphat/ 3 Reg. 22 c.

Raphael Guds Eingell/Læknare ꝛ Forunautur Tobie/Toþ. 5 b. 6 b. 12 c.

Ræda.

Christner Menn ſtulu aſtunda þad/ad haþa gooda ſanna gagnlega Rædu ſier a Tungu/Exod. 22 d. Pſalm. 15 a. Prouerb. 13 d. 24 a. 25 d. 29 d. Predik Salo. 5 a. Syrach 7 b. Matth. 5 þ. 12 c. Epheſ. 4 þ. 5 a. Coloſſ. 3 c. 1 Pet. 3 b. Les Tunga.

R E

Rebecca Bathuels Dotter/Gen. 22 d. Verdur Iſaacs Huſtru/24 g. Hun þæder Tuibura/Eſau ꝛ Jacob. 35 c d.

Rechab Fader Jonadabs/ huſr Jonadab var Vinur Jehu Iſraels Kongs/4 Reg. 10 c d.

Rechabitar hlyda Fodur ſinum/og eru ſetter þeim ohlydnu Gydingum til Sionar ꝛ Dømis/Jerem. 35.

Rechob ꝛ hans Broder Bahena ſlø j Hel Iſboſeth oærlega/ ꝛ þad Mord ſtraþþar Dauid/2 Reg. 4 d.

Reſſing/Straff.

Repſingar Ogudlegra eru Goodum ꝛ Gudhræddum til Nrædſtu og Otta/ꝛ Viduerunar/Deut. 13 c. 17 b. 21 d. Prouerb. 19 d. 21 b. Act. 5 a 1 Timoth. 5 d.

Hañ ſem ſtraþþar adra/vere hañ ſialfur ſtroþþunarlaus/Matth. 7 a. Luc. 6 e. Johañ. 8 a. 1 Timoth. 3 a. Tit. 1 b.

Repſingardøme yfer þeim ſem løta epter Børnonum/ og ecke aga þau riettelega/1 Reg. 4.

Nuar fyrer Repſingar koma/ þ giora Folkſins Synder/les Synd.

Reguel/les Jetro.

Rehims Briep til Artaxerxem j mote Gydingum/Eſdre 4 b.

Reide:

Vm Reidena/ꝛ huad mikid Illt aþ henne kiemur/ þar vm ſtendur/

Gen.

Gen. 4 a b. Job. 5 a. Psalm. 4 a. Prouerb. 12 c. 14 c. 15 a c. 19 b. 27 a 29 d. Predik Salom. 7 b. Syrach 25 c. 28 a. Matth. 5 c d. Luc. 4 e. Galat. 5 d. Ephes. 4 þ. Coloss. 3 b. Tit. 1 b. Jacob. 1 c.

Reidegiarna z Illsinnada Men skal huor Madur þordast/ Gen. 27 þ g. Josu. 2: Prouerb. 22 b d. 29 b. Syrach 8 d. Matth. 2 b.

Reisa Israels Sona inn i þad Fyrerheitnaland/ Num. 33 a b c.

Reson Salomons z Israels Motstandare/ 3 Reg. 11 d.

Resin Kongur j Syria/ þer med Pecha Israels Konge/ ad strida vid Achas Kong j Juda/ 4 Reg. 16 a. Esa. 7 a.

Resin drapst/ 4 Reg. 16 b.

R I

Riettlæted.

Riettlætur er eingen þyrer Gude/ eda an Syndar/ Gen. 6 a. 8 d. Exod. 34 b. Num. 14 c. 3 Reg. 8 þ. 2 Paral. 6 g. Job. 4 d. 9 d. 35 a. Psalm. 14 a. 51 a b. 53 a. 143 a. Prouerb. 20 a b. Esa. 64 þ. Jerem. 2 d. 30 b. Mich. 7 a. Nahum. 1 a. Spek. 12 b c. Luc. 17 b. Galat. 3 b. Ephes. 2 b. 1 Johañ. 1 d.

Riettlæte vort er Christur/ z hann giorer oss þyrer Gude Riettlæta/ aþ sinne Nad z Myskun þyrer Truna/ Gen. 15 b. Esa. 45 d. 53 c. Jerem/ 23 b. 33 b. Dan. 9 b c. Abachuc. 2 a. Zach. 9 b. Act. 10 g. 13 f. Rom. 1 b. 3 c d. 5 a. 10 a b c. 1 Corinth. 1 d. Galat. 2 c. 5 c. Philip. 3 d. Tit. 3 b. 1 Pet. 3 d.

I giegn Riettlæte Logmalsins stendur/ Matth. 5 c. Rom. 2 c d. 10 a b c. Philip. 3 b. Tit. 3 b. Ebre. 9 e.

Rikdomur/ Rikermenn.

Vm Rikdom/ les Psalm. 62 b. Prouerb. 14 c. 17 c. 19 a. 21 a. 22 a. 30 b. Syrach 11 c. 14 a b. 31 a.

Huørnen þeir Riku eiga ad skicka sier vid þa Fatæku/ les Leuit. 25. Deut. 15. Job. 31 b. Prouerb. 5 c. 28 b. Predik Salom. 11 a. Syrach 4 a. 7 a. 29 b. 31 a. Matth. 6 a. Luc. 14 c. 16 b. 18 e. Act. 2 g. 1 Timoth. 6 d.

Rikdom-

Ríkdomur er þanykur og eingen þorlate sig vppa hann.

Psalm. 49 b c. 52 a. Prouerb. 11 c d. 15 a. 22 c. 23 a. 28 b d. 30 b. Predik Salom. 5 b. 6 a. Esa. 2 b. Jerem. 17 b. 22 c. Ezechiel. 7 c. Sophon. 1 b. Syrach 5 e. 11 c. Matth. 6 c. 13 c. 19 c. Luc. 8 b. 12 c. 1 Timoth. 6 b. Jacob 1 b.

Vm þa Ríku sem eru Ogudleger.

Les 1 Reg. 25 b. Job 20 b. 27 c d. Prouerb. 28 b. Predik Salom. 6 a. Esa. 5 b d. Amos 3 d. 16 c d. Jacob. 5 a. Les Agirnd.

Ríkdomur er Guds Gæþa/Prouerb. 10 c. Syrach 11 b.

Epterdæme þeirra sem bæde haþa verid ríker z Gudhrædder/Gen. 13 a b. 26 b. 36 a. 41 þ. Ruth 2 a. 2 Reg. 19 þ. 4 Reg. 3 b. 5 e. 2 Paral. 1 c. 32 g. Esther 1 a. Job 1 a. Matth. 26 g. Luc. 19 b.

Rizpa/Frilla Sauls er leigen aþ Abner/2 Reg. 3 b. Hun vardueitte Nræ þeirra Sona Saul sem heingder voru/ 21 b.

R O

Roboam Salomons son/vard Kongur j Juda/3 Reg. 12 a. Fra hønum þalla tiu Kynþætter Israelis/þa hann hootar ad vera strangur Folkenu/12 d. Gud þrerbydur hønum ad beriast j mote þeim tiu Kynþættum 2 Paral. 11 a. J mot hønum berst Sisak Egiptalands Kongur/ 12 a. Nann andast/ 3 Reg. 14 g. Nann liet epter sig Abiam/ 15 a. Roboams Nustrur voru 18. Frillur 60/hans Syner 28/hans Dætur 60/ 2 Paralip. 11 d.

Rodochus hiet eirn Suikare/2 Maccab. 13 þ.

Romueriar binda Vinattu vid Gydinga/1 Maccab. 12 a. 14 c.

Romueria Lopstyr/1 Maccab. 8 c.

Romueriar attu nidur ad briota Borgena og Mustered/ les Jerusalem.

Roo/ les Fridur.

R V

Ruben þyrste Sonur Jacobs þadest/ Gen. 29 d. Nann saurgar sins Fodurs Sæng/35 d. Par þyrer mistie hann allan Frumgietningar Rietten/

en/49 a. 1 Paral. 6 a. Hañ vill hialpa Brodur ſinum Joſeph/ Gen. 37 d. Hañ geingur j Borgun/ z ſetur ſig j Pant vid ſinn Fodur/vegna Beniamin/ 42 g. Rubens ſyner þa þyrſter þeirra Hlut j Fyrerheitna Landenu/Num. 32 a. Deut. 3 b. 29 a. Joſu. 1 c. 13 b. 4 Reg. 10 g. So ſem Jacob hafde ſpad þyrer/Gen. 49 a. Þeir vppreiſa eitt Alltare/Joſu. 22 c. Þeir ſtriýda a Agarenos/1 Paral. 5 c. Þeir verda burt flutter aþ ſinu Lande/1 Paral. 6 d.

Ruth/cin Moabitis Kuiña/Ruth 1 a. Hun vard Huſtru Boas/og Moder Obed/ſem var Fader Jeſſe/ Fodur Dauids/Ruth 4 c. 1 Paral. 2 a. Matth. 1 b.

S A

Sabbatz Dagur/les Huýldardagur.

Sacharias ſonur Jeroboam/verdur Kongur yþer Iſrael/4 Reg. 14 g. Hann riýkte ſex Manude/15 b.

Sacharias ſonur Joiada/edur Barachie/var gryttur j Hel/ 2 Paral. 24 þ. Matth. 23 d.

Sacharias Fader Johañis Baptiſte/Luc. 1 a.

Saducei hallda ad Vppriſa Framlidenna ſie ecke/ Matth. 22 c. Marc. 12 b. Luc. 20 c. Act. 4 a. 23 b.

Saklaus/Sakleyſe.

Saklaus er eingen þyrer Gude/ les Riettlate.

Sakleyſe ſitt ſkal huor Madur verndа og þorſuara/ Joſu. 22 g. 1 Reg. 1 b c. 2 Reg. 18 b. Jerem. 37 c. Johañ. 8 þ. Act. 2 b. 7 g. 28 a b.

Saklauſt Blod:

Vm þeſſ Vthelling/les 4 Reg. 21 c. 24 a. 2 Paral. 24 g. Pſalm. 79 a. 94 d. Eſa 1 d. 26 d. 59 þ. Jerem. 2 þ. 19 c: Ezechiel. 22 b. Matth. 23 d. Luc. 11 g. Act. 7 d. Apocal. 18 d. Þad verdur þyrerboded og bannad/ Deut. 27 d. 1 Reg. 19 a. Prouerb. 6 c. 28 c. Jerem. 7 a. 22 a. Jon 1 d.

Salma ſonur Nahaſſon atte Boas vid Rahab/ 1 Paral. 2 a. Matth. 1 a.

Salmanaſſar ſtriýder j þyrſta ſinne a Samariam/ z flitur burt Iſra-

el/ z hans Kong j Assyriam/ 4 Reg. 17 a. Og enn j añad sinn/ 18 d. Esdre. 4 a.

Sæluhialp/ eilijfr Lijf.

Sæluhialp þa Meñ þyrer Truna/ z Guds Myskunarþullu Btualning/ Esa. 25 b. Ose. 13 b. Matth. 20 a b. 25 d. Marc. 10 c. Johñ. 3 b 5 d. 20 e. Act. 2 þ. 15 b. 16 þ. Rom. 1 b. 10 a b. Eph. 1 a. 2 b. 1 Tessal. 5 b. 2 Tessal. 2 c. 2 Timoth. 1 c. Tit. 1 a. 3 b. 1 Pet. 1 a. Ebre. 5 c.

Peir Sæluholpnu hafa Fagnadarsamlega og Dyrdarlega Sælu/ Bok Spekeñar/ 3 a. 5 a. Esa. 25 b. 30 d. 49 c. 60 d. Jerem. 21 b. Dan 12 d. Matth. 13 þ. 19 d. 25 d. Marc. 12 c. Luc. 9 d. 16 e. 22 c. Johañ. 16 c. 17 d. Rom. 8 c. 1 Corinth. 2 b. 15. 2 Corinth. 12 a. 2 Timoth. 4 b. 1 Per. 1 b. 5 b. Ebre. 10 g. 13 b. Jacob. 1 b. Apocal. 2 c. 3. 21 a. 22 a.

Sallum sonur Josie Juda Kongs/ 1 Paral. 3 c.

Sallum sonur Jabes/ vard Kongur j Israel/ þa hann hafde dreped Zachariam/ vard z eirnen j Nel sleigen/ 4 Reg. 15 b c.

Salome Moder sona Zebedei/ Jacobs og Johañis/ Marc. 15 d. 16 a les Zebedeus.

Salomon verdur þyrerheiten Dauid med Nafne/ 1 Paral. 23 b. Nu þædest/ og er settur vnder Nønd Nathans/ 2 Reg. 5 c. 12 þ. Nañ vard ad skipan Dauids smurdur til Kongs yper Israel/ 3 Reg. 1 þ. Nønum birt est Gud j Gibeon j Suefne/ z hañ bidur vm Visku/ eñ ecke vm Rijkdom 3 Reg. 3 a b. 2 Paral. 1 b c. Nañ dæmer a mille tueggia Lausakuenna/ 3 Reg. 3 d.

Vm hans Dyrd z Soma/ Rijkedæme/ Bipalnings menn / Rijkis siorn og Visku/ 2 Paral. 4. 9 a. Nañ bindur Sattmal vid Kong Niram af Tyro/ 3 Reg. 5 c. Hann byggde vpp Mustered/ Les Muster/ Nañ gaf Niram xx Borger/ 3 Reg. 9 c. Til hans kom Drottningen af Saba/ 10 a. 2 Paral. 9 a. Hann gierde Cananeos skattgilda/ 2 Paral 8 b. Nañ sender Skip til Ophir epter Gulle/ 8 d. Hann verdur smurdur til Kongs j annad sinn/ 1 Paral. 29 a. Nañ elskar vtlendskar Kinnur/ z verdur Afgudadyrkare/ bygger vpp Næder handa Camos z Molech

3 Reg.

3 Reg. 11 a. Hanum ſ moke vppuekur Gud Dvine/ z lætur ſeigia honum ad Riſked ſkule ſ ſundurſliſtaſt/ 11 b. Haſi andaſt/ 3 Reg. 11 g. Haſi lætur epter ſig ſon / Roboam Kong/ 12 a. 14 k.

Salomons Ordſkuider voru priu puſund/ z hans Byſſur puſund og fimm/ 3 Reg. 4 d.

Sallt var hapt vid allar Forner z Dppraner/ Leuit. 2 c. Matth. 9 g. Sallt er gott/ Matth. 5 b. Luc. 14 g.

Sallt Gudlegs Saltmæla/ Leuit. 2 c.

Salliſteirn/ les Loth.

Samaria/ ſem ſijdar var Hspudſkadur peirra z Iſraels Kynpætta/ verdur pyrſt bygd/ 3 Reg. 16 e. Vm hana ſetiaſt Syrlendſker/ 20 a. Hana byleggia Syri ſ annad ſinn/ z ſkiede par margt hrædelegt z purd anlegt/ 4 Reg. 6. Vm hana ſatu peir Aſſyrij ſ priu-ar z vnnu hana z burt flutfu Iſrael/ 17 a.

I moke Samaria ſpaer Eſaias/ Eſa. 6 d. 9 b. Ezechiel. 23 a. Oſeas 8 b. 13 d. Amos 3 c. Mich. 1 b.

Samaria villde ecke medtaka Guds Ord/ Luc. 9 g. Hun medtekur Guds Ord/ Act. 8 c.

Samborgar Menn/ les Heimele.

Samuerſkur Madur ſier aumur a peim Halpdauda/ Luc. 10 p.

Samuerſk Kona talar vid Chriſtum hia Bruſienum/ Joh. 4 b.

Samgar eirn Domare ſ Iſrael/ ſlær 600 Philiſteos med Fiarmans ſkap/ Judic. 3 d.

Samſon pædeſt/ Judic. 13 d. Haſi kuongaſt ſ Thimnath/ z drepur Leon/ 14 a b. Haſi giører ſkada peim Philiſteis/ 15 a. Haſi verdur yperuk-en ap eirne Kuisnu/ 16 d. Verdur pangadur z drepſt/ 16 g.

Samuel pædeſt/ 1 Reg. 1 c. Haſi verdur hapdur til Drottens ſ Silo/ ſbidem d. Haſi verdur kalladur 3 c. Haſi ſaman kallar Folked ſ Miſpa z bidur pyrer pui/ 7 b. Haſi ſetur Sonu ſijna til Domara/ 8 a. Haſi beuſar ſig ad hapa vered oſtraffanlegan ſ ſijnu Embætte/ 12 a. Hann hio ſ Sticke Agag Amalechita Kong/ 15 g. Haſi andaſt/ 25 a.

Samuiſku gooda z hreina ad hafa þyrer Gude og Monum/þar eiga christner Men Kaps a ad kosta/ Act. 23 a. 24 b. Rom. 9 a. 13 b. 1 Corinth. 8 b c. 2 Cor. 1 c. 4 a. 1 Timoth. 1 b. 2 Timoth. 1 a b. 1 Pet. 3 c. Ebre. 9 d. 10 d. 13 c.

Ill Samuiska.

Par vm les j Bok Spekeñar/17 c. Rom. 2 c. 1 Corinth. 6 e. 11 e. 1 Timoth. 4 a. Tit. 1 d. Ebre. 10 a.

Samuiskan ber husrium Manne Vitne/ vm Gott eda Ilt/ Bok Spekennar 17 c. Rom. 8 c. 2 Corinth. 1 c. 5 c. 1 Tit. 4 b.

Goodrar Samuisku Nrosan/Num. 16 c. 1 Reg 12 a. Job/31 b. Psal. 7 a. Syrach 46 d.

Samlag/ les Selskapur.

Sampycke/les Fridur.

Saneballath Siads Halldare j Samaria hindrar Musteres Byggingena/Nehem. 4 a b.

Saphira lygur ad Neilsgum Anda/Act. 5 a.

Sara Dotter Raguels giefst peim vnga Tobia/Tob. 7 d.

Sarai Abrahams Nustru/Gen. 11 d. Nefnest Sara/17 c. Nun verdur hsfd þyrer Kong Abimelech j Gerad/ 20 a. Fæder Isaach/21 a. Nun andast/23 a.

Sareser/ les Adramelech.

Sattmal.

Christner Menn skulu icke giora neckurn Sattmala vid þa Ogudlegu/Exod. 23 g. 34 c. Deut. 7 a. 20 d. Judic. 2 a. 3 Reg. 20 a b. 2 Par. 16 a. 18 b. 20 g.

Sattmale verdur rofen/z þeir refster sem hafa binda/ Judic. 1 þ g. 3 a. 3 Reg. 20 g. 2 Paral. 19 a.

Folksins Sattmale vid Gud/ Josu. 24 þ. 4 Reg. 23 a. 2 Paral. 15 c d. 23 d. Nehem. 10 b c.

Guds Sattmale vid Folked/Gen. 17 a b. Exod. 6 a. 19 a. 24 a. Leuit. 26 a. Deut. 4 e. 5. Jerem. 31 e.

Vm nyan Sattmala/Jerem. 31 e. Ebre. 8 c d. 10 d.

Ein-

Einka Teikn hans sanna Sattmalans vid Meſſ Christna/er Christur/ Esa. 42 a. 49 c.

Dæme þeirra sem Sattmala hafa bunded til samans:

Eskol og Aner med Abraham/ Gen. 14 c. Abraham z Abimelech/ 20 d. Isaach z Abimelech/ 26 d. Jacob z Laban/ 31 þ. Josua z þeir af Gibeon/ Josu. 9 c. Dauðz Jonathas/ 1 Reg. 18 a. 20 c. 23 c. Abner og Dauid/ 2 Reg. 3 b c. Salomon og Hiram/ 1 Reg. 5 e.

Dæme þeirra sem Sattmala haþa bunded við Ogudlega.

Israels syner vid Heidingia j Landenu/ Judic. 1 e. 2 a. 3 a. Assa Kongur Juda vid Benhadad af Syria/ 3 Reg. 15 c. Huar þyrer hann avisted af Spæmañenum/ 2 Paral. 16 b c. Achab Israels Kongur vid Benadad/ 3 Reg. 20 a. Josaphat vid Achab/ 3 Reg. 22 a. 2 Paral. 18 a. Huar þyrer hann verdur straffadur af Spæmañenum/ 19 a. Josaphat vid Ahasia/ 20 g. Ephraim vid þa j Assyria / Hose. 12 a.

Saul af Sleckte Beniamin leitar epter Asnum/ 1 Reg. 9 a. Verdur smurdur af Samuel til Kongs yfer Israel/ 10 d. 11 d. 13 a. Epter Guds skipan/ 1 Reg. 9 c. Hann slær Ammonita/ 11 c. Hann þornþærde Breñeþorn j mote Guds Logmale/ 13 b. Honum afþeigest Riked/ 13 c. Bard ohlyden/ 15 b. Burt skwþast/ 15 þ. Hann ofsæker Dauid/ 18 g. 19 b. 23 c. Hann lætur drepa Guds Kreñemenn/ 22 d. Hann leitar Rada hia galdra Konuñe/ 28 b. Hann verdur særdur z þellur a Suerd sitt/ 31 a. Verdur jardadur j Jabes/ 31 d. Tueir hans Syner z fimm Dætra Syner verda heingder/ 2 Reg. 21 b.

Saulus geymde Klæde þeirra/ sem baru Vitne j mote Stephano/ Act. 7 g. Les Paulus.

Saungur/ Saunguarar/ Les Lofsongur.

Saurlifþe/ les Hooraner.

Særinga Mesi/ Act. 19 c.

Sære/ les ad fueria.

Sceua Prests syner særinga Menn/ Act. 19 c.

S E

Sealthiel ſonur Jechonia/1 Paral. 3 c. Matth. 1 c.

Seb og Oreb verda drepner/Judic. 7 g.

Seba z Salmana/tueir Moabitis Kongar/Judic. 8 bi

Seba ſonur Bichri/vppreiſnar Madur j mote Dauid/verdur Hals-høgguen j Abel/z verdur hans Høpde kaſtad þyrer Muren til Joab/ 2 Reg. 20 f g.

Sebna Forrædare/apſetti ap Embættenu/Eſa. 22 d e. 4 Reg. 18 g

Sebul/eirn Fouite j Sichem/Judic. 9 d.

Sedechias/eirn af þals Spæmønnum Achabs Kongs/3 Reg. 22 b 2 Paral. 18 c. Vard brendur/Jerem. 29 e.

Seinaſte Dagur/ les Doms Dagur.

Seleucus Kongur j Aſia/2 Maccab. 3 a.

Ad ſelia og kaupa/ les Kaupe Sale.

Selſkapur.

Selſkap og ſamlag eiga Menn ad hapa vid Gooda/ þordaſt illa Menn/Gen. 19 c. Num. 16 c. 25 a. Joſu. 23 c. 2 Paral. 19 a. Pſalm. 26 a. Prouerb. 1 b. 4 c. 13 d. 22 c. 23 b. 24 b. 29 d. Jerem. 16 a. Syrach 6 b. 8 a. 9 d. 12 b. 13 a. Tob. 1 b. Matth. 7 c. Act. 19 b. 2 Cor. 6 c. Epheſ. 5 c. 2 Timoth. 4 c. Apocal. 18 a.

Selumiel/eirn Høpdinge Simeons ættar/Num. 1 b.

Semaia Prophete verdur ſendur til Roboam/3 Reg. 12 þ. 2 Paral. 11 a. 12 a.

Semaia ap Nehalam/Falsſpæmadur ſtraffaſt ap Jeremia/Jerem 29 þ.

Señacherib Aſſyria Kongur dregur j mote Borgum Juda/og vinur þær/4 Reg. 18 c. 2 Paral. 32 a. Hann Gudlaſtar/Eſa. 36 d. Hañ verdur drepen/4 Reg. 19 g. Eſa. 37 þ. Epter Orde Gudz/Eſa. 10 a b. 31 c d. 33 a. 36 a.

Sendebrief.

Sent þra Poſtulønum til Antiochiam/Act. 15 e. Sendebrieþ til Þra ſiø Samkundna j Aſia/Apocal. 2. 3.

Sephora z Puah/tuær Gudhræddar yþerſetu Konur/Exod. 1 c.

ſeraH

Serah aþ Morlãde kiemr inz oviſgan Her j moſe Juda/2 Par.14 c.
Sergius Paulus/Lands Herra Cypren/Act.13 b.

S I

Ad ſia Gud.

Alldrei hefur nockur ſied Gud/Exod.33 d. Deut.4 b. Johañ.1 c. 6 e.1 Timoth.6 c.1 Johañ.4 d.

Sialfþaudt/Les Kafnad.

Sialfrædes vilien.

Vor ſialfþrædes Vilie/Maniſins Mattur z Kraptur til hins Goda er aþ ſialfu ſier onytur/einſkis verdur/þormar ecke par/Pſalm. 62 b. 127 a. Prouerb.27 a. Jerem.10 d.17 b. Luc.13 a b. Johañ.3 a.6 e. Act.16 c d.1 Corinth.12 a. 2 Corinth. 3 a b. Þuiad all vor Nattura er jll/Gen.6 a b.8 d:3 Reg.8 d e. Pſalm.51 b. Prouerb.20 b. Rom. 7 b c.8 a b. Epheſ.2 a. Og Hiartun eru j Guds Hende/ huar ed þeim ſtyrer z ſnyr ſem hann vill/Num.22 e.23. Deut.29 a.30 b. Jerem. 24 b. 31 b.

Vor ſialfþrædes Vilie/ og ad vier gietum nockud gott giort/ þad er alleina aþ Gude/Rom.9 d.11. Epheſ.2 b. Philip.1 a.2 b. Tit.3 b. 1 Pet.1 a b. Ebre.13 d.

Sichem ſonur Emor kreinker Dinam/Gen.34 a. Verdur j Hel ſleigen/ibidem d.

Sichem ein Borg verdur nidurbroken/Judic.9 þ. Byggeſt vpp aptur/3 Reg.12 þ. Hun nefneſt Sichar/Johañ. 4 a.

Sigur/Yferuiſting.

Sigureñ kiemur alleinaſta aþ Gude/Gen. 14 c. Exod.17 c. Deut. 2 g. Joſu.11 a. Judic.7 þ.1 Reg.14 a.17 þ.2 Paral.14 d.16 c.24 g 25 c. Pſalm.118 b. Prouerb.21 d. Judith 9 d.

Opt ſigra faer marga.

Gen. 14 b. Judic.7. e þ. Joſu. 11 b.1 Reg.14 a. 2 Paral.13 d.14 c. 24 þ.1 Maccab.3 c.

Sigurhatid/Triumphus/ z Glede er hallden ad vnnum Dvinum/ Num.31 b.1 Reg.18 b. Judic.15 d.2 Maccab.3 c.

Sihon

Sihon Ammonitha Kongur villde ecke leyfa Jſrael ad fara j giegn um ſitt Land/Num. 20 d. Deut. 2 f g. Hann fellur/Num. 21 d.

Silas verdur ſendur med Paulo til Antiochiam/Act. 15 d. Haſi fer med Paule/15 g. 16 d. Haſi blijfur epter j Berhoen/17 c. Hann kiemur til Corinthum/2 Corinth. 1 d.

Silfur a Dogum Salomons var ſo ſem Griot/3 Reg. 10 d.

Silo par ed Guds Ork var/Joſu. 18 a. 1 Reg. 1 d. 4 c.

I Silo ſafnaſt ſaman allur Jſrael vegna feirra Rubenitha/ Joſu. 22 c.

Silo verdur foreydd/1 Reg. 4 b. Jerem. 7 b. 26 b.

Silo Dætur takaſt burt med Valde/af feim ſem epter lifdu af ætt Beniamin/t verda feirra eigen Konur/Judic. 21 d.

Siluanus Biſkup j Corintho/2 Corinth. 1 d.

Simei formæler Dauid/2 Reg. 16 b. Haſi ſinnur Nad hia Dauid/ 19 d. Haſi verdur j Hel ſleigen af Salomon/3 Reg. 2 g. Epter ſkipan Dauids/2 b.

Simei Kongur j Jſrael brende ſig ſialfur inne/3 Reg. 16 c.

Simeon fædeſt Jacob/Gen. 29 d. Hann t hans Brædur drepa Borgarmenn j Sichem vegna Dina/34 d. Avijtaſt par fyrer af feirra Fodur/49 a. Hann verdur ſettur j Giſling j Egiptalande/42 g.

Simeon tekur Barned Jeſum fier j Fang/Luc. 2 d.

Simon af Bethania/veiter Chriſto Herberge/Matth. 26 a. Marc 14 a. Johañ. 12 a.

Simon Phareſeus bydur Jeſu til Bords/Luc. 7 d.

Simon af Syrenia/ber Kroſſen epter Jeſu/ Matth. 27 d. Marc. 15 d. Luc. 23 d.

Simon Magus Baſifæreſt af Petre/Act. 8 d.

Simon Jude Maccabei Broder/verdur Høfdinge Gydinga/1 Maccab. 13 b. 14. d. Verdur j Hel ſleigen med tueimur ſinnum Sonum/16 c Les fleira vm haſi/1 Maccab. 5 c. 10 g. 2 Maccab. 3 a. 4 a.

Simon Beniamitha forrædur Fieſioden Muſteresins/ 2 Maccab. 3 a. 4 a.

Sim-

Simri liggiande med þeirre Madianitis Kuinnu/ verdur sleigen j Hel/Num. 25 b.

Sinkur/Suiñur/ Tiſmulaus.

Hañ þær Dgiæþu/Prouerb. 28 c. Vm hañ talar huor Madrr illa/ Syrach 32 a.

Epterdæme/Nabal / 2 Reg. 25 b. Les Agirnd.

Sioner/Vitraner/les Draumar.

Josu. 5 d. 4 Reg. 7 a. 2 Maccab. 3 c. 5 a. 10 þ. 11 b.

Siphitar scigia Saul til Dauids/1 Reg. 23 c. 26 a.

Siphora Moysis Hustru/ Exod. 2 d.

Sisach Egiptalands Kongur/ rœner Salomons Mustere/ 3 Reg. 14 þ. 2 Paral. 12 a.

Stissera Jabins Hertuge/Judic. 4 a. Hann verdur j Hel sleigen aþ Kuiñu/Judic. 4 d.

Siukdomrr Lijkamlegur er Straff Syndaña.

Exod. 15 d. Leuit. 26 c. Deut. 7 c. 28 þ. 2 Reg. 24 c. 4 Reg. 5 g. 2 Paral. 21 c. Johañ. 5 a.

Siukra skal Madur vitia z hugga þa/Gen. 48 a. 4 Reg. 8 c. 13 c. Job 2 d. Predik Salo. 7 a. Syrach 7 d. Esa. 38 a. Matth. 25 d. Joh. 11 b. 2 Corinth. 1 b.

Husrnen Siuker eiga ad hegda sier j Sotteñe/ z j skilnade vid þeñan Heim/Gen. 49 d. 50 d. Deut. 31 a. Josu. 13 b. 1 Reg. 12 a. 3 Reg. 2 a. 2 Paral. 32 b. Esa. 38 c. Tob. 4 a. 1 Maccab. 2 þ.

Siukum batnar opt vid Bœnena/Syrach 38 c. Les Bœn.

S K

Skamaruerk Borgarakia j Gibeon/Judic. 19 d.

Husrs Menn eiga ad skamast sijn/z husrs ecke/Syrach 42 b c.

Skatt eiga Menn ad giesa/Matth. 22 b. Luc. 20 d. Marc. 12 b. Rom. 13 b.

Skattur verdur greiddur aþ Christo/Matth. 17 d.

Skeinkingar ad þiggia/les Gœfur.

Skilnadar Briefr/þar vm les.

Deut. 24 a. Malach. 2 a. Matth. 5 e. 19 a. Marc. 10 a. Luc. 16 d.

Skÿrnen.

Skÿrnen er ecke nema ein/ Ephes. 4 a. Skÿrnen merkeſt vid Noha Ork/ 1 Pet. 3 d. Hun er ſnnſett og ſkickud aþ Chriſto/ Matth. 28 d. Marc. 16 d.

Su ytre ſynelega Skÿrn/ Matth. 3 d. Luc. 3 b c d. Johañ. 1 d. Act. 11 c. Su ſnnre Skÿrnen/ ibidem c.

Skÿrnareñar Auxtur/ z huad hun merker/ Act. 2 þ. Rom. 6 a. Galat. 3 þ.

Skÿrnen kallaſt Batzlaug/ Epheſ. 5 þ. Tit. 3 b.

Epterdæme nøckra ſem ſkÿrder haþa vered/ Herbergisſueirn Drottn ingareñar af Morlande/ ſkÿreſt aþ Philippo/ Act. 8 g. Cornelius og hans Nws aþ Petre/ 10 g. Su er ſellde Purpuran j Philippis/ 16 c.

Myrkuaſtoþu Meiſtareñ/ 16 þ. Marger j Corintho/ 18 b. Tolf Meñ ſkÿraſt aþ Paulo/ 19 a.

Skÿrnen merker Kroſſen Chriſti/ Matth. 20 c. Marc. 10 þ.

Skÿrnen heyrer til ſma Børnonum/ Gen. 17 b. 21 a. Exod. 4 þ. Matth. 18 a. Marc. 10 b. Luc. 18 c.

Skÿrn Johañis/ les Johañes.

Skrifader.

Skriþader j bland þeirra Liþsmdu/ Eſa. 4 a. I Iſraels Nws Tolu Ezechiel. 13 b. I Bokeñe Dan. 12 d. I Nimmenum/ Luc. 10 c. Ebre. 12 c. Les Bok Lÿþſins.

Skrift:

Heilog Skriþt/ les Ord Guds.

Skriþtargangur/ ad ſkriþtaſt/ les Jatning.

Skwrgod/ les Aþguder.

Sky.

Sky vÿſar Veg Iſraelis ſonum vm Daga/ Num. 10 d.

Skynlauſar ſkiepnur/ les Dyr.

Skynlauſar ſkiepnur/ haþa opt meire Myſkun/ enn jller ogudleger Menn/ les Dyr.

Ad

Ad snua sier til Guds/ les Idran.

S O

SOeirn Kongur j Egiptalande/4 Reg. 17 a.

Sobna/les Sebna.

Sodoma og Gomorra verda þyrer Hernade/Gen. 14 b. Þar Borger verda þoreyddar med Elde z Breneſteine/19 e þ.

Sodomita Synder vppreiknaſt/og ſaker þra Fordiarþanar/Ezech. 16 þ.

Sodomita Straff og Repſing/ er ſett til Dæmis allum Vantruudum z Ogudlegum/Eſa. 13 d. Jerem. 49 c. 50 þ. Ezech. 16 e. Syrach 16 b. Luc. 17 þ. 1 Corinth. 10 c. 2 Pet. 2 b. Jude Piſtell.

Sok z Epne til Guds Repſingar/ les Synd.

Sol og Tungl verda ſkǒpud.

Gen. 1 b. Þau ſtodu kyrr/ Joſu. 10 c. Solar ſkuggen gieck aptur a bak/4 Reg. 20 b. Solen miſte ſitt Skin / Matth. 27 e. Marc. 15 c. Luc. 23 þ.

Solen ſkal þorganga/Syrach 18 a.

Sorg/ Harmur/ Hrygd.

Sorg og Harmur er ſkadlegur Hlutur/ Proverb. 12 d. 14 b. 17 c. Syrach 30 d. 38 d. 1 Maccab 6 b. 2 Corinth. 7 c.

Sorobabel Sealthiels ſon/ Nehem. 12 a. Matth. 1 c. Luc. 3 þ. Naſſ þor betrar Muſtered/ Eſdre 3 c. Syrach 49 c. Naſſ verdur nepndur Barachias/ Nehem. 6 d. Naſſ var Fader Abihud/ Matth. 1 c.

Soſipater/ frur Lagſmadur Pauli/ Act. 20 a.

Soſtenes/ Samkundu Høpdinge vard baren/ Act. 18 d.

S P

Spædomar j Skripteinne er Guds Gæþa/ 1 Corinth. 12 a b. Innsiepner aþ Gude/ 2 Timoth. 3 d. Eru ecke aþ eigenlegum vtleggingum eda Vilia/ 2 Pet. 1 d.

Spæþarer/ les Galldrar.

Þeir ed þara med Spæþarer/ Leuit. 19 þ. 20 b. 4 Reg. 21 a. Eſa. 44 b. Syrach 34 a. Act. 16 c.

Spæmenn þeir kallaſt Siaadar edur Siaendur/1 Reg.9 b.1 Para 21 b.2 Paral. 9. g. 12. d.16 b. 19 a. 29.

Spæmannanna Klædabunadur/4 Reg.1 b. Eſa.20 a. Zach.13 b.

Spæmadur verdur minſt virtur i ſijnu Foſturlande/ Matth. 13 g. Marc.6 a. Luc.4 d. Johañ.4 þ.

Vm Spæmañanna ꝛ Predikaraña Embætte/1 Reg. 12 d. Eſa. 58 a.61 a b. Jerem.1 b. Ezechiel.3 b.33 b. Act.3 d. Les Biſkupar/ Hirdarar.

Eirn Spæmadur verdur j Hel riſþen aþ Leone þyrer Ohlydne / ad hañ hlydde ecke Guds Orde/les Leon.

Vm þalſka Villuſpæmenn/og þeirra Straff/ ꝛ ad Menn hlyde þm ecke/Deut.13 a.18 d.3 Reg.13 d e. 18 d e.22 b.4 Reg.10 d. Prouerb. 28 b d. Eſa.3 c.28 b c d.56 c. Jerem.14 b.23 c.27 d.28. 29 a b. Ezechiel.13 a.14 c.21 g.34 a. Amos 7 c. Mich.3 b. Zach.13 b c. Matth 7 c.24 b c. Luc.12 a. Act.20 þ.1 Corinth.15 b d. Philip.3 a. Coloſſ. 2 o b.1 Timoth.4 a.2 Timoth. 2 c. 3 a b. 2 Pet.2 a.1 Johañ. 4 a. Jude Piſtell.

Aþ huorju Menn meiga þeckia ſannan Spæmann þra þeſſum/ Num.16 a b. Deut. 13 a. 18 d. 3 Reg. 18 d e þ. Jerem. 23 þ. 28 b c. Mich. 3 c. Matth.7 c. 24 d. Johañ.10 a b c. 1 Timoth.3 a b. 4 c d. 2 Timoth.3 b c. Tit.1 b c. 2 Pet.2 a b. 1 Johañ.4 a. Jude Piſtell.

Vm þañ mykla Spæmann/ ꝛ Læremeiſtara Chriſtum/ Fyrerhett/ Deut.18 c. Hann giepſt ꝛ veiteſt/Matth.3 c.13 d. Luc.7 d e. Johann. 4 d.6 g.7 d. Act.3 d.7 d.

Sparneytne/ les Faſta.

Spitelſka/les Lyſkra.

Spott/ les Hædne.

Spurningar.

Spurningar onytſamlegar eiga Menn ad þordaſt/Gen.3 a. Matth. 24 a. Johañ.24 d. Act.1 a b.1 Timoth.1 a.6 a b. 2 Timoth. 2 c. Tit. 3 c.

ſtad-

Stadfeste/ Stodugleike.

Stadþastur ad vera j þui gooda/þad verdur hoded/ Gen. 19 a b. Job 2 b. Prouerb. 3 b. 23 b. Ezechiel. 18 d e þ. 33 c d. Syrach. 2 a. 11 c. 35 b c. Matth. 10 b. 15 b. 24 b. Luc. 9 c. Johañ. 6 þ. 8 d. Act. 2 d. 11 d. 13. 14 d. 2 Pet. 2 d. 1 Joh. 2 d. Ebre. 13 c. Apocal. 2 c.

Stallbrædra skapur/les Selskapur

Steinar tolþ takast vpp wr Jordanar Farueg/ Josu. 4 a. Þeir verda vppreister til Miñingar/ 4 a. Epter þui sem Moyses hafde skipad/ Deut. 27 a.

Steinar storer þalla aþ Himnum/ Josu. 10 b.

Hornsteirn sa riette er Christur/ Matth. 21 d. Act. 4 b. 1 Pet. 4 d. Epter Spadomenum/ Esa. 28 d. Psalm. 118 b. Hann nefnest asteyting ar Steirn og Hneyxlunar Hella/ Esa. 8 a. Rom. 9 g.

Steinknifar voru hafder til ad vmskiera med/ Exod. 4 þ. Jos. 5 a.

Stephanus verdur vtualen/ Act. 6 b. Hñ verdur aklagadur 6 c. Hñ þorsuarar sig/ 7. Hann gryteſt j Hel/ ibidem g.

Stormerke/ les Takn.

Straff/ les Refsing.

Strid/ Styriölld.

Er Syndarefiar Straff/ Leuit. 26. b. Deut. 28 c d. Judic. 2 c. 3 a b. 6 a. 10 b. 13 a. Esa. 5 c. Jerem. 5 b.

Huornen þeir Christnu skulu skicka sier j Strids neyd/ Exod. 17 c. 1 Reg. 27 c. 2 Paral. 12 b c 14 c. 18 g. 20 a e. 32 b. Judic. 1 a. 8. 1 Maccab. 3 c. 4 d. 7 þ. 2 Maccab. 8 a

Huar þyrer Christner hafa byriad Strid/ Gen. 14 c. Josu. 10 b. Judic. 19 d. 20 a d. 1 Reg. 30 a b.

Gud strider þyrer sijna/ og hañ kiennir þeim ad strida/ Exod. 14 g. Deut. 1 e. 3 c. 2 Reg. 17. 2 Paral. 20 c d e. Psalm. 18. 144 a. Les Sigur.

Stridsmañum vissar ecke Johañes þra sier/ helldur kieñer hñ þeim.

Epterdæme vm Strid.

Abraham ſtriſder/Gen.14 c. Iſraelitar/Exod.17 c. Num.31 a. Joſu.6. 7 a.8. 10 b c. Judic.1 b c.20 b. Juda z Simeon/ Judic.1. Barach 4 b. Gedeon/7 þ. Abimelech/9. Jepthe.11 þ. Samſon/14 d. 15 d. Syner Dan.18 c d. Beniamitar/20 d. Philiſtei/1 Reg.4 b. Saul/1 Reg.11 c. Jonathan/14 b c. Dauid/17 þ.2 Reg.5 d. Joab/10 c d. 18 a. Achab/ 3 Reg.20 c d. Joſaphat/ 4 Reg.3 b c. Ezechias/18 a. Judas Maccabeus/1 Maccab.3 c.

Striſd ſem Gude ecke þocknaſt/ luckaſt ecke.

Dæmen/Num.14 g. Deut.1 g.3 Reg.22 e.

Þad Andlega Striſd j mote Syndenne z Dioflenum/z þau Vopn ſem þar heyra til/Ephes.6 b c.

Stullour/ Þioſnadur.

Ad ſtela er þyrerboded/Exod.20 b. Leuit.19 b. Deut.5 c. Tob.2 d. Matth.19 c. Epheſ.4 þ. Tit.2 a b.1 Pet.4 d.

Stuldur drygdur/ Gen.31 d. Joſu.7 a. 2 Maccab.12 þ. Joh.12 a

Straff z Notaner ef Madur ſtelur/ Exod.21 c. 22 a. Deut.24 b. Joſu.7 d. Prouerb.6 d. Jerem.7 b. Oſe.4 a. Zach.5 b.2 Maccab.12 þ. 1 Corinth.6 b.

Þioþur ſem ſtelur vm Nætur er dræpur/ Exod.22 a.

S V

Suchot/ſu Borg repſaſt punglega/z hennar Borgarar/ þyrer þad þeir villdu ecke gieþa Fædſlu Gedeon/Judic.8 b.

Sucinar/ les Þionuſtuþolk.

Ad ſuerka:

Ecke ſkal ſueria vid annarlega Gude/ helldur alleinaſta vid þann hæſta Gud/z hans Nafn/Exod.22 b.23 b. Deut.6 c.10 d. Joſu.23 b. 3 Reg.19 a. Pſalm.24 a.63 b. Eſa.19 d.45 d.65 d. Jerem.4 d.5 a. 12 d. Sophon.1 b. Matth.5 e þ.23 b c. Ebre.6 d.

Eidar Gudhræddra/ þeirra ed ſuared haþa vid Guds Nafn/ Gen. 14 d.21 d.31 g.47 g. Joſu.2 c.9 c. Eſdre.10 a. Job.27 a. Rom.1 b. 2 Corinth.2 a.11 c. Galat.1 d.

Gud ſuer vid ſialþan ſig/ Gen.22 c. Exod.31 c. Num.14 c. Eſa.

49 d. 54 c. Jerem. 22 c. 51 b. Amos. 6 b. Ebre. 6 c.

Fanyter Niegoma naudsynialauser Eidar/ Exod. 20 a. Leuit. 5 a. 19 b. 24 b. Ose. 4 d. Zacha. 8 c. Syrach. 23 b. 27 c. Matth. 5 þ. Jacob. 5 c.

Eidar eru marghattader/ Gen. 22 c. 24 e. 42 c. 47 g. 3 Reg. 19 a. Jerem. 4 a. 5 b. 12 d. 22 e. Judith 1 d.

Eirk/ les Vnderhyggia.

Sunamitiska Kona/ odlast eirn Son aþ Gude fyrer Bon Elisei/ 4 Reg. 4 c.

S Y

Synda Jafning/ les Jafning.

Syndugs Mans Idran/ z Frahuarþ Syndaña vill Gud/ eſ Dauda ecke/ les Idran.

Huadan Synden er komen/ og huadan hun hefur sinn Vppruna/ Gen. 3 a. Rom. 5 d. 14 d. 1 Corinth. 15 c.

Aller Menn eru Synduger/ Gen. 6 a. Job 14. d. 15 b. Psalm. 4 a. 5 b. Prouerb. 20 a. Esa. 43 d. 53 c. 64 e. Rom. 3 b. 5 c.

Syndena þyrergiefur eingen/ nema Gud eirn/ Exod. 34 b. Psalm. 19 b. 51 a. 103 a. Esa. 43 c. 44 d. Jerem. 31 e. 33 a. Dan. 9 c. Mich. 7 d. Syrach 2 b. Matth. 9 a. Marc. 2 a. Luc. 5 þ.

Sýna Synd skal huer Madur bera/ z eingen annars gialda/ ecke Sonureſ Fodursins/ ecke Faderesſ Sonarins/ Gen. 18 c d. Deut. 24 d. 4 Reg. 14 b. 2 Paral. 25 a. Jerem. 31 e. 32 e. Ezechiel. 3 b. 14 e. 18 d. Matth. 16 d. 25 d. Rom. 2 a. 14 b. 1 Corinth. 5 d. Galat. 6 b. Ephes. 6 c. Coloss. 3 d.

Synden skilur oss vid Gud/ z byrger hans Nadar Andlit þyrer oss/ z velldur þui/ ad Gud reideſt/ og Banheyrer oss ecke/ Deut. 31 c. 32 c. Esa. 1 d. 8 a. 57 d. 59 a. 64 a. Jerem. 5 e. 33 a.

Huar med neckur syndgar/ þar med straffast hann/ Exod. 18 b. Judic. 1 b. Speken. 11 c. Rom. 1 c.

Synden þyrergiefþſt þyrer Christum/ z hans vegna/ Esa. 53 e. Dan. 9 þ. Matth. 1 a. 9 a. 11 c. 20 d. 26 c. Marc. 2 a. Luc. 24 g. Johañ. 1 d.

Act:

Act. 13 þ. Rom. 4 d. 5 b. 1 Corinth. 6 c. 15 a. 2 Cor. 5 d. Galat. 1 a. Coloss. 1 b. 2 b. 1 Timoth. 1 c. Tit. 2 d. 1 Pet. 1 a. 2 d. 3 d. 4 a. 1 Joh. 1 c. 2 a. 3 a. Ebre. 1 a. 9 g. Apocal. 1 b.

Synd j mote Neilœgum Anda/par vm les/Matth. 12 c. Marc. 3 d. Luc. 12 b. 1 Johañ. 5 d. Ebre. 6 a.

Nropande Synder/ Gen. 4 b. 18 c. Exod. 22 c. Syrach 35 d. Jacob 5 a.

Synder oss a mote giordar/ skulum vier þorlata og þyrergieþa/ les Fyrergieþning.

Fyrer eins Mans Synd z Glœp nockra edur þærra/ straþþast allmarger/Gen. 3. Num. 16 d. Josu. 7 b. Judic. 20 þ. 21 b. 2 Reg. 24 c.

Synd j mote Nattureusse/ Gen. 19 g. Leuit. 20 a b. Judic. 19 c. Rom. 1 d. 1 Corinth. 6 b. 1 Timoth. 1 b.

Dvitanleg Synd/Leuit. 4 a. 5 c. Num. 15 d. Luc. 23 e. Johañ. 9 g. 15 d. Act. 3 e. 1 Timoth. 1 a.

Bysuitande Synd/z aþ tilsettu Rade giord/ Num. 15 d. Matth. 28 c. Johañ. 11 þ g. Act. 4 c. Ebre. 6 a b. 10 e.

Synda Vatned brukast til Nreinsunar/Leuit. 8 a.

Ad þalla aptur j Syndena/Syrach 15 c. 2 Pet. 2 d. Ebre. 6 b.

Syrland drottnar yþer Israel/ Judic. 13 b. Verdur skattgillt vnder Dauid/2 Reg. 8 b. Þad veiter Admonitis Lid j mote Dauid/2 Reg. 10 b. Þad verdur sleiged/20 c. Þad strydder a mote Israel/4 Reg. 6 b.

Syrlendsker verda slegner mz Blindleik/z verda leidder mitt j Samariam/4 Reg. 6 d. Þeir skielþast aþ Nrædslu/7 b. Þeir draga j Stryd a mote Israel/13 a. Þeir verda yþeruñer aþ Assyrijs/4 Reg. 16 a.

J giegn Syrlande Spædomur/Esa. 17 a. Jerem. 49 e. Amos 1 b.

T A

Tækn eda Teikn.

Vndur eda Teikn skie þar fyrer/ad Meñ skule þar aþ sia z merkia Guds Almœtte/ Sáñinde/Riettlœte z Myskun/ Exod. 4 a: 7 b. 16 b. Josu. 3 c. 3 Reg. 13 þ. 17 c. 18 a. 20 e. 4 Reg. 5 g. 20 b. Matth. 8 c. 9 d. 14 c.

Sáll

Sanninda Teikn til Beuſſingar vm nockud/Gen. 9 b c. Exod. 31 c. Joſu. 2 b. 1 Reg. 2 g. 10 b. 2 Reg. 5 d. 4 Reg. 19 e þ. Eſa. 38 b. Tob 5 a. Luc. 2 b.

Aminningar Teikn/Exod. 12 b. Num. 15 þ. 16 e.

Vm Teikn bidur Gedeon/Judic. 6 g.

Tal/ les Rada.

T E

Tertullus Mælsku Madur aklagar Paulum/Act. 24 a.

Teſaur/ les Fieſiodur.

T H A

Thabor/Fiall j Galilea/Joſu. 19 c. Judic. 4 b. 8 d. Jerem. 46 c.

Thaddeus/huor ꝛ nefndest Lebbeus/eirn af Christi Læreſueinum/ Matth. 10 a. Nafn nefnest Judas Jacobs son/Luc. 6 b.

Thalmai Kongur j Giezur/2 Reg. 13 g.

Thamar þar Giefnad af Juda Mage ſynum/ Gen. 38 a b. Nun þader Perelz ꝛ Serha/ 38 g.

Thamar Dotter Dauids kreinkest af Amon Brodur ſynum/ 2 Reg. 13 a.

Thara Fader Abrahams/Gen. 11 c.

T H E

Thebes Borg vmkringest med Ner/ ꝛ verdur vnnest/Judic. 9 þ.

Kuinna af Thecoa/Mælsnillder Kona mykel/kiemur þyrer Dauid 2 Reg. 14 a.

Theudas/af þui hans Aform var ecke af Gude/þui þyrerþorst hann Act. 5 þ g.

Thibni/eirn Kongur j Israel/3 Reg. 16 d.

Thola/eirn Domare j Israel/Judic. 10 a.

Thomas Tuiburc vill deyia med Christo/Johan. 11 b. Nafn vill ecke krua/ 20 þ.

T I

Tijd/ Tijme.

Vm þa haskaſomu ſijdoſtu Tijd og Tijma/1 Timoth. 4 a. 2 Ti-

moth. 3 a. 1 Pet. 3 a.

Epter Tijmanum skal Madur hegda sier z breyta/j ollum Hlutum Predik Salo. 3 a. 8 a. Syrach 20 a. 32 c. Rom. 12 c.

Nadareñar Tijma gleyme engen Madur/ Psalm. 95 b. 2 Corinth 6 a. Ebre. 3 c. 4 c.

Tiglat Pilleser þer med Her j mote Israel/ z flytur fiolda Folks j Assyriam/ 4 Reg. 16 b.

Tilepne Straps z Repsingar/ les Synd.

Tijmulaus/ les Sinkur.

Timotheus þellur/ 2 Maccab. 10 g.

Timotheus verdur Vmskorin/ z þer med Paule/ Act. 16 a. Hann sendest j Macedoniam/ 19 d.

Tirannar þa optast jllan Dauda / Syrach 10 b.

Epterdœmen eru þesse/ Pharao/ Exod. 14 þ. Adonibesech/ Judic. 1 a Abimelech/ Judic. 9 a. Jesabel/ 3 Reg. 19 a. Holopernes/ Judith 13 b. Aman/ Esther 7 d. Herodes Agrippa/ Act. 12 d.

Titus var komen ap Heidnum Forelldrum/ hann liet S. Paull ecke vmskieraſt/ Galat. 2 a. Hañ verdur Biskup j Creta/ Tit. 1 a.

Vm Tiunder z theirra Medferd.

Gen. 14 d. 28 d. Leuit. 27 d. Num. 18 c. Deut. 12 b. 14 c. 26 b. 1 Reg. 8 d. 2 Paral. 31 b. Nehem. 10 d. Ebre. 7 b.

T O

Tobias/ Fromur Gudhræddur/ Tob. 1 a b. Hañ vard blindur/ 2 c. Hañ þær aptur sijna Syn/ 11 c.

T R

Allden Trianum aukte ad hlijþa j Oþride/ Deut. 20 d. Nema Gud sierdeilis biode þau vpp ad hoggua/ 4 Reg. 3 d.

Skilnings Tried Jlls og Gods bannade Gud Adam ap ad eta/ Gen. 2 b.

Lijþsins Trie/ Ibidem/ þad var Adam bannad/ 2 c.

Vid Trie jaþnast Madureñ/ Psalm. 1 a. Esa. 2 b. 65 e. Jerem. 11 c. 17 b. Ezechiel. 31 a. Dan. 4 d. Matth. 3 c. 7 c. 12 c. Luc. 3 b. 13 b.

Apo

Apocal. 22 a.

Tried peckest aþ Ausxtønum/ so sem Maduren aþ sȝnum Giørdum/Syrach 27 b. Matth. 7 c. 12 c. Luc. 6 þ.

Triphon/eirn strȝds Madur aþ Alexandrea/1 Maccab. 11 d. Hann suikur Jonathan/12 g. Hann brá Tru vid Simon/13 c. Hann myrder Antiochum son Alexandri / sbidem d.

Truen.

Sønn og lifande Tru/hennar Kraptur og Verkaner/Matth. 9 d. 21 b. Marc. 11 c. 16 d. Luc. 18 g. Johan. 1 g. 3 d. 6 g. 7 þ. 8 þ. 11 c. 14 b 20 b. Act. 3 c. 10 g. 15 b. 16 a. Rom. 1 b. 3 d. Galat. 2 c. Ephes. 2 b. Ebre. 11 a.

Truen ẽ sannur Kunugleikur a Ordum ẽ Giørdum Guds/giører alleina Menn Riettlæta ẽ Sæluholpna/Gen. 15 b. Esa. 53 e. Marc. 16 d. Luc. 1 e. 8 þ. 23 þ. Johan. 5 g, 17 b. Act. 13 f. 16 þ. Rom. 3 c. 4 a. 5 a. 10 b. Philip. 3 b. 1 Pet. 2 a. Ebre. 4 a.

Truader verda aþ Gude vardueitter/ þegar Almeñeleg Fordiørfun kiemur yfer/ j huørre þeir Ogudlegu þyrfaraſt/ Gen. 6 c. 7 a. 19 c. Exod. 8 g. 9 e. 10 þ. 11 c. Num. 16 d. Jere. 39 d. Dan. 6 þ. 2 Pet. 2 b.

Tru heidenna Manna verdur aþ Gude aliten/Jerem. 39 d. Matth. 8 b. 15 c. Luc. 7 b. 10 f. 17 d. Johan. 4 d. Act. 8 d. 10 g.

Vantruareñar Straffs/Gen. 19 c. Num. 14 b. 20 b. Deut. 9 b. 4 Reg. 7 d. Psalm. 78 c. Syrach 2 c. Baruch 1 c d. Matth. 8 c. 14 d. 17 c Marc. 16 c. Luc. 1 b. 24 d. Johan. 3 b. 8 c. 12 þ. 20 g. Rom. 11 c. Ebre. 3 d. Apocal. 21 b.

Truen mun varla finnaſt a Jørdu/þa sidaſte Dagr kiemr/Luc. 18 b.

Truen er ecke j huørs Mans Valde/2 Thessal. 3 a.

Þad Veyka j Truñe riga Men ad annaſt/ẽ vmlijda hann/Rom. 14 a.

T V

Tunga.

Tunga god verdur prijſud/Prouerb. 15 a. 18 a. Syrach 25 b.

Tungu sinne skal Madur halda aptur/Prouerb. 21 c. 25 c. Predik Salo. 5 a. Syrach 23 a. 28 a. 1 Pet. 3 b. Jacob 1 d. Les Rœda.

Tunguna er toruellt ad ſtilla/Jacob. 3 b.
Tungan ſkal læta Gud ſtyra ſier/Prouerb. 16 a
Illa z þalſka Tungu ſkal Madur ecke haþa/Leuit. 19 b. Pſal. 34 c. Prouerb. 4 b. Speken. 1 c. Syrach 5 d. 7 b. 1 Pet. 3 b. Jacob. 4 b.
Fyrer illre Tungu ſkal Madur vakta ſig/ſo hann verde ecke ſuiken/ Pſalm. 141 a. Prouerb. 11 b. 20 b. Syrach 28 c.
Huorſu ſkadſamar illar Tungur eru/Pſalm. 120 a. 140 a. Job 5 c. Prouerb. 15 d. 17 c. Speken. 1 c.

Tungled.

Pad verdur ſkapad/z kallaſt þad minna Ctos/Gen. 1 b. Þeſſ Gagn og Embætte/ ibidem.
Eirn Tunglſiuk vard heilbrigdur/Matth. 17 c. Marc. 9 c. Luc. 9 c.

V A

Ad vaka/Vökur.

Vakande ſkulu Menn vera/og vænta epter Tilkomu Drottins/ Matth. 24 d. 25 a. 26 d. Marc. 13 d. Luc. 12 e. 21 g. Rom. 13 d. Ephe. 6 c. Coloſſ. 4 a. 1 Theſſal. 5 a. 1 Pet. 4 b. 5 c. Apocal. 3 a. 16 c.
Valldsmenn/ les Yþeruallds.
Vandlæting God z gudleg/les þar vm Exod. 32 d. Num. 25 b. Joſu. 22 d. Judic. 20. 1 Reg. 11 b. 15 d e. 3 Reg. 18 c. 4 Reg. 10 e þ. 18 a. 23 b c d. Eſdre. 9 a. 1 Maccab. 2 c. Matth. 2 c d. Johan. 2 c. Philip. 3.
Vandlætingar Offur/Num. 5 b c d.
Vantru/les Tru.
Vaſti Drottning þorſmaade Kongſins Ord/ og var þui vtreken/ Eſther 1 c.
Vatnſiukur læknaſt aþ Chriſto/Luc. 14 a.
Vatned j Mara verdur ſætt/Exod. 15 d.

V E

Vegſemd/les Heidur.

Ve eda Vei.

Vei verdr hootad z vthroopad yþer alla Ogudlega z Idranarlauſa j

þeſſu

þessum Neime/ Predik Salo. 10 c. Esa. 3 b. 5 d. 17 d. 18 a. 28 a. 29 c. 30 a. 31 a. 33 a. 45 b. Jerem. 13 d. 22 c. 23 a. 48 g. Ezechiel. 6 c. 13 c. 16 c. 30. a. 34 a. Ose. 7 d. Joel. 1 d. Amos 5 e. 6 a. Mich. 2 a. Nahū. 3 a. Habac. 3 a b. Sophon. 2 b. 3 a. Judith. 16 c. Syrach 2 c. 42 a. Matth. 11 c. 18 a. 23 b c. Luc. 6 d. 10 b. 11 þ. 17 a. 1 Corinth. 9 d. Jude Pistell b. Apocal. 8 d. 9 b. 12 d. 18 c.

Verkalaun/les Vinnulaun.

V I

Vilien.

Vorn Vilia eigum vier ad giepa vnder Guds Vilia/ 1 Reg. 3 b. 2 Reg. 10 c. 15 b. 1 Maccab. 3 g. Matth. 6 b. 26 d. Marc. 14 d. Luc. 22 þ. Act. 2 c e. 1 Corinth. 4 d. Ebre. 6 a. Jacob. 4 d.

Vilian z Asetningen/ reiknar Gud þyrer þullan giorning/ Gen. 20 d. 22 c. 2 Reg. 11 c. 12 b c. 3 Reg. 21 a. Les Niarta.

Villumenn.

Vin Villumenn/ z þa ed þara med rangasi Lærdom/ Deut. 13 a. 18 b 3 Reg. 18 d. 4 Reg. 10 e. Matth. 7 e. Rom. 16 d. 2 Timoth. 2 e. Tit. 3 c. 2 Johañ. c. Pistell Jude. c.

Vm Vin.

Les Prouerb. 23 c d. 31 a. Esa. 5 c. Ose. 4 c. Ephes. 5 d.

Viner / truer z strauer.

Deut. 13 b. 33 d. 2 Reg. 3 b. 13 a. 15 a þ. 20 c. Psalm. 41 b. 55 a. Prouerb. 14 d. 18 c. 27 b. Jerem. 9 a. 12 b. 41 c. Dan. 11 a. Abdie 1 b. Mich. 7 d. Syrach 6 a b. 7 b. 9 c. 12 d. 22 c. 37 b. Matth. 10 d. Luc. 12 b. Johañ. 13 c d. 1 Thessal. 2 a.

Vinskapur/ les Gunst.

Vinatta/ les Kiærleike.

Vinna/ les Erfide.

Vinnulaun.

Forþientum Viñulaunnin/ skal Madur ecke jnnehallda/ Leut. 19 c. Deut. 24 c. Tob. 4 c. Jacob. 5 a.

Vísdomur/ Viska/ Speke.

Guds Vísdomur/ hans Vþphaþ/ z huilíkur hann er/ hans Loþ/ hús

Nytsemd/Deut. 4 a. 29 a. Job. 28 d. 32 c. Psalm. 2 b. 9 a. 19 b. 25 d. Predik Salo. 7 b c. 9 c d. Spek. 6 c d. 7 g. 9 a b. 10 a. Syrach 1 a b. 4 b c. 19 d. 21 b. 24 a. Luc. 21 c. Rom. 11 d. 1 Corinth. 1 c. 2 b. 3 d. Coloss. 2 a. Jacob 1 a. 3 d.

Vm Mannanna Vísdom.

Les Exod. 1 a. Prouerb. 14 a. Predik Sal. 1 d. Esa. 5 c. Jerem. 51 c. Matth. 11 d. Rom. 1 d. 12 c. 1 Corinth. 1 c. 3 d. Jacob. 3 d.

Vitne/ Vitnisburdur.

Vm sønn og pølsk Vitne/ peirra Lop ꝛ Last/ Laun ꝛ Straff/ les Exod. 20 c. 23 a. Num. 35 d. Deut. 5 c. 17 b. 19 c d. 3 Reg. 21 b c. Psal 27 d. 35 b. Prouerb. 6 b c. 14 c. 19 a. 21 a. 24 c. 25 c. Historia Susanne Matth. 18 b. 19 c. 26 p. Marc. 10 c. Johañ. 8 b. Act. 6 d. Rom. 13 c. 2 Corinth. 13 a. 1 Timoth. 5 c. Ebre. 10 g.

Vitne Samuiskuñar/ les Samuiska.

Vitraner/ les Draumar.

V L

Vlpalldañ mattu Gydingar ecke eta/ Leuit. 11 a. Deut. 14 a.

Vlpalldans gietur/ Matth. 19 c. Marc. 10 d. Luc. 18 c.

V M

Vmhyggia / les Ahyggia.

Vmskurnen.

Vm hana les Act. 15 a. Rom. 2 d. 4 b. 1 Corinth. 7 d. Galat. 5 a b. 6 c d. Ephes. 2 c.

Vmskurn Nolldsins verdur koden/ bipelud/ er hallden/ ꝛ hallden ecke/ Gen. 17 b d. 21 a. 34 c. Exod. 4 p. Leuit. 12 a. Josu. 5 a b c. 1 Maccab 1 b g. 2 Maccab. 6 c. Luc. 1 p. 2 c. Johañ. 7 c d. Act. 7 a. 16 a. Galat. 2 b. Ephes. 2 c.

Vm þa jnnre Hiartans Vmskurn/ ꝛ vm ovmskoren Hiertu/ Leuit. 26 p. Deut. 10 d. 30 b. Jerem. 4 a. 6 b. 9 b. Act. 7 g. Rom. 2 d. Eph. 2 c. Philip. 3 a. Coloss. 2 b.

Ovmskorner Heidingiar/ Exod. 12 g. Judic. 14 a. 1 Reg. 14 a. 17 c.

Vmvendan til Guds/ les Jdran.

peir

V N

Þeir Vndergiefnu.

Þeirra Embætte og huad þeir eru Yperuallder nu ſkylduger/ Exod. 10 a. 22 b d. Num. 16 e. Joſu. 1 b. Prouerb. 20 d. 24 c. 25 a b. Predikar. Salom. 8 a. 10 d. Jerem. 29 b. Baruch 1 c. Matth. 17 d. 22 b. 26 b. Luc. 20 d. Rom. 13 a. 1 Theſſal. 5 b. 1 Timoth. 2 a. Tit. 3 a. 1 Pet. 2 c Ebre. 13 b. Piſtell Jude.

Vnderbyggia / Suik / Pretter.

Þar vm les/ Jerem. 9 a b. Pſalm. 10 b. Prouerb. 12 c. Marc. 7 a b c Act. 5 a. Rom. 1 d.

Vngdomur/ les Børn.

V O

Volader/ les Fatæker.

Vonen.

Von ſijna ſkulu Chriſtner Menn ecke ſetta til nøckurs hlutar/ z ecke nema alleinaſta til Guds/ og hans Fyrerheita og Loþanar/ Gen. 26 a. Judic. 7 a b. 1 Reg. 4 a. 17 d. 22 a. 3 Reg. 20 c. 1 Paral. 19 a b c. 2 Paral. 16 b. 20. 25 d. 32 b. Job. 13 c. Pſalm. 9 c d. 20 b. 22. 31 a. 40 a. 44 b. 62. 71 a. 91 a. 115 b. 118 a b. 142 b. 146 a. Prouerb. 3 a. 18 b. 22 c. 28 d. 30 a. Eſa. 26 a. 29 d. 30 d. 31 a. 37 c. 40 c. 49 þ. Jerem. 2 þ 7 a. 9 c. 17 a c. 22 c. 39 d. 48 a. Narmagrat. 3 b. Ezech. 29 c. Oſe. 12 b. Mich. 7 b. Nahum. 1 b c. Judith. 9 d. Speken. 3 b. Syrach 2 b. 33 a. 34 d. 1 Maccab. 2 d. Matth. 10 b c d. 12 b. Rom. 5 a. 8 c. 2 Corinth. 5. Coloſſ. 1 e. 1 Theſſal. 1 b. 1 Timoth. 1 c. 6 d. 1 Pet. 1 c. Ebre. 3 b.

Von þeirra Ogudlegu/ z allt þad þeir freyſta vppa/ þad er allt þalluallt z þanyft/ 4 Reg. 18 g. Job. 8 c d. 11 d. 14 b. 20. Prouerb. 10 c d. 11 a b. 25 c. Eſa. 28 a. 30 a. 37 þ. Jerem. 9 c. 17 d. Speken. 5 a. Syrach 5 a b. 1 Maccab. 2 g.

V P

Vpphlaup / Vppreiſt.

Vm hennar Straff/ les/ Num. 16 d e. 20 b. Judic. 9 g. 12 c. 2 Reg. 20 g. 3 Reg. 1 g. Eſther. 2 d. Act. 5 þ. 19 g. 23 a.

Vpp-

Vppheldde Guds Ords Pienara/ les Kirkia.

Vppriſan:

Vm þa Almennelegu Vppriſu z Forklaran Lyſkamaña/ Exod. 3 c 2 Reg. 12 þ. Job. 14 a b. 19 d. Eſa. 26 d 66 c þ. Ezechiel. 37 d. Dan 12 þ. Jon 2 c. Sophon. 3 d. Speken. 2 d. 2 Maccab. 7 d. Matth. 22 c. Luc. 20 e þ. Johañ. 5 d e. 11 c. Act. 24 b. 1 Corinth. 15. 2 Cor. 4 a. Philip. 3 d. Coloſſ. 3 a. 1 Theſſal. 4 c d. 2 Timoth. 2 b. Apocal. 20 d.

Vm Vppriſu peirra ſem dauder eru j Syndeñe/ Prouerb. 14 d. Johañ. 5 c. Rom. 6 b. 8 b. 14 b. Epheſ. 2 a. Philip. 3 d. Coloſſ. 2 b c. Apocal. 20 b.

Peir ed aþ Dauda haþa vppriſed/ les Dauder.

V R

Vrias ber Banabriep ſitt/ 2 Reg. 11 c.

Vrias Sonur Semaia ſpæer a mote Jeruſalem/ og verdur þuſ aþ Joachim Konge j Nel ſleigen/ Jerem. 26 c.

Vrias Kiennemadur Achabs Kongs/ bygger Alltare epter einu ſkur goda Alltare/ 4 Reg. 16 b.

Vrſkurdur/ les Domur.

V S

Vſa kiemur vid Guds Verk z deyr/ 2 Reg. 6 a b. 1 Paral. 13 c.

Vſias Kongur j Juda berſt a mote Philiſteis/ þornfærer Reykelſe/ verdur Lyſkþrar z andaſt/ 2 Paral. 26 a b. Naſi er nefndur Aſarias/ 4 Reg. 15 a. Og Oſea/ Matth. 1 b.

V T

Vtlenſkur/ Vtlendingur/ les Framande.

V X

Vxe ſem ſtangar edur giærer Skada/ Exod. 21 þ.

Vxaſi ſem eriar/ ſkal ecke Mulbinda/ Deut. 25 a. 1 Corinth. 9 b. 1 Timoth. 5 c.

Y

Yferboot/ les Idran.

Yferuiñing/ les Sigur.

Yf'

Yfervalldsins Iñskickan/Riettur/Embætte/Tign/ Magt ꝛ Valld Gen. 9 a. Exod. 18 d. 21 a. Leuit. 24 c d. Num. 11 d þ. 25 a. 27 c d. Deut. 1 b c. 17. 19 c. Josu. 1 b. Judic. 2 d. 1 Reg. 10 a. 3 Reg. 3. 2 Paral. 19 b. Job. 34 b. Psalm. 82 a. Prouerb. 8 a b. 16 b. 20 d. 29 a b. Esa. 1 c þ. 32 a b. Jerem. 22 a. Ezechiel. 22 b þ. 45 b. Dan. 2 þ. Ose. 13 c. Mich. 3 a d. Spek. 1 a. 6 a d. Syrach 10 a. 17 c. Matth. 22 b. 26 c. Luc. 20 d. Joan. 19 b. Rom. 12 b d. 13 a b c. 1 Pet. 2 c. Les Kongar/Domarar.

Yfervalldsmenn nefnaſt Guder/ Exod. 21 a. Psal. 82 b. Joh. 10 þ.

Z

Zacharias Fader Johañis Skÿrara/ Luc. 1.

Zacheus tekur Christum j sitt Hws/Luc. 19 a.

Zadoch Prestur smyr Salomon til Kongs/3 Reg. 1 þ. Hann verdur settur aþ Salomon til æðsta Kieñemans/j staden Abiathar hñs Fødurs 3 Reg. 2 þ. 4 a.

Zalmuna ꝛ Sepha/ Kongar þeirra Madianitis/ verda þangader/ Judic. 8 b.

Zebedeus Johañis Postula/ ꝛ Jacobs Fader/ Matth. 4 d. Hans Hustru Salome bad Christum vegna Sona sinna/Matth. 20 c.

Zedechias Fødur Broder Joachims / vard Kongur j Juda/ 4 Reg. 24 d. 2 Paral. 36 b. Jerem. 37 a. Hañ fiell þra Babilons Konge/vard þangadur/ꝛ fluttur til Babilon/ 4 Reg. 25 b. Jerem. 39 b. 52 a. So sem þyrer var spað/Jerem. 27 a b. 37 d. Ezechiel. 12. 17 þ. 21.

Zelapheadz Dætur beidast Arfskipta og Eigna/a medal Fødurbrædra sinna/Num. 27 a b. 36 a b c. Josu. 17 a b.

Zephora verdur Eigenkona Moysis / Exod. 2 d. Hun vmskier sinn Son/4 þ.

Zeruia / Dotter Isai og Dauids Syster/ þædde Joab / Abisai og Asahel/ 2 Reg. 2 c d. 1 Paral. 2 b.

Ziba Þienare Saul / var skickadur ad vera Fouite Mephiboseth/ Sonar Jonathas/2 Reg. 9. Hann þorlaug sinn Herra/ꝛ fieck so allt

hans Gotz/16 a. Hann þor a moſe Dauid Konge/19 b.
Ziklag/ſu Borg vard giepen Dauid Konge/1 Reg. 27 b. Hun vard vppbrend aþ þeim Amalechitis/ 30 a.
Zorobabel/ les Sorobabel.

Þ A

Þacklæte.

Þacklæter eiga Menn ad vera/bæde þyrer Gude z Mønnum/þyrer veitta Velgiørninga/z gleyma þeim ecke/ Gen. 4 a. 8 d. 14 d. 24 d. 26 d. Exod. 15 d. 31 d. Deut. 4 d. 6 b. 8 c. Judic. 5 a. 1 Reg. 2 a. 14 e. 31 d. 2 Reg. 10 c. 14 e. 19 g. 3 Reg. 2 a. 1 Paral. 29 þ. 2 Paral. 15 c. 20 e. Esdre. 6 d. Syrach 32 d. Tob. 9 c. 12 a b. 1 Maccab. 4 g. 5 þ. 2 Maccab. 3 þ. Matth. 11 d e. Marc. 5 b. Luc. 18 c. Johañ. 11 e. Act. 4 e 27 þ. Rom. 6 c. Epheſ. 5 a. Philip. 4 a. Coloſſ. 2 a. 3 c. 1 Theſſal. 5 c. 2 Theſſal. 1 a. 1 Timoth. 4 a.
Oþacklæte og þeſſ Straff/ Gen. 31 a. 40 d. Exod. 1 b. Deut. 23 a. Judic. 2 a. 6 a. 8 g. 12 a. 1 Reg. 10 d. 12 c. 25 g. 2 Paral. 24 e. Prouerb 17 b. Eſa. 1 a. 5 a. Jerem. 1 a. Ezichiel. 16 a. Oſe. 10 a. 13 a. Mich. 6 a. Spek. 16 a. 1 Maccab. 16 c. Matth. 11 c. Luc. 17 d. Johañ. 15 b þ Rom. 1 c. 2 Timoth. 3 a.

Þ I

Ad piggia/vera þurþande/ les/ Syrach 29 d. 41 c.
Pionuſta Guds/Gude ad piona/les Guds Pionuſtugiørd.
Pioþnadur/ les Stuldur.

Pionuſtufolk.

Þar vm les/ Gen. 16 b. 24 b. 30 g. 31 d. 39 d. Exod. 21 b. 4 Reg. 5 c. Prouerb. 14 d. 17 a. 19 b. 29 c. Syrach 7 d. 10 e. Luc. 12 þ. 1 Corinth 7 c. Ephes. 6 a. Coloſſ. 3 b. 1 Timoth. 6 a. Tit. 2 c. 1 Pet. 2 c.
Pionuſtupolk ſkal vera hlyded ſinum Herrum og Hwſbandum/ Epheſ. 6 a. Coloſſ. 3 d. 1 Timoth. 6 a. Tit. 2 c. 1 Pet. 2 c.

Þ O

Þocknan/ ad þocknaſt.

A hueriu Gud hefur Þocknan/og Gedpeckne/eda ecke.

Þock-

Þocknan a syndugs Manns Dauda hefur Gud ecke/ Ezechiel. 18 e 33 c. Gude þocknast ecke margar Forner/ Ose. 6 d. Mich. 6 b. Þad er ecke allt gott/ sem Manne þocknast/ Prouerb. 14 b. Eingen skal þocknast sialfum sier/ helldur sinum Naunga til goda og betranar/ Prouerb. 12 b. Rom. 15 a. Galat. 1 b. Fyrer Þocknan Guds Guddomlegs Vilia erum vier vtualder/ Ephes. 1 a b. Mannum skal Madur ecke þocknast Coloss. 3 d. 1 Thessal. 2 a. Huad Gude þocknast/ þar vppa skal Madur stunda/ 2 Corinth. 5 b. 2 Timoth. 2 c. 1 Johañ. 3 a. og ransaka og reyna þ/ Ephe. 5 c. Þocknan j Synenium hefur Gud Fader/ Matth. 3 d. 17 a. Luc. 3 e. 2 Pet. 1 a. Huor z huad Gude þocknast/ Prouerb. 3 b. 11 c. Speken. 4 a. 9 c. Syrach 1 d. 25 a. 44 c. Matth. 9 b. Act. 10 þ. Rom. 8 b. 12 a. 14 c. 1 Timoth. 2 b. 5 a. Ebre. 11 b. 12 a. 13 d.

Þolinmæde

Þolenmæde Guds og Langlundargied/ þar vm stendur/ Gen. 6 a. Exod. 34 b. Num. 14 c. Psalm. 86 c. 103 b. 145 b. Predik Salom. 8 b. Esa. 30 d. Joel. 2 c. Jon. 4 a. Nahum. 1 a. Bok Speken. 11 b. 15 a. Syrach 5 b. Rom. 2 a. 1 Timoth. 1 a. 2 Pet. 3 d.

Vm Þolenmæde þeirra Christnu/ vnder allra handa Krosse z Motgange/ Gen. 12 d. 2 Reg. 16 b. Job. 1 d. 2 c. 7 c. Prouerb. 3 d. 14 d. 16 d. 25 c. Syrach 1 d. 2 a. 5 a. Tob. 2 c. 2 Maccab. 6 d. 7 d. Matth. 5 a Rom. 8 a. 12 c. 15 a. 2 Corinth. 6 b. Galat. 5 d. Ephes. 4 a. 1 Tessal. 5 c. 2 Tessal. 1 b. 1 Timoth. 6 c. 2 Timoth. 2 b. 1 Pet. 1 a b. 2 d. 3 b. 4 c d. 2 Pet. 1 b. Ebre 10 g. 11. 12 a. Jacob. 5 b. Apocal. 1 c. 14 c.

Vm Þolenmæde z hennar Strapz/ les Exod. 14 c. 15 d. 16 a. 17 a Num. 11 a. 14 a. 21 a. Job. 3 a. Jerem. 2 b. Syrach 2 c.

Þotte Mans/ eda Meining/ les god Meining.

Þ R

Þrattan/ Þræta/ Kÿf.

Þad skal Madur þordast/ Prouerb. 17 c. 20 a. Matth. 5 d. Rom. 13 d. Tit. 3 c.

Þratta ecke vid þier Volldugra/ ecke vid þann Rika/ ecke vid Malskapsmiken/ Syrach 8 c. ecke vid Reidegiarnan/ 8 b.

Þad eru þeir/ sem ecke vilia hlyda z giegna Guds Orde z Aminning-
um/ vm þa les/ Leuit. 26. 2 Paral. 36 b. Psalm. 81 c. Prouerb. 1 a.
Esa. 30 b. 42 c. 65 a. 66 b. Jerem. 2 a. 7 b. 8 a. 11 c. 13 b. 18 b c. 19 d.
25 b. 29 e þ. 32 d. 35 c. 44 d. Zachar. 7 d.

Þrælar/ les Þionustuþolk.

Þrætuvatn/ Num. 20 a.

Þ V

Þuottdagur/ les Nustdardagur.

Siette Capitule
S. Pals Pistels til Ephesios / Vm Christeña Maña Nerklæde/ Vopn og Veriur.

Predikad aþ Doct. Martino Luthero til Witemberg/ ANNO MD XXXIII.

Apocalip. xii. Cap.

Vei þeim sem a Jørdunne bwa og a Sionum/ Þuiad Diospullenn er opan stiygen til ydar/ hapande Reide mykla/ og hann veit þad/ hann hep ur stuttan Tijma.

i Petri v. Cap.

Vered Sparneyter/ og vaked/ Þuiad ydar Motstandare Diospull. eñ/ geingur vm kring sem grenianda Leon/ leitande epter þeim hann suel ge/ huørium þier orugglega skulud mote standa j Trunne.

AD ſtiðoſtu/miner kiærer Brædur. Styrk eſt j Drottne/og j Mætte hñs Kraptar. J- klæded ydur Guds Herſkruda/ ſo ad pier gieted ſtaded j giegn Vmſatrum Diøbul- ſins. Puiad vier høbum eige vid Holld og Blod ad ber iaſt/ helldur vid Høbdingia og Vollduga/ ſem er/vid Drottna Veralldareñar/peir ed j Myrkrum peſſarar Veralldar drottna/ vidur illſku Anda vnder Himnen- um. Huar byrer pier vppa ydur taked Guds Harneſ- kiu/ ſo ad pier gieted a mote ſtaded/a hinū vonda Deige og vered j øllum ydar Verkum bullgiørder. So ſtanded nu vmgyrter ydar Lerdar med Sañleikanum/og j ſkryd der med Bryniu Riettlæteſins/ og vm Fæturnar ſko- batader med Euangelio Fridarins/ vppa bad pier ſieud redubuner. Enn vmbram alla Hlute / ba griped Skiølld Truarennar/ med huørium pier kunned vt ad ſløckua øll elldleg Skeyte hins Prettuiſa. Og taked Hialm Hialprædeſens/ og Suerd Andans/ huørt ad er Guds Ord. et ct.

Petta

Þetta er seinaste Partur S. Pauls Pistels til Epheso/j huorium hann ecke kienner/huornen Menn skulu trua /og huilykt Framferde þeir skule hafa/ Þuiad þad hefur hann adur giort j ollum þessum Pistle. Nelldur er hier ein Aminning/ Ad mz þui þeir hafe nu þann sanna Truarenar Lærdom medteked/og vite huornen huor og einn skule sier hegda/ j sinne Kallan z Christelegre Vngeingne/ þa skule þeir/so sem rietkchristner Menn sia vel þar til/ad þeir blyfe skadfaster vid þann sama Lærdom/og vyske þar ecke af. Og S. Paull giorer hier/ so sem eirn godur z agiætur Herfuge/eda Hers Hofdinge j Strydse sa sem skipar synu Lide j Fylking / og j rietta Slagsordu / og aminner sitt Folk/z hefur þyrer þui eina Herpredikan/z bidur/ad þad skule standa þast/z strydda Kallmannlega/vera ørugg/oskielfdt/ So þetta ma vel heita Herpredikun allra christenna Manna. Þuiad hier med vottar hann/ ad þeir sem vppa Christum eru skyrder/og vid hann vilia hallda sier/ þr hliote ad slast z beriast/z vera alla tyma bryniader/z til reidu/med þeirra Vopnum og Verium/ So z þar næst/ad Christeleg Kallan/hun sie ecke Idiuleyse/z ecke soddan Kallan/þar Madur er j Fride og Athugaleyse/ z þarf ecke neitt ad ottast/ Nelldur hlytur huor christen Madur/ eirn sem annar/æ og alla tyma/ad vera vid bwen og bryniadur/ so sem j standanda Strydse/eda Bardaga/ Þuiad vier høfum hier ecke Nyyld/ z ecke er oss hier til Setu bwed/so sem þa Bændur eda Borgarar/ z ad þer Nanduerks Menn bwa j eirne Borg/ lifa þar j Fride z Roo/ og þurfa eckert ad ottast/ Nelldur liggia Menn hier j vodalegum Stad/ mitt a mille Þvina z Mordingia/þeir ed þullan Fiandskap a oss hafa/ z vorn Dyrgrip/ VORA SALVNIAEP/ vilia þra oss taka/ Og ecke vm eitt Augabragd meigum vier þyrer þeim ohrædder z vgglauser vera/ ef vier siaum oss ecke sem best j kring. Þar þyrer/ huor hann vill vera riett Christen/hann huxe til ad þara vnder Merke syns Herra z Drottens/z alla æfe a medan hønum Lyfe endest/ ad standa þremst j Fylkingu/ vakta sig og veria þyrer Þvinum a allar Sydur.

Og

Og nu med þui/ ad vier Daglega erum stadder j soddan Voda og Naska/ þa liggur þar stor Magt a/ ad vier sieum med Guds Orde/ so sem med Nerbwnade/eda med nockrum Lwdre vppuakter/aminñter/þrañ knwder/ so ad vier verdum ecke later/soþande/z Omenskuþuller/ helldur sieum vakande z vel vidbwner alla tijma. Þuiad þad er ecke nog/ ad haþa ORDED/z sanna Kynning vm Truna/og husrnen vier eigum ad liþa/ helldur liggur mest Magt þar a/ ad haþa Sorg og Ahyggiu þyrer þui/ husrnen vier meigum husrutueggiu bihallda/ ORDenu og TRVnne/so ad Disþullen slijte ORDed ecke j burt þra oss/edur þorþalske þad/og eige helldur leide oss þra christelegre Kallan/husrke med vondum Tungum þalsklegra Kieñinga/z ei mz Epterdæmum þessarar Veralldar edur vors eigen Hylds þar þra locke eda lade. Þuiad þad er japnskor Konst og Kuñatta (so sem þeir Vijsu sagt haþa)z þar heyrer ecke miña Erfide og Omak til/ ad bihallda þeingnu Gotze/ enn ad þa þad j þyrstu. So er z eirnen vm godan Nwsþsdur hattad/Nonum heyrer ecke alleinasta til ad vtuega og afla Eigna og Peninga/ helldur þa hañ hefur þad giort/ ad hann geyme þeirra/og med Giegnd neyte. Þetta tuent hlytur ad vera til samans/ellegar er allt a þorgisrdu/z allt Omak og Erfide til einskis.

Þetta er Meining S. Pals j þessum Texta/ Og j stuttu Mæle vill hañ so mjked sagt haþa/Med þui þier erud nu ordner Christner/ z Christus hefur vnned ydur aptur aþ Disflenum/ og þier erud nu komner aptur til ydar Herra og Guds/z viteð nu og haþed sdlast z þeinged/ allt þad sem christelegu Lijfe og Framþerde til heyrer/ So slaed nu til/og haþed alla Giætne z Ahyggiu þar vm/ad þier blijþed þar vid/og lated husrke med Vallde nie Vielum koma ydur þar j þra/ Letiest ecke nie þreytest þar j/Þuiad þier haþed eirn jllan hreckuijsan Ovin vid ad beriast/sa alldrei sefur/og alldrei huijlest hañ vm eitt Augnablik/alla Brelle/og allar Lister hefur hann j þrañe/husrnen hann giete hamlad og hindrad ydar Tru z Kallan/so ad hañ mætte na ydur aptur/vnder sitt Vald/Nann hefur med sier til Styrktar og Nialpar þessa vonda Verolld/og ydart eiged Nolld og Blod/þad þier a Nalse bered/ og alla

tijma

ſyna dregur ydur og keyrer aptur a bak/ſo þier ſkulud vera athugalauſ-
er z galauſer/z læta aþ ad vaka og beriaſt. Þar þyrer þa byriar nu S.
Þaall ſiþna Radu med eins Ordum/ſo ſem Menn plaga ad vppuekia z
huetia Strijdſmanna Nuge / ad þeir Kallmañliga ſtande og berieſt/ og
ſeiger ſo.

Vered ſtyrkuer j Drottne/og j Magt hñs Kraptar.

Þad er ſo mjked ſagt/Nuxed vm ad þier ſieud ſtøduger/z hallded yd
ur þaſt vid þad ſem þier haþed medteked/og huer eirn þylge þram̃ ſinne
TRV og KALLAR/ z gieþe ecke Stad nie Rwm Diøbulſins Inn-
blæſtre/eige helldur Holldſins nie Heimſins Aeggian/ Og vaktid ydur/
Læted ecke nockurn Hluk hindra ydur nie þreyta/ ſo þier verded treger
eda later/Þuiad þar liggur Makten a/ ad Madur ſie ſterkur og gange
vel þram̃/ med þui vier høþum ſoddan Dvin vid ad beriaſt (ſem ſeirna
ſagt verdur) ſa a allar Sijdur veiter oſſ Adgang z Araſer/med allre ſin
ne Magt/z oaflætanlega rakar þar Ellden ad/med vondum Nugrefiin-
gum og eiturlegum ſkadſømum Tungum Niarkad Mañſins ad blinda
ſo ad vier ſkulum ecke huxa vm Guds Ord/helldur læta þ þara/og þylg-
ia þui ecke aluarlega/z ad vier j vorre Kallan ſieum treger/ later/ ga-
lauſer/odyggiuer/opolenmoder/ z cf. Allt þar til z ſo leinge/ ad hann
kiemur oſſ til ad vera oſtødugum/huarſta hingad z þangad/bæde j Lær-
domenum z ſo Liþnadenum.

Ad vera ſtyrkur j Drottne/þad kallar Poſtuleñ ad ſtanda ſtødugle-
ga/og vera obiþanlegur/ z bliþa vid þann ſaña Lærdom ſem vier høþ-
um aþ Drottne medteked/ſem oſſ kienner/huørnen vier eigum ad trua a
Chriſtum/og rietteleg a ad liþa/ ſo ad huer og eirn þione ſiþnum Naun-
ga/j ſiþnu Kalle z Embætte/og giøre þad med Tru z Dygd. Til Dæ
mis ad taka/ Nuer hñ vill vera duglegur Preſtur z Predikare/haſi þær
nog ad giøra/ ſo ad hann ſtande rietteleg a j ſiþnu Kalle og Embætte/
predike Orded hreint og klart/aminne/avijte/bidie/vake/ſo ad Diøbull-
eñ þorþalſke ecke heimuglega Guds Ord/ og hindre hann ecke j ſiþnu
Kalle og Embætte/ Edur og ſo j þann mæta/ ad hann vegna Þack-

lætis/og vondra Tungna/ verde tregur og opolemmodur (þyrer vtan Þ/ huad hñ hlytur þyrer sialfs sijns Personu vid Discipulen z sitt Hollo ad beriast so hñ sie stødugr j Truñe) Eins er hattad vm oll sñr Embætte z allar Kallaner/ad huor z eirn lære þyrst Guds Ord/ og þyrerlijte þad ecke/so sem allmarger giora/ og þar næst ad giæte/ huad hans Kall og Embætte vtkreþur. Eþ þu giorer þetta/ þa sinnur þu nog og þær/þad þier verdur til Hømlunar og Hindrunar/bæde j giegn Trunne/ z þijnu Kalle og Embætte/Þar þyrer er Naudsyn/ ad þu brynier þig vel j mote ollu þessu/og huxer so/Jeg er eirn Kieñemadur/Valldsmadur/Bwande/Þienare/Ambætt/Sonur/Dotter/ þetta er mitt Kall/ þad er mier aþ Gude bipalad/ z cf. Þar þyrer ber mier ad trua z lipa/so sem mijnu Kalle og Embætte til heyrer/þar vil eg vid blijþa/og læta eckert skielþa mig/eckert leida mig edur locka þar þra.

Sia/ Þessa hlutar vegna og þar þyrer talar S. Þall so/ Vered styrkuer j Drottne. Annars hefde hann vel talad med sliettum og einfølldum Ordum/ so sem hañ opt giorer/ z so sem vier plægum ad tala/ þa vier kiennum/Siae huor eirn so til/ad hañ hafe rietta Tru/z giøre huad hans Kall og Embætte krefur/ Enn hier setur hann viliande þram þung z aluarleg Ord/z giorer Þ ei þyrer vtan Ordsøk/ STYRKEST /EDVR VFRED STERKER/z cf. Þuiad/huor hann vill blijþa stadfastur vid þann sanna Lærdom/ og standa riettelega j sijnu Kalle og Embætte/sa same ma vel bwa sig og brynia/z standa sterklega/Þuiad sijkt gcingur ecke so auduelldlega eda liettelega til/þad skiedur ecke aþ sialfu sier/hindrunarlaust eda an Motkasts/Þar þyrer liggur stor Magt a/ad huor Madur sie vakande z vakte sialfur sig/ hlyde onguu odru/ læte eckert villa sig/ nie þyrer sier j Veige liggia/ helldur þare afram/hallde sier stødugum/z brioteſt so þram med allre Magt.

Þuiad ecke vill Gud hafa þa Christna/ sem eru huorke heiter nie kallder/helldr lauser z ostøduger/sm ecke giora añad nema rabba z tala margt vm Truna/enn huxa ecke vm/huornen þeir audsyne þad j Fram þerde og Lifnade/ Helldur vill Gud ad þeir huxe vm/ ad lifa og giora þar epter/Þar þyrer hlyder STYRKIR þar til/Ja soddan Styrk-

ur

ur sem ad er GVDS/ecke Heimsins/ecke Holldz nie Blods/ Pad er so sem nu hefr eg sagt/ Huor og eirn/sa sem fenged hefur pa Vnderuisan afr Guds Orde/ ad hann veit huornen hann a ad lifa fyrer Gude/ z honum piona og rietteliga ad lifa/hann skal so huxa/Med pui eg veit ftta/pá sk eg blyfa par vid/ z huorke hirda ad heyra nie vita annad/ Uppa pad hann kunne ad blyfa stadfastur/ef ad nockrer Villuandar koma sem hann vilia leida fra peim rietta Skilninge og Lærdome Christi/ eda kunne einhuor Niegoma Puættare ad vilia leida eda locka hañ fra sinne Kallan/eda peim goodum Verkum sem hann er skylldugur ad gisra/So sem Diofullen plagar avallt ad gisra/hann lætur alldrei nockurn kyrrañ/eda vera j Fride/Verde pad ecke af Heimenum til/pa skiedur pad hid jnnra j Hiartanu/af hans illum Jnnblæstre z vondum Hugreyingum/og voru eigen Holde/ Puiad petta er hans Idia z Astundan ad hindra og hamla/ad pu blyfer ecke vid pann sanna Lærdom/Puiad hañ offast ad af litlum Kiarna mune vaxa Trie.

Par fyrer liggur Magt a yfer alla Hlute fram/ad pegar pu hefur nu feinged safna TRV/ad pu styrker pig/z verder styrkr/ecke vtan j Drottne/edur fyrer Drotten/so ad pesse Styrkur sie Drottins/z ecke af odru til/Puiad j fyrnum Barme/eda nockurstadar j Versollduñe fær pu hann ecke. Puiad pad hlytur ad vera Kraptur z Styrkur/ecke ad eins j mote allre Magt/ollu Valde Veralldareñar/helldur z eirnen sialfs Diofulsins/huor ad fo er eirn mektugur Herra og Keisare allrar Veralldareñar/so sem seirna verdur meira vm talad.

Enn pesse Styrkur er miog furdande z dasamlegur/ og hefur eckert Afl nie Alit fyrer Heimenum/ Puiad hañ hefur ecke annad/ og kann ecke annad/enn ad forlæta sig vppa Guds ORD/og hallda fast par a. Margur mætte huxa so med sier/Skyllde pesse Styrkur vera so stor og mykell/pa yrde hañ ad vera grundualladur añar stadar/ añad huort a einu storu Biarge/ eda a einhuorium sterkum Stad z ovinmanligum Kastala/Madur fyrfte ad vera vel bryndad z til Handa og Fota/z med allskyns Vopnum z Verium vel foruaradur/ z cf. Slykt kallar Heimureñ Styrk/ og huor hann er so foruaradur / hann kallast sterkur/ og

þarþ ecke ad hrædaſt/ z ck. Enn j giegn ſijkum Dvin ſem Diøpullen er/þa hefur þetta allt ecke þar ad ſeigia/ z hialpar ønguan hluf/ Þeſſe STYRKVR verdr ad vera Andlegr/eilijfur/s er Herran Chriſtur/ husrn Madur a ad taka til ſijn j Ordenu þyrer TRVNA. Og þo þ kunne eingeñ med lijkamlegum Augum ad ſia/huad ſterkur hañ er/þa er hañ þo Diøflenum yþerſterkare/ſo ad huer a hann truer/og ſier med riet tre Tru vid hañ helldur/ſa þarþ ecke ad hrædaſt Magt nie Vallð Diøfulſins.

Þar þyrer er þetta Meining Poſtulans. Eþ þier vilied vera ſtyrkuer/og laata ecke ſigra nie yþeruiña ydur/þa lated Herran Chriſtū vera ydar STYRK/høndled hann/z venied ydur vel vid hſi/ſo hañ ſie ydur vel kuñugur/og ad þier haþed hans ORD hreint z omeingad/og ſtunded þad med allre Koſtgiæfne/haþed þad vm Hønd Daglega/ og leggeed þad a Hiartad/ ſo vel og vandlega/ ad Guds Ord og ydart Hiarta verde eitt/ og ad þier ſieud viſſer þar vpp a/ jæ viſſare/enn vppa ydart eiged Lijf/ Þegar þier giøred ſo/þa eru þier nogu ſterker z ſtøduger/þa mun eingen þa ydur ſigrad nie yþeruñed/huorke Diøpull nie hſs æra eda Erindrekar/eige Villumeñ nie Kiettarar/ ſem med annañ Lærdom þara/ z ck.

Eñ ſoddan STYRKur/hſi er miog torþeingen og þaſien j Heimenum/og þeir næſta þaer ſem hann haþa/Þuiad huar finnaſt þeir nu/ſem þetta leggia ſo a Hiartad/og ſo eru viſſer vppa ſijna Tru/og Gooduerk ſinnar Kallanar/ad þeir ſieu ſtøduger/hallde ſier þar þaſt vid z þoracke allt annad ? Ja/ad vęſu/Þeſſe Heimur er þar langt þra/ad hñ huxe vm Guds ORD/ad haþa þad og liþa epter þui/hañ hefur ønguа Girnd a þui/ helldur þorakkar hañ þad og þorſmæer/ liþer motþroanlega epter ſijnum eigen Vilia/þuert j mote Guds Orde/ſtyrker ſig j ſinne Illſku og ogudlegu Framferde/Sø langt fiarre er þad/ad hñ huxe eda hirde vm ad vera ſtyrkur j Drottne. Enn vor Ræda er vm hina adra/ſem giarna vilia verā Fromer Chriſtn^r/z Vid Gudz leggia a Hiartad/Þeir lęda margt og mijked Ordſins vegna/og hliota med allre Magt ad veria ſig/ſo ad þeir med hinum ødrum verde ecke Guds Ords Forſmanar-

ar-

ar/edur stande odru vss j sijnu Kalle og Embætte enn vel z dyggelga.

Þuiad so sem Diospulleñ kann ecke ad læta Truna blijþa Freistingar lausa/so ad hann slijte oss þra Guds Orde/so kann hañ og ecke ad læta Lijþ z Framþerde vort vera j Fride/ Nañ hefur engua Nuijld nie Rod/ þangad til hann giorer þig ostodugan/so þu skeikar/ hann blæs soddan Nuxonum j Niarkad/ ad þu skuler læta þier þijna Kallan leidast/ þu skuler vera Opolenmodur/ Otrur/ Odyggur/ og giora eitthuad j mote ORDENB. Nuor hañ er nu ecke vel bryniadur z styrkur/so ad hañ kunne ad standa þast/ og kann ecke ad veria sig med Guds Orde/ þeim slær Diospulleñ pullsnart vm koll/so sem hann giorer hinum odrum/sem hañ kiemur til ad hapa Leida a þeirra Kalle og Embætte/ so ad eingeñ nalega lætur sier nægia sitt Kall/og þad sem hann a ad giora. Vm þetta hapa klagad þeir Neidnu/so sem j ollum Stodum ma sia og merkia/ huad skadsamligt þad er/ad eingeñ lætur sier sitt Kall og Embætte nægia/helldur gooner epter odru/og helldur þad vera betra/og so sem Malshætturen hlyder/eirn Oxe vill giarnan vera Nestur/z Nestureñ Oxe/ Bonde og Borgare vill vera Edalmann/ Edalmaduren vill vera eirn Greipe/Greipe Kongur eda Keisare/ z cf. Ap sijku kiemur Odygd/Otru/ ad eingeñ stendur med Tru og Dygd j sijnu Kalle og Embætte/ helldur lætur sier þad leidast/og tekur sier annad þyrer hendur/eda sijkur Naungañ med Otru/z giorer rangt.

Þar þyrer/ so sem Madur a nu med Guds Orde ad giora sig styrkuañ og stadþastan j Drottne/þyrer allre Astrijdu Vantruarennar/So høpum vier z hier nog ad giora/ad styrkia oss med þui sama Guds Orde/so ad vier blijþum vid vort Kall og Embætte/Med þui vier vitum þ/ ad sijkt er oss boded og bipalad ap Gude j hans Bodorde/þui eigum vier ad læta oss þad Niarkanlega lijka/og giora eckert annad enn vort Kall vtkrefur. Med þessum hætte/skal Vinnumadureñ/Vinnukonañ alijta og akta sitt Kall og Embætte/og þad þau eiga ad vinna/ z vita pullkomlega/ ad þau eru ap sialfum Gude þar til kiosen og kollud/ til ad þiona sijnum Nwfbændum med Tru z Dygd/z seigia/Eg veit ad mitt Kall og Embætte/ og mijn Þionusta er Gude þægeleg/ og dyrmætara

Verk þyrer Gude er ecke til/ Nuar þyrer? Þuiad Gud hefur sett mig til þess Embættis/ og bipalad mier ad eg skylde þiona med Dygd/ þar þyrer vil eg blijþa þar vid/ og lata ecke koma mier til nockrar Opolenmæde/edur Odygdar. Eins skal ein From Ecktakona giora/ eþ hun er christen/veit aþ Guds Orde/z truer þui/og tekur þar næst Vara vppa sijnu Kalle og Embætte/þa giorer hun þad agiætaska gott Verk/sem a Jordunne ma verda/og þarþ ecke annarskadar ad leita ad goodum Verkum/ecke þara j Klaustur/ecke ganga Pilagrijms Gongur/ edur annad þuilijkt/helldur blijþa stodug og stadfest j ORDENN/ og seigia so/ Minn Herran Jesus er pijndur þyrer mig/ z þyrer sinn Dauda hefur hañ leyst mig z þrelsad þra Syndenne/z giort mig Rettlata og Saluholpna/ hann heimter ecke meira ad mier/ enn ad eg skule þessu trua/ þar med bydur hañ mier ad taka vara vppa minnu Embætte med Tru z Dygd/ Þar vil eg vid blijþa/ z cf. Slijkt vill og Postulen meint hafa vm Embætte Forelldranna/Barnanna/ og vm allar adrar Kallaner j Christneße z christenna Mañna a mille.

Siaed/Med þessu mote skal nu huor og eirn j sijnu Kalle z Embætte/giora sig stodugan og styrkuan j Guds Orde/Og eþ þad være giort þa munde allstadar ganga vel til/þa munde Paradijs/ja/Nimerijke vera hier a Jorduße/þa munde huor og eirn vinna sijna Vitu med Lyst z Glede/fyrer vtan Sorg z Mædu: Þar þuert a mote/huar soddan Skilningur er ecke/þar fer allt illa fram/med Ogiede/Otru/Þar epter koma ill Laun/z sa same Madur modgar bæde Gud/z skadar sialfan sig.

Og j Mætte hans Kraptar.

Þesse Ord eru nockud þung tolud/ og ecke Almennelig Mælyska/ helldur Nebreskt Mæltæke/ þo hliotum vier ad lata þau standa so sem þau eru tolud/ Þuiad Postulen hefur ecke fyrer vtan Skial og Tilefne/so talad/ og hefur sied og huxad leingra fram/ enn vier plögum ad tala: Vier mundum hafa þ talad med fleirum Ordum/a þenan hatt. Standed stöduger/ so þier letiest ei nie þreytest/ eda forsoomed ydur j þui sem huor og eirn a ad giöra/ z viteð/ ad soddan Lærdomur er Guds Ord/ hañ hefur þad so boded z skipad/og þad lynder hönum z lijkar/ so sem

ein

ein sönn riett Guds Þionusta. Enn Postulen vill þetta med hærre t þyng re Ordum tala/þar hañ seiger so/Ef þier slijkt giöred þa eru þier ster ker j DROTTNE/Og þar ad auk seiger hañ/j Mætte hans Kraptar/ Þad er so myked/j hans Mattugū Krapte/edur j hans mykla Krapte.

Enn þetta tuent/ad vera styrkur j DROTTNE/og j Mætte hans Kraptar/ setur hañ þui þrāñ/ ad hann vill þar med avijsa/ ad vier hliotum ad hafa tusþalldan Krapt/Sa þyrre er sa/ad vier sieum styrkuer og stöduger j þui sem vier eigum ad trua t giora/ og lattum ecke afþui/þad kallar hañ ad vera sterkur. Ninn annar Kraptur er sa/ad Madur ecke alleinasta geyme vel og giæte þess sem hañ hefur/helldur ad hñ kunne ad veria sig/so eckert verde þra hønum teked/og ad Ovinureñ verde a burt sleigeñ/ sa sem epter voru stundar/ Alijka eins so sem Nøsþuds manne j einne Borg ber ecke alleinasta ad sia so til/ad Borgen sie vel rambygd og forudrud/so ad Ovinureñ kunne hana ecke ad rænna t yfermiña/ helldur hlytur hann ad sia so til/ad hañ verie sig/falle vt/og slae þar med Ovinena a flotta. Þad fyrra heyrer þar til/ad vier verdum ecke yf erunner nie sigrader/ Þad annad heyrer þar til/ad vier yfervinnum og slaum Ovine vora/og faum Sigur/ Þad eina ma kallast Verndarkraptur þad annad Sigurkraptur/hvor ed ecke alleinasta stendur stöduger/og er sterkur/helldur gengur fram/og slær fra sier sijna Ovine. Til þessa þarf ad hafa meire vertyge/Vopn og Veriur/eñ til hins fyrra/ Þar fyrer hefuer hañ þ Magt Gudlegs Styrkleika/edur Mattugañ Styrk Guds.

Þuiad vier høfum Vollduga Mektuga Ovine vid ad beriast/sem er þa Anda j Lopkenu/sem eru vpp yþer oss/enn vier erum nidre vnder þeim og hvor eirn af þeim er sterkare eñ aller menske tMenn/ Auk þessa þa er þeirra Akiefd miög mykel og stor/og þeir sækia ad oss af öllum Mætte ef þeir sia t merkia/ ad vier höfum TRVNA/ og vilium styrkia oss j henne/Þeir hafa j framñe alla þeirra Magt/Byssur og Skeyte oss j mote/so ad þeir giete vort Slot t Vijge yfervñed/t nidurbroted. Ogiarna lætur Diöfulleñ þ skie/ad vier tökum Guds Ord til vor/enn mykla sijdur/ad vier blijfum stadfaster vid þad/og brynium oss med þui/hönum j mote/so hann fae oss ecke sigrad. Og eru þeir miög faer/ sem soddan Vörn gieta veitt allt til Enda/t so mannlega strijdt. Marger vppbyria vel og hraustlega/eñ j standanda Strijdenu t Bardaganum linast þeir t þreytast/og eru ecke stöduger nie styrkner/So sem þad er og ecke mögulegt ad nöckur Madur kunne a mote slijku ad standa/ ef ad slijkur Mattugur

Kraptur

Kraptur Gudz klæme ecke og hialpade til / ad standa j mote slijkum oc lætanlegum Ahlaupum Ovinarins / t sla hañ a Flotta.

Slijkt ma Madur þæra til allra Stietta og Embætta / z Dame as ad leida. Einum Kiesiemanne og Predikara er þad ecke nog / þo hann sie viss vppa sinn Lærdom og Kienningena / og stande trulega j sijnu Kalle og Embætte (eg vil ecke tala vm þad margt annad sem hindra kann / Fatækt / Fyrerlitning / Opacklæte / og allskyns annar Motgangur) Heldur heyrer hans Embætte og eirnen til / ad hañ giete staded a mote Diofleinum / þrycke nidur Villum og röngum Lærdome / so sem t S. Paall þetta huórtueggia heimter ad þeim sem er Biskup / Titum 1 Cap. Ad hañ sie stadfastur vid GUDS ORD / bæde ad kienna og aminña / þar næst ad hann sie mættugur med Heilsusamlegum Lærdome / ad avijta og straffa Motmælendurnar / t nidur ad þagga þa hiegoma Puættara / sem med rangan Lærdom fara: Þuiad þta bregst alldrei / huar hellst sem hreinn og sann Lærdomur er med hónd hafdur / þangad sender Diofulleñ jafnsnart sijna Sueina / so ad þeir sæe þar nidur Illgresenu / Þar fyrer hlytur huór Predikare Kaps a kosta / ad hañ nidur þrycke og vppræte þann sama rangan Lærdom / þo þad ecke sie mögulegt nockrum Manne Diofuleñ og hans Villuanda so nidur ad þagga / ad þeir þeige og læte af / þa er þad nog / ad þeirra rangur Lærdomur er med Rökfemdum og sönum Greinum nidur lagdur t þaggadur / so þeir adrer hafe ecke huar med þr kunne hañ med Sañindum ad forsuara / og ad Mannaña Sæler mærte nockrar fra þeim verda frelsadar / og vr Villunne leiddar. Þuiad sialfur Christur kuñe ecke med öllu / nidur ad þagga sijna Phareseos og Zaduseos so ad þeir snieresst / þo sannyrdte hann þa so / ad þeir kuñu ecke þar j mote ad mæla.

Slijkt heyrer nu til Almenneliga ollum christnum Mönum / ad þr hallde þast a þeim hreina Lærdome og Trunne / einkum þeim sem eru j Predikunar Embættenu / Þar næst heyrer þad til einum og sierhuorium sijns Kalls og Embættis vegna / ad hann kuñe þad sama ad veria og þorsuara / og þeim onytum Puæktærum med þessum Ordum og odrum þuiliikum ad suara / Heyrdu / Gud hann hefur sett mig til þess Kalls og Embættis / hañ hefur boded mier / ad eg skule vera þar j hollur t trur / hann hefur hoorad mier sinne Reide / ef eg bregd þar af / og giöre annars / t ct: Eins og likia þegar Diofullen vill eirn eda annan fella j Synd

enal.

ma/ þa skal hañ setia Diofslenum j mote Guds Ord/ og hallda sier fast þar vid/ og seigia/ Gud hefur mier þad j sijnu Orde sagt og fyrerbod-ed/ og hootad mier Reide sinne ef eg breyte þar a mote. Slijkt kallast ad vera ecke alleinasta stöðugur og stadfastur j sinne Kallan/ og lata ecke yfervinna sig edur kollkasta sier/ helldur er þetta ad slæ fra sier/ verja sig med Guds Orde/ og til baka ad reka ϸ nidur ad keyra allt þad/ sem oss vill Hindrun veita/ So sem S. Pæll lærlenu fyrer þennan Texta j fimte ϸ sietta Capitula ahrærer nær allar Stietter/ ϸ kiennir/ huörnen Kallar ϸ Konur/ Unger og Gamler/ Hwsbændur og Þienarar/ Prælar og Ambat ter/ Forelldrar og Börnen skule sier breyta og hegda. Þuiad þetta er so tilskickad og aserr af Gude/ ad huör og eirn christen Madur/ j huörre Stiett Kalle og Embætte sem hann er/ þann hlytur ad beriast og verja sig/ þegar Diofullen astrýder hañ/ huört helldur þad skiedur fyrer vonder hugsaner/ edur illar Tungur/ sem ad Menn eggia a illt/ fyrer utan hu ad vort eiged Hollð giörer. Þar fyrer er ecke nog/ þo ad vier gietum va red vort Slot og Vijge fyrer Diofslenum/ helldur liggur þar og Magt a/ ad vier slæum hañ fra oss/ og rekum hañ burt med Guds Orde/ so sem med öðru Suerde/ huar vm seirna verdur meira vmtalad:

Jkleeded ydur Guds Harneskiu/ ec ec.

Med þui ad S. Pæll hafde sagt/ ad vier skylldum vera sterker/ ϸ ha þa þann Krapt med oss/ ad vær gietum Dvineñ sleiged þra oss/ þar fyr er vtleggur hañ nu sijn Ord liosara/ huornen ϸ mϸ huoriu mote/ ϸ huar med vier gietum þad giort/ og huada Vopn og Veriur vier skulum þar til hafa/ fyrst bydur hann oss ad jkleedast Bryniu eda Harneskiu/ ϸ bua oss til Varnar/ so sem Strijdsmenn plaga ad giora/ þa þr þara j Bar-daga. Enn hañ vijsar oss til Bryniu/ ecke sijkrar sem Menn plaga hier ad brynia sig med/ til ad hlijfa Lykamanum/ helldur vijsar hann oss ad þetrre Bryniu/ sem nefnest GUDS BRYNJA edur Harneskia/ Huada Harneskia mun þ vera ? Huar eigum vier ad þa hana ? Eda huar er sa Smidur sem hana kañ ad smijda ? Huor hañ sie/ ϸ huad mei ra þar heyrer til/ þad kiemur seirna/ Hier talar hañ so sem Almennelega ad þad hliote ad vera HARNESKJA eda Brynia/ ecke nockurs Mans/ helldur sialfs Guds. Þuiad hier a Jordune finnur Madur enguañ þann Smid sem þa Bryniu kunne ad smijda/ sem duger j mote

Diofflenum/ Þuiad j mote honum hialpar einskis Manns Styrk/ Krap-
tur/ Viska/ eda nockud annad: Þuilikt/ allt þad gietur hann ad Ösku og
onguo giort/ þo hann giore ecke nema blase a þad/ Þar þyrer/ z nu þui
(seiger S. Paull) þier erud Strids menn/ og haped adra Ovine vid ad
beriast eñ liskamlega/ þa hliote þier ad hapa sodru viss Bryniu z Har-
neskiu/ eñ Heimureñ hepur/ edur hann kann ad giora eda smida.

Enn huar þyrer nepner hann þad Guds Harneskiu? Þar med vill
hann avisa/ huort Epne þar er til/ huors vegna vier hliotū ad beriask/
Sem er/ ad þta STRid er Guds sialps/ z vier erum his Stridsmeñ
vier beriumst hans vegna/ og þyrer hans skuld/ þar fyrer hliotum vier ad
hapa hans Bryniu/ huar med hañ berst og strider. So sem villde Post
uleñ sagt hafa/ þier hafed eirn Herra/ huors Ovinur Diofulleñ er z stun
dar epter hans Guddome og Æru/ Þar fyrer/ ef ad þier vilied hafa hañ
fyrer ydarn Herra/ og fylgia z standa med honum/ og fa hlutskipte/ af
hans Audæfum z eilifu Rike/ þa hliote þier ad hafa hans Ovine a mo
te ydur/ og bwa ydur til Bardaga/ og standa þeim j mote. Þuiad/ hu-
or hann vill einum Herra þiona/ sa same hlytur ad ganga vnder Merke
hans/ og vera Fiandmadur hans Ovina/ Og med þui ad Diofullen er
Guds Ovinur/ og vill nidurbriota og forcyda hans Rike/ þa meige þier
vita/ ad Diofullen lætur ydur ecke omaksslausa/ Þar fyrer hliotę þier ad
bwa ydur til Bardaga/ z vera bryniader med beirre Harneskiu/ med hu-
orre Gud sialfur ver sig og strider fyrer sina christelega Kirkiu.

Med þessum hætte vill Postuleñ nu herda Huge vora/ og giora oss
Hughrauska/ Ad enn þo so sie/ vier hliotum j Heime þessum og alla þa
Stund vier lifum/ ad standa j Stride og Orrustu vid Diopuleñ/ og lif-
da allt þad/ huar med hann skormar z strider/ olmast og æder oss a mote
þa skulum vier þo vita/ ad slikt skiedur ecke vorra vegna/ helldur Guds
vegna/ z vort STRid/ vor Baratta er ecke vor/ heldr sialps Gudz/ vier
erum hans Menn/ og þionum honum/ og erum j hans Þionustu/ og þess
vegna þa meigum vier þullkomlega vita/ og hapa þad Traust/ ad Gud
hann mune ecke ypergiepa oss/ helldur trulega standa hia oss z hialpa oss
so ad vier erfidum ecke til onytis/ helldur so f ad vier þaum Sigurenn.
Þuiad enn þo Gud hann sie nogu Megtugur Diofflenum j mote ad stan-
da/ og

da/og þo hann kunne med einum Fingre/ Ja/og med einu Orde honum ad hamla/ og hans Grimd og æde ad hindra/ þa vill þo Gud brwka og haþa oss þar til/og giorer Gud þetta so sem til Spotts og Tradz þeim grimma hoþmoduga Anda/ad hann setur honum j mote/so aumt/veykt og vesællt Kierkorn/og Verkþære/ sem Madurenn er/ vier sem erum j mote honum ad reikna/so sem Elldneiste þyrer sterkum Storme/ og kunnum ecke ad lysa/ad hann blase a oss/Samt vill Gud sla hann og yþeruinna/ med so veyku vesolu Verkþære/og med oss þann Þrios haþa/ og þa æru þeir ad fleggia/a sinnum Stollta z Drambsama Ovin Diofslenum/ So ad hann audsyne sinn Guddomlega Krapt j vorum Veykleika: Þetta liggur Diofslenum særlega illa/ad Gud setur honum j mote soddan aumt og vesallt Lid/og striþder þar fyrer a oss grimmlega og reiduglega/eins so sem vilde hann oss a Augabragde sundur sla og meria/ so sem veyka Leirpotta/ Þetta er Sökenn/ sem nu er sagt/ Huar fyrer vier hliotum ad vera vel bwner og bryniader/ og hafa Hárneskiu/ ecke vora eigenlega/ helldur annarslega/sem er/KRAPT Guds z hans Magt/so ad vier ecke forlætum oss vppa sialfa oss/eda hrosum þui/ ad vier villdum fyrer vorn eigen Matt þessum Ovin Motstödu veita!

So ad þier gieted staded j giegn kloklegum Vmsatrum Diofulsins/ et ct.

Nier tekur Postulen til ad vtmæla Diofulenn / og syna oss hwern og hvilikan Ovin vier hofum vid ad beriast/z hwernen hann plagar ad striþda a oss/og yþerþalla oss/Og openberar oss hans Aflatt/Konst og Kynd ugleik og Slægder/ huar med hann vmsitur oss/ vppa þad vier mattum helldur vakta oss þyrer hm/z vera vel bryniader/ inz Veriu z Vopnum/ so sem nu sagt er/z enn skal betur sagt verda. Diofulsins Striþd/z hans Vmsatur/eru oll med Vielum/Sinkum og Skalkheit/ Hann yþer þellur oss ecke openberlega eda vnder Augun(sem Mann seiger)so sem sa Ovinur/ fyrer huorium vier gietum vared oss og vaktad/og huorn vier kunnum ad sia/ huar hann vill briotast a oss/ Helldur lædest Diofullenn j kring vm oss/ og leitar til/ huar hann kunne oss heimuglega/ og forrædulega ad yfirfalla/ þa oss sem minst varer.

Þuiad þad þarftu ecke ad hugsa/ ad hann mune slaast a þig/þegar ad

hann sier ad þu ert vidbuen og bryntadur/og heyrir Guds Ord so sem Su
erd þier j Nønd teked/Helldur giætter hann ad/huar og huørnar þu ert la-
sen/veykur/z ecke vel þoruaradur/ad hann kuñe ad sinna Nolu eda Smu-
gu/þar lædest hann ad/so ad hann oþoruarandis þelle þig og nidur slæe/
Þuiad hann er so slægur/og aþ langre Reynslu vel lærdur og klokur/ ad
hann veit/þegar vier heyrum Guds Ord/og hølldum oss þesk þar vid/þa
kann hann ecke ad vinna a vid oss/þo hann yþer þalle oss med allre sinne
Magt. Og þo hann verte allre Christneñe Arœser/z lœte Tyranna z
Vyskinga/oþsœkia hana med Sverde/ Elde/ Vatne/ z ct. Þa er þad
þo ecke hans eigenlega rietta Anslag/ecke helldur hans sierkaste Strid
Vidurbunadur/Þuiad aþ langre Reynslu veit hann þad vel/ad þar med
gietur hann ecke Guds Ryke nidur kiœpt/z ecke aþmad Guds Christne/
þo hann take Lyfed j burt af Mønnum/helldur ad hun vaxe þar af / og
verdur þui styrkuare/ og fær Vøkuan af slyku Blode/ so hun þroast/ og
verdur þess fegre og Dyrdarlegre/ So sem nøckrer af þeim gømlu Lœre-
fedrum hafa sagt/ad Christnen hafe vered pløntud af Postulønum/ enn
med Blode Heilagra Pyslaruotta/ hafe hun vered vøkuød.

Þar þyrer þer Diøpulleñ/og leitar til a adra sidu/huørnen hann gie
te komest ad oss med slœgd/ og lœted oss vyrkia þra Guds Orde/ Þar til
vpphuxar hann allskyns Skalkheit z Prette/kiemur og þorpryder sig/ecke
so sem sie hann vor Ovinur/ helldur so sem godur Vinur/kiemur þrann
med þau sømu Ord Ritningareñar sem vier heyrum/og lœst alldeilis ve-
ra Engell Ljoseins(so sem S. Þaull seiger)hreinn z skiœr/z vill so blin
da oss/so ad vier hans Slœgd og Skalkheit ecke kuñum ad sia vie mer
kia/ eins so sem Høggormureñ giørde/ vid Euam j Paradys. Og med
þessu mote fær hann œtid mestan Skada giørdan.

Nu er þad sannlega mikg hrœdeligt/þungt z haskasamligt/ad slast
og keriast vid soddan Ovin/ sem ecke þer nema med Suik og Prette/ og
er so slœgur og prettottur Ande/ ad allrar Verallarennar Skilningur/
Viska og Klokskapur er eckert hia honum/ og þormegnar eckert honum
j mote/ og þar ad auk meigum vier vœnta hans a allar sidur/ þuiad a
alla vega situr hann vm oss/og leitar lages/huørnen hann gicte heimug-
lega veidt oss og þellt/þyrr eñ vier verdum varer vid/. Hann latur z ecke

af/

aþ/þo honum eitt sinn eda annad ecke takest hans Asetningur/ helldur kiemur hañ aptur med hinar og adrar Slægder/ til ad galldra oss/ og setia Myssyningar þyrer oss/og so gierer hañ þad allt þagurt og þrýdt/ og lýtels vert þyrer vorum hugskots Augum/ad oss er omøgulegt ad sia vid hans Slægd og Prettum/So ad þullsnart være þad vt aþ giert mz oss/ og ecke eina stund mundum vier gieta Motstødu veitt hans Hreckuýse/eþ ad vier hefdum ecke þessa Nuggun/z værum ecke visser þar vp a/ad vier hefdum Guds Narneskiu/þad er Guds Ord hreint og klart/ j mote huøriu hañ megnar alls eckert/so þramt sem vier helldum oss vid þad/og erum alla týma vakande og vel bryniader med þui/ z staum vid hans Slægdum. Þuiad þetta heyrer þar til/ad vier sieum ecke athugalauser/sige later nie soþande/helldur tøkum vara vppa honum/ z sieum alla týma med Guds Orde vel bryniader/ Þuiad alldrei lætur hann aþ ad strýda a oss/ helldur leitar hañ til/ eins og Leon/ huørn hann fae j sig suelgdan/sem S. Petur skrifar. Þar fyrer vtmælar S. Paull hñ hier so grinnlegañ/vppa þad/ad vier fyrerlýstum hañ ecke/ forøcktum hann ecke/so sem þeir Ogudlegu giøra/helldur lætum oss þetta vera Aluøru/ og høfum þennañ Voda og Haska jafnan fyrer vorum Augum/ þuiad hier vnder er falen og folgen vor Heill z Sælubialp.

Enn huørsu margar og margþalldligar hans Slægdarþullu z suik sonu Aræfer eru og Freistingar/þad kunnum vier huørke ad huxa nie mæla/nema þad vier verdum stalþer vid varer/Þuiad j soddan Epnum er hann Meistare/ og þusund Vielasmidur/ jnn ad skiota j Mannsins Niarta margunýsligum Nugreýingum/þeirrar Meiningar/ad þad og hafe Guds Ord/Og med þessu mote hefur hañ allan Heimen j þra Vpphaþe suiked/og allskyns Villur z Vantru jnnleidt j Christuena/ Þuiad hann kiemur ecke (so sem eg hef sagt) og ei lætur hañ sia sig j sinne apskapligre Mynd og herfilegre liotre Skøpun/segiande/ Eg er Sathan/ vakta þig þyrer mier/Helldur lædest hañ þramm so sem eirn Høggormur/ pryder sig og skryder med Guds Orde/z med hans Naþne/ kiemur þramm med þær sømu Ritningareñar Greiner sem vier høfum/ z huørar vier elskum/og læst vera miøg aluarliga Gudrækeñ/so sem eirn trur og promur Predikare/huør ecke leite neins annars enn Guds Dyrdar/z Sæl-

naſta Velperdar/So ſem haſi nu a tijmum gisrer med vora Sacramen tiſta/og adra Villumeñ/husrier ad Ritningena pæra oſs j mote/ z vppa hana pikiaſt grundualla ſinn Lærdom/ Peir ſetia pramm pyrer oſſ vorar eigen Truargreiner og Articulos/og hapa ſtor Ord vm Chriſti Dyrd z æru/ vm Sannleik añ/ og lætaſt hapa ſtora Aluoru og Ahyggiu/ vm Velperd Sælnanna. Sia pu godur chriſten Madur (ſeigia peir) par hepur pu Guds Ord/ſo helldur pijn Truarjatning/ad Chriſtur ſie vpp ſtigen til Nimna/ z ſitie par vppe/til Fodurſins hægre Handar/par eiga Menn ad leita hans/ Hvoren villtu patrua pui/ ad hann ſie med Braude og Vijne / og læte ſo ſem ſæra og mana ſig ofan hingad epter eins Manns Ordum / a Alltarenu / z ct. Slijkt (ſeigia peir) er Chriſto eingen Æra / Og hvad fleira peir peſſ kyns hier vm tala. Pu ſem villt nu vera fyrer Diofflenum vel forvaradur / ſia pu og merk / ſlijkt og huilijkt er Andſlag og Ahlaup / ecke ſo ſem af ſialfum Diofle/ helldur er þ prydt og fegrad ſo ſem være pad ſialfa Herrans Chriſti Ord og Sañleikur / og med peſſu mote leitar Sathan vid ad veida z yfervtiña par aumu ſafro du z athugalauſu Sæler / z færa pær j Villu z Glotun.

Eins lijka hepur haſi pyrr meir giert/pyrer pa Villumeñ/ ſem nepñ duſt Arriani/ og adra fleire/ ſem ecke hielldu ad Chriſtur være ſannur Gud. Ecke var peirra Meining/ad mæla j mote Skripkenne/ Helldur hopdu peir Ritningena med ſier/og vtlogdu peirra Rietkchriſtnu Meining/ad vera j mote Ritninguñe/ſo ſem ad villdu peir ad ſkilia Guddomen/og gisra fleire Gude enn eirn/ z ct. Og pennañ Lærdom pryddu þr merkelega/ med forkoſtulegum Ordum og Mælſmille/ ſo ad þr par med lockudu ad ſier Keiſara / Konga/Herra z hofdingia / z allan Heimen/ſo par var ecke nema einaſta eirn Biſkup Athanaſius / og faer adrer/ſem ſtodu a peim ſanna Lærdome/fyrer huoria Gud hielli Chriſtneñe vid Magt j þann tijma.

Epter peſſa Villu/og ſoddan Ahlaup/vppbyriade ſa ſlottuge Diopull og Andſkote/annan Añſlag z Aporm/z liet Pauan koma vpp med Lærdom godra Verka/puert j mote Rietlæte Truareñar/ a Chriſtum/ Ad Menn ætte ad bæta Synder ſijnar med goodum Verkum/og ad pyr er Goduerk yrde Menn Rietlæter og Sæluholpner/ Hier hepur hann med ſlijkre Liſt og Slægd ad pared/og med Skriptenne ſem hlyder vppa

God-

Godverken jnnladst/vpp diktad storan Heilagleika/hia peim sem kollud ust Andligrar Stiettar/og hepur jnnbroteſt a Christnena/so sem annad Valzflod/vpptreist Riike og Regement Pauadomsins/ med margunſſligum Guds Pionustugiordum/Mesum/Songuum/Lesningum/Mvka reglum/ Pilagrims Ferdum/ Heitgongum / Heilagra Framlidenna/ Akalle z Pionustu/z odrum otelianligum Mannaſia Setningum/ sem Menn giordu j goda Meining/og epter eigenligum Potta/ z cf. Nuad allt hann hepur styrkt og stadpest/med Vndrum og polskum Jardteikn um/so sem Christur og Postularner hapa pad pyrersagt/ ad Vtualder mættu par med verda leidder j Villuna/ z cf. Nu sem Euangelium er hreint z klart vpkomed/z Men heyra/ad peir verde alleina Saluholpner fyrer Truna/enn ecke Godverken/pa predikar hann so fyrer allmörgum/ ad ei purfe Godverk ad giöra/ þ nægest ad Men true/ ad Gud sie Mædugur/ónguan fordæme hann sem skyrdur er/ z cf.

So geingur pad til/ pegar Diospulleñ finnur nockur stadar opna Sinugu/ par preynger hann sier jnn/ ep ad duganliger Lærepedur eru ecke vakande/hönum ad hamla/og j mote ad standa/med hreinu og klaru Guds Orde.

Petta og annad puilikt eru Diospulsins Lister og Slægder/ huar med hann situr vm alla Guds Christne. Enn ad auk pessa/pa preistar hann eins og sierhuors sier j lage/stundum med pungum andligum Freisting um Truarefnar/ og hennar Greina/ Par kann hann so margpalldligar Huxaner ad lata koma j Mannsins Hiarta/ so ad hann giete par med leitt hann og dreiged fra GRDENV og j Villuna.

Par pyrer liggur stor Magt a/ad huor og eirn take sig vel til vara/ og sie vakande/og siae sig vel vm kring/ a allar sidur/ og vite pad pyrer vist/ad Diospulleñ er ecke langt pra oss/helldur situr hann vm oss ætijd z allstadar/og leitar vid huörnen hann fae oss veidda/og huörnen hann giete sett oss fyrer sinar Huxaner/og sinn Jnnblastur j staden Gudlegs Ords.

Vier hopum Greiner vorrar christeligrar Truar/noglega grunduall adar j Heilagre Ritningu/par skalltu halldapier vid/og lata hann ecke draga pig par pra/med sinum Vtleggingum/og ecke vtleggia pær pyrer pier epter pinne Skynseme/edur Skilninge/huort pad samhliodar hen

ne eda

ne eda ecke/ z ct. Helldur/ ef nockur vill leida þig fra Ordenu med Skynsemeßar Greinum/ ad þad z þad eige ecke so ad skilia/ so sem Ordenn hlioda/ edur husrnen þad sie msguligt/ z ct. Þa segdu so/ Jeg hef þyrer mier liost Guds Ord/ þui vil eg trua/ þar vid vil eg blyßa/ z huxa þar ecke vm meira/ og ecke vil eg heyra nie ad spyria framar/ ecke ryna þar j nie ransaka/ husrnen þad eda þetta meige saman koma/ þuiad husrke heilög Ritning/ eige helldur nockur Truareñar Grein er j mote sialfum sier/ eñ þo þier þike þad vera epter þynnm Skilninge/ og þu komer þui ecke saman.

Þuiad þier høfum ecke vid Holld og Blod ad beriast/ et ct.

Hier tekur Postulen til ad vtmæla vorn Dvin Diøfuleñ/ vnder husrium vier liggjum hier/ og j mote husrium vier eigum ad beriast/ Og saklinga þa er þetta mog ognarligt/ Enn þetta gierer S. Þaull þar þyrer Ad hann vill vier skulum ecke sla slyku j Vind/ edur vera athugalauser vm oss/ og huxa/ hier sie eingeñ Bode a Ferdum/ helldur vita j huilyfre Orrustu vier stondum/ og huilykur Bode hier sie þyrer Hondum. Þui ad þetta heyrer so til/ ad husr hañ vill strydа og slast eda beriast/ t hañ huxar sier ad fa Sigur / þann hlytur fyrst ad vita/ husrn og huilykan Dvin hañ hefur vid ad beriast/ huad sterkur og mættugur hañ sie/ t husr ad sieu hans Brøgd t hans Kiænska/ t ct.

Þar hann nu seiger/ Vier høfum ecke vid Holld og Blod ad beriast þa skal þyrer þesse Ordeñ (Holld og Blod) ecke skiliast nie vnderstandast/ vondar Gimder/ edur holldlegar Areitingar Holldsins til Saurlyfis/ Natturs/ Reide/ Drambseme/ Agirndar/ og annara þuilykra Synda sem af Mañligre Nætturu kunna j Hiartad ad koma/ so sem Madur ætte ecke hier j mote ad strydа og standa/ Helldur kallar S. Þaull hier epter Banda sijnum Holld z Blod/ Veralldarennar Nætt og Vyfsu/ edur Mennena a Jordunne/ sem enn nu lifa j Holldе og Blode/ Alyka so sem Almenneliga verdur talad/ þar Meñ nefna Heimeñ eda Verøldena/ þa meina þeir Mennena sem eru j Heimenum/ og Verøllduse/ þeira Sinne/ Vilia/ Astundan/ Valld og Magt/ z ct. Alyka eins Ord-

hefur

hefur S. Paall/ Galat. 1 Cap. Þa hann talar vm Postulana/ Þa eg kom til Jerusalem (seiger hann) radgadest eg ecke vid Nolld og Blod/ Þad er/ Eg spurdest ecke fyrer vm neina Kienning / huxade ecke vm/ huilikker Menn þar være/ huorsu haleiter Postularner eda þrra Læresueinar være. ꝛc. So merker hier j þessum stad Nolld og Blod/ ecke annad enn Manlegan Krapt/ Visku/ Valld/ Magt/ Riike og Regement þessarar Veralldar/ Vid þetta hofum vier ecke ad beriast/ Vier hofum adra Ovine enn Jardneska/ j giegn huorium vier hliotum ad brynia oss/ þeir ed vid oss slast og beriast/ ecke vm Veralldlegt Gotz/ Land/ Lif eda Riike/ helldur gillder þesse Bardage/ Lif eda Dauda/ Himeriike eda Helviite/ Hier heyrer meira til enn hvad Nolld og Blod formegna / þui þad huxar ecke, vm nema þad eina / sem er stundlegt og forgeingelegt/ En oss liggur a ad hugsa vm annad/ sem er vort eilift Gagn/ eda eilifur Skade/ Þar fyrer hofum vier ecke slikan Ovin/ þann vier kunnum j Hel ad sla/ eda fella/ so sem hier skiedur j þessum Heime/ þuiad hann er eirn Ande/ og hefur ecke Nolld og Blod.

So voktar nu Postulen med þessum Ordum/ Ad þetta er vor Kallan/ Vorum Eþnum er med ollu so vared og hattad/ Vier hliotum ad beriast hier/ huor og eirn christen Madur sem vill vera Truadur/ hann hlytur ad brynia og bwa sig/ so sem til Striids og Bardaga/ Verde þad ecke hid ytra/ j mote Villumonnum og Kietturum og þolskum Læreþedrum/ þa skiedur þad hid jfra j Hiartanu/ j giegn Vantru/ vondum Hugreningum/ Freistingum og Imblæstre Diopulsins/ Og alla tijma/ ma huor Madur (sa hann er Christen) vona og vænta þess/ og þar bwa sig til/ ad Diofullen stundar þad/ ad striida og beriast a hans Hiarta/ Þad kann ecke odru vijs ad skie/ Þesse vonde Ande/ hann helldur alldrei kyrru fyrer/ Hann er Ovinur Guds ꝛ þess eilifa Lifs/ fra huorju hann er vtreken og drifen / Þar fyrer er oll hans Astundan/ ad hindra ꝛ sla þig ꝛ fella þar j fra/ þui hann vill þa alla dauda vita/ sem þad eilifa Lif girnast. Ecke leitar hann epter Gotzum/ Eignum/ Audæfum eda nockrum forgeingelegum Hlutum/ helldur huornen hann kunne ad skilia oss vid þad eilifa Lif/ Þa hann hefur þad gietad giort/ þa hefur hann vmned Spiled þa hefur hann feinged sinn Vilia / vier erum þa hans Eign/ En þetta skiedur/ þa hann fær Guds Ord teked fra oss/ j huorju vier hofum þad eilifa Lif:

Nu er slikt miog Vodasamligt/og harla hrædeligt ad heyra/og pad ma vel giora Angist z Kuida j Mannsins Hiarta/ad hann hlytur slikt vaplatanliga ad vænta/ad slikt Baratta gillder ecke petta auma stundliga Lijf/ helldur þann Dyrmæta Fiesiod eilijfs Lijfs/ husrn/ ep vier missum einu sinne/þa faum vier hann alldrei aptur. Þesse Fiesiodur er so Dyrmætur og Agiætur/ ad þad kann einskis Manns Tunga vt ad tala/ Þar fyrer liggur Magt a/ad Madur alvarlega þar vm berist/ Og ma þo til bera/ og er ecke ovænt/ ad Madur falle og fae eilijfan Osigur/ef þann helldur sier ecke med öllu Megne z Mætte vid Guds Ord.

Þetta er ecke so lijtels vert/z ecke er hier so lijted j Nwþe vm/sem Heimur þesse helldur/og nockrer Skilningslauser seigia/ husria Diopulleñ hefur þorblindad og suiked/ j þeim Lærdome vm Sacramented/ edur odrum Greinum/ad Menn skule ecke so hardliga beriast vm eina Truargrein/Menn skule christeligañ Kiærleika ecke so j sundur slijta/ecke adra so fordæma/þo Madur fare villt j eirne Grein edur annare/ sem ei er so sierleg/ ef Mönnum kiemur saman vm hinar adrar/ þa sie þad lijdanda/ Menn eige ad vijkia og hlida til/og hafa christelegan og Brodurlegan Kiærleika samt sem adur/z ct.

Nei (godur Madur) tala eckert vm Frid nie Sampycke/þar Guds Ord gillder/og ep ad Madur skal verda ad missa þ/þuiad misse Menn ORDED/þa er vtgiort vm þad eilijfa Lijfed/og allt annad/Hier tiæ er ecke ad vijkia edur vndañ ad læta nockrum Manne/helldur skulu aller Hlufer vijkia þyrer Guds Orde/og aller Menn skulu vndan læta/huort þeir eru Viner edur Ovinir/Þuiad Guds Ord er ecke gieped vegna Veralldlegs Fridar og Sampyckes/Huar Orded er hreint og samhlioda þar er Fridur og Sampycke/ Enn huar þad er ecke/ þar er ecke Fridar von. Þar fyrer seig mier ecke fra Kiærleik eda vinattu/hia þm̃/eda vid þa ad hafa/ sem Guds ORD kreinkia eda burt taka/Þuiad ecke er sk rifad/ ad Kiærleikurcñ veite eilijfst Lijf/ helldur Guds ORD/ þad veiter Lijf z Nad og öll himnesk Giæde/ Þad vilium vier giarna giora/ ad hafa Frid og hallda vid þa Villumenn/so sem vier hliotum ad giora vid husrn Mann/jafnuel vid ofundar Menn z Ovine/ Enn vegna Lærdoms ins og Christeleges Samfelags skapar/vilium vier eckert hafa med þa/z ecke hallda þa fyrer Brædur/helldur fyrer Fiandmenn og Ovine/med þui ad þeir eru þuerbrotner j þeirra Villu og vilia ecke aflæta. Þar fyrer er þ

ecke

ecke annad enn Suik og Prettir Dikfulsins og eitt skadsamt Aform / ad vijkia fra Guds Orde nockurs Fridar vegna / og sampyckiast nockrum röngum Lærdome / Puiad ef vier thad giörum t latum leida oss fra Ord enu / tha hefur Dikfullen vnned Spiled / og feinged sinn Vilia:

Thad synest / ad thetta sie ecke so Naskasamligt / og ad ecke ligge hier so stor Magt a pessu / Enn S. Paull meinar hier allt annad / Hann seiger thetta gilde ecke Gull nie Silfur Gotz eda Peninga / ecke Vinattu Manna / ecke Veralldligan Frid / ecke nockurn Hlut thann sem Hollo t Blod eda Heimur pesse kann ad veita t giefa / Helldur gilldur thetta Guds Nad og eilifft Lijf / Enn ef thu lætur taka burt ORDED fra thier / tha er allt vtgiort / tynt og tapad thyrer thier / tha er huerke Rad nie Dad til Hialpar / thuiad thad er j burtu sem mest a liggur / an hvers eckert kann ad standast / eda gilda thyrer Gude / Thar thyrer lat ecke Diofulen vijkia thier fra Ordenu / Thuiad veit hann thad / ef thu misser thad / tha er allt tynt og tapad / Thar thyrer er hier ecke Gaman a ferdum. Ef thu ætter ad strijda t verias / til ad veria Hws thitt t Heimele / Konu t Born og thitt eiged Lijf / tha munder thu ecke vera latur og Dugnadarlaus / Helldur standa a mote thijnum Ovin / leita hans / og lata hann enguan Frid hafa / t lata ecke vndan honum / giefa honum alls eckert j / Helldur kosta kiæfa af ollu Mætte og Megne / ad thu faer hann sigrad og yferunned / Nu hefur thu hier fyrer hende adra Ovine / their ed epter ödru leita / their ed suared og samteked hafa ad koma thier j eilifan Dauda / t lata alldrei af / fyrr enn their fa thig yferbugad / Og thetta giöra their med soddan Slægd og Vielum / so sem ad være their vorer Viner / og hefde ecke adra Meining til vor enn gooda / t ct. Sia / thetta er Sök t Efne / huar fyrer S. Paull hann hier j Upphafe so alvarlega aminner ad vier sieum Styrkuer j DROTTNE og j hans Mattugum Krapte / thad er / Vier skulum ecke lata koma oss til ad vijkia eins hars Breidd fra ORDENV / helldur veria oss örugglega / og standa j mote Vielafullum Ahlaupum hins vonda Anda.

Helldur vid Høfdingia og Vollduga / sem er / vid DROTTNA Veralldarennar / their ed j Myrkrum thessarar Veralldar drottna.

Hier sier þu/huad hvor christen Madur er/og vid hveria og hvilikia Ovine hann hafe ad slast og beriast/ sem hier nefnast Hofdingiar og Vollduger Herrar eda Drottnar. Hier er mikg mikell Magtarmunur og mikg ojafnt askipad/Par er odrumeigen aumur/veykur/einstadings Madur (so sem vier aller Christner erum) fyrerliten i þessum heime/ og af hvorium Manne hatadur/hann hlytur hier eirn samall ad standa/ og strida i mote Hofdingum og Herrum/ hvorier ecke eru ad eins sterker og vollduger/ helldur og so eirnen harla marger/ Vniad med þui hann kallar þa Hofdingia ok Herra/þa er augliost þar af/ ad þeir eru ecke einsamler eda faer/ helldur hafa þeir oteliande mikken her/ og eru sterkare/ enn nockur Hofdinge kann ad vera a Jordunne:

Nu er þetta mikg hradeligt/ ad sa sem vill vera christen Madur/ og þara i þetta Strid/hann verdur þa ad heyra soddan Tydinde/Og soddan verdur sagt og talad til hans/Villtu verda skirdur/og vera i Sofnude christenna Mana/hafa Samfielagskap med Christo/ og Neilogum/i Guds Orde og Neilogum Sacramentis/þa skalltu brynia þig/og vera til reidu/ad þu ganger fram i Fylking/ stander þar og strider/ecke i giegn einum eda odrum Ovin/sem er þinn Liike og Jafninge/ helldur i giegn morgum Hofdingium og Volldugum/og þeirra mektugum Her.

Vare so/ad þu einstadings Madr/otter eirn megtugan Lands Hofdingia þyrer Ovin/hvor ad med allre Magt og Aluoru bygge sig til ad strida a moti þier/hvornen kynner þu þa ad vera med Glede og goodu Gied e/ohraeddur/okuiden? En vier Christner huxum hier ecke þar vm vm vora Ovine/gongum þram ohraedder/ athugalauser/ hofum hvorke Ahyggiu nie Kuida/staum i Vind allum Naskasemdum/ Aminningum/Vidurstnum/eins og vor Ovinur Diofullen vare Mattlaus/Kraptarlaus/edur þyrer laungu daudur/Og eins so sem þetta Strid vare einskis vert/og hier vare eingen Vode a Ferdum/So sem marger af þui Mufichristnu og Slaguitru huxa og laata sig dreyma/ad hier sie eingen Vode a ferdum/Guds Nad sie nog/og eirn Drope Nadarennar nog est til ad forpiena eilift Lif/Truen sie ecke annad/enn sofanda Manns Pancke i Hiartanu/hvornen hellst sem Madur lifer/ ef hann truer/ þa sie hann holpenn/ z cf. Slikt laata þeir Villuandar sig og dreyma

sem

sem ecke hyxa par vm þar höfudgreinar christelegrar Truar vt af Chrls-
sto/huörnen þeir skulc fylgia þeim fraũ/og þar med beriast j mote Dia
öflenum/og hafa þui nu vppreist ꝛ dicktad j Christnenne Hiartans Sorg
med sialfs þeirra hugreñingum ꝛ illum Lærdome.

Nu skalltu merkia hier/huörnen ad Ritningen vtmaalar/og þier þyr-
er Sioner setur Diobuleñ/so þu lærer ad þeckia hann/og vita huilikan
Krapt/Matt og Vallde/og Styrk hann hefur/þuiad Christur nefner
hann og liska eirn Nobdingia þessa Heims/og avissar ad hann hafe Ri-
ke/so ꝛ Keisarar ꝛ Kongar hafa hier a Jordunne. Þad æösta Yppasta
Vallde/hafa Keisarar og Kongar hier j Heime/Þeir hafa vnder sier adra
minne hattar Herra og Höfdingia/sem er þeirra Ríkes Ræd/Vmbods-
menn/fyrer huöria þeir styra ꝛ stiorna/og vtrietta þeirra Erende/so ad
allt gange vel ꝛ skickalega til. Keisareñ er yfer Höfdingiönũ/Höfdingiar
yfer Greifum/Riddarar og Herramenn yfer Borgurum ꝛ Bwrom/ꝛ ct.
Þuiad huar hellst soddan Stickan er ecke/þar kann eckert Ríke eda Re
gement ad standast/helldur hlytur þar allt illa og oskickanlega fraũ ad
fara/og a Tunst og Bast/alika so sem þa Kyr ganga j Grashaga/eda
Villudyr j Skoge:

Med sama ¡mote hefur Diobulleñ (sem eirn volldugur Herra) sinn
Keisaradom og sitt Ríke/Og vnder sier hefur hañ stora megtuga Nob-
dingia/og Volldvga so sem hier seiger/Þa hafa þesser vnder sier/ꝛ sier-
husr þeirra miked fiolda Diofla/so sem Nobþienara ꝛ Hirdmeñ. Ei-
ns hafa þeir Heilogu godu Einglar sijn a mille Stiorn og Regement.
Þar eru hobud Einglar/og storer Nobdingar/þeir hafa hia sier mik-
eñ Skara Himneskra Herfueita/so sem skrifad stendur/Luc. 2. og vid-
ar annarstadar verdur vm talad j Heilagre Ritningu/ad þeir med þeir-
ra Her strijde a mote Dioflenum. Þar þyrer hliota Diofslarner ad vera
otelianliga marger/þuiad Diobullen hann hefur miog stort og vidlent
Ríke/og Vellde/sem er all Verolldeñ allur Heimureñ/þar þyrer hlytur
hann ad hafa otelianligan Fiolda Þienara/þyrer husria hañ vtrietter
sijn Erinde j allum attum.

Enn huilikt hans Rikis stiorn sie/þad avissar Heilog Ritning alluf
da/og S. Paull j epter þylgiande Ordum/Og þad er auduellt ad sia ꝛ
merkia/ef Madur vill giæta ad Heimenum huilikur hañ er/sem er/Di

æpullesn hann er Lygare og Mordinge/gioret og astundar eckert annad/ enn med Morde og Lygum ad taka Sælernar þra Gude/ og ad eyda t nidurbriota Riked Christi/og hans Euangelium og Ord nidur ad kiep ta/so ad hann giete vpp fyllt sitt Heluiste/ Þar med er hans Astundan ad fordiarfa og spilla allre Rikes stiorn/ sem Gud hefur hier a Jordunne sett og stikdad/ so þar sie hvorke Fridur nie Sampycke/ nie neitt gott annad/ Þetta verkar hann og astundar oaflatanlega/med allre Magt t Alvoru/j ollum mattum Veralldar/bæde sialfur/og allur hans Her/ Þui ad hann er eirn okyrrlatur Ande/sem alldrei hefur Roo nie Huild/ t all drei verdur Mettur nie saddur/med Lygum og Morde Skada ad giora/ Og þetta giorer hann med slikre Magt og soddan Vallde/ad Gud hlyt ur med ollum sinum Einglum/ Magt og Krapte sins Rikes/ honum j mote ad standa/ og hamla.

So hrædeliga vitnar S. Þall þennan vorn Dvin Andskotan/ Enn þo er þad enn hrædeligra/sem epter þylger/þar hann kallar Diofl ana Drotna Veralldarennar/a Grisku KosmoKratores/ecke so sem vie er nefnum vora Veralldlega Herra og Høfdingia/ Helldur eru Diofl arner soddan Herrar/sem Vald hafa alls Heimsins/og alla Jordena hafa vnder sier/ hann seiger ecke ad eirn sie þesse Herra/ helldur allmarger/ og eirn og sier hvor af þeim er sterkare og megtugre/enn aller Keisarar og Kongar a Jorduñe.

Slikt er eirn miog stor og megtugur Tifell/j einu Orde þalen/Sl ikt Nafn hefur eingen Kongur nie Keisare/og eige þo bæde sa Romuer ske Keisare og Tyrkneske hielldu eitt/ og være tiusinnum so Vollduger sem þeir eru/Þuiad Diofullen hann stiornar ecke yfer einu Rike/prem ur edur fiorum/so sem Kongur af Spania og fleire adrer/Helldur tekur hans Vald og Keisaradomur so langt og vidt sem Verollden er/ Hann er Herra þar yfer/ þad er allt saman hans/sem ecke truer a Christum/og þar med Jordenn/Sioren/Lopted/so sem seirna seiger/So ad j hia hon um er sa tyrkneske Keisare ad reikna med ollum Herrum og Høfdingium Jardarennar/ecke odru vis enn aumur Stympare/og Þurfamadur. Ja/ ad vissu/S. Þall kallar hann j odrum stad eirn Gud þessarar Veralld ar/ hvor ed hiortun Manna hefur j sinu Vallde/ Hann rædur þeim/ hne iger þau og sueiger/þangad sem hann vill/ En hier talar hann vm allt ha ns Rike og Regement/hans Rad og Rikes þienara/þeir sem med honum

styra

styrä og stiorna/og hönum þiona/so sem hans Höfdinglar/Radglafar/ og huöria hann brukar j sinne Ríkes stiorn/ og vtsender til ad reka hans Erende/epter þui sem huör er skickadur til/þt ecke eru þeir aller eins/þo aller sie þeir mektuger og sterker Andar/ þa eru sumer slægare/klokare/ hreckuísare enn sumer/So sem þad og eirnen geingur til Manna a mille/ Ad tilkomulauser Menn / og þeir sem eru af litlum Burdum og Stigum fa opt stor Völlo og Metord vegna Skynseme sinnar og skickanlegra Geita/ t ct. So veit t Andskoten huöria Anda hañ skal j sierhuörn stad senda/ og huörnen hañ skal sierhuörs freista/ huört hann skule einfallda Diöfla senda/ edur slæga og kloka/ þuiad hann er forsöktur af langre Reynslu/ og hefur nu so leinge j Heimenum regerad/ og Christna Menn ofsökt og plægad/ ad hann veit vel/ huad vier erum/og huad vier formeigum.

Ad auk þess alls/þa epterþylger og þetta/ad a medan vier lifum hier a Jördunne/þa erum vier mitt j Diöfulsins Landeign/og hans Keisaradæme/og vier liggium til Herbergis/a hans eigen Herragarde eda Höfe/mitt j bland hans þienara/huoria henn allstadar hefur tilsett t skick ad oss til Falls og Skada/Nier hefur hann eirn Flock Diofla/þar annañ/J eirn stad sender hañ Höfdingia Diofla/j annañ þann sem þa er minne hattar/huorier aller eru volldugir megtuger Herrar/Og vier aumer vesaler Menn hliotum so ad vera og liggia j Valldi t Herberge vors daudlegs Dvinar/so sem j eirne Mordingia Grefr og Bæle/ og verdum ad beriast hönum j mote/wr hans eigen Inne og Slote og Kastala Vier sem ecke megnum nie þormeigum Motskodu ad veita hinum minsta Höfdingia eda Maktar manne ef hann er reidur. Þo er þetta so/ Vier hliotum ad hafa þa Diörfung/og hrosa þui/ ad vier höfum ecke ad beriast vid nockurn volldugan veralldlegan Kong/hier a Jördu/Nelldur vid þann Heluitska Keisara Diöfulenn/Eins t være þad forlitted/ ad vier skylldum slast og beriast vid Jardneska Höfdingia/Huad so kiem ur til/ ad med þui vier erum strijds Menn Gudz/ þa hliotum vier ad hafa oss j mote adra meire og mektugre Herra/enn þesser jardnesker Höfdinglar eru/ og beriast so vid þa/ ad vier faum sleiged þa fra oss/ og haft Sigur/ecke alleinasta a einum/helldur a öllum hans Höfdinginm/t Herovirgum/ so þeir formeige ecke ad giöra oss Skada.

Þetta ma þikia miog omogulegt t olijklegt/t athlatirs vert/alijka so

sem

sem eþ take eg mier þyrer Hendur/ z raupade/ad eg villde alleinaſta eiſt ſlaſt vid þann tyrkneſka Keiſara / þa munde allur Heimureñ hlæa ad mier/ſo ſem ødrum heimſkum Manne/einkum eþ eg være ecke ødru viſs bwen til nie bryniadur enn nu er eg. Samt ad einu/Vier hliotum þetta ad voga/þad er ſo aſett/vier hliotum ad ſlaſt og beriaſt/ſo ad vier þaum Sigur/eþ vier vilium ecke miſſa þad eilijþa Lijþ. Eñ þeſſe Bardage/og Sigur ſkiedur myklu ødru viſs/enn þad geingur til j veralldligum Bardaga/Þuiad hier hlyt eg ſo ad ſlaſt z beriaſt vid Diøfulen z allann Heimen ſem mier er j mote/ad eg legge j Ved/Lijþ og Hals (þad kallar Heimureñ ad þa Oſigur/enn Sigur ecke) og læte allt þara/huad eg a/ og þorma/alleina til þeſſ og vppa þad/ſo ad eg hallde Guds ORDE/z fyrer þad fae og ødleſt eilijfan Sigur og Sæluhialp. Þannen er nu hia oſſ/ og af vorre Aſiu til/eingen Nattur nie Styrkur/ei Vopn nie Veria ecke nøckur Hers Magt nie Kraptur/ og eckert annad enn Veſalldar Veykleikur/ og miſſer allra Veralldlegra og ſtundlegra hluta/ Vtan alleina Guds ORD/ þad er ſa andlege eilijfe Kraptur Guds/og vor einka Bryniа og Harneſkia.

Sia þu/Med þeſſum hatte helldur S. Þall þrañ vorum Riddara ſkap/ og ovinnanligre Magt vors Herra Jeſu Chriſti/ ad hann þyrer ORDED alleina vinnur ſoddan Sigur/ ecke a þeim tyrkneſka Keiſara/eda nockrum veralldligum Herrum/ſem þyrer hønum eru ecke nema Betlarar/ huørja hañ gietur a einu Augabragde dauda nidur ſleiged/ helldur a ødrum mektugra/ſem neþneſt Keiſare eda Høþdinge Veralldareñar/j Loptenu/huør ad ecke heþur vnder ſier nema Herra og Høþdingia/Og mitt a mille þeſſara Øvina/þa ſaman ſaþnar hann ſier eirre chriſtneligre Kirkiu/og grunduallar hana og vppbygger/ſo ſem annad Slot a ſterku Hellubiarge/Tradz j mote Diøflenum og Daudanum/ſo ad Helujta Porthlid kunna hana ecke ad yþerbuga. Enn ſlijkt ſkiedur ecke med ødru mote enn ſo. Vier hliotum ad ſlaſt og beriaſt vm þad Hellaga Guds ORD/læta ecke taka þad fra oſſ/Þuiad þar jñe høfum vier Fyrerheit eilijfs Lijfs/Og høfum ſo ſem Sigureñ vppbyriad/ef ad vier hlijfum faſtlega þar vid/ Þuiad fyrer þad erum vier chriſtner ordner/ og Strijdsmenn Guds/ og eigum ecke ad ſlaſt og beriaſt vm Veralldarennar

Got3

Vorz/helldur vm himerijke og eilijfe Lijf:

Petta er nu þad/huar til vier eigum ad bwa oss/sem er/Vier eigum ecke ad vera/later/hirdulauser/omenskusamer/soþande/helldr sla ørugg-liga þra oss/Þuiad vor Dvinur hañ helldur ecke kyrru þyrer/hann lætur oss ecke omakslausa nie j Fride vera/sem vier dagliga siaum og reynum/ so ad vier missum ecke Orded þyrer Gleymsku og vort Athugaleyse/ edur lætum hann med sijnum Slægdum taka þad þra oss. Þuiad eþ hañ viss ur þad aþ oss/ þa heþur hann allt saman þra oss/ og lijka eirnen eilijþt Lijf/ Þuiad þar med giörer Diofullen mestañ Skada/ þegar hann med Slægd og Lygum sijnum gietur leidt Mañsins hiarta fra Guds Orde/ Og þar med kiemur hañ flestum fra eilijfu Lijfe/ Med Offoknum/ Bloods Vthellingum ↄ Morde og Manndrapum kañ hañ ecke so mijken skada ad giöra.

Nu þo ad Diobullen haþe soddan Magt/ↄ sie slijkur volldugur Herra/og haþe so marga slæga jlla Anda vnder sier/huar med hann er alla sijna reidubweñ oss ad yþerþalla/ Þa hoþum vier þo þar a mote þessa Huggan/ad vor Drotten og Herra/hann er myklu megtugre/ þar med vijs og nogu vitur/sa misg opt heþur Diobulen sleiged og sigrad/ ↄ vel veit husrnen hañ skal Diobulen sla og yþeruinna/med veyku Lide sinna christinna Manna/So ad vier þurþum øngra Vopna vid/vtan all einasta hans ORDA/huer hann leggur oss j Muñ/og lætur sijna Pienara og Predikara kienna j øllum attum/Petta ORDED þad geing ur yþer alla Diobulsins Magt og Slægd/so ad eitt Barn tiu eda folþ sara gamallt/þad kann þyrer Orded Diobulen ad sla og yþerviña/So sem Gud heþur þyrmeir audsynt med Dæmum sinna Þijslaruotta/ a medal husrra ad vered haþa vngar Meyar og klenar Jonþrur/S. Agnes/S. Agatha/huoriar miog hrauslega hafa vid Diofulen og hans Magt bared/og Sigurell vnned/ allelnasta med þui ad þær hielldu sier fast vid Orded og lietu þar fyrer Lijfed. Þar fyrer giefur Heilog Ritning Gude hennan Titil/eda Nafn/ad hann kallast/Dominus vir pugnator/Drotten/ sa riette og sanne Strijds hofoinge/ og þo strijder hañ ecke/nie slæst med Veralidlegum Vopnum og Verium/ helldur med sijnum Anda/ jafnframt og med Ordenu/ Petta er vort Traust/ huar vppa vier treysstum og forlætum oss/ Ellegar mættum vier fullsnart giefa oss

fyrer Diofulsins Vallde/og medkiena oss ad vera tynda og tapada.

Peir ed j Myrkrum pessarar Veralldar drottna.

Nier heyrer pu/huar peir eru/husrnen peir rikia og regiera/og huar pyrer hann nepner pa Nerra eda Drottna Veralldarennar/ sem er/ Ap pui ad peir volldugliga rikia og drottna yper allre Verolldunne/ Par pyrer parpfu ecke ad vera athugalaus eda ohræddur vm pig/so sem Diopullen med sinum Aarum være miog fiærlægur/j Indialande/Blalande/Nelldur skalltu vita/ad hann er ecke langt pra pier/ad vissu/Dagliga a husriu Augabragde er hann hia pier/j kring vm pig/ hatt og lagt/j pinu Suepnhwse/j kring vm pina Sæng/yper pinu Borde/vte z jne/ a Tune og Torge/ huar pu ert/ huort pu vaker eda sepur/ stendur edur geingur/z cf. Enn peir rikia z drottna(seiger hann)j Myrkrsnum/ecke alleinasta par pyrer/ ad Diopullen riker so j Mannana Hiortum/ ad Mann kann ecke ad sia hann/Nelldur ap pui/ad huar hellst hann riker/ par er ecke annad enn Myrkur og Blindleike/ par er eingen sonn Kynning Guds nie hans Ords/ pui ad huar hellst Guds Ord er ecke hreint og omeingad/par er ecke annad enn forblindud og forhert hiortu/sem af Gude og Christo eckert riettelega vita/so sem S. Paall talar j odrum stad/ 2 Corinth. 4. Par hann seiger/ Sie nu vort Euangelium huled/ pa er p huled fyrer peim sem fortapader verda/j hiortum ad Gud bessarar Veralldar/hefur forblindad hugskot Vantruadra/so peir siae ecke pad klara Lios Euangelij/af Vppbirtingu Christi.

Med soddan Myrkrum hepur hann porblindad allan Heimen/z hann helldur sinu Riike og Regimente so vid Magt/ ad eingen Kynning ap Gude eda hans Vilia kann ad vpplysa peirra Hiortu. Og pyrer slikra Manna Hiortu talar z verkar hann/z kiemur vpp med allskyns Villu og Kiettarij/Tuidrægne/Dsampycke/Prætur j Truarennar Lærdome/ Heipt/ Natur/Strid og Styrioll Manna a medal/ so ad hans Riike og Stiorn er ecke annad/ enn bæde LYGAR og MORD. Ap pessu kiemur pad til/ ad S. Paall og skalpur Christur/ nepna Verolldena Myrkranna Riike/og Børn Myrkranna/z allt peirra Athæpe/Verk og Vallde eigna peir Myrkrsnum/af pui ad Menn vilia ecke vita Guds Ord nie pad heyra/og ecke sia peir sialfer nie skynia/husrnen peir eru vn

der

der Stiorn og Vallde Diofulsins. Petta ma med riettu nefnast sinre Myrkur j Hiartanu / huort ad er Truarlaust / Hybyle og Bustadur Diofulsins og hans Herberge / Þeignast hañ so / ad Menn gieta ecke med teked Guds Ord / þo Madur siae þad og heyre / helldur forsmaer hann þad og ossaker / og Diofullenn latur j staden Sañleikans og Liosins / vpp koma sijnar Lygar. Þannen helldur nu Diofullen og hefur Heimen fangen j sinne Hlydne / j mote Gude / ꝛ hans Heilaga ORDE.

Þuiad med þui Postulen kallar þa Herra og Høfdingia Veralldar ennar / og seiger ad þeir drottne yfer henne / þa giefur hann þar med nogliga ad skilia / ad þeir hafe Mannaña Hiortu sier j Vallde / og rade og drottne yfer þeim so þau hliota ad huxa tala og giora þad eina sem hñ vill. Og ecke er þar nockur Madur sa / ad hañ meige hrosa / ad hann sie þrñ og þrials / ꝛ ad hann af sijnu skilnings Liose kunne Gude ad þiona og hans Vilia ad giora / Helldur stendur hier so skrifad / ad þad allt saman sie og blijfe. Myrkur / ꝛ gange þraũ epter Diofulsins Vilia / ꝛ Vilia / þo þar sie j bland marger þijner / vijser / vel lærder / erleger og þromer Menn. Þuiad soddan Menn hlytz Diofullesk og ad hafa til sijns Rijkis eñ ecke alleinasta Heimska / Suarta / Illa / Affskaplega / hladna Syndum ꝛ Glæpum og Odygdum / helldur og eirnen Froma / Fagra / Hreñta / ellegar kann hans Rijke og Regiment a Jordune ecke vid Magt ad blijfa / Þar med hefur hann og eirnen Lyst a þui / sem er fagurt og agiætt a Jordunne / ꝛ elskar ad hafa þau beztu og frijdustu Herberge.

Þar fyrer / þo ad sumer Menn j Heimenum lifé agiætliga / hafe haleitan Skilning / ꝛ margar goodar Gafur af Gude þeinged / ꝛ sie skickanliger ad styra og stiorna odrum Mennum / og þeim ad kienna ꝛ vndervijsa / þa er þo med þeim ecke anad enn Myrkur / ꝛ Þr eru j þeim somu Myrkrum Diofslenum vndergiefner / ꝛ þiona honum / Slijkt siaum vier og merkium a allre Verolldune / huorsu Diofullesk-hefur Herra ꝛ Høfdingia / og þa allra Vijsustu og Lærdustu sier j Vallde / so þeir hliota ad trua / tala og giora þad sem hann vill. Og þo ad Guds Ord sie kient ꝛ predikad so liosliga og klarliga sem þad ma nockurn tijma skie / þa gieta þeir ecke skiled þad / Og þo þeir vite þad / og hliote ad þackarlausu ad iata og vidurkienna / ad þad sie Sañleikurem / þa verda þeir þo ad fyrer ljta þad ꝛ ossakia / og forsuara sijn Myrkur og Diofulsins Lygar / ꝛ þij

na og plæga þa Christnu þar med/ Uppa það/ ad þeir sie Diöflenum heyruger og hlydner/ og giöre hans Vilia/ og sanne so þennan Texta a sialfum sier/og adrar slykar Ritningarennar Greiner.

Vid þa illsku Andana ynder Himnenum.

Hier nefner hann Barned (sem Menn plaga ad seigia) hvad vorer Syniner heite/og hvad þeir sie/Þeir eru ecke seiger hafi Holld og Blod/ Helldur Andar/og soddan Andar/ad þeir drottna yfer Veralldufie/ og ryfkia vppe yfer oss j Loptenu/ Og þeirra rietta Nafn er þetta ad þeir heita iller Andar/eda illsku Andar/Það er/þeir eru ecke ad eins kloker slæger og prettotter/ langt fram yfer allra Manna Skilning ꝛ Visku/ helldur eru þeir eiturliger/iller og hreckuisser/allar þeirra Nuxaner/þeir ra Sinne/og Astundan oll/er ecke annur/Nott og Dag/ enn ad giora Skada/ med Morde og Lygum. Þviad oll þeirra Lyst og Glede er þ/ ad koma illu af stad/vpp vekia Ofrid/stofna Olucku/Ogiæfu/ad taka fra oss Konu og Börn/Lifs og Heilsu/og allt það sem vier höfum/ fylla Jördena/og oll Lönd fordiarfa/med Stryd og Styriöllð/En su allra mesta hans Astundan og Kapp er það/ ad giöra Sorg og Skada Gudhræddum og Saklausum christnum Mönnum.

Þar ad auk/ þa eru þeir enn verre og skadsamare/ og giora mestan Skada med þeirra Lygum og Suikum/Þviad Diofullen lætur sier ecke nægia þo hann giæte ollum Heimenum kastad j eitt/ꝛ þo hann sæe allt j Blode flota/Helldur astundar hann ad hamla þui/ ad nockur Madur verde Sæluholpen/eda hafe Guds Ord/helldur ad hann giete komed Mönnum þra Guds Ryke/og j eilifþan Dauda/Þegar hann hefur það giort/ þa hlær hann og er gladur. Snogt ad seigia/So er hann illur ꝛ hreckuis/ad það kann eingen Manneskia/ad huxa eda skilia/ Og omogulegt er/ ad nockur menskur Madur kunne af Natturu sinne ad vera so illur og hreckuis/so sem hann er. Þviad þo Madur sie næsta illur/ og verde reidur/ og giore það vesta sem hann kann/ þa hefner hann sin og vtheller sinne Reide og Grimd j einu/og lætur sidan af/ Enn ad vera so illur ꝛ hreckuis/ad hafa gaman Lyst ꝛ Glede þar af/eda þegar ad Mönnum geingur illa/og þa þeir lida Nungur og Þorsta/Neyd og Motgang/og

Dpride

Dpride og Blods Vthellingu verdur aþ ſtad komed/ einkum hia Saklauſum z þeim ſem ecke haþa Mañe nockud a mote giort/ Slykt (ſeige eg) er eigenliga ein Neluiſk oſeiganlig Nreckuiſe/ Grimd z æde þeſſ leida Diofuls/ Slyku megnar ecke nockur Mañleg Nattura/ þuiad eingen Madur getur vered af ſialfum ſier til ſo hreckuiſlega illur og grimur/ ad hañ hafe Lyſt og Glede þar af/ ef hañ ſæe ad ein ſaklaus Barnkind er fyrer hans Augum/ an alls Tilverknadar myrdt og drepen/ edur aller Menn j eirne Borg vnger og gamler/ yrde ſaklauſer drepner/ og j Bale brender.

So er þad ecke Mañlig Illſka/ſem vorer Papiſtar og Tyraſiar haþa a þeſſum tymum (ſeiger Lutherus) þr ed ſo grimliga oþſækia Euangelium/ og eru ſo grimer vid oſſ og adra rietkchriſtna/ſem þo alldrei høþum giort þeim nockud illt/ Þeir laſta og nyda/ Þeir plaga og pyna/ Myrda og ſteika ſaklauſa Men/ og alldrei gieta þeir noglega vthellt z auſed þeirra Grimd og Natre vid oſſ/ og ſo hungrar þa og þyſter epter ſaklauſra Manna Blode/ad þeir kuña alldrei þar aþ ſadder ad verda. Aþ ſlyku ma auduelldliga ſia/ huerſu ad Diøpulen lykamliga ryker z drottnar j þeim/hann ryder þeim/z rekur þa þangad ſem hañ vill. Eins eru og ſumer Villuandar/ huoria Diøpulen Lykamliga eignaſt og høfur jnnteked/ Þr nyda/laſta z lyta onguañ Mann so s oſſ Chriſtna/ Allt þetta og putlyker er Verk z Avoxtur þeſſ Neluiſka Rykes z Diøpulſins/ſem Niortun vppæfer med ſinne Illſku j giegn Euangelio z Guds Orde/ þuiad þad er honum j mote/ad nockur Mañeſkia a Jorduñe ſkule trua/og verda Saluholpen/ Ja/ad Gud og Chriſtur lifer og ryker/ad Stiornur/Sol og Tungl ſkyna. Og ef mætte hann rada/ ha koll kaſtade hann a einu Augabragde ollum Heimenum j eitt/ Og alla ſyna Magt hefur hann j fraiñe til þeſſ/ad nidurbriota Guds Ryke/ z ſpilla ollu þui ſem Gud hefur ſkapad/þo hañ vite ad hañ blytur ſialfur þar fyrer ad fordæmaſt/ og fordiarfaſt ad eilyfu.

Nier ſier þu nu liosliga/huar fyrer S. Paull hefur ſagt/ad vier høfdum ecke vid Nollð z Blod ad beriaſt/ Þuiad eþ vier høfdum alleinaſta ad hendla vid mannliga Menn þo þeir være aller ſaman/ecke nema Keiſarar/ Kongar og Nøfdingar/þa villdum vier þo (ſeiger Lutherus) ſnar

liga þa þa med voru Euangelio sigrad og yfirunned/ z a einu Aare oll um Heimenum til rietfrar Truar snued/ Med þui þad er so lios og klar Sannleikur/ ad þar verdur ecke j mote mælt/ Og eingen Madur munde vera so illur og hreckuss/ ad hann munde reisa sig openberum Sañleika j móte/ helldur yrde allur Heimuren ad medkienna og seigia/ Nu vel. Þetta er sa klare/ riette Sannleikur/ z eirn agiætur Lærdomur/ z cf. Þetta skaum vier/ ad marger af vorum motstødu Mønnum/ hafa vrded ad medkienna Sañleikañ/ huor ad so er sterkur og kroptugur/ ad eingen Madur kann vel ad setia sig þar a mote/ og Mañsins Skilningur hlytur vnd an ad lata/ og giefa sig fangeñ fyrer Sañleikanum. Enn þetta geingur ei so til/ Þviad Diofullen sialfur hann riker hier og regerar/ hann blindar og byrger Skilningen/ so ad Menn skulu huorke sia nie medtaka Sañleik añ/ þo hønum sie troded j þa/ og þo þeir sie med øllu yfirunner. Helldur verda þeirra hiortu so beisk og blindud/ so þau hata medkiendan Sañ leik/ og setia sig vpp j mote hønum/ Eins og þeir Sialfvheilógu Gydingar/ Skriftlærder og Þpariseí giordu/ vijsuitande z villiande/ þa þeir lósti udu og lyttu bæde Christum og hans Dasemdar verk z Stormerke.

Til þessa Ilutar/ þa kann Diofullen vel ad vpphuxa og dickta ymesliga z allra Handa Prettc/ eiturligar Hindraner/ kloklig Motmæle/ z suikſamligan Innblastur j giegn Euangelio/ so þad er omøguligt þra ad skyra/ so sem vier opt og oftalldan høfum (seiger Lutherus) sied z reynt lios Dæme a vorum Ovinum/ So Menn hafa mætt berliga sia og þre ifa a/ ad Diofullen hann riker og regerar/ Annars kynne ecke nockurs Mans Skynseme slijku ad orka. Þar fyrer aminner og viduarar inn S. Pall oss so vandlega/ og vtmælar Ovinen so fyrer vorum Augum med þessum Ordum/ so ad vier skulum vita/ ad vier ecke høfum ad berias vid mannlegañ Skilning eda Skyrk/ huor ed yfirvinnast og sigrast mætte/ helldur vid soddan Ovin/ sem bæde er illur og hreckuss/ huor j sijnum minsta Fingre/ er klokare og slægare/ enn allur Heimureñ er.

Framar seiger Postulen.

Huar þesser Oviner bwa og byggia/ og hafa sitt Atsetur/ sem er/ Vnder Himnenum/ j Loptenu vpp yfir oss/ þar sueima þeir og fliuga/ so sem Sky vpp yfir oss/ z j kring vm oss a allar Sijdur/ eins og Miflugur med otelianligum fiolda/ læta endur z sinnum sia sig j marguijsligum lijkam

ligū

ligum Myndum(bæde j Loptenu og a Jordũe. Item/peir eru giarna j Skogum og a Eydemørkũ/par sem eru Botn og Dærur/ par þr meige Mønnum Mein og Skada giøra a Lyfþe eda Sælu/Med soddan mote bwa þeir nu og byggia j Loptenu yþer oss/og j kring vm oss alla so sem Neimurẽ er vijdur til/sia og horþa a oss/ z sitia vm oss/husrnen þeir kunne oss Skada ad giøra. Þuiad þeir eru ecke ẽ nu keyrder opan j Neluijste og Fyrerdæmningena/so sem S. Þetur seiger/ 2 Þet. 3 Cap. Nelldur alleina med Kiedium bundner/so þeir skulu þangad þara. Þad er/So er þad alyktad/dæmt z vrskurdad/og Domurẽ er yþer þa geingẽ/þetta eru þeirra Kiediur og Fiotrar hier j Loptenu/ og a Jordunne/ alijka sem Myrkuastoþa/þangad til þeim verdur a sijdasta Deige steypt j Vnderdiup Neluijstanna. Þar þyrer æda þeir so/og eru olmer j gien oss/ med þui þeir vita/ ad þeir hliota þeirra henna Bwstad ad yfergiefa banda oss/ þegar vier a sijdasta Deige verdũ wr þessu auma Jardneska Lijfe/til eilijfrar Dyrdar vpp hafder og tekner/ z faum so ad vera j þeirra stad/ a Himnum og j Loptenu/ enn þeir munu þa verda wtrekner j Afgrunn Helvijtis til eilijfra Kuala og Pijsla. Þetta er Søken z Efned/ huar fyrer þeir asækia oss/ef þeir giæte komed oss med sier/fra Guds Auglite/ og Fyrerheitẽ Dyrd Himerijkis.

Enn allt þetta gilldur og ahrærer oss/vier sem hølldum oss vid Christum/ Vier hliotum æ og alla tijma ad vera so sem standande þyrer Diospulsins Byssum/Bopnum og Verium/Skotum og Skeytum/ sem jller Andar setia a oss/og a allar Sijdur asækia oss med allre Magt/med allskyns Vielum og Brøgdum/so þeir þae oss þellt og sigrad. Þuiad hiner adrer sem ad eru ochristner/Guds Forackfarar/Pioþar og Skalkar/ z aller Ogudliger/þeir haþa ecke þorþ a morgum Diosflum þa ad asækia/þuiad þeir eru Diospuijsins allareidu/so ad eirn Diospull/hann gietur j burt teked og regerad vel tiu þusund vondra Skalka. Enn j mote oss/vier sem honum høþum apneitad/ og erum teiknader med Heilagre Skijrn/ og erum fyrer Euangelium vid hañ skilder/ og stondum og strijdum vønum j mote/ þar setur hann ecke eirn Diofull til/ helldur þusund j mote hudrium einum Manẽ/ Og sicu þeir enn sømu offaer eda veyker/ þa taka þeir til sijn enn fleire og argare Auda/þar med taka þeir Lid z

Styrk

Styrk hia þeirra Vndergiefnum/ sem er/ hia þeirre illre og Ogudlegre Verölldu.

Hier ma nu Madur sia/ hvernen Gud audsyner og lætur sia sitt Almætte og Vallds epter sinne Skickan og dasamligre Skipan/ad hñ vard ueitir oss fyrer Diofulsins Grimd og Reide/ so hann gietur ecke komed þui fram sem hañ vill/þar hann er þo so sterkur og mattugur/ ad vier erum j hia hönum ad reikna/ecke odru vis enn halfdaud Misluga/hia olmum Birne/eda greniandi Leone/Þo lætur Gud hann ecke hafa þad Vallds/ad hann take fra oss lifsed/eda adrar Guds Gafur/huorra hañ munde ecke vinna oss ad niota vm eitt Augnablik/ef ad Gud hamlade hönu ecke. Eñ optsinnes leyfer Gud hönum Skada ad giora/odrum til Skielfingar/ so sem þa eirn og annar halsbrotnar/ drucknar/ heinger sig/ z cf. Hann giorer ecke alleinasta Mönnum Skada/ helldur drepur hañ Fie og Peninga/og giorer allan þann Skada sem skiedur j Heimenum/Hann eitrar Lopted/hann spiller Korne z Austurum Jardar/med allskyns Ovedraattu/ hañ vppuekur Storma og skadsom Vedur a Sio z Lande/hann leggur a Menn Sotter og allskyns Plagur/ Allt þetta z annad huilikt er Diofulsins Verk og Giorningur/þo er þ husrge nærre so mikled sem hñ giarnan villde / huiad þegar hann fær nu myrt og dreped eirn/ þa drape hañ helldur tiu þusund ef hañ atte þess rad/ So ad Menn meiga augliosliga sia og merkia / huilikt Vallds og huad skoran Styrk og Matt Diofullen hefur/ og lære ad ottast Gud og bidia/ad hañ fyrer sinn Krapt/ og Pienustu heilagra Engla vilie verida oss og vardueita fyrer Diofulsins Vallde z Illsku:

Slikru kiemur nu Diofullen af stad j Veralldlegum Hlutum/Eñ j þeirre Stiornan sem kallast ma hin Andliga/þa er hañ myklu sterkare/ og giorer þar myklu meira Skada/sem er/ Ad hañ helldur allre Verölld uñe þangenne j Villu og Vantrn/og Dagliga kiemur hañ vpp med nyar Villur og falskan Lærdom. Þo geymer Gud oss og vardveiter oss fyrer sinn Anda og sitt ORD/og setur oss j giegn/ so megtugum Ovin og Kiöke/og Magtarueldre Diofulsins/so ad þad hlytur ad nidurbriotast.

Þar fyrer sklæded ydur Guds Harneskiu/ef cf.

Nin-

Hingad til hefur hann vppmalad Diofulen fyrer oss med hans rietta Lit og Audkienne/ecke so sem Mælarar mæla hann vt/ suartan og apskapligan/med elldligum Augum/skorpum Klom/ og hussum Tonnum/ z ct. Helldur epter þui so sem hann þer ad astunda/ og asækia christna Menn Guds/Sem er/med sijnum klokligum Brogdum z Slægdū/ og andlegre Illsku og Hreckuijse/ þar med hann kann ad fegra og pryda sig/ og lijka eirnen med sialfs vors eigen Lærdome/læst vera vor kiær Brøder/ edur Christur sialfur/ z ct.

Med þui þier nu vited slijkt/ segiger Postulen/ad þier eiged vid soddan grimligan Ovin ad høndla/og hlioted japnliga so sem j standanda strijde og Bardaga j mote hønum ad beriast/enn erud þo storliga veyker/og kunned hønum ap ydar Mætte og Megne z Visku ecke j mote ad standa/Þa siaed til ad þier Vammegnest ecke nie preyttest/ z treysted ecke þar vppa/so sem hefdu þier Guds Ord og Truna/og mættud vera ohrædder vm ydur/So ad hann kome ecke ovarliga vppa ydur/og slae ydur nidur z þelle. Helldur huxed vel og vandliga/vm þann Voda sem er a þerdum/ og jklæded ydur þeirre riettu Bryniu/og Harneskiu/ecke þeirre sem er giord ap Grasstrae / þader/ su sem er epter ydar Skynseme z Skilninge/ Þuiad þegar þar ad kiemur ad þier eiged vid Diofulen ad beriast edur slæst/ og erud ecke odru vijs bryniader / enn med ydar Vijsdome / Kröptum og Styrkleika/ þa fær hann ydur jafnsnart vm koll blased/ eins og sterkur Vindur/ feyker einu Laufblade. Þar fyrer hliote þier odru vijs ad vera bryniader/ so hann siae ecke mannleg Vopn eda lijkamlegar Veriur a ydur / helldur Guds Herskrwda / huorn hann hefur ecke sied fyrr/ huor og ecke er vor / helldur Guds styrkur og mættugur Kraptur/ so sem fyrr var vm talad.

Þuiad/ eg hef sagt/ ad Postulen hann med þessum Ordum vill giora Mismun a mille Lijkamligs z Andligs Herskrwda eda Vopna. Lijkamligan Herskrwda/ Vopn og Veriur ber Herrum og Høfdingium ad hafa j þeirra Velde og Rijke/ hier a Jordunne/ og sla þar med þra sier illa Menn og Ovine. Enn slijkt kiemur ecke þar vid oss/ Þuiad vier þurfum ecke ad slaast nie beriast/vm Gull nie Silfur/ecke vm Lond nie Lyde/ Slot eda Kastala/ecke vm stundligan Frid/ Log nie Riettinde/so

huor hallde sijnu/ Par eru adrer tilsetter þeir ed Log og Riett eiga ad giora/og vita huad riett er/Enn vier christner Menn/ vorre Kallan er odru vijs vared/vier hafum/adra Orrustu añad Strijd/vier berium vm annad Lijf og Land/og Rijke/vm annur audæfe þau sem otendanliga vare/ Þar med þa hofum vier soddan Ovine vid ad beriast/ hörria omögulegt er ad vier kunnum ad sla fra oss med Jarne/ Stale/ Snerdum eda Byssum/ Þar fyrer hliotum vier ad hafa adra Harneskiu/ añan herskrud/ enn þessan Veralldlega/ sem er/ Himneskan/ af Gude sialfum sendan og giefen.

Vppa þad/ ad þier kunned j mote ad standa/ a þeim vonda Deige/og vera j ollum Hlutum þullgiorder.

Vondan Dag kallar hann þann Tijma sem nu er/ a huorium vier hliotum hier ad beriast vid Diofuleñ/huor ed alldre latur oss Frid hafa/ ꝛ alldrei linner ad asækia oss og a oss ad strijda/so hann nae þenn ei lijfa og Himneska Fiesiod þra oss/ Þuiad S. Paall hañ meinar hier Þandliga Rijked/og þa Rijkis skiornan/huor ed ahrærer og gilldur þad ockomna Lijfed/ huar vm þad rietta og hellsta Höfudstrijd er/ sem nog er sagt/ Enn samt lijka vel/ þa stendur þesse Ofridur hier a Jörduñe. Þuiad þar fyrer asæker Diofullen oss og so j þessu Lijfe/ med Plagum og Pijslum/ Morde og Meinsemdum/ ꝛc. Ad hann take fra oss Gudz ORD/og ræne oss eilijfre Saluhialp. Þetta eru þeir riettu strijds Dagar/Barattu Dagar/a huorium vier hofum ecke annad ad giöra/eñ ad standa j æfenlegu Strijde/ j giegn þessum vorum dandlegum Ovin/ og veria oss a allar Sijdur/ so ad alldrei linner/ Þuiad j ollum Stöddum og attum vor a medal/ skickar Diofuleñ Villumenn og Anda/ sem Guds Ord forfalsa/Og med sijnum Lygum leitar hann ad koma oss fra Ordenu/ ꝛ strijder þar med a oss bæde hid innra og ytra/ þetta er hans skadsömu Vopn/Eins astrijder hann oss og ofsæker/ hid ytra/ hier j Veröllduinne/ med Ofride/ Ælde og Jarne/ hier liggur nu Magten a/ad vier stöndum stöduger/ og verium oss fyrer þessu huorutneggiu.

Og til þessarar Varnar/ꝛ Motstödu/þa eru vorar Veriur ꝛ Vopn myklu sterkare/enn þad Diofullen kunne oss ad yþeruinna/ Þuiad þau nefnast hier Guds HERSKRVDE/med huorium hañ vill lata oss sla Diofulen/og audsyna so sinn mykla Mætt og Krapt/med voru veyku

ku Holde og Blode/sem vier berum j þessu daudligu Lyfþe/huørt ad Diofullen hafde adur þyrer Syndena/ alldeilis vnder sitt Vald/ broted/ þverunned/ og sier vnder Fœtur troded. Þessu veyku Holde og Blode Mannligu vill nu Gud giefa sijn Herklæde og Vopn/og þar med þessum Keisara og allrar Veraldarennar Høfdingia/wr Skole hrinda og hans Rikes stiorn vm koll steypa/og lata oss vid Magt halldast/ z oss niota lata/þess sem hann hefur oss giefed/sem er hans Nafn/Riike/Euangelium/Skirn z Sacramenta/z ct. Alleinasta vill hann þetta/ Ad vier staum oss vel vm kring/stændum fast og stødugliga/og verium oss og staum þra oss med þessu/ og verum alldrei so stadder/ad vier høfum ecke þennan Herskrwdan/og latum ecke nockurn tijma þæra oss wr hønum/Þad er/leida oss þra Euangelio/Trunne og vorre Kallan/so ad oss gange ecke eins og hingad til j Þauadomenum/ þa vier høfdu alls ekert af þessum Guds Herskrwda og Vopnum/ þa ed Diofullen hafde allt giorvallt vnder sitt Vald teked/ med hrædelegum Skada christenna Manna Sælna/ Og alijka eins/sem nu geingur til(seiger Lutherus)hia þeim Villuondum/og þeim sem sier vid þa halda/þeir ed bæde mist hafa Guds Herskrwda/Vopn hans og Veriur/og staden jklædast Hialme Brynium/ þeirra eigen Potta og Draumum/og lata so huørn Lærdoms Vind veifa sier og leida sig/ wr annarre Villuñe j adra.

So standed nu gyrter vm ydar Lendar med Sann" leikanum/ek ct.

Hier tekur nu S. Paull til ad telia vpp vor Herklæde/og þær Veriur sem vier eigum ad hafa j þessu Strijde/og skyrer þra/huørnen vier eigum ad brynia oss þar med/ og vera vel bwner/ So ad vier sieum a allar sijdur vel foruarader/ad veria oss/ og standa j mote Diofslenum/ j huørn helldst mæta sem hann sæker a oss/Og standa hier fram taldar sex handa Herklæde og Veriur/enn allt er þetta talad epter Vijsu S. Pals/og ecke so epter Almennelegum plagsid eda Mallysku.

Fyrst seiger hann/ ad Lendarnar skule vera vmgyrdar med Sannleikanum/Þad er so skilianda/Vier eigum ad hafa/eitt ærligt heidarligt Framferde/ so ad þad sie eingin Hræsne/ ei Yferuarp/ nie Læte vor/

helldur Aluara/Þuiad SANNLEIKA kallar Heilog Ritning allt Rietthverdugt Heidarligt Athæfe j Ordum og Giordum / Huort ecke er þalskt nie loged/ helldur er þad j Raun og Sannleika/ so sem þad a ad vera/ og þad seigest vera. Þar fyrer seiger Postulen so/ og þetta er Meining hans Orda/ Siaed fyrst til/ad þier fyrer ydar sialfs Perso nu sieud riett Fromer Christner / elskande med Aluoru Guds sanna Ord og hafande rietta sanna Tru/ Þuiad huor hann vill vera j Christneñe og lætur þetta Efne ecke ganga sier til Niarta/helldur skeyter ecke vm/ þegar hann er j Tölu annarra christenna Manna/ vill hafa Nor t Gagn med ödrum / enn beriast ecke med þeim/sa saune mun fullsnart Diöflenum ad Hlutskipte verda / Þuiad hann er ecke vpp fyrtur/ þad er / Belltadur nie tilbwen/med Sañleikanum / log riettre Aluöru/ so sem einum Strijdsmanne hæfer ad vera.

Lendar ad gyrda/kallast j Ritningunne so sem vort Maltæke er/ad styrta sig vpp/eda binda/ so Madur sie hæpur/skickanligur t liettur a sier til ad hlaupa/slast/edur annad þuilikt ad giöra/ so hañ hindre ecke þar þegar hann skal slast/eda briotast wr Ovina Hendum. I þessare Mein ingu talar Christur til sinna Læresueina/ Luc. 12. Latid ydar Lendar vera vmgyrtar/og hafed logande Lios j ydar Hendum/þad er so ad skil ia/ Bered alla tima reidubwner/og vidurbwner so sem Þienarar þeir ed bida epter sijnum Herra/og ganga skulu honum j mote/þegar hañ kiem ur heim a Nottunne. Item/ 4 Reg. 4. Cap. Seiger Spamadurenn Eliseus til sijns Þienara/ Vmgyrd þijnar Lendar/og tak þinn Staf j Hend/Þad er/ skytt þig vpp/vert til reidu. So er nu Meiningenn þessara Orda/ad huor hañ er j nockre Kallan/og a eitt huad ad giöra og vtrietta/eda einhuorstadar ad fara/þa skule hañ bwa sig þar til/so sem være honum Aluara a þui/sem hañ a ad giöra.

Þar fyrer skal og þetta eirnen vera j þessu Efne þad fyrsta t hellsta/sem naudsynligt er til þessarar Barattu/ad vier sieum vppsijtter og vel gyrter/ þad er ad skilia/ Vier skulum visseliga vita þad/ ad hier er Bardage og Strijd a ferdum/enn eingen Kyrrseta/ og er hier þar fyrer Naudsyn og liggur stor Magt a/ad vier aluarliga tokum oss þar til/og

giöri

gisrum þad rietteliga. Hiner adrer/Munchristner/sem huorke med al uoru nie j Sannleika/huxa vm slijkt/og ecke læta sier þad til Hiarta ga nga/þeir ganga þram ohrædder/ okunijdner/ athugalauser/ haþa gooda Daga/leita eigenligrar Gagnsemdar/Heidurs z Virdinga/Magtar z Metorda/ Ellegar hitt/ þeir ana þram sem skynlausar Skiepnur/eins og þar være eingen Diofull/eckert Helunijte/eins og þyrte þeir ongua Ba rattu ad hafa/þeir sömu giora daudligan Skada j Christnenne/So sem Diofullen lætur alla tima slijka vera j bland annarra riett Christema/ þeir ed hafa þad Nafn ad eins/ad þeir sieu christner/enn eru þad þo ecke af Hiarta nie Aluoru/þesser giora meira Skada/enn hiner/sem eru fyr er vtan christiliga Kirkiu/So sem S. Paall alluijda klagar/ yfer soddan fals Christnum/ og otruuum Arfbidurum. Med þessum hætte strijder Diofullen a ossvmed voru sialfs eigen Holde og Blode/og leitar til/so ad vier verdum later/ athugalauser/ tokum ecke aluarliga vara a þui/ sem vier eigum ad giora/ so sem oss ber og hæfer. Þar fyrer liggur Ma gt a/ ad huor og eirn stande hier a mote z vppuekie sialfan sig/ ad hann verde ecke Omenskyfullur z athugalaus/ z falle vm sijder j hrasne.

Og vered jklædder Bryniu Riettlætesins.

Nuar hellst þad þyrra er sem nu er vm talad/sem er riett christen Al uara/ þyrer vtan Niegoma og Nræsne/ þar hlytur þetta annad epter ad þylgia/og med ad vera/ad Madur haþe Briostueriu eda Bryniu Riett lætesins/sem er ein good SAMVISKA/Ad christen Madur lifþe so/ad hann giore onguum Mein/z eingen haþe nockud til hans ad klaga mz riettu/So sem S. Paall alluijda hæler og hrosar þessu/z 2 Corinth. 1. seiger hann/Vor Nrosan er þesse/ sem er Vitnisburdur vorrar Samuis sku/ ad vier j Einfalldleik z Guds Skiærleik høþum þram geinged j Heimenum. Þannen hrosar Moyses sier/z adrer fleire Spæmennerner ad þeir haþe huorke Asna nie nockud annad haþt þyrer nockrum Man ne/og eige helldur Mein eda Skada giort/Slijkt meinlaust Framþerde kallar Postulen Bryniu Riettlætesins/eitt meinlaust Framþerde/j all re Hegdan og Vmgeingne/allra Manna a medal/Þegar Madur gior er ongnum Manne Mein eda Skada/ helldur kostgiæfer ad vera huor tum og einum til Gagns og Gooda/epter Megne og Mætte/So ad ecke

kunne nockur Madur/og ecke Diofullen sialfur/ ad aklaga eda freysla oss ad vier hofum ecke rietteliga lifad/ Þuiad huar hellst ad soddan Samuiska er ecke/og Madur lifer jdranarlaust (so sem nu giorer flestur fiolde Manna j þessum heimi) þar hefur Diofullen vnned Spiled/þar slær hin Mannen fyrer Briosted og hiartad/ skielfer hans Samuisku/giorer hana hrædda og Efasama. Slykt ma eina Manneskiu miog veykia/ t er miog þungt ad beriast vnder eins Bæde vid sitt hiarta eda eigen Samuisku/ og vid Diofulen/ huor ed opt asakar þad vel er giort/ auk helldur Synder og illar Giorder.

Þar þyrer aminna Guds Postular þa Riettruudu allstadar/ad þeir skulu lifa so/ad þeir þyrer Heimenum og huorium Mane sieu ostraffan liger/Þuiad þad hid sama er gagnligt/og þienar þar til/ad vort Hiarta sie þess ørøggara/ohræddara/og kann þui helldur ad vera styrkt z stødugt j TRVNE/og vera visare vppa hana/so sem S. Petur seiger/ 2 Pet. 1. Kiærer Brædur/legged Kapp a yðar Kallan og Vtualning visa ad giora/z ct. Þuiad þar med ad þu hid hira þyrer Heimenum hefur gott og Gudligt Framferde/og matt bidda Trads huorium Mane/þar med(seig eg)verdur þu viss vppa þina Tru/so sem ap riett um Auxtum eins gods Tres/og j þann mata proast Truen og vex/ so ad hun verdur sterk og stødug/Þetta kunna þeir ecke ad giora/sem liggia j Syndum og illum Lifnande/ Þuiad þetta hid sama þad veyker Truna/ hindrar hana og særer/ so ad Mannsins Hiarta kann ecke ad hafa þ Trunadar Trausst/ ad Gud sie honum Nædugur z þyrergiefe Syndernar/med þui hann enn nu liggur og lifer j þeim. Þar fyrer seiger so S. Johañes/ 1 pistle 4. Cap. Og aminner/ad Menn skulu hafa Kiærleikan/ þar hann seiger/ J þui er Kiærleikurenn fullkomlegur med oss/ ad vier hofum TRAVST a Deige Domsins/sem hann villde seigia/ Þad er eirn riettur fullkomligur Kiærleike/ sem þui kann ad hrosa/fyrer Diofslenum og Helmenum/ og þad Traust/ þa Samuisku hefur fyrer Guds Dome/ ad hann hafe giort huorium Manne til gooda epter Efnum/ enn onguum illt/ so þar vm meiga aller honum Vitne bera/og eingen Madur hefur ad klaga hann vm nockurn Hlut/ so ad hans Hiarta er fyrer Guds Dome/ obrætt/oskielft/ og hans Tru bilar ecke nie efast/ vegna hans illa Lifnadar og Framferdes.

Og

Og vm Fæturnar Skopatader/med Euangelio Friðarins/vppa þad þier sieud reidubuner/et ct.

Þetta er su þridia hlyþdar Vørn/sem hvor christen Madur a ad hafa þa/sem er/ Ad hafi sie ecke alleinasta meinlaus og Fromur/ giøre gott aþ sier/og hyxe ecke þar vm hvørnen Heimureſi breyter/hvørnen hann lifer/heldur hafe Frid vid hvørn Mann (so sem hann og eirnen seiger/Rom. 12) Og hialpe med Rad og Dad Euangelio þram̃ ad þylgia/so ad vier þyrfter þad sama sieum reidu hvner og vel skickanliger/til ad lifa riettþerdugliga/so ad vier mattum ohindrader/komast burtu wr þessare vondre Verólldu/þo ad hun vpp veke og æse Illinde og Ofrid/Heipt og Hatur/Magg og Deilur/og þo ad vier verdum af illum Mønnum vppnakter ꝛ erter til Reide/ Hefndar ꝛ Opolenmæde/ꝛ ct.

Sum̃a/ꝛ Meiningen j stuttu Mæle er þta/ Eþ þu vilt vera christen/og lifa riettelega j Heimenum/þa hw þu þig til Þolenmæde/ Þuiad eþ Madur tekur Euangelium aluarliga til sin/ꝛ sie honum þad Hiarta groed/og hafe hann Vilia og Astundan þar a/ad lifa vel og riettþerdugliga/ þa þarf hann ecke leinge ad biyda Kross og Motgangs/ so sem Heilóg Ritning alluiþa vottar/ ad þo vier sieum hvørium Manne til goda/þa þurfum vier ecke annars ad vænta/af þessum Heime/ enn Opacklætis/ꝛ alls illis.

Sie nu so/ad þu vilt hefna þin og liða enguan Orietf/þa verdur alldrei nøckur Fridur þar aþ/þa hindrar þu ꝛ skadar sialfan þig/so ad Guds Ord og Euangelium hefur ecke þramgang/og ber enguan Auxt hia þier/Þar þyrer hliotum vier so ad hegda oss/ꝛ so haga voru Lifi og Framþerde/ad vier liþum þa Vondu/ꝛ høfum Þolenmæde vid þa/ med hvørium og hia hvørium vier lifum/ og briotust so þram̃ eins og j giegnum þann Veg/sem þullur er med Þyrna ꝛ Þyrsla/eda adra þuilika Oþæru. Þetta er nu j stuttu Mæle þ þrent sem ad heyrer til hvers eins christens Mans Striþde og Barattu/ og so miked sem vans sialfs Personu abrærer/so ad hann kunne bryniadur og vel forvaradur ad vera ꝛ j þessu Striþde vel fram̃ ad ganga/so hann falle ecke eda fae Osigur. Nu fram̃ueiges seiger Postulen fra/ hvór ad sieu þau riettu Vopnen og þær Verianar/ hvar med vier eigum ad veita Motstódu Diófleanum/ ꝛ

sia

ſla og jaga hañ fra oſſ.

Enn yþer alla Flukt þram/þa gripid Skiolld Tru areñar/med huorium þier kunned vt ad ſlockua/oll elld leg Skeyte/þeſſ Hreckutiſa/et ct.

Nuad hingad til hefur vered vm talad/þad þienar hier til/huorinen vier kunnum ad vera oſtraffanliger j voru Lifþe og Framiþerde þyrer Mofinonum/ Sem er/ad vier eigum ad vera ſo til bwner og bryniader/ ad eingen Madur giefe med rietru ſtraffad oſſ nie aviſtad/ og teked vora Hrofan þra oſſ/z ct. Enn þetta þrent ſem nu þylger epter/ þad heyrer hier til/ huornen vier eigum ad ſlaſt vid ſialfþan Diofpulen/z huor Vopn/huilikar Veriur vier ſkulum hafa/ad ſla hann þra oſſ/þegar hann kriſder a oſſ/So ad vier j Auglite Guds mættum ſtoduger ſtanda j giegn þeim ohreinum Vndum/ ſem ad oſſ ſkiota med elldlegum Orum og Skotum/ſem hier ſeiger/z oſſ ſkelfa med Guds Dome/og klaga oſſ med hans ſtranga Riettlæte/ad þad hialpe huorke nie ſtode/þo ad vier þyrer Neimenum hofum Gudligt Framiþerde hafi og hendlad vel og Fridſamlega vid alla Menn/So ad hañ vmbreyter og ſnyr/þyrer þier/ollu þui ſem þu hefur vel giort/þig þar med ad hræda/ og þiſna Samuiſku ad plaga z ſkielfa/ og giorer þier ſoddan Angiſt/ og Sorg/ ad þu veiſt alldrei huar þu villt hafa þig. Og allt þetta giorer hañ þar fyrer z til þeſſ/ ad hann giefe veykt þiſna Tru og komed þier til Auruilnanar / ſo þig ſtodar huorke Brynia nie Briofthliſf/ ei Eyrding nie nockur Skoklæde. So ſem þeim er vel kunugt/ ſem ſlikt hafa revnt/ og orded hafa fyrer þeim ſtoru andlegu Aræſum og Freiſtingum Diofulſins/ þo þeir ſieu miog faer: Hinn annar Hopureñ og Selſkapureñ veit þar ecke þar af/ og huxar þar onguan hlut vm.

Nier tekur nu þad til/og hier kiemur þad þraſm/ ad vier hliotum ad griſpa til Vopna og veria oſſ/Og þyrſt yþer allt annad þraſm/ þa liggur a (ſeiger Poſtuleñ) ad þu hafer etrn godan ſterkan Skiolld/og berer hann þyrer þig/þegar Diofpullen vill ſturla þiſna Samuiſku/og ſkiota j þitt Niarta/þad er/þegar hann þreiſtar þin/ad þu hafer ecke giort ſo ſem þu att ad giora/ þu hafer ſyndgad/ og ecke lifad riettferdugliga/

ſiert

sierk ecke verdugur Guds Naadar/eda huoriar hellst adrar elldligar Pijl
ur hann skytur pier j Briost/ pa liggur Magt a/ ad pu setier pennan
Skiold par j mote. Enn pesse Skiolldur er TRVEN (so sem S.
Pall pad liosliga vtskyrer sialpur) huor ed sier pastliga helldur vid Gu
ds Ord/og pad grijpur/og suarar so Diosklenum/ Neyrdu Sathan/ po
eg sie Syndare/ og po eg hape ecke lipad rietteliga/ og ecke giort so sem
eg hep att ad giora/pa er sa Neilagur og Riettlatur og hreinn/sem pv
ter mig er vtgiepen og daen/og mier er ap Fodurnum skeinktur/so hann
skule vera minn/med ollum sijnum Neilagleika og Riettlæte/ t cf. Pann
hlytur pu ad lata vera j Fride/hann gietur pu ecke klagad/ vid hñ helld
eg mier/huornen sem mitt Lijp og Framűperde er/ Eg villde giarnan lipa
so sem eg atta/ og giora og veita huorium Manne/huad eg er skylldug
ur/ og mier er mogulegt/ Enn ef eg giet pad ecke giort (so sem mier er þ
omogulegt ad giora/fyret vtan Christum) par fyrer pa hialpe mier minn
Herra Jesus og styrke mig/ hann kantu ecke ad asaka nie klaga/ par vpp
a treysste eg/ og pad ber eg fyrer mig/ so sem eirn ordoggañ obilande Ski-
olld/ petta er mier vijst og obrygdanligt/ og hier j mote skal ecke Magt
Helujtis Porta kuña ad standa:

Par pyrer seiger hañ/ad med sijkum Skillde paum vier vtslockt oll
elldlig Skeyte pess Nreckuijsa/ Petta talar S. Pall/so sem sa sijkt hep
ur sialpur reynt og porsokt/opt og osialldan/ Ja/ sa sem dagliga hepur
orded ad slast og beriast vid Diopulen/og sialpur hepur reynt/ad j sodd
an Barattu og Strijde er eingen sa hlutur sem so kann ad duga t hial-
pa/ pegar Diofullen freistar eins eda annars.

Og pad er ecke nog t pullnæger ecke/po pu siert a alla vegu/vpgyrt-
ur/haper Bryniu og Skoklæde/ og siert alldrei so vel bryniadur og bwen
til/ep pig vantar petta eina/med huoriu pu tekur vid eiturligum Pijlum
Andskotans/og ber pær ap pier. Puiad pær eru peirrar Tegundar/ad
pær ganga j giegnum alla Bryniu og Harneskiu/og allt huad vier hop
um/Ja/japnuel j giegnum Hiartad/Hier skalltu merkia ad hñ nepner
Diopuleñ og hans Vopn sijnu riettu Napne/ og kallar hann hreckuijs-
añ/Skalk/Beyseuicht/puiad hann er so illur og eiturligur/ad pad verd
ur ecke sagt/Nann kann so beiskliga biturliga ad preista/og Samuisku-

na ad lasta og Plaga/ad þui truer eingen Madur/ Og hans Pijlur og Skeyte kallast elldlig eda gloande/ þuiad hañ brenner og þreynger sier þar med j giegnum/og skytur so j Mañsins Niarta/ad allt vort Fram-þerde/Lipnadur/og Samuiska/huersu good sem hun er/ þad hlytur allt ad bradna/so sem Vax þyrer Elde/þo þu haþer lipad sem brest/og þier hafe vered riett Aluara þar a/ þo samt kann hañ ad brenna þar hol a/ og med sijnum eiturligum Innblæstre ad koma soddan Hugrenningum j Hiartad ad þu veist alldrei/ huad þu skallt giora/ og tyner so þar med Ritningunne/Skijrneñe/Sacramentenu/ t ollu saman ur Hiartanu/ Ut þessa Brukar hañ og sijnar Pijlur og Skeyte fyrer þa Riettara t Villu-menn/ huoria hañ vppuekur/og fyrer huoria hann vill leida oss fra Christo/vm koll kasta Trunne/og na af oss þessum Truareñar Skilde/ huar med hann leider Menn j Villu t Vantru/ t skytur soddan Pijlum j Mañ-anna Hiortu/ ad þær verda ecke vtslockter.

Þui liggur stor Magt-a/ad þu siert hier þorsiall/og taker þig vel til vara/þegar Diobullen med soddan Druum t Pijlum skytur ad þijnu Niarta/so ad hann take þijna Tru/og þitt trunadar Traust þra þier/og haþer þennan Skiolld alltijd til reidu/ og setter hann þyrer þig/ sem er Herran Jesum Christum j Trunne medteken/og seiger so/Þu Diobull lat minn Lipnad vera/ so sem hañ er/ Enn med þui þu villt særa mitt Niarta/og plaga mijna Samuisku/med þijnum Jñblæstre t Freistingum/vm Guds Nad og Myskum/og villt koma mier til þruilnanar/þar þyrer set eg miñ Skiolld þyrer mig/sem er mijn oþalluollt Tru t Von a Jesum Christū/huer ed sig heþur þram gieþed þyrer mig/ t ct. Sia/ Nær hellst þu giorer so/ þa hliota allar hans gloande Pijlur/ og eiturlegar Aurnar ad slokna ut og verda ad onguu/huersu skadsamlegar sem þær eru/ so þær skulu þier onguan skada gieta giort/ Þuiad þar stendur Christur hia þier/ tekur þig ad sier og seiger/ Þu Diofull/eg hefe fyrer þennan vtgiefed mitt Lijf/og skeinkt honum mitt Riettlæte/giefed honum mitt Holld og Blod/ þar fyrer lat hann vera kyrran. Þar hlytur Diofullen vndan ad lata/og þu matt vel bioda honum Trad3 / ad hañ giore hol a þeñan Skiolld ef hann gietur/Enn hann mun þad ecke giort gieta/ þuiad hañ hefur adur brent sig a Christo/so ad hañ ma nu ei nie megnar hid minsta/ honum j mote/ ei helldur kann hañ ad vinna a vid

oss

oss/vier sem erum Christi/og hvörra Christur hann er/fyrer Truna/t hef ur misst allt Vald/t alla Magt yfer oss. Og þo hann legge Aur a Streing/serie a oss/og skiote sijnum Pijlum ad oss/þa mun hann ecke fa oss skadad/helldur hliota þær fyrer hönum j Loptenu ad slokna og verda ad öngum.

Sia/þyrer þessa Grein aminnum vier alla tijma/so vandliga/ad hu ör og eirn/yfer allt þrann lære vel þær Nytsudgreiner christeligrar Truar vt ap Christo/og hape þær j Hiartanu vel geymdar og þoruaradar/og þar þyrer eru þær japnan kiendar og predikadar. Jaa/þar liggur Magten a/ad Madur læte ecke taka þær þra sier/ Vppa þad/ þegar Diofulleñ vill þreista vor/og plaga vora Samuisku/og skiota ad voru Hiarta/þa eigum vier ad bera þennan Skiollden þyrer oss/og setta hann Diofslenum þyrer Naser/Þuiad ep hann hitter þig so/ad þu ert Hlijspar laus/og hepur ecke þennan hlijfdar Skiollden þyrer þier/þa særer hann þig med sijnum Pijlum/og kueiker Elld j Hiarta þijnu/so þad er vte og endad med þig/ þegar hann vill. Þar þyrer er þetta Diofulsins jdugelig Astundan/og oll Brøgd og allar hans Vielar/ hvörmen hann giefe Truareñar Greiner þier fra Augum teked/eda vefeingiad/ og villt fyrer þier/so ad þu an Christs/skuler vid hann beriast og hreyta / Þuiad hñ veit vel/ad j mote þessum TRVARENNAR SKJLLDE formegnar hann eckert/ Þier fyrer giörer og eirneñ S. Petur öllum Christnum Aminning/og seiger/ 1 Pet. 5 Verid sparneyter og vakande/ þuiad ydar Motstandare Diofullen geingur vm kring sem gremande Leon/og leitar epter þeim hann meige suelgia/Hvörium þier eiged j mote ad standa/stad fasster j Truñe/ t ct. Sia/ þar vijsar S. Petur oss ad sanna Skillde Truarennar/sem nu er vm talad/ Þuiad fyrer Diofslenum meigum vier all drei vera ohræddder/so hann deyde oss ecke og vppsuelge/ef ad vier höfum ecke alla tijnia Christum j Hiarranu/og höllum oss fastleza vid hñ.

Og taked Hialm Hialprædesins/et ct.

Hialmur Hialprædesins er ecke annad/ enn Von og Epteruænting eins annars Lijps/sem er þar vppe a Himnum/ vegna hvörs Lijps vier truum a Christum/og lijdum og polum alla Hlute/ Aan þessarar Vonar er ecke mogulegt/ad vier gietum lided oll þau Nygg og Slog sem oss verda ap Diofslenum og jllum Monñum veitt/bæde til Nytsemdarinnar/ so og

Lijfs og Lima. Þuiad vier ſiaum og finnum/ og verdum vel varer vid/ alla þa Neyd og marguijſlega Eymd og Sorg/ ſem Diøfullen giører oſſ hier j Neime/huørnen hann oaflætanliga pijner oſſ og plægar/ z læ oſſ hier allt verda til Meins og Motgangs/ Þ hañ gietur/ſo ad vier(ſeiger Lutherus)hliotum ad bera Natur og Reide allrar Veralldareñar/ og lijda allt þad veſta/huøriu Diøfullen kann af ſtad ad koma. Skylldum vier nu lijda þetta allt ſaman/ eda annad þuilijkt/vegna ſundligra forgeingeligra Gluta/ þa villdam vier myklu helldur vera dauder/ ſo ſem z S. Pall ſeiger/ 1 Corinth. 15. Ef vier vonudum vppa Chriſtum allein a j þeſſu Lijfe/ þa vørum vier aumaſter allra Manna a Jørduñe/z ct.

Þar þyrer hliotum vier ad haþa eina adra Nuggun/med þui ad vier verdum ſo ſærliga pijnder og plægader/bæde aþ Neimenum og Diøflenum/og preiſtader bæde Lijkamliga og Andliga/ſo ſem være allt vort Lijf og Framþerde/allar vorar Giorder/og allt huad vier høþum lided z þol ad/til onytes og einſkis. Nier j moke/ſkulum vier þetta hugleida/Vilie Verøllden ecke haþa oſſ nie lijda(ſeiger Lutherus)og vier hliotum ad þiona henne þyrer ecke par/lijda Aſokner og Armſer/og leggia j Ved Blod z Sueita vorn/þa ma hun læta þad vera/Vier høþum þad ecke hennar vegna vppbyriad/Nuør hann vill ecke vera med oſſ/verde hann epter/Nuør hann vill ecke vera vor Vinur/ſie hañ Ovinur/nage z biſſe ſtal, þan ſig/ med ſinne Grimd og Reide. Enn vort Trauſt vor Nuggun er þeſſe/ad vier truum a Jeſum Chriſtum/ſa er Herra z Drotten yþer Neimenum/Diøflenum og øllum Hlutum/vegna hans z þyrer hañ vonum vier og væntum viſſulega epter ódru Lijfe/ſo hann mun leyſa og frelſa oſſ fra þeſſare Olucku/ og nidur vnder Fætur leggia allt þad ſem nu hier j Heime oſſ plægar og pijner. Þar fyrer er þetta hlijfdar Vopn/ og eirnen ſtorlega naudſynlegt øllum chriſtnum Mønum/ Annars er ecke møgulegt/ad vier kuñum leinge ad lijda ſlijkar Freiſtingar og Aſtrijdur/Vier yrdum fullſnart yferunner og ſigrader/med Suikum/Prettum og Slægdum Diøfulſins/ſem hañ og Heimureñ hefur j fraiñe vid oſſ oaflætanlega/ Ef ad vier hefdum ecke jafnframt Trunne/þeſſa ofallualla Von cilijfrar Sælu/epter allar Eymder og Offsokner þeſſa auma Lijfs.

Og Suerd Andans/ſem er Guds Ord.

Þetta

Þetta er það síðasta/og það allra sterkasta og agiætasta Vopn/ og su besta Veria/huar med vier eigum/og vier kunnum ad slá þra oss Diøfulen/og þa Sigur a honum/ Þuiad það er ecke nog (so sem madur er sagt)ad Madur sie þoruaradur þyrer sínum Ovin/ og kunna ad standa ast hans Ahlaup/so hann verde ecke þelldur/þegar Ovinuren slæst vpp a hann/ Huor Styrkur ad heita ma hlýþdar STYRKVR/ Helldur liggur þar Magtin a/ad Madur haþe Vopn og Veriur til þess/ad sla þra sier sinn Ovin og þella hann. Eins geingur það heir til/Það er ecke nog ad þu gieker vared þig þyrer Diofslenum med Trunne og Vonesse/ so sem med Skillde z Hialme/Helldur hlytur þu eirnen ad bregda Suerdenu og sla hann og særa/so ad hann verde ad renna vndan og flyia z ha þa Osigur. Slýkt Suerd (sem nu sagt er) er Guds ORD/ það ecke er giort aþ Stale og Jarne/ helldur er það eitt andligt Suerd/ huar med þu skallt slá Diøþulen þra þier.

Það skiedur nu helldst / þegar Guds Ord er a huorium Predikunar stól j øllum Kirkium/kient hreint z klart z omeingad openberlega/ þar næst/þegar huor og eirn christen Madur/heþur Guds Ord hia sialþum sier / edur med ödrum það les og heyrer / syngur/ talar vm það z ræder / hefur það med hönd/ z huxar vm það jafnliga. Þuiad soddan Krapt hefur Guds Ord/ ad huar helst það er med höndum haft/og hreint og klart predikad/ z huar Menn læra það alvarlega z leggia það vppa hiartad/ þar kann eingen Diófull nie Andskote ad blýfa / hann hlytur ad flyia/ Þuiad Guds Ord það openberar hans Lygar / og lætur hans skalkheit j liose/huar med hann sýkur Menn z a talar dregur/z kiemur þeim til ad hafa annad huórt falskan Atrunad / eda feller þa j örvilnan og adrar Synder z Glæpe: Það výsar hönum / og fyrer Sioner setur Herran Jesum/þann hann hefur krossfest a huórium hann hefur meitt sig og brent/og broted sýnar Tenur / sa ed hans Höfud z Haus hefur sundur mared/ Þar fyrer er hann hræddur fyrer hönum/fordyr sier z flyr j burtu.

Auk þessa giører Guds Ord honum storan skada/Þuiad þegar þ er kient z predikad rietteleg a/z heþur godan þramgang/þar misser Diøþulen fiolda Saalna/z verdur þar aþ skard j hfis Ryke/Þar kuma z ecke vpp ad koma Lygar og Villz edur nöckur rangsnuen Lærdom/ So ad ef oss være mögulegt ad sia med Augönum / huórnen þ geingur til/þa mun

dum vier sia margan Diofsul sleigen nidur ꝛ fallen/par Guds Ord er med allre Alvöru elskad/idkad og med Hönd haft. Þviad þo vier sieum af oss sialfum til/i Skilninge ꝛ öllum vorum Kröptū miög veyker/i giegn þessum illum Andum ad standa/ þa erum vier þo ꝛ verdum styrkuare eñ all er Diöflar/ ef ad vier erum med soddan Verium ꝛ Vöpnum bryniader/ ꝛ til bvner/ so sem nu er sagt/ sem þo ecke eru vor eigen/ helldur Guds Magt og Kraptur.

Enn Guds Ord nefner Postulen Suerd/par fyrer/ad hañ vill par med aviſsa oss ꝛ syna/ huørnen vier hliotum ad para med ORDED/ ef vier vilium nꝛ þui sia Diofulen fra oss/ sem er/ Vier hliotum ad idka þad ꝛ hafa þad med Hönd/ heyra þad ꝛ læra/ syngia þad ꝛ lesa/ ꝛ ct. Ecke leggia þad vnder Beck/ ecke læta þ alleinasta standa skrifad i Blöd um ꝛ Bokum/ eins ꝛ þa Meñ læta Suerd liggia kyrt i skeidum/ ꝛ rydgæ þar/ Þviad ef Meñ giöra so/ þa hefur Guds Ord önguan Krapt/ ꝛ kañ önguan skada ad giöra Diöflenum/ Helldur hlytur þu ad ryckia þui wr ꝛ Slidrönum/ taka þad þier i hönd/ ꝛ sla fra þier med þui/ alla rūma/ þad er/ þu hlytur med Predikan/ med heyrn og Lesninge/ med Munē ꝛ hiarta/ ad idka þad/ hafa þad med Hönd/ so þad sie jafnan orydgad/ fagurt og vel beitt.

Þar fyrer hliotum vier yper alla hlute þrañ ad sia so til/ og astunda þad/ ad vier høpum Guds Ord/ hreint og klart/ og ad vier lærum þ med allre Kostgiæfne/ og Alhyggiu/ og idkum þad/ og þar med bidium Gud/ ad þad mætte fyrer sanna Predikara/ ꝛ trua Lærisfedur vid Magt halld ast. Þviad huar þeir eru ecke/ þar kiemur epter obætanlegur daudlegur skade/ sem er/ þar bryst Diofullen inn/ ꝛ lætur Lygar koma vpp i stadenn Sañleikans (þo vnder Nafne ꝛ Æfernarpe Sañleikans) og giörer allt fullt med Villu og Vantru ꝛ rangan Lærdom/ huar med hañ vekur vpp Osam þycke i Christneñe/ ꝛ fordiarfar hana/ So sem vier til þessa Dage (seiger Lutherus) höfum med fullre Reynslu lært ad vita/ ad þad hefur so til geinged i Pauadomenum/ Þa Diofullen rækte so/ ad þar var ecke eirn Predikunarstoll sem hönum hamla kunne/ eda eitt Ord hönum i mote ad mæla. Heilaga Ritning höfdu Meñ i Bokönum/ wr þeim var hun i öllum Kirkium sungen ꝛ lesen/ eñ þad skilde eingen Madur/ ꝛ eingen la gde þad pared a hiartad/ Og þañen var Ritningen ꝛ Guds Ord/ so sem þad Suerd sem i Slidrum liggur og rydgar/ Þviad eingen var sa sem þui ryckte.

Nu

Nu vppa adra sijdu siaum vier og reynum/ ad sijdan Guds Ord er vpp komed/ þa er þad þoraktad og þyrerlited/ Þui straffar Gud Lønd og Lyde/ þyrer soddan Opacklæte/ og leyþer Diosflenum/ ad sa sijnu Illgrese þar j bland/ hañ vppuekur nu hina z adra jlla Anda/ þeir ed jaþnsnart þikiast vera þormenter ordner/ z vpp þylla øll Lønd/ med rangan þalskan Lærdom/ Villu z Vantrunad/ so ad Guds Ord tyneſt aptur z þell ur vnder Beck/ z Diosþullen regerar z rijker/ bæde j Kirkium z Skolum/ z øllum Predikunarstolum. Fyrer soddan Voda/ Skada z Haska meigum vier vakta oss/ z læta oss sijkt vera til Varnadar/ elska Gudz ORD haþa þad j Heidre z Virdingu/ og oaflatanlega jdka oss þar jnne/ þad þremsta oss er møgulegt/ med þui ad þyrer þad alleina/ þa slæum vier Diosþuleñ þra oss/ og kuñum ad vakta oss þyrer hans Lygum og vondum Slægdum. Þuiad þo oss sie Guds Ord vel kuñugt/ z vier þikiunst haþa þad vtlært (þar þad þo alldrei vtlært verdur) þa þurþum vier þess þo vid j þañ mata og til þess/ ad veria oss med þui/ z slæ Diosþulen þra oss med þui/ j þessu punga strijde/ sem vier verdum vid Diosþuleñ ad eiga/ hvørt Strijd ecke gilldur þetta Lijf/ Gotz eda Garda/ helldur eilijft Lijf/ eilijfa Saluhialp/ edur eilijfan Dauda/ Tapan og Misser Guds Nædar/ og allra hans Himneſkra Eigna og Audæfa.

FINIS.